Iulian Boldea
Cornel Sigmirean
(Editors)

The Dialogue of Multicultural Discourses

LANGUAGE AND DISCOURSE

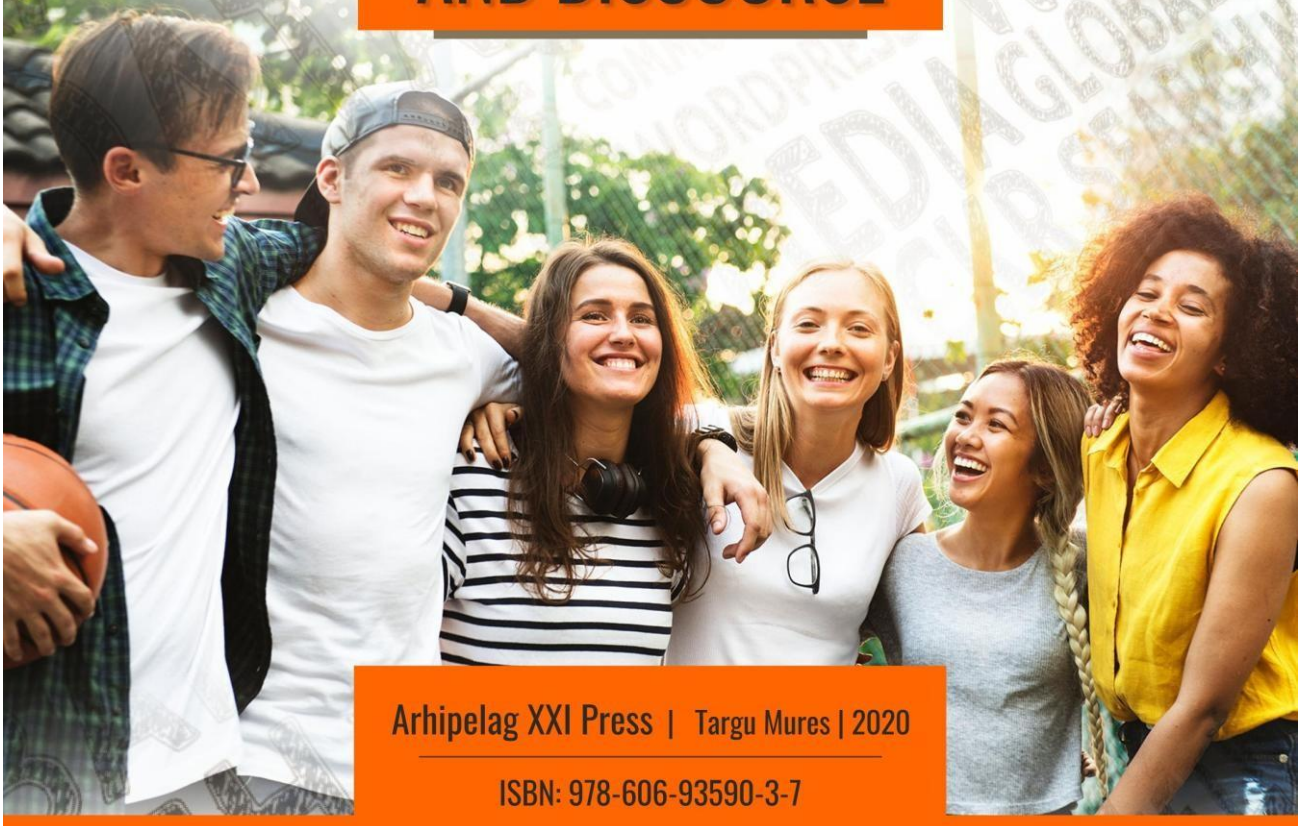

Arhipelag XXI Press | Targu Mures | 2020

ISBN: 978-606-93590-3-7

THE DIALOGUE OF MULTICULTURAL DISCOURSES
Section: Language and Discourse

Date: 12-13 December 2020

Location: „DIMITRIE CANTEMIR" University, Tîrgu Mureș

ISBN: 978-606-93590-3-7

Edited by:
The Alpha Institute for Multicultural Studies
Moldovei Street, 8
540522, Tîrgu Mureș, România
Tel./fax: +40-744-511546
Email: iulian.boldea@gmail.com
Published by:
"Arhipelag XXI" Press, Tîrgu Mureş, 2020
Tîrgu Mureş, România
Email: tehnoredactare.ldmd@gmail.com

Contents

DISCOURSE IN ADVERTISING. PATTERNS OF STATEMENTS IN ADVERTISEMENTS 7
Carmen Neamțu 7
Assoc. Prof., PhD, Hab. Dr., „Aurel Vlaicu" University of Arad 7
THE CONCEPT OF ENVY IN ENGLISH AND ROMANIAN 15
Viorica Lifari 15
Assoc. Prof., PhD, Moldova State University 15
ASSESSMENT RUBRICS FOR ACADEMIC REPORT WRITING IN ESP 23
Suzana Carmen Cismaș 23
Assoc. Prof., PhD., Hab. Dr., USAMV 23
PROFESSIONAL COMMUNICATION VIA REPORTS 34
Suzana Carmen Cismaș 34
Assoc. Prof., PhD., Hab. Dr., USAMV 34
THE CURRENT LINGUISTIC LANDSCAPE IN THE TEACHING OF ROMANIAN AS A FOREIGN LANGUAGE 42
Diana Boc-Sînmărghițan 42
Assoc. Prof., PhD, ,,Victor Babeș" University of Medicine and Pharmacy, Timișoara 42
A PHILOSOPHICAL DISCOURSE ON A BIBLICAL PARABLE 50
Ileana Tănase 50
Assoc. Prof., PhD, ,,Valahia" University of Târgoviște 50
REMARKS ON CURRENT USAGE OF PREPOSITIONS IN ROMANIAN AND ENGLISH 55
Anamaria Preda and Vlad Preda 55
Assoc. Prof., PhD, University of Craiova, Lecturer, PhD, University of Craiova 55
PROPER NAMES' SEMANTICS 63
Camelia Alibec 63
Lecturer, PhD, ,,Mircea cel Bătrân" Naval Academy of Constanța 63
PARADIGM OF INTERCULTURAL DISCOURSE IN ROMANIAN LANGUAGE COURSES AS A FOREIGN LANGUAGE 69
Georgiana Ciobotaru 69
Lecturer, PhD, „Dunărea de Jos" University of Galați 69
VERNACULAR ERGONYMS, IN BETWEEN CREATIVITY AND IMITATION 74
Inga Druță 74
Assoc. Researcher, PhD, Hab., Institute of Romanian Philology „Bogdan Petriceicu-Hasdeu", Chișinău . 74

TERMS THAT REFER TO LAND OWNERSHIP, LAND DELIMITATION, LAWS AND FISCALITY, PRESENT IN TOPONYMY 80

Iustina Nica (Burci) 80

Scientific Researcher II, PhD, "C.S. Nicolăescu-Plopşor" Scientific Research Institute, Romanian Academy, Craiova 80

(SEMI)PHRASAL IDIOMS IN MODERN BIBLICAL LITERATURE 91

Dana-Luminița Teleoacă (Dobre) 91

Scientific Researcher III, PhD, „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti", Institute of Linguistics of the Romanian Academy, Bucharest 91

THE WAY WE PUT THE UNKNOWN INTO WORDS. MEDIA AND MEDICAL DISCOURSE, LANGUAGE REGULATORS AND DYSTOPIAN REPRESENTATIONS IN 2020 102

Andreea Pop 102

Lecturer, PhD, UMFST Târgu Mureş 102

ENGLISH, PLEASE!" ENGLISH TEACHERS' BELIEFS REGARDING L1 USE 110

Zsuzsanna Dégi 110

Lecturer, PhD, ,,Sapientia" University of Cluj-Napoca 110

EMOJIS, A KEY PART OF NETSPEAK 122

Alexandra-Monica Toma 122

Lecturer, PhD, „Dunărea de Jos" University of Galați 122

SOMATIC PHRASEOLOGICAL UNITS WITH COMPONENT "HEAD" IN THE ROMANIAN AND GERMAN LANGUAGES 129

Oxana Chira 129

Lecturer, PhD, ,,Alecu Russo" State University of Bălți, Moldova 129

DEPICTING STRATEGIES OF ARAB POLITICAL APOLOGIES 136

Ahmad Kareem Salem Al-Wuhaili 136

Lecturer, PhD, Al-Iraqia University, Baghdad, Iraq 136

THE SPECIFICITY OF SCIENTIFIC TEXTS (EXEMPLIFICATION BASED ON THE TERMINOLOGY FROM THE FIELD OF ECOLOGY) 147

Marta–Teodora Boboc 147

Lecturer, PhD, University of Bucharest 147

AN APPLICATION OF ECOSEMIOTICS TO ECOLOGICAL COMMUNICATION IN LANGUAGE LEARNING 157

Alina Andreea Dragoescu Urlica, Marta Boguslawska-Tafelska, Lulzime Kamberi 157

Lecturer, PhD, USAMVBT 'Regele Mihai I al României' University of Timișoara, Assist. Prof., University of Applied Sciences, Lomza, Poland, Assist. Prof., University of Tetovo, Republic of North Macedonia 157

THE MEANING OF CHROMATIC TERMS IN EMINESCU'S PROSE PUBLISHED DURING HIS LIFE 163
Roxana Maria Crețu 163
PhD Student, West University of Timișoara 163
FROM METEOROLOGICAL TERMINOLOGY: ATMOSPHERIC PHENOMENA 171
Alina-Florinela Dănilă 171
PhD Student, University of Craiova 171
PROJECTIONS OF METAPHORS IN BUSINESS AND ECONOMICS DISCOURSE (A CORPUS-BASED) 175
Larisa-Bianca Pistol 175
PhD Student, ,,Aurel Vlaicu" University of Arad 175
PRESUPPOSITIONS TRIGGERED BY THE ASPECTUAL OPERATOR WITHIN THE COMPLEX PREDICATE IN THE TELEVISUAL-POLITICAL DISCOURSE IN SPANISH 185
Laura Grama 185
PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iaşi 185
ION BUDAI-DELEANU'S CONTRIBUTION TO THE EVOLUTION OF ROMANIAN LINGUISTICS 194
Alina Marieta Rucăreanu 194
PhD Student, ,,Ovidius" University of Constanța 194
PAREMIOLOGICAL ASPECTS IN THE WORK OF I. ZANNE (VOLUME IX) 199
Anca-Giorgiana Manta (Panduru) 199
PhD Student, University of Craiova 199
PUBLIC READING PERFORMED OUT LOUD AND STAGING OF THE BOOK AT LITERARY FESTIVALS 206
Andra Nica 206
PhD Student, ,,Alexandru Ioan Cuza" University of Iași 206
LEXICAL COMPOSITION IN THE POETRY OF MIRCEA IVĂNESCU 214
Claudia Drăghici 214
PhD Student, University of Craiova 214
ASPECTS CONCERNING THE TERMINOLOGY AND DEFINING OF THE VERB IN OLD ROMANIAN LANGUAGE TEXTBOOKS 219
Crinela Marc 219
PhD Student, ,,Ștefan cel Mare" University of Suceava 219
THE FUNCTIONS OF RELIGIOUS LANGUAGE 227
Daniela Ispas (Petcu) 227
PhD Student, University of Craiova 227

LINGUISTIC NORM AND DEVIATION FROM THE NORM IN ROMANIAN – TERMINOLOGICAL DELIMITATIONS
Camen Dimitria 235
PhD Student, „Ștefan cel Mare" University of Suceava 235
DEIXIS – A CONCEPT OF LINGUISTIC PRAGMATICS 240
Aurelia-Loredana Alexandrescu 240
PhD Student 240
XENISMS OF SPANISH ORIGIN IN THE WORK SCRIITORI STRĂINI BY G. CĂLINESCU 246
Loredana Georgiana Popescu (Tomescu) 246
PhD Student, University of Craiova 246
ON ORALITY 251
Mariana Matei (Buciu) 251
PhD Student, University of Craiova 251
TEXTILE TERMS IN PHRASEOLOGY 259
Angelica Preda 259
PhD Student, University of Craiova 259
THE SYNTACTIC IMPLICATIONS OF IMBRICATION 263
Sorina Pârțu 263
PhD Student, ,,Alexandru Ioan Cuza" University of Iaşi 263
THE FRAMEWORK OF DANILO KIŠ IN THE HISTORY OF CENTRAL-EUROPEAN LITERATURE 272
Tatijana Petrika 272
PhD Student, West University of Timișoara 272
CONTRIBUTIONS OF DERIVATION IN FORMING FORESTRY TERMS 277
Simona Sandu (Pîrvulescu) 277
PhD Student, University of Craiova 277
LANGUAGE, CORRECTNESS AND RULES: THE POLITICS OF ROMANIAN LANGUAGE SPOKEN IN MOLDOVA
Gina Aurora Necula 281
Assoc. Prof., PhD 281
ENGLISH MORPHOLOGICAL CLASSES AS RADIAL CATEGORIES: A VIEW FROM COGNITIVE LINGUISTICS ... 288
Adina Oana Nicolae, Assoc. Prof., PhD, Petroleum-Gas University, Ploieşti 288
REFUGEE CRISIS REPRESENTATION IN FRENCH NEWSPAPERS 297
Daniela LUPAȘCU, Assistant Lecturer, Phd candidate, "Dunărea de Jos" University of Galați 297

DISCOURSE IN ADVERTISING. PATTERNS OF STATEMENTS IN ADVERTISEMENTS

Carmen Neamțu

Assoc. Prof., PhD, Hab. Dr., „Aurel Vlaicu" University of Arad

Abstract: A preview of the advertising domain brings together the contributions of several disciplines, so that the effort may seem daunting. The advertising phenomenon is assaulting us and is influencing us every day. In the present paper we will distinguish some of the models of advertising statements, with their advantages and disadvantages. The discourse of advertisements changes over the years, reflecting the socio-historical, economic conditions of the time. The evolution of the advertising market has led to changes in discourse. In Romania, advertising is taking the first real steps after 1989, being, like the economy that generates it, in full structuring process. After a period of poor advertising (categorized as samples of decadent and consumerist capitalism), they are gaining strength, threatening to demolish conservative prejudices and changing the taste of the recipients. After 1989 we can speak of a new type of discourse, an advertising one, the result of socio-political changes.
The public is more and more engaged and receive advertising messages, feeling the need to intervene when ads influence /manipulate the receiver in any way. I will present some of the complaints by Romanian consumers to the national Audiovisual Council, in 2019.

Keywords: discourse in advertising, words, sentences

Modele de enunţuri în reclame

„Secretul originalităţii în reclame nu stă în crearea unor cuvinte şi imagini noi, ci în combinarea cuvintelor şi imaginilor familiare în relaţii, structuri noi". (Leo Burnett, *100 LEO's*, Chicago, IL: Leo Burnett Company, p.72).

Lucrarea de faţă distinge câteva din modelele enunţurilor din reclame, cu avantajele şi minusurile lor. O examinare a domeniului publicităţii coalizează în jurul ei contribuţiile a mai multor discipline, încât efortul poate părea descurajant. Fenomenul publicitar ne asaltează, agresându-ne şi influenţându-ne zi de zi. Evoluţia pieţei publicitare a atras după sine *schimbări de discurs.* La noi, în România, reclama face primii paşi adevăraţi după 1989, fiind, ca şi economia care o generează, în plin proces de structurare. După o perioadă săracă în mesaje publicitare (catalogate ca mostre de capitalism decadent şi consumist), acestea pătrund în forţă, atentând la demolarea prejudecăţilor conservatoriste şi modificând gustul receptorilor.

După 1989, putem vorbi de un nou tip de discurs, unul publicitar, rezultat al schimbărilor socio-politice. Lucrarea de acum distinge câteva din modelele enunţurilor din reclame, cu avantajele şi dezavantajele lor. Putem afirma că discursul reclamelor se schimbă pe parcursul anilor, reflectând condiţiile socio-istorice, economice ale timpului. Reacţia receptorilor este şi ea una demnă de analizat, pentru a vedea cum percep unii dintre receptori mesajul reclamei. În acest sens, partea aplicată a lucrării prezintă câteva din reclamaţiile

depuse de consumatorii români la Consiliul Naţional al Audiovizualului (CNA), în 2019, şi modul cum percep aceştia textul şi imaginea publicitară.

Guy Lochard şi Henri Boyer[1] aduc în discuţie cinci modele ale enunţurilor reclamelor, fiecare format trimiţând la un tip de campanie publicitară.

*Modelul impulsului***:** nu se sprijină pe raţionament, ci ar viza provocarea unui act de natură impuslivă, influenţând în mod direct comportamentul cumpărătorului. Acest model e pus în practică în timpul campaniilor promoţionale (pentru un anumit model de maşină, de exemplu).

Modelul adeziunii: se adresează sensibilităţii consumatorului, bazându-se pe complicitatea cu ţinta în jurul valorilor împărtăşite de public. A fost impus în cursul anilor ´80 şi „e favoritul creatorilor din agenţiile de publicitate".

Modelul convingerii: se sprijină pe o formă solidă de demonstraţie (dovezi şi mărturii vin să sprijine mesajul reclamei), mărcile de detergenţi părând să aibă o predilecţie pentru acest model.

Modelul diferenţierii: caută să evalueze punctul de vedere al consumatorului pe o piaţă de desfacere specifică, făcându-l să redescopere un anumit produs. Acest model explorează bine efectul de surpriză, de ruptură.

Modelul existenţei: se limitează să perpetueze (consolidând-o pe cât posibil) notorietatea unei mărci.

Pentru Ziauddin Sardar şi Borin Van Loon[2] există patru tipuri de formate ale reclamelor:

Formatul produs-informaţie: în care produsul e în centrul atenţiei, iar calităţile sale sunt subliniate şi explicate.

Formatul produs-imagine: în care produsul e asociat cu anumite imagini de care nu îl alăturăm în mod obişnuit (de exemplu asocierea dintre o ţigară care arde la câteva sute de grade şi un izvor rece de munte).

Formatul personalizat: în care e stabilită o relaţie directă între produs şi personalitatea umană. Produsul e prezentat ca un partener intim, dobândind calităţi umane.

Formatul stil de viaţă: în care produsul e asociat cu un anumit stil de viaţă. Este considerat extrem de popular în cazul reclamelor pentru băuturi nealcolice, maşini şi telefoane mobile, cred autorii lucrării, care stabilesc şi *şapte tehnici* de realizare a enunţului reclamelor:

Tehnica exprimării abile: în care se folosesc cuvinte goale, dar colorate: *nou, îmbunătăţit, ajută, împrospătează, luptă împotriva, albeşte.*

Tehnica de confirmare: în care o celebritate (inexpresivă, notează semnatarii cărţii) ne spune cât de „grozav" e produsul respectiv.

Tehnica statistică: vine cu dovezi statistice ale valorii produsului. (Vezi discuţia deschisă la prezenţa numeralului în reclame).

Tehnica expertului: în care un expert recomandă produsul ca fiind cel mai bun.

Tehnica ingredientului misterios: care sugerează că s-ar fi făcut o nouă descoperire în materie de produse.

Tehnica felicitării utilizatorului: care să-l măgulească pe consumator.[3]

Tehnica nostalgiei: în care se profită de faptul că persistă acel sentiment de „îmi amintesc că…"[4]

---

[1] *Comunicarea mediatică*, Iaşi, Ed.Institutul european, 1998, pp. 47-48.

[2] *Câte ceva despre mass-media***,** Bucureşti, Curtea Veche Publishing, 2001, pp.111-113.

[3] Reclamele româneşti folosesc din plin acest procedeu de gratulare a consumatorului pentru alegerea făcută: *L'ORÉAL pentru că meriţi!*

[4] Vezi reclama la frigiderele ARCTIC: *Îmi amintesc de ziua în care … ne-am luat noul Arctic 2000! Toata familia a fost de acord… mai ales mama, care a ţinut să ne amintească de frigiderul ei de-o viaţă. Pentru că*

În funcţie de *stilurile culturale diferite din ţările Europei Occidentale şi America*, putem clasifica şi limbajul publicitar. „Publicitatea americană – crede J.M.Floch[5] - este mai degrabă o *publicitate de fapte*, publicitatea franceză este mai degrabă o *publicitate de concepte*. Diferenţa ţine de cultura fiecărei ţări. Cultura franceză este conceptuală şi ideatică. Ea conţine idei, stiluri şi estetisme având funcţia de a seduce prin apelul la sensibilitate. Îi face pe oameni să râdă, să plângă, îi emoţionează, îi face să viseze. America are o cultură a faptelor şi a banilor. Ea produce mesaje factuale, destinate să convingă prin apel la argumentare raţională: aceasta am obţinut pentru banii mei. Americanii nu înţeleg demersurile francezilor deoarece nu pun în faţă motivele raţionale pentru cumpărarea produsului. Cultura materialistă americană este sedusă de realitate. Cultura intelectuală şi multisenzorială franceză este sedusă prin idei şi impresii. Americanii au inventat hiperrealismul, francezii impresionismul. Fiecare are dreptate pentru că acţionează şi reacţionează în funcţie de cultura sa". Publicitatea românească încearcă toate modelele, fiind deschisă la noile provocări de discurs. (vezi Carmen Neamţu)

Referindu-se la *tipurile de discurs publicitar*, J-M. Adam şi M. Bonhomme[6] disting trei mari genuri: genul judiciar, genul deliberativ şi genul epidictic. Genul judiciar este genul în care oratorul face faţă unei instanţe care judecă, în acest caz formula de comunicare fiind acuzarea sau apărarea. Folosindu-se de genul deliberartiv (născut în adunările politice) se iau decizii ce au ca scop fericirea, fiind varianta cea mai apropiată de tipurile campaniilor publicitare. Genul epidictic e centrat pe elogiu sau blamare în faţa unui public, oratorul evitând să spună lucruri noi, ci amplificând (cu ajutorul hiperbolei, metaforei, repetiţiei etc.) aspectele pe care publicul le cunoaşte deja. Cei doi francezi ajung la concluzia că *discursul publicitar e un amestec subtil între genul deliberativ şi cel epidictic.*[7] Ch. Perelman si L. Olbrechts-Tyteca, în *Traité de l'argumentation*[8] văd în discursul epidictic partea centrală a artei persuasiunii, în timp ce O. Reboul, în *La rhétorique* (Ed. PUF, Col. Que sais-je?!, Paris, 1984) atribuie discursului epidictic calităţi de incitare.

La alţi doi analişti importanţi ai discursului reclamei, John R. Stuteville şi Marc D. Roberts, întâlnim trei tipuri de discursuri publicitare, fiecare creând în jurul lor o şcoală de redactare într-o manieră centrată pe:

Imaginea de marcă sau imaginea mărcii căreia i se face reclamă (*brand image)*: aceea care caută să prezinte o imagine emoţională a produsului. Creatorul de reclame David Ogilvy poate fi considerat „părintele" acestei direcţii.

Abordarea logică a discursului (*the logical presentation approach):* caută o propoziţie unică, memorabilă pentru a vinde produsul.

---

frigiderele Arctic sunt făcute să dureze o viaţă şi îmi oferă exact ceea ce-şi doreşte orice gospodină: echilibru perfect între funcţionalitate, design modern, compartimentare inteligentă şi consum redus de energie! Arctic 2000 se dezgheaţă automat, iar fructele şi legumele nu ingheaţă. şi păstrează alimentele proaspete.
... şi, dacă-mi aduc bine aminte, nu numai alimentele ...Arctic 2000/Păstrează amintirile proaspete. Vezi : Carmen Neamţu, *Limbajul publicitar*, Arad, Ed.Mirador, 2002.

[5] J. M. Floch, *Sémiotique, Marketing et Communication. Sous les Signes, les Stratégies*, Paris, PUF, 1990, pp.207-208.

[6] *L'argumentation publicitaire***,** Paris, Ed. Nathan, 1997.

[7] „Din punct de vedere retoric, reclamele ilustrează genul epidictic: sunt adevărate «laude» închinate produselor sau mărcilor", Costin Popescu, *Publicitatea, formă a culturii de masă (II)*, în „ArhitextDesign", nr.5/2001.

[8] Bruxelles, Ed. De l'Université Libre de Bruxelles, 1988.

Accentul pe elementul de vizibilitate (*the visibility school):* principipalul obiectiv al reclamelor e să atragă atenţia publicului, folosindu-se de umor, bizarerii vizuale, „orice, orice care să atragă atenţia consumatorului”.[9]

Cercetători precum J. Seguela sau Carmen Neamţu atrag atenţia asupra evoluţiei pieţei publicitare, care a adus după sine şi schimbări ale discursului. La noi, în România, reclama face primii paşi adevăraţi după 1989, fiind, ca şi economia care o generează, în plin proces de structurare. După o perioadă săracă în mesaje publicitare (catalogate ca mostre de capitalism decadent şi consumist), acestea pătrund în forţă, atentând la demolarea prejudecăţilor conservatoriste şi modificând gustul receptorilor. După 1989, putem vorbi de un nou tip de discurs, unul publicitar, rezultat al schimbărilor socio-politice: *„Noutăţile din limbă impuse de schimbările sociopolitice, crede Adrian Mateescu, pot fi urmărite şi mai convingător în apariţia unor noi tipuri de discurs. Unul dintre acestea e şi discursul publicitar. Stereotip, fad, redus la un enunţ simplu, «aşchie» a limbajului de lemn, el trecea, cu ani în urmă, neobservat pentru că transmitea o informaţie banală şi generală, de tipul: «Consumaţi legume proaspete pentru că au vitamine». Influenţate şi de modelele occidentale, izvorâte din nevoia de a convinge, aceste texte se remarcă în prezent prin dinamism şi funcţionalitate. Ele urmăresc să atragă atenţia, graţie unor structuri specifice, asupra caracterului singular al obiectului desemnat printr-un termen-nucleu, să stârnească interesul lectorului pentru acest referent şi să-l determine să se conformeze mesajului”.*

Discursul reclamelor se schimbă pe parcursul anilor, reflectând condiţiile socio-istorice, economice ale timpului. Reacţia receptorilor este şi ea una demnă de analizat, pentru a vedea cum percep unii dintre receptori mesajul reclamei. În acest sens, voi prezenta câteva din reclamaţiile depuse de consumatorii români la Consiliul Naţional al Audiovizualului (CNA), în 2019. Într-un articol din Pagina de media[10], aflăm ce reclame *reclamă* românii.

Reclama Food Panda în care telefonul e folosit "*pentru a-ţi potoli foamea, dar nu așa cum ți-ai imaginat*".	"Eu nu-s atât de prost!", spune persoana care a reclamat clipul la CNA. „Implică faptul că ascultătorul suferă de un un retard mental”, se continuă în reclamaţie. „Practic, reclama spune că eu sunt atât de prost încât să folosesc telefonul în modurile expuse de ei”.

[9] John R. Stuteville si Marc D. Roberts, *Marketing in a Consume Oriented Society*, Belmont, Calif:Wadsworth Publishing, 1975, pp. 208-214.

[10] https://www.paginademedia.ro/2019/02/ce-mai-reclama-romanii-la-cna, 6 martie 2019, art. de Raul Bumbu.

Reclama la zacusca „Capricii şi delicii”

Un telespectator a reclamat la CNA reclama la zacuscă deoarece promovează violența împotriva minorilor:

„Eu privitor deduc că dorea să-l lovească pe copil cu satârul”.

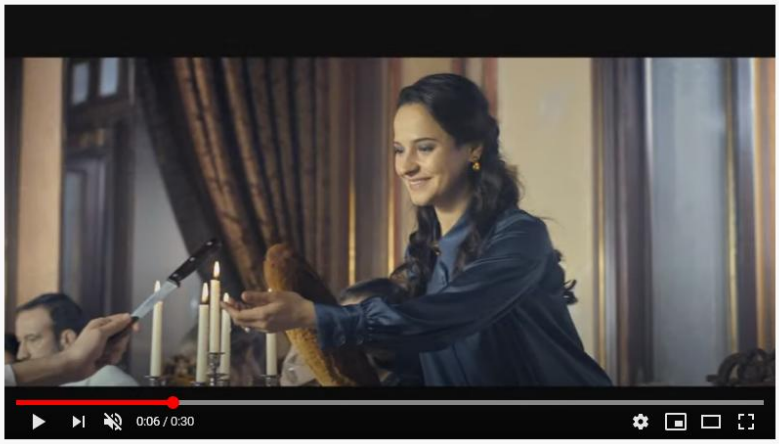

Reclama la | Un telespectator a reclamat la CNA modelul de cască purtată de soldatul care

Untdelemn de la bunica "În Războiul de Reîntregire, casca militară a armatei Române este (...) comună armatei franceze, în niciun caz cea a inamicilor noștri germani din cadrul Puterile Centrale".	apare în reclamă.
Reclama „Un plin de emoţii", pentru Rompetrom O secvență din reclamă prezintă un tată și pe fiul său „care își fac nevoile în natură".	Telespectatorul reclamă la CNA clipul pentru că „instigă la comportament indecent în public, „dar după mine duce şi la pornografie, incest, pedofilie. Și asta doar pentru că un tată și copilul lui nu s-au mai putut ține până la următoarea benzinărie".

Reclama Kinder, cu copilul peltic și cu sloganul "Părinții ăștia! Cum ți-i crești, așa îi ai." Campania la ciocolata Kinder a fost reclamată la CNA pentru că mesajul acesteia ar interveni în educația copiilor:	 „Folosește sintagma «Părinții ăștia, cum ți-i crești așa îi ai». Ce educație dăm copiilor folosind astfel de mesaje?”
7 Days Giga Croissant Awfully Big Iceberg și trimiterea la Titanic Un telespecta-tor reclamă spotul la croissantul 7Days Giga: „Rușinoasă această reclamă care se face pe baza uneia dintre cele mai mari tragedii din	„Reclama este sinistră, deoarece face referire la celebra tragedie de pe vasul Titanic. Îi arată pe căpitan, marinari și pe mecanicii din sala motoarelor cum se agită, cum încearcă să evite o coliziune și să reducă viteza pentru că în fața vaporului apare în mijlocul oceanului un corn cu ciocolată uriaș!”

istoria omenirii. (…)	

BIBLIOGRAPHY

Adam, J-M., Bonhomme, M., *L'argumentation publicitaire***,** Paris, Ed. Nathan, 1997.

Bumbu, Raul, https://www.paginademedia.ro/2019/02/ce-mai-reclama-romanii-la-cna, 6 martie 2019.

Floch, J. M., *Sémiotique, Marketing et Communication. Sous les Signes, les Stratégies*, Paris, PUF, 1990.

Lochard, Guy, Boyer, Henri, *Comunicarea mediatică*, Iaşi, Ed.Institutul European, 1998.

Neamţu, Carmen, *Limbajul publicitar,* Arad, Ed.Mirador, 2002.

Neamţu, Carmen, *Reclame pe limbă. Publicitate şi ubicuitate,* Arad, Ed. Mirador, 2012.

Perelman, Ch., *Traité de l'argumentation* Bruxelles, Ed. De l'Université Libre de Bruxelles, 1988.

Popescu, Costin, artic. „Publicitatea, formă a culturii de masă (II)", în „ArhitextDesign", Nr.5/2001.

Sardar, Ziauddin, Van Loon, B. *Câte ceva despre mass-media***,** Bucureşti, Ed. Curtea Veche Publishing, 2001.

Stuteville, John R., Roberts, Marc D., *Marketing in a Consume Oriented Society***,** Belmont, Calif:Wadsworth Publishing, 1975.

THE CONCEPT OF ENVY IN ENGLISH AND ROMANIAN

Viorica Lifari

Assoc. Prof., PhD, Moldova State University

Abstract: Envy is an emotion characteristic to humans from many cultures, though it may happen that there are ethnic groups which are not aware of such a concept or they may nominate it the other ways. The intercultural studies of human emotions become more and more popular among researchers nowadays as their results help people interact successfully in cross-cultural communication and avoid different types of misunderstanding or even conflicts by explicating and emphasizing the differences of their conceptualization.
Similar to shame, envy can be both personal and social concept, so the aim of this paper is co compare envy as a concept, which is very popular in the Romanian culture and motivates people to try to acquire the goods, skills and values of the others, thus helping the society to promote consumerism on the one hand and striving to become better or worse depending on the values they acquire, and see how it functions in the Anglophone mind. This is a comparative study of the same concept in English and Romanian based on epigrams, quotations, proverbs that serve as linguistic means to express the experience and mentality of some peoples and represent a pertinent corpus for this kind of research.
The methods used to study the concept of envy in English and Romanian are the ones introduced by the cognitive linguist A. Wierzbicka and her colleagues, i.e. Natural Semantic Metalanguage (NSM), which includes 63 universal primes. The method is appropriate to be applied in cross-linguistic studies of mental state concepts as it avoids ethnocentrism and we can notice that many cognitivist researchers such as C. Goddard, V. Shakhovsky, A. Gladkova, E. Kitis, etc. who investigated emotion concepts make use of this method.

Keywords: cognitive method, cross-cultural linguistic study, envy, emotion concept, NSM, world picture.

Emotion concepts describe the subjective life of humans, their feelings, desire and mood and often were neglected as a topic for research. "In the classic history of the social sciences, emotion has not been so peripheral as in the mid-20th century. In the ideas of Darwin (1872/1965), Anna Freud (1936/1966), James (1890), Hebb (1968), and most other major theory in the history of social sciences, emotion has been a significant part of foundation and explanation. The primary exceptions are the cognition- or logic dominated theories of the mid-20th century, such as those of Chomsky (1965) and Piaget (1983)."[1]

Nowadays the interest of other domains of science rather than psychology towards the emotion concepts becomes more and more vivid as papers devoted to this topic can be noticed in the amount of researches conducted by such cognitivists as: A. Wierzbicka, C. Goddard, G. Stoica, A. Shmeliov, J.A. Russel, E.V. Lavrischeva, Z. Kövecses, S.R. Fussel, R. Edelstein, R. Cornelius, etc.[2] Most scholars now accept the assumption that emotions are real and that important commonalities in emotions exist across people in spite of their cultural diversity.

The globalization phenomenon resulted in the human interaction on the whole globe by means of one language which is used as an instrument for expressing ones thoughts or desires,

[1] TANGNEY, J., FISCHER K. Self-Conscious Emotions. The Psychology of Shame, Guilt and Embarrassment, and Pride. New-York: The Guilford Press, 1995. 542 p. ISBN 0-89862-264-6.,p.4.
[2] LIFARI, V. Conceptul afectivităţii în limbile engleză, română şi rusă. Chşinău: CEP USM, 2020. – 245 p. ISBN 978-9975-152-25-9.

ideas and feelings, it being a second or foreign tongue for many of them. On the professional level, using specific terminology people succeeded in communicating cross-culturally as in this case their belonging to a field of science is their culture but deep into the theory of communication cross-culturally very few humans managed to descend. Translators and interpreters were the first to discover the need of a linguistic study of various concepts cross-culturally as apparent similar linguistic concepts seemed to render various cultural concepts. This is the case of emotions terms that at first sight seem to be universal as we are all human beings, having the same bodies, thus the same feelings; but it turns out that the different societies, cultures and mentalities we come from historically formed their norms and values, thus differentiating our attitude towards values or making us perceive the same world differently, having a different world picture.

The cultural specificity of an emotion concept is demonstrated by the cognitive process that happens in a human's mind when s/he thinks of an emotion. The same idea is supported by J.P. Tangney and K. W. Fischer as they state: "A useful way of depicting the organizations of emotions is through "prototypical social scripts" – patterned sequences of events and reactions that portray the prototype, gestalt, or best instance of an emotion including its antecedents and many components."[3] Thus it is clear that in various cultures an emotion concept that has an apparent similar linguistic representation cross-culturally implies total different or slightly different scenarios associated with it. In order to explain these differences and avoid ethnocentrism Professor A. Wierzbicka[4], introduces the NSM and 63 universal primes[5] that help identify the cultural specific meaning of apparent similar emotion terms according to their definitions.

More than that, Professor C. Goddard suggests that word meanings are "real concepts", meaning that "when people speak in any language they are necessarily processing and manipulating, in real time the language specific semantic content of the words, grammatical constructions, intonation patterns, and so on , of their language concept of thinking for speaking. Therefore it can hardly be denied that word meanings (linguistic concepts) fully deserve to be called "concepts". The only qualification I would add is that linguistic concepts are not exclusively personal and individualistic but also social and inter-subjectively available. …The existence of a word is evidence of psychologically real concepts, which in their turn are culture specific." [6]

Envy is an emotion concept not found in the list of basic emotions[7],[8],[9],[10] information that makes us infer that it is a social emotion similar to *shame*, *pride*, *guilt*, etc. It is a complex and puzzling emotion. Also it is one of the seven deadly sins in the Catholic tradition. Envy is very commonly charged with being (either typically or universally) unreasonable, irrational, imprudent, vicious, or wrong to feel. With very few exceptions, the ample philosophical

[3] TANGNEY, J., FISCHER K. Self-Conscious Emotions. The Psychology of Shame, Guilt and Embarrassment, and Pride. New-York: The Guilford Press, 1995. 542 p. ISBN 0-89862-264-6.,p.9.
[4] WIERZBICKA, A. Emotions across Languages and Cultures: Diversity and Universals. Cambridge University Press, 1999. http://catdir.loc.gov/catdir/samples/cam032/99013646.pdf. [consulted on 15.03.2015].
[5] GODDARD, C. Universal and Variation in the Lexicon of Mental State. https://www.researchgate.net/publication/284962004_Universals_and_Variation_in_the_Lexicon_of_Mental_State_Concepts [consulted on 12.11.2020], p. 72.
[6] Ibidem, p. 86.
[7] WIERZBICKA A. Emotional universals. p.23-69. elies.rediris.es/Language_Design/LD2/wierzbicka.pdf. [consulted on 14.08. 2015].
[8] IZARD, C.E., Human Emotions. New York: Plenum; 1977. 494 p. ISBN 978-1-4899-2211-3. P.83-92.
[9] АТКИНСОН Р. и др. Введение в психологию: Учебник для университетов. Пер. с англ. Под общей редакцией проф. В.Зинченко. Москва: Тривола, 1999. 672 с. www.alleng.ru/d/psy/psy009.htm [consulted on 10.12.2015], p. 386.
[10] ТАТРОВА А. С. Психология. Учебно-методическое пособие под редакцией Издательство «Академия Естествознания», 2010. www.rae.ru/monographs/90-3153 [consulted on 15.04.2015].

literature defending the rationality and evaluative importance of emotions explicitly excludes envy and a few other nasty emotions as irredeemable[11].

In this study we try to identify the specific semantic meaning and the cultural model of *envy* in the two languages. The word came into Middle English in late 13th century from Old French *envie* "envy, jealousy, rivalry" (10c.), from Latin *invidia* "envy, jealousy" (source also of Spanish *envidia*, Portuguese *inveja*), from *invidus* "envious, having hatred or ill-will," from *invidere* "to envy, hate," earlier "look at (with malice), cast an evil eye upon," from in- "upon" (from PIE root *en "in") + *videre* "to see" (from PIE root *weid- "to see").[12]

The modern English dictionaries give the following definitions to lexeme *envy*: *the feeling that you wish you had something that someone else has*[13], *the unhappy feeling that you have when you want very much to do something that someone else does or to have something that they have*[14], according to which we can reconstruct the following scenario using the semantic primes *to wish, to have something, to do something, someone*:

1) X feels *envious*
a. X feels something bad
b. people may feel like that when they think like this:
c. I know that Y has something good.
d. I want (very much) to have this thing too.
e. I cannot have this thing.
f. X feels something like this because s/he thought something like this.

The Romanian word *invidie* comes from the Latin form *invidia* and denotes a feeling of *regret, anger, sadness* caused by somebody else's success (synonyms *ciudă* (anger+envy), *pizmă.*[15] As we see from the definition above the Romanian lexeme denoting the concept of *envy* is more complex in meaning as it implies a unity of primary emotions put together. If we build the cognitive scenario of the Romanian lexeme *invidie* we notice the following:

2) X feels *invidie* (envious)
a) X feels something bad
b) people may feel like that when they think like this:
c) I know that Y has something good.
d) I want to have this thing too.
e) I cannot have this thing.
f) I feel very, very bad I cannot have this thing.
g) X feels something like this because s/he thought something like this.

If to compare the two scenarios we notice that in the "Romanian Language" the concept of *envy* is more intense as it has *regret* and *anger* expressed by (f), which is missing in the English scenario.

In order to check the previous observations we would like to analyse the meaning of *envy* in small contexts, i.e. used in sentences. For this purpose we have collected a number of quotes and epigrams composed by writers in both languages as this kind of empirical data covers a large range of opinions and represent the mentality of a people.

We have consulted two internet sources[16],[17] containing quotes and proverbs about *envy* in English and Romanian. Each of the source contained nearly the same amount of examples, 87 (En) and 75 (Ro), out of which we have selected 26 (En) and 37 (Ro), the selection being done according to the following criteria: for the English examples – the proverb or the quotation

[11] Stanford Encyclopedia of Philosophy https://plato.stanford.edu/entries/envy/ [consulted on 13.11.2020].
[12] https://www.etymonline.com/search?q=envy [consulted on 21.11.2020].
[13] https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/envy [consulted on 21.11.2020].
[14] https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/envy_1 [consulted on 21.11.2020].
[15] https://dexonline.ro/definitie/invidie [consulted on 14.11.2020].
[16] https://www.successories.com/iquote/category/1104/envy-quotes/1 [consulted on 22.11.2020].
[17] http://epigrame.citatepedia.ro/despre.php?s=invidie [consulted on 15.11.2020].

belongs to an Anglophone writer or philosopher and the example is not a translation of a thought from a different culture, thus avoiding inaccuracy of ideas; for the Romanian examples (as Romanian is not a global language) we excluded those sentences that included *jealousy* (as often associated with *envy*) and some instances of political contexts. In any case numerically the envy contexts in Romanian are bigger in comparison with those in the English language, fact that confirms the mentioned above idea about *the greater degree of envy in the Romanian culture* in comparison with *English*; even the analysis of the definition of the linguistic concept proved that *envy* is more emphatically expressed in Romanian.

The word *envy* can be both a noun and a verb in English having the same form in general (when the verb is in the present tense, not in the 3rd pers. singular) and most examples we have worked with contain *envy* as a noun. We associate *envy* with a negative emotion concept thus in many contexts it appears next to other negative nouns or adjectives, or is used in metaphorical meaning with verbs that disclose their negative meaning, for example:

(1a) Merit is often an obstacle to fortune; the reason is it produces two bad effects, envy and fear.

(2a) Greatness inspires envy, envy engenders spite, spite spawns lies.

(3a) You can't be envious and happy at the same time.

(4a) In a nutshell, there's growing resentment and envy among global consumers toward the U.S., and that sentiment is manifest in an erosion of support for American products. The danger here is that even a 1 or 2 percentage point decline is not good news for companies that want to grow.

(5a) Nothing sharpens sight like envy.

(6a) Love looks through a telescope; envy, through a microscope.

The first studies of emotion were conducted in psychology by analysing the face expressions of the people exposed to some emotional situation, more than that in emotional states humans feel pain or pleasure in certain parts of the body which are associated with these emotions (positive or negative) and appear as body lexemes in various expressions in any language.[18] Thus certain emotion concepts are associated with certain body organs. The *heart* is the locus of interpersonal feelings and, in particular, the source of positive feelings towards other people.[19]

The study of the *envy concept* shows that the *heart* is associated not only with the feelings of a human but also with its existence as a biological creature, the feeling of *envy* being so intense that can terminate one's life, for instance:

(7a) Envy eats nothing, but its own heart.

(8a) There is not a passion so strongly rooted in the human heart as envy.

The location of envy in the human's *heart* speaks about its subjectivity and uselessness as experiencing envy results in destruction or death. To prove the mentioned above idea we add two more examples:

(9a) Rust consumes iron and envy consumes itself.

(10a) Envy shoots at others and wounds itself.

From the works of various psychologists we find out that every emotion has a function of survival in relation to the humans in general and especially to the one who experiences it. Thus the feeling of *fear* makes its Experiencer run away from the object of *fear* and save his/her life, the emotion of *shame* controls the behavior of its Experiencer and prevents him/her from falling into disgrace and so on. Some humans, on the contrary, find motivation and drive when feeling

[18] LIFARI, V. Conceptul afectivităţii în limbile engleză, română şi rusă. Chşinău: CEP USM, 2020. – 245 p. ISBN 978-9975-152-25-9, p. 3.

[19] GODDARD, C. Universal and Variation in the Lexicon of Mental State. https://www.researchgate.net/publication/284962004_Universals_and_Variation_in_the_Lexicon_of_Mental_State_Concepts [consulted on 12.11.2020], p. 83.

envy, thus the emotion has the function to help its possessor to strive to be better and compete or to become indifferent, for example:

(11a) None of the affections have been noted to fascinate and bewitch but envy.

(12a) Every other sin hath some pleasure annexed to it, or will admit of an excuse: envy alone wants both.

Envy is the social concept most often associated with women. In certain historic periods *envy* was promoted by the society to make people consume more, buy more. After the First World War the women were encouraged to envy the property, beauty, and the success of other women in order to consume more goods so as to be more competitive on the labour market.[20] This idea is reflected in some examples collected by us:

(13a) The suburban housewife -- she was the dream image of the young American women and the envy, it was said, of women all over the world. The American housewife -- freed by science and labor-saving appliances from the drudgery, the dangers of childbirth, and the illnesses of her grandmother had found true feminine fulfillment.

From the cognitive scenario mentioned above we identify the meaning of *envy* which implies two participants: one that is better and another that is worse. The latter is the Experiencer of envy state caused by any success of somebody else, for example:

(14a) Apple's margins are the envy of the entire PC industry.

(15a) I was the envy of our neighborhood touch football gang.

(16a) The few who do are the envy of the many who only watch.

In the Romanian language we analysed 37 examples of epigrams written by modern writers. The lexical means expressing the concept of envy is the noun *invidie*, the verb *a învidia*, the adjective *invidios/invidioasă*, some expressions and word combinations like *a urî până la moarte, boala grea, burueni otrăvitoare*, etc. Besides this in the Romanian examples we encounter the use of the synonyms of envy more often than the English ones, for example: *ciudă* and *pizmă*.

We have divided the examples in 2 large groups: *envy as a good phenomenon* and *envy as a bad one*, knowing from the very beginning that this a negative concept associated with a weak character of a personality. There is one instance of *envy as a useless trait of character* among our examples:

(1b) Cum văd că "intri la idei",
Zadarnic să te baţi, nu vreau!
Ce am, nicicând nu poţi să-mi iei,
Ce n-ai, oricum nu pot să-ţi dau!

The positive category is represented by two subgroups: *envy as a motivator* to do something good and *envy as humour*, deriding some funny situations, for example:

(2b) Când unu-i mai deştept ca mine,
Găsesc că-i foarte omenesc
Să-i port invidie, dar cine
Mi-ar spune unde să-l găsesc?!
(3b) Îi invidiez cumplit,
Pe pletoşi şi pe femei,
Pentru că nu am găsit
Toalete pentru chei!
(4b) Ca scriitor, vă spun aceasta,
Mereu îmi invidiez nevasta;
Câte "metafore"-mi găseşte
Atuncea când mă cicăleşte!

[20] LIFARI, V. Conceptul afectivităţii în limbile engleză, română şi rusă. Chşinău: CEP USM, 2020. – 245 p. ISBN 978-9975-152-25-9, p. 42.

The negative group includes the most examples and we have divided them further on into subgroups. They are *envy as something bad* (bad illness, hate, poisonous weeds, heavy boots, fail, etc.), for example:

(5b) Invidia-i o răutate
Ce te încearcă uneori,
Când n-ai control de calitate
Asupra propriei valori.
(6b) Invidia e boală grea.
De te pătrunde prea adânc,
Nu vei scăpa în veci de ea,
Nici când ajunge-vei-n pământ.
(7b) Adesea te-ai dedat ocării,
Dând curs unor viclene pizme,
Dar azi, de Ziua Împăcării,
Descalţă-ţi sufletul de cizme

Another big subgroup is represented by the examples that render *envy as a result of ignorance*:

(8b) Omul ăsta m-a urât
Pân' l-a luat la dânsa moartea.
Cică-avea un nod în gât,
De când mi-apăruse cartea.
(9b) Vile mari, cu turnuleţe,
Un "tuciuriu" si-a ridicat;
De i-ar fi plăcut sa-nveţe,
N-ajungea si el ratat?
(10b) Intens amorezat clipa trăieşte,
Şi îşi făcu strident, fireşte,
Un tatuaj ca să-l invidiem,
Scriind pe braţ: "Capre Diem".

Example (8b) expresses the concept of *envy* by means of the verb *a urî (to hate)* and the idiom *un nod în gât*, the latter comparing the emotion of envy with "a knot" that may disturb somebody's throat, thus locating *envy* in the *throat* and expressing the body sensation of a bad feeling when somebody *has a lump in the throat* (the correct English expression). The metonymical expression is often used to express emotion concepts in English.[21]

The next subcategory is *envy and women*. We have already mentioned the association of this category of emotion with women mostly, fact reflected in examples in Romanian, though alongside this group we noticed the subcategory *envy and men* as well, for example:

(11b) "Diana modernă"
Când iese ea la vânătoare
- Invidiată de femei -
Fetiţa asta-ncântătoare
Împuşcă, zilnic... mii de lei!
(12b) Unui cocoş
Fiind bărbaţi invidiem
Cu toţii, nu încape vorbă,
Poziţia lui din harem,
Dar nu poziţia-i din ciorbă.
(13b) Vădit invidios pe taur,

[21] KÖVECSES Z., Metaphor and Emotion: Language, Culture and Body in Human Feeling. Cambridge University Press, 2000. 224 p. ISBN 0-521-54146-8.

Toreadoru-i sine die,
Răzbunător ca un centaur,
Că îl întrece-n bărbăţie!

The number of examples rendering the category envy and women is larger than that of men and envy, so the hypothesis that women are more envious in the Romanian culture is true.

Among the subgroups that associate *envy* with some other negative action is *envy and lies*, for example:

(14b) Patronul de gogoşărie,
Privind cu ochi invidioşi
Expertul în oratorie
Exclamă: -Astea da, ...gogoşi!

As stated above *envy* is part of Moldovan values or it is a trait of the national character without which these people cannot live their life. We confirm this idea with an example from the collected examples:

(15b) N-am fost vreodată cel mai bun,
Nu m-am crezut nici Făt-Frumos,
N-am fost, nicicând, invidios.
Nu credeţi cele ce vă spun!

The aim of this study was to compare the concept of envy in the English and Romanian languages based on the definition of the emotion terms that express this concept in the two languages and the other means of expression that we have noticed in the examples collected. We used the method of the cognitive prototypic scenario rendered by the semantic primes that exist in all languages and allow avoiding ethnocentrism in research.

According to the definitions analysed we noticed the same meaning of the concept of envy in both languages with the exception of its intensity; the Romanian term "invidie" being more intense, more emotional, equalled with some very bad state and regret in comparison with English "envy" term in English which associates with the "desire to have or possess something that the person does not".

The analysed contexts in which the lexical emotional terms appeared illustrated many interesting situations associated with *envy* in both cultures and separately. A common category for the English and Romanian concept of *envy* is its association with something bad, second comes the group of envy and the women, third, envy as a motivator and the last one envy as a useless emotion. Among the specific ways of conceptualizing envy we noticed the association of envy with different parts of the body: in English it was the "heart", while in Romanian it was in the "throat". Alongside this it is worth mentioning that somebody's success in the Anglophone culture is associated with envy. In the Romanian language and culture envy is also associated with a larger variety of situations: envy and men, envy and lies, envy as a trait of national character and the linguistic means that render the concept of envy in the Romanian language are more diverse and intense in meaning.

BIBLIOGRAPHY

1. GODDARD, C. Universal and Variation in the Lexicon of Mental State. https://www.researchgate.net/publication/284962004_Universals_and_Variation_in_the_Lexicon_of_Mental_State_Concepts [consulted on 12.11.2020].
2. IZARD, C.E., Human Emotions. New York: Plenum; 1977. 494 p. ISBN 978-1-4899-2211-3.
3. KÖVECSES Z., Metaphor and Emotion: Language, Culture and Body in Human Feeling. Cambridge University Press, 2000. 224 p. ISBN 0-521-54146-8.
4. LIFARI, V. Conceptul afectivităţii în limbile engleză, română şi rusă. Chşinău: CEP USM, 2020. – 245 p. ISBN 978-9975-152-25-9

5. TANGNEY J., FISCHER K. Self-Conscious Emotions. The Psychology of Shame, Guilt and Embarrassment, and Pride. New-York: The Guilford Press, 1995. 542 p. ISBN 0-89862-264-6.

6. WIERZBICKA A. Emotions across Languages and Cultures: Diversity and Universals. Cambridge University Press, 1999. http://catdir.loc.gov/catdir/samples/cam032/99013646.pdf. [consulted on 15.03.2015].

7. WIERZBICKA A. Emotional universals. p.23-69. elies.rediris.es/Language_Design/LD2/wierzbicka.pdf. [consulted on 14.08. 2015].

8. АТКИНСОН Р. и др. Введение в психологию: Учебник для университетов. Пер. с англ. Под общей редакцией проф. В.Зинченко. Москва: Тривола, 1999. 672 с. www.alleng.ru/d/psy/psy009.htm [consulted on 10.12.2015].

9. ТАТРОВА А. С. Психология. Учебно-методическое пособие под редакцией Издательство «Академия Естествознания», 2010. www.rae.ru/monographs/90-3153 [consulted on 15.04.2015].

10. Stanford Encyclopedia of Philosophy https://plato.stanford.edu/entries/envy/ [consulted on 13.11.2020]

11. https://dexonline.ro/definitie/invidie [consulted on 14.11.2020].

12. https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/envy [consulted on 21.11.2020]

13. http://epigrame.citatepedia.ro/despre.php?s=invidie [consulted on15.11.2020]

14. https://www.etymonline.com/search?q=envy [consulted on 21.11.2020].

15. https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/envy_1 [consulted on 21.11.2020]

16. https://www.successories.com/iquote/category/1104/envy-quotes/1 [consulted on 22.11.2020].

ASSESSMENT RUBRICS FOR ACADEMIC REPORT WRITING IN ESP

Suzana Carmen Cismaș

Assoc. Prof., PhD., Hab. Dr., USAMV

Abstract: Reports focus on facts, unlike essays which present arguments and reasoning. Both writing skills are paramount for academic success and seem to have exploded as homework assignments in pandemic times when students as well as professors struggle (and many times fail, unfortunately) to timely adjust to online interactive teaching and sustainable learning. Facing such challenges myself, in this article I am trying to share didactic experience and certain best practice items in order to clarify strategies and evaluation steps for proficient writing achievement, to benefit all our students.

Keywords: assessment, academic report writing, ESP

Professional communication is skills-based, so progress depends on practice; the more one student writes, the better writer s/he becomes. Drafting skills are gained through experience; hence instruction is often based on in-class activities, which are difficult or impossible to replicate online, hence the challenges the didactic process faces in pandemic times.

The learning objectives designed for undergraduates studying report writing are as follows:

- Discuss the main parts of a report.
- Understand the different types of reports.
- Write a basic report.
- Plan, draft, revise, and edit documents for use in professional settings
- Adapt writing to different audiences, purposes, and contexts
- Synthesize and report on the professional and technical literature in the field
- Write in a clear, coherent, and direct style academic report appropriate for applicable professions
- Employ the various forms of professional writing, including proposals, progress reports, research and laboratory reports, and professional correspondence
- Avoid plagiarism

While helping students meet the broad learning outcomes of content, communication, and critical thinking, the professor will evaluate and provide feedback on students' written assignments with respect to grammar, punctuation, clarity, coherence, and organization. Proficient report writing is based on active learning and it is collaborative; students are expected to work with their peers in a professional manner designed to support the success of the groups.

Learning outcomes for academic report writing are important.

- Content: Students demonstrate competence in terminology, concepts, theories and methods
- Communication: Students communicate knowledge, ideas and reasoning clearly and effectively in written reports defended in oral modalities appropriate to the discipline.
- Critical Thinking: Students analyze data carefully, logically from multiple perspectives, using discipline-specific methods, and develop reasoned solutions to problems.
- Assessment: content knowledge via quizzes on the reading materials; communication outcome via major writing assignments, in which students are required to reason

well and convey their data and ideas clearly, as well as through collaborative activities online. Critical thinking, a fundamental component, will be assessed by measuring the degree to which papers effectively analyze information and develop reasonable solutions to problems

Question	**Learning Outcomes**	**Performance Indicators**	**Learning Goals**
1. Imagine an assignment to write a paper based on scholarly information. Which is the most appropriate source to use?	Understand the difference between popular and scholarly literature	Articulate and apply initial criteria for evaluating both the information and its sources	Use selected sources after evaluating their suitability based on appropriateness, accuracy, quality, value
2. What is the modality of online research that may lead to the full text of an article?	Determine local availability of cited item	Determine the availability of needed information and make decisions on widening the information seeking pro-cess beyond local sources	Demonstrate information competence and the ability to use technology for multiple purposes.
3. Cite sources correctly	Identify the parts of a citation and accurately draft bibliographic references.	Differentiate between the types of sources cited and understand the elements and correct syntax of a citation	Quote, paraphrase and cite correctly from a variety of media sources
4. In an online database which combination of keywords will yield the greatest number of records?	Conduct database searches using controlled lexis and limit features	Construct and implement effectively-designed search strategies	Formulate a researchable topic that can be supported by database search strategies
5. How do students expand their information sources?	Follow cited references to obtain additional relevant information	Compare new knowledge with prior knowledge to determine the value added	Locate and use relevant databases and interpret results of research studies
6. What is an empirical study?	Distinguish among methods used in articles	Identify appropriate investigative methods	Explain research methods to use in the future career

Fig. 1. Learning outcomes for academic report writing & sources citation cf. Staley, Branch, Hewitt, 2010

In the workplace, reports are required as a formal account of a situation. They are produced after consideration of all relevant factors and analysis using relevant concepts in the

field. The recommendations and their implementation are then based on this analysis, using business language appropriate to the audience. In the academic context, reports similarly require research and analysis to demonstrate students' learning and ability to apply course concepts and theories leading to feasible recommendations.

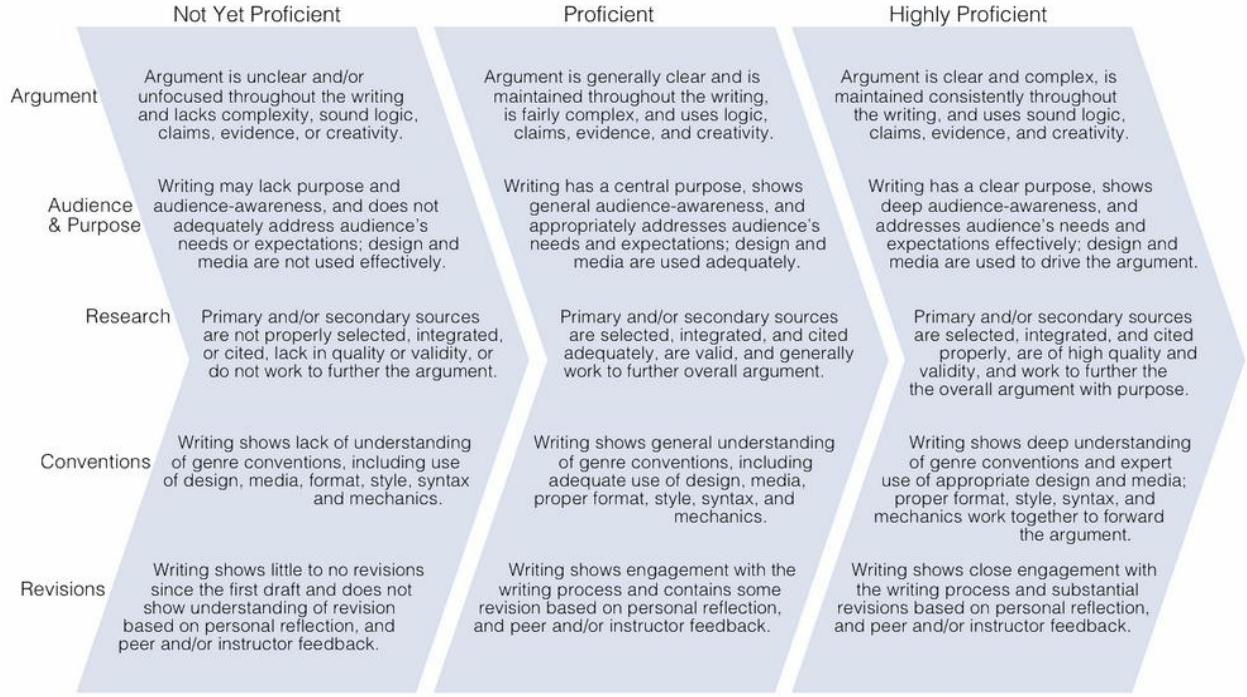

Fig. 2. Grading report writing in academic environments according to proficiency levels cf. https://www.researchgate.net/publication/3003491

Page/Step	**Description**
Title page	Report title; date of submission; name, title, and organization of the person who prepared the report; name, title, and organization of the person receiving the report. No page number.
Table of contents	A list of the sections in the report and their respective page numbers. All headings/sub-headings in the report should be listed on this page. This page is not labelled with a page number.
Executive summary	Summarize the topic, methods, data/evidence, results, conclusions/recommendations. On its own page. Labelled as page iii.
Introduction	Introduces the topic of the report, states the purpose of the report, and previews the structure of the report. Begins on a new page. Labelled as page 1.
Body	Key elements of the report body may include the background, methods, results, and analysis or discussion. Uses descriptive or functional headings and sub-headings. Pagination continues from the introduction.
Conclusion and/or	Concise presentation of findings and/or recommendations. Indicate the

recommendations	main results and their relation to the recommended action(s) or outcome(s). Pagination continues from the body of the report.
References	A list of all references used in the report. Begins on a new page. In-text citations in the report must have an accompanying entry in the reference list Pagination continues from the conclusions and/or recommendations.
Appendix	Related supporting materials. Only one item per appendix. All materials in the appendix must be referred to in the body of the report. Each appendix begins on a new page, is labelled as Appendix A, B, C, etc, and is given a title. Pagination continues from the reference list.

Fig. 3. Report writing algorithm cf. https://users-cs.au.dk/gerth/cg08/report.html

Business report structure, specific to most specializations in our university, needs to be peer reviewed and practised in order to consolidate all students' compliance with the above mentioned academic report drafting algorithm.

Although report size varies widely according to the substance or company standards, it is the structure that always matters because it enables readers to navigate the document easily. The key findings in the body of the report provide facts and data that are relevant to the purpose stated in the background.

Clarity and specificity are needed, especially as the entire report depends on the data in this section. The conclusion summarizes and interprets the main findings, identifying issues within the data, and answers questions raised by the purpose. The recommendations give solutions to any problems mentioned in the conclusion, and outline how these may work.

Certain companies may also require an executive summary after the front matter section, which is a complete summary that provides background, key findings, and recommendations. This section informs readers on the highlights quickly without having to read the entire document.

Revision is key to producing an effective document; reviewing writing aims at keeping it focused and free of errors, and ensure that factual information is correct and presented objectively. To diversify data presentation use bulleted lists, graphics, and charts.

Whatever the type, all reports provide the information that people in an organization need in order to solve problems and make decisions. Reports can be informational or analytical in nature.

The informational report contains non-sensitive, routine information, presented in a prescribed format like a fill-in-the-blank form. For this reason, the sections of an informational report include the introduction, findings, and conclusion.

In contrast, short analytical reports seek to answer questions about specific problems aiming at solving them. Therefore, it not only includes an introduction, findings, and conclusion, but also recommendations.

Professional reports inform senior management or clients about particular issues and offer recommendations for future decision making. The audience may be potential clients or rival firms, the company CEO, its shareholders, people in a government department, and their needs will influence the content of the report and how it is presented.

Length and structure of professional reports vary according to the investigated issue. Concise reports for managers rarely extend beyond three pages, while reports that have been prepared by consultancies may extend to 30 pages or more.

Here follows a comparison between essay evaluation & report assessment, of high relevance as our students confuse the structures at the beginning, or simply try to approximate the writing stages, laterally transferring document drafting skills without obtaining the desired results.

Essay Evaluation

Criteria	Excellent	Proficient	Satisfactory	Unsatisfactory
State a position **25%** of total grade	100% Makes a strong stand and defines the context in the introductory paragraph. Position is restated throughout and reinforced with examples and included in the conclusion.	75% Makes strong stand and defines the context in introductory paragraph.	50% Makes a stand, but could be more powerful.	25% Doesn't take a stand or provide context.
Support hypothesis **25%** of total grade	100% Provided more than three arguments in support of the hypothesis. Arguments supported with more than citations. Writer incorporated own opinions. Examples incorporated in storytelling fashion.	75% Provides three main arguments in support of the hypothesis. Gives clear and accurate examples and development of the three main arguments.	50% Fewer than three main arguments and incomplete examples in support of arguments.	25% Minimal idea development, limited and/or unrelated details. Doesn't give arguments in support of the hypothesis.
Organization **25%** of total grade	100% Depth and complexity of ideas supported by rich, engaging and/or pertinent details. Evidence analysis, reflection and insight.	75% Logical organization. Includes a compelling introduction, strong informative body, and satisfying conclusion. Has appropriate paragraph format.	50% Writing has a clear beginning, middle, and end. General use of appropriate paragraph format.	25% Random or weak organization. No introduction and/or conclusion. Paragraphs lack development and coherence.
Overall impression	100% Superior in all ways. Precise, rich language. Establishes and maintains clear focus; evidence	75% Accomplished writing that entices reader to continue. Good flow and description.	50% Spoke to audience and drew them in. Purpose established. Acceptable, effective language.	25% Limited awareness of audience and/or purpose. Incorrect and/or ineffective language.

Criteria	Adequate (50-59%)	Competent (60-69%)	Good (70-79%)	Excellent (80-100%)
Knowledge of forms, conventions, terminology, and strategies relative to the importance of sources to subject	Demonstrates limited knowledge of forms, conventions, terminology, and strategies relative to importance of sources to subject	Demonstrates some knowledge of forms, conventions, terminology, and strategies relative to importance of sources to subject	Demonstrates considerable knowledge of forms, conventions, terminology, and strategies relative to importance of sources to subject	Demonstrates thorough and insightful knowledge of forms, conventions, terminology, and strategies relative to importance of sources to subject
Critical and creative thinking skills	Uses critical and creative thinking skills with limited effectiveness	Uses critical and creative thinking skills with moderate effectiveness	Uses critical and creative thinking skills with considerable effectiveness	Uses critical and creative thinking skills with a high degree of effectiveness
Communication of information and idea	Communicates information and idea with limited clarity	Communicates information and ideas with some clarity	Communicates information and ideas with considerable clarity	Communicates information and ideas with a high degree of clarity and with confidence
Quality of argument and writing	Argument is simple and unoriginal, and the writing is weak and inconsistent	Argument takes on a fair and expected position, and the writing is moderately clear and coherent	Argument bridges on the complex and original, and the writing is clear and coherent	Argument is complex and original, and the writing is strong, fluid, and creatively coherent
Spelling and grammar	Several errors in spelling and grammar	A few errors in spelling and grammar	Some errors in spelling and grammar	No errors in spelling and grammar

Fig. 4. Essay evaluation vs. Report evaluation

cf. Centre for Teaching Excellence, *Sample Analytic Rubric* (Appendix B) in *Useful Assessment Tools*

To enhance students' employability, the academia needs to instil and cultivate soft skills, a combination of people skills, social skills, communication skills, character or personality traits, attitudes, career attributes, social and emotional intelligence quotients, to enable people to navigate their environment, work well with others, perform well, and achieve their goals. Collins English Dictionary defines this term as 'desirable qualities for certain forms of employment that do not depend on acquired knowledge: they include common sense, the ability to deal with people, and a positive flexible attitude.' The concept highlights the practical function. Due to their subjectivity, soft skills are often not assessed and yet many in business consulting argue that they lie at the foundation of what makes a leader and will determine whether an employee will rise to a leadership position. Soft skills represent personal skills necessary for activities like team work and motivating others. Social intelligence, rather than qualitative intelligence, defines human work interactions hence many industries today give prominence to the soft skills of their employees.

Report writing belongs to the qualitative intelligence side, but presenting them is social networking and will lay the foundation for further teamwork. Hence, soft skills are a cluster of productive personality traits that characterize relationships in a social environment. These skills can include communication abilities, language skills, personal habits, cognitive or emotional empathy, social navigation, time management, and teamwork as well as leadership traits. By definition, soft skills unite three key functional elements: people skills, social skills, and personal career attributes.

The importance of soft skills lies in the fact that they are not restricted to a specific field. These thinking dispositions consist of a group of abilities that can be used in any aspect of people's lives, without the need to readapt them based on the situation.

Their flexibility helps people to adapt and behave positively so that they can deal effectively with the challenges of their professional and everyday life. Soft skills make people flexible in a world which keeps changing.

The European Commission launched the program *Agenda for new skills and jobs* in 2012 in order to train and explain to young adults this new set of skills. Now, in the 21st century, soft skills are a major differentiator, a prerequisite for employability and success in life.

Soft skills predict success in life and programs enhancing soft skills play an important role in effective public policies. The significance employers give to the topic is shown by the fact that soft skills are now as important as grades and professional certificates, once considered the most important factor in making the hiring decision for a new worker.

Report writing is rapidly becoming such a fundamental skill in almost any job or position nowadays, a stepping stone for launching a professional career, grow in a company and make a clear and effective contribution to society.

Performance Criteria	Exceeds Expectations	Meets Expectations	Below Expectations
Content	Accomplished purpose of assignment directly and completely in an exceptional manner. All major topics thoroughly supported by specific, accurate, relevant data.	Accomplished assignment in a capable manner. Major topics covered but supporting detail somewhat lacking in specificity, accuracy, or reference.	Accomplished purpose of assignment only partially or indirectly. Little or no supporting data or data presented was not relevant, specific, or accurate
Organization	Exceptionally clear sense of unity and order, logical transitions, highly effective opening and closing	Adequate sense of unity and order, most transitions effective, clear opening and closing.	Lacked sense of unity and order, ineffective/lack of transitions, ineffective opening and closing.
Style (Clarity and Conciseness)	Used smooth, clear, readable prose in a superior way throughout, no clichés or wordiness, consistently effective word choice.	Used smooth, clear, readable prose throughout most of paper, few cliches, occasional wordiness, generally appropriate word choice.	Lacked smooth, clear, readable prose, contains cliches and wordiness, generally ineffective word choice.
Grammar and Mechanics	Few, if any, errors throughout in use of Standard English rules of grammar, spelling, punctuation, capitalization, and usage.	Not more than a few errors per page in use of Standard English rules of grammar, spelling, punctuation, capitalization, and usage but did not affect overall clarity	More than a few errors per page in use of Standard English rules of grammar, spelling, punctuation, capitalization, and usage that made the paper unclear or difficult to read.

	Criteria			Points
	3	2	1	
Colors and patterns	Enhance readability.	Support readability.	Detract from readability.	
Layout	Creatively enhances information.	Balanced, uncluttered, adequate white space.	Not balanced, cluttered, insufficient white space.	
Graphics/photos	All graphics are engaging, enhance text.	Graphics enhance text.	Graphics do not enhance text.	
Titles and subtitles	All titles and subtitles are clear, enhance readability	Most titles and subtitles are clear, enhance readability	Few or no titles or subtitles to clarify text	
Text size and color	All text is clear and readable; a few changes in size and color enhance understanding.	Text is clear and readable; changes in size and color enhance understanding.	Some text is clear and readable; frequent changes in size and color do not enhance understanding.	
Writing	Well written and organized, clear, easy to follow.	Adequately written and organized, clear, reasonably easy to follow.	Poorly written and organized, unclear, hard to follow.	
Quality of information	Product description is clear, complete and concise.	Product description is mostly clear, could be a little more concise.	Product description is unclear, incomplete and not concise.	
Grammar and spelling	No grammar or spelling errors.	One grammar or spelling error.	Many grammar and spelling errors.	
			Total	

	Benchmark	Milestones	Milestones	Capstone	Score/Level
Context of and Purpose for Writing Includes considerations of audience, purpose, and the circumstances surrounding the writing task(s).	Demonstrates minimal attention to context, audience, purpose, and to the assigned tasks(s) (e.g., expectation of instructor or self as audience).	Demonstrates awareness of context, audience, purpose, and to the assigned tasks(s) (e.g., begins to show awareness of audience's perceptions and assumptions).	Demonstrates adequate consideration of context, audience, and purpose and a clear focus on the assigned task(s) (e.g., the task aligns with audience, purpose, and context).	Demonstrates a thorough understanding of context, audience, and purpose that is responsive to the assigned task(s) and focuses all elements of the work.	
Content Development	Uses appropriate and relevant content to develop simple ideas in some parts of the work.	Uses appropriate and relevant content to develop and explore ideas through most of the work.	Uses appropriate, relevant, and compelling content to explore ideas within the context of the discipline and shape the whole work.	Uses appropriate, relevant, and compelling content to illustrate mastery of the subject, conveying the writer's understanding, and shaping the whole work.	
Genre and Disciplinary Conventions Formal and informal rules inherent in the expectations for writing in particular forms and/or academic fields (please see glossary).	Attempts to use a consistent system for basic organization and presentation.	Follows expectations appropriate to a specific discipline and/or writing task(s) for basic organization, content, and presentation	Demonstrates consistent use of important conventions particular to a specific discipline and/or writing task(s), including organization, content, presentation, and stylistic choices	Demonstrates detailed attention to and successful execution of a wide range of conventions particular to a specific discipline and/or writing task (s) including organization, content, presentation, formatting, and stylistic choices	
Sources and Evidence	Demonstrates an attempt to use sources to support ideas in the writing.	Demonstrates an attempt to use credible and/or relevant sources to support ideas that are appropriate for the discipline and genre of the writing.	Demonstrates consistent use of credible, relevant sources to support ideas that are situated within the discipline and genre of the writing.	Demonstrates skillful use of high quality, credible, relevant sources to develop ideas that are appropriate for the discipline and genre of the writing	
Control of Syntax and Mechanics	Uses language that sometimes impedes meaning because of errors in usage.	Uses language that generally conveys meaning to readers with clarity, although writing may include some errors.	Uses straightforward language that generally conveys meaning to readers. The language in the portfolio has few errors.	Uses graceful language that skillfully communicates meaning to readers with clarity and fluency, and is virtually error free.	

Fig. 5. Performance criteria, benchmarks, and milestones in academic report writing,
cf. Bovee, C, Thill, J, Scribner, J, *Business communication essentials*, Pearson Canada Toronto, 2016

Employers struggle to find leaders and workers able to keep up with the evolving job market. The problem is not limited to young people who are looking for a job, but also for actual employees. A 2019 survey by the Society for Human Resource Management found that 3/4 of employers have a difficult time finding graduates with the soft skills their companies need. Hard and soft skills are complements. Hard skills were the only ones necessary for career employment and were generally quantifiable and measurable from educational background, work experience, job interview. Success at work seemed to be related only to the technical ability of completing tasks. For this reason, employer and companies used to hire new people based only on their objective competencies. The trend has changed in recent years. Hard skills still represent a fundamental aspect, but soft skills equalled them in importance: 75% of long term job success seems to stem from soft skills and only 25% from technical skills.

Because of their rising importance, the need to teach soft skills has become a major concern for educators all over the world. Because soft skills are poorly defined, teaching them is even more challenging, as compared to classical skills.

Group projects are a good way to develop soft skills, but evaluating them still represents an obstacle. Peer evaluation proves to be an effective compromise between working in groups and an objective evaluation. This is precisely the case of report writing, for which the assessment rubrics below function well. Developing such skills is more difficult because it requires actively interacting with others on an ongoing basis and being willing to accept feedback. Business report writing is at the confluence of hard skills and soft skills, the ones that can be acquired from a book by individual training, and the ones that need a combination of environment and people interactions. For this reason, learning does not depend solely on the person, but it is influenced by different factors that make education harder and unpredictable. Training transfer, defined as the extent to which what is learned in training is applied on the job and enhances job-related performance is another reason why the education of soft skills is hard.

The OECD 'Future of Education and Skills 2030' report released in 2019 highlighted the growing importance of soft skills in education due to trends such as globalization and rapid

advancements in technology and artificial intelligence, which demand changes of the labour market and the skills future workers require in order to succeed. The report states that to remain competitive, workers will need to acquire new skills continually, which requires flexibility, a positive attitude towards lifelong learning and curiosity (OECD, 2019[23]). Research has been conducted on the transfer of soft skills and knowledge through formats such as project-based learning. This OECD report highlights the importance of meta-cognitive skills for lifelong learning. These are the processes used to assess understanding: critical thinking, reflection, and awareness. With increasing automation, purely cognitive professional skills no longer suffice to face world challenges.

	Criteria				Points
	4	3	2	1	
Level of engagement in class	Student proactively contributes to class by offering ideas and asking questions more than once per class.	Student proactively contributes to class by offering ideas and asking questions once per class.	Student rarely contributes to class by offering ideas and asking questions.	Student never contributes to class by offering ideas and asking questions.	
Listening, questioning and discussing	Respectfully listens, discusses and asks questions and helps direct the group in solving problems.	Respectfully listens, discusses and asks questions.	Has trouble listening with respect, and takes over discussions without letting other people have a turn.	Does not listen with respect, argues with teammates, and does not consider other ideas, Blocks group from reaching agreements.	
Behavior	Student almost never displays disruptive behavior during class discussions and group activities.	Student rarely displays disruptive behavior during class discussions and group activities.	Student occasionally displays disruptive behavior during class discussions and group activities.	Student almost always displays disruptive behavior during class discussions and group activities.	
Preparation	Student is almost always prepared with assignments and required class materials.	Student is usually prepared with assignments and required class materials.	Student is rarely prepared with assignments and required class materials.	Student is almost never prepared with assignments and required class materials.	
Problem-solving	Actively seeks and suggests solutions to problems.	Improves on solutions suggested by other group members.	Does not offer solutions, but is willing to try solutions suggested by other group members.	Does not try to solve problems or help others solve problems.	
Group/partner teamwork	Works to complete all group goals. Always has a positive attitude about the tasks and work of others. All team members contribute equally. Performed all duties of assigned team role.	Usually helps to complete group goals. Usually has a positive attitude about the tasks and work of others. Assisted team members in the finished project. Performed nearly all duties of assigned team role.	Occasionally helps to complete group goals. Sometimes makes fun of the group tasks and work of others. Finished individual task but did not assist team members. Performed some duties of assigned team role.	Does not work well with others and shows no interest in completing group goals. Often makes fun of the work of others and has a negative attitude. Contributed little to group effort. Did not perform duties of assigned team role.	
				Total	

Criteria	Achievement Level				
	Accomplished (100%)	**Competent** (80%)	**Adequate** (65%)	**Developing** (40%)	**Beginning** (10%)
Critical Points (35% Weighting)	35 percent Recognizes and details important points of article. Illustrates relationship between points within article as well as to other sources. Acknowledges any implicit limitations associated with presented results / discussion.	28 percent Recognizes and details most of the important point of article. Some illustration of relationship between points within article as well as to other sources. Acknowledges some implicit limitations associated with presented results / discussion.	23 percent Recognizes and details at least one of the important point of article. Some illustration of relationship between points within article as well as to other sources. May or may not acknowledge implicit limitations associated with presented results / discussion.	14 percent Recognizes and details at least one of the important point of article. May include illustration of relationship between points within article as well as to other sources. May or may not acknowledge implicit limitations associated with presented results / discussion.	4 percent Does not recognize and/or detail at least one of the important point of article. No inclusion of relationship between points within article or to other sources. Does not acknowledge implicit limitations associated with presented results / discussion.
Course Relation (20% Weighting)	20 percent Presents a clear, well-developed relationship of discussion topic to course objectives.	16 percent Presents a clear, somewhat-developed relationship of discussion topic to course objectives.	13 percent Presents a clear, but not fully developed relationship of discussion topic to course objectives.	8 percent Presents a relationship of discussion topic to course objectives which is indirect and/or not well-developed.	2 percent No clear relation to course objectives is presented.
Author Qualifications (10% Weighting)	10 percent Includes a recognition of and appreciation for the merits of the author.	8 percent Includes a recognition of and/or appreciation for the merits of the author.	7 percent Includes a recognition of or appreciation for the merits of the author.	4 percent Notes the existence of an author.	1 percent No recognition / appreciation for the author is included.
Clarity and Completeness (25% Weighting)	25 percent Clear, concise, well written. Free of spelling / grammatical errors. Flow is smooth and logical.	20 percent Clear, concise, well written. Minimal spelling / grammatical errors. Flow is smooth and logical.	16 percent Noticeable spelling / grammatical errors. Flow may be choppy or illogical.	10 percent Noticeable spelling / grammatical errors. Flow is choppy or illogical.	3 percent Significant spelling / grammatical errors. No logical flow or noticeable jumping around when presenting concepts.
Synthesis and Contribution (10% Weighting)	10 percent Highly organized, illustrating big picture as well as finer details. Shows strong link to previous topics and future direction. Presents personal observations in addition to article information. Includes unique insights.	8 percent Well organized, illustrating big picture as well as finer details. Shows strong link to previous topics and future direction. Presents personal observations in addition to article information.	7 percent Well organized, illustrating big picture as well as finer details. Shows link to previous topics and future direction. Includes primarily article information, little if any personal observations included.	4 percent Poorly organized with no illustration of big picture and/or well as finer details. Weak or no links to previous topics and future direction. Includes only article information, no personal observations.	1 percent Poorly organized with no illustration of big picture or finer details. Few or no links to previous topics and future direction. Includes only article information, no personal observations.

Fig. 5. Performance criteria, benchmarks, and milestones in academic report writing, cf. Meyer, C, *Communicating for results,* Oxford University Press, Don Mills, Ontario, 2017

The National Business Education Association sees soft skills as critical for being industrious in today's workplace. For this reason, they are increasingly sought out by employers in addition to standard qualifications. College students are becoming more aware of the importance of soft skills for their future job. Employers hiring college students complain the new hires lack soft skills or have overstated their level of competency. Here is a list of soft skills sought by employers in college students and in new workers, (cf. Eastern Kentucky University):

1. Communication – oral speaking capability, written, presenting, listening, clear speech & writing.
2. Courtesy – manners, etiquette, business etiquette, gracious, says please and thank you, respectful.
3. Flexibility – adaptability, willing to change, lifelong learner, accepts new things, teachable.
4. Integrity – honest, ethical, high morals, has personal values.
5. Interpersonal skills – nice, approachable, nurturing, empathetic, self-control, patient, sociable.
6. Positive attitude – optimistic, enthusiastic, encouraging, happy, confident.
7. Professionalism – business-like, well-dressed, professional appearance & attitudes, poised.
8. Responsibility – accountable, reliable, gets the job done, resourceful, common sense.
9. Teamwork – cooperative, gets along with others, agreeable, supportive, helpful, collaborative.
10. Work ethic – hard working, loyal, initiative, self-motivated, on time, good attendance.

According to the OECD Skills Outlook 2019 report, life-long learning is becoming more necessary for employment and for handling a future environment of increased uncertainty. The future labour market will change fast but it will always require proficient report writing skills.

BIBLIOGRAPHY

[1]. Allen, J, *Writing in the workplace*, Allyn and Bacon, Boston 1998

[2]. Bovee, C, Thill, J, Scribner, J, *Business communication essentials,* Pearson Canada Toronto, 2016

[3]. Fitikides, T. J. *Common Mistakes in English*, Orient Longman, London, 1984

[4]. Guffey, M, Loewry, D, *Business communication, Process & Product*, Nelson Education, Toronto, 2016

[5]. Hall, ET, *The Silent Language.* Conn Fawcett, Greenwich, 1959

[6]. Hughes, S, *Professional Presentations: Practical Guide to the Preparation &Performance of Successful Business Presentations.* McGraw-Hill, Sydney, 1990

[7]. Lesikar, RV, Flatley E, *Basic Business Communication: Skills for Empowering the Internet Generation* Tata McGraw-Hill, New Delhi, 2002

[8]. Marsen, S, *Professional writing: the complete guide for business, industry, IT* Palgrave&Macmillan, NY2007

[9]. Meyer, C, *Communicating for results*, Oxford University Press, Don Mills, Ontario, 2017

[10]. Monippally, M, *Business Communication Strategies,* Tata McGraw-Hill Publishing, New Delhi, 2001

[11]. Prasad, H, *How to Prepare for Group Discussion and Interview,* Tata McGraw-Hill, New Delhi, 2001

[12]. Raman, M, *Technical Communication: Principles & Practice,* Oxford University Press, Delhi, 2011

PROFESSIONAL COMMUNICATION VIA REPORTS

Suzana Carmen Cismaș

Assoc. Prof., PhD., Hab. Dr., USAMV

Abstract: Reports are formal documents meant to record and deliver facts to a clearly defined readership. They function in any business or organization; from credit reports to police reports, they document specific data for previously identified audiences, goals, and functions. Report typology stems from its basic purpose: an accident report, a lab report, a sales report. This piece of writing is analytical, conveying the rational analysis of data. Merely reporting facts is joined by analysis, however brief that may be, thus communicating the information in logical and concise formats. Certain reports summarize past events, others present current data, and forecast future trends. While a report may have conclusions, propositions, or even a call to action, analysis and demonstration are the primary function. By definition, the report is a brief, sharp, and focused document drafted for particular aims and readers. It generally documents and scrutinizes a situation/issue, making recommendations for future action. As a factual paper, it needs to be clear and well-structured. Guidelines for the explicit form and content of reports vary among lines of work, organisations, departments, academic courses, from tutor to tutor, as well as between subjects, so specific instructions are needed.

Keywords: professional communication, employability, reports, ESP proficiency, assessment rubrics

Professional communication via report writing is the practice of sharing business management and technical information with various audiences having various goals and levels of expertise. This article presents my didactic approach to cultivating report writing skills in UASVMB MRD second year students, MCAT major (UASVMB=University of Agronomic Sciences & Veterinary Medicine in Bucharest, MRD=Faculty of Management&Rural Development, specialization MATC(IMAPA)= Management in Agri-Tourism and Catering). In the English report writing class students learn how to research, organize, and present job-relevant data in effectively written documents, while working in collaboration with other professionals, by using new technologies to support their communication efforts. The practical course is designed to assist students in acquiring a variety of communication strategies and writing skills relevant to business engineering, including daily communication acts, like e-mails, memos, business letters, business&technical descriptions, and management instructions.

My students' evaluation portfolio includes 1 assessment report, 1 informative report, 1 survey/ research academic report and 1 professional proposal report. Learners analyze writing contexts in the professional business engineering workplace and develop strategies to address audiences, use the appropriate style, organize information, and present their own work. The purpose of this class is to teach students to respond in writing to complex employment situations, while preparing them for the professional communities they will soon join. The lab reports required are samples of formal research. Derived from the scientific method, the research report is the most common type of academic report. The document is based on original data collected by the researcher/research team. Working in small groups, students set a research question, devise methods to gather original data, and collect the data. Individually, students will write a research report that presents and analyzes the information collected as a group. During the process of writing the proposal, they will write an individual progress report which will track

activities, problems, and progress for both the individual tasks and the group overall task. The focus will be on schedules, setbacks, problems solved, and the dates and stages of the progress. The proposal project focuses on a topic of individual choice from a given list, but students are encouraged to draft a proposal for the university, the campus or the local community, with clear immediate impact. The proposal will try to persuade a target audience that an existing issue can get a feasible solution. With the skills developed this semester, students analyze the situation and use communication strategies designed to persuade the audience to act on the plan.

Report writing significantly sustains workplace communication, facilitating the creation and maintenance of a positive and effective teamwork environment. It supports task completion and constructive dialogues in meetings and negotiations. Workplace communication is one of the signs of a high-performance culture. Exchanging data and ideas within an organization is enhanced by proficient report writing and our students need to be adequately prepared for such challenges in the world of work, as the job market is becoming increasingly demanding. Report writing implementing formal and effective communication skills is important for attaining professional success. It is also central to meeting all business goals, both personal and corporate. Proficient report writing skills cultivated in academic environments will help our students avoid confusion, state purpose, create accountability, and contribute to building a positive company culture.

Report writing and debates on its outcomes will encourage employees to ask questions and voice opinions, helping them feel empowered, for the progress & benefit of the company. All report types facilitate correct actions as appropriate responses to the actual business challenges and they promote specific, concrete and descriptive feedback, showcasing what exactly needs to be improved. Reports contribute to compulsory check-ins on any specific agenda thus bringing many advantages. Effective report configuration stimulates teamwork and enhances both productivity and engagement.

Reports vary in size, but are generally longer than a page and shorter than a book. The type of report depends on its function, indicated in the thesis statement, which also influences the types of visual content & visual aids, like words, numbers, and their connection to the key idea in graphic representational ways easy for readers to understand. The purpose impacts writing length, word choice and readability. Reports also vary by style and tradition. Within any organization, there may be employer-specific expectations that need to be addressed so as to meet readers' targets. Reports are organized in flexible ways, according to function, size and format, tailored to audience's needs while respecting customs and guidelines. They focus around six key factors:

1. ***Whom*** the report is about and/or prepared for
2. ***What*** problems were addressed, and the results, including conclusions and/or recommendations
3. ***Where*** the subject studied occurred
4. ***When*** the subject studied occurred
5. ***Why*** the report was written, under what authority, for what reason, on whose request
6. ***How*** the subject operated, functioned, or was used

The author must consider the stakeholders, i.e. all those who have an interest in the report, including larger audiences of the business, organization, or industry, decision makers, technicians or experts, how executives & workers may interpret all words and images. While there is no universal format for a report, there is a commonly encountered order in show-casing the information. Each element supports the main aim specifically, playing a key role in representing and transmitting data.

Here is a checklist for ensuring that a report fulfils its goals:

1. Report considers the audience's needs

2. Format follows report function, with layouts reflecting institutional norms and expectations
3. Data are accurate, complete, and documented, with clearly defined terms
4. Information and wording are easy to read (font, arrangement, organization): figures, tables, and art support written content; are clear & correctly labelled; and are easily understood without text
5. Results are clear and concise
6. Recommendations are reasonable and well-supported
7. Report is the author's best effort; it speaks for itself without author's clarification/explanation

Format the document neatly, consistent with the following guidelines:

- Size 10-12 pt type in a standard business font: Times New Roman, Arial, or Calibri
- Minimum one-inch = 2.54 cm margins on all sides; paragraphs separated by white space
- Headings & sub-headings divide the content into clear sections
- Visuals (i.e. charts, graphs, diagrams) help explain numbers/information better than text

Reports can be drafted for the job or as part of academic exams, so they need to impress the readers. Attention will be paid to both the words used in the report and the presentation/appearance. Academic report writing includes multiple effective drafting forms, various writing approaches, styles, and formats, as well as methods to adapt writing to different audiences, targets and contexts. The focus is on standard written English methods and conventions (i.e. grammar, punctuation, usage) and the techniques that produce effective texts. Students must learn to organize complex arguments in writing using thesis statements, claims and evidence, and to analyze writing for errors in logic.

To accomplish all these, formulation of facts and pursuing the logical approach to the events being dealt with requires implementation of data visualization instruments tailored according to Bloom's taxonomy, in clearly observable terms, consistent with the wording input below:

Asking Questions Based on Bloom's Taxonomy

Level of Complexity

Category	Definition	Question words	Example
Evaluation	Judgment, making value decisions about issues	Judge, appraise, evaluate, assess	How successful will President Bush's ownership society be in addressing the concerns of the lower-income elderly?
Synthesis	Combining ideas, Creating an original product	Compose, construct, design, predict	Design an experiment that will allow you to separate the components in this solution.
Analysis	Subdividing into component parts, determining motives	Compare, contrast, examine, analyze	Analyze the Supreme Court actions of the late nineteenth century in terms of Social Darwinism.
Application	Problem solving, applying information	Interpret, apply, use, demonstrate	Apply the law of supply and demand to explain the current increase in fruit prices.
Comprehension	Interpreting, paraphrasing	Restate, discuss, describe, explain	Describe the major differences between modern and postmodern art.
Knowledge	Memorizing, recalling information	Who, what, when? Define, recall, list	What are the main theories used in discussing different learning styles?

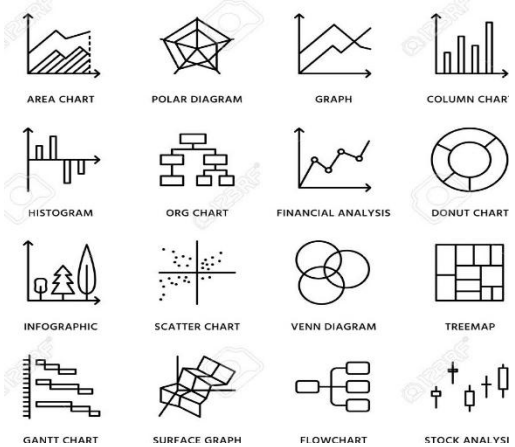

Fig. 1. Report writing by incorporating data visualization instruments tailored according to

Bloom's taxonomy, cf. https://cft.vanderbilt.edu/guides/blooms-taxonomy/

Here follows advice for students drafting academic reports as part of training for their future careers:

→ With the purpose of the report in mind, a plan must be made before writing, to keep focus on the main ideas to include.

→ The tone is maintained neutral and formal, because the readers are of management level. It triggers the use of passive voice to shift attention from the person performing the action to the action itself. The passive preserves the impersonal tone, channelling observers' energy towards the action or the changes that need to be made.

→ Compound nouns help achieve a business-like tone, keeping the draft clear and to the point.

→ The business report becomes reader-friendly if it includes a standard top section mentioning to whom it is intended, who wrote it, the date, and the subject, like in memos and in e-mails.

→ The use of headings facilitates fast finding data; they are subtitles of the different sections of the report, summarising the key ideas in the section. Here are some example of headings to use in business reports: terms of reference (why the report is written); procedure (how what happened was found out); findings (what was discovered); conclusions (summary of the data presented); recommendations (suggestions on what to implement).

→ Bullet points will be used to better structure data, mainly in lists of items, because they help with reading speed. They should follow the same grammatical structure: *-ing* verbs, nouns, adjectives, etc. In writing tasks in exams like IELTS, CAE, TOEFL, however, bullet points must not be overused, because the candidate needs to prove the skill to handle a variety of

complex grammar structures. Hence, mastering business vocabulary and grammar will ensure that good language makes a good impression, of clear impact on any audience.

→ Lexical skills improve by reading business articles, for using the right words in suitable contexts.

→ Complex grammar structures as *if clauses* are used in the recommendations section (for example: If the company adopted a modern corporate culture, the employees would feel more valued).

→ Still, clarity is of utmost importance, and long and complex sentences are difficult to understand.

→ Spell-check is used bearing in mind that it is only a tool which cannot identify all mistakes. If unavailable, use known words or synonyms.

→ Proofread the report. Never hand in a piece of writing before checking it at least twice, because it is difficult to focus on more than one type of mistake at a time. Students should proofread it once for grammar and vocabulary mistakes, and once for spelling errors.

There are several categories of reports: informational reports provide data, instruct workers, present details of events, activities, individuals, or conditions, without analysis, similar to police reports that note time, date, place, contributing factors, and identification information, but do not establish fault or include judgment; analytical reports outline data with a comprehensive analysis to solve problems, demonstrate relationships, or make recommendations, just like field reports.

TYPE OF REPORT	**FUNCTION OF THE REPORT**
1. Laboratory Report	Communicate the procedures and results of laboratory activities
2. Research Report	Study problems scientifically by developing hypotheses, collecting data, analyzing data, and indicating findings or conclusions
3. Field Study Report	Describe one-time events, such as trips, conferences, seminars, as well as reports from branch offices, industrial and manufacturing plants
4. Progress Report	Monitor and control production, sales, shipping, service, or related business process
5. Technical Report	Communication process and product from a technical perspective
6. Financial Report	Communication status and trends from a finance perspective
7. Case Study	Represent, analyze, and present lessons learned from a specific case or example
8. Needs Assessment Report	Assess the need for a service or product
9. Comparative Advantage Report	Discuss competing products or services with an analysis of relative advantages and disadvantages
10. Feasibility Study	Analyze problems and predict whether current solutions or alternatives will be practical, advisable, or produced the desired outcome(s)
11. Instruction Manuals	Communicate step-by-step instructions on the use of a product or service
12. Compliance Report	Document and indicate the extent to which a product or service is within established compliance parameters or standards
13. Cost-Benefit Analysis Report	Communicate costs and benefits of products or services.
14. Decision Report	Make recommendations to management; tools to solve problems

TYPE OF REPORT	FUNCTION OF THE REPORT
	& make decisions
15. Benchmark Report	Establish criteria and evaluate alternatives by measuring against the established benchmark criteria
16. Examination Report	Report or record data obtained from an examination of an item or conditions, (including accidents and natural disasters)
17. Physical Description Report	Describe the physical characteristics of a machine, a device, or object
18. Literature Review	Present summaries of the information available on a given subject

Fig. 2 Types of Reports and Their Functions

Progress reports vary by aim, style, and tradition in the organization; hence the writer may need to address specific expectations. The progress report is used to give the management an update on the status of a project. It is generated at timed intervals (once a month) or on completion of key stages. It records accomplishments to date and identifies any challenges or concerns. It is usually written by the project leader and is 1-2 pages long.

In writing a progress report, students should consider these steps:

- State the reason for writing it
- Identify what has been accomplished
- List any problems encountered
- Outline what work still remains to be performed
- Conclude by providing an overview of on project status and what should be done next.

Informational Reports	Analytical Reports
Incident Report: Describes events in the workplace to officially document them for legal and insurance purposes	**Benchmark/Yardstick Report:** Evaluates two or more solutions to a single problem to determine the best solution.
Progress Report: Monitors and controls production, sales, shipping, service, or related business processes	**Feasibility Report:** Assesses the advisability of doing a project or proceeding with a specific course of action
Compliance Report: Documents and indicates the extent to which a product or service is within established compliance parameters or standards	**Recommendation Report:** Makes recommendations to management and serves as a tool to solve problems and make executive decisions
Financial Report: Analyzes status and trends from a finance perspective	
Investigative Report: Responds to a request for information about a specific problem or situation.	
Activity Report: Document the ongoing activities or projects of a division or department.	

Fig. 3 Contrastive approach to informational reports vs. analytical reports, cf. http://universa.unijales.edu.br

Recommendation reports help the management make decisions. The aim of this report type is to identify a solution to a problem or suggest a course of action. In it, the writer might suggest that a procedure be adopted or rejected, might assess unsatisfactory situations, or

persuade decidents to make a change that will benefit the organization. The report may outline ways to enhance quality in products, increase profit, cut costs or improve workplace conditions. Recommendation reports do not have the aim to assign blame or be overly critical; they suggest improvements in positive ways.

Summary reports get information for management levels. For instance, when working in the marketing department, employees provide the project leader information on competitors' actions for effectively surpassing challenges. Searching data & distilling findings to the key points give the gist to the boss, enabling fast decisions on how to act upon issues. Unlike recommendation reports, the summary reports focus on facts, leaving decisions on courses of action for management leaders.

Business reports are always formal, unbiased, and extensively researched, with professional impact generated by high quality content. Each fact must be clear and verifiable, regardless of the simple or complex issues being approached. The high level of objective analysis is the key feature. Proficient writing of this type showcases a present or past situation impartially. It is unprejudiced, so it states facts, not opinions; emphasis is on facts, not on interpreting them. It is called a *report* as it *reports on* the reality. As a consequence, the author's expert recommendations and opinions are conveyed in the last section of the report exclusively. Unlike essays, it is not about what the author may think; it is about professional viewpoints on an objective situation which needs to be presented, i.e. reported on, clearly. As objectivity is crucial, subjective details must be avoided and information should speak for itself. There must be no personal pronouns since the business report should remain impersonal and framed on company perspective.

Progress reports and final activity reports are common professional documents. The progress report is an interim report which describes activities undertaken to date, problems encountered, and actions taken to overcome them. It ends with a description of the remaining timeframe and steps, assigned responsibilities, or other reflections which need to be conveyed to managers or others who will read the report. The final report serves to communicate project results. Both documents should be succinct and avoid providing minute details so as not to make the report too lengthy. The overall writing impression remains neutral, not passive, with professional and direct recommendations.

Project reports should include the following components, with headings and subheadings, to guide the reader throughout the report and emphasize important topics.

- Cover Page: title, name of organization, name of author or team implementing the project.
- Abstract or Executive Summary will briefly summarize the project and its accomplishments. The abstract has 150-200 words, while an executive summary is a page in length.
- Introduction: presentation of the project and its importance, highlighting the need for the project, the purpose, and the timeframe.
- Activities: descriptions of undertaken activities, with information on strategy/approach, location, timing, pricing, technology, etc, together with identification of probable and significant obstacles in completing the project as well as the actions taken to overcome them.
- Results: all outcomes, quantitative results, financial performance, whether the project achieved its goals, with included diagrams, figures, tables, and charts that succinctly illustrate the results.
- Discussion/Conclusions/Recommendations: proves solid understanding of all factors intertwined in the project by drawing conclusions and reflecting on the level of project success; what worked well, the lessons learnt, advice for others who face similar issues. If appropriate, recommendations for project replication may be added, to expand/sustain

activities/partnerships initiated. In project reports for external audiences show positive ways of overcoming problems, not criticising staff.

- References: a list of the ones utilized to complete the project.
- Appendices: diagrams, tables, relevant materials.

Proposal reports require that students develop complex arguments, set a claim and provide effective evidence. The proposed solution needs to be effective & feasible, and the evidence, drawn from industry&scholarly sources, will prove that the solution works; errors in logic will be corrected in peer review sessions. Other assignments, such as the research report, will emphasize clarity and conciseness, stylistic elements that constitute the focus of all professional communication.

To meet the business intent, improving corporate communication by report writing should start at the top because it is what really distinguishes a prominent leader from all other professionals. Workplace communication by report writing acts in line with the organizational goals definition and helps co-workers collaborate. It is a key step towards standardised business practice for committed and productive workforce. Companies rank written & oral communication skills twice as important as managerial skills. They are a priority indeed, as we can see in the skills employers mostly seek in newly hired staff, ranked as follows: oral communication, listening, written communication, public speaking, and adaptability. Workplace communication is paramount for professional growth and success, as well as for better networking and business expansion. It allows employees to share inputs and feel that their ideas are being valued.

BIBLIOGRAPHY

[1]. Adair, John. *Effective Communication*, Pan Macmillan Ltd, London, 2003

[2]. Ajmani, J. C. *Good English: Getting it Right*, Rupa Pubications, New Delhi, 2012

[3]. Bovee, C, Thill J, *Business communication skills-based approach to vital business English* Prentice Hall 2010

[4]. Bovee, L, Thill J, Schatzman, BE, *Business Communication Today*, Prentice Hall, New Jersey, 2010

[5]. Guffey, ME, *Essentials of Business Writing*, South-Western College Pub, Ohio, 2000

[6]. Hall, ET, *Beyond Culture*. Garden City, Doubleday, New York, 1976

[7]. Hasson, G, *Brilliant Communication Skills*. Pearson Education UK, 2012

[8]. Lesikar, RV, Pettit, JD jr, *Report Writing for Business*, McGraw-Hill, Delhi, 1998

[9]. Markel, M, *Technical Communication*, Bedford, Boston, 2012

[10]. Neuliep, JW, *Intercultural Communication A Contextual Approach*, Houghton Mifflin, Boston, 2003

[11]. Rutherford, AJ, *Basic Communication Skills for Technology*, Pearson Education, Delhi, 2007

[12]. Seely, J *Writing Reports*, Oxford University Press, New York, 2002

[13]. Sharma, R, Krishna M, *Business Correspondence and Report Writing*, Tata McGraw-Hill, Delhi, 2007

[14]. Thill, JV, Courtland L, *Excellence in Business Communication*, Pearson, Boston, 2013

THE CURRENT LINGUISTIC LANDSCAPE IN THE TEACHING OF ROMANIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Diana Boc-Sînmărghițan

Assoc. Prof., PhD, „Victor Babeș" University of Medicine and Pharmacy, Timișoara

Abstract: The article aims to analyze the impact that the current linguistic landscape, has on the learning of Romanian as a foreign language by medical students. The study shows how this literature can be used to support the acquisition of communication skills, the formation of critical thinking, and the (re)construction of a specific Romanian cultural background. We will focus on the different types of items that could be used based on these materials that are invading virtual space at this time and which is a click away from our students.

Keywords: Romanian, Linguistic Landscape, Medical Students, Items

Peisajul lingvistic[1], un domeniu deja de actualitate în onomastică[2], dar mai ales în socioligvistică[3], interesează tot mai mult și alte domenii de activitate. Din perspectivă didactică, sub lupa noastră aici, se poate observa o creștere exponențială în ultima perioadă. Izolați la domiciliu și asaltați cu informații ce se întrec în procentaje și soluții bazate pe descoperiri științifice sau empirice privind pandemia provocată de noul *coronavirus*, fără să vrem, ne trezim articulând sintagme noi ce ajung să ne definească vocabularul. Aceasta e scena pe care limba română, prin intermediul media, va ajunge la studenții noștri străini interesați spre a o cunoaște, spre a și-o însuși pentru ca mai apoi să fie capabili să o și folosească în diferite contexte, dar mai ales cele care vizează activitatea clinică.

Am vorbit într-un articol anterior[4] despre impactul pe care peisajul lingvistic actual (cel din mediul virtual) îl are asupra **învățării românei ca limbă străină** pentru studenții mediciniști, facilitând procesele de achiziție și de învățare a limbii. Abilitățile de comunicare sunt dezvoltate, gândirea critică stimulată, iar bagajul cultural specific românesc e (re)construit. În continuarea acelui studiu, îmi doresc aici să arăt în mod concret cum poate fi folosit acest material la clasă astfel încât să conducă la dezvoltarea unor *competențe lingvistice, sociolingvistice, socioculturale și pragmatice.*

[1] Conceptul a apărut și a fost dezvoltat de sociolingviști din Quebec și Israel care au analizat spațiul real sau virtual mai ales din perspectiva comercială și turistică. Cf. Bouchard, Maurais 2000, Bouchard Beauchamp-Achim 1980 (*vezi* Galopența 2013), pentru ca mai târziu Landry și Bourhis (1997: 25) să-l definească: „Limbajul semnelor publice, panourilor, denumirilor străzilor, denumirilor comerciale, semnelor comerciale și semnelor publice asupra clădirilor guvernamentale se combină pentru a forma peisajul lingvistic al unui teritoriu, al unei regiuni sau a unei aglomerări urbane, ... ".

[2] Cf. Felecan 2011; Butnaru 2013; Rezeanu 2014; Radu, Cotoc 2016.

[3] Pentru extrapolare, vezi lucrarea Sandei Golopența, despre relația pe care migranții români o au cu limba lor maternă (Golopența 2013); v. și Huțanu, Radu-Pop 2018 care fac trimitere la aspecte legate de identitatea, solidaritatea ori autoritatea grupărilor minoritare dintr-un spațiu multilingv, în cazul de față a limbii române în relație cu maghiara în Transilvania (Dégi 2012, Tódor 2014, Laihonen, Tódor 2015, Biró 2016), rusa în Moldova (Muth 2012, 2014) sau italiana în Italia (Barni, Bagna 2010).

[4] *Coronavirus and the Liguistic Landscape in the Development of Communication Competence in Romanian as a Foreign:* https://old.upm.ro/gidni/GIDNI-07/GIDNI%2007%20Language.pdf .

Cadrul de aplicabilitate

Peisajul lingvistic din mediul virtual referitor la pandemia provocată de virusul CoViD-19 abundă în informaţii ştiinţifice, tehnice, de mare utilitate, concepute pe baza unor raţionamente logice, deductive şi bine argumentate a cărui principală funcţie rămâne cea referenţială (cognitivă sau de cunoaştere). În egală măsură, însă îşi fac loc şi alte funcţii ale unui limbaj figurativ, evidenţiate de caracterul ludic al unor texte al căror principal scop este de a transmite acelaşi mesaj, pârghiile fiind diferite. E vorba despre acele texte care, pentru a-şi atinge scopul de a fi pe deplin înţelese, fac apel la jocuri de cuvinte, la sintagme metaforice, la paremiologie. În predarea românei ca limbă străină, ele sunt un adevărat tezaur pentru că, prin intermediul lor, cursantul va fi capabil să înţeleagă mai bine stereotipurile, mentalitatea, identitatea socioculturală[5] a românilor în mijlocul cărora a ales să se formeze. De foarte mare importanţă în atingerea acestui deziderat va fi ghidajul corespunzător din partea profesorului. În acest sens, un prim pas este identificarea atentă a grupului ţintă, a nivelului său de limbă astfel încât materialul folosit să poată fi pe deplin înţeles, doar astfel acesta putând contribui la îmbunătăţirea unei practici lingvistice.

În Universitatea de Medicină şi Farmacie „Victor Babeş“ din Timişoara studiază studenţi străini din peste 60 de ţări, iar diversitatea culturală este văzută drept unul dintre cele mai importante avantaje de care se pot bucura cursanţii noştri, dar şi cadrele lor de predare. Nivelul lor comun de referinţă în ceea ce priveşte învăţarea limbii române variază de la cel introductiv sau de descoperire, până la cel de măiestrie sau de perfecţionare (cf. CECR). Tabelul de mai jos constituie o privire de ansamblu asupra grupului nostru ţintă privind nivelul de limbă conform CECRL în funcţie de formaţiunea de studiu şi de an.

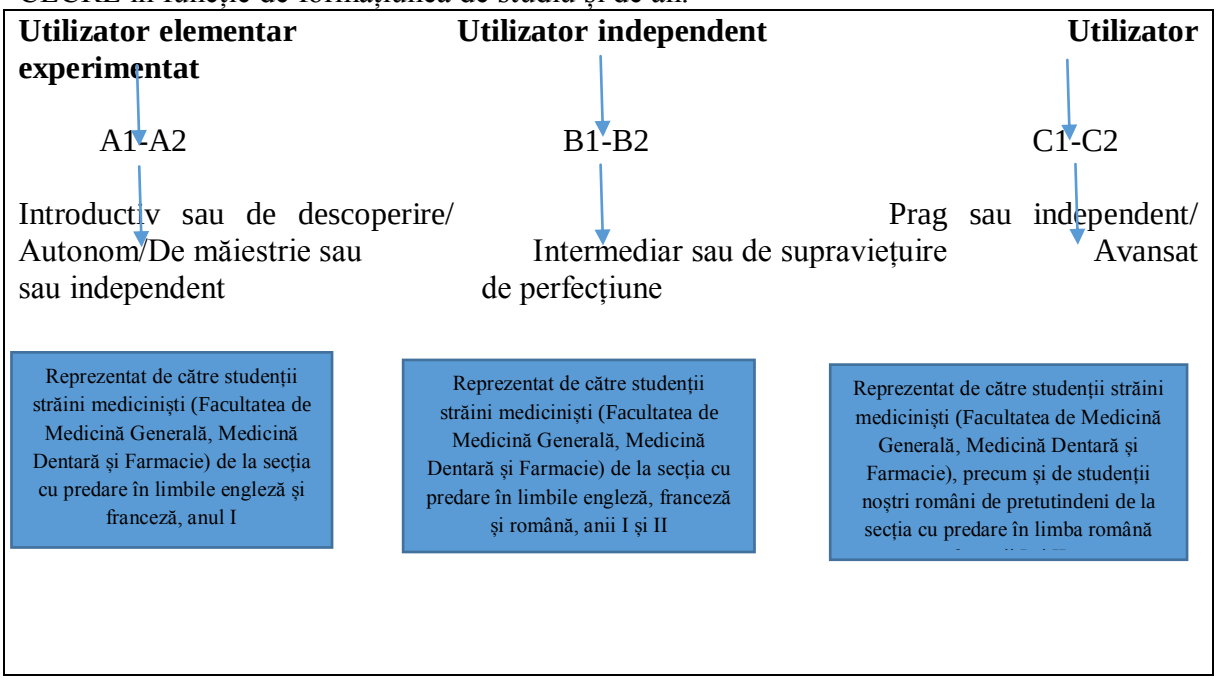

Comunicarea într-o limbă străină pune în joc un amplu bagaj de cunoştinţe. Diverse competenţe dobândite se combină de o manieră complexă servind scopului de a transmite un mesaj explicit şi coerent. Dintr-o perspectivă interculturală, unul din obiectivele esenţiale ale predării limbilor este acela de a contribui la dezvoltarea armonioasă a personalităţii şi a identităţii cursantului, ca răspuns la experienţa bogată a altor persoane, experienţă purtătoare de noi cunoştinţe lingvistice şi valenţe culturale noi. Aşadar atât profesorilor, cât şi cursanţilor le revine sarcina deloc uşoară de a integra elemente diverse pentru a construi o personalitate

[5] Vezi în acest sens, Malinowski, *Opening spaces of learning in the linguistic landscape*, p. 107.

sănătoasă și echilibrată (v. CECR, p. 9) deschisă spre cooperare, înțelegere reciprocă, care să poată surmonta prejudecățile și discriminarea.

Demersul practic aplicativ

Pentru inserția profesională, dimensiunea lingvistică, cea socială și culturală a educației joacă un rol major, adesea subestimat. Tinerele generații sunt extrem de expuse în viața cotidiană pluralității sociolingvistice și culturale, ca membri și ca purtători ai valorilor ce decurg din acestea. Peisajul lingvistic actual răspunde cu succes acestor nevoi, concentrând această pluralitate, în plus livrează multă informație medicală de o mare utilitate studenților medicinești și nu numai. Însă, fără un ghidaj specializat din partea profesorului de limba română, pentru studenții străini, aceasta ar putea deveni superfluă și ignorată în consecință. Materialul va trebui, așadar, atent selectat și verificat cu o calibrare riguroasă pe nivelurile de competență lingvistică (A1-A2; B1-B2; C1-C2, conform CECRL 2001[6]), astfel încât acesta să fie pe deplin înțeles și valorificat devenind un instrument de lucru util ce-l va ajuta pe cursant să devină un utilizator competent și experimentat al limbii române.

Activitățile care valorifică textele din **peisajul lingvistic actual** vor fi în așa fel gândite încât să încurajeze gândirea productivă, euristică, să formeze și să antreneze abilitățile de comunicare, de cooperare prin lucrul în echipă propus, astfel încât cursantul să ajungă la o independență de gândire în limba țintă, în cazul nostru în limba română, dezvoltând totodată spiritul critic, reflexiv. Mai multe tehnici pot fi utilizate pentru dezvoltarea competenței comunicative, însă în continuare voi restrânge orientarea către **tipurile de itemi** ce pot fi construiți folosind materialul din peisajul lingvistic actual brăzdat de pandemia provocată de noul virus COVID 19. Scopul lor este să dirijeze învățarea și să formeze noi competențe. Spre exemplificare voi aduce câteva materiale folosite la clasă în toată această perioadă când studiul a fost mutat în spațiul online.

Folosirea unui astfel de material se poate dovedi foarte utilă în construirea unor **itemi obiectivi cu alegere duală, de tip pereche ori cu alegere multiplă**. Avantajul este că antrenează în mod preponderent capacități de tip reproductiv a unor informații punctuale, date, termeni, definiții, protocoale medicale, principii, formule etc. Pentru debutanți, dar nu numai, exercițiile de acest tip vor fi utile în evaluarea continuă ajutându-i pe cursanți să-și organizeze și planifice mai bine activitățile lor de învățare. Beneficiile nu se opresc aici, răspunsurile de tip pereche, spre exemplu, vor ajuta la înțelegerea corespondenței corecte între cuvinte, propoziții, fraze, valori numerice, semnificații, litere, simboluri, informații ș.a, fără a fi nevoie de traducere.

Un exercițiu cu alegere duală gândit pentru nivelul de studiu A1, introductiv sau de descoperire va deschide interesul studenților pentru celelalte activități gândite pe baza textelor preluate din peisajul lingvistic actual:

Citiți programul laboratorului de analize și stabiliți dacă enunțurile de mai jos sunt adevărate (A) sau false (F).

În perioada 01.08 - 01.09, laboratorul este închis pentru renovare și igienizare.

Programările pentru teste de diagnostic și anticorpi COVID19 se fac până în 30 iulie sau de la 1.09.

Laboratorul este deschis conform următorului program:

LUNI	**MARȚI**	**MIERCURI**	**JOI**
8 - 15	8 – 15	8 - 15	14 – 20
VINERI	**SÂMBĂTĂ**	**DUMINICĂ**	
8 – 15	8-14	ÎNCHIS	

[6] Cu includerea descriptorilor adăugați în 2018, de exemplu pentru activitățile și strategiile de mediere, dar nu numai.

	/F
0. *Laboratorul este închis în timpul weekendului.*	
1. Laboratorul este deschis în fiecare zi de dimineața până seara.	
2. Laboratorul este deschis toată vara.	
3. Programările nu se fac în perioada 30 iulie - 1 septembrie.	
4. Lucrările de renovare și de igienizare se fac toată vara.	
5. Dacă vrei să faci o programare dimineața, nu trebuie să optezi pentru joi.	

Tot la acest nivel de studiu, un astfel de mesaj însoțit de o imagine sugestivă, va putea fi folosit cu succes[7], fiind de mare utilitate pentru sfera lexicală vizată, în cazul nostru, *Îmbrăcămintea, la cumpărături*.

În această perioadă în care învățarea s-a produs în mediul online, s-a putut observa o preferință pentru **itemii obiectivi**. Explicația e simplă, cu ajutorul lor poate fi construit și folosit foarte ușor un *Formular Google* prin care vor fi măsurate tipuri variate de rezultate ale învățării, de la simple cunoștințe, până la capacități mai complexe implicate în înțelegere și aplicare a cunoștințelor în contexte noi. Textul însoțit de imagine va elimina ambiguitatea, riscul interpretărilor subiective fiind semnificativ diminuat. Un astfel de exercițiu cu un grad înalt de fidelitate va fi o activitate de mediere apreciată de cursanți:

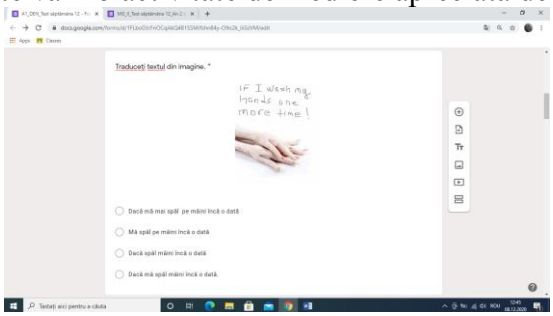

Competența gramaticală, în cazul de față abilitatea de a folosi în mod corect articolul hotărât în limba română, va fi și ea vizată tot printr-un exercițiu cu alegere multiplă[8].

[7] Astfel de texte însoțite de imagini amuzante, pe lângă faptul că își îndeplinesc scopul lingvistic vizat, au un mare plus, acela că detensionează atmosfera stimulând interesul pentru învățarea limbii.

[8] Peisajul lingvistic actual abundă în mesaje de acest gen ce ar putea fi valorificate similar, cu o calibrare atentă pe nivelul de studiu al cursantului căruia i se adresează, bineînțeles. Desigur competențele vizate pot fi diferite. Iată câteva exemple de texte pe care le-am evidențiat într-un studiu anterior: *Ieri frigiderul meu a înregistrat 976 de*

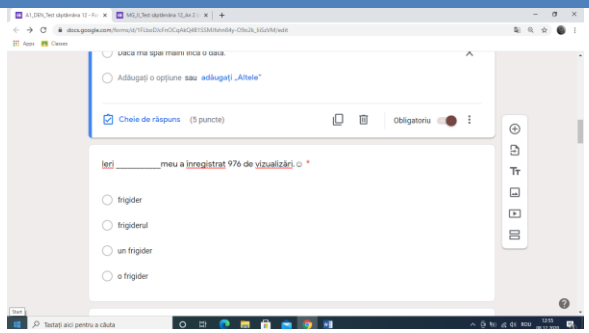

Materialul din peisajul lingvistic actual, de unde a fost selectat și textul[9] din exercițiul adus spre exemplificare, poate fi folosit și pentru construirea unor itemi cu alegere multiplă cu un grad mai înalt de dificultate, potriviți pentru un nivel de studiu intermediar. Un astfel de exercițiu va verifica cu succes capacitatea de a folosi în mod corect formele pronumelui în limba română.

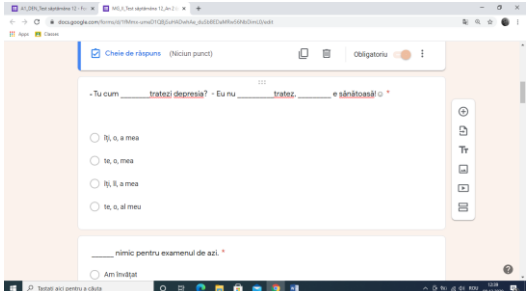

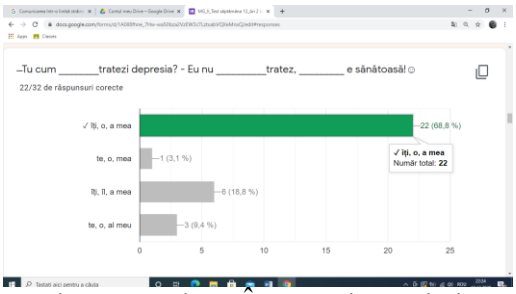

Că avantajele itemilor obiectivi nu sunt puține, e știut. Însă există și inerentele dezavantaje: permit sau limitează crearea de contexte cognitive care să releve deprinderile de comunicare scrisă ale cursanților, de organizare sau de producere a unui text scris. Faptul că sunt construite pe baza unui text captivant care motivează și mobilizează va reduce semnificativ din neajunsuri.

Ambiguitățile semantice, jocurile de cuvinte, pot rămâne de nepătruns pentru un vorbitor nenativ al cărui nivel de limbă e unul mediu (prag sau independent, conform CECR) și care se întâlnește cu ele în spațiul public. Expuse, explicate și discutate împreună, ele capătă sens devenind o modalitate practică și atractivă prin care cursanții își pot însuși și astfel folosi ulterior acest limbaj.

Astfel de texte[10] pot fi folosite și pentru redactarea de **itemi semiobiectivi, cu răspuns scurt de completare, ori ca întrebări structurate** care solicită cursantului construirea parțială

---

vizualizări.☺ Mă uitam la un film când deodată actorul a început să tușească. Am închis televizorul imediat. Nu se știe niciodată.☺ Albă ca Zăpada a rămas cu 6 pitici. Pe Hapciu l-au pus în carantină. ☺Dacă suntem izolați, putem băga degetele-n priză? ☺ Fericiți cei cu WC-ul în fundul curții. 3-4 plimbări pe zi!☺ - Iubito, ai zis că știi să gătești, dar habar nu ai! − Dacă începi cu de-astea, următorul iaurt ți-l prăjești singur!☺ Dacă școlile vor fi închise prea mult timp, părinții vor găsi un vaccin împotriva Covid-19 înaintea medicilor. ☺ După ce trece Virusache, facem o petrecere mare cu macaroane, făină ulei, bulion și hârtie igienică, cu siguranță va ajuta! ☺ etc.

[9] − ***Tu*** *cum* ***îți*** *tratezi depresia?*
− Eu *nu* ***o*** *tratez,* ***a mea*** *e sănătoasă!☺*

[10] Redau aici și altele similare: *Cunoaște cineva un frizer care tunde online zilele astea?☺ Mi-am ciocănit singură la ușă. Chiar m-am simțit mai bine știind că cineva mă caută!☺ Acum, că ați văzut cum au reacționat oamenii la*

sau totală a unui răspuns la cerința definită în enunțul itemului. Pentru că pot testa o gamă largă de capacități intelectuale ca rezultate ale învățării, plasând studentul într-o situație cognitivă cu un grad de complexitate mai ridicat decât reușesc să o facă itemii obiectivi, dar și pentru că permit utilizarea unor materiale auxiliare, aceste tipuri de exerciții pot câștiga teren pentru un nivel de studiu independent.

Iată câteva astfel de exemple folosite la clasă, publicul țină constituindu-l studenții anului al doilea de la Facultatea de Medicină Generală, secțiile cu predare în limbile franceză și engleză.

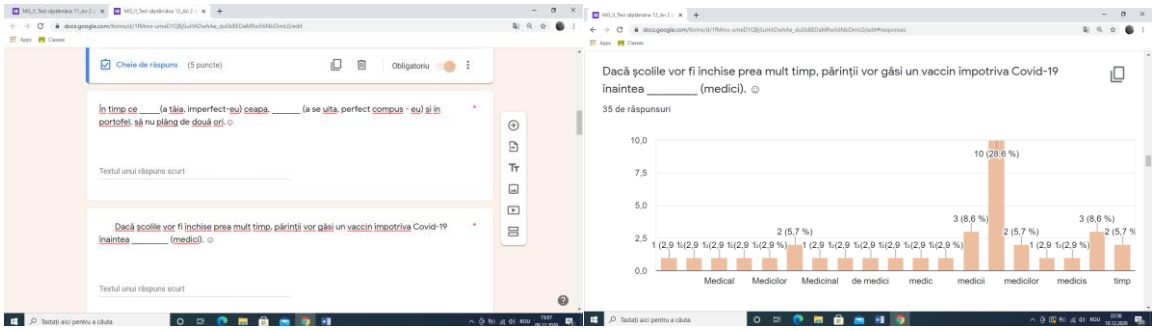

Utilizarea acestui tip de itemi va încuraja cursantul în aprofundarea noțiunilor învățate, conducând la creșterea vitezei, a clarității, conciziei și acurateței exprimării, în timp ce textul vehiculat le va stimula creativitatea și dezvolta aptitudinile comunicative lingvistice de nivel superior pentru comunicarea profesională. Că mesajul e pe deplin înțeles putând fi ulterior reprodus cu fidelitate și în alte contexte o dovedesc și statisticile, la multe dintre astfel de întrebări peste 90% dintre studenții evaluați dând un răspuns corect.

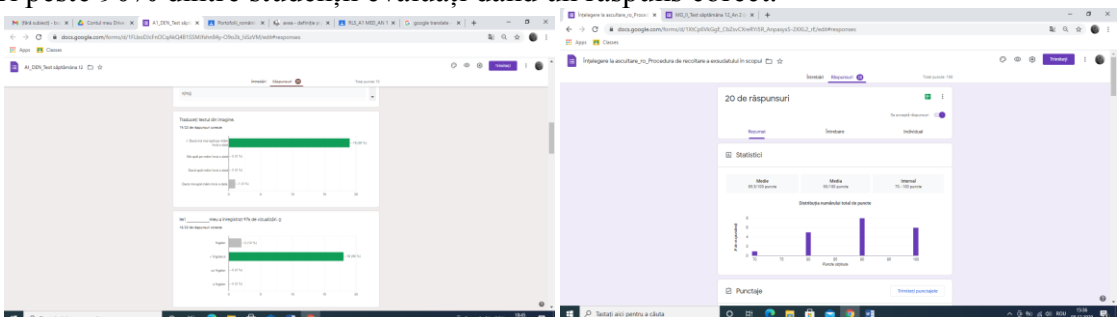

a. procentaj obținut la nivel de item/răspuns *b. procentaj obținut la nivel de test/răspuns*

Cunoașterea și înțelegerea resurselor gramaticale ale limbii și capacitatea de a le utiliza fără a fi memorate și reproduse ca atare va fi o practică a cărei aplicabilitate se va găsi pentru un *nivel de studiu autonom*. Folosirea acestui text cu siguranță va fi de mare ajutor în înțelegerea și folosirea corectă a semnelor de punctuație:

Coronavirus, înțelegeți de ce guvernele ne ascund existența extratereștrilor? ☺ Ungaria și-a închis de astăzi granițele, în sfârșit nu-i mai interesează Ardealul! ☺ Fuego și hitul verii: Dezinfectează, mamă, clanța! ☺ Nu vă temeți de corona dacă mai aveți rate la bancă, vor face totul să fim salvați! Cei care nu aveți, nu știu ce să zic! ☺ Oricum am da-o, sănătoși nu ieșim din asta. Dacă nu ieșim din casă, ne îmbolnăvim cu capul. Dacă ieșim, luăm virusul. ☺ etc.

La această etapă a învățării limbii, unde vor fi evaluate capacitățile de personalizare a cunoștințelor, de creativitate, de originalitate, accentul va cădea pe **itemii subiectivi sau cu răspuns deschis.**

Studenților li se va da următorul text însoțit de imagine,

cerința fiind aceea ca, pornind de la imaginea și textul dat, *să vorbească despre situația politică din România comparativ cu țara din care provin(e) cu privire specială asupra sistemului sanitar*. Pentru ca sarcina[11] să fie pe deplin înțeleasă și rezolvată e nevoie să fie formulată în mod clar și riguros, cu explicații metalingvistice corespunzătoare, în termenii de performanță așteptată. E obligatoriu să se țină seama de competențele cursanților, de caracteristicile lor diferite la nivel de aptitudini, motivații, nevoi sau interese.

Este știut faptul că rezolvarea de probleme sau de situații problematice constituie o modalitate prin care se pot crea situații de învățare ce dezvoltă creativitatea, gândirea divergentă, imaginația, capacitatea de transfer, de generalizare sau de concretizare a informațiilor, de aceea astfel de activități vor fi de mare utilitate.

Materialul din peisajul lingvistic actual va trebui în așa fel gândit încât să conducă la activități didactice care să exerseze toate cele patru competențe: *de receptare* și de *producere,* de *interacțiune* și de *mediere,* atât în format *scris,* cât și *oral.* O astfel de abordare atent calibrată pe nivelul de studiu al studenților și reiterată în secvența didactică îi va putea pregăti pe cursanții medicinişti pentru situațiile de comunicare în care se vor regăsi în timpul studiilor, în universitate, în domeniul profesional înțelegând aici toate activitățile desfășurate, precum și relațiile interdependente funcţiilor sale.

Competențele comunicative sunt extrem de importante în viața profesională, de aceea se cuvine a fi dezvoltate în context instructiv-educativ prin activități corespunzătoare, corelate cu domeniile de conținut de specialitate. Studenții trebuie familiarizați cu formele academice de discurs, dar, în același timp trebuie să le fie prilejuite ocazii în care să le valorifice ei înșiși. Cadrul didactic are rolul de a planifica, gestiona și îndruma studenții, prin revizuirea textelor scrise și apoi a expunerii orale. Folosirea la clasă a unor texte captivante din peisajul lingvistic actual îi va atrage cu siguranță pe studenți, încurajând treptat gândirea productivă, creativă și euristică. Itemii obiectivi, semiobiectivi sau subiectivi gândiți pe baza acestor materiale vor încuraja dezvoltarea capacității de autoevaluare și autoreflexivitatea, oferind cursanților posibilitatea analizei greșelilor și a rolului lor în cunoaștere. Prin intermediul lor vor fi antrenate abilitățile de comunicare, de cooperare și de lucru în echipă, conducând treptat la o independență de gândire în limba română, iar spiritul critic și reflexiv va fi stimulat.

BIBLIOGRAPHY

[11] Poate fi de grup sau individuală.

Butnaru, Daniela, *Tradiție și inovație în toponime. Hidronimimele*, 2013 disponibil online la http://www.diacronia.ro/en/indexing/details/V2525/pdf (accesat în mai 2020).

CECR 2001: *Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare*, disponibil online la https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/CEFR_moldave.pdf (accesat în iunie 2018).

Felecan, Oliviu, *Tipologia numelor de firme din spațiul public românesc actual*, în vol. Rodica Zafiu *et alii*, *Limba română: Ipostaze ale variației lingvistice. Actele celui de-al 10-lea Colocviu al Catedrei de limba română* (București, 3-4 decembrie 2010) (I) *Gramatică și fonologie. Lexic, semantică și terminologii. Istoria limbii române, dialectologie și filologie*, București, Editura Universităţii din București, 2011, p. 249-258.

Golopența, Sandală, *Relația migranților români cu limba lor maternă*, 2013, disponibil online la http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/V1279/pdf (accesat în mai 2020).

Huțanu, Monica, Radu-Pop, Anamaria, *Peisajul lingvistic urban și dezvoltarea competenței comunicative în limba română ca limba a doua*, Actele Conferinței Internaționale „Discurs polifonic în româna ca limbă străină", Casa Cărții de Știință, 2018, p. 112-119.

Landry, Roger; Bourhis, Richard, *Linguistic Landscape and Ethnolinguistic Vitality: An Empirical Study*, în „Journal of Language and Social Psychology", Vol. 16, No. 1, 1997, p. 23-49.

Malinowski, David, *Opening spaces of learning in the linguistic landscape*, în „Linguistic landscape", Vol. 1, No. 1-2, 2015, p. 95-113.

Radu, Anamaria; Cotoc, Alexandra, *Foreign chrematonyms in a globalised society. A case study*, în vol. Iulian Boldea, *Globalization and national identity. Studies on the strategies of intercultural dialogue. Language and discourse*, Târgu-Mureș, Arhipelag XXI Press, 2016, p. 111-123.

Rezeanu, Adrian, 2014, *Urbanonimele în structura Dicţionarului toponimic al României. Muntenia, Limba Română*, LXIII, nr. 3, 2014, p. 407-418.

Trebeș, Tatiana; Chiriac, Argentina, *Peisajul lingvistic și dezvoltarea competenței de comunicare în limba română ca limbă străină,* 8th International Conference: Synergies in Communication (SiC) Bucharest, Romania, 2019, p 174-180.

Corpus:

http://stiri.tvr.ro/haz-de-necaz-glume-in-mediul-online-despre-panica-generata-de-coronavirus_857161.html#view (accesat în mai 2020).

https://www.money.ro/haz-de-necaz-romanii-se-intrec-in-bancuri-cu-coronavirusul/ (accesat în mai 2020).

https://www.de-corina.ro/index.php/2020/04/01/umorul-rezista-umor-pe-facebook-pe-timp-de-corona/ (accesat în aprilie 2020).

https://www.revistabiz.ro/umorul-in-vremea-coronavirus/ (accesat în mai 2020).

https://www.mediafax.ro/stirile-zilei/avalansa-de-glume-si-meme-pe-seama-carantinei-cum-se-amuza-romanii-ca-sa-uite-de-coronavirus-foto-18993764 (accesat în mai 2020)

De-ale carantinei 1, 2, 3: https://www.youtube.com/watch?v=17RrnzizGY4&t=67s (accesat în mai 2020).

A PHILOSOPHICAL DISCOURSE ON A BIBLICAL PARABLE

Ileana Tănase

Assoc. Prof., PhD, „Valahia" University of Târgoviște

Abstract: Constantin Noica's Philosophical Journal, first published in 1944 and republished in 1999 at Humanitas Publishing House, gravitates around two reflective themes that the author projects on a mythical level: "the myth of the School and the myth of the Brother". The Journal discourse consequently aims both at the idea of school – what school is and how it should look like so that it truly embodies the initial place of the freedom of thought –, and at the meanings revealed by ethics in its double hypostasis: on the one hand, the prodigal son who experiences the adventure of knowledge along with his departure into the world, and on the other hand, the prodigal son's brother, who stays home, whose destiny lies under the sign of the perpetuation of life's invariants. The first is the adventurer par excellence, "the one who moves the world", the second – the conservatory, "the one who holds the world in place". But maybe, by "holding it in place", he conserves it through obedience, which is not something to be ignored. Either way, both perspectives of relating to the world are taken into consideration: it is how Constantin Noica gets to state that "Our entire moral life can be placed in here: somewhere between the prodigal son and his brother." Although the philosopher analyzes both views to the world when looking at the two sons, he openly expresses his preference for the prodigal son. This latter one stands not only for the explorer of immediacy, of the concrete in its purest form, but also for the high sphere of reflectivity, which does not seem to miss anything on the greatness and nothingness of the human condition: "Thank you, God, for having given me a taste for voluptuousness, a thirst for hubris, and envy, and hypocrisy, and hatred. Having all these, no man can be great. But not having them, no man is alive."
Taking it all round, in spite of all faults he finds with the prodigal son's brother, the philosopher cannot disregard him completely. He sees them together at all times: the son and the brother, the dynamic and static poles of life, that, albeit opposed, they assume each other permanently. They imply one another, sometimes even when they are by themselves, because they are where they are from the very beginning, as originary data of existence itself. And because each of them can only be the other's negative definition; they are both unhappy. They, evidently, suffer from some kind of lack: the lack of what each of them can meet in the other. From this point of view, the symbolism is characterized by obvious tragic elements: "Both the son and the brother are unhappy. This is how an ethics treatise can begin."

Keywords: journal, prodigal son, brother, ethics.

Parabola *Fiului risipitor* reprezintă una dintre cele două teme de reflecţie din *Jurnalul filozofic* al lui C. Noica (apărut în 1944 şi republicat în 1999 la Editura Humanitas). Filozoful se raportează la ea numind-o generic *Mitul Fratelui*, pentru că astfel nu-şi va direcţiona discursul la modul unidimensional către fiul risipitor, ci şi către fratele acestuia. Este, deci, o abordare nu numai a două tipologii umane distincte şi a relaţiei dintre cei doi; este abordarea ideii în sine de *frate*, de ceea ce înseamnă sau ar trebui să însemne a fi *fratele* cuiva.

Mitul Fratelui are permanent în vedere înţelesurile revelate de trăirea eticului în dublă ipostază: pe de o parte, de către fiul risipitor care experimentează aventura cunoaşterii odată cu plecarea în lume, iar pe de altă parte, de către fratele fiului risipitor, cel rămas acasă, al cărui destin stă sub semnul perpetuării invariantelor vieţii.

Fiul care pleacă declanşează întreaga poveste. Cu o îndrăzneală care frizează obrăznicia, el cere „partea ce i se cuvine", în virtutea cutumei care „legiferase" ca averea să fie împărţită

între fraţi (dar numai după moartea tatălui). Este unicul motiv pentru care fiul cel mic se crede îndreptăţit să pretindă „ce i se cuvine". Întregul parcurs iniţiatic cuprinde, pe rând, gândul plecării, împărţirea averii, stabilirea într-o ţară îndepărtată, viaţa desfrânată în care va risipi tot ce primise de la tată, sărăcia, „alipirea" de un străin, acceptarea unei slujbe umile (de porcar), foametea, amintirea îndestulării de acasă, întoarcerea, asumarea smerită a greşelii comise şi iertarea oferită prin iubirea necondiţionată a tatălui. Diversitatea numeroaselor etape ale parcursului fiului risipitor, C. Noica o interpretează ca fiind reflexul simptomului de „foame originară" despre care vorbeşte Keyserling:

Poate să nu fie «adevărată» (Dumnezeu şi profesorii ştiu asta), dar e grozav de sugestivă distincţia lui Keyserling între o Frică originară şi o Foame originară. Peste tot le regăseşti. Există o economie de frică şi una de foame. Există indivizi şi clase care stau sub semnul fricii sau sub cel al foamei. Şi chiar neamurile stau aşa.

Iată, de pildă, fiul risipitor: foamea însăşi. Fratele? Fireşte, frica [...]. Iată primul născut, cu psihologia aceea de om conservator, timorat, prudent faţă de ceilalţi, aventurierii. (pp. 45-46)

Fratele cel mare, „conservatorul", este, în viziunea lui Noica, „cel care ţine lumea în loc", în timp ce fratele cel mic, aventurierul prin excelenţă, este „cel ce pune lumea în mişcare". Oricum, chiar „ţinând-o în loc", fratele fiului risipitor îi asigură lumii permanenţa, ceea ce nu-i puţin lucru. Filozoful avertizează asupra riscului de a alege o variantă comportamentală în detrimentul celeilalte printr-o reflecţie memorabilă, care transcende limitele oricărei delimitări temporale:

Toată viaţa noastră morală începe aici: între fiul risipitor şi fratele lui. (p. 9)

Fără reacţia fiului rămas acasă, parabola s-ar fi înscris în acel „loc comun" al interpretării moralizatoare care viza simpla abatere de la normă prin lipsa de ascultare a fiului cel mic. Acesta proiectase mental calea ce urma să-l ducă la tărâmul făgăduinţei fericirii sale pământeşti. Numai că, odată ce decade într-o condiţie atât de umilă şi de umilitoare - să râvnească la roşcovele pe care le mâncau porcii al căror paznic ajunsese să fie - el se maturizează dintr-odată, îşi asumă eşecul aventurii existenţiale, conştientizând imposibilitatea de a întâlni binele construit pe o simplă iluzie. Filozoful intervine în punctul acesta critic şi îi conferă personajului dimensiunea înţelegerii profunde a „celor omeneşti" :

Fiul risipitor spune:

„Îţi mulţumesc, Doamne, că mi-ai dat gustul voluptăţii, setea orgoliului, şi invidia, şi făţărnicia, şi ura. Cu ele nimeni nu e mare. Dar fără ele nimeni nu e viu". (p. 35)

Calea fiului risipitor devine, prin înţelegere şi remuşcare, o cale spirituală de părăsire a răului, în timp ce calea fratelui este mai mult statică decât vie. „Cuminţenia" acestuia, resimţită ca o simplă slugărnicie din momentul în care îşi copleşeşte tatăl cu reproşuri, este apanajul unei morale ostentative care nu-şi poate găsi nicicum locul în configuraţia adevăratei trăiri a eticului. Şi aici filozoful are sclipiri de geniu gândind la diferenţa capitală dintre mediocritatea teoretizării eticului şi autenticitatea trăirii lui:

Ce interesant e să trăieşti eticul şi ce anost să-l teoretizezi! (p. 87)

Resentimentul faţă de fratele risipitor apare drept argument al superiorităţii morale invocate de fratele cel mare. De fapt, acesta se confruntă cu sărăcia interioară, a lipsei de sentimente fireşti faţă de ai săi. Distanţa pe care o interpune între el şi fratele cel mic este dată de reproşul adus tatălui: „acest fiu al tău". Printr-o astfel de formulă îşi declină orice relaţie pe care ar putea să o aibă cu fratele cel mic.

Elanul de independenţă pe care fiul cel mic îl manifestă se transformă în dezamăgirea dependenţei de un străin(„s-a alipit de unul din locuitorii acelei ţări"). Totul capătă accente dramatice dacă urmărim cu atentie zisa „independenţă" pe care şi-o ia părăsind casa părintească : refuzul dependenţei faţă de aproapele său devine acceptarea dependenţei faţă de un străin. E modalitatea cea mai directă de avertisment dat pentru a atrage atenţia trăitorului de oriunde şi oricând că fericirea visată e mai degrabă in apropierea sa şi nu în departele a cărui necunoaştere

poate genera iluzii de tot felul. Constantin Noica estimează că opțiunea celor doi frați de a rămâne lângă casă sau de a o părăsi se datorează, în bună măsură, absenței „învățătorului" ce i-ar fi putut arăta fiecăruia in parte semnificația drumului pe care urma să meargă:

Fiul risipitor n-ar fi plecat in lume dacă-și întâlnea învățătorul.(...)
Fratele fiului risipitor ar fi plecat in lume dacă întâlnea un învățător. (p. 93)

Pentru fratele cel mare opțiunea este închistare, conservatorism și chiar „împietrire a inimii", pentru fratele cel mic ea reprezintă riscul ca, necunoscând nimic în legătură cu alternativa departelui, să eșueze în mod lamentabil. Dar povara înfrângerii se șterge odată cu intervenția neașteptată a lucidității care luminează imaginea despre sine și despre eșecul de curând consumat. Așa s-ar explica și generalizarea conceptuală a mitului căderii ca fundament al tuturor miturilor : *Toate miturile țin, poate, de mitul căderii. Fiindcă dacă n-ar fi o ființă căzută, omul n-ar avea nevoie de mituri.* (p. 24)

Fratele cel mic a căzut și realizează lucrul acesta căindu-se, fratele cel mare cade fără să își dea seama că există o cădere și în *impietrirea inimii.* (p. 9) Adevărurile ies însă la iveală in urma consumării episodului cu „străinătatea", care este reconsiderat ca inutil din perspectiva reevaluării întregului parcurs : *Din punctul său de vedere, fratele fiului risipitor are perfectă dreptate să nu plece in lume. Nici celălalt nu ar pleca pentru atâta lucru.* (p. 25)

S-a vorbit mult în literatura de specialitate despre „ochiul cel rău" cu care fratele cel mare vede întoarcerea celui mic şi toată petrecerea ocazionată de „revenirea la viaţă" a acestuia. C. Noica face trimitere la imortalizarea „ochiului cel rău", variantă a împietririi inimii, a eticii lui „nu" simbolizată de refuzul de a participa la ospăţul organizat de tată pentru fiul „pierdut şi înviat", scenă care apare pe una dintre frescele pictate în incinta Mănăstirii Humorului:

La mânăstirea Humorului sunt undeva, pe peretele dinspre sud, şase sau opt scene cu fiul risipitor şi fratele lui. Nu sunt sigur dacă în prima scenă, unde sunt trei chipuri în jurul mesei şi unde fiul îşi ia partea lui de avere, e şi fratele. Dar cu siguranţă el e în ultima scenă. Fiul s-a întors, acasă s-a încins o horă, iar tatăl merge la uşă, să cheme, să tragă înăuntru pe frate. Mişcarea acestuia de refuz (e puţin dat pe spate) închide tot universul de fapte pe care le-a săvârşit şi le săvârşeşte fratele fiului rătăcitor: etica lui «nu», lectura din clasicii care «purifică», orgoliul, împietrirea.

Păcat doar că scena se şterge tot mai mult la mânăstirea Humorului, sub bătaia vântului şi a ploilor. Dar fratele rămâne. El nu se va şterge - de aci sau de pe alte ziduri.

(pp. 65-66)

Problema de fond a fratelui cel mare este că nu el poate da măsura moralităţii; este moral în ochii celorlalţi cât timp se ştie despre el doar că rămăsese acasă lângă tată. Nu se ştie, în schimb, dacă rămăsese cu intenţia vădită de a-şi ajuta tatăl sau, pur şi simplu, din cauza lipsei de cutezanţă şi a imobilismului său. Şi în privinţa curajului, filozoful îl descrie pe acesta ca având numai atât curaj cât să se uite „pe gaura cheii" în timp ce fratele risipitor deschide uşa cu un gest larg de satisfacere a curiozităţii de a afla ce este dincolo de sine. (p. 96)

Moralitatea fratelui cel mare ține de o „morală închisă" aceea care, chiar dacă acoperă un singur sfert de pas spre lumea exterioară (ce altceva ar semnifica privitul pe „gaura cheii"?), revine cu aceeaşi iuţeală la punctul de la care pornise aşa-zisa lui „curiozitate". De aceea, nici nu este perceput decât prin suficienţa „chibzuitului" care, punând în balanţă propriile fapte şi ale celorlalţi, va vedea întotdeauna doar preeminenţa talentului său. C. Noica îi desemnează corolarul suficienţei cu trimiteri înspre mitul *Şcolii* (a doua mare temă de reflecţie din *Jurnal*), iar aici fiul cel mare nu poate figura decât în postura profesorului care, din pricina orgoliului şi a opacităţii, devine, ca toţi ceilalţi din aceeaşi categorie, „niţel surd".

Văd atât de concret pe fratele acesta moral, încât îl aud judecând asupra lumii de azi, luând atitudine, ţinând prelegeri, participând şi, mai ales, refuzând. Pentru că e un om curios - ca orice fiinţă stătătoare - va veni să vadă ce facem la Şcoală. Cineva din noi îi va spune în faţă: «Eşti fratele fiului risipitor». El nu aude bine, căci toţi orgolioşii sunt niţel surzi, şi va spune:

«Scuzaţi-mă, sunt profesorul...». Şi va aştepta să-l întrebăm ce materie profesează. Dar nu-l va întreba nimeni. (p. 66-67)

Filozoful găseşte o explicaţie şi pentru starea profesorilor „niţel surzi", aplecaţi asupra lor înşişi, nu asupra armonizării cu ceea ce se află dincolo de ei, în principal cu toţi acei discipoli pe care ar trebui să îi prevină în legătură cu eşecurile inerente din viaţă şi să-i înveţe că înfrângerile, odată asumate cum se cuvine, pot deveni fecunde:

Toţi te învaţă, mai ales când eşti tânăr, cum să reuşeşti. Dar o virtute mult mai mare şi, în orice caz, mult mai utilă decât tehnica de a reuşi, e aceea de a şti ce să faci cu nereuşitele. Nu numai că e greu să reuşeşti întotdeauna, dar e şi infecund. Devii «premiant» şi, slavă Domnului, fratele fiului risipitor a luat câteva premii.

De vreme ce ne sunt date şi înfrângerile, există (fără căutarea specială a lor, fireşte) o voluptate a înfrângerilor, care trebuie cultivată la oamenii tineri. Şi pe aceasta o are fiul risipitor. Dar fireşte că şi pe ea o „risipeşte". (p. 71)

Fiul risipitor are, prin natura lui devenită reflexivă, darul de a accepta binele aflat, se pare, în oricare dintre variantele unei situaţii-limită în care s-ar vedea nevoit să aleagă numai una dintre feţele ei.

Ce înţelept! exclamă ceilalţi, văzându-l că ştie să accepte o înfrângere, că ştie să înfrunte cu seninătate eşecul. E aproape un stoic; a atins nepăsarea, indiferenţa, ataraxia.

Dar cei mai mulţi nu ştiu că există şi o indiferenţă pozitivă, una a vieţii, a plinătăţii. Nu suprimarea dorinţelor, ci dublarea fiecăreia din ele e soluţia. Există o înţelepciune în a nu iubi nimic; dar există mai ales aceea de a iubi şi una şi alta; de a iubi alternativa. Orice s-ar întâmpla, într-o anumită situaţie, e bine. Dublează-ţi dorinţele - nu ţi le stinge - şi vei fi fericit.

În termenii fiului risipitor: «Dacă-mi reuşeşte păcatul, e bine: am voluptatea; dacă nu-mi reuşeşte e iarăşi bine: am virtutea». (pp. 90-91)

Reiese clar cum, prin aceste notaţii, filozoful îi adaugă primei dimensiuni a fiului risipitor - aceea de explorator al imediatului, al concretului pur - o a doua, de observator atent al măreţiei şi nimicniciei condiţiei umane.

În contrapondere, cu toate neajunsurile pe care i le găseşte fratelui fiului risipitor, filozoful nu poate face abstracţie de acesta. Îi vede mereu împreună: fiul şi fratele, polul dinamic şi cel static al vieţii, deşi opuşi, se presupun în permanenţă. Ei fac trimitere unul la celălalt, uneori chiar şi în absenţă, pentru că sunt acolo dintru' început, ca date originare ale existenţei. Şi pentru că fiecare nu poate fi decât o definiţie negativă a celuilalt, amândoi sunt nefericiţi. Suferă, evident, de o lipsă majoră: lipsa a ceea ce are celălalt şi el nu. Sub unghiul acesta, totul poate fi repus în discuţie, tot ce ţine de un comportament sau altul : *Şi fiul, şi fratele sunt nefericiţi. Aşa poate începe un tratat de etică.* (p. 13)

Între nefericirea celor doi, cumpăna este ţinută de tată, el restabileşte echilibrul stricat, cu înţelegerea deplină pe care un adevărat părinte o are pentru orice comportament al copilului său, indiferent de relele alunecări ce pot surveni. Aşa îl vedem împărţind averea la îndemnul fiului mic, căruia îi dăruieşte nu numai partea materială revendicată, ci şi dragostea şi iertarea necondiţionată atunci când îi iese înainte şi îl îmbrăţişează „căzându-i pe grumaz", chiar înainte ca acesta să-şi spună replica pregătită: *Tată, greşit-am Cerului şi faţă de tine şi nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău.* (Luca 15,II-32)

Iar tatăl, în gestul de o generozitate totală, cu o risipă de iubire de care numai un părinte poate fi în stare, îl primeşte ca pe un înalt oaspete, îndemnându-şi slugile să participe la marea sărbătoare:

Aduceţi-i degrabă haina cea mai scumpă şi-l îmbrăcaţi, şi inel puneţi-i pe mână, şi încălţăminte în picioare; şi aduceţi viţelul cel gras, înjunghiaţi-l şi, mâncând, să ne veselim; căci acest fiu al meu era mort şi a înviat, pierdut era şi s-a aflat. (Luca 15,II-32)

Aceeaşi risipă de iubire pluteşte şi când îi răspunde fiului cel mare, intrigat de ospăţul pregătit, de cântecele şi jocurile pe care le aude apropiindu-se de casă. Reproşurile adresate

tatălui anulează cuminţenia de până atunci, dezvăluind perspectiva lipsei de sentimente atât faţă de frate, cât şi faţă de tatăl asaltat cu grele acuze:

Tată, de atâţia ani îţi slujesc şi niciodată nu ţi-am călcat porunca. Şi mie niciodată nu mi-ai dat un ied, ca să mă veselesc cu prietenii mei; dar când a venit acest fiu al tău, care ţi-a mâncat averea cu desfrânatele, pentru el ai înjunghiat viţelul cel gras.... (Luca 15,II-32)

Pretinsa moralitate de care face caz dă la iveală „proasta ordine" în care se găseşte, în timp ce dezordinea morală recunoscută de fiul cel mic devine motiv de răsplată şi, într-un fel chiar, de îndreptăţită virtute dobândită prin căinţă.

Intervenţia din final a tatălui răstoarnă totul, iubirea paternă transformată în dragoste hristică acoperă, prin bunătate nemărginită, răul venit din ambele părţi, dinspre fiul cel mic şi fiul cel mare, care greşiseră, fiecare în felul său, faţă de părintele a cărui iertare o primesc în egală măsură, ca pe un har pogorât dinspre înalt asupra tuturor, şi buni, şi răi...

Fiule, tu întotdeauna eşti cu mine şi toate ale mele ale tale sunt. Trebuia însă doar să ne veselim şi să ne bucurăm, căci fratele tău acesta mort era şi a înviat, pierdut era şi s-a aflat. (Luca 15, 11-32)

Constantin Noica vede în reacţia tatălui adevărata faţă a moralei creştine, cea propovăduitoare de dragoste, chemată să răspundă la rău cu bine:

Nu, creştinismul nu e simplă morală. Nu e aşa nici în Noul Testament. E destul să-ţi aminteşti de fiul risipitor şi fratele lui cel moral, ca să accepţi ce e creştinismul: dragoste.

(p. 34)

La sfârşitul *Jurnalului filozofic*, C. Noica face sinteza celor două proiecte de reflecţie pe care le reuneşte, după cum el însuşi afirmă, într-unul singur, al „fratelui care, prin Şcoală, caută împăcarea cu lumea" :

Revăd tot jurnalul. Ce închide el, în fond? Numai două lucruri, două mituri proprii: mitul Şcolii şi mitul Fratelui. Şi poate că nu sunt nici măcar două, ci e unul singur. Căci sunt eu însumi fratele, care caută, prin Şcoală, împăcarea cu lumea: cu fiii ce vin, cu fiii ce pleacă în lume... (p. 117)

BIBLIOGRAPHY

Noica C., *Modelul cultural european*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1993.
Noica C., *Jurnal filozofic*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1999.
Plesu A., *Parabolele lui Iisus. Adevarul ca poveste*, Bucureşti, Editura Humanitas, 2012.

REMARKS ON CURRENT USAGE OF PREPOSITIONS IN ROMANIAN AND ENGLISH

Anamaria Preda and Vlad Preda

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova, Lecturer, PhD, University of Craiova

Abstract: Our research presents and comments on certain special cases related to the usage of prepositions in the two languages: incorrect usage, absolute usage, alternative usage, usage outside the prepositional phrase, omission of prepositions, and others.

Keywords: prepositions, usage, variants, omission, special cases.

1. **Prepozițiile**, în română și în engleză, se caracterizează prin următoarele trăsături:

- sunt, de regulă, cuvinte scurte cu formă fixă (*de, pe, la, în* etc.; *of, by, for, on, at, in* etc.), care precedă, cel mai adesea, un substantiv (*pe masă, la școală, în cameră* ș.a.; *on the table, at school, in the room* etc.);
- în ambele limbi, aparțin unei „clase închise de cuvinte”, în sensul că inventarul prepozițiilor este demarcat sau delimitat, îmbogățirea acestuia neconstituind un fenomen caracteristic, ca în cazul „claselor deschise” (substantive, adjective, verbe etc.);
- în ambele limbi, există prepoziții propriu-zise (simple: *în, cu, la* etc.; *at, in, on* etc. și compuse: *de pe, până la* etc.; *as for, as from* etc.), prepoziții provenite prin conversiune din alte clase lexico-gramaticale (*datorită, mulțumită, grație, asemenea, aidoma, așijderea, conform, contrar, potrivit* ș.a.; în engleză *owing to, contrary to, up to, given, granted, provided, considering, following, seeing* ș.a., locuțiuni prepoziționale, respectiv phrasal prepositions (*în ciuda, în privința* etc.; *in spite of, in front of* etc.);
- Majoritatea prepozițiilor au utilizări contextuale variate (locativă, temporală, sociativă, instrumentală, relațională ș.a.) în cele două limbi: *Vine la școală., Vine la spectacol.*; *Vine la chemarea ta.* etc. *He comes to school.; She lost her job because of her age.; They left by plane.* etc.
- Au calitatea de conector în structuri ternare, marcând relația de subordonare a unui termen față de un termen-regent: *casă de bani, vine la tine* etc.; *comes to you, cup of coffee* etc.
- În română, prepoziția impune termenului subordonat unele restricții gramaticale (restricția de caz): *ajunge la gară* cf. *la gară ajunge*; *se năpustește asupra dușmanilor* cf. *asupra dușmanilor se năpustește*; *vine cu trenul* cf. *cu trenul vine*; *se teme de întuneric, apt de muncă, a câștigat grație muncii, bun de plată* etc. De la regula restricționării cazuale, face excepție prepoziția *contra,* utilizată fie cu acuzativul: *contra cost, contra cronomentru,* fie cu genitivul: *contra corupției, contra dușmanului*. În engleză, prepozițiile nu pot avea drept complement: a) o propoziție introdusă prin *that* (*She was surprised *at (that) he left so suddenly*.), b) o propoziție infinitivală/o construcție cu infinitiv (*She was surprised *at to hear that*.), c) un pronume personal în nominativ *(She was surprised *at he*.).

2. În cele ce urmează, vom face unele observații asupra unor cazuri speciale de utilizare a prepozițiilor în cele două limbi, și anume: utilizări incorecte, utilizări absolute, variante de

utilizare, utilizări în afara grupului prepoziţional, elidarea prepoziţiilor ş.a., prin comentarea sau / şi prin compararea acestora.

2.1. Un caz special îl reprezintă prepoziţiile provenite din verbe la gerunziu în limba engleză: *barring* „cu excepţia", *concerning* „cu privire la", *excepting* „cu excepţia", *excluding* „excluzând", *following* „ca urmare a", *including* „inclusiv", *pending* „în aşteptarea", *regarding* „în ceea ce priveşte", *saving* „cu excepţia", *wanting* „fără" etc. Acestora le corespund, în română, atât verbe la gerunziu cu valoare prepoziţională: *exceptând, excluzând, incluzând, privind* ş.a., cât şi prepoziţii / locuţiuni prepoziţionale: *fără, cu excepţia, mai puţin*; *împreună cu, laolaltă cu, şi cu*; *cu privire la, în ceea ce priveşte, privitor la* ş.a. Dacă în gramatica engleză, aceste gerunzii sunt considerate prepoziţii, în gramatica română, nu au acest statut. În *GALR* II se afirmă că „Circumstanţialul de excepţie se poate exprima prin gerunziile *exceptând, excluzând*: *Exceptând / Excluzând câteva categorii sociale, toţi cetăţenii plătesc taxe.*" (*op.cit.*,p. 625). Tot astfel, în *GBLR,* în clasa de substituţie a circumstanţialului de excepţie este inclus „grupul verbal gerunzial al verbelor *a excepta, a exclude*" (*op. cit.,* p. 592). Aşa cum este admisă valoarea adverbială a gerunziului românesc în context circumstanţial, propunem admiterea valorii prepoziţionale în contexte precum: *Begia şi-a închis frontierele,* ***exceptând*** *transportul de marfă…,* ***Exceptând*** *problemele lui cradiace, starea de sănătate e bună., Cerul va fi mai mult senin,* ***exceptând*** *zonele de câmpie.* ş.a., *Principalele zece proiecte de construcţii,* ***excluzând*** *autostrăzile, cumulează investiţii de …, Există un top al celor mai populate oraşe din România,* ***excluzând*** *Bucureştiul.* ş.a. În aceste exemple, sinonimia cu prepoziţiile / locuţiunile prepoziţionale *fără, cu excepţia, în afară de, în afara* confirmă statutul prepoziţional al celor două gerunzii. În privinţa grupării *mai puţin,* cu care, uneori, sunt sinonime gerunziile *exceptând* şi *excluzând,* este evidentă valoarea adverbială în context adjectival: *mai puţin harnică,* în context adverbial: *mai puţin bine* şi verbal: *Fac orice, mai puţin să mă milogesc., Ştie tot, mai puţin că abandonează concursul.* Acceptăm însă valoarea prepoziţională a acestei grupări în exemple ca: *Are toate drepturile, mai puţin acela de a jigni pe alţii., Face orice treabă în casă, mai puţin călcatul hainelor.*

2.2. Un alt caz special îl reprezintă grupul prepoziţional. Engleza şi româna se aseamănă printr-o trăsătură analitică, şi anume utilizarea prepoziţiei în construcţii ternare. În ambele limbi, prepoziţia succedă regentul şi precedă termenul subordonat, împreună cu care alcătuieşte un grup prepoziţional cu funcţie sintactică: *ajunge la gară* cf. *she gets to the station, pleacă la Bucureşti* cf. *he goes to Bucharest* ş.a.m.d. În engleză însă, când regentul e un nume, funcţia atributivă o are, de regulă, un nume, un adjectiv, şi nu un grup prepoziţional: *holiday house* (*casă de vacanţă*), *stone house* (*casă de piatră*), *news television* (*televiziune de ştiri*), *face cream* (*cremă de faţă*), *family doctor* (*doctor de familie*), *drinking water* (*ap de băut*), *coffy cup* (*ceaşcă de cafea), rain coat* (*haină de ploaie*) etc. vs. *gift for you, cup of tea* etc.

2.3. În română, există unele construcţii în care prepoziţia desemantizată *de* nu alcătuieşte grup prepoziţional, deoarece se grupează cu primul termen, împreună având valoare adjectivală sau adverbială:

a) *douăzeci de elevi, douăzeci şi unu de elevi*;

b) *astfel de soluţie, destul de greu, grozav / extrem / teribil / nemaipomenit ... de bun* ş.a.

c) *o seamă de cuvinte, o groază de lucruri, o mizerie de film, o mulţime de fleacuri, un morman de fiare, o sumedenie de poze, o grămadă de statistici, o droaie de copii, o puzderie de musculiţe, o cârcă de bani, un purcoi de bani, un vraf de hârtii, o mână de seminţe, un pumn de pământ, o fărâmă de adevăr, un pic de unt, un drăcuşor de băiat, o mândreţe de copil, o nebunie de spectacol, un soi / un fel / un tip de jurnal* ş.a.

Secvenţa formată din adverb + prepoziţie din b), specifică limbii române, funcţionează ca determinativ adjectival, adverbial sau substantival. Seria *destul de, grozav de, extrem de, teribil de, nemaipomenit de, suficient de, îngrozitor de* ş.a. funcţionează ca circumstanţial cantitativ

înaintea adjectivelor sau adverbelor. Seria *astfel de, altfel de, fel de fel de* funcționează ca determinant adjectival al substantivului pe care-l precedă.

În engleză, pentru cazul a) se folosesc numerale: *twenty students* și pentru b), adverbe: *such a solution, quite / pretty hard, incredibly easy* etc. Pentru c), echivalentele din engleză sunt diferite, fie un substantiv + grup prepozițional: *a number of / a lot of words, a kind of cake*, fie adjectiv + substantiv: *many lies, a little truth* etc.

2.4. În română, grupul prepozițional poate apărea și înaintea regentului: *la gară ajunge, asupra dușmanilor se năpustește, cu trenul vine* ș.a.md., nu însă prepoziția: **la ajunge gară, *asupra se năpustește dușmanilor* ș.a.m.d. În engleză, același lucru este valabil: *In the UK, the lockdown has been in place for over a week., Until recently, no such devices had been in use anywhere in the world*. De asemenea, există situații când prepoziția nu este urmată de complement: construcții la diateza pasivă cu verbe prepoziționale în care subiectului îi corespunde complementului prepoziției din propoziția la diateza activă *Has our proposal been objected to?* cf. *Has anyone objected to our proposal?, It has never been heard of.* cf. *Nobody has ever heard of it*.; construcții cu verb la infinitiv cu tematizarea complementului prepoziției: *This is impossible to deal with.* sau cu verb cu *–ing* tematizat: *This is not worth believing in*.; folosite împreună cu un pronume relativ sau interogativ drept complement, prepozițiile au două poziții alternative, una formală (*On which shelf din you put the book?, The novel about which they were talking is a best seller*.) și una informală (*Which shelf did you put the book on?, The novel which they were talking about is a best seller*.).

În română, în cazul exemplelor *bun de plată / de plată bun, apt de muncă / de muncă apt , capabil de efort / de efort capabil* ș.a., inversarea subordonatului cu regentul e posibilă doar dacă intervine o modificare a tonului, cu intonație ascendentă, iar cei doi termeni sunt separați prin pauză: *de plată**, bun!,** de muncă, **apt!***

În engleză, nu există acestă situație.

2.5. În română, există două prepoziții care se referă la reciprocitate: *dintre* și *între.* Precizăm că nu avem în vedere cazul folosirii prepoziției *dintre* pentru superlativul relativ: *e cel mai bun dintre toți, aleargă cel mai repede dintre colegi.* Regulile utilizării uneia sau alteia dintre aceste prepoziții nu sunt stricte sau categorice. O regulă indică utilizarea prepoziției *dintre* când substantivul regent al grupului prepozițional este articulat hotărât: *Cearta dintre cei doi …* și a prepoziției *între* când este articulat nehotărât: *O ceartă între cei doi…* Totuși, după substantive care implică ideea de „reciprocitate", substantive articulate hotărât, ca *războiul, cearta, dușmănia, legătura, asemănarea, deosebirea, distincția, înrudirea, înfrățirea, corelația, coincidența, schimbul, relația, divorțul, căsătoria, prietenia, disputa, întâlnirea, întrevederea, întrepătrunderea, medierea, discuția* ș.a. poate apărea ori una, ori alta dintre cele două prepoziții: *războiul dintre / între cele două partide, legătura între / dintre Europa și Asia, deosebirea între / dintre gripa sezonieră și coronavirus* ș.a.md. În schimb, după aceleași substantive cu articol nehotărât, regula folosirii prepoziției *între* este categorică: *o ceartă între soți / * o ceartă dintre soți, o legătură între cei doi / *o legătură dintre cei doi, o distincție între indivizi / *o distincție dintre indivizi* ș.a.m.d.

În engleză, nu avem aceast caz.

2.6.1. Omiterea sau elidarea anumitor elemente ale discursului este acceptabilă doar în situația când mesajul rămâne inteligibil, chiar dacă forma suferă modificări. De exemplu, omiterea corectă a prepoziției *de* în scris, în construcțiile cu numerale, când substantivul – nume de unitate convențională de măsură - este abreviat: *100 kg*, nu *100 de kg*; *20° C,* nu *20° de C*; *500 km*, nu *500 de km*; *21 l,* nu *21 de l* ș.a.m.d.

În engleză, nu se folosesc prepoziții în aceste situații.

2.6.2. În limbajele profesionale, potrivit principiului economic, în denumirile unor produse, se renunță la prepoziții: *șosete damă, pulover lână, casă bilete, toc ochelari, brânză oaie, carne porc, bomboane ciocolată, tavă aragaz, lenjerie pat, pâine secară, cizme cauciuc, concediu odihnă, salon înfrumusețare, conceptul cuantificare, termenul apoziție, produse post,*

noțiunea „muncă”, telemea oaie, pantofi damă, șosete bărbați, casă schimb valutar, birou informații, declarații avere, model contract etc.

În engleză, în aceste exemple nu se folosesc prepoziții, ci fie genitivul: *women's socks, goat's cheese, children's authors* etc., fie juxtapunerea: *wool sweater, ticket office* etc.

2.6.3. Una dintre cele mai frecvente greșeli constă în renunțarea la prepoziția *pe* înaintea lui *care*, aproape în toate registrele stilistice: *Toate măsurătorile **care** le vom face trebuie să fie exacte. Explicația **care** o dăm acestui cuvânt…, Argumentele **care** le adaugi explicației sunt de bun-simț.* În schimb, sunt corect folosite toate celelalte prepoziții sau locuțiuni prepoziționale care precedă pronumele *care*: *Are întrebări **la care** n-a găsit răspunsuri., În condițiile **în care** rata de infectare este …, Grupul **din care** faci parte este …, Bărbatul **alături de care** își va petrece restul vieții este…*

În engleză, nu avem acest caz.

2.6.4. În următoarele exemple, evidențiem cazuri de omitere a grupului prepozițional după unele adjective în limba română: *Sunt măști conforme cu normele europene., Sectorul de drum a fost semnalizat corespunzător cu aspectele caracteristice., El este dependent de droguri., Fiecare lucru este diferit de alte lucruri., Varianta are textul aproape identic cu originalul., Folosește un procedeu asemănător cu cel cunoscut., E capabil de o asemenea ispravă.*

Majoritatea adjectivelor și adverbelor de mai sus fac parte din categoria celor cu dublu regim sintactic, regim prepozițional (*informații conforme cu o ipoteză, cuvinte noi corespunzătoare cu noua realitate, stele asemănătoare cu soarele* ș.a.) și de dativ (*informații conforme unei ipoteze, cuvinte noi corespunzătoare noii realități, stele asemănătoare soarelui* ș.a.). Acestea pot avea și utilizare absolută: *folosește cuvinte noi corespunzătoare, fiecare lucru e diferit, textul e aproape identic* ș.a.m.d.

Notăm între paranteze semnificațiile dobândite de adjectivul *conform*, utilizat independent: *puteți afla dacă masca e conformă* (= *indicată, recomandată*) *sau nu*; *copii conforme* (= *identice*) *de la e-mag*; *reclamele la site-uri nu sunt conforme* (= *adecvate, potrivite*); *copie conformă* (= *identică*) *a autorizației de transport*; *rezultatele probelor de control arată că sunt conforme* (= *corespunzătoare, potrivite*); *5 din 7 vaccinuri nu sunt conforme* (= *recomandabile, recomandate*); *Suceava are multe proiecte conforme* (= *indicate, potrivite*) *pentru modernizarea …* ; *amplificatoarele de semnal trebuie să fie conforme* (= *corespunzătoare, potrivite*) etc.

Înlocuirea lui *conform* (din exemplele anterioare) cu unul dintre sinonimele (indicate de *DEX online*): *adecvat, convenabil, corespunzător, cuvenit, indicat, nimerit, oportun, potrivit, recomandabil, recomandat,* (livr.) *pertinent,* (înv.) *cuviincios, răspunzător,* (fig.) *sănătos.* (*Calea cea mai ~ pentru...*), *identic.* (*Copie ~ cu originalul.*) ***3.*** adv. *după, potrivit.* (*A lucrat ~ planului.*) conduce la următoarele concluzii: a) sinonimul, la rându-i, are utilizare fie prepozițională, fie cu dativ; b) tendința de generalizare a utilizării absolute a lui *conform* este evidentă.

În engleză, există următoarele situații:

- Prepoziția care precedă o propoziție subordonată introdusă printr-un pronume interogativ este opțională în unele cazuri (*He wasn't sure (of) where to go.*).
- În cazul verbelor care conțin în sensul lor și sensul prepoziției care le urmează, adesea este posibilă omiterea prepoziției, dar cele două construcții au sensuri diferite. Construcția cu prepoziție atrage atenția asupra procesului, în vreme ce construcția fără prepoziție are sens perfectiv și indică faptul că obiectivul a fost atins: *They thought about swimming across the river.* vs. *He was the last to swim the Channel.*
- Prepoziția este omisă într-unul din următoarele cazuri:

a) când se află imediat înaintea cuvintelor deictice *last, next, this, that* sau a cantitativelor *some* și *every*: *They met him last Friday., They met him *on last Friday., I'll need more information next time we speak., The record was only recently broken this year., They might need that medicine some day., I think we should go there every summer.*

b) în expresiile care exprimă frecvența: *They go shopping every Thursday., They go shopping *on every Thursday., Two times a day they go jogging. *At two times a day they go jogging.*

c) în expresiile care exprimă durata, atunci când acestea încep cu *all,* precum *all (the) week, all day*: *They wanted to play all (the) week. They wanted to play *for all (the) week., She hasn't worked all day., She hasn't worked *for all day.*

2.7. În română, există puține situații de utilizare absolută a prepoziției: *Cine este **pentru**? – Cine este **împotrivă**?*; *Vorbim **după**!*; *Cu zahăr sau **fără**? **Cu!***; *- Unde pun cheile, **în** sau **pe** dulap? – **Pe!***; *Are argumente **pro** sau **contra**?**Pro!** ; A votat **contra**.* În engleză, există situații similare: *Who is **for**? Who is **against**? With or without sugar? **With**! He voted **against**.* De asemenea, în unele cazuri prepozițiile sunt tratate drept adverbe prepoziționale: *Is your sister in? No, she's out., The dog jumped over/through., There were lots of people around.*

2.8.1. Folosirea „greșită" a prepozițiilor este exemplificată și explicată de Mihaela Ioana Borchin și Loredana Mihaela Pungă (în *Aspecte ale interlingvismului în lucrările de licență*). Exemplele: *aparține de primărie* în loc de *aparține primăriei* (*to belong to*); *asociat cu protestatarii* în loc de *asociat protestatarilor* (*associated with*); *soluția ta e mai diferită de a lui* în loc de *e mai diferită decât a lui* (*to be different from*) sunt considerate structuri sintactice calchiate din engleză în română.

Pentru traducerea din română în engleză, autoarele constată că unele prepoziții sunt folosite incorect „sub influența structurilor prepoziționale românești: "…*the information from this chapter*" (v. în română: *informațiile din acest capitol*, în engleză: *the information in this chapter* – varianta corectă) "*I will discuss about the phenomenon of…*" (v. în română: *a discuta despre ceva*, în engleză: *discuss 0 the phenomenon* – varianta corectă) "*In the same time, arts were seen as…*" (v. în română: *în același timp*, în engleză - *at the same time* – varianta corectă)" (*op.cit.*, 276).

Pentru două exemple explicate din aceeași perspectivă a transferului unor structuri sintactice din engleză în română (*aparține de, asociat cu*), adăugăm următoarele observații. Cu referire la bunuri imobile, verbul prepozițional *a ține de* are semnificația „A aparține cuiva, a face parte din proprietățile cuiva. *Într-o casă ce ținea de primărie ... puseseră bănci lungi din trei scânduri.*"(*DLRLC, ține*). Același verb *ține de* are semnificația „a fi în dependență de ceva": „*Ține de alt compartiment"* (*NODEX, ține*). Verbul *a aparține,* datorită semnificației „a ține de cineva sau de ceva" și datorită similitudinii formale parțiale, se poate construi prepozițional ca și *a ține* (*Parcul aparține de Sectorul I, Această problemă aparține de echipă / minister / guvern* etc.).

În celălalt caz, verbul utilizat prepozițional *a se asocia cu cineva / cu ceva* transferă prepoziția participiului: *asociat cu riscul / probabilitatea / performanța* etc.

Exemplele date de autoare demonstrează că „influența lingvistică [...] se realizează în ambele sensuri: și dinspre engleză spre română, și dinspre română spre engleză." (*ibidem,* 278).

2.8.2. În enunțul *seamănă a minciună* este utilizată o prepoziție lexicală veche, cu sensul comparativ „ca, la fel ca, precum, ca pentru, ca de" . Această prepoziție însoțește câteva verbe, în special verbe de percepție: *Miroase a fum., Miroase a primăvară., Pute a gunoi de nu poți sta cu geamurile deschise., Individul duhnește a băutură., Operațiunea aducea a război., Casa lui aduce a cabană montană., Mâinile cimpanzeilor nu prea arată a mâini., Individul ăsta nu prea arată a om., Fluieră a pagubă / a pustiu., Când vuia în sobă tăciunele aprins, care se zice că face a vânt și a vreme rea..., Ascultam ploaia, nici măcar nu suna a ploaie, ci ca un robinet deschis., Vântul bate a ploaie., Parcă cerul se gătește a ploaie., Se-nseninează a ploaie., Trage a vreme rea., Trage a rău., Trage a primăvară., Cerul se luminează a ploaie.* Notăm că, în majoritatea exemplelor de mai sus, înlocuirea prepoziției *a* cu sinonimele afectează nu doar corectitudinea enunțului, ci și expresivitatea acestuia.

2.8.3. Un exemplu care ilustrează cel mai bine spiritul inovator al românilor sau dorința de înnoire a discursului îl reprezintă utilizarea prepoziției *pe* în locul altora. Notăm între

paranteze prepoziția, locuțiunea prepozițională sau prepozițiile sinonime, folosită/folosite în același registru stilistic, în aceeași perioadă sau într-una anterioară: *specialist pe* (=în) *dreptul familiei*; *suntem pe* (=la) *final de emisiune*; *pe* (=la) *acest nivel, lucrurile stau bine*; *pe* (=la nivel de) *țară, topul localităților cu cea mai mare infectare*; *prognoza* ***pe*** (=pentru) *10 zile*; *bine ați venit* ***pe*** (=la, în) *site-ul de știri*; *plită* ***pe*** (=cu) *gaz*; *centrale* ***pe*** (=cu) *lemne*; *au strigat* ***pe*** (=într-, cu) *o singură voce*; *concurs* ***pe*** (=pentru) *post*; *legea asigurărilor sociale* ***pe*** (=din, în) *anul 2020*; *canapele* ***pe*** (=de, pentru) *colț*; *magazin* ***pe*** (=de pe) *internet*; *deține activitatea* ***pe*** (=pentru, într-) *o anumită perioadă de timp*; *se pricepe și* ***pe*** (=în) *domeniul tău*; *ziarele sunt pline de informații* ***pe*** (=cu, despre, în legătură cu) *această temă*; *judecă* ***pe*** (=în, ca) *ansamblu*; *și-a imaginat lumea ca* ***pe*** (= pe) *ceva deosebit*; *colocviul s-a ținut* ***pe*** (=în, la) *24 septembrie*; *nu știe nimeni* ***pe*** (=în, din) *lumea asta dacă e adevărat*; *socotea prelegerea ca* ***pe*** (= pe) *o adevărată descriere a fenomenului*; ***pe*** (=în) *vremea aceea, oamenii trăiau bine*; *nu poate mulțumi* ***pe*** (= pe) *toată lumea*; *vede expoziția ca* ***pe*** (= pe) *un ansamblu de opere*; *un comentariu* ***pe*** (=despre, privind, privitor la, cu privire la...) *această temă* ș.a.

2.8.4. Din exemplele de mai sus, constatăm că folosirea unei prepoziții în locul alteia nu e întotdeauna greșită. Mai degrabă fenomenul acesta poate fi considerat ca expresie a dorinței cvasigenerale de renovare, de schimbare a discursului sau a indeciziei. De exemplu, *are experiență* ***de*** *reporter* și *are experiență* ***ca*** *reporter*; *sunt patru grade* ***la*** *Păltiniș și două grade* ***în*** *Ceahlău*; *se vorbește* ***de / despre*** *voi*; *meditează* ***la*** *cele întâmplate* / ***asupra*** *celor întâmplate*; *Un parlamentar insistă* ***pe*** *amânarea legii* / ***asupra*** *amânării legii.*; *se concentrează* ***pe*** *probleme financiare* / ***asupra*** *problemelor financiare*; *responsabil* ***de*** / ***cu*** *gestiunea; s-au aplecat* ***deasupra / asupra*** *plantelor*; *medicament al cărui conținut* ***în vitamine*** */ are un conținut mare* ***de vitamine***; *copie* ***după buletin*** / *copie* ***de pe buletin*** / *nu are copie* ***de buletin*** *la dosarul de concurs*.

În engleză, sunt puține situațiile când este posibilă folosirea altei prepoziții, și anume în cazul verbelor prepoziționale și a construcțiilor adjectiv + prepoziție, de exemplu: *to excel at/in, to rely on/upon, friendly to/toward*. Folosirea altei prepoziții este cel mai adesea greșită sau schimbă sensul atunci când combinația este posibilă, o excepție constituind-o diferențele de utilizare între engleza britanică (*different from*) și engleza americană (*different than*).

2.8.5. Apariția unei prepoziții după verbe cu regim neprepozițional, ca în exemplele: *acești factori influențează asupra gradului de poluare* vs. *acești factori influențează gradul de poluare; insuflă respect asupra semenilor* vs. *Insuflă respect oamenilor.* poate fi explicată fie prin preluarea prepoziției *asupra,* întrebuințate frecvent după substantivul *influență* (*influența scrierii literare asupra vorbirii*), fie prin nevoia de clarificare a rolurilor tematice.

2.9. Autorii *GALR* I atrag atenția asupra fenomenului de generalizare a folosirii incorecte a unor locuțiuni prepoziționale, considerate „nerecomandabile”: *funcție de* în loc de *în funcție de, urmare a* în loc de *ca urmare a, în raport de* în loc de *în raport cu* „în comparație cu, față de, proporțional cu, comparativ cu”. Reducerea la *funcție de* și *urmare a* a apărut prin aplicarea „principiului economic”, semnificația lor nesuportând suprimarea primului element: *Așteptarea poate fi confirmată ori infirmată* ***funcție de*** *acuratețea cu care s-au făcut estimările.* books.google.ro management financiar; *Societatea românească a devenit, în timp, o lume complexă a aparențelor,* ***urmare a*** *unor acte de deformare a modernizării care au produs forme fără fond.* (books.google.ro Formele fără fond. Un brand românesc).

Potrivit autoarelor *GALR* I, *în raport de* este o variantă nerecomandabilă a lui *în raport cu.* Totuși, faptul că cele două locuțiuni s-au profilat semantic, prima însemnând „în funcție de, după, conform (cu), în conformitate cu”, cea de-a doua, „comparativ cu, în comparație cu, față de” pledează pentru utilizarea lor distinctă. Iată două exemple din *GALR* I, în care *în raport de* are sensul „în funcție de”: *În propoziții subordonate, procesul redat prin forma de conjunctiv este situat* ***în raport de*** *procesul comunicat prin verbul din regentă.*; *Verbele de acest fel prezintă toate formele flexionare* ***în raport de*** *categoria persoanei, adică sunt verbe cu flexiune completă de persoană*

Supunem atenției alte două exemple (două titluri) din *GALR* I, în care *în raport cu* are sensul „prin raportare la”: *Interpretarea unor grupări* ***în raport cu*** *statutul de locuțiune conjuncțională; Tipare structurale stabilite* ***în raport cu*** *un regent verbal.*

Concluzia este că ambele locuțiuni sunt folosite cu sensuri mai mult sau mai puțin distincte, uneori, una în locul celeilalte: *Autorii au urmărit scopuri diferite* ***în raport de*** „în funcție de, după, conform cu” *interesele politice., Obiceiul are denumiri diferite* ***în raport de*** „după, în funcție de” *zonele folclorice., E indicat să cântărim beneficiile* ***în raport cu*** „în comparație cu, comparativ cu” *costurile., Densitatea aerului variază* ***în raport cu*** „după” *altitudinea., Resursele sunt insuficient exploatate* ***în raport cu*** „comparativ cu” *oportunitățile economice., Euro a atins o valoare istorică* ***în raport cu*** „față de” *leul.*

2.10. **Concluzii** Am supus atenției mai multe cazuri de utilizare incorectă sau diferită în raport cu normele din cele două limbi. Analiza acestor cazuri ne-a condus la următoarele concluzii:

- caracteristicile principale ale clasei lexico-gramaticale a prepoziției sunt comune celor două limbi;
- există asemănări și deosebiri în ceea ce privește grupul prepozițional în cele două limbi;
- unele cazuri noi de utilizare a prepozițiilor din română atestă influența englezei;
- echivalarea, deci traducerea grupurilor prepoziționale dintr-o limbă în alta nu este simplă. Trebuie avute în vedere toate particularitățile de utilizare a acestei clase, dintre care am comentat unele aflate la limita sau în afara normelor.

BIBLIOGRAPHY

Bidu-Vrănceanu, Angela, Cristina Călăraşu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaş, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicţionar de ştiinţe ale limbii*, ediţia a II-a, Bucureşti, Editura Nemira, 2001.

Borchin, Mirela Ioana, Pungă, Loredana Mihaela, *Aspecte ale interlingvismului în lucrările de licență, https://ciccre.uvt.ro/sites/default/files/qr/qr_ii_1_mirela-ioana_borchin.pdf.*

Carter, Ronald, McCarthy, Michael, *Cambridge Grammar of English. A Comprehensive Guide*, Cambridge University Press, 2006.

DEX = Dicționarul explicative al limbii române, ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009.

DLRLC =Dicționarul limbii române contemporane, București, Editura Academiei, 1955-1957.

Dindelegan Pană, Gabriela, 2003, *Elemente de gramatică. Dificultăţi, controverse, noi interpretări*, Bucureşti, Editura Humanitas International.

Dindelegan Pană, Gabriela, Adina Dragomirescu, Isabela Nedelcu, *Morfosintaxa limbii române,* Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2010.

Gramatica limbii române (*GA*), vol. al II-lea, ediţia a II-a revăzută şi adăugită. Tiraj nou, Bucureşti, Editura Academiei, 1966.

Gramatica limbii române (*GALR*), (coord. Valeria Guțu Romalo), vol. I „Cuvântul”, vol. al II-lea „Enunțul”, București, Editura Academiei Române, 2008.

Gramatica de bază a limbii române (*GBLR*) (coordonator: Gabriela Pană Dindelegan), Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010.

Huddleston, Rodney, Pullum, Geoffrey K., *The Cambridge Grammar of the English Language*, Cambridge University Press, 2002.

Longman Dictionary of Contemporary English, Pearson Education Limited, 2006.

Matieț – Paraschiv, Violeta, Stratan, Natalia, *Cu privire la întrebuințarea incorectă a unei prepoziții în locul alteia, http://dir.upsc.md:8080/xmlui/ bitstream/handle/ 123456789/956/MATIET.*

NODEX = Noul dicționar explicativ al limbii române, București, Editura Litera Internațional, 2002.

Paraschiv, Irina, *Variația sintactică a verbului românesc* http://www.cesindcultura.acad.ro/images/fisiere/rezultate/postdoc/rapoarte%20finale%20de%20cercetare%20stiintifica%20ale%20cercetatorilor%20postdoctorat/lucrari/Paraschiv_Irina.pdf

Quirk, Randolph, Greenbaum, Sidney, Leech, Geoffrey, Svartvik, Jan, *A Comprehensive Grammar of the English Language*, Longman, London and New York, 1985

www.cambridge.org/

www.collinsdictionary.com/

www.ldoceonline.com/

www.lexico.com/

www.merriam-webster.com/

PROPER NAMES' SEMANTICS

Camelia Alibec

Lecturer, PhD, „Mircea cel Bătrân" Naval Academy of Constanța

Abstract: Knowing a people and a language impose a through familiarity with the specific proper names, persons' names mainly. The necessity to name is fundamental: naming separates, distinguishes and individualizes. The name is the essence, the heart, the soul of the respective person, not only a simple label or a way of identifying something or someone.
On a semantic level, the proper name derives from the Saussure's sign model; on one hand, the signified does not correspond to a concept, a stable mental image within a language, on the other hand we cannot define its value within a sign system. The major difference between a proper name and a common name is that the proper name has a distinct value, an individual meaning, which results from its semantic structure and it no longer needs a context in order to individualize, because it carries a general lexical meaning per se, plus customization indicators.

Keywords: proper name, semantics, semantic relations, common name, onomatology.

Necesitatea de a numi este fundamentală: numirea separă, distinge şi individualizează. De aceea, cunoaşterea temeinică a unui popor şi a unei limbi impune aproape de la sine şi cunoaşterea numelor proprii specifice, îndeosebi a numelor de persoană. Numele este mai mult decât un simplu mod de a identifica ceva sau pe cineva, decât o simplă etichetă lipită unui lucru sau unei persoane, el este esenţa, inima, vitalitatea, sufletul lucrului sau al persoanei respective.

"*Antroponimele, care la început au avut un înţeles, întrebuinţându-se tot mai des de-a lungul vremii, au sensuri care se şterg încetul cu încetul, până când se uită. Atunci numele devine tradiţional. Numărul numelor tradiţionale creşte până la un punct. Ele sunt suficiente pentru familie, apoi, pe măsură ce individul se implică tot mai mult în viaţa socială, pentru a preîntimpina confuzia creată de omonimia numelor, sistemul unui singur nume va trebui să se modifice. De aici încolo începe evoluţia numelui*".[1]

Până la o dată destul de recentă, lingviştii nu au acordat o importanţă prea mare numelui propriu, care era considerat un obiect marginal al sistemului limbii. În general, se poate aprecia "*că numele de persoană au atras atenţia lingviştilor noştri într-o măsură mult mai mică decât numele de locuri, iar în comparaţie cu alte ţări, cercetările de specialitate sunt mult mai reduse numeric şi mai puţin diversificate*".[2]

Ferdinand de Saussure, în cursul său de lingvistică generală, deja sublinia izolarea numelui propriu, care nu poate fi analizat şi supus unei analogii: "*singurele forme asupra cărora analogia este inaplicabilă, sunt fireşte numele izolate, precum numele proprii, în special numele de locuri, care nu permit nici un fel de analiză şi în consecinţă nici un fel de interpretare a elementelor componente*".[3]

Istoria lingvisticii explică de ce numele propriu apare ca un obiect marginal; această idee de marginalizare şi izolare se regăseşte ca o constantă la lingvişti de renume precum **G. Kleiber** sau **F. de Saussure**. Teza lui G. Kleiber (cf. Kleiber (1981)) a atras atenţia lingviştilor asupra

[1] Oprescu, 1924, p.22
[2] Chr. Ionescu, 1979, p.2
[3] Saussure, p.237

numelui propriu; Kleiber a introdus un paragraf consacrat locului numelor proprii în structura semantică a unei limbi în care afimă: "…*numele proprii nu sunt integrate în reţeaua semantică. În raport cu alte unităţi lexicale, numele comune în special, ele ocupă un loc specific şi marginal în structura semantică a unei limbi date*".[4]

În aceeaşi măsură, analiza structuralistă a lui Saussure conduce în mod logic la o asemenea concluzie.

Pe plan semantic, numele propriu deviază din modelul saussurian al semnului: pe de o parte, semnificatul nu corespunde unui concept, unei imagini mentale stabile în limbă, pe de altă parte nu putem defini valoarea sa într-un sistem de semne.

Între cuvintele clasate ca "nume", numele proprii formează "*o clasă de semne specifică*"[5] interesantă prin particularităţi semantice, pragmatice şi cognitive. Această clasă de semne vehiculează presupoziţia pragmatică de existenţă şi de unicitate a unui individ sau a unei entităţi anumite.

Atribuirea unui nume propriu este întotdeauna instituţionalizată printr-un act de datare socială a numelui – botezul. "*A boteza este un act de vorbire instituţionalizat, ca şi a saluta, a felicita, a mulţumi, a exprima condoleanţe etc. Această clasă de verbe care exprimă înfăptuirea de acţiuni reglementate instituţional nu ţine de universaliile pragmatice; ele presupun instituţiile şi servesc acţiunilor verbale*". [6]

Ca performativ instituţionalizat, actul de botez nu relevă o dimensiune lingvistică a limbii, ci o convenţie sociolingvistică. Pentru fiecare purtător de nume propriu trebuie să luăm cunoştinţă de actul de botez care i-a fixat numele printr-o convenţie punctuală. Cum există mai mulţi purtători pentru acelaşi nume propriu şi cum fiecare dintre noi cunoaşte nume proprii fără a avea cunoştinţă de purtătorii lor, se pune problema de a învăţa, pentru fiecare purtător, numele propriu care i-a fost atribuit convenţional. Raportul dintre numele propriu şi referentul său presupune botezul iniţial identificându-se astfel obiectul fie prin gestul de a arăta, fie printr-o manieră descriptivă. Învăţându-l, restul comunităţii lingvistice se va referi la aceeaşi entitate ca şi individul de la care a învăţat numele. Reprezentările mentale individuale devin reprezentări publice, colective.

Specificitatea numelor proprii ţine de faptul că ele au "*un tip de semnificaţie unică şi specială care le distinge de numele comune*". [7]

Grammaire du nom propre a lui **M. N. Gary-Prieur** reprezintă o readucere în discuţie a numelui propriu, care, deşi marginalizat, revine în prim planul analizei lingvistice din perspectiva unei gramatici, care în accepţiunea autoarei este una exclusiv semantică şi sintactică.

Potrivit teoriei autoarei, numele proprii funcţionează, din punct de vedere semantic, diferit de numele comune. Acest mecanism are trei caracteristici: 1) prioritatea desemnării; 2) absenţa conotaţiei; 3) trimiterea la cunoaşterea referentului.

Relaţia dintre sens şi referinţă funcţionează diferit pentru numele comun şi numele propriu: numele comun denotă pentru că are o conotaţie; numele propriu denotă pentru că nu are o conotaţie. Funcţionarea numelui propriu nu poate fi înţeleasă fără să se ţină seama de relaţia sa cu individul care îl poartă.

Diferenţa esenţială dintre un nume propriu şi un nume comun este aceea că numele propriu individualizează strict obiectul desemnat, pe când numele comun realizează o diferenţiere de la clasă la clasă. Numele propriu posedă o valoare distinctă împinsă până la izolarea lui. Numelor proprii le este specific sensul individual, care rezultă din structura lor semantică; ele nu mai au nevoie de context/situaţie pentru a individualiza, pentru că ele poartă în sine un sens lexical general plus indici de individualizare.

[4] Prieur, 1994, p.3
[5] Sebeok, 2002, p.83
[6] Habermas, 1983, p.199
[7] Lyons, 1978, p.182

Sărăcia semantică a numelui propriu este compensată prin bogăţia conţinutului său care poate fi exploatat diferit în funcţie de context. Dacă la nivel semantic, numele propriu se deosebeşte de numele comun prin conţinut (**NP** = sens + conţinut + conotaţii; **NC** = sens + conotaţii), la nivel sintactic, numele propriu are un statut diferit de cel al numelui comun, prin aceea că determinanţii nu au nici o influenţă asupra sensului numelui propriu, deoarece numele propriu nu este polisemantic, sensul său este unic.[8]

Potrivit analizei componenţiale a lingvistului danez **H.G.Sorensen** (analiză adaptată la numele proprii), numele proprii sunt nume individuale care cuprind următorii constituenţi semantici: articol hotărât (the) + un apelativ (numit stem) + propoziţie atributivă (atribut) (ex. *London* = "*the city that*" = oraşul care).[9]

Se observă că Sorensen îşi bazează demonstraţia pe forma gramaticală a componentei de bază (stemul) a formulei semantice: de pildă, Londra are ca stem "*oraş*", cal are ca stem "*animal*", prun – "*pom*", casă – "*clădire"* etc.

Conţinutul şi forma sunt determinări inerente oricărei entităţi; în limbă cele două aspecte sunt absolut necesare şi inseparabile "*ele se presupun reciproc ca cele două pagini ale unei foi de hârtie*".[10]

Procesul denominării începe întotdeauna de la obiect. "*Cuvântul, prin conţinutul său, este strîns legat de realitatea externă pe care o semnalizează*".[11] (**Slama-Cazacu**, *Limbaj*, 203). Nu putem ignora obiectul, pentru că el este acela care acţionează asupra simţurilor noastre devenind imagine psihică (noţiune, idee, concept), iar noţiunea joacă un rol deosebit în cercetările de semantică.

În analiza procesului de realizare a funcţiei semiotice a cuvintelor trebuie să ţinem cont de relaţia concept-formă, precum şi de relaţia concept-formă lingvistică; aceasta datorită faptului că la numele proprii legătura dintre nume şi obiect este mai accentuată decât la numele comune.

Spre deosebire de numele comun, numele propriu nu descrie referentul din perspectiva calităţilor sale imanente, nu priveşte atributele intrinsece ale referentului, ci o calitate extrinsecă, dobândită prin procesul de numire. Funcţia de bază a numelui propriu este aceea de a numi obiecte individuale precum:

A) în sens restrâns, individualităţi umane, reale ori fictive = antroponime;

B) în sens larg, alte entităţi, pentru a le singulariza ori pentru a le asigura continuitatea = toponime, astronime, nume de instituţii şi altele.

Numirea este arbitrară, în sensul că unul şi acelaşi nume este folosit pentru a desemna noi individualităţi, fără nici o modificare în conţinutul limbii. Desemnarea specifică numelui comun, indică individualităţi şi, în acelaşi timp, denotă şi alte obiecte interpretate ca elemente ale aceleiaşi clase. De exemplu, trandafir desemnează acest trandafir (roşu, alb etc.), dar şi specia care îl include. Orice denominare implică, la interlocutor, şi o operaţie de "*categorizare*"[12], adică de clasare a unui obiect într-o categorie conceptuală.

"*Pentru numele propriu, referinţa este directă, nemediată de concept; mai mult, pot folosi ca nume propriu orice semn lingvistic căruia decid să-i dau această funcţie, pentru că nici o unitate susceptibilă să aibă un nume propriu nu e predispusă să primească unul anume*".[13]

Numele proprii sunt denumiri singularizante (*Constanţa*) ale denumirilor generale, noţionale (*oraş*). Sensul numelor proprii dispune de seme în plus faţă de sensul numelor comune. Sensul lexical al numelor comune se îmbogăţeşte numai prin context, pe când

[8] Prieur, G., 1994, p.25-30
[9] Sorensen,1963, p.12
[10] Saussure, 1976, p.157
[11] Slama-Cazacu, 1959, p.203
[12] Parpală, 2007, 97
[13] Parpală, 2007, 98

numele proprii nu au întotdeauna nevoie de context. Un nume propriu este totdeauna purtătorul unei referiri la un singur obiect.

După ce un apelativ devine nume propriu – toate numele proprii au fost cândva "*cuvinte ale limbii comune*"[14] – valoarea intrinsecă pe care o primeşte este aceea de singularizare. Numele propriu posedă, faţă de numele comun, o valoare semnificativă superioară, are mai degrabă un conţinut dublu decât nici unul.

Vorbind despre numele propriu, **Lidia Şerdeanu** arată că "*numele propriu indică întotdeauna o fiinţă unică şi concretă; fiind cel mai individual, el este şi cel mai semnificativ dintre cuvinte, adică cel mai capabil de a evoca o mare cantitate de idei şi sentimente legate de imaginea persoanei respective*".[15]

Subliniem ideea că numele proprii denumesc obiecte unice, iar conţinutul lor este unic, individualizant şi unificator.

Pe lângă procesul de individualizare, numele proprii se lasă antrenate şi în procesul de instanţiere, specific numelor comune. Instanţierea este procesul prin care numele comun trimite, printr-o relaţie de substituţie, nu la întreaga clasă de obiecte, ci la nişte elemente oarecare ale ei. Cu alte cuvinte, prin instanţiere se realizează trecerea, în plan extensional, de la clasă la element. În instanţierea prin numele propriu clasificarea este obligatorie; aşa cum afirma D. Tomescu "*clasa nou formată este ulterioară denumirii, comparativ cu clasa obiectelor denumite prin nume comune, anterioară denumirii*".[16] Altfel spus, organizarea în clase se face, pentru referenţii numelui propriu, pornind de la limbaj, şi nu de la indivizi, dar nu este o structurare metalingvistică, ci una extralingvistică, deoarece clasa este alcătuită nu din semne ci din indivizi.

Procesul de instanţiere, prin faptul că presupune realizarea unei clasificări, oferă posibilitatea numelui propriu de a fi utilizat ca operator de individualizare nu a unui individ unic, ci a unei clase unice de indivizi ce prezintă acelaşi element / N / în predicatul de denominaţie.

Numele se caracterizează printr-un grad mai mare de variabilitate faţă de particularul desemnat: "*concordanţa creată între conţinutul şi forma unui nume propriu nu este veşnică, ea se păstrează atâta timp cât convenţia socială o promovează*". [17]

Augustin Pop în lucrarea sa *Numele propriu – un paradox semantic*, vine şi precizează acelaşi lucru, acela că "*sarcina definirii numelui propriu a rămas exclusiv în seama onomasticului*". [18]

Acelaşi autor adaugă că este absolut necesară introducerea unui nou concept lingvistic, cel de "*onomalimbaj, care constituie un subsistem al limbii şi include ansamblul cuvintelor care funcţionează, la un moment dat, cu rol de nume propriu într-o cultură*".[19]

Onomalimbajul rămâne un subsistem al limbii în care el există, numele propriu având în raport cu apelativele, caracteristici distincte de funcţionare la nivel morfosintactic, semantic şi pragmatic. Din punct de vedere morfosintactic, numele propriu se află la intersecţia a două mişcări; una care tinde să-l izoleze şi alta care tinde să-l integreze în cadrul sistemului.

Din punct de vedere semantic, numele propriu are un tip specific de semnificaţie, indiferent de modul în care este interpretat. Prin semnificaţia care indică şi individualizează referentul numele propriu menţine continuitatea spaţio-temporală cu obiectul pe care îl desemnează, desigur în măsura în care acesta are o relativă constanţă, cel puţin o formă, materială sau mentală, bine precizată. De aceea semnificaţia este elementul relativ stabil al conţinutului. O apropiere pare, prin urmare, posibilă între cele două tendinţe ale onomasticii contemporane: conţinutul numelui propriu se constituie dintr-o semnificaţie relativ stabilă,

[14] Graur, 1965, p. 20
[15] Şerdeanu, 1956, p. 52
[16] Tomescu, 1998, p.96
[17] Roşianu, 1972, p.304
[18] Pop, 1987, p. 61
[19] Pop, 1987, p.64

identificatoare, referenţială şi un sens variabil în funcţie de diferitele atitudini ale vorbitorului faţă de obiectul pe care îl desemnează.

Concluzia lui Augustin Pop este că numele proprii nu au conţinut decât la nivelul onomalimbajului; în planul limbii ele sunt lipsite de conţinut.

Obiect al cercetării lingvistice, numele proprii alcătuiesc o clasă de semne distinctă prin particularităţile funcţionale şi semantice.

"*Din punct de vedere semantic, numele proprii, definite contradictoriu, prin absenţa înţelesului, prin monosemantism sau prin exces de semnificaţie, se deosebesc de numele comune, nu prin capacitatea de exprimare a sensului, ci prin modalitatea de realizare a semnificaţiei*".[20]

Valoarea funcţional-semantică, încărcătura formei interne a numelui este uriaşă; prin urmare atenţia autorului numelui şi a cercetătorului este îndreptată asupra conţinutului semantic al formei interne a numelui. Profunzimea şi plinătatea funcţiei expresiv-sugestive a numelui depinde de caracterul relaţiilor semantice şi de conţinutul semantic al formei interne considerate bază a numelui. Funcţia de identificare a numelui se realizează la nivelul contextului; contextul are un rol principal în precizarea semnificaţiei numelui. Corelarea numelui cu forma internă si contextul dă naştere la o gamă bogată de valori conotative, toate acestea făcând parte din zestrea antroponimică a unui popor, care reprezintă o sursă inepuizabilă a expresivităţii limbii comune şi a limbajului artistic.

Forma internă a numelui este amplificată de includerea în context a cuvintelor etimon care servesc ca bază etimologică. Dacă acesta este, de exemplu, o denumire de animal, insectă sau plantă, contextual cuprinde şi trăsăturile lui. Prin transfer semantic ele devin trăsături de bază ale purtătorului numelui, îndeplinind o funcţie expresivă.

Etimologia este domeniul cel mai interesant al lingvisticii şi poate cel mai dificil. În onomastică, etimologia anecdotică şi fantezistă s-a manifestat din plin; pornind de la înşelătoare asemănări formale, etimologia numelor de persoane şi locuri a devenit o modalitate de invenţie, nu numai în literatură, dar şi în istorie.

A face etimologie înseamnă a stabili existenţa unei relaţii între două cuvinte: etimonul sau baza şi derivatul său morfologic ori semantic.

"*Cum fiecare cuvânt reprezintă unitatea dintre latura sonoră şi semnificaţie, istoria cuvântului comun poate fi refăcută urmărind şi comparând ambele elemente; lucrul acesta nu este posibil la numele proprii întrucât multe dintre ele nu mai au sens. În acest caz cercetarea trebuie să se sprijine mai mult pe latura sonoră a cuvântului, care în decursul timpului suferă modificări proprii fiecărei limbi şi fiecărei epoci*".[21]

Tot cu privire la acelaşi aspect, Ştefan Paşca afirma "*studiul numelui propriu e mai dificil decât acela al numelui comun. Lămurirea originii numelui propriu nu o poate avea acel grad de certitudine pe care îl au etimologiile celorlalte categorii de cuvinte. Înţelesul numelui propriu nu s-a cunoscut niciodată de cei care le-au adoptat sau s-a pierdut repede*".[22]

Ca o concluzie, este interesant de constatat că numele proprii nu intră în relaţiile semantice obişnuite pentru numele comune (polisemia, sinonimia, antonimia, hiperonimia, hiponimia), fapt datorat tot caracterului lor monovalent, intermediat şi nu în ultimul rând individualizat.

BIBLIOGRAPHY

1. GARY-PRIEUR, M-N., *Grammaire du nom propre*, PUF, Paris, 1994.
2. GRAUR, Al., *Nume de persoane*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1965.
3. HABERMAS, J., *Comunicare şi cunoaştere*, Editura Politică, Bucureşti, 1983

[20] Tomescu, 1998, p.1
[21] Ionescu, 1979, p.13
[22] Paşca, 1936, p.7

4. IONESCU**,** Chr.**,** *Antroponimie românească,* Teză de doctorat, Universitatea Bucureşti,
Bucureşti, 1979.
5. LYONS, J., *Eléments de semantique*, Larousse, Paris, 1978.
6. OPRESCU, A., *Importanţa studiului numelor de persoană,* AO, 1924, nr. 11, p.22.
7. PARPALĂ, E., *Semiotica numelui propriu: desemnator pur vs. competenţă onomastică*, SCO, Craiova, p. 95-102, 2007.
8. PAŞCA**,** T., *Nume de persoane şi nume de animale în ţara Oltului*, Bucureşti, 1936.
9. POP, A**.,** *Numele propriu – un paradox semantic*, SO, vol. IV, nr. 40, p.61-67, Cluj-Napoca, 1987.
10. ROŞIANU, I., *Despre numele proprii şi conţinutul lor,* Editura Academiei Române, 1972.
11. SAUSSURE, F**.,** (de)., *Cours de linguistique générale*, Édition Payot, Paris, 1976.
12. SEBEOK**,** T., *Semnele; o introducere în semiotică*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2002.
13. SLAMA-CAZACU**,** T., *Limbaj şi context,* Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1959.
14. SORENSEN, H., S., *The meaning of proper names,* Copenhaga, 1963.
15. ŞERDEANU, L., *Nume de persoană în Ţiganiada lui Budai Deleanu*, LR, V, nr.1, 1956, p. 52-58.
16. TOMESCU, D., *Gramatica numelor proprii în limba română,* Editura All, Bucureşti, 1998.

PARADIGM OF INTERCULTURAL DISCOURSE IN ROMANIAN LANGUAGE COURSES AS A FOREIGN LANGUAGE

Georgiana Ciobotaru

Lecturer, PhD, „Dunărea de Jos" University of Galați

Abstract: The Romanian language as a foreign language studies during the preparatory year for the purpose of building and developing oral and written linguistic competences implies, in an equal measure, the existence of an ethnic and cultural diversity within an education environment different from that in which the student have studies so far in their home country. A series of cultural factors are decisively important for the entirety of the social communication process, but also on the didactic communication process, determining a certain human behaviour, as well as a certain communicational profile. The foreign student relates to the Romanian language through his/her mother's idiom, thus building a new mental construct and defining himself in contact with the linguistic, religious, cultural and ethnic alterity. The message's perception is thus conditioned by the multiple cultural contexts man encounters and in which he develops his existence. The preparatory year of Romanian language as a foreign language implies not only linguistic and communicational acquisitions, but also the interaction with that host-culture in which the student performs his/her preparation, as well as with all those cultures represented by all of the people forming the collective. Seen in the context of on-line learning, the teaching of a foreign language, sometimes performed on a remote basis, represents a greater challenge as the trainees interact with the language, with the others, with the entire host-culture only through means of a didactic communication mediated by technology. This present paper aims to highlight the specificity of the paradigm of the intercultural discourse both for the Romanian language courses as a foreign language which are held face-to-face, in a traditional manner, as well as for those organized in a virtual context.

Keywords: model, comparative study, cultural values, speaker.

Diversitatea culturală în context educativ înseamnă evoluție, inovație din perspectiva metodelor, procedeelor didactice, a instrumentelor de predare-învățare-evaluare, dar și prin prisma interacțiunii și a comunicării didactice. Factorii culturali sunt fundamentali în învățarea RLS, precum și a altor limbi străine, toate acestea presupunând și o dezvoltare a competenței interculturale. Astfel, formarea unor competențe lingvistice este dublată în acest context de formarea și dezvoltarea unei competențe de exprimare interculturală, fiind urmărit, în permanență, modul cum sunt înțelese mesajele în alt context cultural decât cel natal. Varietatea culturală în sfera educației stimulează reciproc învățarea, îmbogățind atât țara și limba-gazdă, cât și pe cea a studentului străin, generând o metamorfoză a identității culturale aflate, de altfel, într-o perpetuă schimbare. Studenții străini nu doar că provin din sfere diferite de cele ale limbii și culturii române, dar prezintă ei înșiși, la nivel individual, o variație culturală, având adesea multiple identități și exprimându-și apartenența la culturi diferite. Adesea, studenții se raportează frecvent la culturi, religii și idiomuri distincte, pentru că adesea aparțin în același timp mai multor sfere, famiile lor fiind eterogene. În acest context, identitatea lor culturală este multiplă, iar predarea limbii române apare ca o provocare, întrucât este o altă limbă străină ale cărei tipare se așază peste cele preexistente, care, de altfel, sunt extrem de diferite. Astfel, întregul demers didactic trebuie să fie multilingv, incluziv și inovator.

A aborda procesul instructiv-educativ din perspectivă interculturală înseamnă a identifica atât diferențele, cât și similitudinile, pentru a putea contracara iminentele blocaje care ar putea

apărea în comunicarea didactică, de la cele mai banale inadvertențe până la aspecte ce țin de discriminare. Educația, sub toate formele sale, presupune și o diversitate culturală, diversitate care presupune valorificarea și „valorizarea diferențelor și promovează realizarea schimburilor egale dintre culturi..."[1] Limba română ca limbă străină înseamnă deplasarea accentului de pe modelul de comunicare specific vorbitorului nativ pe cel al vorbitorului intercultural, pentru că situațiile de comunicare se raportează, astfel, la două sau mai multe sfere culturale, cea a studentului care învață limba română și cea a interlocutorului său. Așadar, se întâmplă o serie de metamorfoze ale identităților, comunicarea interculturală putând astfel studiată din perspectiva unui proces într-o perpetuă evoluție. Raportarea din perspectivă interculturală la educație înseamnă stabilirea unei analogii între cultura autohtonă și cea care urmează să fie asimilată. Studentul se poate raporta critic atât la cultura proprie, cât și la cea învățată, dezvoltându-și astfel competența interculturală. Persoana care devine un vorbitor intercultural va putea să se adapteze ușor noilor contexte în care se află ele însele definindu-se prin interculturalitate.

Comunicarea didactică în ceea ce privește predarea limbii române ca limbă străină înseamnă, de asemenea, o interacțiune între doi sau mai mulți vorbitori, un proces complex de codare și decodare a unor mesaje, verbalul împletindu-se cu nonverbalul și cu paraverbalul, generând adesea atitudini critice din partea interlocutorilor. Eficiența comunicării didactice este susținută de o cunoaștere oprimă a tuturor particularităților grupului de lucru, studenții străini având propriile nevoi de învățare, propriile așteptări privind limba și cultura gazdă. Ei, de asemenea, vor fi influențați în procesul învățării de aspecte preexistente în mentalul lor în funcție de țara din care provin sau de limba maternă pe care o vorbesc. Comunicarea didactică se realizează, așadar, atât între profesor și student, cât și între studenți, iar educația interculturală este optim dezvoltată prin acele metode și instrumente care facilitează imbinarea verbalului, a paraverbalului și a nonverbalului, cât și cele care sprijină învățarea colaborativă. A colabora în procesul învățării înseamnă a coopera, a sprijini și încuraja exprimarea orală și scrisă a celui care învață o limbă străină. Interacțiunea optimă între colegi, stimularea, încurajarea, valorizarea intervențiilor, învățarea în contexte sociale diverse, toate acestea susțin în comunicarea interculturală dezvoltarea unor abilități și formarea unor competențe lingvistice specifice, dar și cristalizarea unor valori și a unor atitudini ce țin de toleranță, de acceptare, de nondiscriminare, de diversitate. Abordarea interculturală a procesului de predare-învățare a unei limbi străine presupune ca orice alt demers didactic, de altfel, o serie de metode și instrumente menite să dezvolte acele competențe necesare comunicării într-o limbă străină, precum: problematizarea, proiectul, portofoliul, jocurile de rol, dramatizările, storytelling. Astfel pentru învățarea unei RLS ar trebui alternate metode bazate pe explorare a realității în mod indirect, metode de predare de tip oral – dezbateri/conversații, metode bazate pe lucru în perechi, metode bazate pe învățare autonomă, folosirea echipamentelor, mai ales în on-line, metode bazate pe interacțiune reală, pe teren, interacțiune cu vorbitorii nativi, metode limitate, dacă, învățarea nu se face față în față, ci doar mediată de calculator/laptop/tabletă. Revenind la una dintre metodele menționate, și anume la jocul de rol, studentul străin are în acest mod ocazia să se transpună în pielea unui vorbitor nativ, să empatizeze cu acesta implicându-se în situația de comunicare ca actant din această perspectivă el reușind să-și dezvolte comunicarea interculturală, deoarece se confruntă cu situații inedite de viață, de exprimare, trebuind să facă față blocajelor, dar și unor prejudecăți culturale și religioase, deoarece fiecare are niște tipare comunicaționale preexistente. Atunci când studentul învață limba română în România deplasându-se, cel puțin pentru o perioadă, în altă țară pentru a studia se produce și un șoc cultural, lingvistic care nu poate fi trecut decât prin adaptare, prin colaborare, prin comunicare, prin acceptarea diversității, contactul cu celălalt, cu alteritatatea, fiind definitoriu. Învățarea față-n față permite utilizarea mai multor metode bazate pe contactul direct cu realitatea imediată, adesea studenții asumându-și responsabilitatea procesului învățării,

[1] Mihaela Pricope, Dezvoltarea competenței de comunicare interculturală a studenților străini – Factora al comunicării eficiente în mediul educațional, Editura Universitară, București, 2018, p. 26.

valorificându-se experienţe concrete de viaţă. Orice activitate de învăţare are şi o etapă de reflecţie, moment în care se realizează o analiză a procesului, analiză ce va conduce ulterior la o aplicare în context real a experienţelor acumulate.

Cursurile de RLS trebuie să fie neapărat însoţite de cele de cultură şi civilizaţie românească, deoarece doar în acest mod se dezvoltă şi toate acele competenţe ale unui vorbitor intercultural. Bineînţeles că pentru a accede la esenţa unei culturi studentul străin trebuie să aibă nişte competenţe lingvistice minimale, dar predarea elementelor de cultură constituie o necesitate.

În cadrul cursurilor de limbă română ca limbă străină se dezvoltă competenţe de exprimare orală şi scrisă, de înţelegere a unui text, de producere creativă de text, dar şi însuşirea unor elemente de vocabular, de le cele minimale la cele mai complexe, precum frazeologismele, în funcţie de nivelul de limbă abordat. Toate aceste aspecte menţionate au o puternică încărcătură interculturală, deoarece conţinuturile pot fi selectate, astfel încât să dezvolte studenţilor străini competenţa de comunicare multiculturală. De asemenea, dimensiunea interculturală a învăţării poate fi exploatată în măsura în care educabilii ascultă, observă materiale înregistrate sau filmate, materiale care pot ilustra fie bariere în comunicare, fie disensiuni, polemici, dispute. Aceştia sunt solicitaţi să-şi exprime părerea în vederea soluţionării blocajelor de orice natură, ei îşi exersându-şi competenţa de exprimare orală, dar, în egală măsură, punctând şi o abordare interculturală a procesului de învăţare. Contextele propuse analizei implică, de asemenea, gândirea critică, întrucât, de cele mai multe ori, obstacolele sunt generate de mentalităţi diferite, de percepţii greşite asupra realităţii, de prejudecăţile culturale pe care omul le aduce cu sine atunci când ajunge într-o ţară străină pentru a studia. Studiile comparative sunt, aşadar, cele mai potrivite în aceste situaţii, pentru că se face apel la identificarea unor alternative de abordare a problemelor, propunându-se nişte soluţii optime de rezolvare a conflictelor şi sesizându-se cauzele care au dus la respectivele disensiuni.

Atât învăţarea faţă-n faţă, cât şi contextul actual al învăţării on-line permit selectarea unor metode, a unor instrumente, a unor procedee care să stimuleze cooperarea, colaborarea, comunicarea multiculturală fiind, astfel, stimulată. Culturile au specificitatea lor, obiceiurile, tradiţiile, diversele ritualuri variind de la o zonă la alta, mai ales dacă oamenii aparţin altor continente. Astfel, sentimentele, refuzurile, aprobările sunt exprimate în manieră distinctă de la o cultură la alta, iar nota distinctivă poate fi sesizată doar prin intermediul dramatizărilor, prilej cu care studenţii pot observa în direct unii la ceilalţi modalitatea diferită de comunicare, de acţionare, verbalul fiind însoţit de paraverbal şi de nonverbal. De asemenea, în vederea unei educaţii interculturale, studiul RLS ar putea implica crearea unor interviuri cu vorbitorii nativi, studentul străin putând fi atât intervievator, cât şi intervievat, confruntându-se cu situaţii de viaţă autentice.

De asemenea, învăţarea interculturală se poate derula şi prin studierea literaturii poporului a cărui limbă este asimiliată, bineînţeles, textele trebuie atent selectate, astfel încât să fie uşor de înţeles, să ilustreze culoarea locală a epocilor sau a locurilor, dar să fie suficient de relevante din perspectiva limbajului folosit, din perspectiva vocabularului, cuvintele întâlnite să aibă o anumită frecvenţă şi în contemporaneitate. Studenţii străini care învaţă limba română pot concepe mesaje cu ocazia diverselor evenimente culturale, laice sau religioase pe care să le înainteze vorbitorilor nativi sau chiar să le schimbe între ei pentru a putea observa modalitatea fiecăruia de a se exprima, dar pentru a raporta acele texte şi la cele ale românilor. Aceste mesaje pot constitui un subiect de analiză, de reflecţie la cursuri, observându-se informaţiile, dar şi atitudinile, valorile, sentimentele transmise, modalităţile inedite şi diferite de construcţie a textelor.

Grupele de studenţi care urmează cursurile de limbă română ca limbă străină în cadrul Anului pregătitor sunt eterogene, diversitatea culturală, etnică, religioasă constituind adesea o provocare, de aceea activităţile trebuie să fie complexe şi să se raporteze la sfera multietnică pe care o presupun interacţiunile dintre membrii claselor menţionate.

Abordarea interculturală în predarea limbii române ca limbă străină este absolut necesară mai ales în contextul actual al mobilităților academice, dar și în cazul proiectelor de parteneriat care vizează dezvoltarea competențelor de comunicare multiculturală. Achizițiile lingvistice sunt mult mai bine fixate când studenții/cursanții se deplasează în spațiul autohton și interacționează direct cu nativii, de aceea educabilii străini ar putea chiar asista la cursuri ce vizează limba română sau la cursuri despre istorie și civilizație românească, impactul cultural fiind unul major. Metodele, procedele, instrumentele, practicile didactice în context academic nu sunt unele cu totul noi, abordarea este, însă, una diferită, axată pe interculturalitate, multiculturalitate și multilingvism: „Limba este purtatoarea unor semnificații culturale și, în același timp ea reprezintă un mod de exprimare a culturii respective. Relația între ele este reciprocă și de aceea considerăm în practica pedagogică, competența de comunicare interculturală reprezintă un context al competenței de comunicare, ca scop final al predării limbilor moderne în societatea contemporană.”[2] Plecând de la afirmația anterioară și extrapolând fenomenul predării unei limbi străine, în cazul de față limba română, se poate remarca faptul că și în acest context componenta interculturală a comunicării este definitorie și esențială pentru o societate contemporană deschisă, dinamică, bazată în permanență pe ideea mobilității în vederea dezvoltării personale și profesionale, studenții deplasându-se atât dintr-un centru universitar în altul, cât și dintr-o țară în alta pentru a studia, pentru a cunoaște, iar limba este revelatorie prin semnificațiile ei culturale.

Învățarea on-line a devenit o necesitate având în vedere perioada pandemică actuală, prin urmare și învățarea limbilor străine, inclusiv a românei, se întâmplă exclusiv în spațiu virtual, un spațiu ofertant prin mijloacele și prin platformele oferite, dar restrictiv din alte puncte de vedere, pentru că limitează gradul de interacțiune între cursanți, uneori studentul aflându-se tot în țara natală, în zona sa de confort din perspectivă lingvistică și culturală, astfel încât demersul didactic mediat de tehnologie devine mai dificil. Cu toate acestea, există o serie de aplicații care susțin învățarea colaborativă și care facilitează, totuși, abordarea interculturală chiar și de la distanță. Padlet este o aplicație utilă pentru achizițiile lingvistice și culturale, rezultatul obținut fiind unul colectiv și oferind o imagine de ansamblu a grupei de studenți, precum și dinamica acestia. Sub semnul anonimatului toți studenții se pot exprima fără teama de a greși, fără sentimentul rușinii, stare firească, ce intervine mereu în momentul când un cursant se inițiază în tainele unei limbi. Fiecare student prezintă o serie de particularități individuale, dar și unele legate și de țara din care provine, având, astfel, o serie de nevoi de învățare, aplicația menționată permițând exprimarea liberă. *Padlet* este un instrument excelent de învățare prin colaborare, dar poate fi o sursă extrem de utilă la cursurile de sitematizare a cunoștințelor, de recapitulare a unor informații/ a unor concepte pentru pregătirea eficientă și relevantă în vederea susținerii examenelor finale de limbă română.

În concluzie, atât în context față-n față, cât și în context on-line învățarea limbii române ca limbă străină presupune neapărat și o abordare interculturală, metodele, procedeele, intrumentele de lucru trebuind, astfel adaptate, încât să stimuleze comunicarea multiculturală și să genereze o asimilare autentică a tuturor competențelor de exprimare orală și scrisă care poartă cu sine o importantă componentă interculturală.

BIBLIOGRAPHY

1. Bennett, M. J., Towards Ethnorelativism: A Developmental Model of Intercultural Sensitivity(revised). In R. M. Paige(Ed.). Education for the Intercultural Experience. Yarmouth, Me: Intercultural Press, 1998;

[2] Mihaela Pricope, op. cit., p 86.

2. Byram, M. & Zarate, G., Définitions, objectifs et évaluation de la compétence socio-culturelle, Strasbourg: Council of Europe, 1994;

3. Fennes, Helmut, Hapgood, Karen, Intercultural Learning in the classroom. Crossing Borders. Great Britain: Reywood Books, 1997;

4. Lipiansky E. M., L'école confrontée à la diversité culturelle. În Lipiansky, E. M. Și J. Demorgon(coord.). Guide de l'interculturel en formation. Paris, Tetz, 1999;

5. Pricope, Mihaela, Dezvoltarea competenței de comunicare interculturală a studenților străini – Factor al comunicării eficiente în mediul educațional, Editura Universitară, București, 2018;

VERNACULAR ERGONYMS, IN BETWEEN CREATIVITY AND IMITATION

Inga Druță

Assoc. Researcher, PhD, Hab., Institute of Romanian Philology „Bogdan Petriceicu-Hasdeu", Chișinău

Abstract: A new area of research, pragmaterminology, initiated by Dardo de Vecchi, includes marketing and communication strategies, business phraseology, trade names (names of companies, products or services), which contribute to creating and maintaining the image of enterprises. Trade names are names with strong pragmatic functions, being limited mainly to the economic field. Within them, pragmatonyms are distinguished as names of mass-produced products, including trademarks, and ergonyms as names of enterprises, companies, human associations pursuing certain objectives.
The paper analyzes the semantic, structural and pragmatic characteristics of ergonyms with reference to the commercial onomastic space in Chisinau, establishes the most common functions and models for creating ergonomics with impact on the public.

Keywords: commercial onomastics, pragmaterminology, ergonyms, creativity, imitation, structural model

Dardo de Vecchi a inițiat o nouă arie de cercetare și a pus la punct metodele care au obținut numele de **pragmaterminologie**. Cercetătorul italian a studiat de-a lungul a peste 20 de ani frazeologia afacerilor (de Vecchi 1999), elucidând funcționarea a ceea ce autorul numește *les «terminologies maison»*. Ulterior, de Vecchi (2004, 2009) și-a extins cercetarea asupra organizațiilor în general (întreprinderi, administrații, asociații), ajungând la concluzia că problema comunicării acestora *în exterior*, cu beneficiarii/consumatorii/utilizatorii, fie favorizează, fie afectează imaginea întreprinderii, iar o strategie de marketing de succes se va construi prin publicitate, prin nume de produse sau de servicii cu impact asupra publicului. În acest sens, este judicioasă desemnarea numelor de produse și de servicii, în ansamblul pragmaterminologiei, drept **pragmatonime** (sau **pragmonime**). Deși unii specialiști încadrează numele comerciale la **crematonime** (din gr. *chrema*, *chrematòs* „lucru, afacere, acțiune, instituție) (v. Altmanova 2013: 19) sau la ***ergonime*** (din gr. *ergon* „muncă, acțiune, practică) (v. Daille, Fourour & Morin 2000: 119), considerăm rațională distincția între ***pragmatonime*** (v. Balode & Bušs 2014; Hoffmann 2007; Lecuit, Maurel & Vitas 2011) ca denumiri ale produselor fabricate în serie, inclusiv ale mărcilor comerciale, și ***ergonime*** ca întreprinderi, companii, asociații umane urmărind anumite obiective (v. Garančovská 2010; Isakova 2012).

Numele de produse și servicii, difuzate ca nume de mărci înregistrate, sau numele comerciale (termen preferat de Robert Galisson pentru a evita echivocurile, v. Galisson 2000: 60) sunt denumiri cu accentuate funcții pragmatice, fiind circumscrise, în principal, domeniului economic, deși acestea se intersectează cu lingvistica prin trăsăturile lor semantice, structurale și stilistice.

În ultimele decenii, cercetarea științifică a numelor comerciale a luat amploare în domeniul disciplinelor onomastice. Numele alese pentru companii, întreprinderi și pentru alte tipuri de afaceri (ergonimele), precum și numele atribuite produselor care rezultă din activitățile respective (pragmatonimele), devin echivalente cu numele proprii și acesta este un fenomen lingvistic interesant.

Potrivit cercetătoarei finlandeze Paula Sjőblom (2005: 268), numele companiilor au mai multe funcţii: a) funcţie de personificare; b) funcţie de delimitare; c) funcţie de persuadare; d) funcţie de integrare socioculturală.

În perioadele de transformări sociale majore şi în contextul procesului de globalizare, care implică pericolul înstrăinării sociale, oamenii manifestă un interes mai mare pentru propria lor istorie locală şi regională. Conservarea limbajului este, prin urmare, o armă puternică împotriva uniformizării social-culturale şi a globalizării (v. Boerrigter 2007: 57).

Numele proprii ocupă un loc special în sistemul lexical al limbii datorită capacităţii lor de a acumula experienţă etnoculturală (Isakova 2012). Numele proprii alcătuiesc un spaţiu onomastic definit de modelul lumii care există în reprezentarea cognitivă a persoanelor care dau numele. Natura şi compoziţia numelor proprii sunt influenţate în mod semnificativ de diverşi factori extralingvistici, prin urmare, în repertoriul numelor proprii, pe lângă numele originale, un loc semnificativ este ocupat de nume împrumutate, în limbi străine şi nume create artificial.

Conştientizarea numelor proprii ca subsistem special al limbii este în general recunoscută: acestea reprezintă, în totalitatea trăsăturilor lor, un domeniu autonom cu legile lor caracteristice. Numele proprii, care funcţionează ca un fel de indici culturali, istorici şi lingvistici, reflectă cele mai prestigioase concepte pentru diverse categorii de vorbitori şi creează condiţii favorabile pentru un studiu cuprinzător al conştiinţei, culturii şi limbajului.

Piaţa bunurilor şi serviciilor se dezvoltă rapid şi, ca urmare, corpusul de nume comerciale se extinde permanent. După cum remarcă Paula Sjőblom (2011: 93), nomenclatura comercială este cel mai bine definită dintr-o perspectivă financiară: denumirile comerciale sunt nume a căror funcţie este de a direcţiona alegerile consumatorilor şi investitorilor şi care au obiective economice în utilizarea lor. O funcţie semnificativă a unui nume comercial este de a reprezenta randamentul monetar al proprietarului său.

Un nume bun este un mod perfect de a vinde lucruri datorită faptului că „nucleul" unui nume propriu este să identifice referentul, să îl facă unic şi să-l distingă de celelalte nume. În mod paradoxal, pe măsură ce tot mai mulţi referenţi îşi primesc propriul nume unic, iar numărul diferitor nume este în continuă creştere, rezultatul este o inflaţie a denumirilor comerciale (Sjőblom 2011: 93).

Nomenclatura comercială este cea mai vulnerabilă categorie de nume la schimbări radicale şi experimentare cu limite lingvistice. Din perspectivă semantică, denumirile comerciale reprezintă mai multe categorii: a) apelative şi nume proprii uzuale; b) creaţii, cum ar fi formaţiuni fonetice sau ortografice, cuvinte derivate, structuri compuse; c) acronime şi formaţiuni arbitrare etc. Prin diverse strategii de construcţie lexicală operate, apar fie neologisme semantice, fie formale, care creează un nou „semnificant": reluarea cuvintelor deja existente, creaţii, împrumuturi din alte limbi, neografie (deformarea deliberată a unor cuvinte).

În acest context, se impune discuţia în ce măsură denumirile comerciale sunt motivate sau nemotivate şi care este motivaţia acestora.

Cercetătorul german Christoph Platen subliniază că un nume poartă informaţii doar într-o măsură mai mică, iar un element constitutiv informativ este mai mult sau mai puţin un element stilistic. În schimb, există o componentă expresivă intenţionată al cărei scop este de a evoca asociaţii şi emoţii pozitive, care sunt transmise prin forma fonetică şi semnificaţii (Platen 1997: 52-53.) Din punct de vedere cognitiv, este posibil să examinăm conţinutul semantic al unui nume comercial analizând relaţia de semnificaţie dintre elementele (cuvintele) din nume şi referentul numelui. Elementele pot exprima ceva direct despre referent (relaţie de semnificaţie directă), de exemplu, transmit ce domeniu de activitate sau cine este proprietarul afacerii, ca în numele companiei de mobilă „Creator Iurie Borş", sau care este produsul fabricat, ca în numele „Franzeluţa". De asemenea, acestea pot exprima ceva despre referent prin asociere indirectă (relaţie de semnificaţie indirectă), care poate fi metonimică („Bucuria" – numele unei fabrici de cofetărie notorii în Republica Moldova) sau metaforică („Lacrima de Aur" – numele unei fabrici de ulei).

Multe nume comerciale nu sunt cuvinte reale ale vreunei limbi. Cu toate acestea, denumirile pot include elemente sugestive ale unor cuvinte, după care un grup mare de semnificații diferite pot fi comprimate într-un singur element de nume (relație de semnificație comprimată), cum ar fi în numele „Carmez", care este asociat cu termenii *carne* și *mezeluri*. Destul de multe nume comerciale însă sunt formate astfel încât să nu fie conectate semantic la referentul lor, cum ar fi numele companiei „Pegas" (producătoare de carne și mezeluri). În acest caz, relația de semnificație este absentă.

Denumirile de magazine, baruri, restaurante, cluburi, hoteluri etc. fac parte din peisajul lingvistic urban și depășesc astfel funcționalitatea comercială, deși eventualul succes comercial a fost principalul obiectiv al agenților economici. Mediul lingvistic urban formează un fundal pe care unii oameni îl ignoră, iar alții citesc aceste nume ca pe un fel de literatură, chiar și fără nicio intenție de a utiliza serviciile oferite (Balode, Bušs 2014: 20).

O primă clasificare a denumirilor comerciale din spațiul urban al Chișinăului ar viza două categorii mari: denumiri obișnuite, uzuale, nemarcate stilistic și denumiri creative.

A. O denumire obișnuită de magazine, restaurante, hoteluri etc.:

1) descrie direct funcția principală a activității respective: „Alimentara", „Brutărie", „Farmacie", „Florărie", „Librărie", „Materiale de Construcții", „Muzcafe", „Negustorii" (piață mixtă), „Vinoteca";

2) indică funcția utilizând un cuvânt sau o expresie legată parțial de afacere: „Franzeluța" (combinat de panificație), „Lumea Florilor", „Barza Albă" (magazin de băuturi alcoolice; „Barza Albă" este o denumire cunoscută de coniac), „Rafi Decor" (magazin), „LED Market" (magazin de corpuri de iluminat), „Neocomputer" (magazin de electronice", „Pink Martini" (cafenea), „Tiramisu" (cofetărie), „Mojito" (club), „Planeta ZOO" (magazin de produse pentru animale de companie), „Totul pentru Copii", „Star Kebab";

3) indică funcția indirect, utilizând un cuvânt sau o expresie legată metonimic ori metaforic de funcția acestei afaceri: „Volta" (magazin de aparate electrice – trimitere la numele fizicianului italian Alessandro Volta), „Magia luminii" (magazin de corpuri de iluminat);

4) se bazează pe un nume propriu, un nume de persoană sau un prenume: „Ionel" (fabrică de confecții), „Natali" (hotel), „Creator Iurie Borș" (companie de mobilă), „Karl Schmidt" (restaurant; este numele celui mai longeviv primar al Chișinăului – din 1877 până în 1903, cu o contribuție deosebită la modernizarea orașului; este considerat cel mai bun primar pe care l-a avut Chișinăul vreodată), „Don Cezar" (restaurant cu specific italian), „Karizma" (salon de coafură, înființat de interpreta Karizma), „Madam Wong" (restaurant cu specific asiatic), „Maximilian Pub", „Oscar" (restaurant), „Robin Pub"; un nume de loc: „Nistru" (râu în Moldova; numele unei cafenele), „Antalya" (restaurant cu specific turcesc), „Lisboa" (restaurant cu specific portughez), „Marrakesh" (restaurant cu specific marocan), „Tbilisi" (restaurant cu specific georgian);

5) folosește un substantiv cu conotație pozitivă: „Ambianța", „Confort" (companii producătoare de mobilă), „Aroma" (companie producătoare de coniac, numit în Republica Moldova *divin*), „Bucuria" (fabrică de cofetărie);

6) utilizează o construcție tradițională cu prepoziția „la" și un nume propriu sau, mai rar, desemnarea unui loc: „La Ion" (restaurant), „La Serioja" (terasă), „La Roma" (club-restaurant cu specific italian), „La Hanul lui Vasile" (pensiune). Același model este urmat în denumirile „La Mămuca" (patiserie), „La Plăcinte", „La Taifas", „La Crâșmă" (restaurante). În preajma Uniunii Scriitorilor din Moldova funcționează cafeneaua „La Scriitori".

Cercetătorii letoni Laimute Balode și Ojārs Bušs consideră că numele aparținând acestui grup, în multe limbi indo-europene, au o conotație stilistică ușor arhaică și, prin urmare, nu sunt pe deplin neutre (Balode, Bušs 2014: 21).

B. Denumirile creative de localuri sunt preponderent nominale și rareori reprezintă enunțuri predicative. Astfel, se disting:

1) nume care nu sunt legate de afacerea respectivă: „Accent” (magazin de electronice), „Atrium” (centru comercial), „Camelia” (magazin de electrocasnice), „Colibri” (patiserie), „Doina” (restaurant), „Foișor” (restaurant), „Gemeni” (centru comercial), „Maximum” (magazin de electrocasnice), „Niagara” (club), „Pegas” (companie producătoare de mezeluri), „Pizza Miorița” (restaurant), „Pizza Corso” (restaurant), „Sălcioara” (restaurant), „Piranha” (club);

2) nume care pot fi puse în legătură cu decorul localurilor: „Gălbenuș” (cafenea decorată preponderent în nuanțe de galben), „Propaganda” (cafenea cu decor vintage, având bucate numite ingenios, cu trimiteri la personalități istorice; așa cum a scris un turist într-o recenzie, „Interiorul restaurantului amintește de casa unei bunici sovietice”); tot aici s-ar încadra un local cu o denumire regională bizară, „Stuhărie” (forma literară: *stufăriș*) (decorat, într-adevăr, cu stuf);

3) nume deosebit de expresive, sugestive: „Cuptorul Fermecat” (patiserie), „Dulce Picătură” (cofetărie-patiserie), „Nota Bene” (cafenea), „Poiana Nucului” (restaurant), „Popasul Dacilor” (restaurant), „Vatra Neamului” (restaurant), „Bachus Dava” (restaurant), „Cerbul de Aur” (restaurant), „Mister Burger” (restaurant), „Prăvălia Vieții” (magazin bio), „Vărul Shakespeare” (librărie care, din păcate, nu mai există);

4) nume motivate create prin derivare sau compunere: „Endava” (companie de IT), „PizzaMania” (restaurant), „Adorama” (salon de mobilă), „Neorama” (agenție de publicitate), „Bombonici” (magazin de produse pentru bebeluși), „Jucărenia” (magazin de jucării). Deși denumirea „Jucărenia” atrage atenția cumpărătorilor prin ineditul său, răspunzând obiectivului economic al proprietarului – atingerea succesului comercial, din punct de vedere lingvistic, creația este una nereușită, deoarece are o conotație negativă, asociindu-se cu unele lexeme cu aceeași terminație cum ar fi: *afurisenie*, *drăcovenie*, *hâdoșenie*, *scârboșenie*, *urâțenie*, *zgârcenie* etc.;

5) nume motivate (decodabile) create prin acronimizare: „MoldExpo” (**Mold**ova + **expo**ziții), „Carmez” (**car**ne + **mez**eluri), „ASITO” (**asi**gur + **to**t), „Velmart” (**vel** „mare” + **mart** > marketing), „Alcomarket” (**alco**ol + **market**);

6) pseudocuvinte, unele create după model italian: „Axedum” (companie producătoare de carne de pui), „Rogob” (companie producătoare de carne și mezeluri), „Tricon” (fabrică de confecții), Fidesco (rețea de supermarketuri), „Ponti” (companie de confecții), „Linella” (rețea de supermarketuri), „Dulcinella” (rețea de patiserii), „Panilino” (patiserie-cofetărie), „Paninella” (companie de semifabricate și brutărie), „Cafelini” (magazin), „Sandalini” (companie producătoare de încălțăminte), „Crinela” (companie producătoare de mobilă);

7) nume formate din adjective izolate: „Unic” (magazin universal), „Sincer” (restaurant);

8) nume formate din cifre sau care au în componență și cifre: „Nr. 1” (rețea de supermarketuri), „Librăria 9” (inclusiv joc de cuvinte; denumirea este determinată și de adresa librăriei: str. Pușkin, nr. 9); „T5 Bar”, inclusiv în engleză: „Club Seven”, „2nd Avenue” (club);

9) nume „intertextuale” (care fac aluzie la texte precedente): „Andersen” (cafenea pentru copii), „Bordeiaș” (restaurant; aluzie la un cântec popular românesc), „Guguță” (cafenea; numele cunoscutului personaj creat de Spiridon Vangheli), „Făt-Frumos” (librărie), „Karabas-Barabas” (restaurant; numele unui personaj creat de scriitorul rus A.N. Tolstoi), „Matrix” (magazin de electronice; numele celebrului film omonim), „Monte-Cristo” (restaurant; numele unui personaj creat de Alexandre Dumas), „Sherlock Holmes Pub” (numele personajului notoriu creat de Arthur Conan Doyle);

10) jocuri de cuvinte (sau de litere): „Villa Gusto’s” (restaurant), inclusiv în engleză: „Wine Gogh” (restaurant), „Meating point” (restaurant; *meeting* „întâlnire” + *meat* „carne”);

11) neografii: „Malldova” (mall).

Enunțurile predicative sunt rareori utilizate ca nume comerciale în limbile indo-europene. Astfel, numele care constau din astfel de enunțuri aproape întotdeauna par a fi neobișnuite și creative, cum ar fi „Vreau carne” (restaurant). La Chișinău funcționează și un restaurant cu denumirea în limba rusă „Eli-Pili” (am mâncat și am băut).

Salutările ca fraze minime cu predicativitate redusă pot fi folosite și ca nume comerciale, de exemplu, numele farmaciei „Hai Noroc!". (Desigur, acest nume ar fi mai potrivit pentru un restaurant, nu pentru o farmacie.)

Numele creative ale magazinelor, restaurantelor, cluburilor etc. fac mediul lingvistic din localități mai atractiv și mai interesant.

Unii oameni doresc să găsească umor în peisajul lingvistic și sunt interesați mai ales de nume amuzante. La Chișinău există un restaurant cu denumirea „Vaca Mu-u" și un altul numit, în engleză, „Flying Pig" (purcelul zburător). Dacă în aceste cazuri agenții economici au urmărit deliberat crearea unui efect umoristic, în cazul denumirii „Belșug & Berechet" (companie de textile) acest efect a fost realizat, probabil, neintenționat.

În aceeași categorie ar putea fi încadrate denumirile de magazine „Nanu" (materiale de construcții) și „Nănășica" (mărfuri pentru copii și pentru casă). Termenii regionali *nan* (naș) și *nănășică* (nașă) nu au legătură directă cu profilul magazinelor în cauză, dar sugerează indirect preocupările unui „naș" (de a contribui la construcția/renovarea unei case) și ale unei „nașe" (de a se îngriji de casă și de copii, inclusiv de fini), conform rolurilor de gen, de aceea considerăm aceste denumiri sugestive și cu o doză de umor.

Există chiar și site-uri speciale care conțin material onomastic amuzant. În ceea ce privește numele companiilor, o cercetare realizată de Angelika Bergien arată că circa 35% dintre consumatorii tineri (cu vârste cuprinse între 20 și 30 de ani) consideră că creativitatea (de exemplu, umorul, jocul inteligent de cuvinte) este un element important în numele companiilor. În mod ciudat, consumatorii mai în vârstă – de 40-50 de ani – nu cred că creativitatea este importantă (Bergien 2007: 267-268).

Potrivit unui sondaj referitor la numele comerciale, realizat de noi la Facultatea de Litere a Universității de Stat din Moldova (anul II), circa 37% dintre respondenți au indicat ca element important pentru succesul unei afaceri, pe lângă creativitate, și amplasarea acesteia.

Numele unei companii este determinat de politica de comunicare. Un nume face parte din sistemul lingvistic. Dacă o companie alege un nume într-o anumită limbă, se adresează grupului de oameni care vorbesc aceeași limbă (Boerrigter 2007: 58) sau subliniază exotismul într-o anumită societate. Factorii economici joacă un rol semnificativ în alegerea unui anumit limbaj, deoarece numele unei companii face parte din strategia de marketing pentru afaceri (Boerrigter 2007: 59-60). Potrivit Paulei Sjöblom (2011), funcțiile numelor comerciale sunt decisive în mediul economic, însă se sincronizează cu trăsăturile semantice. Astfel, în alegerea numelor comerciale pentru afacerile lor, agenții economici oscilează între creativitate și imitație.

BIBLIOGRAPHY

Jana Altmanova, *Du nom déposé au nom commun: néologie et lexicologie en discours*, EDUCatt, Milano, 2013.

Laimute Balode, Ojārs Bušs, Two sketches on Latvian names in the economy, in: *SCOL*, 2014, nr. 1-2, p. 13-25.

Angelika Bergien, In Search of the Perfect Name. Prototypical and Iconic Effects of Linguistic Patterns in Company Names, in: *Names in Commerce and Industry. Past and Present*, ed. by L. Kremer and E. Ronneberger-Sibold, Berlin, Logos Verlag, 2007, p. 259-272.

Reina Boerrigter, Identity reflecting business names, in: *Proceedings of the 21st International Congress of Onomastic Sciences*, Uppsala, 2007, p. 53-62.

Béatrice Daille, Nordine Fourour & Emmanuel Morin, Catégorisation des noms propres: une étude en corpus, in: *Cahiers de Grammaire* 25, 2000, «Sémantique et corpus» , p. 115-129.

Robert Galisson, La pragmatique lexiculturelle pour accéder autrement, à une autre culture, par un autre lexique, in: *MélangesCRAPEL*, 2000, n. 25. http://revues.univ-nancy2.fr/melanges Crapel/IMG/pdf/06_galisson.pdf

A.A. Isakova, *Pragmonimy sovremennogo russkogo yazyka kak sostavlyaushchaya reklamnogo diskursa: lingvo-kognitivnaya, semanticheskaya, strukturno-pragmaticheskaya kharakteristika.* Author's abstract diss. Doct. of philol. sciences. Chelyabinsk, 2012.

Christoph Platen, *„Ökonymie". Zur Produktnamen-Linguistik im Europäischen Binnemarkt*, Tübingen, Max Niemeyer, 1997.

Dragoș Vlad Topală, The Marketing terminology (onomastic elements), in: *Globalization and intercultural dialogue: multidisciplinary perspectives* (ed. Iulian Boldea), Târgu-Mureș, Arhipelag XXI, 2014, p. 80-83.

Dardo de Vecchi, *La terminologie en entreprise. Formes d'une singularité lexicale.* Thèse de doctorat, Université Paris 13, 1999.

Dardo de Vecchi, La terminologie dans la communication de l'entreprise: bases pour une pragmaterminologie, in: *Cahier du CIEL*. Colette Cortès (Ed.), *Des fondements théoriques de la terminologie*, Paris, 2004, p. 71-83.

Dardo de Vecchi, La pragmaterminologie, une terminologie culturelle de l'entreprise en évolution, in: *Terminologie şi plurilingvism în economia internaţională*, Journée Realiter, Milano, 2009.

Paula Sjöblom, The problem of meaning and function related to company names, in: *Proceedings of the 21st International Congress of Onomastic Sciences*, Uppsala, 2005, p. 264-277.

Paula Sjöblom, Commercial names and unestablished terminology, in: *Els noms en la vida quotidiana*. Actes del XXIV Congrés Internacional d'ICOS sobre Ciències Onomàstiques. Annex. Secció 1, 2011.

TERMS THAT REFER TO LAND OWNERSHIP, LAND DELIMITATION, LAWS AND FISCALITY, PRESENT IN TOPONYMY

Iustina Nica (Burci)

Scientific Researcher II, PhD, "C.S. Nicolăescu-Plopşor" Scientific Research Institute, Romanian Academy, Craiova

Abstract: The toponymy has the quality to keep, for a long period of time, through the place names, the most diverse data in the existence of a community. Commencing with this fact, in present work, the objective was the analysis of certain terms that mark significant moments from the social-economic and historical evolution of the southern regions of the country, especially focusing on Oltenia and Muntenia. They refer to the land and the manner in which it was delimited during the process of proprietorship division, the manner in which people could evade the joint possession, the fiscality and the justice.

Keywords: toponymy, land, delimitation, fiscality, justice

În afară de *moşie, ocină, ohabă* şi *branişte*, termeni întâlniţi frecvent în documente până în secolul al XIX-lea, toponimia a păstrat, prin intermediul numelor de locuri, şi alte apelative al căror sens are legătură cu diverse aspecte ce ţin de proprietatea asupra pământului şi delimitarea lui [calitatea posesiunii – permanentă sau temporară (pământul putea fi luat în arendă); modalitatea prin care se putea ieşi din indiviziune; din ce rezerve au fost împroprietăriţi oamenii; cum se desfăşura lucrul pe câmp (în comun sau individual), unităţi de măsurare a terenului], ori care privesc fiscalitatea (dări) şi justiţia (aplicarea pedepselor prevăzute de lege în cazul unor infracţiuni).

Materialul a fost excerptat din cele două dicţionare[1] toponimice realizate pentru regiunile Oltenia şi Muntenia, iar semnificaţia termenilor a fost clarificată utilizând câteva surse lexicografice şi lucrări de specialitate[2]. Pentru început, vom prezenta alfabetic informaţia selecţionată, urmând ca mai apoi să facem şi o serie de observaţii „dictate" de aceasta.

ales (adj.) – „separat, despărţit". „Stăpânire răzăşască este aceia unde o bucată de loc încungiurată cu hotară o stăpânesc mulţi obrazi împreună stăpânitori cu toţii, însă fără să fie parte nemărui disparţită cu hotară, nici locul cunoscut undi este parte fieştecărui, ci stăpânesc toţi toată acea moşie împreună, având ei în de ei ştiinţa numai câtă parte i se vine fieştecărue dintr-ace moşie stăpânită de toţi împreună"[3]. Citatul ilustrează modul în care percepeau boierii moldoveni, în anul 1819, stăpânirea obştii asupra pământului pe care aceasta îl deţinea. Fiecare membru al obştii avea dreptul „la o parte care însemna un drept aritmetic…, dar numai cu prilejul hotărniciei acest drept aritmetic se materializează pe teren cu hotarele sale. Aceasta

[1] *Dicţionarul toponimic al României. Oltenia* (DTRO) (coord. prof. univ. dr. Gh. Bolocan), vol. 1 (A-B), Craiova, Editura Universitaria, 1993 şi urm.; *Dicţionarul toponimic al României. Muntenia* (DTRM) (coord. prof. univ. dr. Nicolae Saramandu), vol. 1 (A-B), Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005 şi urm. (până la vol. 6, R-Ţ).

[2] Iată câteva dintre acestea: *Micul dicţionar academic* (MDA), Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2002; Lazăr Şăineanu, *Dicţionar universal al limbei române,* Craiova, 1908; Dorina Bărbuţ, *Dicţionar de grai oltenesc*, Craiova, Asociaţia Independentă Literară, Artistică, Culturală şi Editorială „Mileniul III", 1990; Emil Cernea, Emil Molcuţ, *Istoria statului şi dreptului românesc. Terminologia vechiului drept românesc*, Bucureşti, Universul Juridic, 2013; DTRO şi DTRM; platforma dex online (consultată în perioada 16-30.03. 2020).

[3] G. Ghibănescu, *Surete şi izvoade,* vol. XII, 1924, p. 40.

înseamnă ieşirea din obşte, destrămarea ei… partea fiecăruia nici nu era cunoscută, chiar câtimea ei urma să fie determinată de «oameni buni» ai satului, pe temeiul dreptului genealogic şi al cumpărăturilor succesive”[4].

Pentru a putea ieşi din indiviziune (de regulă în cazurile în care membrii obştii îşi vindeau bucata de pământ), era necesar ca părţile respective să fie *alese*, delimitate din marea masă a proprietăţii comune. De aici şi formulele întâlnite frecvent în documentele de arhivă, „partea lui, cât se va *alege*”[5] sau „oricât / vericât se va *alege*, toată, de peste tot / de pretutideni / din hotar în hotar”[6]. ***În toponimie***: *Aleasa*[7] [moşie-TR].

artéa, artéle (s.f.) – „fâşie de pământ care delimitează loturile individuale”. ***În toponimie***: *Artele Lungi* [fâşie de pământ pe malul Jiului-DJ].

completare (s.f.) – „adaosuri de loturi la împroprietărire”. ***În toponimie***: *Completările* [loc-DJ].

comun (adj.) – „teren agricol, pământ dat în proprietate ţăranilor în 1864”, „teren de muncă cu loturi de pământ date în 1864”, „pământ care se muncea în comun”. ***În toponimie***: *Comuna* [loc-DJ].

coroană (s.f.) – „monarhie; la împroprietărirea din 1922, sătenii au primit pământ din Domeniile Coroanei”. ***În toponimie***: *Coroana* [loc-DJ].

cosac (s.n.) – „parcelă de pământ tăiată pieziş”. ***În toponimie***: *Cosacu* [sat, deal, pădure, pârâu-DJ].

danie (s.f.) – „act juridic prin care stăpânul feudal, de obicei domnul, dăruia, în schimbul unor contraprestaţii, unul sau mai multe bunuri vasalului său; iniţial a avut caracter viager, mai târziu a devenit permanentă, ca în cazul daniilor făcute bisericii; acte juridice prin care se constată dăruirea[8] unor bunuri mobile sau imobile, care puteau fi încheiate şi de către particulari; impozit în natură sau bani; dare”. ***În toponimie***: *Pe Dania Oamenilor* [DB].

delimitare (s.f.) – „hotărnicire, limitare, marcare, mărginire a unui teren”. ***În toponimie***: *Cureaua Delimităţilor* [loc-GJ], *Delimitarea* [loc-AG], *Delimităţile Cuza* [loc-AG], *În Colţul Delimitării* [loc-VL], *În Delimitare* [loc-GJ, PH], *În Delimitări* [loc-GJ].

delimitate (s.f.) – „terenuri acordate la împroprietărire”. ***În toponimie***: *Dumilitate* [loc-Dj].

---

[4] P. P. Panaitescu, *Obştea Ţărănească în Ţara Românească şi Moldova, Orânduirea feudală*, Bucureşti, Editura RPR, 1964, p. 105.

[5] „… *partea* moşului său Stoica al lui Roşca, toată şi din partea Miculeţului jumătate din câmp, şi din pădure şi din apă şi din siliştea satului şi de peste tot hotarul şi cu tot venitul *cât se va alege*, pentru că <este> veche şi dreaptă ocină întocmită şi *aleasă* de bătrânii satului Poienărei” (*DRH*, vol. XXX, doc. nr. 10, 12 ianuarie 1645, Târgovişte).

[6] „Din mila lui Dumnezeu, Io Matei voievod… Dă domnia mea această poruncă a domniei mele slugii domniei mele Stanciul logofăt iuzbaşa… ca să-i fie ocină în sat la Bumbuieşti, din Lovişte din judeţul Argeş, însă toată partea lui Pârvul logofăt Dolofan din Stoineşti şi a fiilor lui, Preda şi Stroe şi Ivan şi cu vecinii, *de pretutindeni*, din câmp şi din apă şi din pădure şi din munte şi din vatra satului şi de peste tot hotarul, *oricât se va alege* din hotar până în hotar pe vechile hotare şi semne” (DRH, vol. XXX, doc. nr. 32, 24 ianuarie 1645, Târgovişte).

[7] Cuvântul *ales* a fost atestat pentru prima dată ca toponim în Ţara Românească, în anul 1591, sub forma *Aleşii* (vezi DERS, p. 4). În *Toponimia românească* (Bucureşti, Editura Academiei Române, p. 321), Iorgu Iordan menţiona toponimele *Aleşi* şi *Aleşii Ciocăneşti* (Răcari, Bucureşti), *Aleşii de Tei* (Argeş), *Aleşii-Mihai Vodă* şi *Aleşii-Pasărea* (Bucureşti), plasându-le la finalul capitolului referitor la toponimele psihologice, care, deşi nu exprimă „o trăsătură fizică sau morală a oamenilor, arată un aspect al satelor, devenit însă caracteristic pentru locuitorii săi...”. În mediul juridic, *aleşi* – „categorie fiscală cu obligaţii diferite de alţi contribuabili” (Emil Cernea, Emil Molcuţ, *op. cit.*, p. 342).

[8] Făcută cu diverse ocazii sau din diferite motive: la botez, pentru frăţie de ocină, pentru răscumpărare din robie, la vreme de moarte, pentru îngrijire în timpul vieţii, pentru pomenire după moarte, unor persoane particulare sau mănăstirilor. Iată câteva exemple: „Adecă eu, Dragomir ot Vâlturești, scris-am zapis meu la mâna finu-meu, lu Tudor să se ştie cându am încreştinat pre finu-meu, Tudor, dăruitu-i-am un loc în Cârcinov...” (*DRH*, vol. XXXVII, doc. nr. 39, februarie 1652); „Adecă eu, Manea,..., scriu şi mărturisesc <cu> acest zapis al mieu, să fie de mare credinţă la mâna postelnic<ului> Dedul şi a coconilor dumnilui, cum am dăruit moşia mea din Sihle, ..., cât este partea mea, că dumnealui încă m-au miluit şi m-au grijit la nivoia mea şi la boala mea. Şi mi-au dat dumnealui un cal cu căruţă şi de alte de ce mi-au trebuit, de toate” (*DRH*, vol. XXXVI, doc. nr. 80, 28 aprilie 1651).

despărţire (s.f.) – „mejdină”. ***În toponimie***: *La Despărţire* [loc-OT].

dijmă (s.f.) – „dare percepută în Evul Mediu, în ţările române, reprezentând a zecea parte din produsele[9] principale, percepută de stăpânii feudali (domni, boieri, mănăstiri) de la producătorii direcţi; formă de rentă funciară feudală, care consta în cedarea de către ţăran proprietarului funciar a unei părţi din producţia obţinută de pe bucata de pământ primită de la acesta spre a fi lucrată în parte”[10]. ***În toponimie***[11]: *La Dijmă* [loc-BR].

dram (s.n.) – „drept indivizibil moştenesc, în munţi, egal cu locul cât paşte o oaie într-o vară”[12]; „veche unitate de măsură pentru greutate şi capacitate, în Ţara Românească (3,18 g, respectiv 3,22 cm^3) şi în Moldova (3,23 g, respectiv 3,80 cm^3)”. ***În toponimie***: *Dreamuri* [loc-GJ].

dric (s.n.) – „parcelă de pădure”. ***În toponimie***: *Dricurile Tăiate* [loc-GJ].

embatic (s.n.) – „formă de arendare a unei proprietăţi pe termen foarte lung, în intervalul căruia arendaşul beneficia de toate drepturile de proprietate”[13]. ***În toponimie***: *Batic*[14] [loc-GJ], *Batice* [loc-DJ], *Viile cu Embatic* [vii-OT], *Viile cu Embatic de pe Călina* [vii-VL].

falcă (s.f.) – „fâşie îngustă de teren arabil”; „veche unitate de măsură pentru suprafeţe agricole, folosită în Moldova, echivalentă cu circa un hectar şi jumătate (1,4323 ha)”. ***În toponimie***[15]: *Fălci* [luncă-VL], *Fălcile*[16] [moşie-VL], *Fălcile Cotorogii* [moşie-VL], *Fălcile din Bărbăteşti* [moşie-VL], *Fălcile lu Ion Giubega* [moşie-VL].

gloabă (s.f.) – „amendă care se aplica cuiva ca urmare a săvârşirii unor delicte sau crime; măsură de siguranţă instituită în vederea respectării hotărârilor domnului şi a învoielilor intervenite între particulari”[17]. ***În toponimie***: *Gloabe* [munte-GJ], *Dâlma Gloabelor* [loc-GJ].

întreială (s.f.) – „a treia parte”[18]. ***În toponimie***: *Întreiala* [parte de moşie-DJ].

---

[9] Dintr-un document din 12 iulie 1653, reiese care erau aceste produse şi de la cine era percepută dijma: „Din mila lui Dumnezeu, Io Matei Basarab voievod şi domn. Dă domnia mea această poruncă slugii domniei mele, Cazacoschi, căpitan de lefegii, ca să fie volnic cu această carte a dumn<ii> mele a-ş luoarea toată dijma de pre moşia Cufurita, cu care moşie l-am miluit dumnia mea de la tot omul, veri de la roşiu, au de la păhărnicel, au de la spătărel, au de la ţăran, au de la oroşan, vere de la cene o va fi va ara pre acea moş[i]e, tot să fie volnic Cazacoschi capitan a-ş luoarea toată dijma, veri de ce va fi, au de grâu, au dă mălaiu, au de orzu, au de ovăs, au de ce vor ara pre acea moşie, tot să aibă a le luarea dijmă, însă de 10, o claie, cum easte obiceiul ţărâi” (*DRH*, vol. XXXVIII, doc. nr. 153). Dijma putea fi şi pe stupi, animale mici etc.; la un moment dat, ea a fost transformată în bani.

[10] https://dexonline.ro/definitie/dijm%C4%83 (site accesat la data de 20.10.2020); vezi şi Emil Cernea, Emil Molcuţ, *op. cit.*, p. 377.

[11] Apelativul a fost atestat ca toponim în Ţara Românească, la 1598 (DERS, p. 68).

[12] Izvoraşul, 1939, 5, 184-5.

[13] Vezi şi „drept real constând în folosinţa perpetuă sau de foarte lungă durată a unui bun imobil în schimbul unei chirii; infracţiunea de simonie – cumpărarea unui rang bisericesc, fără posibilitatea de a mai recupera banii” (Emil Cernea, Emil Molcuţ, *op. cit.*, p. 382).

[14] Din *embatic*.

[15] Ca nume de loc, cuvântul apare pentru prima dată în Ţara Românească, la 1579, sub forma *Falce* (DERS, p. 76).

[16] O astfel de denumire poate fi şi metaforică.

[17] Iată două situaţii: „Jupan Preda vel dvornic scriis-am cartea noastră lu Dumitraşco postelnic din Cepari, dimpreună cu jupâneasii lui Caplei, ca să le fie un ţigan, pre nume Ion Gugul şi cu ficiorii lui, care ţigan au fost de moş<i>e al jupâneasăi Caplei... pentru că eu venit de s-au pârât de faţă, înaintea noastră cu jupâneasa Călina Stolniceasa... căci s-au aflat acel ţigan la jupâneasa Călina ţiindu-l, căci au furat acel ţigan 2 cai... Deci au dat Dumitraşco postelnic şi cu jupâneasa lui, Caplea de au plătit 2 gloabe de cai...” (*DRH*, vol. XXXVII, doc. nr. 228, 3 iulie 1652). În cazul furtului de cai, treptat, denumirea sancţiunii a ajuns să se suprapună peste obiectul furat, gloabă căpătând şi sensul de „cal slab, prăpădit (şi bătrân); mârţoagă”. Denumirile pot fi, aşadar, şi metaforice.
„Adecă eu, Ilie, şi cu fămei-me, Despa, împreună cu feciorei noştre, anume: Udre şâ Colţe, scrim şâ mărturisim cu zapis<u>lu nostru, să fie de mare credinţă la mâna jupânului Iorgă, cum să se şt<i>e că e-m vândutu neşte moşâe <în Găeşti>. Ce dumnealui au zes să-i facem acestu zapis. Cene va întoarce, să fie de gloabă...” (*DRH*, vol. XXXVI, doc. nr. 99, 29 mai 1651).

[18] „Întreiala peştelui – dare ce trebuia plătită de cei care pescuiau în apele aflate în proprietatea altor persoane. Este menţionată în documentele redactate în perioada cuprinsă între secolul al XVII-lea şi prima jumătate a secolului al XIX-lea” (Emil Cernea, Emil Molcuţ, *op. cit.*, p. 400).

jug (s.n.) – „suprafață de pământ care se poate ara într-o zi cu o pereche de boi”. ***În toponimie***: *Jugu Ursului* [poiană-AG], *Juguri* [sat-BZ].

jurebie[19] (s.f.) – „bucată de pământ, lungă și îngustă, considerată și ca măsură de teren; loc de arătură lung și îngust; semănătură în spatele casei; bucată de pământ împărțită după prima colonizare”. Cuvântul este de origine slavă, având sensul de „tragere la sorți”, procedeu prin care se stabilea, în trecut, locul de folosință individuală al fiecărei familii asupra unei părți din terenul agricol, pentru un an sau pentru mai mulți. Forma *jirebie* (*jrebie*) este utilizată în Moldova, corespunzându-i *delniței* din Țara Românească. „…jrebia, ca și delnița, erau drepturi proporționale, nu părți din pământul obștii. Jrebia în Moldova, ca și delnița munteană, era legată de casă, era partea unei case din sat, cât se cuvenea acelei case, în special în țarină, adică în locul de arătură, dar și în general din dreptul de folosință de pe toate părțile diferite ale satului”[20]. În procesul evoluției și destrămării obștii țărănești, jrebiile (delnițele) vor deveni stabile și „ereditare pe locurile lor fixate”[21]. ***În toponimie***[22]: *Jurebia* [teren arabil-AG].

lab (s.n.) – „tablă, întindere plană de pământ”; „porțiune de teren agricol care poate fi lucrată într-o singură zi”. ***În toponimie***: *Labu* [teren arabil-VL].

lege (s.f.) – „pământ dat sătenilor prin lege”. ***În toponimie***: *Legea Crivii* [teren arabil-DJ], *Legea Veche* [teren arabil-DJ].

legiuire/legiuit (s.f./adj.) – „suprafață agrară dată sătenilor prin lege”, „pământ obţinut prin împroprietărire”; „care este în conformitate cu legea, bazat pe lege sau cerut de lege”. ***În toponimie***: *Legiuirea* [loc-DJ, OT; tarla-BR], *Capu Legiuirilor* [loc-DJ], *Drumu Legiuirii* [drum-DB], *Drumu Legiuirilor* [drum-OT], *Drumu Legiuitelor* [drum-MH], *Fântâna di la Legiuirile Portărenilor* [loc-DJ], *În Capu Legiuirilor* [loc-DJ], *În Legiuiri* [loc-DJ, DB], *În Legiuirile Dâlgii* [loc-DJ], *La Legiuiri* [loc-DJ, MH, OT], *Legiuirea de Jos* [teren arabil-DJ], *Legiuiri* [tarla-DB; dealuri, loc, pădure-MH], *Legiuirile Bătrâne* [loc-DJ], *Legiuirile de Jos* [loc-DJ], *Legiuirile de la Tufar* [loc-DJ], *Legiuirile de la Vale* [loc-DJ], *Legiuirile de Sus* [loc-DJ], *Legiuirile din Vale* [loc-DJ], *Legiuirile lu Cuza* [loc-DJ], *Legiuirile Oltene* [loc-DB], *Legiuirile Vechi* [loc-DJ, OT], *Legiuitele* [loc-MH, OT; pădure-MH], *Terenurile Legiuirilor* [tarla-DB], *Măgura din Legiuiri* [loc-OT].

litră (s.f.) – „trei sferturi de pogon”. ***În toponimie***: *Tarlaua de la Litre* [tarla-DJ].

lot (s.n.) – „porţiune de teren aflată sau dată în proprietate”. ***În toponimie***: *Dealu Loturilor* [loc-VL].

lotaș/lotar (s.m.) – „persoană care a primit un lot de pământ”. ***În toponimie***: *Lotari* [parte de sat-AG], *Lotaşi* [parte de sat-AG], *Lotaşii Buciumeni* [parte de sat-OT], *Lotaşii Lotăraşi* [parte de sat-OT].

masă (s.f.) – „corp unitar format din mai multe întinderi de teren cultivabil”. ***În toponimie***: *Masa Mare* [teren arabil-MH].

mejdină (s.f.) – „hat, răzor, hotar (între două ogoare sau proprietăţi)”. ***În toponimie***: *Mejdina Mătcii celei Vechi* [loc-AG].

mertic (s.n.) – „denumire prin care sunt exprimate unele forme ale rentei[23] de tip feudal în natură, datorate de anumite categorii profesionale; plată în natură (sau în bani) care se lua la

[19] În funcție de zona în care a fost întrebuințat apelativul, sursele lexicografice au consemnat următoarele variante: *jâlaghiță, jerebie, jirebie, jrebie, jurăbie, jurebie.*

[20] P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 112.

[21] *Ibidem*, p. 113.

[22] Ion M. Ungureanu, în lucrarea *Elemente toponimice din Mehedinți* (Drobeta Turnu Severin, Centrul județean al Creației Populare Mehedinți, 2000), semnala toponimul *Jirebii* cu sensul „grup de case în linie, de-a lungul drumului, pârâului, văii” (p. 112). Iorgu Iordan, în *op. cit.*, p. 184, nota 2, utiliza termenul *jirebie* cu accepția „porțiune care se cuvenea fiecărui cap de familie din moșia indiviză a satului”. În toponimie, termenul a fost atestat pentru prima dată ca nume de loc în Țara Românească, în 1568 (DERS, p. 116).

[23] În actele de cancelarie apare în special în „compania” altor dări; contextul este următorul: „Cu mila lui Dumnezeu, Io Matei Basarab voievod și domn. Dă domnia mea, aceștii sărace de jupânese, anume Tudura, care au fost jupâneasa lu Tuduru stolnic Topoloveanul, ca să fie în pace casa ei, bucatele ei, de bir și de <î>mprumuta roșilor și

mori pentru măcinat; măsură utilizată în vederea perceperii unor dări în natură; rație de mâncare". ***În toponimie:*** *Merticu Morii* [pădure-VL], *Pădurea Merticu* [pădure-BZ], *Răzoru dinspre Merticu* [loc-BR].

otașniță (s.f.) – „otaștină; dijmă în natură sau, rar, în bani, plătită proprietarului unei vii luate în arendă". ***În toponimie***: *Otaşniţa* [moşie-PH], *Otaşniţa lu Butulescu* [loc-AG], *Otaşniţa lui Vlădeanu* [loc-AG], *Via cu Otașniță* [loc-VL].

obraț (s.n.) – „capăt al ogorului; loc lăsat nelucrat la capătul sau împrejurul unei vii; livadă la poalele unui deal cu vii; arătură oblică la capătul ogorului; holdă perpendiculară pe capătul unor holde paralele; suprafață de teren, lată de o prăjină și lungă de patru sau opt prăjini; fiecare din fâșiile în care se împarte un lan pentru a-l secera sau cosi; unitate de lungime, egală cu 26,76 m; măsură de lungime nedeterminată, de obicei mică; loc împrejmuit în fața casei; împrejmuire; cărare printre holde; drum de câmp printre ogoare". ***În toponimie***: *Via cu Obraţul* [loc-VL].

parcelă (s.f.) – „porţiune hotărnicită de pământ". ***În toponimie***: *Parcela Bălţoiu* [loc-PH], *Parcela Bâlgă* [pădure-PH], *Parcela de sub Obreajă* [loc-DB], *Parcela Drăguşin* [pădure-PH], *Parcela Groziceanu* [pădure-PH], *Parcela Nouă* [poiană-CL], *Parcela Savu* [pădure-PH], *Parcela Voicheci* [loc-PH], *Parcele* [loc-AG; loc arabil, parte de sat-DB].

parchet (s.n.) – „suprafață delimitată de teren de pe care a fost tăiată o parte a pădurii sau pădurea". ***În toponimie***: *Parchetu* [pădure-PH], *Parchetu Bătrâna* [coastă-AG], *Parchetu Ciucurescu* [pădure-PH], *Parchetu Tămaşului* [ocol silvic-AG].

pământenire (s.f.) – „a se stabili, a se statornici într-un loc; a împroprietări". ***În toponimie***: *La Pământinire* [loc-DJ].

pătrime (s.f.) – „măsură agrară". ***În toponimie***: *Pătrimea* [loc-DJ; pădure-GJ; loc-MH, OT], *Pătrimi* [teren arabil-DJ], *Pătrimile* [teren arabil-OT], *Suhatu Pătrimei* [păşune-OT], *Tarlaua de la Pătrime* [loc-DJ], *Tarlaua Pătrime* [loc-DJ].

pogon (s.n.) – „unitate de măsură pentru suprafețe de teren agricol, folosită în trecut mai ales în Țara Românească și egală cu cca 0,5 ha; bucată de pământ (agricol) de un pogon; teren cultivat, plantație de această mărime". Măsură pentru lungime, utilizată inițial doar în cazul viilor, pogonul va fi folosit, mai târziu, și la măsurarea altor pământuri, devenind măsură de suprafață[24]. La origine, pogonul reprezenta locul care putea fi arat pe parcursul unei singure zi de lucru[25]. ***În toponimie***: *La Pogoane* [loc-DB, IL, OT], *La Pogoane la Bâldâr* [loc-IL], *La Pogoanele Clăcaşilor* [loc-BZ], *La Pogoanele de Unu* [loc-TR], *La Pogoanele Jumătate* [loc-OT], *Pe Pogoane* [loc-BZ], *Pogoanele* [munte-AG; parte de sat-BR; fâneaţă, loc arabil, sat, comună-BZ; fâneaţă, izlaz, loc-DB; cartier, loc arabil-IL; loc arabil, deal, fâneaţă, pădure, vale-PH], *Pogoanele Arabuloaia* [fâneaţă-DB], *Pogoanele Ciupitu* [fâneaţă-BZ], *Pogoanele din Crivăţ* [loc arabil-BZ], *Pogoanele din Deal* [loc arabil-IL], *Pogoanele din Vale* [loc arabil-PH], *Pogoanele Filcea* [loc-PH], *Pogoanele lu Ceapă* [loc-IL], *Pogoanele lu Coflendaru* [loc-IL], *Pogoanele lu Giolea* [loc-IL], *Pogoanele Mari* [loc arabil-IL], *Pogoanele Mici* [teren arabil-IL; cătun-BZ], *Pogoanele Noi* [câmpie-IL], *Pogoanele Pădurarului* [loc-IL], *Pogoanele Popii* [loc-IL], *Pogoanele Școlii* [loc-AG, IL], *Pogoanele Vechi* [teren arabil-BR, BZ; loc-IL], *Pogonăreasca* [teren arabil-BZ], *Pogonari*[26] [cătun-IL], *Pogonu cu Frasinu* [loc-BZ], *Pogonu Lung* [loc-PH].

prisos (s.n.) – „teren agricol care prisosea moșierului și pe care acesta îl arenda țăranilor". ***În toponimie***: *La Prisos* [loc-MH], *Prisosu* [izvor, munte-GJ; moşie-MH], *Prisosu de Pogoane* [loc arabil-OT], *Prisosu-Delimitări* [loc arabil-MH].

---

de dijmă de stupi și de gorștina de oi, de râmători, de vinărici de la podgorie ot Sac, de cai de olac, de podvoade, de mertice și de toate nevoile" (*DRH*, vol. XXXVI, doc. nr. 230, 30 octombrie 1651, București).

[24] P. P. Panaitescu, *op. cit.,* 1964, p. 172.

[25] *Ibidem*.

[26] Nume de grup *pogonari* (de la *pogonar* „lucrător agricol plătit după numărul de pogoane lucrate") (MDA).

pristos (s.n.) – variantă a lui *prisos* „teren agricol care prisosea moşierului şi pe care acesta îl arenda ţăranilor”. ***În toponimie***: *La Pristos* [loc-AG, GR, OT], *Pristoasa* [deal, loc arabil-GJ], *Pristoase* [pădure, loc arabil-Gj; loc arabil-VL], *Pristoasele Mari* [loc arabil-GJ], *Pristoasele Mici* [loc arabil-GJ], *Pristos* [deal, drum, teren arabil-AG; vale-BZ], *Pristosu ăl Mare* [teren arabil-AG], *Pristosu ăl Mic* [teren arabil-AG], *Puţu din Pristos* [loc-AG], *Tarlaua Pristos* [loc-AG].

redevență (s.f.) – „cotă care se plătește la date fixe, din produsul unei exploatări”. ***În toponimie***: *Redevenţa* [loc-DB; rafinărie-PH].

regulament (s.n.) – „porţiune de teren care s-a delimitat conform unui regulament”. ***În toponimie***: *Regulament* [teren agricol-DB], *Regulament-Pădure* [tarla-DB].

repartiție (s.f.) – „distribuire, împărţire, repartizare”. ***În toponimie***: *În Repartiţii* [loc-DJ].

rest (s.n.) – „parte rămasă la împărţirea unei suprafeţe agrare”. ***În toponimie***: *La Rest* [loc-TR], *La Rest la Baba Ana* [loc-IL], *Rest* [sat-CL], *Resturile* [loturi-TR].

rezervă (s.f.) – „porţiune din pădure în care nu se păşunează”. ***În toponimie***: *În Rezervă* [loc-VL], *Rezerva* [izlaz-AG; loc în pădure, păşune-DJ], *Rezerve* [tarla-DB; loc arabil-DJ].

ristos (s.n.) – *ristos, cf. *pristos*, variantă de la *prisos* „teren agricol care prisosea moşierului şi pe care acesta îl arenda ţăranilor”. ***În toponimie***: *Ristosu* [vale-AG].

sfert[27] (s.n.) – „fiecare dintre cele patru părţi egale în care se poate împărţi un întreg”. ***În toponimie***: *În Sferturi* [loc-DJ].

slobozenie (s.f.) – „libertate, liberare, scutire, dispensă, permisiune”[28]. ***În toponimie***: *Slobozenie* [teren agricol-VL].

Cu același sens, de „libertate”, „scutire”, întâlnim mult mai frecvent toponimul[29] ***Slobozie***. Sloboziile au reprezentat, în secolele trecute, un barometru al modului în care a oscilat fiscalitatea în țările române (inițial, privilegiul de a întemeia slobozii aparținea în proporție covârșitoare mănăstirilor; alteori, chiar domnitorii, din dorința de a-i favoriza pe unii dintre oamenii lor de încredere, le acordau acestora astfel de prerogative[30]). De-a lungul timpului s-au înregistrat adevărate fluctuații demografice, ele fiind „reflectarea într-un fel sau altul a trăsăturilor modului de producție dintr-o anumită perioadă istorică”[31]. Fuga de pe moșii a fost o constantă a societății românești până la începutul secolului al XIX-lea. Cauzele ei rezidă în condițiile fiscale și agrare, din ce în ce mai împovărătoare pentru țărănime, impuse atât de autoritățile locale, cât și de către cele otomane. Astfel, numărul birnicilor scade – se ajunge până la desființarea unor sate – sau crește de la o epocă la alta în raport cu dările la care aceștia sunt supuși. Recensământul de la 1772, efectuat de către armata rusă în Moldova, ne oferă imaginea concretă a depopulării. Din cele 92873 de gospodării înregistrate, 4143 erau nelocuite, ceea ce înseamnă că aproximativ 20000 de săteni, împreună cu familiile lor, fugiseră în alte părți sau

[27] Învechit, „dare în bani reprezentând a patra parte din bir, care era plătită de patru ori pe an” (dexonline – site accesat la data 14.11.2020).

[28] August Scriban, *Dicţionaru limbii româneşti*, Institutu de Arte Grafice „Presa Bună”, 1939, s.v. *slobozenie.*

[29] În DELR, acesta apare cu sensul de „locul mai vechi al satului” (Smulţi-GL), dar şi de „sat format din familii venite din alte părţi şi având oarecare scutiri pe un număr de ani. Sat unde oricine putea să se aşeze, mai ales străinii şi lăturalnicii (locuitorii vremelnici)” (T. Porucic, *Lexiconul termenilor entopici din limba română în Basarabia,* Chişinău, 1931; Petre V. Rotaru, George A. Oprescu, *Lexicon toponimic*, Bucureşti, 1943); „sat scutit de dările faţă de domnie pe un anumit timp; colonie de streini cu diferite scutiri de dări şi prestaţii, chemaţi să populeze siliştele pustii” (Damian P. Bogdan, *Glosarul cuvintelor româneşti din documentele slavo-române*, I, Bucureşti, 1946).

[30] Despre vechimea și condițiile apariției sloboziilor, vezi și Iorgu Iordan, *op. cit.*, pp. 198-200. Iată și un exemplu în care domnitorul Matei Basarab dădea câteva sate pustiite unui „subaltern”: „Cu mila lui Dumnezeu, Io Matei Basarab voievod. Îți scrie domnia mea ție, căpitan Vladule de livenți, fac știire domnia mea pentru că aici, nainte domn<i>i mele venit-au Marin i Grozea i Sulga Spăreii i Lazăr păhărnicel ot Bereşti ot sudstvo Olt, de s-au jăluit și au spus cum că te-am fost miluit domniia mea cu moșiile cele ce sântu pustii ot Bereşti ale oamenilor celor ce au fost birnici și au fugit de au spart birul și dajdea și ș-au pustiit moșiile…” (DRH, vol. XXX, doc. nr. 275, 1 septembrie 1645-31 august 1646).

[31] Ștefan Ștefănescu, *Demografia, dimensiune a istoriei*, Timișoara, Editura Facla, 1974, p. 7.

peste hotare[32]. Pentru a-i determina pe fugari să revină la vechile vetre, dar şi pe ţăranii şi meşteşugarii de altă etnie (liuzii), din motive evident economice (sporirea producţiei agricole şi meşteşugăreşti), statul era interesat să le acorde diverse privilegii[33] coloniştilor, cu condiţia să repopuleze siliştile părăsite. Multe dintre acestea au primit numele de *Slobozia*. Iată denumirile înregistrate în toponimia actuală, în **Oltenia**: *Slobozia* [deal, moşie, comună, sat[34]-GJ], *Slobozia Băbenilor* [loc-VL], *Slobozia Bengeşti* [sat-GJ], *Slobozia Mare* [sat-GJ], *Slobozia Mică* [sat-GJ], *Slobozia Novaci* [sat-GJ], *Slobozia Ungurenilor* [sat-GJ]; în **Muntenia**: *La Slobozie* [loc, târlă-BZ], *Măgura Sloboziei* [pădure-PH], *Slobozia* [moşie, comună, sat-AG; biserică, moşie, sat-BZ; barieră-CL; moşie, comună, sat-DB; baltă, comună, fort, moşie, stradă, sat-GR; comună, drum, mănăstire, moşie, oraş, plasă, pădure, sat, staţie de cale ferată-IL; cătun, moşie-OT; cătun, deal, sat-PH; parte de sat-TR; comună, moşie, pârâu, sat-VR], *Slobozia Aleculuí* [sat-BZ], *Slobozia Baba Vişa* [cătun-BR], *Slobozia Băbeni* [cătun-BZ], *Slobozia Beiu* [TR], *Slobozia Bogată* [cătun-BR], *Slobozia-Boteşti* [sat-VR], *Slobozia Bradului* [sat-VR], *Slobozia Braiului* [sat-DB], *Slobozia Brâncoveanului* [moşie-BZ], *Slobozia-Câlnău* [moşie-BZ], *Slobozia-Câmpineanca* [sat-VR], *Slobozia Ciobanei* [sat-AG], *Slobozia-Ciorăşti* [sat-VR], *Slobozia-Cireşu* [comună, moşie, sat-BR], *Slobozia-Clinceni* [comună, sat-GR], *Slobozia-Coroteni* [pârâu-VR], *Slobozia de la Calomfireşti* [cătun-TR], *Slobozia de Jos* [sat-AG], *Slobozia de Sus* [sat-AG], *Slobozia-Deduleşti* [moşie-BZ], *Slobozia de pe Sabar* [moşie-GR], *Slobozia Domnească* [loc m. Bucureşti], *Slobozia-Galbenu* [comună, moşie, sat-BR], *Slobozia Ghicăi* [cătun-BZ], *Slobozia Golescului* [cătun-AG], *Slobozia-Goleşti* [comună-AG], *Slobozia lui Bagdat* [moşie-BR], *Slobozia lui Enache* [moşie-BZ], *Slobozia lui Ianache* [mănăstire, moşie, sat-IL], *Slobozia-Mândra* [moşie, sat-TR], *Slobozia-Mihălceni* [cătun-VR], *Slobozia-Moară* [comună, sat-DB], *Slobozia Morii Brăiloiului* [sat-DB], *Slobozia Nouă* [sat-IL], *Slobozia Ocinii* [moşie-PH], *Slobozia-Piscu Negru* [cătun-BZ], *Slobozia Runcului* [sat-AG], *Slobozia Sihleanu* [cătun, moşie-BR], *Slobozia-Siliştea* [cătun-TR], *Slobozia-Stupinele* [cătun-BZ], *Slobozia-Şerboieni* [cătun-AG], *Slobozia-Tâmboieşti* [cătun-VR], *Slobozia-Trăsnitu* [comună, moşie, sat-AG], *Slobozia-Vidraşcu* [sat-VR], *Slobozia-Vrăjitoarea* [moşie, pădure-PH], *Slobozia Ziliştei* [cătun-VR].

stânjen (s.m.) – „veche unitate de măsură pentru lungime: în Muntenia se întrebuinţa *stânjenul lui Şerban-Vodă* (1,97 m) şi al lui *Constantin-Vodă* (2,02 m), împărţit în 8 palme, 80 de degete sau 800 de linii; iar în Moldova stânjenul (2,23 m) era divizat în 8 palme, 64 de palmace sau 768 de linii". Cea mai veche menţiune a unei măsurători în stânjeni, în Ţara Românească, a fost consemnată într-un privilegiu al lui Alexandru Mircea voievod acordat lui Manea şi altor persoane, în data de 13 iunie 1571[35]. Utilizarea stânjenului presupunea faptul că terenul era măsurat doar pe lăţime, ceea ce duce la o variaţie a lungimii sale după locuri şi după moşii. „Astfel se explică precizarea stânjenilor de moşie din diferite acte din secolele al XVI-lea şi al XVII-lea"[36]: „Adecă eu, Stoica ceauşul, împreună cu frate-mieu, Radul şi cu Neagul şi cu Lepădat şi cu Cazanu, feciorii lu Pravăţ ot Ghierghiţă, scriem şi mărturisim cu acesta al nostru zapis, ca să fie de mare cr<e>dinţă la sfânta mănăstire, la Căldăruşani… ca să să ştie cum am avut nişte ocină la Cărpeniş, den sus de moşiia mănăstirii de la Bărboşi, însă stânjeni 252 den câmpu, den pădure, den baltă, den şăzutul satului, despre tot hotarul"[37]. ***În toponimie***: *Stânjeni-*

[32] Matei D. Vlad, *Colonizarea rurală în Ţara Românească şi Moldova (secolele XV-XVIII)*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1973, p. 45.
[33] Un exemplu este cel al bulgarilor care s-au bucurat, mai întâi, de o „scutire totală de impozite pe o perioadă de opt luni, ca apoi, în vara anului 1830, emigranţii bulgari ţărani să primească pământ, izlaz şi loc de casă, fiind scutiţi de orice dări timp de trei ani (1831-1833), iar pentru următorii şapte ani (1834-1840) plăteau la jumătate, după care intrau în rândul birnicilor pământeni" (Constantin N. Velichi, *România şi renaşterea bulgară,* Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1980, p. 54).
[34] Atestat la 1665 (DTRO). Pentru prima dată, cuvântul a fost înregistrat ca toponim în Moldova, la 1454, sub forma *slobosiiu*, iar la 1590-1591, sub forma *slobosiianin* (DERS, p. 216).
[35] P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 161.
[36] *Ibidem*, p. 162.
[37] *DRH*, vol. XXXVIII, doc. nr. 13, 10 ianuarie 1653, Bucureşti.

Ghenoiu [loc-PH], *Stânjenii lui Grigorescu* [loc-PH], *Stânjenii Oprului* [loc-IL], *Stânjenii pe Buză* [loc-IL], *Stânjenii Viilor* [loc-BZ], *Stânjeni-Scurta* [moşie-PH].

şugubină (s.f.) – „la început, şugubina (deşugubina) desemna infracţiunea de omor[38]. Mai târziu, sfera sa a cuprins şi alt tip de abateri de la lege, astfel încât, la un moment dat, termenul a devenit sinonim cu cel de infracţiune. Pe fondul transformărilor apărute în societatea feudală românească, a căpătat şi accepţia de pedeapsă cu caracter pecuniar, specifică răspunderii colective a obştii; amendă percepută în Evul Mediu, în Ţările Române, pentru omucidere, tâlhărie sau adulter". ***În toponimie***: *Şugubina* [şes-AG], *Şugubina-Brătianu* [moşie-AG].

tablă (s.f.) – „bucată de pământ semănată". ***În toponimie***: *La Tablă* [loc-AG, DB, PH, TR], *La Table* [loc-TR].

tovărăşie (s.f.) – „asociere". ***În toponimie***: *Tovărăşia* [sat-IL], *Tovărăşiile* [baltă-IL].

trăsură (s.f.) – „suprafaţă de teren cu o lungime de şase prăjini; linie de hotar între două proprietăţi". ***În toponimie***: *Trăsura* [parte de sat, livadă-DB].

trup (s.n.) – „întindere mare de pământ care alcătuieşte un singur lot; moşie". ***În toponimie***: *Mihăieşti cu Trupurile* [pădure-VL], *Trupu Anica* [moşie-PH], *Trupu Băsău* [moşie-PH], *Trupu Boncu* [moşie-PH], *Trupu Bortoşică* [moşie-PH], *Trupu Bragagiu* [tarla-PH], *Trupu Capu Câmpului* [moşie-PH], *Trupu Ceair* [moşie-PH], *Trupu de Pădure Ceret* [pădure-TR], *Trupu Fânari* [moşie-PH], *Trupu Gâldău* [tarla-PH], *Trupu Turbatu* [pădure-PH], *Trupu Vlădenilor* [moşie-DB], *Trupu Zahana* [pădure-PH];

valma (s.f.) – din *valmă*, cf. *vălmăşie* „formă de stăpânire şi exploatare în comun a unei suprafeţe de pământ". ***În toponimie***: *Valma* [teren arabil-DJ].

vălmăşie (s.f.) – vezi **valma**. ***În toponimie***: *Învălmăşii* [loturi arabile-DJ].

În funcţie de sensul lor, putem clasifica apelativele anterioare în termeni care vizează următoarele aspecte: a) delimitare, separare a două proprietăţi: *ales, artea, artele, delimitare, despărţire, mejdină, obraţ*; b) arendarea terenului: *embatic, lot, prisos, pristos, ristos*; c) împroprietărire: *completare, coroană, danie, delimitate, lege, legiuire, păméntenire, regulament, repartiţie*; d) tipuri de parcele (formă, destinaţie): *cosac, dric, jug, jurebie, lab, parchet, rest, rezervă, tablă*; e) drepturi prestabilite asupra pământului: *dram*; f) dimensiunea/fragmentarea proprietăţii: *întreiala, litră, masă, parcelă, pătrime, pogon, sfert, stânjen, trăsură, trup*; g) exploatarea în comun a pământului: *comun, tovărăşie, vălmăşie, valma*; h) dări: *dijmă, mertic, redevenţă*; i) *amenzi*: *gloabă, şugubină.*

Inventarul cuprinde, după cum se poate observa, atât cuvinte care fac parte din terminologia agrară (*mejdină, pogon, stânjen* etc.), precum şi împrumuturi din alte domenii ale vocabularului (*falcă, jug, trup* etc.), ori apelative care capătă semnificaţie ca nume de locuri doar dacă sunt plasate în contextul istoric al epocii (*coroană, lege, legiuire* etc.). Ceea ce ne interesează în fapt este materializarea, la nivel toponimic, a acestor unităţi lexicale. Constatăm, din această perspectivă, că informaţia permite o abordare pe mai multe paliere: a) care este mediul din care provin termenii prezentaţi şi ce statut au căpătat în cadrul construcţiei toponimice; b) structura denumirilor care le-au selectat; c) frecvenţa lor.

a) La origine, toţi termenii prezentaţi anterior sunt cuvinte comune. Pătrunderea lor în categoria numelor de locuri se face prin intermediul conversiunii onimizante, procedeu prin care apelativul este transplantat din vocabularul comun în toponimie fără modificări formale (derivare sau compunere) – *Coroana, Completările, Delimitarea, Fălci, Gloabe, Întreiala, Jurebia, Otaşniţa, Parchetu, Pătrimea, Pogoanele, Slobozia* etc. Dacă în aceste exemple situaţia este clară, în cazul toponimelor analitice circumstanţele se schimbă. Astfel, în timp ce unele au fost învestite cu funcţia de toponim (atunci când ocupă primul loc în structură: *Fălcile Cotorogii,*

[38] Adecă eu, Preda şi cu frate-mieu, Ghierghina, ficiorii Stoicăi postelnic ot Urdari, scris-am zapis nostru, …, cum se se ştie că n-em vândut ocina, moşie noastră, toată, din Dragomireşti, din jos de Coţofeni, însă jumătate de sat cu rumâni, cu toţi câţi vor fi ai noştri, cu toată moşia di preste tot hotarul... Şi o am vândut de a noastră bunăvoie... pentru căci au grişit di au ucis un om, di au murit şi ni-au luat şigubina. Şi bani n-am avut să ne plătim capetele, ci am vândut această moşie..." (*DRH*, vol. XXXVI, doc. nr. 100, 30 mai 1651).

Lotaşii Buciumeni, Parcela Groziceanu, Slobozia-Ciorăşti, Slobozia de Jos, Stânjeni-Scurta, Trupu Gâldău, Trupu Vlădenilor etc., dar şi locul secund: *Dâlma Gloabelor, Drumu Legiuirii, Merticu Morii, Pădurea Merticu, Răzoru dinspre Merticu, Suhatu Pătrimei, Puţu din Pristos* etc. ori sunt însoțite de prepoziții: *În Delimitare, La Despărțire, La Pristos, Pe Pogoane* etc.), altele au continuat să-şi păstreze statutul de nume comun: *Cureaua Delimităților, Dealu Loturilor, Tarlaua Pătrime, Tarlaua Pristos, Via cu Obraţul* etc. Încadrarea lor într-o categorie sau în alta – apelativ vs toponim – în stabilirea etimologiei acestor nume de locuri nu este un lucru facil, soluționarea fiecărui caz în parte necesitând o analiză *sui-generis*.

b) Din punctul de vedere al alcătuirii lor interne, denumirile pot fi repartizate, de asemenea, pe două clase tipologice:

1. S*imple*. Se încadrează aici toponimicele constituite dintr-o singură unitate lexicală, identică uneori cu aceea a apelativului omonim: *Batic, Coroana, Cosac, Delimitarea, Dumilitate, Întreiala, Jurebia, Labu, Legiuirea, Lotari*[39]*, Lotaşi, Lotăraşi, Otașnița, Parchetu, Pătrimea, Pogonari, Pogonăreasca, Prisosu, Pristos, Regulament, Rest, Rezerva, Ristosu, Slobozenie, Slobozia, Șugubina, Tovărăşia, Trăsura, Valma*, alteori adaptată situației din teren, prin punerea cuvântului la plural (opțional și articularea lui): *Batice, Completările, Dreamuri, Fălci, Fălcile, Gloabe, Juguri, Legiuiri, Parcele, Pătrimi, Pătrimile, Pogoanele, Resturile, Rezerve, Tovărăşiile*). În alte câteva cazuri, cuvântul comun, un adjectiv, a suferit procesul substantivării: adj. *ales* → top. *Aleasa*, adj. *comun* → top. *Comuna*, adj. *legiuit* → top. *Legiuitele*.

2. *Analitice*. Toponimele analitice au în componență două sau mai multe unități lexicale între care se stabilesc relații sintactice prin juxtapunere sau cu ajutorul conectivilor. Locul pe care termenii analizați îl ocupă în cadrul acestor structuri compuse nu este fix, ci mobil, în funcție de obiectul care constituie elementul central al denumirii; astfel, poziția lor poate fi de element determinat (*Legiuirile de la Tufar* etc.) sau determinant (*Fântâna de la Legiuirile Portărenilor* etc.); în primul caz, *Legiuirile* constituie nucleul structurii, în timp ce, în cel de-al doilea, de interes este *Fântâna*, iar *Legiuirile (Portăreilor)* reprezintă coordonata geografică a celei dintâi. Constantă rămâne, în acest exemplu, legătura sintactică dintre cele două părți, înfăptuită prin intermediul cazului acuzativ cu prepoziția compusă *de la*.

Spre deosebire de toponimele simple, mai puțin numeroase, cei mai mulți dintre termenii înregistraţi în inventarul nostru se află angrenați în structuri toponimice compuse, în care legăturile sintactice se realizează prin intermediul a) nominativului (*Parcela Bălţoiu, Parcela Drăguşin, Parcela Savu, Parchetu Ciucurescu, Pădurea Merticu, Pogoanele Ciupitu, Slobozia Baba Vişa, Slobozia Sihleanu, Trupu Anica* etc.), b) al genitivului enclitic (*Cureaua Delimităților, Dealu Loturilor, Fălcile Cotorgii, Legea Crivii, Merticu Morii, Slobozia Aleculuı, Slobozia Băbenilor, Slobozia Ghicăi, Slobozia Ungurenilor, Stânjenii Oprului, Suhatu Pătrimei, Trupu Vlădenilor* etc.) şi proclitic (*Fălcile lu Ion Giubega, Legiuirile lui Cuza, Otașnița lu Butulescu, Slobozia lui Bagdat, Slobozia lui Ianache, Stânjenii lui Grigorescu* etc.), c) ori al acuzativului cu prepoziţii antepuse – **în**: *În Capu Legiuirilor, În Colţul Delimitării, În Delimitare, În Delimitări, În Legiuiri, În Legiuirile Dâlgii, În Repartiţii, În Sferturi, Învălmășii*[40]; **la**: *La Despărţire, La Dijmă, La Legiuiri, La Pământinire, La Pogoanele Jumătate, La Prisos, La Pristos, La Tablă, La Table*; **pe**: *Pe Dania Oamenilor, Pe Pogoane* ori utilizate ca elemente de relație între un determinat și un determinant: **cu**: *Mihăieşti cu Trupurile, Via cu Obraţul, Viile cu Embatic*; **de**: *Prisosu de Pogoane*; **de la**: *Slobozia de la Calomfireşti, Tarlaua de la Pătrime*; **de pe**: *Slobozia de pe Sabar*; **din**: *Măgura din Legiuiri*; **dinspre**: *Răzoru dinspre Merticu*. În toponimul *Viile cu Embatic de pe Călina*, identificarea viilor se face din perspectiva unei

[39] Într-un singur caz derivarea are loc în toponimie – *Pristoasa* (GJ) < *pristos* + suf. top. *-a* – în celelalte (*Lotari, Lotaşi, Lotăraşi, Pogonari, Pogonăreasca*) aceasta desfăşurându-se la nivelul limbii comune sau în antroponimie (ultimul nume).

[40] Toponim rezultat din alipirea prepoziției „în” la substantivul „vălmășie”.

particularităţi juridice a acestora – *cu Embatic*, dublată de o alta care ţine de localizare – *de pe Călina*, ambele funcţii îndeplinite cu ajutorul unor conectivi: *cu* şi *de pe*.

Dacă în cazul denumirilor alcătuite cu genitivul (exprimarea posesiei) şi acuzativul (care precizează locul unde se află obiectul ori anumite trăsături spaţiale ale acestuia) putem stabili cu mai mare uşurinţă şi în momentul de faţă mobilul apariţiei numelui, toponimele formate cu nominativul au devenit treptat construcţii impersonale. Între pierderea articolului şi pierderea expresivităţii manifestate la momentul „naşterii" denumirii este o relaţie de echivalenţă; trecerea timpului constituie factorul care o deposedează de motivarea sa iniţială şi o abstractizează pe măsură ce ne îndepărtăm de momentul „zero" al apariţiei toponimului.

Tot în nominativ şi tot impersonale sunt structurile alcătuite prin juxtapunerea a două toponime. Cele mai multe cazuri includ *Slobozia* ca prim element şi o serie de alte nume de localităţi cu funcţia de a-l particulariza/localiza pe cel dintâi: *Slobozia-Boteşti, Slobozia-Câlnău, Slobozia-Cireşu, Slobozia-Galbenu, Slobozia-Mândra, Slobozia-Siliştea, Slobozia-Vidraşcu* etc.

În general, caracteristicile gramaticale ale numelor topice (genul, numărul, cazul), precum şi structura lor (mai mult sau mai puţin complexă) sunt puse în slujba redării cât mai fidele a realităţii fizice existente în perimetrul sau în proximitatea unei comunităţi umane.

Pe lângă posesie şi localizare, însuşirile obiectelor geografice – naturale: *Artele Lungi, Masa Mare, Pogoanele Mari/Mici, Pogonu Lung, Pristoasele Mari/Mici, Pristosu ăl Mare/ăl Mic, Slobozia Mare/Slobozia Mică, Slobozia Bogată*) sau ocazionale, impuse de anumite situaţii: *Dricurile Tăiate, Legea Veche, Legiuirile Bătrâne, Legiuirile Vechi, Parcela Nouă, Pogoanele Noi/ Vechi, Slobozia Domnească, Slobozia Nouă,* ori amplasarea lor în teren în funcţie de repere geografice determinate – sus/jos, deal/vale (*Legiuirea de Jos, Legiuirile de Jos, Legiuirile de la Vale, Legiuirile de Sus, Legiuirile din Vale, Pogoanele din Deal / Pogoanele din Vale, Slobozia de Jos/Slobozia de Sus* etc.) reprezintă tot atâtea aspecte importante (ce ţin fie de înfăţişarea geo-morfologică a locurilor, fie de intervenţia administrativului asupra lor) surprinse în denumirile de locuri.

c) Toponimele prezentate înregistrează ocurenţe diferite. Patru dintre acestea dispun de o frecvenţă mai mare în raport cu celelalte denumiri. Este vorba despre cele care au la bază termenii *slobozie* (55[41]), *pogon* (27), *legiuirire/legiuit* (24) şi *trup* (14). Explicaţia rezidă, pe de o parte, în importanţa pe care au avut-o în viaţa comunităţii rurale legile care le acordau sătenilor drepturi asupra pământului şi facilităţi fiscale, iar pe de alta, în caracterul de generalitate al cuvintelor, cunoscute pe un areal larg. Frecvenţa redusă a celorlalte toponime constă în faptul că unele au în componenţă apelative care sunt mai puţin cunoscute, având utilizare locală ori regională (*artea, cosac, lab* etc.), iar altele sunt „produsul" unor situaţii particulare de viaţă: *pristos* – 10; *parcelă* – 9; *delimitare, pătrime, stânjen* – 6; *falcă* – 5; *embatic* (*batic*), *lotaş/lotar, otaşniţă, parchet, prisos, rest* – 4; *mertic, rezervă* – 3; *gloabă, jug, lege, regulament, şugubină, tablă, tovărăşie* – 2; *ales, artea, completare, comun, coroană, cosac, danie, delimitate, despărţire, dijmă, dram, dric, întreială, jurebie, lab, litră, lot, masă, mejdină, obraţ, pământenire, redevenţă, repartiţie, ristos, sfert, slobozenie, trăsură, valma, vălmăşie* – 1.

Priviţi din perspectiva evoluţiei societăţii noastre, toţi aceşti termeni pot fi consideraţi „flash-uri" lexicale ce reconstituie cu fidelitate imaginea unui trecut sinuos, în care proprietatea asupra pământului, delimitarea lui clară, fiscalitatea şi înfăptuirea justiţiei reprezentau lucruri esenţiale în viaţa colectivităţii săteşti. În momentul de faţă, după ce şi-au îndeplinit „datoria", unii dintre ei secole la rând, marea majoritate „se odihnesc" la periferia vocabularului, încărcaţi de semnificaţii istorice şi lingvistice, „piese" importante ale macro tabloului socio-economic românesc.

BIBLIOGRAPHY

[41] În statistica noastră, am reţinut o denumire o singură dată. Este cazul toponimului *Slobozia*, care apare atât în Oltenia, cât şi în Muntenia.

1. Bărbuț, Dorina, *Dicționar de grai oltenesc*, Craiova, Asociația Independentă Literară, Artistică, Culturală și Editorială „Mileniul III", 1990.

2. Bogdan, Damian P., *Glosarul cuvintelor româneşti din documentele slavo-române,* I, Bucureşti, 1946.

3. Bolocan, Gheorghe, Silvestru-Şodolescu, Elena, Burci, Iustina, Toma, Ion, *Dicţionarul entopic al limbii române,* (DELR), vol. I, A-M, Craiova, Editura Universitaria, 2009; vol. II, N-Z, Craiova, Editura Universitaria, 2010.

4. Cernea, Emil, Molcuț, Emil, *Istoria statului și dreptului românesc. Terminologia vechiului drept românesc*, București, Universul Juridic, 2013.

5. *Dicţionarul elementelor româneşti din documentele slavo-române. 1374-1600,* red. resp. Gh. Bolocan, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1981.

6. *Dicţionarul toponimic al României. Oltenia* (DTRO) (sub redacţia prof. univ. dr. Gh. Bolocan), vol. 1 (A-B), Craiova, Editura Universitaria, 1993 și urm.

7. *Dicţionarul toponimic al României. Muntenia* (coord. prof. univ. dr. Gh. Saramandu), vol. 1 (A-B), Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005 și urm.

8. *Documenta Romaniae Historica* (*DRH*), B. Țara Românească, vol. XXX, 1645, întocmit de Violeta Barbu, Marieta Chiper, Gheorghe Lazăr, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1998.

9. *Documenta Romaniae Historica* (*DRH*), B. Țara Românească, vol. XXXVI, 1651, întocmit de Oana Rizescu și Marcel Dumitru Ciucă, București, Editura Academiei Române, 2006.

10. *Documenta Romaniae Historica* (*DRH*), B. Țara Românească, vol. XXXVII, 1652, întocmit de Violeta Barbu, Constantin Bălan, Florina Manuela Constantin, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2006.

11. *Documenta Romaniae Historica* (*DRH*), B. Țara Românească, vol. XXXVIII, 1653, volum întocmit de Oana Rizescu, Marcel-Dumitru Ciucă, Florina Manuela Constantin, Andreea Iancu, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2009.

12. Ghibănescu, G., *Surete și izvoade,* vol. XII, 1924.

13. Iordan, Iorgu, *Toponimia românească*, București, Editura Academiei Române, 1963.

14. *Micul dicţionar academic* (MDA), Bucureşti, Univers Enciclopedic, 2003.

15. Panaitescu, P.P., *Obștea țărănească în Țara Românească și Moldova. Orânduirea feudală*, București, Editura RPR, 1964.

16. Porucic, T., *Lexiconul termenilor entopici din limba română în Basarabia,* Chișinău, 1931.

17. Rotaru, Petre V., Oprescu, George A., *Lexicon toponimic*, Bucureşti, 1943.

18. Scriban, August, *Dicţionaru limbii româneşti*, Institutu de Arte Grafice „Presa Bună", 1939.

19. Lazăr Șăineanu, *Dicţionar universal al limbei române,* Craiova, 1908.

20. Ștefănescu, Ștefan, *Demografia, dimensiune a istoriei*, Editura Facla, 1974.

21. Ungureanu, Ion M., *Elemente toponimice din Mehedinți,* Drobeta Turnu Severin, Centrul județean al Creației Populare Mehedinți, 2000.

22. Velichi, Constantin N., *România și renașterea bulgară,* București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980.

23. Vlad, Matei D., *Colonizarea rurală în Țara Românească și Moldova (secolele XV-XVIII)*, București, Editura Academiei Române, 1973.

Surse on-line

https://dexonline.ro/definitie/dijm%C4%83 (site accesat la data de 20.10.2020)

(SEMI)PHRASAL IDIOMS IN MODERN BIBLICAL LITERATURE

Dana-Luminița Teleoacă (Dobre)

Scientific Researcher III, PhD, „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti", Institute of Linguistics of the Romanian Academy, Bucharest

Abstract: The research we propose represents a two-sided comparative synchronic research, seeking to examine phraseological structures in the modern psalmic text, compared to the Gospel text. Our approach is based on the representative biblical versions for distinct confessional spheres, namely Orthodox and heterodox (Catholics and Protestants) (see Bibliography, BO, BI, BP and NTC). The subject of our research is represented by structures either with religious meaning or which are conveyed exclusively in ecclesiastical texts, but we also considered a whole series of constructions of the common language.

In our approach, the dissociation of several types of complex structures – namely collocations / weak locutions / locutions, in fact constructions defined as semi-phrasal idioms and phrasal idioms – took as a point of reference the terminological and conceptual distinctions referred to in bibliography (see, for example, Mel'čuk 1998, Tutin and Grossmann 2002, Gross 2012, Polguère 2015 or Abreu 2018). According to the results of our study, most of the biblical structures considered can be qualified as semi-phrasal idioms (in Mel'čuk 1998) or weak phrases/locutions (in Polguère 2015), since the essential criterion of belonging to the category of set phrases, namely the criterion of semantic non-compositionality, is only verified for a limited number of situations (see cases of aréférenciation, cf. Gréciano 1983).

Keywords: psalmic text, Gospel text, phrasal idioms, semi-phrasal idioms, semantic non-compositionality.

1. Preliminarii

În calitate de *discurs specializat* care vehiculează un *cod specific*, discursul bisericesc (actual) a fost definit (v. Teleoacă 2016 şi 2017) ca *variantă literară independentă*, prin delimitare față de varianta literară laică a diasistemului limbii române. Acest concept se legitimează în virtutea unor argumente furnizate de studiul *lingvistic* (*i.e.* fonetic, lexical, frazeologic, semantic şi gramatical) şi *stilistic*. Valorificarea unei terminologii specifice (identificabilă la nivel lexical, dar şi frazeologic), în conformitate cu un obiect al cunoaşterii şi o țintă ilocutorie caracteristice, precum şi posibilitatea de delimitare a unor stiluri şi/sau limbaje / jargoane constituie de asemenea argumente susceptibile de a fi invocate în favoarea statutului de *variantă literară independentă*.

Studiul pe care îl propunem reprezintă o cercetare sincronică dublu comparativă, care vizează urmărirea structurilor frazeologice în textul psalmic modern, prin raportare la textul evanghelic, comparaţia fiind aprofundată cu referire la versiuni biblice ilustrative pentru medii confesionale distincte, ortodoxe şi heterodoxe (în speţă catolice şi protestante) (v., la Bibliografie, BO, BI, BP şi NTC). Obiectul cercetării noastre este constituit de numeroase structuri cu semantică religioasă sau care sunt vehiculate exclusiv în texte bisericești, dar şi de o serie de construcţii ale limbii comune.

Materialul excerptat va fi clasificat în funcţie de *conţinutul categorial*, mai exact în conformitate cu apartenenţa fiecăreia dintre structurile considerate la o *parte de discurs* sau alta. Un obiectiv important al studiului nostru va viza formularea unui răspuns la întrebarea în ce

măsură *valorificarea* (*semi*)*frazemelor* vine în sprijinul *tradiţionalismului* de principiu al scrisului bisericesc. În aceeaşi ordine de idei, vom încerca să vedem dacă opţiunea textului bisericesc / biblic modern pentru exprimarea frazeologică este susceptibilă de a fi înţeleasă, pe de o parte, din perspectivă *tipologică*, pe de altă parte, în relaţie cu dimensiunea *stilistică.*

În demersul nostru, disocierea între diverse tipuri de structuri complexe (în speţă, *colocaţii / locuţiuni slabe / locuţiuni propriu-zise // frazeme şi semifrazeme*) va avea ca reper precizările şi distincţiile terminologico-conceptuale prezente în literatura de specialitate, mai veche, dar şi (mai / foarte) recentă (v., de pildă, Mel'čuk 1998, Tutin şi Grossmann 2002, Gross 2012, Polguère 2015, Abreu 2018 ş.a.).

2. Unităţi frazeologice în textul psalmic modern

Pentru discuţia consacrată textului psalmic, baza de date a fost furnizată de trei versiuni biblice (primii 36 de psalmi), cu circulaţie în etapa modernă a românei (v., la Bibliografie, Izvoare, BO, BI şi BP). În conformitate cu rezultatele cercetării noastre, unităţile frazeologice înregistrate în textul psalmic modern sunt conotate, în cele mai multe dintre situaţiile consemnate, 'arhaic (bisericesc)', dar şi 'arhaic-popular' / 'popular' / 'familiar', inventarul întocmit incluzând şi unele construcţii manieriste, artificiale, precum şi unele tipare literare standard. Concret, situaţia se prezintă astfel: **a)** structuri arhaice propriu-zise: *a lua învăţătură, a da glasul, a arunca sorţi*; **b)** structuri (arhaice) specifice limbii textului bisericesc / biblic: *a arunca ocară, a da cinste, a lua în deşert, a dezlega pântecele, a lucra fărădelegea, lucrător al fărădelegii*, (*întru*) *lungime de zile, a umbla întru nerăutate, a-şi lărgi gura împotriva cuiva, umilit la inimă, smerit cu duhul, în deşert*; **c)** structuri arhaice utilizate astăzi în registrul popular(-regional): *a da dosul, a rămâne de ruşine, până în veac*; **d)** structuri populare(-regionale)[1]: *a fi dat de ruşine, a se face de ocară, a ajunge de mare batjocură, a şedea bine, pe vecie, în veac, fără pricină*; **e)** structuri specifice stilului familiar: *a da de ştire, a pune pe fugă, a da pe deasupra, a nu putea să stea*; **f)** structuri manieriste (pseudoarhaice): *mai pe sus* (*jos*) / *pesus / pejos de*; **g)** structuri care circulă şi astăzi, neavând niciuna dintre conotaţiile semnalate mai sus: *a lua aminte, a face cunoscut, fără temei.* Într-o perspectivă statistică, versiunea biblică de cult ortodox **BO** deţine întâietatea în cultivarea frazeologismelor, în primul rând a tiparelor arhaice şi a celor (arhaice) tipic bisericeşti, multe dintre aceste structuri apărând exclusiv aici (cf., în acest sens, *a da glasul*, *a lua învăţătură*, *a lua în deşert*, *a arunca sorţi*, *a lucra fărădelegea, a umbla întru nerăutate*, *a dezlega pântecele*, *a-şi lărgi gura* (*împotriva cuiva*), *lungime de zile*, *umilit la inimă*, *smerit cu duhul, întru lungime de zile, în deşert*). Un număr (mult) mai redus de construcţii frazeologice sunt circumscrise registrului arhaic-popular / regional sau popular(-regional) / familiar (cf. *până în veac, a se face de ocară, în veac, a pune pe fugă, a nu putea să stea,* toate prezentând ocurenţe exclusiv în BO). În versiunea **BI,** raportul dintre cele două tipuri de structuri frazeologice, arhaice propriu-zise / bisericeşti, respectiv arhaico-populare / populare, regionale, familiare este în favoarea celui de-al doilea tipar, textul psalmic de la Ierusalim individualizându-se prin valorificarea unor frazeologisme marcate arhaico-popular şi, mai ales, popular / regional / familiar (cf., în acest sens, *a da dosul*, *a rămâne de ruşine; a fi dat de ruşine, a ajunge de ocară, a şedea bine*, *pe vecie*, *fără pricină* ş.a.). Numărul structurilor conotate „arhaic (bisericesc)" se situează în inferioritate (cf. *a da cinste*, *a lua învăţătură, a arunca ocară, a umbla în nevinovăţie*). Şi în versiunea protestantă **BP** prevalează tiparele arhaico-populare, deşi, de această dată, diferenţele dintre cele două categorii de fapte frazeologice nu sunt aşa de marcate ca în cazul versiunii de la Ierusalim [v., în acest sens, *a rămâne de ruşine*, *a fi dat de ruşine, a ajunge de mare batjocură, a şedea bine, pe vecie, a da pe deasupra* – faţă de: *a lua învăţătură, a arunca sorţi, a umbla în nevinovăţie, lucrător al fărădelegii*). Similitudinile între cele două versiuni, BP, respectiv BI, se impun la nivelul

[1] Unele dintre aceste structuri lexicalizează însă sensuri din perspectivă religioasă (cf. *în veac, pe vecie*).

prevalenţei evidente a faptelor frazeologice marcate (strict) popular / regional / familiar, deşi dimensiunea populară a textului psalmic de la Ierusalim este, per ansamblu, mai pregnantă prin comparaţie cu textul protestant.

În inventarul alcătuit pornind de la versiunile biblice menţionate, prevalează numeric tiparele *verbale*[2], gravitând în special în jurul verbelor de provenienţă latină *a da, a lua, a face, a pune* şi *a arunca*, unele dintre acestea, verbe cu o remarcabilă „forţă generatoare" la nivel frazeologic (v. verbul *a da*, dar şi *a lua*)[3]. (Cvasi)locuţiunile care au drept centru unul dintre verbele enumerate „detaliază" (în terminologia lui Dimitrescu, *loc. cit.*) ideea cuprinsă în verbul substituit prin apelul la unul dintre aceste verbe, respectiv la un substantiv din aceeaşi familie lexicală cu verbul înlocuit (v., de ex., prin comparaţie, *a da* ***ploaia*** – *a* ***ploua***, *a lua* ***învăţătură*** – *a* ***învăţa*** ş.a.). Aceste tipare cu [verb „auxiliar" şi] substantiv susţin şi ele, cel puţin într-o anumită măsură, predilecţia românei pentru *structurarea nominală* a realităţii[4], aspect remarcat de Coşeriu, cu referire la română, încă din anul 1977 (v. Coseriu 1977: 130)[5]. Aceleaşi tipare relevă însă în primul rând o anume propensiune a românei pentru exprimarea complexă, frazeologică, propensiune care, foarte probabil, poate fi pusă în relaţie cu o particularitate *tipologică*[6]. Nu în toate cazurile consemnate avem a face cu (cvasi)locuţiuni verbale substituibile, în româna literară actuală, printr-un verb circumscris aceleiaşi familii din care face parte substantivul aflat în componenţa frazeologismului respectiv. Substituţia era însă posibilă, cel puţin în unele dintre contextele înregistrate, în etapa arhaică a românei, când, de pildă, o structură ca *a da* ***dosul*** „a pleca, a fugi" putea fi echivalată prin verbul *a o* ***dosi*** (cf., în acelaşi sens, şi *a lucra fărădelegea* ↔ [arh.] *a nelegiui* sau *a-şi lărgi* ***gura*** (*împotriva cuiva*) ↔ [arh.] *a* ***gurăi***). Alteori, unica posibilitate de substituire este printr-un verb care aparţine unei familii lexical-etimologice distincte de cea a substantivului component al locuţiunii respective; imposibilitatea echivalării este generată de regulă de neconcordanţa semantică între lexemul verbal şi frazeologism (cf., de ex., *a lua în* ***deşert*** „a nesocoti" / *a* ***deşerta*** „a goli" ş.a.).

Din punct de vedere structural, avem, pe de o parte, tipare în care verbul din interiorul locuţiunii guvernează un obiect direct (cf., de ex., *a da cinste, a da glasul, a da dosul, a arunca ocară, a arunca sorţi, a dezlega pântecele* ş.a.), respectiv cazuri în care guvernarea se exercită asupra unui complement prepoziţional / circumstanţial (cf., de ex., *a lua* ***în*** *deşert, a umbla* ***întru*** *nerăutate* ş.a.)[7].

Renunţarea la verbul propriu-zis, în condiţiile substituirii acestuia prin (cvasi)locuţiunea verbală corespunzătoare semantic, se soldează într-o serie de cazuri cu pierderea regimului tranzitiv, astfel încât exprimarea complexă, frazeologică reprezintă unul dintre factorii responsabili de buna reprezentare a dativului / (mai puţin a) genitivului (prepoziţional) în textul psalmic modern (cf., de ex., *a da de ştire* + dativ // *a înştiinţa* + acuzativ ş.a.).

Alte tipare, relevante pentru un *conţinut categorial distinct*, în speţă *adverbial, substantival* şi *adjectival*, sunt (mult) mai slab atestate în textul psalmic modern (v. *întru lungime*

---

[2] Aşa cum se ştie, tiparul frazeologic superior atestat, în general vorbind, într-o limbă.

[3] Lexeme verbale de genul celor menţionate mai sus sunt numite de Dimitrescu (1958: 89) „unelte gramaticale de un tip special", putând fi asemănate, într-o anumită măsură, cu verbele copulative. Este şi motivul pentru care unii lingvişti străini le numesc „verbe cu înţeles general" sau, oarecum impropriu, „verbe auxiliare" (Id., *ibid.*).

[4] În multe dintre tiparele de acest gen substantivul este *baza*, în condiţiile în care el îşi păstrează sensul *referenţial,* spre deosebire de verbul „auxiliar", utilizat adesea cu sens figurat.

[5] *Structurarea nominală* a realităţii era exemplificată de Coşeriu cu referire la tendinţa spre „substantivare", detectabilă în unele limbi (printre care şi româna), care recurg în mod regulat la substantive, în situaţiile în care alte idiomuri optează pentru adjectiv.

[6] Coşeriu (2004: 100) a argumentat acest aspect printr-o serie de unităţi frazeologice adjectivale sau/şi adverbiale, reprezentând opţiunea românei acolo unde Occidentul romanic selectează termenul simplu, *i.e.* adjectiv sau adverb. V. şi Munteanu (2009: 185), care, în linie coşeriană, înţelege preferinţa limbii române (vechi) pentru locuţiuni şi în relaţie cu o anumită *tipologie lingvistică*.

[7] Este o delimitare pur formală, *statutul (cvasi)locuţional* impunând analiza *ca un tot* a structurii respective.

de zile, (până) în veac, în veci, în veci de veci, pe vecie, în deşert, fără pricină, fără temei, mai presus / prejos de; lucrător al fărădelegii, lungime de zile, umilit la inimă, smerit cu duhul).

3. Unităţi frazeologice în textul evanghelic modern

Baza de date care a constituit suportul investigaţiei din această secţiune a fost furnizată de cele trei versiuni biblice menţionate *supra*, **2.**, pentru textul psalmic, dar şi de o versiune catolică (v., la Bibliografie, Izvoare, NTC). În conformitate cu rezultatele cercetării noastre, şi de această dată predomină în mod evident frazeologismele verbale, multe dintre tiparele valorificate în textul evanghelic modern, verbale, dar şi substantivale / adjectivale /adverbiale fiind conotate arhaic (/ arhaico-popular). Nu lipsesc însă nici o serie de structuri manieriste, artificiale, forţate, neconforme spiritului limbii române (unele sunt rezultatul contaminării între două / mai multe construcţii cu circulaţie reală în limba română, altele reflectă în mod evident o anumită intenţie arhaizantă). Un loc aparte în cadrul discursiv evanghelic ocupă *structurile terminologice*, şi anume specifice limbii bisericeşti.

Şi în cadrul discursiv evanghelic, locuţiunile / perifrazele verbale sunt construite adesea în jurul unui centru verbal de origine latină, verbe precum *a da, a face, a pune* sau *a lua* apărând relativ frecvent în structuri frazeologice (este cazul, mai ales, al verbului *a da*). Exemplele furnizate de textul evanghelic, relevante pentru selectarea frecventă a unui *nume* (aparţinând aceleiaşi familii lexico-etimologice ca şi verbul substituit), în asociere cu unul dintre verbele „auxiliare" menţionate *supra*, susţin şi acestea predilecţia limbii textului bisericesc, dar şi a românei (mai vechi), pentru structurarea *nominală* a realităţii. În contextele excerptate avem, pe de o parte, frazeologisme în limitele cărora între substantiv (de regulă, la acuzativ) şi verb nu se interpune niciun alt element (cf. *a da putere*), pe de altă parte, tipare în care verbul prezintă regim prepoziţional, în consecinţă legătura dintre acesta şi substantiv realizându-se printr-o prepoziţie (cf. *a se pune* ***la*** *învoială*); şi de această dată prevalează numeric primul tip de structură. Similitudini cu situaţia consemnată *supra* pentru textul psalmic se pot stabili şi cât priveşte o serie de structuri frazeologice în care sunt ocurente verbe „auxiliare" ca *a da, a face, a pune* ş.a. şi care nu sunt substituibile printr-un verb circumscris aceleiaşi familii ca substantivul din structura locuţiunii respective. Această imposibilitate este determinată fie de faptul că verbul corespunzător numelui respectiv prezintă o accepţie distinctă, comparativ cu sensul global al locuţiunii (cf., de ex., *a pune sub obroc* „a ascunde" / *a obroci* (rar) „a face vrăji, a fermeca"), fie având în vedere inexistenţa unui verb care să corespundă numelui în discuţie (cf., de ex., *a da pe seamă* / **a semui*).

Tiparele complexe, frazeologice sunt evidenţiabile şi la nivelul altor părţi de discurs, deşi structurile respective se situează în inferioritate numerică evidentă, prin comparaţie cu structurile verbale; este vorba despre unele construcţii substantivale (cf. *scurgere de sânge, stăpân de casă, schimbător de bani, puţin credincios, puţină credinţă, fiii nunţii*), adjectivale (cf. *în ascuns, mai presus de, de mare preţ, plin de râvnă*) şi adverbiale (cf. *ca la* „circa, aproximativ", *în jur de, cu amar*, (*pe*) *la* + numeral ordinal + subst. *strajă / veghe*).

În conformitate cu rezultatele cercetării noastre, unităţile frazeologice excerptate din textul evanghelic modern cunosc şi de această dată o atestare superioară în versiunea ortodoxă BO, unde am consemnat cca 30 de astfel de tipare. La antipod se situează versiunea BP, pentru care am înregistrat mai puţin de 20 de structuri frazeologice. La egalitate, pe o poziţie intermediară, se plasează versiunile BI şi NTC. Trebuie spus însă că diferenţele numerice dintre versiunile BI, BP şi NTC sunt extrem de mici, singura versiune care se detaşează în acest context fiind versiunea ortodoxă BO. În **BO** predomină **structurile arhaice propriu-zise**, tipare cu semantism religios / specifice discursului religios – superior reprezentate în această versiune, dar şi tipare ale limbii comune. Este vorba despre frazeologisme atestate exclusiv în BO (cf. *a lua poruncă, a zice cu cuvântul, a avea demon, stăpân de casă, fiii nunţii* ş.a.), dar mai ales despre o

serie de construcţii prezentând ocurenţe şi în celelalte / alte versiuni biblice (cf. *a da putere* „a împuternici", *a da la moarte, a da semn, a pune sub obroc, a lucra fărădelegea, a ridica urmaşi, puţin credincios, în ascuns, plin de râvnă* ş.a.). Tiparele caracterizate '**arh. şi pop.'**, respectiv '**pop.'** (/'**fam.**') sunt (mult) mai modest reprezentate, cel mai adesea fiind vorba despre structuri atestate în BO şi în (celel)alte versiuni biblice considerate (cf. *a face supărare cuiva, scurgere de sânge, schimbător de bani*; *a se face strigare, a ţine sfat* ş.a.). În versiunea catolică, **NTC**, o serie de tipare **arhaice propriu-zise** sunt atestate exclusiv aici (cf. *da mărturie, a da pe seamă cuiva, a da pieirii*), dar, mai ales, şi în alte versiuni evanghelice (cf. *a da la moarte, a pune sub obroc, a arunca sorţi, în ascuns*). De data aceasta însă, categoria faptelor frazeologice marcate **arhaic şi popular** sau **popular** este *la fel de bine reprezentată* ca şi categoria faptelor arhaice propriu-zise (cf., în acest sens, *a face parte cuiva cu altcineva, a trimite vorbă, a face supărare cuiva, scurgere de sânge, schimbător de bani* ş.a.). La acestea se adaugă unele tipare artificiale, rezultate prin contaminare şi atestate exclusiv în versiunea catolică (cf. *a se lua* [*pe jos*] *pe urma cuiva* şi *a se pune la învoială*). Numărul tiparelor frazeologice atestate *exclusiv* în **BI** este foarte mic, acestea reprezentând în mod aproape constant structuri conotate **popular** (cf. *a da ploaia, a-i fi cuiva necaz, a da ţâţă*). Cele mai multe dintre frazeologismele ocurente în BI apar şi în alte versiuni biblice. Este vorba despre tipare **arhaice propriu-zise** (cf. *a da la moarte, a da semn, a pune sub obroc, a lucra fărădelege, a ridica urmaşi, plin de râvnă* ş.a.), respectiv tipare **arhaice şi populare** sau **populare** (cf. *a face supărare, a ţine sfat, scurgere de sânge, schimbător de bani* ş.a.). Alte structuri sunt fals arhaice (cf. *mai pe sus*, atestată exclusiv în BI). Şi de această dată putem admite valorificarea într-o măsură *aproximativ egală* a unităţilor frazeologice arhaice propriu-zise, respectiv a frazeologismelor circumscrise arhaic şi popular sau popular. Şi în cazul versiunii **protestante**, numărul frazeologismelor prezentând ocurenţe exclusiv aici este foarte mic, fiind vorba despre tipare arhaice propriu-zise (cf. *a face socoteală* şi *a pune sub baniţă*), populare (cf. *a sălta de veselie*) sau actuale (cf. *în jur de*). Structurile atestate în BP şi în alte versiuni biblice se distribuie în categoria faptelor **arhaice propriu-zise** (cf. *a da la moarte, a da semn, a ridica urmaşi, în ascuns, plin de râvnă* ş.a.) sau a celor **arhaico-populare** şi **populare** (cf. *a face supărare cuiva, a ţine sfat, schimbător de bani* ş.a.). Rezultă o valorificare superioară a frazeologismelor arhaice propriu-zise, în acest context putându-se stabili similitudini cu situaţia consemnată *supra* pentru versiunea ortodoxă BO.

4. Structuri fixe / locuţiuni slabe / colocaţii

Aşa cum s-a putut constata, în centrul atenţiei noastre au fost o serie de **tipare cu semantism religios / vehiculate exclusiv în texte bisericeşti** (cf., în acest sens, *a da cinste* „a (pro)slăvi", *a lua în deşert* [+ numele lui Dumnezeu] „a batjocori, a nesocoti", *a lucra fărădelegea* „a săvârşi fapte rele (condamnabile din perspectivă religioasă)", *lucrător al fărădelegii* „răufăcător", *a umbla întru nerăutate / în nevinovăţie* „a duce o existenţă conformă preceptelor religioase / biblice", *a dezlega pântecele* [bibl.] „a da fertilitate, a face să rodească", *a-şi lărgi gura* (*împotriva cuiva*) „a cleveti; a huli", *a avea demon* „a fi posedat de diavol, a fi îndrăcit", *a ridica urmaşi* [bibl.] „a procrea"; *puţin credincios* „necredincios, păgân", *puţină credinţă* „necredinţă", *fiii nunţii* [bibl.] „nuntaşi"; *întru lungime de zile* „veşnic", (*până*) *în veac / în veci / pe vecie* „la sfârşitul timpului destinat existenţei pământeşti", *în deşert* „zadarnic" ş.a.), precum şi numeroase **structuri frazeologice ale limbii comune**, arhaice, dar şi cu circulaţie în româna actuală (adesea, registrul popular, familiar...): *a lua aminte* „a asculta", *a da ploaia* „a ploua", *a da de veste / ştire* „a vesti", *a sălta de veselie* „a exulta", *a da de gol* „a trăda", *a da dosul* „a pleca, a fugi", *a lua învăţătură* „a (se) învăţa", *a pune pe fugă* „ a alunga, a fugări", *a face supărare* „a supăra", *a ţine sfat* „a se sfătui", *a face socoteală* „a socoti", *a arunca sorţi* „a trage la sorţi", *a pune sub obroc* „a ascunde", *a pune în negoţ* „a investi" ş.a. În conformitate cu punctul de vedere asumat în literatura de specialitate (v., de ex., Tutin şi Grossmann 2002, Mejri 2005 sau Abreu 2018), cele mai multe dintre structurile biblice care au făcut obiectul discuţiei noastre (cf. *supra*, **2.** şi **3.**) sunt definibile drept *semifrazeme* (la Mel'čuk 1998) sau *locutions*

faibles (la Polguère 2015), în condiţiile în care criteriul esenţial de apartenenţă la categoria *unităţilor fixe* / *locuţiunilor*, şi anume criteriul *noncompoziţionalităţii semantice*, nu se verifică decât într-un număr restrâns de situaţii (v. *infra*, cazurile în care s-a produs aşa-numita ***aréférenciation***, cf. Gréciano 1983)[8]. Cel mai adesea este vorba despre tipare în care (cel puţin) unul dintre termenii componenţi şi-a păstrat sensul *referenţial / denotativ*, prin urmare sensul structurii respective definindu-se drept (*cvasi*)*compoziţional* (Abreu 2018). Astfel de tipare reprezintă, de regulă, construcţii colocative sau cvasilocuţionale (*relativ*) *transparente*, unele dintre acestea fiind susceptibile de a fi calificate drept *regulate*, în măsura în care structura lor permite evidenţierea unui tipar specific de formare, mai exact a unor *reguli de bază*, în formularea lui Tutin şi Grossmann (2002). Sunt relevante în acest sens tiparele verbale constituite în jurul unui verb „auxiliar" de origine latină, succedat de un substantiv, sintactic un obiect direct (cf., de ex., ***a lua*** *învăţătură / poruncă / înştiinţare...* ; ***a da*** *cinste / putere / mărturie / semn / glasul / ţâţă / ploaia / dosul...*; ***a arunca*** *sorţi / ocară...*; ***a face*** *socoteală / supărare / parte...*) sau un obiect prepoziţional / un circumstanţial (cf., de ex., ***a se lua pe*** *urma cuiva;* ***a da de*** *ştire / veste / ruşine*, ***a da la*** *moarte / pieire;* ***a se face de*** *ocară*; ***a pune pe*** *fugă*, ***a pune sub*** *obroc*, ***a pune în*** *negoţ*, ***a se pune la*** *învoială*). Caracterul *regulat* al multora dintre aceste tipare se susţine – aşa cum a putut reieşi din discuţia anterioară (v. *supra*, **2.** şi **3.**) – inclusiv având în vedere că acestea sunt echivalabile semantic prin verbe care aparţin aceleiaşi familii lexical-etimologice căreia îi aparţine şi substantivul aflat în componenţa structurii respective (cf., de ex., *a lua* ***învăţătură*** *= a* ***învăţa***, *a da* ***cinste*** *= a* ***cinsti***, *a da* ***ploaia*** *= a* ***ploua***, *a se pune la* ***învoială*** *= a se* ***învoi***, *a da de* ***veste*** *= a* ***vesti***, *a zice cu* ***cuvântul*** *= a* ***cuvânta*** ş.a.m.d.). În interiorul acestei categorii, sunt structuri susceptibile de a fi caracterizate printr-un *grad superior de fixare*, argumente în acest sens fiind furnizate nu numai de o *recurenţă notabilă* în limitele câmpului discursiv religios / biblic (cf., de ex., *a lua învăţătură, a arunca sorţi, a lucra fărădelege, a ţine sfat, a da la moarte, a face supărare, a pune sub obroc, a ridica urmaşi; scurgere de sânge, puţin credincios* ş.a.), ci şi (alteori) de posibilităţile reduse de substituire a unui termen din componenţa unei structuri sau a alteia printr-un sinonim (v., de ex., *smerit cu* ***duhul*** */ *smerit cu* ***spiritul***, *a lucra* ***fărădelege*** */ *a lucra* ***faptă rea***, *a da* ***dosul*** */ *a da* ***spatele***, *lucrător al* ***fărădelegii*** */ *lucrător al* ***faptei rele***, *****muncitor*** *al fărădelegii, a da* ***glasul*** */ *a da* ***vocea***[9] etc.). În aceeaşi ordine de idei, prezintă relevanţă imposibilitatea de variaţie la nivel morfologic (cf., de ex., *a da* ***ţâţă*** */ *a da* ***o ţâţă***, **a da* ***ţâţe***; *a avea* ***demon*** */ *a avea* ***demoni***; *a da* ***de veste / ştire*** *// *a da* ***de o*** *veste /* ***de o*** *ştire, *a da* ***de veşti***; *a da dos****ul*** */ *a da* ***dos***; *a face* ***supărare*** */ *a face* ***supărări***; *a da* ***semn*** / [*]*a da* ***semne***[10] etc.) sau sintactic, inclusiv în ceea ce priveşte topica (cf., de ex., *puţin credincios* / **credincios puţin*).

Alte tipare sunt *mai puţin fixate*, în cazul acestora fiind posibilă substituirea unui termen component printr-un sinonim[11] (cf., de ex., *a sălta de* ***veselie***, dar şi *a sălta de* ***bucurie***; *a da* ***cinste***, dar şi *a da* ***slavă***; *a ajunge de* ***ocară***, dar şi *a ajunge de* ***batjocură***; *a pune sub* ***obroc***, dar şi *a pune sub* ***baniţă***; *a arunca* ***ocară***, dar şi *a arunca* ***insultă***; *a da la* ***moarte***, dar şi *a da la* ***pieire***; *a da de* ***veste***, dar şi *a da de* ***ştire***; ***a arunca*** *sorţi*, dar şi ***a trage la*** *sorţ*[*i*]; ***a-şi lărgi*** *gura* (*împotriva cuiva*), dar şi ***a-şi deschide*** *gura* ***larg***; ***a da*** *ploaia*, dar şi ***a cădea*** *ploaia;* ***a da pe*** *seamă cuiva*, dar şi ***a lăsa în*** *seama cuiva*; *fără* ***pricină***, dar şi *fără* ***temei*** ş.a.) sau variaţia în plan gramatical. Legat de acest ultim aspect, a se vedea, de pildă, posibilitatea ca verbul-centru să se construiască atât cu dativul sintetic, cât şi cu dativul analitic (cf. *a da* ***pieirii***, dar şi *a da* ***la pieire***;

[8] În astfel de cazuri – în care *fiecare* dintre elementele componente ale unei structuri *şi-a pierdut funcţia referenţială* (Tutin şi Grossmann 2002: 12) – avem a face cu tipare definibile drept *frazeme complete*.

[9] V., prin comparaţie, în limba actuală (varianta laică), (semi)frazeologismul (în care substantivul apare nearticulat) *a da* ***glas***, utilizat în variaţie liberă cu *a da* ***voce***.

[10] Tiparul în care este ocurent substantivul *semn* la plural este valorificat în româna actuală, varianta laică, însă cu o nuanţă semantică aparte, şi anume [*a da* ***semne***] „a se manifesta într-un fel anume, trădând o anumită stare interioară" (/ *a da semn* „a oferi un indiciu spre recunoaştere").

[11] În felul acesta rezultă aşa-numitele *variante frazeologice*.

a da ***la moarte***, dar şi *a da* ***morţii***) sau variaţia între tiparul prepoziţional şi tiparul tranzitiv (cf., de ex., *a da* ***de*** *veste / a da veste* ş.a.).

Din categoria *frazemelor propriu-zise* (*frazeme complete* la Mel'čuk *et al.* 1995, *unităţi polilexematice*, la Gréciano 1983 şi la Corbin 1997 sau *unităţi terminologice complexe,* respectiv *unităţi lexicale sintagmatice* – la Abreu 2018), fac parte unele tipare de genul aşa-numitelor *heteroentităţi* (definite în literatura de specialitate, de pildă la Gross 1996 sau Mejri 2005, prin opoziţie cu *autoentităţile*)[12]. În textul biblic modern acestea sunt ilustrate prin tipare prepoziţionale cu substantiv care funcţionează cu valoare adverbială / (mult mai rar) adjectivală, prin urmare sensul global al tiparului respectiv (*i.e.* adverbial / adjectival) neechivalând cu suma sensurilor termenilor componenţi (cf., de ex., *în veac / până în veac / în veci / în veci de veci / pe vecie, în deşert, în ascuns, în jur de, cu amar, întru lungime de zile, fără pricină, fără temei*). În aceeaşi categorie se distribuie şi unele structuri reprezentând *vestigii / relicve*[13] *ale unui (mai) vechi stadiu* din evoluţia limbii române; este vorba despre tipare cu circulaţie în limba *actuală*, dar şi despre unele structuri definibile drept *arhaice*, în ambele cazuri însă verificându-se principiul *noncompoziţionalităţii* semantice (cf. *a lua aminte, mai presus / prejos de, a da pe seamă, a da de gol, a lua în deşert*). Nu includem aici structuri precum *a pune* ***pe*** *fugă* sau *a da* ***de*** *veste*, care, deşi reflectă, cel mai probabil, tipare „încremenite" / fixate într-un stadiu vechi din evoluţia românei (v., în acest sens, regimul prepoziţional al verbelor *a pune* şi *a da*), nu răspund la criteriul *noncompoziţionalităţii semantice*, fiecare dintre substantivele componente ale tiparelor menţionate (*i.e. fugă*, respectiv *veste*) păstrându-şi sensul referenţial. Nici alte numeroase structuri, în speţă conotate arhaic, nu vor putea fi distribuite în această categorie, având în vedere faptul că semantica acestora (relativ transparentă) relevă principiul (*cvasi*)*compoziţionalităţii*, prin urmare construcţii ca: *a lua înştiinţare, a lua poruncă, a da cinste, a da la moarte, a face socoteală, a da mărturie, a se da pe deasupra, a arunca ocară, a da semn, a sălta de veselie, a ţine sfat, a lucra fărădelege*(*a*), *a avea demon, a ridica urmaş*(*i*); *stăpân de casă,* (*s*)*curgere de sânge, schimbător de bani, puţin credincios, puţină credinţă, fiii nunţii, lucrător al fărădelegii; umilit la inimă* ş.a. fiind definibile mai degrabă drept semifrazeme (locuţiuni slabe şi chiar colocaţii).

O altă posibilă subcategorie de *frazeme complete*, cu excepţia tiparelor distribuibile în clasa *heteroentităţilor*, respectiv a *construcţiilor-relicvă*, este constituită de unele structuri în cazul cărora toate elementele componente prezintă sens figurat, în consecinţă decodarea semantică realizându-se în conformitate cu principiul *noncompoziţionalităţii*[14]; este vorba despre tipare *puternic metaforice*, circumscriind stilistic discursul bisericesc biblic (cf., de ex., *a umbla întru nerăutate* „a duce o existenţă conformă preceptelor religioase / biblice" sau *a dezlega pântecele* „a da fertilitate, a face să rodească"). În unele structuri de acest gen este, totuşi, posibilă substituirea unuia dintre termenii componenţi printr-un sinonim (cf., de pildă, *a umbla* ***întru nerăutate*** – tipar atestat în versiunea psalmică ortodoxă BO, dar şi *a umbla* ***în nevinovăţie***

[12] *Heteroentităţile* ar fi reprezentative prin excelenţă pentru ceea ce a fost desemnat drept *secvenţă fixă* ***prototipică***, mai exact acea structură care nu admite nicio variaţie formală şi care este complet opacă semantic (Mejri 2005: 190). În exemplele furnizate de textul biblic modern, variaţia formală este exclusă, însă nu toate structurile de acest gen pot fi caracterizate drept „complet opace" din punct de vedere semantic; v., de pildă, *în ascuns, cu amar, fără pricină* ş.a. Şi în cazul acestor tipare însă, argumentul forte în favoarea statutului de *structură fixă* este reprezentat de satisfacerea criteriului *noncompoziţionalităţii semantice* (v. discuţia care urmează). Rezultă că nu se poate pune semnul egalităţii între *noncompoziţionalitate semantică* şi *opacitate semantică* (*absolută*), deşi sunt, desigur, o serie de situaţii în care o structură opacă semantic se decodează în conformitate cu principiul noncompoziţionalităţii.

[13] Structuri denumite de Gross (1996: 22) „blocs erratiques". Este vorba, mai exact, despre acele structuri care prezintă relevanţă pentru ***istoria*** *lingvistică internă*, acestea fiind păstrate într-o limbă şi trimiţând la o etapă anterioară din evoluţia limbii respective (Gross 2012: 205). Tiparele de acest gen sunt recognoscibile adesea la nivel sintactic, ele conservând o serie de elemente originare, *exterioare sistemului actual* al unei limbi sau al alteia (Id., *ibid.*).

[14] În literatura de specialitate se vorbeşte, pentru astfel de cazuri, despre *frazeme metaforice* (v., de ex., Pernot 2013: 182).

– tipar prezentând ocurenţe în versiunile psalmice BI şi BP). Desigur, o astfel de posibilitate este relevantă pentru opţiuni de traducere / echivalare distincte în fiecare dintre versiunile biblice considerate. Altfel spus, *în cazul textului religios biblic elaborat într-o limbă modernă, deci ilustrativ pentru ceea ce este desemnat drept literatură de rang secund, inclusiv problema exprimării complexe, frazeologice, se impune adesea a fi analizată în relaţie cu originalul / originalele care au stat la baza unei versiuni sau a alteia*. Afirmaţia noastră se poate verifica şi cu alte exemple, în speţă menţionate *supra*, şi anume cazuri de *variante frazeologice*, rezultate prin „substituirea" unui termen dintr-o structură „primară" cu un sinonim. De pildă, în versiunea psalmică BI s-a optat pentru structura arhaică bisericească *a arunca* ***ocară***, în timp ce în versiunea protestantă BP este ocurentă o structură incluzând un neologism, şi anume *a arunca* ***insultă***, tipar foarte probabil preluat după originalul francez avut la dispoziţie (cf. fr. *jeter une insulte*). Sunt însă şi situaţii în care versiunea de la Ierusalim, BI, optează pentru un tipar frazeologic neologic, în timp ce versiunile ortodoxă şi protestantă recurg la o structură arhaică (v., în acest sens, a *trage la sorţ* [cf. fr. *tirer au sort*], respectiv *a arunca sorţi*).

5. Consideraţii finale

Cele mai multe dintre tiparele care au făcut obiectul de studiu al cercetării de faţă au putut fi definite drept *semifrazeme* sau *locuţiuni slabe*, aceasta în conformitate cu o perspectivă *mai restrictivă*, care privilegiază criteriul *noncompoziţionalităţii semantice*. Materialul excerptat este însă mai degrabă *neomogen*, având în vedere faptul că tiparele astfel definite prezintă, în general, *grade distincte de fixare sintactică*, unele dintre acestea plasându-se în vecinătatea *locuţiunilor propriu-zise / frazemelor complete*, altele, dimpotrivă, stabilind conexiuni mai profunde cu subclasa *colocaţiilor* (v., în acest sens, gradul de recurenţă / frecvenţă specific, dar şi o serie de aspecte lexico-semantice şi gramaticale, precum: posibilitatea vs. imposibilitatea de substituţie lexicală, posibilitatea vs. imposibilitatea de variaţie morfo-sintactică în interiorul construcţiei respective, transparenţa / cvasitransparenţa semantică, raportul 'referenţial / conotativ, figurativ', la nivelul semanticii fiecăruia dintre elementele componente ale unei structuri sau alteia etc.).

Abordarea exprimării complexe, frazeologice, cu referire la o terminologie cum este *terminologia religioasă* a implicat o serie de aspecte *particulare*, expresie, în ultimă instanţă, a *specificităţii acestui tip de literatură*, recunoscută prin *conservatorismul* lingvistic. Astfel, aşa cum era de aşteptat, multe dintre tiparele excerptate reprezintă structuri *arhaice*, în consecinţă apelul la frazeologism fiind aici (susceptibil de a fi pus) în relaţie cu *tradiţionalismul de principiu* al acestui tip de discurs. În aceeaşi ordine de idei, inclusiv unele concepte / aspecte s-au impus a fi, dacă nu redefinite, măcar nuanţate în acord cu individualitatea acestui cadru discursiv. Ne referim, de pildă, la noţiunea de *structură-relicvă* şi suprapunerea sa cu ceea ce îndeobşte este desemnat drept *structură fixă*. Limbajul bisericesc este, prin excelenţă, păstrător al unui număr superior de astfel de structuri, prin comparaţie cu varianta literară laică (registrul standard), deşi – aşa cum s-a putut constata – doar unele dintre aceste tipare au putut fi incluse în categoria frazemelor complete, având în vedere faptul că, în cele mai multe dintre situaţii, nu se verifică principiul *noncompoziţionalităţii* semantice. Aceasta, pe de o parte. Pe de altă parte, conceptul de *structură-relicvă* se susţine (= este operabil), cel puţin în unele cazuri, în limitele stricte ale cadrului discursiv bisericesc / biblic, doar aici anumite structuri fiind (încă) calificabile drept *vii* (aşa-numitele „arhaisme vii"). Acest atribut este exclus în contextul unei eventuale definiri din perspectiva variantei literare laice, reper în funcţie de care aceleaşi structuri vor fi caracterizate ca arhaice; prin urmare, nu se va putea vorbi despre structuri încremenite, tiparele respective făcând parte dintr-un fond (frazeologic) pasiv al românei (cf., de ex., în inventarul nostru, *a da pe seamă, a lua în deşert*). Menţionăm, în aceeaşi ordine de idei, şi problema *variantelor frazeologice*, în speţă a variantelor rezultate prin „substituţia" sinonimică. Astfel, aşa cum am arătat, posibilitatea unor astfel de „*substituţii*" se cuvine de multe ori a fi analizată în

relaţie cu statutul de *literatură de rang secund* al textului bisericesc şi, în acest context, prin raportare la originalele textelor bisericeşti, care au putut impune un tipar sau altul. Individualitatea cadrului discursiv bisericesc / biblic se verifică şi la nivelul valorificării unor ***variante*** *frazeologice* ***distincte, paralele*** cu cele pentru care a optat româna modernă, varianta laică (v., de ex., *a da glas**ul** / a da glas, a **da** pe seamă cuiva / a **lăsa** în seam**a** cuiva, a nu duce grijă / a nu duce grij**a** cuiva, a **da** ploaia / a **cădea** ploaia, a fi **dat** de ruşine / a fi **făcut** de ruşine, a **da** mărturie / a **depune** mărturie, a se face de **ocară** / a se face de **râs*** ş.a.). Uneori, diferenţele de ordin semantic (evocate de anumite particularităţi morfologice) exclud statutul de variantă frazeologică (cf., de ex., *a da semn* şi *a da semn**e***).

La prima vedere, rezultatele cercetării noastre, văzute într-o perspectivă statistică, par a impune concluzia unui conservatorism frazeologic mai accentuat al textului evanghelic (v., în acest sens, cele aproximativ 50 de frazeologisme consemnate în textul evanghelic, prin comparaţie cu textul psalmic, unde am înregistrat mai puţin de 40 de tipare de acest gen). Rezultatele cercetării noastre se impun însă a fi privite cu circumspecţie, luând în considerare două aspecte. Astfel, pe de o parte, trebuie avut în vedere faptul că, în demersul nostru, nu am considerat textul psalmic în integralitatea sa, ci numai primii 36 de psalmi. Pe de altă parte, includerea, în discuţia consacrată textului evanghelic, şi a unei versiuni biblice neconsiderate pentru textul psalmic nu putea rămâne fără consecinţe la nivelul definirii arhaicităţii textului evanghelic modern, în condiţiile în care versiunea catolică NTC vehiculează, aşa cum am avut ocazia de a constata, un număr semnificativ de frazeologisme arhaice / arhaico-populare.

Atât în cazul textului psalmic, cât şi al celui evanghelic, versiunea ortodoxă BO deţine întâietatea în valorificarea tiparului complex, frazeologic, la antipod plasându-se versiunea protestantă BP. De asemenea, în ambele tipuri de scriere biblică prevalează tiparul *frazeologic* ***verbal***, în acest context verbul asociindu-se precumpănitor (direct sau prin intermediul unei prepoziţii) cu substantive şi mult mai puţin cu adjective sau/şi adverbe. Cel mai adesea structurile frazeologice verbale gravitează în jurul unor unităţi lexicale de origine latină (cf. *a da, a lua, a face, a pune* ş.a.), „auxiliarul" *a da* având o forţă generatoare remarcabilă în plan frazeologic atât în textul psalmic, cât şi în cel evanghelic. Un alt element de *continuitate* între cele două tipuri de scriere biblică este reprezentat de faptul că situaţiile în care semifrazemele (constituite pornind de la o serie de verbe „auxiliare") nu se pot substitui printr-un verb sunt (mult) mai slab atestate, prin comparaţie cu cazurile în care substituţia respectivă este posibilă. Este, de fapt, aspectul care susţine pregnant propensiunea stilului bisericesc pentru exprimarea complexă, frazeologică (în ultimă instanţă, în acord cu un tipar *arhaic*, dar şi cu o caracteristică *tipologică* a românei), în condiţiile în care s-a optat în favoarea structurii complexe, frazeologice, deşi aceasta prezenta un sinonim lexical şi chiar un corespondent lexico-etimologic, adesea acesta preexistând cronologic frazeologismului respectiv (v. Dimitrescu 1958: 160). În consecinţă, nu este exclusă posibilitatea ca selecţia frazeologismului, în detrimentul lexemului simplu, să se fi făcut nu numai în virtutea principiului *conservatorismului lingvistic,* ci inclusiv prin conştientizarea (în procesul de traducere / echivalare / revizie) *valenţelor stilistice superioare ale tiparului frazeologic,* menit – cum se exprimă Dumarsais (1981: 134) – „să împodobească", dar şi „să clarifice mai bine" un anume conţinut (v. şi Teleoacă 2016: 178 sq.).

Pornind de la rezultatele cercetării noastre, o *continuitate / unitate marcată,* la nivelul celor două tipuri de texte biblice, se poate admite cu referire la versiunea ortodoxă BO, versiune în care (semi)frazemele (bisericeşti) arhaice propriu-zise prevalează net asupra altor categorii frazeologice. În ceea ce priveşte celelalte două versiuni biblice, şi anume BI, respectiv BP, *discontinuitatea* se manifestă destul de accentuat în ambele cazuri, fie prin opţiunea preponderentă în favoarea structurilor (arhaico)-populare în textul psalmic, raportat la preferinţa pentru utilizarea în proporţii aproximativ egale a ambelor tipare (*i.e.* arhaice propriu-zise, respectiv arhaico-populare / populare, regionale...) în textul evanghelic [este cazul versiunii BI], fie prin valorificarea evident superioară a frazeologismelor arhaice propriu-zise în textul evanghelic, aceasta prin diferenţiere faţă de textul psalmic, unde, dimpotrivă, faptele arhaico-

populare par a prevala [este cazul versiunii protestante BP]. Rezultă, per ansamblu, valorificarea într-un grad superior a dimensiunii (arhaico-)populare în textul psalmic, în ambele versiuni, protestantă şi cea de la Iersualim.

În concluzie, versiunea ortodoxă BO valorifică într-un grad superior (comparativ cu versiunile BI, BP [şi NTC]) tiparul frazeologic, mai mult, atât în textul psalmic, cât şi în cel evanghelic fiind vorba îndeosebi despre structuri arhaice propriu-zise, într-o serie de cazuri bisericeşti / biblice, ceea ce ar putea constitui argumente în favoarea unui *conservatorism accentuat*, conservatorism pe care îl înţelegem inclusiv în relaţie cu o fidelitate marcată faţă de dimensiunea *intrinsec religioasă* a textului psalmic şi a celui evanghelic. O propensiune mai pregnantă în favoarea tiparelor populare se poate admite pentru versiunea BI, cu referire la ambele tipuri de scriere biblică. În cazul **textului psalmic**, BI şi BP se grupează laolaltă, având în vedere nu doar o mai modestă valorificare a exprimării complexe, frazeologice, ci şi prevalarea tiparului arhaico-popular / popular, regional, familiar în detrimentul structurilor propriu-zis arhaice. Cât priveşte **textul evanghelic**, BO se grupează cu BP, prin opţiunea preponderentă în favoarea tiparului arhaic propriu-zis, opţiune recognoscibilă, desigur, într-un grad superior pentru versiunea ortodoxă. Pe de altă parte, BI se grupează cu NTC, fiind vorba despre texte (biblice evanghelice) care apelează în mod aproximativ egal la ambele tipuri de structuri frazeologice, arhaice propriu-zise, respectiv arhaico-populare / populare / regionale...

Per ansamblu, considerând mai exact cele patru versiuni biblice, respectiv cele două tipuri de scriere bisericească, rezultă prevalarea structurilor frazeologice arhaice propriu-zise, (oarecum) în detrimentul celor arhaico-populare / populare / regionale / familiare. Balanţa înclină însă în acest sens având în vedere (în primul rând) atestările din versiunea ortodoxă BO.

BIBLIOGRAPHY

Izvoare

Biblia sau Sfânta Scriptură (tipărită sub îndrumarea şi cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul B.O.R., cu aprobarea Sf. Sinod), Bucureşti, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al B.O.R., 1988 [BO].

Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului şi Noului Testament, Ierusalim, Societatea Biblică, 1980 [BI].

Biblia sau Sfânta Scriptură. Vechiul şi Noul Testament, Dillensburg. Germania, Gute Botschaft Verlag (*GBV*), *1990* [ed. I: 1989] [BP].

Noul Testament (ediţia a IV-a) (Tradus şi adnotat de Pr. Dr. Emil Pascal), Paris, Éditions du dialogue, Société d'Éditions Internationales, 1992 [NTC].

Mic dicţionar academic, (A–ME), Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2010 [MDA_2 I].

Lucrări de referinţă

Abreu, Sabrina Pereira de, 2018, "Considerações sobre a natureza colocacional e locucional de sintagmas terminológicos, în ReDILLeT, n^0 1 (2).

Corbin, D., 1997, „Locutions, composés, unités polylexématiques: lexicalisation et mode de construction", în Martins-Baltar, M. (ed.), 1997, *La locution entre langue et usage*, Fontenay, ENS, Editions.

Coseriu, Eugenio, 1977, *Principios de semántica estructural*, Madrid, Editorial Gredos, p. 87–142, 162–184.

Coşeriu, Eugeniu, 2004, *Teoria limbajului şi lingvistica generală. Cinci studii*, Bucureşti, Editura Enciclopedică.

Dimitrescu, Florica, 1958, *Locuţiunile verbale în limba română,* Bucureşti, Editura Academiei Române.

Dumarsais, César Chesneau, 1981, *Despre tropi sau despre diferitele sensuri în care poate fi luat un acelaşi cuvânt într-o aceeaşi limbă* [Traducere, studiu introductiv şi aparat critic de Maria Carpov], Bucureşti, Editura Univers [ediţia I: 1730].

Gréciano, G., 1983, *Signification et dénotaion en allemand. La sémantique des expressions idiomatiques*, Université de Metz.

Gross, G., 1996, *Les expressions figées en français. Noms composés et autres locutions*, Paris, Ophrys.

Gross, G., 2012, *Manuel d'analyse linguistique. Approche sémantico-syntaxique du lexique*, Villeneuve d'Ascq : Presses Universitaires du Septentrion, coll. « Sens et structures ».

Mejri, S., 2005, « Figement absolu ou relatif : la notion de degré de figement », LINX, 53, p. 183–194.

Mel'čuk, I., A. Clas, A. Polguère, 1995, *Introduction à la lexicologie explicative et combinatoire*, Louvain, Duculot.

Mel'čuk, I., 1998, "Collocations and Lexical Functions", în A.P. Cowie (ed.), *Phraseology. Theory, Analysis, and Applications*, 1998, Oxford, Clarendon Press, p. 23–53.

Munteanu, Cristinel, 2009, „Frazeologia în primele texte literare româneşti", în *Limba română*, Chişinău, anul XIX, nr. 9–10, p. 184–192.

Pernot, Caroline, 2013, « Le défigement de phrasèmes pragmatiques et sa traduction », în *Pratiques* [Linguistique, littérature, didactique] 159–160, 2013 *Le figement en débat*, p. 179–188.

Polguère, Alain, 2015, « Non-compositionnalité: ce sont toujours les locutions faibles qui trinquent », *Verbum*, XXXVII (2), p. 257–280.

Teleoacă, Dana-Luminiţa, 2016, *Semiotica discursului religios. Probleme de poetică, stilistică şi retorică*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.

Teleoacă, Dana-Luminiţa, 2017, *Limbajul bisericesc actual între tradiţie şi modernitate. Literatura didactică şi literatura beletristică*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.

Tutin, A., Fr. Grossmann, 2002, « Collocations régulières et irrégulières : esquisse de typologie du phénomène collocatif », *Revue française de linguistique appliquée*, VII–1, p. 7–25.

THE WAY WE PUT THE UNKNOWN INTO WORDS. MEDIA AND MEDICAL DISCOURSE, LANGUAGE REGULATORS AND DYSTOPIAN REPRESENTATIONS IN 2020

Andreea Pop

Lecturer, PhD, UMFST Târgu Mureş

Abstract: The outbreak of Covid-19 bought to surface old memories that go deep into the collective representation of the world we live in. From 'just a cold' to public threat, this unknown 'China virus' got us all in lockdown but also made the general public use specialized words, such as 'confinement', 'outbreak' 'pandemic', 'epidemic clusters' 'tracking' and so on. As it progresses, people find new means to cope with the ongoing situation, but also with the new language, that no longer seems out of reach and overly scientific. The mental and linguistic regulators put to work in the process have much to do with the way media ripples medical concepts and thus naturalizes and dilutes them in everyday use. Dystopia is called to depict the new state, embedded in a humorous representation of reality of this ultramodern viral disease. This paper gives a subjective état des lieux in Europe since the beginning of this unprecedented year.

Keywords: Covid-19, dystopia, language regulators, media discourse, public speech

À la fin de l'hiver passé, l'on se retrouvait dans la situation paradoxale de ne pas disposer de renseignements, ni de nom pour désigner la réalité du « nouveau coronavirus », dont, à l'exception des spécialistes du domaine médical, le reste du monde ignorait complétement l'existence. En ce début d'hiver, le terme est parmi les plus recherchés et connus, passant de l'ombre à la lumière du jour en un rien de temps – et ce sont les représentants du prestigieux Dictionnaire Merriam- Webster à nous le confirmer récemment. Ce fut à partir du début de la pandémie que le jargon médical a commencé à se frayer chemin dans le vocabulaire courant. Disposer des *mots pour le dire* s'imposait comme un impératif, vu que c'est bien le terme qui structure une réalité qui n'existe de plein droit qu'après sa mise en mots. Plus la maladie avançait, plus elle exigeait des descripteurs appropriés. Le fait d'« habiter une langue », idée chère à Cioran, n'était plus suffisant. Il fallait désormais habiter un langage universel, vu que la langue est elle-même un *topos* à part entière, carrefour du médical et du social, du public et du privé. À partir du moment où la maladie a un nom (même acronyme) et un genre (nous y reviendrons), la maladie parvient à un statut et une reconnaissance universels. Ce qui suit, se veut un inventaire ponctuel de l'aspect linguistique qu'a acquiert la pandémie.

1. Début janvier : Wuhan et OMS en terre inconnue

Le 5 janvier, l'Organisation mondiale de la Santé signalait l'apparition à Wuhan, en Chine, d'un nombre de 44 cas de pneumonie « d'étiologie inconnue », mais qui, selon les autorités chinoises, n'était pas transmissible :

L'agent étiologique *n'a pas encore été identifié ni confirmé*. Le 1er janvier 2020, l'OMS a demandé plus d'informations aux autorités nationales afin d'évaluer le risque.

Les autorités nationales indiquent que l'ensemble des patients sont placés à l'isolement et sont traités dans des établissements médicaux de Wuhan. Les signes et symptômes cliniques sont principalement la fièvre, la dyspnée – pour un petit nombre de patients – et des lésions pulmonaires invasives bilatérales visibles sur les clichés radiographiques. […] D'après les

informations préliminaires fournies par l'équipe d'investigation chinoise, *aucun élément n'atteste une transmission interhumaine significative et aucun cas d'infection d'un agent de santé n'a été signalé.* […] Sur la base des informations actuellement disponibles à propos de cet événement, l'OMS déconseille toute restriction des voyages et du commerce avec la Chine[1].

La première phrase renseigne sur le statut incertain de cette nouvelle maladie. Rassurante, l'illusion de non contagion comportait quand même un « rien » d'inquiétude : des lésions pulmonaires étaient infligées, mais sans que cela empêche l'OMS de « déconseiller la restriction des voyages et du commerce avec la Chine ». Tour de phrase assez remarquable, vu qu'il répond aux exigences de la pragmatique langagière en en effaçant les marques. Dans le fait de déconseiller la restriction l'on conseille la pleine liberté, litote qui allait être très incriminée dans les mois qui à venir. De plus, l'expression crée le terrain de rencontre de l'exercitif et du commissif (Austin) ou bien, si l'on préfère Searle, l'on pourrait dire qu'elle conjugue l'assertif au directif, ce dont le pragmaticien américain aurait sans doute su en tirer profit. Au fond, ce fut bien lui qui, à la fin des années 80 qui proposait le syntagme *point of purpose* : dans un sens restreint, cela porte sur les stratégies à mettre en place afin que les mots réfléchissent la réalité ('get the words to match the world'), ainsi que sur celles qui font que la réalité rende les mots ('get the world to match the words')[2]. Au début de la pandémie, le monde s'est conformé aux mots. Tel qu'il sera montré par la suite, la réalité allait vite basculer.

2. Fin février, Italie : querelle du *transmissible*

Le 25 février le premier ministre italien Giuseppe Conte faisait une déclaration pour la chaîne RAI vis-à-vis la toute nouvelle flambée de coronavirus en Italie, qui atteignait le nombre de 229 cas d'infections et 6 décès en très peu de temps. Une grande hésitation se faisait alors entendre :

Non possiamo prevedere l'andatamento del virus: c'è stato un focolaio e di li si è diffusa anche per una struttura ospedaliera non del tutto propria secondo i protocolli prudenti che si raccomandano in questi casi, e questo ha contribuito alla diffusione. Noi proseguianmo con massima cautela e rigore[3].

Il y manquait bien les mots pour le dire. Le discours médical de cette nouvelle maladie n'avait pas encore fait son entrée dans le langage courant. *Lekton* affrontait alors *sōmata* – le paradigme qu'avait remis en question Antoine Culioli pour désigner le combat du corps avec cet ensemble particulier qui comprend « le temps, le vide, le lieu » et dont il s'était servi pour définir la lexicologie comme science du *dicible*. Dans cette acception, *lekton* deviendrait

un des incorporels par opposition aux corporels ou sōmata comme la voix. Le lekton correspond à quelque chose qui doit être transmissible (le composant « *-ton* » doit être traduit par « *-ible* ») cela a été traduit par « *dictum* » « *dit* », alors que c'est le *dicible*[4].

---

[1] Voir https://www.who.int/csr/don/05-january-2020-pneumonia-of-unkown-cause-china/fr/ Nous soulignons.

[2] John Searle, *Expression and Meaning. Studies in the Theory of Speech Acts*, New York, Cambridge University Press, 2005 [1979], pp. 2-3.

[3] Giuseppe Conte, 25 février 2020, déclaration sur Rai Uno, (https://www.rainews.it/dl/rainews/articoli/coronavirus-numero-contagiati-italia-borreli-nessun-nuovo-focolaio-sesta-vittima-f4b7a314-d16a-4d78-a320-4aad2d233f66.html) reprise par la presse française : « Il est clair qu'il y a un foyer et que c'est de là que (le virus) s'est répandu. Désormais c'est connu, il y a eu une gestion au niveau d'une structure hospitalière pas complètement appropriée selon les protocoles de prudence recommandés dans tels cas et cela a certainement contribué à la diffusion. », cf. https://www.ouest-france.fr/sante/virus/coronavirus/coronavirus-un-hopital-italien-n-pas-respecte-les-protocoles-selon-le-premier-ministre-6752115

[4] Antoine Culioli, *Pour une linguistique de l'énonciation. Opérations et représentations. Tome I*, Paris, Orphys, 1990, p. 49. Italiques de l'auteur. Nous soulignons.

Au croisement de l'analyse du discours de la construction choisie, le *dictum* politique est lui-même restreint par le contexte, lacunaire. L'intervention de Giuseppe Conte faisait comprendre au monde que le virus était aux portes de l'Europe mais également qu'on s'était trompé de protocole dans ces premiers moments de lutte contre le fléau. L'invraisemblable devenait alors tout à fait poss-*ible*, donc *dicible*. Le manque de renseignements et de terminologie, justement, faisait que le discours de responsabilité ait été remplacé par celui de responsabilisation. Sous quelques jours à peine, le premier ministre italien allait décréter le confinement au nord du pays, puis, début mars, le confinement total. Le *lektum*, concept des Stoïciens, concentrait le dire de la *transmission* de la même façon dont la terminologie allait subir une révision bouleversante, au fur et à mesure que s'installait la transmission virale. Des mois après, il deviendrait évident que les mots de la santé allaient faire une fortune sans précédent et presqu'instantanée. Pour une fois, les mots deviendraient tout aussi contagieux que la maladie et le « *dé-* conseil de restrictions » donné par l'OMS tournait désormais vers le contraire.

3. Février-mai, France : le tournant langagier de la transmission

Précédant de quelques jours les déclarations du premier ministre Conte, le Ministère des Solidarités et de la Santé avait déjà conçu des affiches–avertissement concernant le risque de contamination chez les personnes qui rentraient de Chine. Un premier que nous avons pu identifier est daté 12 février 2020.

Affiche-alerte publique du Ministère des Solidarités et de la Santé, 12/02/2020
Source : https://twitter.com/minsolisante/status/1232723863211069440

La disposition de quelques éléments sur l'affiche, en rouge, blanc et bleu, couleurs de la République, attire l'attention sur le fait qu'on est bien au cœur de l'incertitude : dans le coin droit, tout en haut, en lettres blanches, l'on peut lire « Coronavirus COVID-19 ». Le syntagme manque de tiret ou de tout autre signe typographique, ce qui signale qu'au mois de février on avait beaucoup de mal à distinguer entre le virus déclencheur et la maladie même. Ce fut aussi le cas à la fin des années 70 des deux autres acronymes célèbres : le SIDA et le VIH. Petite absence révélatrice pour l'état d'esprit généralisé, dominé par l'insuffisance et la confusion.

Autre élément exprimant l'incertitude : la référence au séjour « dans une zone de circulation active du virus » sans en donner d'autres renseignements. C'est ce qu'allaient devenir

les désormais hyperconnues « zones rouges », par la suite très soigneusement déclinées de façon paradigmatique. Des affiches quasi identiques sont à trouver en ligne, datées les 24 et 25 février. Ces variantes comportent la même association horizontale « Coronavirus-COVID-19 » (des fois : « COVID-2019 » - majuscules ou minuscules). Les affiches en question changent la phrase « Dans les 14 jours après un séjour dans une zone de circulation active du virus » par : « Vous revenez de Chine ou d'une zone où circule activement le virus*… »[5]. Un astérisque renvoie au site officiel du ministère. Dans l'espace de deux semaines, le nom de la Chine fait le tour de la planète, sera porté à l'affiche et colporté par tous les médias à partir du 25 février. En outre, la variante du 25 février insère une parenthèse supplémentaire en rouge délavé, sous ladite phrase modifiée : « (vol direct ou via un autre pays) ». De petites différences qui trahissent quand même un effort de concentration mais qui parlent également de la difficulté de la tâche, car l'on manque cruellement d'information, alors que le virus était déjà arrivé en Europe depuis le dernier jour du mois de janvier.

Ce 25 février semble toutefois avoir marqué une prise de conscience générale des pays européens qui entraient de plein pied en combat contre le virus. Nous seulement les avertissements se multipliaient, mais on commençait à s'intéresser de plus près à l'existence du virus. Dans une émission sur France Info un spécialiste expliquait déjà que la transmission se faisait tout aussi bien par la toux que par la projection de postillons, les mini-gouttelettes de salive infectée[6].

Le 1er avril, le blog des correcteurs du *Monde* publie un article prétendument attribué à des chercheurs suisses et intitulé « Coronavirus : évitons le tutoiement ». En ce moment la lutte contre le virus passe sur le terrain de l'ironie issue du confinement :

En France, on connaît bien désormais le Comité analyse recherche et expertise, créé le 24 mars 2020 par l'Élysée afin de conseiller le gouvernement français dans la lutte contre le Covid-19. […] *Considérant que certains mots conduisent à expirer plus d'air que d'autres, et risquent d'occasionner davantage de postillons, source essentielle de propagation du virus SARS-CoV-2, le comité recommande d'en « suspendre l'usage jusqu'à nouvel ordre »*

Dès le 25 mars, l'Académie française fut saisie de cette recommandation, et elle vient de rendre son avis : *Ce sont les consonnes qui posent problème. Il convient d'éviter les chuintantes, les labiales et les dentales sourdes et de les remplacer par des sonores, des liquides et des nasales. « En clair*, précise le Comité, *il s'agirait de bannir les sons ch-, f-, t- et p-. »* [7].

Le nombre de postillons projetés dépendrait ainsi de la nature des consonnes utilisées, certains mots étant plus dangereux que d'autres. De plus,

L'Académie, fidèle à ses origines, estime que face au coronavirus, il est urgent de « revenir aux règles de la grammaire et de la politesse classiques », en remplaçant par exemple l'usage de *tu* par celui de *vous*. Par ailleurs, estime-t-elle, « l'usage du vouvoiement devrait aussi permettre "d'instaurer plus de distance" entre les personnes »[8].

Humour et ironie sont bien chez eux sur le site des correcteurs du *Monde*. Cependant ils contribuent à la création d'îlots d'humour au cœur de cette dystopie que la pandémie a installée, par le rire et l'absurde. Le rire est en fait le premier régulateur de sens lors de la traumatisante expérience de confinement. On avait besoin de s'amuser, de récréer le dynamisme de la vie telle qu'elle était et cela est venu par la langue. Peu à peu l'on fait son repli dans la langue comme si

[5] Un des nombreux sites reprenant l'affiche officielle du Ministère des Solidarités et de la Santé : https://www.rhone.gouv.fr/Actualites/Informations-coronavirus-COVID-19

[6] https://www.francetvinfo.fr/sante/maladie/coronavirus/covid-19-comment-se-transmet-le-virus_3841253.html

[7] Voir https://www.lemonde.fr/blog/correcteurs/2020/04/01/confinement-evitons-le-tutoiement/ Les auteurs soulignent.

[8] *Ibid.*

elle était appelée à se substituer à l'espace : la liberté d'expression venait se substituer à la restriction de mouvement. Cela s'accompagnait, de plus, avec le passage au virtuel : télétravail, télé-école, télé-sociabilité remplaçaient graduellement les rapports interhumains.

De porteur de sens, le mot devient porteur de sentence. À l'époque où masques et équipements médicaux faisaient cruellement défaut, l'on se créait des masques de langage, pour dissimuler la peur. La dystopie engendre ainsi de multiples atopies, qui font oublier, ne fut-ce que pendant un moment, la réalité. Et cela n'a pas l'air d'achever bientôt.

La distanciation sociale (terme sur lequel l'Académie française continue de sourciller) devient un enjeu à approcher sur le terrain de la deixis. Vouvoyer serait un geste-barrière (autre terme que la pandémie a introduit dans notre vocabulaire courant). L'absurde hilaire touche l'apogée dans cet interchangement de sens propre et figuré. L'on quitte l'espace d'un Georges Perec, dans *La Disparition* (vue le projet de substitution consonantique) pour rejoindre Alfred Jarry et son *Ubu-Roi* pataphysique. Comme le postmodernisme est condamné à reprendre continuellement les formes du passé, l'on ne s'en étonne guère que la parodie et le délire verbal fassent leur retour en force. Le pays de nulle part d'Alfred Jarry est devenu le monde virtuel.

La farce intellectuelle reprend donc le devant de la scène en France. Par une affiche-pastiche de celles officielles, un 5 avril, d'après son témoignage sur son blog, un Français propose un certain plan de révision phonétique. Selon son argumentation, « les voyelles étaient innocentes, alors que plus de la moitié des consonnes étaient engagées dans le processus » [de postillonnage] [9]. Le plan viserait une réforme en quatre semaines : lors de la première, les consonnes Pet B sortiraient de l'usage, « au mrofit de la nasale M » ; semaine 2 : les dentales D, T devraient être « remmlacées mar la nasale N ; semaines 3 et 4 : les vélaires K, G seraient « remmlacées par la nasale GN », pour achever en fanfare par les fricatives F, V, S, Z et CH, à 'remmlacer' par le R. Le tout est bouclé par un superbe « Rire la Rémumligne ! Rire la Rrance ! », variantes 'postillonnées' des formulations solennelles « Vive la République ! Vive la France ! ».

Farce, facétie, pastiche et parodie, voilà toutes réfléchies par une même idée, qui n'est pas tout à fait originelle, mais qui demeure, sans doute, astucieuse et créative. Le fait d'habiter une langue est rarement plus évident que lors de cette sorte d'appropriation des virtualités de la langue maternelle.

[9] https://www.plaf.org/articles/la_phonetique_du_postillon/ et https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1457717474399555&set=a.109196352585014&type=3&theater
En lisant l'histoire de cette plaisanterie, l'on vient à se rendre compte du rôle régulateur de l'humour qui ressort de ladite « révision » fantasque et culpabilisatrice de consonnes. Le discours officiel en dissémine (si l'on veut : postillonné) en d'autres, humoristiques. L'on voit bien que les germes de ce plan existaient déjà sur la Toile –nous l'avons retrouvé chez les correcteurs du *Monde*, daté 1er avril ; moins importe : le succès de cette variante est, semble-t-il, quasi immédiat, le texte en question ayant donné des variantes audio, beaucoup plus drôles à la lecture. Le site de Plaf (de son identité déclarée : Sam Anchman) le retrace, en donnant la liste des émissions où l'on en a parlé, sans omettre le fait que l'idée lui soit venue d'un texte parodique intitulé « »Eurofrançais » appartenant à quelqu'un d'autre, nommé Serge Paccalin, ayant été écrit à l'entrée de la France en zone euro. Cet autre texte proposait une sorte de *frallemand* (ou *fratsch* ?) comme langue officielle de l'Union. Bien que l'on comprenne que l'idée ne soit pas complétement nouvelle (le même site renvoie à un sketch de Bernard Azimuth dans les années 90 déjà, qui traite de la suppression des consonnes) on ne peut pas s'empêcher d'en apprécier le rôle cathartique en temps de pandémie ainsi que la qualité de la plaisanterie. Le site dresse également un inventaire de la présence de cette farce dans les médias. Pour écouter la variante audio, nous recommandons le fragment d'une émission RTL y reprise (novembre 2020).

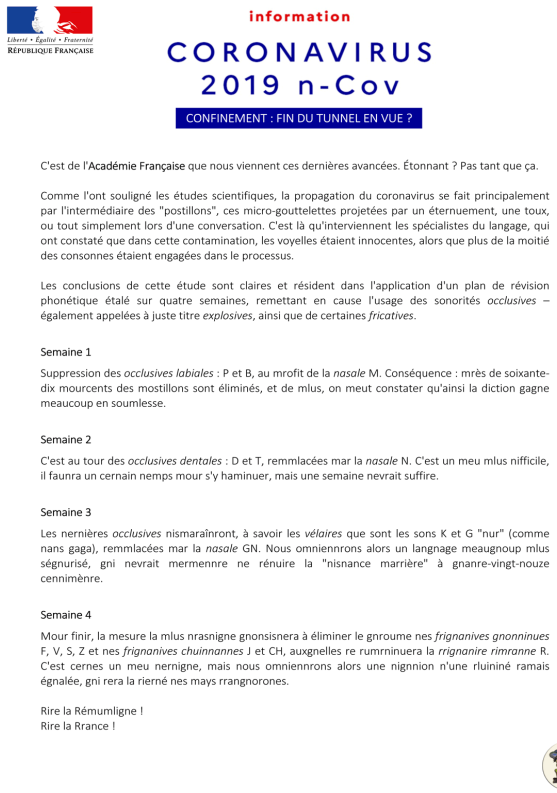

Liberté • Égalité • Fraternité
RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

information

CORONAVIRUS
2019 n-Cov

CONFINEMENT : FIN DU TUNNEL EN VUE ?

C'est de l'**Académie Française** que nous viennent ces dernières avancées. Étonnant ? Pas tant que ça.

Comme l'ont souligné les études scientifiques, la propagation du coronavirus se fait principalement par l'intermédiaire des "postillons", ces micro-gouttelettes projetées par un éternuement, une toux, ou tout simplement lors d'une conversation. C'est là qu'interviennent les spécialistes du langage, qui ont constaté que dans cette contamination, les voyelles étaient innocentes, alors que plus de la moitié des consonnes étaient engagées dans le processus.

Les conclusions de cette étude sont claires et résident dans l'application d'un plan de révision phonétique étalé sur quatre semaines, remettant en cause l'usage des sonorités *occlusives* – également appelées à juste titre *explosives*, ainsi que de certaines *fricatives*.

Semaine 1

Suppression des *occlusives labiales* : P et B, au mrofit de la *nasale* M. Conséquence : mrès de soixante-dix mourcents des mostillons sont éliminés, et de mlus, on meut constater qu'ainsi la diction gagne meaucoup en soumlesse.

Semaine 2

C'est au tour des *occlusives dentales* : D et T, remmlacées mar la *nasale* N. C'est un meu mlus nifficile, il faunra un cernain nemps mour s'y haminuer, mais une semaine nevrait suffire.

Semaine 3

Les nernières *occlusives* nismaraînront, à savoir les *vélaires* que sont les sons K et G "nur" (comme nans gaga), remmlacées mar la *nasale* GN. Nous omniennrons alors un langnage meaugnoup mlus ségnurisé, gni nevrait mermennre ne rénuire la "nisnance marrière" à gnanre-vingt-nouze cennimènre.

Semaine 4

Mour finir, la mesure la mlus nrasnigne gnonsisnera à éliminer le gnroume nes *frignanives gnonninues* F, V, S, Z et nes *frignanives chuinnannes* J et CH, auxgnelles re rumrninuera la *rrignanire rimranne* R. C'est cernes un meu nernigne, mais nous omniennrons alors une nignnion n'une rluinin é ramais égnalée, gni rera la rierné nes mays rrangnorones.

Rire la Rémumligne !
Rire la Rrance !

Affiche-pastiche « de pandémie » des affiches-alerte Covid-19 officielles. Source : https://www.plaf.org/articles/la_phonetique_du_postillon/

Le fait que l'idée présentée ici vient avec sa propre archéologie, montre combien elle est postmoderne. Il y a des choses que l'on apprend, puis réactive à des moments particuliers de l'existence, sans en avoir conscience, des fois, qu'en ce faisant, on intègre une chaîne dont on n'est que la dernière maille. Le langage est donc investi d'une charge référentielle particulière, d'une force tout à fait remarquable, qui touche le niveau perlocutionnaire de l'effet produit. Ce dernier ne vise pourtant pas le hic et nunc de la conversation face à face. Toujours est-il qu'à l'époque de la distanciation sociale, il se propage comme une onde et transfère le complexe espace-temps dans le virtuel de la plateforme sociale – dans l'ici et le maintenant de la reproduction en chaîne. Comme tenu des 'postillons' qu'elle a disséminés au passage, cette pseudo-affiche de 'révision' phonétique a connu un époustouflant succès immédiat. Il y a quelque chose dans cette dynamique de la reprise qui nous pousse à revisiter les anciennes théories des actes de langage d'Austin et de Searle. De plus en plus l'on vient à comprendre que le niveau perlocutionnaire introduit par Searle quantifie non pas la force de l'affirmation mais surtout son *potentiel* affirmatif.

La plateforme vient de nous le montrer, la force d'un énoncé vient à présent de la vitesse de multiplication du message (partiellement quantifiable par les partages et les like/jour), qui s'infiltre dans la masse par l'intermédiaire d'une personne à peine. À leur époque, Austin et Searle prenaient en compte le rapport biunivoque entre locuteur et allocutaire(s). Aujourd'hui, la structure est beaucoup plus complexe, la Toile engendre un récepteur qui est *simultanément* locuteur-allocutaire : en même temps qu'il reçoit le message, l'allocutaire le transmet vers des tiers, devenant locuteur dans le sens d'émetteur pluridirectionnel. En résulte une forte progression, géométrique presque, car cela se multiplie – virtuellement - à l'infini. L'espace et le temps se pulvérisent à leur tour en de milliers de « postillons ». Les trois dimensions identifiées par Searle – locutoire, illocutoire, perlocutoire s'accompagnent de cette autre, *trans*locutoire, qui selon nous, exprime cette espèce d'autoflagellation du locuteur-allocutaire virtuel.

La dystopie linguistique sur le terrain de la pandémie se prolonge le 7 mai 2020, à la sortie du confinement, lorsque la susmentionnée Académie française offre des éclaircissements à

propos de quelques mots de la pandémie, tels : le genre féminin de *la* Covid-19, le pluriel du mot composé geste-barrière, le fait qu'à la distanciation sociale l'on devrait préférer la *distance de sécurité*[10]. L'on apprend ainsi que le genre féminin de Covid-19 vient du fait d'être l'acronyme d' une *maladie*, mais également que la langue française devrait également se protéger contre l' 'infection' causée de la pénétration des nouveaux anglicismes que la pandémie avait occasionnés[11].

Quant au terme confinement, c'est le dictionnaire du Centre des Ressources Textuelles et Linguistiques en précise les origines : juridique (administratif - terrains confinés : 1481 ; pénal - enfermement d'un prisonnier- dès 1579) et médical (isolement d'un malade – à partir des années 1960)[12].

Par ailleurs, son voisin, le terme « quarantaine », est devenu le mot de l'année 2020 selon le Cambridge Dictionary. Les représentants de la maison d'édition précisent qu'il est déjà devenu le synonyme du confinement, tout en assimilant dans le mental collectif le côté volontaire, qu'exprimait son homologue. Aujourd'hui, paraît-il, on n'y voit plus de différence entre les deux – tout comme c'en est le cas en roumain, d'ailleurs. Cela signale également un renoncement volontaire à la liberté de mouvement en faveur de la sécurité médicale – une idée assez surprenante, d'ailleurs, et qui mériterait un approfondissement ultérieur[13].

Aggravée par pandémie, la dystopie est loin de toucher à sa fin. Plus le temps passe, plus l'on se rend compte qu'elle n'avait au fond pas été engendrée par la maladie. Le coronavirus l'a accélérée, tout au plus. Les mots de la pandémie paraissent avoir déjà été stabilisés par la reprise et la multiplication des discours. Au début flous et manquant d'assurance, ils deviennent en cette fin de décembre 2020 de la monnaie courante, le passage de temps aidant. L'on se rend aussi compte du rôle régulateur de l'humour en ce temps de pandémie, qui s'accompagne d'accessoires lexicaux et truffe les discours. C'est effectivement la qualité de la plaisanterie qui la rend connue et médiatisée. Avoir le mot pour le dire est la condition nécessaire de ce processus d'assimilation du nouveau, surtout lorsqu'il est traumatique. Ce mot dépasse le médical et entre dans le langage courant. Une preuve de plus que le langage tout en demeurant performatif, se doit de revisiter les théories anciennes afin de pouvoir relever les défis de l'avenir, que ce soit dans une clé grave ou bien ludique.

---

[10] À titre d'exemple : http://www.academie-francaise.fr/le-covid-19-ou-la-covid-19 ; http://www.academie-francaise.fr/confins-confiner-confinement ; http://www.academie-francaise.fr/les-gestes-barriere-ou-les-gestes-barriere:text=S'agissant%20de%20geste%20barri%C3%A8re,%C3%A9crira%20donc%20des%20gestes%20barri%C3%A8res.; http://www.academie-francaise.fr/distanciation-sociale

[11] On explique entre autres, que le D de l'acronyme Covid – CoronaVIrusDisease aurait dû être remplace par le M, en provenance du latin, langue universelle, *morbus* signifiant « maladie ». Le propos n'avait pas échappé aux journalistes de *The Guardian*, qui en rendent compte avec un petit sourire sournois. https://www.theguardian.com/world/2020/may/13/le-la-covid-coronavirus-acronym-feminine-academie-francaise-france

Quant au genre de la maladie, notons de passage que l'édition 2021 du *Petit Robert* admet les deux genres. Les mots de la pandémie se sont frayé chemin en raison du fait que les jours que l'on vit font partie d'un événement « historique ». Selon l'affirmation d'un des lexicographes de la maison d'édition, outre les mots de la/du Covid, le dictionnaire va également intégrer des termes en rapport avec la gastronomie et la tolérance sexuelle (tels « polyamour » ou « pansexuelle :https://www.francetvinfo.fr/sante/maladie/coronavirus/coronavirus-de-nouveaux-mots-lies-a-la-pandemie-entrent-dans-le-dictionnaire-la-langue-va-etre-marquee-de-maniere-durable-d-apres-un-lexicographe_3985097.html)

Ce n'est en définitif pas étonnant de voir le digestif et le sexuel s'allier à la mort et à la maladie.

[12] https://www.cnrtl.fr/definition/confinement

[13] Voir http://view.ceros.com/cambridge/woty/p/1 Selon le Merriam-Webster Dictionnary, d'après le nombre de recherches effectuées, le mot de l'année est « pandémie » https://edition.cnn.com/2020/11/30/us/word-of-the-year-pandemic-dictionary-trnd/index.html#:~:text=It's%20dominated%20nearly%20every%20corner,use%20daily%2C%20both%20companies%20said.

Demeure très intéressante la manière dont la lexicologie réfléchit l'état des lieux en ce moment historique et ce, à l'échelle planétaire.

BIBLIOGRAPHY

OUVRAGES :

Culioli, Antoine, *Pour une linguistique de l'énonciation*. *Opérations et représentations. Tome I*, Paris, Orphys, 1990.

Searle, John, *Expression and Meaning. Studies in the Theory of Speech Acts*, New York, Cambridge University Press, 2005 [1979].

SITES

https://www.who.int/csr/don/05-january-2020-pneumonia-of-unkown-cause-china/fr/

https://twitter.com/minsolisante/status/1232723863211069440

https://www.plaf.org/articles/la_phonetique_du_postillon/

https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1457717474399555&set=a.109196352585014&type=3&theater

https://www.rhone.gouv.fr/Actualites/Informations-coronavirus-COVID-19

https://www.rainews.it/dl/rainews/articoli/coronavirus-numero-contagiati-italia-borrelli-nessun-nuovo-focolaio-sesta-vittima-f4b7a314-d16a-4d78-a320-4aad2d233f66.html

https://www.ouest-france.fr/sante/virus/coronavirus/coronavirus-un-hopital-italien-n-pas-respecte-les-protocoles-selon-le-premier-ministre-6752115

https://www.lemonde.fr/blog/correcteurs/2020/04/01/confinement-evitons-le-tutoiement/

https://www.francetvinfo.fr/sante/maladie/coronavirus/coronavirus-de-nouveaux-mots-lies-a-la-pandemie-entrent-dans-le-dictionnaire-la-langue-va-etre-marquee-de-maniere-durable-d-apres-un-lexicographe_3985097.html

http://www.academie-francaise.fr/

https://www.cnrtl.fr/

http://view.ceros.com/cambridge/woty/p/1

https://edition.cnn.com/2020/11/30/us/word-of-the-year-pandemic-dictionary-trnd/index.html#:~:text=It's%20dominated%20nearly%20every%20corner,use%20daily%2C%20both%20companies%20said.

https://www.theguardian.com/world/2020/may/13/le-la-covid-coronavirus-acronym-feminine-academie-francaise-france

ENGLISH, PLEASE!" ENGLISH TEACHERS' BELIEFS REGARDING L1 USE

Zsuzsanna Dégi

Lecturer, PhD, „Sapientia" University of Cluj-Napoca

Abstract: Several studies have been conducted on the beliefs of teachers in multilingual contexts across Europe (see De Angelis 2011; Otwinowska 2014; Haukas 2016 etc.). Getting an insight into teachers' beliefs on education and learning is important in order to understand their own behaviour in the classroom.
Phipps and Borg (2009) offer insight into the relationship between beliefs and classroom practice. They state that teachers' beliefs are influenced by their own experiences as learners, and this can 'outweigh' what is learnt during teacher education. Moreover, when discussing about how teachers' beliefs match their classroom practices, they argue that most of the times there is a mismatch or inconsistency between what teachers believe and how they actually teach.
The present study sets out to explore high school English language teachers' beliefs regarding classroom language use. The data for this research was collected through an online questionnaire which allowed for a greater and more convenient access to participants. The questionnaire was created in English and sent to prospective participants via email and social media applications. Questions focused on teachers' opinions about using other languages during target language teaching.
Results show differences in teachers' individual beliefs and opinions however the "struggle" to maintain an exclusive target language classroom setting is a general trend among participant teachers.

Keywords: EFL classroom, teachers' beliefs, language use, high school

Introduction

Non-target language use during foreign language lessons has been a highly controversial topic not only among researchers but it represents a major concern for teachers as well. Most teachers try to avoid and prevent the use of students' mother tongue and usually they restrict or ban students from using their mother tongue during foreign language classes as they believe it has a negative impact on the language acquisition process. On the other hand, students try to find ways and reasons to use their mother tongue while still participating successfully in the foreign language classroom. Levine (2011: 4) emphasizes the contradictory relationship between the existent aims of foreign language education – creating a target-language environment by using exclusively the target language within the classroom – and the poor educational system which offers only a small number of teaching hours where learners can get in contact with the target language. A number of scholars (Cook, 2001; Garcia and Li, 2014; Cenoz and Gorter 2011, 2013, 2015; Canagarajah, 2013; Cummins, 2007; Swain and Lapkin, 2013) have already contested the monolingual norms applied to the foreign language classroom and concerning the ways in which "teachers understand the artificial microcosm" (Levine, 2011: 4) of the foreign language classroom. The worst is that the use of the L1 is stigmatized and prohibited; teachers often us the L1 relatively little as they convey a minimum or no pedagogical value to the use of the L1 (Macaro, 2001). Due to the limited number of foreign language classes, teachers try to use the target language exclusively; however, they seem to neglect the fact that the language

classroom is a multilingual environment where teachers' and students' complete linguistic repertoire is present (Cook, 2001; Levine, 2003, 2005). Ignoring students' other languages means to neglect their previous language learning experiences and prior linguistic and metalinguistic knowledge they might possess. Thus, Levine (2011:5) points out that "the time is ripe for the development of a principled, multilingual approach to language classroom communication".

Previous research on non-target language use

Contrary to previous studies arguing for the prohibition of learners' first language(s) during foreign language teaching, in the last decade many researchers (see Cook, 2001; Swain and Lapkin, 2000, Levine, 2011; Cummins, 2007; Voicu, 2012) have claimed that the L1 or any other previously learnt language can function as "a cognitive tool" (Dailey-O'Cain and Liebscher, 2009: 131) that supports foreign language acquisition, and these claims lead them to argue for "some sort of principled alternation" (Dailey-O'Cain and Liebscher, 2009: 131) between target and non-target language use in the foreign language classroom.

The use of L1 by students is often assumed to be evidence showing lack of proficiency in the target language. On the other hand, when teachers, who have both authority and ability to speak the target language, use the L1 it is considered to serve important functions in the acquisition process in that they mediate language learning and mark different aspects of meaning-making within the classroom. From the perspective of sociocultural theory, the use of non-target languages helps learners to establish intersubjectivity, or arrive at a shared perspective regarding the task at hand (Dailey-O'Cain and Liebscher, 2009).

Levine (2009) suggests that teachers should raise learners' awareness concerning the role of non-target languages in foreign language communication and learning. The author proposes that raising awareness does not mean to consciously control L1 use during interactions but first to de-stigmatize codeswitching and to teach and discuss some purposes of codeswitching in conversation. At the same time, teachers' experiences and numerous studies show that regardless of whether the teacher uses the target language most of the time, and whether or not the teacher forbids the use of non-target languages, students in fact still use their first language in many ways when they communicate in the classroom. Yet, simply allowing the use of non-target languages during classroom communication is neither sufficient nor pedagogically sound (Levine, 2009: 160). Ó Duibhir and Cummins (2012) also emphasize that the use of non-target languages can be more efficient if teachers drew learners' attention to crosslinguistic similarities and differences. Moreover, a flexible use of the languages during language teaching has been considered beneficial by many scholars (Garcia and Li Wei, 2014; Jones and Lewis, 2014; Cenoz and Gorter, 2015).

In line with Ringbom (2007), who states that looking for similarities and establishing connections between previous and new knowledge is part of the natural learning process, Paradowski (2008: 515) also argues that "learning invariably proceeds by relating new facts to the already familiar". Similarly, Voicu (2012) states that drawing comparison and relying on similarities and differences between English and the learners' mother tongue can be "a very enriching experience" and that it could "enhance acquisition" (Voicu, 2012: 214). Thus, it proves to be necessary that learners' previous linguistic knowledge and language learning experience be actively used and exploited by the teacher. As languages are interacting within the learners' linguistic repertoire, learning is thought to be more efficient if teachers raise their learners' awareness about the similarities and differences between languages (Cummins, 2007; Hall and Cook, 2013). "Drawing on the learner's L1 (or another mastered language) and showing comparisons and contrasts between this and the target mirrors, facilitates, and accelerates the processes which occur independently in his/her mind. The role of pedagogic intervention is

unquestionable, as transfer of operations from the L1 to the FL usually requires additional correction and clarification" (Paradowski, 2008: 515; see also Boócz-Barna, 2010).

Earlier studies of classroom language use mostly focused on quantifying and categorizing classroom first language use. Such studies conclude that most instructors used the target language a great deal of the time, though there was a difference between the linguistic and communicative functions of the codeswitches. Later studies focused on both teacher and student language use, however, the findings did not show much alternation, the instances of non-target language use were relatively scarce. Nzwanga (2000:104) points out that even if the use of non-target languages was forbidden by the teachers, they still appeared during the foreign language teaching. He found that codeswitches were most likely to occur during pair or group work (among the students), before a quiz or during (teachers') presentations. Levine (2003) was also interested in the amount of target vs. non-target language use and contexts of use for both teachers and learners, based on self-assessments. Self-reports regarding estimated target and non-target language use and the attitudes toward and beliefs about it were then compared with the reality of actual classroom observations. The results of the survey on the estimative use of languages show that the target language was used most by teachers when speaking to students, less by students when speaking with their teachers, and even less overall when students spoke with other students. Bailey (2011) conducted a study on university students' perception and attitudes regarding codeswitching and the use of L1 during EFL classes. His findings show that language anxiety and perceived competence have a large impact on students' attitudes towards codeswitching. Students with high language anxiety and low perceived competence had more favourable attitudes towards their teacher's codeswitching practices.

Turning from a quantitative analysis of the number of codeswitching instances towards a more sociocultural perspective of language use, Anton and DiCamilla (1999) investigated the discourse functions of the languages used during foreign language teaching. The authors concluded that non-target language use provides, through collaborative dialogue, an opportunity for target language acquisition to take place (Anton and DiCamilla, 1999:237). In a similar way, Swain and Lapkin (2000) investigated the ways learners make use of non-target languages to complete target language tasks.

Further studies on English vocabulary acquisition in China provide evidence that the use of non-target languages enhances target language vocabulary acquisition and conclude that banning non-target languages from the foreign language classroom may reduce the "cognitive and metacognitive opportunities available to learners" (Turnbull and Dailey-O'Cain, 2009:10).

Ife (2008) was interested in the type of language that should be used for classroom interactions that requires a language level beyond the learners' current ability, such as classroom management, learner inquiry or task instructions. The results show that the dominant classroom discourse was target language discourse and shared lingua franca was relatively little used, but it was used by both teachers and learners for specific functions and it clearly served as a useful form of scaffolding for the learning process (Ife, 2008: 83).

Nagy (2009) focused on language use in EFL classes in primary school in Hungary. Her research examines the use of the target language and learners' mother tongue in 16 English classes in the 4th grade. Research results show that L1 was used mainly for giving information, asking questions and giving instructions. The author also points out that elementary teachers used more L1 than intermediate teachers, though there were teachers who did not fit this pattern; therefore, she concludes that the level of students and teachers' beliefs might influence the amount of L1 use during EFL lessons.

Thompson and Harrison (2014) analysed 40 videotaped lessons to examine the frequency and reasons for using English and Spanish. Their results point out that most L1 switches were used in case of class administration, explaining grammar, translations, giving instructions and explaining the assignments, checking comprehension and establishing relationships.

Macaro (2001: 545) suggests a "theory of optimality for the use of codeswitching by the teacher" and he defines the optimal use of codeswitching as "where codeswitching in broadly communicative classrooms can enhance second language acquisition and/or proficiency better than second language exclusivity" (Macaro, 2009: 38). Moreover, as a result of the TARCLINDY research project, Macaro (2009: 36) concluded that the optimal position towards L1 use is when the use of non-target languages is valued and thought to enhance learning. However, Macaro's (2009) optimality theory needs to be addressed carefully. First, it refers only to classes where the focus is on developing communicative competence in the target language. Second, he does not give anything like a prescription of how to reach optimality in L1 use but rather relies on broad generalizations saying that an optimal use of codeswitching is up to teachers' judgement, and considering non-target language use as valuable in any way already means an optimal position. Thus, Macaro's (2009) optimality theory can be interpreted by teachers in any way, their judgements and understanding being filtered by their own attitudes and beliefs towards non-target language use.

Factors shaping teachers' beliefs

Several studies, (Debreli, 2012; Gutièrrez Eugenio, 2017;) that focused on teachers' and teacher trainees' beliefs, report that most pre-service teachers have strong beliefs about language teaching and learning even before they start their teacher training module. These findings show that teachers' beliefs about language teaching and learning derive from their own experiences as language learners. Other studies (see Phipps and Borg 2009) conclude that teacher training can barely change teachers' pre-existing beliefs and that teachers' own language learning experiences have a greater impact on their beliefs than teacher training (see also Otwinowska, 2014). As Gutièrrez Eugenio (2017: 52) states, teachers' beliefs "act as a filter" and thus determine teachers' classroom behaviour and teaching practice. Adopting Mohamed's (2006: 21) definition, teachers' beliefs refer to a "complex, inter-related system of often tacitly held theories, values and assumptions that the teacher deems to be true, and which serve as cognitive filters that interpret new experiences and guide the teacher's thoughts and behaviour". Teachers' beliefs have a great impact on their pedagogical decisions and language behaviour during the language classes, therefore research is needed in order to better understand what happens in the classroom. Studies related to teachers' first language use during second or foreign language lessons range from classrooms where the first language is officially banned but still present in classroom interactions (e.g. Littlewood and Yu, 2011), to classrooms where a balanced and flexible use of languages is promoted and classrooms where translations and codeswitching is encouraged and employed (Kim, 2011). All studies bring evidence that learners' first language is used and occurs within EFL classrooms even in contexts where it is strongly discouraged (Hall and Cook, 2013; Hlas, 2016). Hall and Cook (2013) conducted a large-scale international study where they investigated teachers' attitudes and beliefs regarding non-target language use within EFL classes. Their results show a paradox between teachers' reported first language practices and activities in the classroom and teachers' general attitude towards language use. While most teachers reported on using learners' L1 when explaining grammar, vocabulary, maintaining discipline or developing rapport, they suggested that they try to exclude or to limit L1 language use. Hall and Cook's 2013 conclusions also support Macaro's 2009 findings, namely, that English is "predominant but not necessarily the only language in the classroom" (Hall and Cook, 2013:17). De Angelis (2011) also conducted an international study where 176 high school teachers were asked about their beliefs concerning the role of previously learnt languages and the use of learners' home language (in case of immigrant children). The results of the aforementioned study show that teachers generally encourage learners to use their first language though not within the classroom as respondents thought first language use might hinder target language acquisition. A small-scale study conducted by Håukas (2016) in Norway analysed

teachers' beliefs about multilingualism and explored the use of multilingual pedagogical approaches in the third language classrooms. The results of focus-group discussions with 12 teachers of French show that teachers consider multilingualism in general as a positive asset and students' previous language knowledge is thought to be helpful in establishing links between the languages involved. However, the author also concludes that teachers do not tend to reflect on previous language learning experiences and do not seek collaboration with teachers of other languages in order to enhance students' multilingualism (Håukas, 2016:14).

Research questions and methodology

The aim of the present research was to investigate high school English teachers' beliefs regarding L1, and possibly other non-target language, use during English foreign language lessons. Therefore, the research involved questions such as the situations or stages of the lesson when teachers use languages other than English, the advantages and disadvantages of exclusive target language use and of multilingual language use and, finally, whether teachers find monolingual or bilingual/multilingual language use more efficient in case of disciplining students, explaining grammar and when discussing organisational matters.

The research involved primary data collection in the spring semester of the 2019/2020 school year using an online questionnaire designed with the Google Forms application in Hungarian language and it consisted of two sections. The first section included 7 questions and focused on the demographic data such as the respondents' gender, age group, linguistic background, years of teaching experience, number of English lessons/week and their students' mother tongue. The second part of the questionnaire included 15 questions regarding teachers' beliefs, their self-report on classroom language behaviour and language use. The first questions refer to their students' level of English (beginner/intermediate/advanced), languages used during English classes, followed by questions regarding teachers experiences and beliefs concerning the use of non-target languages. 12 out of the 15 questions in the second part of the questionnaire were open-ended questions requiring a more elaborate answer from the part of the respondents.

Due to the extensive number of English teachers and the relative difficulty to reach these respondents (due to the pandemic situation we all faced during the spring of 2020) the so-called snowball sampling method was used to reach respondents. Though the aim of the study was not to generalize and get access to most of the English teacher population in the country or region, still this method seemed to work best in order to involve a relatively large number of respondents. Thus, the questionnaire was sent out via email and social media sites to English teacher friends and colleagues who were asked to forward and share the questionnaire with their colleagues and acquaintances. Altogether 123 English teachers filled out the online questionnaire. Participants mother tongue is Hungarian and they are all English language teachers working in Transylvanian high schools. 87% of the participants are women (N=107) while 13% of them are men (N=16). Looking at the respondents' age group, the results show that 44% of the participants belong to the 31-40 age group (N=54), 29.2% were younger, aged between 22-30 (N=36), 21% were between 41-50 (N=26) and 7 participants were above 50 years old. Regarding their linguistic background the questionnaire revealed that all of them are mother tongue speakers of Hungarian and they all speak Romanian and English as second and third languages. Moreover, some participants also mentioned German, Italian, French, Spanish and even Turkish.

Approximately one third of the participants (34.8%) are at the beginning of their career having up to 2 years of teaching experience, followed by those who have 10 to 20 years of teaching experience (30.4%). Those with 5-10 years of experience and above 20 years were represented by similar proportion of research subjects, more specifically 17.4% each. If we look at the number of English classes per week, data show that 65.2% of the respondents have 2 hours

of English/week with their groups of learners, 39.1% have more than 3 lessons/week, 21.7% have only one lesson/week and 8.7% have exactly 3 hours/week.

Last but not least the last question of the first section of the questionnaire asked teachers to report on their students' mother tongue, thus we could find out that 81.8% of the participants teach only Hungarian students, while 18.2% teach both Hungarian and Romanian mother tongue learners.

Results and discussion

As the aim of the research was to investigate high school teacher's beliefs regarding non-target language use during English classes most of the questions were open-ended asking teachers to report on their experiences and share their views and opinions about the advantages, disadvantages or even observed efficiency of monolingual versus multilingual language use during classes.

According to Nagy (2009) the level of students might influence the amount of L1 use during EFL classes since she observed that during her research elementary teachers used the L1 more frequently than the intermediate teachers. Therefore, the first question of the second part of the questionnaire asked teachers to report on their students' level of English. Results show that most of the teachers teach elementary level students (82.6%), 78.3% of teachers teach intermediate level students, while only 30.4% have advanced level learners.

The second (multiple choice) questions asked teachers to select what languages and language combinations they use during English classes. Respondents could choose among the following answers: exclusively English, English and Hungarian, English and Romanian, English, Hungarian and Romanian. Teachers' answers show that the majority of the research subjects (73.9%) use both English and Hungarian during their lessons, 13% use exclusively the target language, while 13% use three languages (EN, RO and HU) during their lessons (see Figure 1 below).

Figure 1: Teachers' self-reports on the languages used during EFL classes

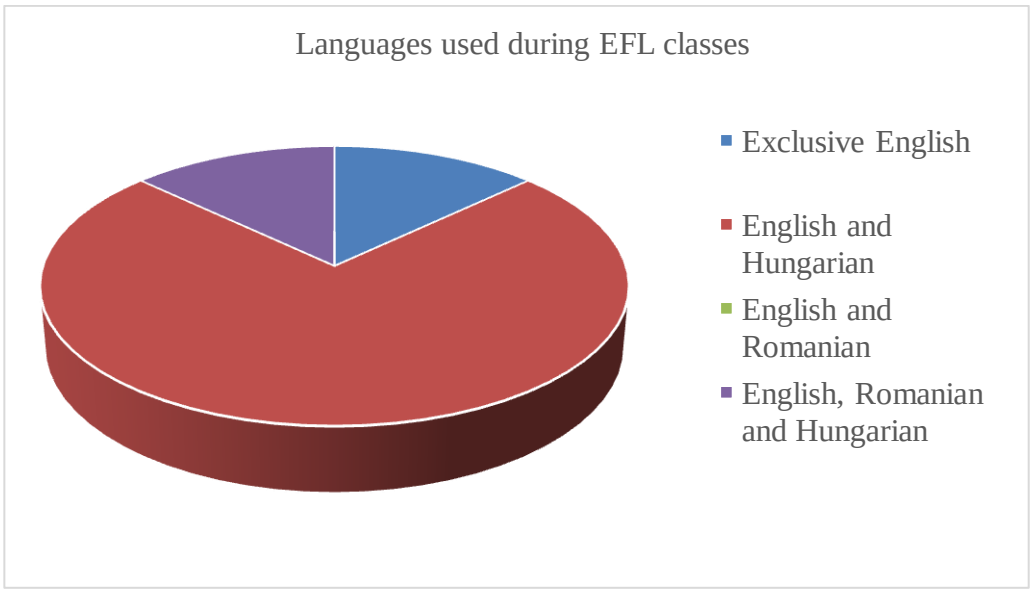

As Figure 1 above shows the majority of teachers use both the target language and their learners' mother tongue during language classes. Teachers use Hungarian most probably because that is their learners' mother tongue (as it was mentioned in the previous section, 81.8% of the teachers reported that their students' mother tongue is Hungarian) and their learners' level of English might have an influence as well. According to the teachers' self-report they mainly teach elementary and intermediate level students and therefore, the use of learners' L1 might be needed to explain certain grammar or vocabulary items.

Question no. 3 asked teachers to share their views about the benefits and advantages of using the target language only during classrooms. Answers written to this question involve two main ideas. On the one hand, teachers mention the importance of acquiring pronunciation and on the other hand, they highlight the linguistic input. Thus, the two main reasons why teachers would prefer exclusive target language use are to develop their students' pronunciation skills and to offer students as much target language input as possible. One of the respondents even stated, that in case of some learners the classroom is the only environment where they meet and hear the language. Exclusive target language use is considered by respondents to ease and speed up the language learning process, it is also thought to be more efficient as it creates an intensive language environment and 'good' students can maximally benefit from the time spent in the language classroom. However, the next question focused on the perceived and experienced disadvantages of using only English during the lesson. In this case teachers often mentioned that explanations are time consuming and more difficult, grammar explanations remain unclear if they use only English, students don't understand the explanations and instructions. As a teacher wrote: *the children did not understand half of what I said, so I could start over again*. Moreover, lower-level students cannot follow the teacher if he/she speaks only English, they do not understand the instructions and they are lagging behind. 72% of the teachers stated that learners cannot understand them if they speak only in English and in this way their motivation decreases. Another teacher mentioned that his/her students do not understand the scolding or telling off if he/she speaks only in English.

The next question asked teachers to report on the situations and stages of the lessons when they use non-target languages during the EFL class. Giving grammar explanations resulted to be that step of the lesson when most teachers (83%) turned to using other languages besides English. Some teachers also mention using learners' mother tongue when explaining complicated or more abstract vocabulary items and when they have organizational discussions (collecting money, organizing a trip etc.). 97% of the participant teachers consider the use of other, non-target languages to be useful. They support their answer by highlighting the possibility to compare language systems, to compare the vocabulary items of two languages and raise learners' attention regarding cognates or false friends. As one of the teachers explains: *it is worth using other languages too, such as German because it has more similarities with English than students' mother tongue. If a learner has some previous knowledge of German, then he/she has a kind of support when learning English, he/she can compare how the two languages work. It is the same with Romanian too*. Most of the teachers (81.2%) have not experienced any disadvantages due to the use of non-target languages, though some of the respondents mention that sometimes learner might get lazy and do not pay attention to the English explanation because they know that a Hungarian explanation is about to follow.

Reporting on their students' classroom language behaviour and language use teachers state that 78.3% of their students use both English and Hungarian during the lesson, 17.4% marked that students use English, Hungarian and Romanian during EFL classes, while 4.3% of the respondents said that their students speak only English during the lesson. When asked about the situations or instances when learners switch to their mother tongue, teachers answered that learners shift to mother tongue use when they cannot formulate their questions in English, when they have difficulties in expressing themselves (mostly when they speak about their feelings), and among themselves when they are working as a group. However, most of the teachers try to

control learners' language behaviour during the lesson and therefore they use different mechanisms to control students' language use. Most teachers express their expectations directly and explicitly telling their learners to use English or reminding students with the expression "*English, please!*". One of the teachers gave an elaborate answer, explaining that when he/she wants English language use, then she personalizes, adjust her requirements to the students' abilities "*When I think that the respective student can safely and certainly express him/herself in English, I encourage him/her to repeat what he/she said in Hungarian in more simple and plain English. In other cases, when they want to tell me a more complex or complicated idea, then I suggest them to try and reformulate the idea using simple words or to rephrase their message so they can make themselves understood*." Some teachers have stricter rules and use negative punishment according to which for each Hungarian sentence learners get one minus point (or a 'black point' as it is used in the Romanian educational tradition) and after 10 minus points they lose one grade for their classroom activity. Other teachers opt for a more indirect control of classroom language use by translating students' words and sentences into English or by responding in English to their Hungarian question. Nonetheless, there are teachers who state that there are situations when they consciously and willingly do not control language use but in other cases students are restricted to English language use.

One question specifically asked teachers to share their experiences regarding languages used for disciplining and to explain why the use of that language is more efficient. The majority of the respondents (76.8%) stated that they use learners' mother tongue to discipline them because the message is stronger and has a greater effect on students. Many teachers claim that in case of scolding students, Hungarian messages are more personal, the student clearly understands the reasons for being scolded, there are no misunderstandings. A few teachers use English to discipline their students because they understand the message and it usually works in their case and yet some other teachers wrote that they have no problems with discipline so they do not encounter such situations. Similarly, in case of organizational discussions and classroom management issues 41% of the respondent teachers chose learners' mother tongue because they try to avoid misunderstandings; 56.8% use both Hungarian and English languages and only 2.2% claimed to use only English in order to provide varied and extensive language input for their learners. When discussions are not related to the lesson teachers opt for the use of their shared mother tongue language use as communication is faster and more efficient.

A concluding question asked teachers to elaborate on their views and opinions regarding the use of non-target languages during foreign language classes. Most teachers agree that a certain amount of mother tongue use is necessary and helps foreign language teaching, though, similarly to what we can experience within the academic community, teachers cannot exactly formulate how much non-target language use is optimal. Some answers suggest that teachers try to conform to the unwritten expectations of exclusive target language use, nevertheless they also admit that exclusive target language use can hardly ever be achieved. On the one hand, teachers stress the importance of target language use but do not exclude the use of mother tongue when encountering more complex issues to explain. As one of the respondents formulates "*I never complied with the rule of only English. I always allowed myself and my students to turn to using their mother tongue whenever necessary. Exceptions are the cases when I know, I feel that the student is just too lazy to use English. If other languages are not overused or they do not take over and if they are used to help their use is beneficial for both the teacher and the students*". More respondents highlighted that switching to mother tongue depends on students' foreign language skills and their age. It is difficult for beginner and elementary students (and sometimes even for intermediate students) to fully understand English, therefore many teachers believe that the use of learners' mother tongue helps them in conveying clear and meaningful messages, explanations and instructions. Some teachers complain about the educational system and the way it restricts the way they can organize their classes. They complain about not being able to create groups of learners based on their language competence and therefore they have students of

different levels in one group so the need for mother tongue use emerges in case of lower-level students. A part of the respondents believes that the use of non-target languages is useful and beneficial, mainly when the other language is an Indo-European language in order to draw comparisons and show similar language structures "*Each language adds something to your personality and makes you richer. If you are able to include in your explanation some words, if you can point out the similarities between languages then you can create interlinguistic bonds. For example, English and Romanian words resemble a lot. I often add the Romanian word next to the English, so they can see the similarities and maybe learn another Romanian word*". Other teachers said that they do not consider the use of non-target languages important or useful but due to the small number of teaching hours and the heavy workload they sometimes have to switch to mother tongue use.

Conclusion

The present paper set out to examine high school English teachers' beliefs regarding non-target language use during EFL classes. Previous research on teacher belief have concluded that teachers' beliefs determine teachers' classroom behaviour and teaching practice (see Håukas, 2016; Gutièrrez Eugenio, 2017). Therefore, it is important to gather information and investigate how teachers in our region think about the teaching process. Moreover, the use of other, non-target languages is a highly debated topic among researchers and educational stakeholders as well. Recent research on language acquisition claims that multilingual language use during foreign language classes is beneficial as it draws on students' full linguistic repertoire and enhances their multicompetent language behaviour (see Levine 2011; Cenoz and Gorter 2015).

With the use of an online questionnaire 123 high school English teachers were asked about their opinions, experiences and beliefs regarding language use during English foreign language classes. As the results show most teachers use both English and Hungarian (their learners' mother tongue) during their English lessons in spite of the fact that most of them would prefer the exclusive use of English to provide sufficient target language input and to enhance the development of their students' pronunciation skills. However, exclusive target language use seems to be impossible or hardly ever achievable as most of the students would not understand teachers' explanations. Therefore, the use of students' mother tongue acts as a scaffolding tool in the target language learning process, it aids better and faster understanding of the messages. It is interesting to see, however, that while teachers tend to use Hungarian in case of grammar and vocabulary explanations, organizational discussions or when disciplining students, they control students' language behaviour by explicit rules or implicit strategies.

Teachers responses reveal that switching to mother tongue is inevitable but also useful as it enhances and speeds up the teaching and learning process. Moreover, some teachers observed the possibilities to compare and contrast language systems, to raise students' awareness regarding the similarities between languages.

BIBLIOGRAPHY

Antón, Marta and DiCamilla, Frederick J. 1999. Socio-cognitive functions of L1 collaborative interaction in the L2 classroom. *The Modern Language Journal*, 83(2): 233–247.

Bailey, Ainsworth Anthony. 2011. Codeswitching in the foreign language classroom: students' attitudes and perceptions and the factors impacting them. *Theses and dissertations*. 514.

http://utdr.utoledo.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1535&context=theses-dissertations. Access: 20 June, 2017.

Bono, Mariana. 2011. Crosslinguistic interaction and metalinguistic awareness in third language acquisition. In: De Angelis, Gessica and Jean-Marc Dewaele, eds. *New trends in crosslinguistic influence and multilingualism research*. Clevedon: Multilingual Matters, 25–52.

Boócz-Barna, Katalin. 2010. Az első idegen nyelvi transzfer vizsgálata a német mint második idegen nyelvet tanulók szókincs-elsajátításában [The investigation of L1 transfer in German as an L3 learners' vocabulary acquisition]. In: Navracsics, Judit, ed. *Nyelv, beszéd, írás. Pszicholingvisztikai tanulmányok I* [Language, speech and writing: Studies in psycholinguistics, I]. Budapest: Tinta Kiadó, 176–184.

Canagarajah, Suresh. 2013. *Translingual practice: Global Englishes and cosmopolitan relations*. Abingdon: Routledge.

Cook, Vivian. 2001. Using the first language in the classroom. *Canadian Modern Language Review*, 57(3): 402–423.

Cummins, Jim. 2007. Rethinking monolingual instructional strategies in multilingual classrooms. *Canadian Journal of Applied Linguistics*, 10: 221–240.

Cenoz, Jasone and Gorter, Durk. 2011. Focus on multilingualism: a study of trilingual writing. *The Modern Language Journal*, 95(3): 356–369.

Cenoz, Jasone and Gorter, Durk. 2013. Towards a plurilingual approach in English language teaching: softening the boundaries between languages. *TESOL Quarterly*, 47 (3): 591–599.

Cenoz, Jasone and Gorter, Durk. 2015. Towards a holistic approach in the study of multilingual education. In: Jasone Cenoz and Durk Gorter eds. *Multilingual Education. Between language learning and translanguaging.* Cambridge: Cambridge University Press, 1–15.

Dailey-O'Cain, Jennifer and Liebscher, Grit. 2009. Teacher and student use of the first language in foreign language classroom interaction: Functions and applications. In: Turnbull, Miles and Dailey-O'Cain, Jennifer, eds. *First language use in second and foreign language learning*. Bristol: Multilingual Matters, 131–144.

De Angelis, Gessica. 2011. Teachers' beliefs about the role of prior language knowledge in learning and how these influence teaching practices. *International Journal of Multilingualism*, 8 (3): 216–234.

Debreli, Emre. 2012. Change in beliefs of pre-service teachers about teaching and learning English as a foreign language throughout an undergraduate pre-service teacher training program. *Procedia – Social and Behvioral Sciences*, 46: 367–373.

García, Ofelia and Li Wei. 2014. *Translanguaging: language, bilingualism and education*. New York: Palgrave Macmillan.

Gutièrrez Eugenio, Esther. 2017. L3 teachers' beliefs about multilingualism in Europe. PhD Dissertation.

https://doktori.hu/index.php?menuid=193&lang=EN&vid=18309. Access: 15 August, 2018.

Hall, Graham and Cook, Guy. 2013. *Own-language use in ELT: exploring global practices and attitudes*. London: British Council. https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/C448%20Own%20Language%20use%20in%20ELT_A4_FINAL_WEB%20ONLY_0.pdf. Access: 10 January, 2018.

Håukas, Åsta. 2016. Teachers' beliefs about multilingualism and a multilingual pedagogical approach. *International Journal of Multilingualism*, 13 (1): 1–18.

Hlas, Anne Cummings. 2016. Secondary teachers' language usage: beliefs and practices. *Hispania*, 99 (2): 305–319.

Ife, Anne. 2008. A role for English as a lingua franca in the foreign language classroom? In: Eva Alcon and Maria Pilar Safont Jorda, eds. *Intercultural language use and language learning*. Dordrecht: Springer: 79–100.

Jones, Bryn and Lewis Gwyn W. 2014. Language arrangements within bilingual education. In: Enlli Mon Thomas and Ineke Mennen eds. *Advances in the study of bilingualism*. Clevedon: Multilingual Matters, 141–170.

Kim, Eun-Young. 2011. Using translation exercises in the communicative EFL writing classroom. *ELT Journal*, 65 (2): 154–160.

Levine, Glenn S. 2003. Student and instructor beliefs and attitudes about target language use, first language use, and anxiety: Report of a questionnaire study. *The Modern Language Journal*, 87(3): 343–364.

Levine, Glenn S. 2009. Building meaning through code choice in L2 learner interaction: a D/discourse analysis and proposals for curriculum design and teaching. In: Turnbull, Miles and Dailey-O'Cain, Jennifer eds. *First language use in second and foreign language learning*. Bristol: Multilingual Matters, 145–162.

Levine, Glenn S. 2011. *Code choice in the language classroom*. Bristol: Multilingual Matters.

Lin, Angel M.Y. 2008. Code-switching in the classroom: research paradigms and approaches. In: Hornberger, Nancy ed. *Encyclopedia of language and education*. New York: Springer, 3464–3477.

Littlewood, William and Yu, Baohua. 2011. First language and target language in the foreign language classroom. *Language Teaching*, 44 (1): 64–77.

Macaro, Ernesto. 2001. Analysing student teachers' code-switching in foreign language classrooms: theories and decision making. *The Modern Language Journal*, 85(4): 531–548.

Macaro, Ernesto. 2009. Teacher use of code-switching in the L2 classroom: exploring 'optimal' use. In: Turnbull, Miles and Dailey-O'Cain, Jennifer eds. *First language use in second and foreign language learning*. Bristol: Multilingual Matters, 35–49.

Mohamed, Naashia. 2016. *An exploratory study of the interplay between teachers' beliefs, instructional practices and professional development*. Auckland: University of Auckland. PhD dissertation. https://www.asian-efl-journal.com/Thesis_Naashia.pdf. Access: 10 January, 2018.

Nagy, Krisztina. 2009. *English language teaching in Hungarian primary schools with special reference to the teachers' mother tongue use*. University of Stirling: The Stirling Institute of Education, PhD dissertation.

https://dspace.stir.ac.uk/bitstream/1893/1688/1/Nagy%20K%20PhD%202009.pdf. Access: 11 November, 2017.

Nzwanga, Mazemba Anatole. 2000. A study of French-English codeswitching in a foreign language college teaching environment. Unpublished doctoral dissertation, Ohio State University. https://etd.ohiolink.edu/ap/10?0::NO:10:P10_ACCESSION_NUM:osu1248378598, Access: 2 February, 2009

Otwinowska, Agnieszka and De Angelis, Gessica, eds. 2014. *Teaching and learning in multilingual contexts: Sociolinguistic and educational perspectives*. Clevedon: Multilingual Matters.

Paradowski, Michał. 2008. Corroborating the role of L1 awareness in FL pedagogy. In: *33rd International LAUD Symposium: Cognitive approaches to second/foreign language processing: Theory and pedagogy*. Essen: Linguistic Agency University of Duisburg-Essen, 515–580.

Phipps, Simon and Borg, Simon. 2009. Exploring tensions between teachers' grammar teaching beliefs and practices. *System*, 37 (3): 380 – 390.

Ringbom, Håkan. 2007. *Cross-linguistic similarity in foreign language learning*. Clevedon: Multilingual Matters.

Swain, Merrill and Lapkin, Sharon. 2013. A Vygotskian sociocultural perspective on immersion education: the L1/L2 debate. *Journal of Immersion and Content Based Education*, 1: 101–129.

Thompson, Gregory and Harrison, Katie. 2014. Language use in the foreign language classroom. *Foreign Language Annals*, 47 (2): 321–337.

Turnbull, Miles and Dailey-O'Cain, Jennifer eds. 2009. *First language use in second and foreign language learning*. Bristol: Multilingual Matters.

Voicu, Cristina-Georgiana. 2012. Overusing mother tongue in English language teaching. *Cultural and Linguistic Communication*, 2 (3): 212–218.

Wei, Li. 2014. Translanguaging knowledge and identity in complementary classrooms for multilingual minority ethnic children. *Classroom Discourse*, 5(1): 1–18.

EMOJIS, A KEY PART OF NETSPEAK

Alexandra-Monica Toma

Lecturer, PhD, „Dunărea de Jos" University of Galați

Abstract: Internet language evolves with mind-blowing speed, incorporating images that join forces with words, in order to generate meaning. Given the lack of nonverbal and paraverbal cues, online conversations rely heavily on electronically mediated properties (emojis, gifs, memes), whose initial use was mostly focused on showing mood, clearing up ambiguity, and adding nuance to cyberinteractions. However, as computer-mediated communication developed, these netspeak features extended their functions to more complex and sophisticated ones.
Based upon an instant messaging corpus, this paper focuses on emojis and explains that, albeit starting off from the role of language proxy and emotional indicator, the good-humored and generic smiley, that initially showed playfulness and positivity, evolved into a complex set of linguistic strategies, aimed to clarify the message, to diminish ambiguity, but also to shape understanding, mitigate the illocutionary force of the utterance, save face, and express politeness. The pragmatic functions of emojis are constantly developing and, as communication moves online, we believe they will mirror the evolution of society and they will mark the emergence of a multimodal language that will creatively combine image and text.

Keywords: electronically mediated properties, emojis, illocutionary force, pragmatic markers, face-saving strategies

În copilăria internetului, în anul 2004, David Crystal a scris o carte care teoretiza prea puțin exploratul domeniu al limbajului folosit în comunicarea mediată de calculator. *Language and the Internet* este unul dintre primele studii care stabilesc niște repere în ceea ce privește modificările lingvistice pe care le impune cyberspațiul, cu restricțiile și ocaziile pe care le presupune acesta. Conversațiile de la distanță purtate prin intermediul internetului pornesc de la alte date decât cele care implică interacțiune directă, motiv pentru care transmiterea de mesaje scrise în mediul virtual presupune un proces de recontextualizare și de adaptare a convențiilor lingvistice.

Pentru a marca faptul că limbajul internetului va trebui să identifice propriile strategii de dezambiguizare și de îmbogățire stilistică, Crystal introduce termenul cu parfum orwellian *netspeak* (Crystal 2004: 41), care implică, în același timp, o neliniște distopică și o intuiție privind prefigurarea unui nou limbaj. Ulterior, în interviurile sale, cercetătorul va clarifica faptul că nu crede în materializarea utopiei unei limbi universale și că limbajul internetului propune schimbări normale din prisma modificării mediului de comunicare. Totuși, cercetători cum ar fi Marcel Danesi, autorul unei cărți recente despre semiotica emoji-urilor (2017), vorbesc despre probabilitatea existenței unei schimbări dramatice a minții umane, determinate de apariția unui limbaj hibrid, care combină textul și imaginea, atrăgând după sine modificări ale percepției informației, de la abordarea lineară și literară la una integrativă și imaginativă (Danesi 2017: 13).

În ceea ce privește caracteristicile actuale ale *netspeak*-ului, tot David Crystal vorbește despre faptul că, în conversațiile care au loc în cyberspațiu, limbajul se constituie ca o combinație între vorbire, scriere și proprietățile mediate electronic (Crystal 2004: 48), aceste proprietăți fiind cele puse la dispoziție prin implicarea tehnologiei: emoji, gif-uri, meme etc.

Astfel, sensul se formează la confluența dintre cuvânt și imagine, iar această multimodalitate ajunge să definească noile forme de expresivitatea virtuală.

Lucrarea de față își propune să analizeze acele proprietăți mediate electronic care apar cel mai des în netspeak, anume emoji-urile, și să prezinte trăsăturile și funcțiile acestora în urma analizei unui corpus format din conversații purtate pe mesageria instantanee și prin Facebook. Opțiunea legată de corpus este motivată de faptul că mesajele instantanee au ambiția de a imita comunicarea față în față, prezentând, în consecință, o puternică oralitate manifestată și prin utilizarea de emoji.

Binecunoscutele fețe vesele (smiley) și fețe triste (frowny) au fost inventate din 1982, din nevoia pragmatică de a clarifica intenția din spatele mesajelor pe o platformă online de la Carnegie Mellon University, dar ele au devenit un fenomen prin dezvoltarea internetului. Astfel ideogramele numite emoticoane au fost explicate, în 1997, ca fiind grupuri de simboluri tipografice folosite pentru a exprima emoții sau pentru clarificarea intenției (Danet, 1997). În același an, prin eforturile lui Nicolas Loufrani, emoticonurile formate din semne de punctuație au fost înlocuite de fețe (Danesi, 2017: 11) și au devenit un fenomen global. Atunci a început o nouă epocă, în care imaginea va începe să modeleze semnificația textului.

Inițial, așa cum rezultă și din descrierea de mai sus, scopul folosirii emoji-urilor era de a indica o stare de spirit relaxată, ludică, dar, pe măsură ce a evoluat comunicarea mediată de calculator, confruntându-se cu provocarea de reda nuanțe pe care numai comunicarea față în față le exprimase până atunci, pictogramele virtuale au trecut la un alt nivel. Astfel, emoji-urile au început să capete rolurile limbajului nonverbal și paraverbal, furnizând informații, modelând interacțiunea și creând o atmosferă de intimitate și apropiere. Distanța și lipsa unui context conversațional comun au trebuit compensate cumva, prin instrumente care să confere căldură umană schimbului rece de mesaje scrise.

Pentru a aprofunda acest stadiu al dezvoltării emoji-urilor, citățm studiul realizat de Daantje Derks et al. (2007), care analizează importanța contextului social asupra folosirii emoticoanelor. In analiza corpusului, cercetătorii fac distincția între contextul orientat spre o sarcină și cel încărcat socio-emoțional, dar și între cel pozitiv și negativ. Concluzia este că aceste semne grafice sunt folosite cu precădere în mesaje care au o încărcătură emoțională și că dinamica socială este de importanță vitală în folosirea lor. Mai mult, se preferă folosirea emoji-urilor în contexte pozitive și informale. Astfel, deși emoji ipostaziază chipuri, nu sunt comportament nonverbal propriu-zis, ci o serie de pictograme folosite intenționat pentru a modela comunicarea. Deși este posibil ca să fi devenit gest reflex în anumite cazuri, utilizarea lor implicând și un factor involuntar, emoji sunt elemente codate folosite deliberat pentru a clarifica intenția conversațională, pentru a furniza informații suplimentare și pentru a confirma sau modifica sensul textului. Deși cuvintele emoticon și emoji sugerează o legătură strânsă cu reacțiile afective, idee încă subliniată de unii cercetători (Miyake, 2007; Wagner, 2016; Zappavigna & Zhao, 2017), o analiză atentă a acestora indică faptul că folosirea lor este preponderent menită să exprime atitudini, intenții etc.

Una dintre caracteristicile cheie ale emoji-urilor este iconicitatea acestora, trăsătură care stă la baza studiului desfășurat de Churches et al. (2014), care demonstrează că emoticoanele formate din semne de punctuație sunt interpretate ca fiind fețe, chiar dacă receptorul mesajului trebuie să întoarcă capul pentru a vedea imaginea. Cu atât mai mult emoji-urile, care reprezintă chipuri stilizate, sunt decodate asemenea fețelor percepute în comunicarea față în față. In acest sens, Yuasa et al. (2011) ajung la concluzia că vizualizarea emoji-urilor activează o zonă cerebrală care ajută la deosebirea emoțiilor și una care este de obicei activată la vederea fețelor umane.

Mai mult, un alt studiu recent (Weissman & Tanner 2018) investighează corelările în timp real dintre procesarea emoji-urilor în context propozițional și face legătura între ironia exprimată prin cuvinte și cea generată de adăugarea unor pictograme lângă text. In concluzie, conținutul multimodal a obținut aceeași reacție ca și cel textual.

Un alt element cheie legat de folosirea emoji-urilor implică chiar dihotomia menționată mai sus: intenționat versus neintenționat. În viața reală, emoțiile pot fi cu greu ascunse și sunt exprimate involuntar, în timp folosirea imaginilor în mesageria instantanee, social media etc. are drept scop clarificarea intenției textului și modelarea interacțiunii sociale, fiind, în mod deliberat, menită să fie interpretată în spiritul în care a fost scris mesajul. Utilizarea emoji-urilor pentru a îmbogăți sensul mesajelor din mediul virtual este indestructibil legată de pragmatica comunicării mediate de calculator și deschide calea unei întregi serii de reacții, atitudini și nuanțe care sunt, deseori, legate în subsidiar de conținutul emoțional.

O altă opoziție importantă în analiza emoji-urilor este redundanță versus relevanță, așa cum sugerează și Francisco Yus (2014: 3). Chiar dacă aceste semne grafice sunt utilizate în ideea că ele prezintă relevanță în context, nu este încă evident în ce măsură ele devin redundante, nemaiadăugând nicio nouă conotație mesajului. Este deosebit de dificil să stabilim punctul în care emoji-urile nu mai îmbogățesc semnificația textului, din cauza numeroaselor interpretări posibile ale conversațiilor online. Cu toate acestea, înaintăm ipoteza că aparenta inutilitatea a seriilor impresionante de emoji repetate (mai ales când sensul acesta pare a se suprapune peste cel al textului) este, de fapt, o formă de expresivitate prin acumulare, care adaugă nuanțe textului și dă indicii și în legătură cu personalitatea emițătorului.

Mai mult, acumularea pictogramelor în comunicarea mediată de calculator vine să compenseze lipsa unei gradații emoționale în inventarul de emoji-uri disponibile. In acest sens, Francisco Yus (2014 :5) se întreabă dacă deformarea textului și utilizarea emoji-urilor pot reda intensitatea anumitor sentimente. Pornind de la ipoteza că utilizatorii consideră că gradul de intensitate e mai mare atunci când se folosește într-o mai mare măsură deformarea textului, Yus face o măsurătoare ad-hoc bazată pe un sondaj adresat studenților. Rezultatul indică faptul că repetarea unei litere (“heeeeelloooooo eeeeeeeeeveryooooone”) sau a unui caracter (“:-))))))))))”) sunt percepute ca fiind mai intense emoțional decât varianta fără repetiție (“hello everyone” sau „:-))”), dar numărul de iterații nu este direct proporțional cu nivelul intensității. Luând în calcul această concluzie, remarcăm că există un grad de redundanță în folosirea emoji-urilor, care se îmbină însă cu un grad ridicat de relevanță.

Prin urmare, aceste strategii ortografice complexe gândite inițial pentru a compensa lipsa intonației și a indiciilor paralingvistice (Werry, 1996) au devenit imagini standardizate care par a forma un cod artificial cu o largă răspândire, folosit în strânsă legătură cu textul, pentru a îmbogăți sensurile și a indica intențiile vorbitorilor. Odată cu apariția și cu răspândirea emoji-urilor, care au înlocuit în prezent aproape complet emoticoanele, există posibilitatea unei a doua schimbări de paradigmă, caracterizate de combinarea între scrisul pictografic și cel alfabetic. (Danesi 2017: 13).

Perspectiva cea mai sofisticată asupra emoji-urilor presupune analiza funcțiilor pragmatice pe care le pot avea (Crystal 2004, Dresner & Herring 2010, Vandergriff 2013, Herring & Dainas, 2018, Na'aman et al., 2017). Astfel, literatura de specialitate a remarcat rolul acestora de amplificatori ai relațiilor sociale, folosirea ca strategii de protejare a imaginii publice sau ca indicatori ai forței ilocuționare.

Pentru a exemplifica modul cum funcționează forța ilocuționară, menționăm abordarea lui Dresner și Herring (2010), care folosesc teoria lui Austin privind actele de vorbire și explică faptul că un rol important al emoji-urilor este să arate forța ilocuționară, clarificând astfel atitudinea din spatele textului. Cercetătorii subliniază și că, dincolo de forța ilocuționară, emoji-urile pot indica emoția, dar au și un conținut non-emoțional, suprapus convențional peste expresiile faciale (Dresner & Herring 2010: 263). Pentru a explica forța ilocuționară, ei dau drept exemplu replica "*I'm sick and tired all the time :)*" arătând că pictograma nu trebuie înțeleasă ca o reacție emoțională, ci ca o modalitate de a îndulci o remarcă ce ar putea fi considerată o critică (interpretare pragmatică).

Abordarea pragmatică a emoji-urilor este analizată în profunzime și de Francisco Yus (2014), care elaborează o taxonomie detaliată a pictogramelor. Pornind de la un comportament

nonverbal (emoji-ul ce reprezintă o față care cască) și analizând posibilele intenții ale vorbitorului, Yus identifică opt funcții pragmatice, remarcând că "funcțiile emoticoanelor care ne interesează într-o abordare pragmatică, din perspectiva teoriei relevanței, sunt cele care, într-o măsură mai mică sau mai mare, își subliniază contribuția la eventuala relevanță a textului pe care îl însoțesc" (Yus 2014: 7). Rolurile despre care vorbește Yus sunt: (1) indicarea atitudinii care însoțește enunțul și care nu ar putea fi identificată fără ajutorul pictogramei, (2) exprimarea unui intensități mai mari a atitudinii, care a fost deja codată verbal, (3) întărirea sau diminuarea forței ilocuționare a actului de vorbire, (4) contrazicerea conținutului explicit al mesajului (umor), (5) contrazicerea conținutului explicit al mesajului (ironie), (6) adăugarea unui sentiment sau a unei emoții față de conținutul mesajului (atitudine afectivă față de text), (7) exprimarea unui sentiment sau a unei emoții față de actul de comunicare în ansamblu său și (8) comunicarea intensității sentimentului sau emoției care au fost deja codate verbal (Yus 2014: 15). Această complexă clasificare se subsumează, în esență, celor trei tipuri de relații posibile între text și imagine: simetrie, amplificare și contradicție.

În baza noțiunilor teoretice redate mai sus, s-a operat o analiză a corpusului de mesagerie instantanee (aplicațiile Whatsapp și Facebook messenger), care a fost constituit pe baza mai multor tipuri de interacțiuni virtuale. Astfel, s-au selectat conversații formale și informale, dar și texte care să ilustreze diferite relații dintre vorbitori (relații personale și relații profesionale).

În urma analizei cantitative a datelor, o primă observație ar fi că mesajele folosite pentru a transmite informații de natură personală au mai multe emoji-uri, așa cum au concluzionat și Daantje Derks et al. (2007). Într-adevăr, pictogramele pot fi considerate ca indicatori ai gradului de formalitate a conversației, arătând, în mod elocvent, nivelul de intimitate și apropiere dintre vorbitori (dialogurile formale au avut foarte puține emoji-uri).

Mai mult, se poate remarca faptul că mesajele informale prezintă o mai mare varietate la nivelul emoji-urilor folosite, incluzând și emoji-uri care exprimă emoții negative. Credem că motivul lipsei diversității în conversațiile formale are legătură cu strategiile de politețe virtuală, care presupun folosirea moderată a unor pictograme cât mai neutre din punct de vedere emoțional, care să exprime o atitudine binevoitoare reținută.

Cele mai frecvente emoji-uri folosite în discuțiile informale sunt: râsul cu lacrimi, fața zâmbitoare cu ochii în formă de inimă și, pe locul al treilea, fața care face cu ochiul. Se poate observa că pictogramele care se află pe primele două locuri ilustrează, de cele mai multe, raportul de simetrie și amplificare între text și imagine și, mai rar, unul de contradicție. Atunci când emoji-ul contrazice textul, acesta este o expresie a ironiei sau a sarcasmului ("Bineînțeles că îi stă bine așa ! :)))"). Trebuie de asemenea remarcat că cele două *smiley* au încărcătură emoțională și sunt deseori folosite pentru a exprima acordul, entuziasmul și amuzamentul, ca forme de politețe pozitivă.

Pictograma aflată pe locul al treilea ca frecvență de utilizare este una cu importante valențe pragmatice, golită aproape complet de conținut afectiv. Este vorba de fața care face cu ochiul (wink), expresie a complicității, instrument al ironiei și sarcasmului, ce amplifică și clarifică intenția vorbitorului. Iată două exemple din corpus: (1) *U1: ii spun că îmi pare rău… U2: da, exact de asta are nevoie* [*wink*] și (2) *Trebuie să te decizi repede…[wink*]. În primul exemplu, semnificația emoji-ului se află în opoziție cu textul, acesta fiind folosit cu intenție sarcastică, schimbând radical sensul exprimat prin text. Al doilea exemplu ilustrează o strategie de protejare a feței publice, emoji-ul reducând caracterul imperativ al cererii, diminuând astfel forța ilocuționară a actului de vorbire.

Corpusul care conține discuții formale prezintă o pondere diferită a pictogramelor. Pe primul loc, se află fața zâmbitoare tradițională, devenită aproape neutră din punct de vedere emoțional. Pe al doilea loc, apare mâna care indică ok, emoji potrivit pentru a aproba fără implicare afectivă textul anterior, iar, pe al treilea loc, se clasează fața zâmbitoare cu picături de transpirație, expresie a efortului, a modestiei, dar și a unor scuze mascate. După cum se poate

intui, ultimul emoji se folosește deseori ca formă de politețe pozitivă, pentru a proteja fața publică a interlocutorului.

Comparând rezultatele celor două părți ale corpusului, se confirmă concluzia că emoji-urile puternic marcate emoțional sunt folosite în conversații informale și că acestea au, în multe cazuri, forță ilocuționară, unele emoji-uri devenind acte de vorbire. Pe lângă această observație, se conturează niște posibile strategii de politețe care folosesc pictogramele, toate expresii ale politeții pozitive, indicând empatie sau diminuând forța ilocuționară a unor acte de vorbire.

Analizând corpusul de mesagerie instantanee din perspectiva rolurilor identificate de Yus, a rezultat că cele mai frecvente intenții în folosirea emoji-urilor sunt: clarificarea atitudinii care însoțește enunțul ("*am aflat că s-a amânat* ☹"), redarea intensității ("*mor de râs [râs cu lacrimi]*"), contrazicerea conținutului explicit al enunțului, cu intenție ironică ("*nu știam că esti asa destept:))))) te puuuup*") și estomparea forței ilocuționare a unui act de vorbire ([Știi tu ce să faci [face cu ochiul]").

Coroborând analiza conversațiilor de mesagerie instantanee cu observațiile făcute pe parcursul utilizării aplicațiilor de mesagerie instantanee, se poate discuta și de existența unei corelări între personalitatea vorbitorilor și modul cum folosesc emoji-urile. Persoanele expansive, extrovertite utilizează mai multe emoji-uri decât de cele introvertite. Mai mult, fiecare utilizator pare a avea o serie de emoji pe care le preferă și care îi compun personalitatea virtuală. Aceasta este parțial stabilă, pentru că, în ciuda limitelor mediului virtual, se remarcă un fenomen de comuniune fatică în conversațiile electronice, manifestată prin folosirea anumitor strategii ce implică selectarea pictogramele în relație cu cele utilizate de interlocutor, pentru a îmbunătăți comunicarea și a arăta o formă de empatie. Comuniunea fatică este evidentă în conversațiile din corpus unde același vorbitor conversează cu persoane diferite, activitatea acestuia încadrându-se în niște tipare de interacțiune care formează personalitatea acestuia virtuală, dar implicând și niște strategii de adaptare la interlocutor.

Ultima etapă a cercetării întreprinse prin lucrarea de față a fost compararea frecvenței emoji-urilor incluse în corpusul de mesagerie instantanee în limba română cu cea din studiul realizat de Li Li și Yue Yang (2018) în China, pornind de la ipoteza interdependenței dintre emoji-uri și contextul socio-cultural. Într-adevăr, în China emoji-urile populare sunt, printre altele, trandafirul și un salut tradițional chinezesc. Astfel, am descoperit o importanta componentă culturală, ceea ce sugerează și că mediul virtual încearcă să recreeze mediul real, folosind mijloace expresive specifice. Așa cum menționează și Francisco Yus (2011: 292), interacțiunile și comunitățile "reale" trec printr-un proces de *virtualizare* prin pierderea ancorării fizice, în timp ce interacțiunile și comunitățile „virtuale" parcurg o evoluție paralelă spre *materializare și fizicalizare*.

În urma analizei stadiului actual al cercetărilor din domeniu și în baza unui corpus de mesagerie instantanee care conține atât conversații formale, cât și informale, putem concluziona că, deși emoji-urile au fost create pentru a completa informația textuală, a dinamiza și a umaniza comunicarea, aceste funcții au făcut loc unor roluri mai sofisticate. Banala față zâmbitoare, expresie a unei stări de spirit relaxate și ludice, s-a transformat într-o serie complexă de strategii lingvistice menite să clarifice atitudinea care însoțește cuvântul, să protejeze imaginea vorbitorilor și să exprime politețea. Mai mult, așa cum am arătat, pictogramele modelează sensul, situându-se în relație de simetrie, amplificare sau contradicție cu textul, devenind deseori acte de vorbire cu forță ilocuționară. Funcțiile pragmatice ale emoji-urilor sunt în continuă dezvoltare și, pe măsură ce comunicarea on-line ia amploare, limbajul multimodal va deveni din ce în ce mai bine conturat, combinând, în mod ingenios, imaginea și cuvântul pentru crea sensul.

BIBLIOGRAPHY

1. Crystal, David (2004). *Language and the Internet*, Cambridge: Cambridge University Press.

2. DANET, B., RUEDENBERG-WRIGHT, L., & ROSENBAUM-TAMARI, Y. (1997). Hmmm... Where's That Smoke Coming From? writing, play, and performance on internet relay chat, in *Journal of Computer-Mediated Communication*, Vol. 2, https://academic.oup.com/jcmc/article/2/4/JCMC246/4584364 (Ultima accesare: 10/11/20).

3. Danesi, Marcel (2017). *The Semiotics of Emoji: The Rise of Visual Language in the Age of Internet*, Bloomsbury Advances in Semiotics.

4. Dainas, Ashley, Herring, Susan (2019). Interpreting Emoji Pragmatics, in *Internet pragmatics: Theory and practice [*C. Xie, F. Yus & H. Haberland*]*, Amsterdam: John Benjamins, https://ella.sice.indiana.edu/~herring/Interpreting_Emoji_Pragmatics.pdf (Ultima accesare: 23/11/2020).

5. Derks, Daantje, Agneta E.R. Bos, von Grumbkow, Jasper (2004). *Emoticons and social interaction on the Internet: the importance of social context*, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0747563204002079> (Ultima accesare: 29/11/2020).

6. Dresner, Eli, Herring, Susan (2010). Functions of the Nonverbal in CMC: Emotions and Illocutionary Force, in *Communication Theory*, <https://pdfs.semanticscholar.org/5242/38145e6a31c2027a9059b578377e4747c96b.pdf> (Ultima accesare: 25/11/2020).

7. Gawne, L., & McCulloch, G. (2019). Emoji as digital gestures, in *Language@Internet, 17*, article 2, https://www.languageatinternet.org/articles/2019/gawne (Ultima accesare: 9/12/20).

8. Golato, Andrea, Taleghani-Nikazm, Carmen (2006). Negotiation of face in web chats, in *Multlingua Journal of Cross-Cultural and Interlanguage Communication*, nr. 25, III, 293-321.

9. Levinson, S. C. (1983). *Pragmatics.* Cambridge: Cambridge University Press.

10. Li, Li, Yang, Yue (2018). Pragmatic functions of emoji in internet-based communication – a corpus-based study, in *Asian. J. Second. Foreign. Lang. Educ.* **3,** 16, https://doi.org/10.1186/s40862-018-0057-z (Ultima accesare: 23/11/2020)

11. Miyake, K. (2007). How young Japanese express their emotions visually in mobile phone messages: A sociolinguistic analysis, in *Japanese Studies*, 27(1), 53-72.

12. Na'aman, N., Provenza, H., & Montoya, O. (2017). Varying linguistic purposes of emoji in (Twitter) context, in *Proceedings of ACL 2017, Student Research Workshop*, 136-141.

13. Vandergriff, Ilona (2013). Emotive communication online: A contextual analysis of computer-mediated communication (CMC) cues, in *Journal of Pragmatics*, volum 15, paginile 1-12.

14. Yuasa, M., Saito, K., Mukawa, N. (2011). Brain activity when reading sentences and emoticons: An fMRI study of verbal and nonverbal communication, in *Electronics and Communications in Japan*, v. 94, n. 5, p. 17-24.

15. Yus, Francisco (2011). *Cyberpragmatics. Internet-Mediated Communication in Context*, Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

16. Yus, Francisco (2014). *Not All Emoticons Are Created Equal*, <https://www.researchgate.net/publication/261615359_Not_all_emoticons_are_created_equal> (Ultima accesare: 28/11/2020).

17. Wagner, M. (2016). How to be kind with prosody. In J. Barnes, A. Brugos, S. Shattuck-Hufnagel, & N. Veilleux (Eds.), in *Speech prosody 2016*, 1 (pp. 250-1253).

18. Weissman, Benjamin, Tanner, Darren (2018). A strong wink between verbal and emoji-based irony: How the brain processes ironic emojis during language comprehension, in *Plos One*, https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0201727 (Ultima accesare 3/12/20).

19. Werry, Christopher C. (1996). Linguistic and Interactional Features of Internet Relay Chat, in *Computer-Mediated Communication: Linguistic, Social and Cross-Cultural Perspectives* [ed. Susan C. Herring*]*, Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

20. Zappavigna, M., & Zhao, S. (2017). Selfies in 'mommyblogging': An emerging visual genre, in *Discourse, Context & Media*, 20, 239-247.

SOMATIC PHRASEOLOGICAL UNITS WITH COMPONENT "HEAD" IN THE ROMANIAN AND GERMAN LANGUAGES

Oxana Chira

Lecturer, PhD, „Alecu Russo" State University of Bălți, Moldova

Abstract: Somatic phraseological units still involve different ways of investigating and multiple ways of analyzing. They can be classified depending on their equivalence grade. Based on somatisms of each language, somatic phraseologisms are formed being certified in dictionaries forming rather numerous series extremely usual. As regards thematic aspect, equated structures shows a big variety of ideas, a statement proved by this study. These units are an integral part of our culture and life. The term „cap" appears in phraseological units which are attested in Dicționar român-german de frazeologisme somatice. Rumänisch-deutsches Wörterbuch der somatischen Phraseologismen.

Keywords: somatic phraseological units, translation, equivalence type, thematic aspect, culture.

În studiul dat vom oferi o cercetare a expresiilor frazeologice somatice, în a căror componență se află lexemul „cap", în limbile germană și română. De asemenea, intenționăm să oferim o privire de ansamblu asupra dificultăților întâlnite la traducerea/echivalarea frazeologismelor somatice. Exemplele, dezvoltate pe elementul somatic „cap", au fost selectate din lucrarea „Dicționar român-german de frazeologisme somatice. Rumänisch-deutsches Wörterbuch der somatischen Phraseologismen" (Chira *et alii*, 2019).

Astfel, unități frazeologice somatice sunt considerate frazeologismele ce conțin în structura lor unul sau câteva lexeme care denumesc organele și părțile componente ale corpului omenesc sau ale animalelor. Cu referire directă la cuvântul „cap", se poate constata că în limba germană sunt înregistrate următoarele explicații: 1. oft rundlicher [durch den Hals mit dem Rumpf verbundener] Körperteil des Menschen und vieler Tiere, zu dem Gehirn, Augen, Nase, Mund und Ohren gehören; z. B. „auf den Kopf des Mörders steht eine Belohnung"; „wie vor den Kopf geschlagen sein (umgangssprachlich: vor Überraschung, Schreck wie gelähmt sein)"; 2. Person von bestimmter Intelligenz: z. B. „sie ist ein kluger, fähiger Kopf"; 3. Denk- und Willenskraft: z. B. „jemandem den Kopf verdrehen (umgangssprachlich: jemanden verliebt machen: er hat ihr den Kopf verdreht)"; 4. Einzelperson innerhalb einer größeren Menge von Menschen: z. B. „das Einkommen pro Kopf der Bevölkerung"; „der Eintritt kostet fünf Euro pro Kopf *(für jeden)*"; 5. rundlicher, oberer Teil von etwas: z. B. „der Kopf der Stecknadel, des Streichholzes"; „Disteln mit blauen Köpfen" (Duden).

Cuvântul „cap" are următoarele sensuri în limba română, care coincid, în mare parte, cu cele menționate în limba germană: 1. Extremitatea superioară a corpului omenesc sau cea anterioară a animalelor, alcătuită din cutia cranială și legată de trunchi prin gât: Reg.) De exemplu: *A nu ști* (sau *a nu avea) ce-și face capului* = a nu mai ști ce să facă pentru a ieși dintr-o situație grea; 2. Căpătâi. De exemplu: *căpătâiul patului*; 3. Individ. *Câte capete, atâtea păreri,* exprimă o mare divergență de opinii; 4. Minte, gândire, judecată ; memorie. De exemplu: *Cu cap* = (în mod) inteligent, deștept. *Fără cap* = (în mod) necugetat; 5. Viață. De exemplu: *A plăti cu capul. Odată cu capul* sau *în ruptul capului* = cu niciun preț, niciodată. *A-și face de cap* = a face ceva ce poate să-i primejduiască viața; a face nebunii (Dexonline).

Raportând definițiile de mai sus în ambele limbi, putem constata că, în linii generale, ele dezvăluie trăsături comune, precum: „extremitatea superioară a corpului", „simbol al gândirii, judecății" și „sediu al minții și al cunoașterii". În realitate, conceptele stereotipe au multe tangențe comune în ambele limbi și vom observa în continuare multe asemănări între frazeologismele somatice din limba germană și limba română.

Sub aspect tematic, frazeologismele somatice din corpusul selectat exprimă o mare varietate de idei, vicii, sentimente omenești și sunt expresii:

a) ale înțelepciunii umane: *a avea scaun la cap* – besonnen / vernünftig / klug / bedächtig / sein; vernünftig denken / urteilen; *a fi veşnic cu căciula pe cap* – den Rücken nie beugen; keine Bücklinge machen; stets erhobenen Hauptes dahergehen; *a avea mintea treză* – einen regen Geist / Verstand haben; geistig rege sein; ein helles / kluges Köpfchen haben (fam.); *a fi om cu cântar la cap* – einen gesunden Menschenverstand haben; *a avea scaun la cap / a fi cu scaun la cap* – Grips / Grütze im Kopf haben; jemand lässt sich kein X für ein U vormachen; *om cu cap* – klüger Kopf etc.;

b) ale prostiei umane: *a avea tărâțe în cap* – Häcksel / Stroh im Kopf haben; ein Brett vor dem Kopf haben; Sand im Getriebe haben; *a fi fără cap şi fără picioare* – nicht Hand und Fuß / weder Hand noch Fuß haben; *a fi greu de cap* – schwer von Begriff sein; schwer begreifen; langsam schalten; ein Brett vorm Kopf haben; mit Geistesgaben nicht reich beschenkt sein; *a fi gros la cap* – einen harten Kopf / Schädel haben; *a nu-i intra cuiva în cap* – etwas nicht begreifen / verstehen können; etwas geht / will jemandem nicht in den Kopf (hinein); *a nu-l ajunge capul* – kurzen Verstand / nicht viel Grütze im Kopf haben (fam.); vernagelt sein (fam.); ein Brett vor dem Kopf haben; kein Kirchenlicht / keine Leuchte sein; *Unde nu-i cap, vai de picioare* (prov.) – Was man nicht im Kopf hat, muss man in den Beinen / Füßen haben etc.

c) ale ruşinii: *a pune capul în pământ* – (vor Scham) die Augen senken / niederschlagen; betroffen zu Boden / zur Erde blicken; *a sta cu capul în pământ* – mit gesenktem Blick / gesenkten Augen dastehen; seinen Blick (vom Boden) nicht heben; *a-şi pleca capul* – das Haupt / den Kopf (beschämt) senken; den Blick auf den Boden heften etc.

d) ale beției: *a fi cu capul lulea* – betrunken / besoffen sein; toll und voll besoffen sein; voll wie ein Dudelsack / wie eine Strandkanone sein; *a da paharul peste cap* – ein Glas voll durch die Gurgel jagen; a i se sui cuiva vinul la / în cap – der Wein steigt jemandem zu Kopfe / in den Kopf etc.

e) ale învățăturii: *a băga ceva în / la cap* – etwas in den Kopf bringen; sich etwas hinter die Ohren schreiben; sich etwas einprägen; *a băga cuiva ceva cu pâlnia în cap* – jemandem etwas eintrichtern; *a băga cuiva ceva în cap* – a) jemandem etwas verständlich machen; jemandem etwas vorkauen (fam.); b) jemandem etwas einreden; jemandem einen Floh ins Ohr setzen; *a băga cuiva gărgăuni în cap* – jemandem Grillen / Raupen / Spinnen in den Kopf setzen; *a băga cuiva minţile în cap* – jemandem Vernunft beibringen / einreden; jemanden zur Vernunft bringen; jemandem den Kopf zurechtrücken; *a-i vârî cuiva minţile în cap* (fam.) – jemandem Gehorsamkeit / Vernunft beibringen; jemanden zur Vernunft bringen etc.

f) ale dragostei: *a-i fi cuiva drag ca ochii din cap* – jemanden über alle Maßen lieben; jemanden innig lieben; *a iubi (pe cineva/ceva) mai mult decât ochii din cap* – jemanden / etwas über alles in der Welt lieben; aus Liebe (zu jemandem) vergehen; jemanden / etwas mehr lieben als sein Leben etc.

e) *ale orgoliului: a se ţine cu capul pe sus* – den Kopf hoch tragen; auf Stelzen gehen; *a-şi ţine capul sus* – den Kopf hochhalten; stolz sein etc.

După cum am menționat mai sus, frazeologismele somatice cu lexemul „cap" sunt asociate cu anumite categorii conceptuale emotive și exprimă atât categorii negative ale acestora (orgoliu, beție, prostie, rușine), cât și pozitive (învățătură, înțelepciune, dragoste).

În această ordine de idei, trebuie să admitem că, în realitate, orice frazeologism, grație sensului său figurat, „presupune mutații semantice esențiale bazate pe metaforă, metonimie, hiperbolă etc." (Popa, 2007, p. 93). Numeroase sinonime frazeologice au la bază metafore

conceptuale, fie că referirea se face la limba română sau la limba germană: *a-i ninge (cuiva) pe cap / în barbă / în păr* – graue Haare bekommen; *a avea greieri în cap* – Grillen im Kopf haben; *a avea o păsărică / păsărele / sticleți (în cap)* – einen Fimmel haben; einen Vogel / Piepmatz haben; einen Sparren zu viel / zu wenig haben; bei jemandem stehen die Tassen nicht richtig im Schrank; *a avea gândaci în cap* – Grillen im Kopf haben etc.

Iată câteva exemple de expresii veridice românești, judecate din perspectiva autenticității: *Capul face, capul trage* (prov.) – Was man sich eingebrockt hat, (das) muss man (auch) ausessen / auslöffeln; *Câte capete, atâtea păreri* (prov.) – Viel(e) Köpfe, viel(e) Sinne (prov.); *Până nu te loveşti cu capul de pragul de sus, nu-l vezi pe cel de jos* (prov.) – Durch Schaden wird man / der Narr klug; Durch Erfahrung wird man klug; *ori (cu) capul de piatră, ori (cu) piatra de cap* – sei es wie es sei; sei dem, wie es will; gehüpft wie gesprungen etc. E cazul să accentuăm, că traducerea expresiilor idiomatice este cu atât mai dificilă, cu cât aceasta înglobează în ele aspecte culturale și tradiții specifice unui neam, precum: *Capul plecat sabia nu-l taie* (prov.) – Besser biegen als brechen; Mit dem Hute in der Hand kommt man durch das ganze Land (prov.).

În studiul nostru au fost identificate unele frazeologisme somatice comparate: *a iubi ca pe ochii din cap / ca lumina ochilor* – etwas wie seinen Augapfel / wie sein Augenlicht lieben; *a iubi ca (sau mai mult decât) ochii din cap / ca lumina ochilor* – jemanden / etwas über alles in der Welt lieben; aus Liebe (zu jemandem) vergehen; jemanden / etwas mehr lieben als sein Leben. Frezeologisme somatice comparate pun deseori mari probleme la traducerea lor într-o altă limbă întrucât fiecare dintre ele trimite la o imagine ce trebuie redată cu întreg coloritul ei național: a fi cu capul lulea – voll *wie* ein Dudelsack / *wie* eine Strandkanone sein: în limba germană se utilizează componentul „wie", în limba română „ca" (a se vedea exemplele mai sus).

Totodată menționăm că examinarea frazeologiei somatice nu va fi completă dacă nu vor fi puse în valoare și resursele frazeologice somatice regionale existente: *a fi moali-n vârvu capului* (reg.) - schwer von Begriff sein; schwer begreifen; *S-vă îmbli mâinilee ca ochii în cap la mort!* (reg.) – zur Arbeit zu faul; Taugenichts sein etc., dar și a frazeologismelor somatice familiare, precum: *a avea igrasie la cap* (fam.) – ihm fehlt ein Groschen an der Mark / eine Tasse im Schrank; nicht ganz richtig im Dachstübchen sein; *a umbla cu capul în traistă* (fam.) – zerstreut sein; mit den Gedanken ganz woanders sein; ganz abwesend sein; *a fi veşnic cu căciula pe cap* (fam.) – den Rücken nie beugen; keine Bücklinge machen; stets erhobenen Hauptes dahergehen etc.

În urma cercetării frazeologismelor somatice cu lexemul „cap", s-a constatat că ele pot avea în structura lor, de cele mai multe ori, o singură unitate somatică. De exemplu: *a se da cu capul de (toți) pereți(i)* –sich die Haare raufen; mit dem Kopf gegen die Wand laufen / rennen; *a scutura din cap* – den Kopf / mit dem Kopf schütteln etc. Un număr impunător de frazeologisme somatice au drept elemente componente câte două unități somatice. De exemplu: *a se lua cu mâinile de cap* – die Hände über den Kopf zusammenschlagen; *a umbla cu capul între urechi* – Maulaffen feilhalten; *a-i juca (cuiva) ochii în cap* – die Augen stehen jemandem nicht recht im Kopf; *a-i pune Dumnezeu (cuiva) mâna în cap* – vom Himmel gesegnet sein; von Fortuna angelächelt werden; Gott gibt's den Seinen im Schlafe; *Unde nu-i cap, vai de picioare* (prov.) – Was man nicht im Kopf hat, muss man in den Beinen / Füßen haben; *a-i plesni creierii în cap* – große Kopfschmerzen haben etc. O serie de unități somatice pot fi utilizate cu funcție de sinonime, precum: *a-i năvăli cuiva sângele la cap / în față / în obraz* – jemandem schießt / steigt das Blut ins Gesicht / in die Wangen; *a se face lumină în capul / mintea cuiva* – jemandem geht ein Licht auf; jemandem wird alles klar etc.

W. Koller identifică trei moduri de traducere a frazeologismelor: „1. Traducerea literală a frazeologismului din limba sursă, care are ca rezultat un frazeologism cu semnificație echivalentă în limba țintă; 2. „interpretare semnificativă" - înlocuirea cu un frazeologism ferm atribuit sau o frază relativ potrivită; 3. Parafrază nonfrazeologică a frazeologismului din limba sursă, dacă nu este posibilă identificarea unui echivalent frazeologic direct în limba țintă: a.

parafrază lexicală; b. „Schein-Phraseologismen" (creații noi, ad-hoc), care datorită formei lor speciale sună ca niște zicători proverbiale; c. traducere cuvânt cu cuvânt" (Koller, 1972, p. 171).

Atunci când comparăm frazeologismele somatice din română și germană, ne interesează în primul rând gradul de echivalare a acestora. Prin echivalență înțelegem corespondența comunicativă între limba sursă și limba țintă a unei unități. Acest lucru poate fi realizat printr-un acord maxim de denotație, conotație și funcționalitate, inclusiv structura formală și inventarul componentelor. Din cauza diferențelor semantice și gramaticale este posibilă deseori doar „o aproximare a echivalenței complete" (Henschel, 1993, p. 138).

Cercetătoarii I. Condrea (Condrea, 2006, p. 54-63), L. Barchudarow (Barchudarow, 1979, p. 13), R. Gläser (Gläser, 1986, p. 167), E. Worbs (Wobs, 1994, p. 156) disting trei tipuri de echivalentă la nivel lexical și semantic a frazelogismelor:

1) Despre echivalența totală se poate vorbi atunci când sensurile unor cuvinte sau sintagme din două limbi practic se suprapun și care se stabilește între cuvintele monosemantice, adică în cazurile, în care în ambele limbi, cuvintele au doar câte un singur sens. Atfel zis, echivalența totală înseamnă nu altceva decât un acord total la nivel semantic, lexical, morfosintactic, pragmatic și stilistic;

2) Echivalența parțială este, de altfel, cea mai întâlnită formă de traducere, întrucât traducătorul încearcă să păstreze semnificația, gradul de expresivitate și metaforizare al textului original. Anume echivalența parțială include acele frazeologisme somatice care sunt complet echivalente în sensul lor denotativ, dar pot purta conotații diferite, datorită sensului transferat.

3) Echivalența zero constă în cuvintele și îmbinările stabile de cuvinte care nu au echivalente permanente în limba țintă. Lipsa echivalenței este o mare provocare pentru traducători. Deseori, asistăm la parafrazarea frazeologismelor somatice. Totodată, trebuie de menționat că „echivalența zero apare foarte des în cazul realiilor" (Gläser, 1986, p. 167).

La aceste trei niveluri principale de echivalență - echivalență completă, echivalența parțială, echivalența zero - ne vom limita în cercetarea frazeologismelor somatice.

În funcție de gradul și tipul de corespondență, frazeologismele somatice selectate se împărt în următoarele grupuri:

a) tipul de echivalență totală:

- ✓ a acționa peste capul cuiva – über jemandes Kopf hinweg handeln;
- ✓ a avea cap – Köpfchen haben;
- ✓ a băga capul pe ușă – den Kopf durch die Tür stecken;
- ✓ a băga ceva în / la cap – etwas in den Kopf bringen;
- ✓ a fi cu capul în nori – mit dem Kopf in den Wolken sein
- ✓ a i se sui cuiva tot sângele în vârful capului – jemandem steigt das Blut in den Kopf;
- ✓ a i se urca cuiva la cap – jemandem steigt etwas in den / zu Kopf;
- ✓ a-și băga (ceva) în cap – sich etwas in den Kopf / Schädel setzen;
- ✓ *Peștele de la cap se-mpute* (prov.) – der Fisch fängt beim Kopf an zu stinken (prov.) etc.

Echivalența totală se manifestă în cazul frazeologismelor somatice, fie că au fost calchiate dintr-o limbă comună (de ex., latina), fie că s-au dezvoltat concomitent în spații geografice diferite. Astfel, acest tip de echivalență presupune că traducerea expresiilor coresunde din punct de vedere lexical, structural și semantic.

b) tipul de echivalență parțială:

- ✓ a împuia cuiva capul – jemandem den Kopf vollmachen / füllen;
- ✓ a întoarce capul după cineva – sich nach jemandem umdrehen;
- ✓ a se bate cu pumnii în cap – die Hände über den Kopf zusammenschlagen (vor Verzweiflung / Kummer);
- ✓ a se pune pe capul cuiva – jemandem auf den Pelz rücken;

- ✓ a-i năvăli / a i se sui / a i se urca cuiva sângele la cap – jemandem schießt / steigt das Blut ins Gesicht;
- ✓ a-i pune Dumnezeu (cuiva) mâna în cap – vom Himmel gesegnet sein; von Fortuna angelächelt werden; Gott gibt's den Seinen im Schlafe;
- ✓ a i se urca cuiva băutură la cap – jemandem steigt der Wein zu Kopf
- ✓ a-i veni (cuiva) mintea la cap – zu Verstand kommen; wieder zur Besinnung / Vernunft gelangen / kommen; Vernunft annehmen; vernünftig werden;
- ✓ a-şi pune ţărână-n cap – das Haupt mit Asche bestreuen; in Sack und Asche gehen;
- ✓ a(-şi) trage un glonte în cap – sich eine Kugel vor den Kopf brennen etc.

Echivalența parțială desemnează unele diferențe la nivel lexical sau structural, evidențiate în exemplele menționate. De regulă, traducerea e realizată prin înlocuirea unor componente și există mult mai multe cazuri de echivalenţă parţială decât de echivalenţă totală, chiar dacă sensurile îmbinărilor stabile sunt similare în ambele limbi.

c) tipul de echivalenţă zero:

- ✓ a avea capul calendar – jemandem schwirrt der Kopf (von...);
- ✓ a bate la cap pe cineva / cu ceva – jemandem damit in den Ohren liegen;
- ✓ a cheltui şi ochii din cap – alles verpassen / verschleudern; sein ganzes Geld an den Mann bringen; horrend viel ausgeben
- ✓ a fi cu scaun la cap – Grips / Grütze im Kopf haben; jemand lässt sich kein X für ein U vormachen;
- ✓ a mânca cuiva capul – jemanden zugrunde richten;
- ✓ a nu avea nici cap, nici coadă – weder Hand noch Fuß / nicht Hand und Fuß haben;
- ✓ a se lovi cu capul de pragul de sus – einen Dämpfer bekommen; sich die Hörner ablaufen / abstoßen; durch Erfahrung klug werden;
- ✓ a se lua de cap cu cineva – sich in die Haare fahren / geraten; in die Wolle geraten
- ✓ a sta lăstun pe capul cuiva – jemandem in den Ohren liegen;
- ✓ a umbla cu capul între urechi – Maulaffen feilhalten;
- ✓ a-şi băga / vârî capul sănătos / teafăr / zdravăn sub evanghelie – sich selbst etwas einbrocken; sich selber einen Strick drehen;
- ✓ a-şi lega capul – sich ins Joch der Ehe beugen; sich verbinden / verehelichen;
- ✓ a se ţine (de capul cuiva) ca gaia de maţ – wie eine Klette an jemandem hängen; jemandem nicht von der Seite gehen; von jemandem nicht loslassen; jemandem auf dem Nacken sitzen; jemandem nicht von den Fersen weichen; sieh an jemandes Fersen heften etc.

Trebuie de precizat că frazeologismele, ale căror componente reflectă specificul național precum realități, nume proprii sau obiceiuri, sunt extrem de problematice de reprodus. Când se încearcă o traducere cuvânt cu cuvânt, se fac greșeli grave în cazul în care un sens apropiat nu ar fi înțeles sau chiar înțeles greșit. Frazeologismele somatice din limba sursă nu pot fi reproduse în limba țintă prin mijloace frazeologice.

Plecând de la principiul că „limba este legitim legată de viaţa socială, de civilizaţie, de artă, de dezvoltarea gândirii, de politică etc.; într-un cuvânt, de întreaga viaţă a omului" (Coşeriu, 1995, p. 58), frazeologismul somatic din limba sursă este substituit cu o îmbinare din limba țintă, care servește același scop cultural în limba țintă. Trebuie însă să se rețină că se pierd, în majoritatea cazurilor, din nuanțele specifice culturale, de exemplu: *a-i cânta cuiva popa (la cap)* – jemandem beim Begräbnis singen; *a avea tărâţe în cap* – Häcksel / Stroh im Kopf haben; ein Brett vor dem Kopf haben; Sand im Getriebe haben; *a-şi aprinde paie în cap* – sich ins eigene Fleisch schneiden; sich die Suppe selbst einbrocken; *a avea un cap cât o baniţă* – jemandem geht ein Mühlrad im Kopf herum; *a se scula cu noaptea-n cap* – früh aus den Federn sein), putem totuși să afirmăm că traducătorul își realizează scopul, ca în cazul: *a muri fără pernă la cap* – im (tiefsten) Elend sterben / zugrunde gehen; in Armut / Lumpen sterben; sein Ende in der

Gosse finden; *a sta neagă-rea pe capul cuiva* – jemanden nicht aus den Augen lassen; jemanden nicht zur Ruhe kommen lassen etc.

Numărul frazeologismele somatice cu lexemul „cap" a fost pentru noi surprinzător de mare (a se vedea Chira *et alii*, 2019), constatare care a generat identificarea construcțiilor fixe echivalente la nivel formal. În scopul determinării gradului de frecvență al tipului de echivalență, am folosit metoda statistică, care, după cum se știe, constituie un mijloc important de analiză a faptelor de limbă. În total, am selectat 332 de frazeologisme somatice cu lexemul „cap" în limbile română și germană dintre care 15,53% sunt echivalente totale, 63,37% echivalente parțiale și 21,10% aparțin echivalenței zero din frazeologismele somatice cercetate.

Luarea în considerare a aspectului tematic a permis evidențierea următoarelor clase de frazeologisme somatice cu lexemul „cap" în limbile germană și română: a) cap vs persoană; b) cap vs inteligență; c) cap vs prostie; d) cap vs nebunie; e) cap vs comportamentul uman; f) cap vs conducere. Totodată, trebuie de remarcat faptul că „omul a codificat propriile stări de spirit, utilizând un cod simbolic şi comportamental (individual şi / sau al membrilor societăţii) diferit de la o limbă la alta" (Butiurca, 2011, p. 137). Astfel, frazeologismul somatic este un fenoment care nu poate fi izolat de fenomenul culturii și a mentalității.

În concluzie, credem rezonabil să subliniem că frazeologismele somatice sunt o parte integrantă a culturii și a vieții omului/corpului uman. Acesta este motivul pentru care este foarte necesar ca frazeologismul somatic să fie tradus corect, să se găsească corespondențele, deoarece, doar în atare circumstanţe, putem vorbi despre o traducere adecvată. Din acest motiv am încercat să aducem lumină în traducerea/echivalarea frazeologismelor somatice cu lexemul „cap", din perspectiva exemplelor care sunt înregistrare în dicţionarul frazeologic (Chira *et alii*, 2019). Totodată, am observat că atunci când „transferăm" o îmbinare stabilă dintr-o limbă în alta posibilităţile de a găsi echivalente sunt nenumărate, de aceea unui frazeologism somatic în limba română îi corespund mai multe variante germane: *a se naşte cu tichia în / pe cap* – ein Sonntagskind / ein Glückspilz / Glücksritter / ein Schoßkind des Glücks sein; vom Glück verwöhnt werden. E lesne să afirmăm că utilizarea frazeologismelor somatice se face în strânsă legătură cu spectrul cultural și modul de gândire a fiecărui popor în parte.

În procesul de echivalare a conținuturilor semantice, expresiile și locuțiunile somatice din limba română își găsesc echivalentul semantic în limba germană, fie prin cuvinte singulare (*fără cap* – unbedacht), fie prin unități frazeologice sinonime: *a-şi scoate ceva din cap* – sich etwas aus dem Kopf schlagen; auf etwas verzichten; den Gedanken an etwas aufgeben).

Trebuie să menționăm că echivalența unităților frazeologice somatice i-a preocupat doar sporadic pe lingviști și, firește, descrierea ei sistematică rămâne în sarcina investigațiilor ulterioare. Problematica traducerii frazeologismelor somatice nu a atras atenția cuvenită nici a lexicografilor și nici a frazeografilor, evitarea utilizării mențiunii stilistice „somatism" sau „frazeologism somatic" în dicționarele explicative și frazeologice e un argument în acest sens. Analiza semantică a frazeologismelor somatice este importantă, în primul rând, pentru aplicarea ei în practica lexicografică, și anume la alcătuirea dicționarelor bilingve și explicative, la predarea limbilor străine și la traducerea frazeologismelor.

BIBLIOGRAPHY

Barchudarow, Leonid. *Sprache und Übersetzung*. Moskau: Verlag Progress, 1979.

Butiurca, Doina. *O problemă de tipologie* a *culturii*: *paradigma lateralităţii* „*stânga*" *în frazeologisme*. In: Limba Română . 2011, nr. 7-8(193-194), pp. 137-143.

Chira, Oxana, Codreanu, Aurelia, Chira, Artur. *Dicționar român-german de frazeologisme somatice*. *Rumänisch-deutsches Wörterbuch der somatischen Phraseologismen*. Saarbrücken: Akademiker Verlag, 2019.

Condrea, Irina. *Traducerea din perspectivă semiotică*. Chișinău: Cartdidact, 2006.

Coșeriu, Eugeniu. *Introducere în lingvistică* / Traducere din limba spaniolă de E. Ardeleanu și E. Bojoga, Cluj, 1995.

Gläser, Rosemarie. *Phraseologie der englischen Sprache*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1986.

Henschel, Helgrunde. *Die Phraseologie der tschechischen Sprache*. Frankfurt am Main: Lang, 1993.

Koller, Werner. *Grundprobleme der Übersetzungstheorie*. Bern etc.: Francke, 1972.

Popa, Gheorghe. *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române*. Chișinău: Editura Știința, 2007.

Wolf, Friederich. *Moderne Deutsche Idiomatik*. 2. Auflage. München: Max Hueber Verlag, 1976.

Worbs, Erika. *Theorie und Praxis der slawisch-deutschen Phraseographie*. Mainz: Liber, 1994.

Webografie:

Duden = https://www.duden.de/suchen/dudenonline/kopf [online, citat 12.11.2020]

Dexonline = https://dexonline.ro/definitie/cap [online, citat 10.12.2020]

DEPICTING STRATEGIES OF ARAB POLITICAL APOLOGIES

Ahmad Kareem Salem Al-Wuhaili

Lecturer, PhD, Al-Iraqia University, Baghdad, Iraq

Abstract: In order to keep on our relations with parents, siblings, relatives, friends, and all other members of the society, we have to practice some social events which are considered being polite behaviors. Among such behaviors, we need to practice the apology if wrong acts were committed in order to establish good relations between each other. However, apologies should be practiced equally in all fields; such as medicine, law, sports, politics and etc. Within political domain, politicians practice their apologies for historical and for present events also. In every field the offender tries to apply different ways of expressing his/her apology to less down the offence which was done by him/her. However, these strategies differ according to the severity of the wrong committed act. In political field, politicians try to apply strategies as methods to provide an apology. We aim to find out if Arab politicians are practicing different strategies of apology in their field. For the purpose of our study, we rely on Fraser's strategies as a model for comparison. We have selected as objects of our analysis five apologies taken from Arab political field.

Keywords: politics, apology, strategy, Arab countries, linguistics

Introduction

Within our speech communities, we practice the daily use of some expressions such as "thank", "please", "would like", "excuse me" "sorry" and some others which fall into politeness theory (Brown and Levinson, 1987: 236). However, such expressions as Crystal calls 'ritual expressions' are considered to be a common feature for all social interaction whether spoken or written (1987: 52). Crystal (ibid: 53) points out that the existence of these expressions is of salient importance for stating and accounting the success of interaction between people and how they can judge each other. But what if we omit the formula of politeness where is necessary to be used? Crystal (ibid) answers this question by referring to the fact that any omission for the 'ritual expressions' i.e. politeness, this leads to critical atmosphere or even to social sanction.

An important fact to bear in mind is that politeness does not manifest equally in all societies (Leyons, 1981: 188; Leech, 1983: 84). In Russian community for example, it was consider that Russians are never polite contrary to Chinese and Japanese who are very polite. By applying politeness to the category of sex, age-group, one can perceive that in Japan, the politeness scale is applied differently by men and women (Leech, ibid). From another point of view, Leech asserts that unless there are reasons, people can be impolite. In other words, politeness according to him is not obligatory (2014: 4). For example, a member of plenary session in a conference might stay in a silence when the time for applause arrived. However, after all, politeness is considered to be a good thing.

Within politeness theory one can practice the speech act of apology frequently as much as there are demands for apologizing. In other words, when one apologizes he/she acts politely. As a polite act, apology has been defined as a compensatory action. Such action helps to establish and restore social harmony and equilibrium (Goffman, 1971: 140). According to Goffman "the apology allows the participants to go on their way, if not with satisfaction those matters are closed, then at least with the right to act as if they feel those matters are closed and that ritual

equilibrium has been restored" (ibid). However, we need to examine why people apologize and try to be polite while practicing the speech act of apologizing as a remedial speech act. Fraser (1981: 259) states that these remedial acts are reactions to some actions happened (offences such as violation of social norms or failure to fulfill personal expectations). The act of apology helps to restore the relationship and to restore what might be perceived as an offensive wrong committed act into an acceptable one (ibid).

Therefore, we have seen that the need for apology is due to an offensive act. Coulmas (1981: 75f) defines the offence to refer to an event that motivates apology to happen and the nature of this event helps to determine the form of the demanded apology. In this case offence as Coulmas claims is the subject of 'regret' (ibid). Two elements have to be taken into account while referring to offence namely 'type' and 'gravity'. These two elements seem to be very important to state or result different apologies ranging from the kind and the gravity of offence (ibid: 75-6). In this case, as Olshtain and Cohen claim, the act of apologizing presupposes that an offense has occurred or in other words, an offensive act entails an action (i.e. apology) to set things right (1983: 20).

Taking apologies from another perspective, Trosborg argues that apologies are remedial act and helps to facilitate face-saving for both the apologizer and the addressee (1995: 374). Goffman (1972: 325) asserts that this act of face-saving has two roles, 1- defensive one as oriented towards the victims, and 2- protective orientation towards the apologizer. In order for the victims to accept their apologies, the apologizers have to apply different strategies to cover their wrong acts. However, as we have stated earlier this depends on the severity of the offence. Accordingly, concerning our study, we can say that presidential political apology strategies represent the method used by those presidents to offer the speech act of apology.

In this respect, focusing on a number of different studies in the field of apology, we can find a number of different linguistic strategies to represent the act of apologizing.

1. Political apologies

What does the word apology mean? Why to apologize? How apology is accompanied? Why political apology? Do political apologies differ from those in public arena? Why do we need political apologies? Do all political actors produce political apologies?

Apology has been considered as a particular type of speech events. This particular type or other social encounters constitute what is known as "politeness-sensitive". Therefore, focusing on such social encounters or special kind of speech event, this however account for a wide range of politeness behavior and to represent these events as highly conventionalized actions (Leech, 2014: 115). The use of apologies in their context seems to be a complex one.

As a particular act, Searle sees apologies as those acts that can be classified under the expressive acts category. In this category the illocutionary point refers to the psychological state that seems to be specified in the sincerity conditions about the state of affairs (1975b: 359). From another angle, Norrick (1978: 278) distinguishes between expressive acts (as apology included) from others by referring to them as acts to express emotions, feelings, rather than intentions of beliefs. However, almost all the definitions perceive apologies as polite acts. Apology is "a polite speech act used to restore social relations" (Janet Holmes, 1995: 155).

Leech (2014: 116) gives four satellite of speech events through which apology may be accompanied:

1- confession of responsibility. Here must be an admission for the fault or offence done by the apologizer.

2- giving explanation or excuse for how and why such wrong act committed by the apologizer.

3- an offer of repair. The wrong act has to be repaired and to correct it. The apologizer has to make sure of remedying his/her offence.

4- promise of forbearance. Avoiding doing wrong doing acts in future is what represents this point.

There are four components of the apology. Deutschmann (2003: 46) gives four important components to apology which can be expanded as: *the offender*, refers to the one who does the offence or the fault (the one who takes responsibility for doing such act/s), *the offended*, the one on whom the wrong act occurs, *the offense*, it represents the wrong act whether real or potential one, *the remedy*, this component consists: recognition of the offence, acceptance of responsibility, and excreting remorse and regret.

However, in the case of political apologies, the first component (offender) can be seen as represented by a political actor (as different from those apologies in public arena whereby the apologizer is a civil one) while the second component (offended) might be not political. Sanz (2012:15) considers apologies as political "if they involve political issues and are delivered by an appropriate political agent". The central power of political apologies as Govier, Werwoerd, and some other scholars point out, lies in their abilities to supply an acknowledgment of dignity to victims. An important fact has to bear in mind that not all apologies made by political actors constitute political apologies (Sanz, 2012: 15). For example, the bureaucratic apparatus of governments is made up of state institutions; however their character is, in principle, administrative and not political (ibid). Simply speaking, there are two specific requirements required for an apology to be a political one: 1- it should have a political content and 2- it should be given by a political figure. Political apology then is political for two reasons: the first, political apology involves political agents and, the second, political apology involves political issues (Chilton and Schaffner, 1997: 214).

As stated by Tavuchis, the importance of political apologies is to clear things and hence these apologies considered as reconciliation preludes (1991: 109). Sometimes to perform a political apology, declaration documents, announcement through media, and public declarations are involved (ibid). Another purpose of political apology has been supported by Edwards (2010:61). According to him the purpose is "to repair relationships between victimizer and victim harmed by past wrongdoing".

Besides the reconciliation, political apologies help to build the confidence among parties (disputed parties). To put it in another word, they help to establish stabilization among them (Sanz, 2012: 12). Edwards (2010:36) points out another purpose for political apologies. According to him, these apologies help to build identities and nations. These apologies among different communities try to enact for these social communities, not only this, they try also to draw national identities (ibid).

Michael R. Marrus examined different classes of apologies especially those given on behalf of institutions, government, etc. He states that political apologies are official apologies for historical wrongs which had happened in the past (2006: 4). In support of his idea, he mentions for example Tony Blair's 1997 statements of regret for British government inaction during the Irish Potato Famine in the mid-19th century.

2. Apology strategies

Studies on apologies highly observed that there are different and wide range of forms used to fit the verb of apology. Holmes (1990a:161) refers to the fact that in some cases the offender uses some other forms and utterances to be interpreted as an apology rather than offering real apology. However, different numbers of strategies by a number of scholars were given to classify the strategies of apology. Among some researchers, we have selected two strategies given by Fraser (1981), Olshtain and Cohen (1983), to be compared with the strategies we aim to discover by presidents in their use of apology. The two strategies will be given respectively as follows:

Fraser's strategies:

In an attempt to distinguish the strategies of apology, Fraser (1981:169-70) points out that there are nine strategies can be given to apology. Four of them are semantically oriented and direct, while the rest five strategies are pragmatically oriented and indirect. The four direct and five indirect strategies will be stated respectively:

1- Announcing the apology. ("I (hereby) apologize for…").
2- Stating one's obligation to apologize. ("I must apologize for…").
3- Offering to apologize. ("I (hereby) offer my apology").
4- Requesting acceptance. ("please accept my apology for… ").
5- Expressing regret. ("I'm (very/ so/ truly/ terribly) sorry for… ").
6- Requesting forgiveness. ("please excuse me for… ").
7- Acknowledging responsibility. ("that was my fault").
8- Promising forbearance. ("I promise you that this will never happen again").
9- Offering redress. ("please let me pay for the damage I've done").

Olshtain and Cohen's strategies:

For Olshtain and Cohen (1983: 20-25), any speech act has a set of semantic formulas for apologizing. However, that depends on whether the apologizer denies (if he/she denies, then two strategies appear) or admits his/her responsibility (if he/she accepts the responsibility, then five semantic formulas emerge when he/she recognizes the need to express a verb of apology). First we give the strategies which go with accepting the responsibility and later those go with denying the responsibility:

A)**1-** Expression of an apology: **a)** an expressing of regret. ("I'm sorry"). **b)** offering apology. ("I apologize"). **c)** a request for forgiveness. ("Excuse me, pardon").

2- An acknowledgment of responsibility: **a)** to accept the blame. ("It's my fault"). **b)** expressing self-deficiency. ("I was confused"). **c)** recognizing the other part as deserving apology. ("You are right"). **d)** expressing lack of intent. ("I did not mean to… ").

3- Giving explanation for the situation. ("the bus was delayed").

4- Offering of repair. ("I'll pay for the broken vase").

5- Promising for forbearance. ("It won't happen again").

B)**1-** Denial at the end to apologize. ("there was no need for you to get insulted").

2- Denial for taking responsibility: **a)** refusing to accept the blame. ("It was not my fault"). **b)** blame another one for bringing the offence upon him/herself. ("It's your own fault").

Thus, from the above given strategies we can realize there are different ways of perceiving the offence by the apologizer and what needed by him/her to enacted to satisfy the recipient.

3. Data analysis

To find out whether politicians perceiving their offences differently (and hence offering different way of apologizing by stating different strategies), we have selected five expressed apologies given by Arab politicians to be our model of analysis.

Text 1

"هذه التصريحات مؤسفة وغير موفقة اطلاقا وخاصة ان وزارة الخارجية هي المعنية بدول العالم الخارجي. نحن نكن تقديرا كبيرا للملكة والامير سعود ونتأسف لمثل هذه التصريحات" (هوشيار زيباري 2005)

This text was given by the Iraqi Minister of External Affairs Hoshiar Zeebari when he was in Jeddah, in Saudi Arabia in 2005. However, the speech delivered by him after a meeting which gathered some of the Arab Ministers (Iraq, Saudi, Bahrain, Jordan, Algeria, Egypt, Kuwait and Syria External Ministers) for the severe remarks, and harsh offensive the Iraqi Minister of Interior Bayan Jabbr used towards Sa'uood Al Faisal (the Saudi External Minister). Hoshiar told the press that these declarations are "regrettable and infelicitous". However, the Iraqi minister used some expressions and lexical meanings to express his sorrow and regret to what was stated by Bayan Jabbr. Therefore, what was stated can be considered as an apology and the following analysis will state the fact.

From a pragmatic point of view, the act can be utilized to indicate a direct act of apologizing highlighted by the declarative sentence "**ونتأسف لمثل هذه التصريحات** " **''and we are sorry for these declarations''**. The apology verb was featured by the Iraqi External Minister for what the other Iraqi minister did. In other words, the apology is attributed to him as he is the one who accepted to take the responsibility for giving the apology to Al Faisal. By saying " **وخاصة ان**

وزارة الخارجية هي المعنية بدول العالم الخارجي ", he shows that the ministry of external affairs is the responsible one for the out—world countries. Therefore, as a minster of Iraqi external ministry, he undertakes the responsibility to apologize.

Giving the apology in front of the press and some other ministers, the act can be seen as responding to some social attitudes to set things right and in our case to set and keep going the relation between the two countries (Iraq and Saudi Arabia). By expressing his sorrow and regret towards the wrong statements, the act can also be considered as an expressive act. The speaker by saying "**هذه التصريحات مؤسفة وغير موفقة** " **''these declarations are regrettable and infelicitous''**, he expressed his psychological attitude towards these wrong remarks.

From his speech, we can say that Hoshiar's locutionary act is stated by uttering the detached apology form **''... ونتأسف** " **''we are sorry''**. While the illocutionary act here is achieved by giving the apology act for the wrong remarks stated to Al Faisal.

The speech was given because a wrong act committed before by the Iraqi Interior Minister (the propositional condition). The Iraqi External Minister believes that such use of these remarks is wrong and it can affect the relation between the two countries therefore he apologized for that (the preparatory condition). The apologizer expresses his regret for using some words and offending Al Faisal, therefore what he stated can be considered as an apology act.

The act comprises a compound sentence of two main clauses of the structure: NP V (NP) V " **نحن نكن تقديرا كبيرا للملكة والامير سعود ونتأسف لمثل هذه التصريحات** ". It was offered in a fully expanded form of apology "**ونتأسف لمثل هذه التصريحات** " "we are sorry for these declarations". The apologizer started his speech by expressing regret and sorrow for using these remarks " **هذه التصريحات مؤسفة وغير موفقة اطلاقا وخاصة ان وزارة الخارجية هي المعنية بدول العالم الخارجي** ". The speaker expressed that the offensive act is unacceptable at all as a matter of showing that it was completely wrong act. Therefore, some expressions indirectly can also indicate the apology like " **هذه التصريحات مؤسفة وغير موفقة اطلاقا** ".

The speaker justified what had happened by saying that " **نحن نكن تقديرا كبيرا للملكة والامير سعود**..." "we have a very much estimation to the KSA and Al Amir Sa'uood…". By doing so, he tried to enhance his country's picture in front of the others. From a different angel, he aimed to use a strategy of praising the offended person in order to mitigate his anger. This strategy was combined by an apology act to refer once again to the offense was used against the offended person.

Semantically, the apologizer used some lexical words which helped to indicate it is an apology act. In other words, the apology is derived from the lexeme "**نتأسف** " **''we are sorry''**. However, by giving some clarifications and direct way of apologizing, the apologizer tried to be more straight and obvious to express his sincerity towards the situation and to keep the relation between the two countries.

Text 2

"جئت الى ايران للأعتذار عما أرتكبه صدام حسين, ويجب ألقيام بنفس ألمبادرة مع ألكويت وكافة ضحايا صدام حسين" (سعدون ألدليمي 2005)

Looking back to the history of Iraq, all can agree that Saddam barged himself and the Iraqi people in a long war with Iran (for political and religious reasons) continued to eight years starting from 1980 till 1988. In that war around one million died and two others were injured. Almost 157 Iranian towns were destroyed because of the shelling. However, in a press conference held in Tehran with the Admiral Shamkhani, the Iraqi Minister of Defense, Al-Dulaimi delivered the above given text to what Saddam caused in that war. However, by looking to what Al Dulaimi said, the act can be utilized to indicate his regret towards what Saddam did to Iranians. In other words, by apologizing, the speaker acknowledges the wrong committed war and admitting the offence done by Saddam.

Pragmatically, the speaker started by expressing the reason behind his coming to Iran. In other words, he wants to make it clear his coming to Iran is to apologize for them for Saddam's

war. However, as we have stated before in some other texts, this way of expressing the apology can be considered as a hyper polite way of apologizing, " **جئت الى ايران للأعتذار... ''I came to Iran to apologize…"**. what was given by the speaker can be utilized to indicate a direct speech act of apology highlighted by the declarative sentence above. The apology is featured by the apologizer as the one who took the responsibility to apologize to Iranians and to acknowledge the wrong committed war by Saddam. Therefore, by saying **" جئت الى ايران للأعتذار عما أرتكبه صدام حسين, ويجب ألقيام بنفس ألمبادرة مع ألكويت وكافة ضحايا صدام حسين"** "I came to Iran to Apologize for what Saddam Hussein committed, and must do the same initiative with Kuwait and all Saddam's victims", the speaker undertakes the responsibility to offer the apology act to Saddam's victims.

The locutionary act can be seen by giving the exact detached apology verb (apologize). The apologizer apologized for the long war against Iran which caused destroying and killing many of Iranians and Iraqis. The speaker acknowledges that the what happened was wrong therefore he said " **ويجب ألقيام بنفس ألمبادرة مع ألكويت وكافة ضحايا صدام حسين ,** " in order to convey his remorse to all victims of Saddam.

The propositional condition for the above act is that there was a war took eight years between Iran and Iraq, and Saddam was the spark of starting it. The preparatory condition is that AlDulaimi by giving his apology, he believes the involving in this war and causing of killing and destroying so many things was wrong. By giving his apology, the speaker regrets what had happened and by using his word of apology the act can be seen as an apology (essential condition).

Syntactically, the act comprises a compound sentence of two main clauses of the structure: (NP) V (NP) V. **"جئت الى ايران للأعتذار عما أرتكبه صدام حسين, ويجب ألقيام بنفس ألمبادرة مع ألكويت وكافة ضحايا صدام حسين"**. The apology was offered in a complex apology form (apology+ for). The sentence is active declarative one. The apology verb is followed by " **عما أرتكبه صدام حسين** " which is equal to the English adverb clause to indicate the reason for apologizing and in this case (for what Saddam committed). In his speech, Al Dulaimi expressed the necessity "**ويجب** " "and must" to apologize for all Saddam's victims. By doing so, that presupposes it was necessary to apologize to Iran for the war against them. Therefore, by giving this necessity of apologizing, it can be considered as a way of acknowledging the offense and taking the responsibility for what happened as a serious matter.

Semantically, the apology derived from the lexeme "للأعتذار "(to apologize). This however indicates a direct way of apologizing to Iranian. The direct way of giving the apology may be intended to offer the apology more obviously to the offended one (Iran). Therefore, this lexical meaning helped us to elaborate the act as an apology one.

Text 3

"أنا من يتحمل ألمسئولية ألسياسية وألقانونية تجاه كل ما يجرى في وزارة ألنفط وأبدي أعتذاري عن أي عبارة (مسيئة) وردت في أللقاء ألمشار أليه" (علي جراح الصباح 2007)

In an interview with the Kuwaiti Minister of Oil, Ali Jarrah Al Subbah said he asked for a help from the former Kuwaiti Minister of Oil, Ali Khalifa Al Subbah for some issues related to the ministry (Ali Khalifa Al Subbah is his relative who was accused of stealing 130 million dollar from Kuwaitis' oil transportation company). This declaration put the minister under a series of criticizing and demanding to resign. Some members of the parliament believe if he keeps running the ministry that may help to ruin the ministry itself. Therefore, Ali Jarrah stated the above given speech as a way of apologizing to the statements he gave in that interview. However, Al Jarrah used some expressions and his act conveyed a regret towards the statement he used (asking help from his relative). Therefore, the speaker by giving his act he acknowledges the responsibility for the offence he did.

The act can be utilized to indicate a direct speech act of apology highlighted by the declarative sentence "**...(مسيئة) وأبدي أعتذاري عن أي عبارة** " "**and I declare my apology for any wrong statement…**" . The apology is featured by Ali AL Jarrah as he is the responsible for making the statement and asking the help from the previous minister. In other words, the speaker

in this extract undertakes the responsibility and accepts the blame therefore he offered the above apology.

After demanding him to resign for what he stated, the minister resorts to apply and to express his social attitude towards what he has said. In other words, by apologizing the speaker tries to apply the social requirements therefore the act can be seen as a behabitive act. The act can be considered also as an expressive one because the speaker by apologizing he expressed his psychological state towards the wrong statement said by him. However, by saying " **وأبدي أعتذاري عن أي عبارة (مسيئة) وردت في أللقاء ألمشار**", the speaker acknowledges the responsibility for what he said in that interview.

The locutionary act is stated by uttering the noun of apology "**وأبدي أعتذاري...** " **"I declare my apology…"**. However, the noun of apology gained its power by declaring that he is apologizing for any wrong statement appeared in the interview. The Illocutionary act is achieved by declaring the apology for the wrong statement and demanding the help from the former minister. However, by giving his apology, the speaker appears to be the offender person in this extract.

The propositional condition here can be perceived as there was wrong statement i.e. demanding a help was given by the speaker in an interview. By giving his apology, the Kuwaiti minister believes that he should not ask or demand that help and for this reason he delivered the apology (preparatory condition). Therefore, the act can be considered as an apology act because the speaker regrets giving the remarks.

The above act comprises a compound sentence of two main clauses. The sentence is of the structure NP V NP V **"أنا من يتحمل ألمسئولية ألسياسية وألقانونية تجاه كل ما يجرى في وزارة ألنفط وأبدي أعتذاري عن أي عبارة (مسيئة) وردت في أللقاء ألمشار أليه"**. The sentence was given by the detached apology form (noun) "I declare my apology". The speaker started his speech by making it clear that he is the responsible one about everything in the ministry " **أنا من يتحمل ألمسئولية ألسياسية وألقانونية تجاه كل ما يجرى في وزارة ألنفط** ". By saying that it may convey that the speaker was giving an account he is the one who undertakes the responsibility for anything that may happen in the ministry (as he was suspected after demanding the help from his relative). However, by giving his speech, the speaker undertakes the responsibility for what he did and whatever may happen under his watch.

Semantically, the apology seems to be derived from the lexeme "**أعتذاري** " "my apology". However, by saying " **وأبدي أعتذاري عن أي عبارة (مسيئة) وردت في أللقاء ألمشار أليه** ", the speaker undertakes full responsibility for his statement. Therefore, the direct way of stating his apology may help to show the others he is more straight and obvious. In other words, taking the responsibility and apologizing directly is a way of expressing sincerity.

Text 4

"انها كلمة خطا واعتذر عنها (...) وانحني امام كل امراة مناضلة محجبة رفعت راسنا في هذه الامة" (وئام وهاب . (2011

This text is imputed to one of the previous Lebanese ministers, Wea'm Wahhab given to Saudi women. In an interview, the minister used a wrong statement. In that statement he likened the Saudi veiled women with sack of garbage. His statement was completely rejected and criticized by some Lebanese leaders. However, by giving the above speech, the speaker expresses his behavior towards the situation in which he used wrong comparison. In other words, some featured expressed by him can be utilized to indicate the apology act. Therefore, the above speech can be considered as an apology act.

Pragmatically, the act of Wea'm is utilized to indicate the direct speech act of Apology highlighted by the declarative sentence **" انها كلمة خطا واعتذر عنها..." , "It is a wrong word and I apologize for that…"**. The apology act here is featured by the attribution of Wea'm as he is the responsible for Likening the veiled Saudi women with sacks of garbage. By offering the act of apology and referring to that word as (خطأ/ wrong), Wea'm undertakes the responsibility for his

statement. Therefore, the offender in our text here is Wea'm while the offended are all the veiled Saudi women as he compared them to sacks of garbage.

As a behabitive act according to Austin, the speaker offered his apology as a social behaviour or attitudes towards his statement of likening the veiled Saudi women with sacks of garbage. The minister expressed his psychological state about what he brought to those women and this can be seen as an expressive act as Searle suggests. As Bach and Harnish state that apology can be classified within acknowledgments acts. Looking to the above act, the minister acknowledges his responsibility and reflects his feelings towards the Saudi women.

By applying the above apology to Austin's three acts we can realize that: S (Wea'm) utters the exact word of apology i.e. (أعتذر/apologize) (Locutionary act), S apologizes for his act of comparing the Saudi women with sacks of garbage (illocutionary act), and by doing the above two acts he appears as the offender person.

By applying the felicity conditions for the above taken apology we can say that the propositional condition here is that an existed past action happened by the minister. The preparatory condition is that he believes what he stated is wrong action. By recognizing this, he regrets his wrong act and therefore what he offers counts as an apology for the Saudi women (essential conditions).

The above act comprises a compound sentence of two main clauses. The sentence is of the structure NP V (NP) V (**انها كلمة خطا واعتذر عنها**). This sentence is active declarative one. He offered his apology in a complex form (apology+ for) (وأعتذر عنها/ and I apologize for that). The speaker started with referring to his statement as wrong. In this case, he admitted the wrong statement he used against Saudi women. In other words, it can be considered as he undertakes full responsibility for the offence. And by doing so, the act can be shown as a sincere apology act. the speaker continuous his speech to justify his offence by saying **" وانحني امام كل امراة مناضلة محجبة رفعت راسنا في هذه الامة"** (I bow in front of every veiled woman who kept our heads raised in this nation) . The speaker used a strategy of praising the veiled women to less down the offence from one side and to remove their angers from another side.

Semantically, the apology verb is derived directly from this text. In this extract it was offered by the lexeme (أعتذر / I apologize). This way of apologizing revealed the speaker direct trend of apologizing. In this direct way perhaps Wea'm tried to express his sincerity and to make his speech stronger or more obvious to the offended women. Therefore, he stated his regret more openly through this way of apologizing.

Text 5

"وانني اذ أمتلك ألشجاعة ألشخصية وألادبية وألاخلاقية لأاتقدم بأعتذاري لأبناء شعبنا ألعظيم وشرائحه الاجتماعية وأطره ألنقابية, لأوكد أعتزازي بنضالات شعبنا ألعظيم, مع ألتاكيد على أنني لم أقصد ألاساءة لأحد من قريب أو بعيد من بنات وأبناء شعبنا, أملا أن يصار لفهم ألامور ضمن سياقها ألطبيعي بعيدا عن أستثمارها بشكل ضار بمصالح وقضايا شعبنا ألعظيم, في ألوقت ألذي نخوض فيه معركة قاسية ومتواصلة مع ألاحتلال ألصهيوني" (أحمد مجدلاني 2011)

This text is ascribed to the Palestinian Minister Ahmad Mejdalani to all Palestinians. In an interview with radio 'Raia FM', and after finishing the interview, the minister uttered unacceptable word delivered by mistake to interviewers and Palestinians when the life line of the studio left open. However, it should be remember that the minister clarified this accident by saying he meant and it was forwarding to the Israeli procedures against the farmers in Tobas city which prevented them of reconstructing the destroyed wells. However, looking closely to this selective extract, the speaker gave some expressions to express his sincerity and regret towards

his wrong word which was interpreted as an offence to all Palestinians. Therefore, the act can be interpreted as an apology act.

Mejdalani expressed his speech in a way that it can be utilized to indicate a direct speech act of apology. This apology is highlighted by the declarative sentence " **وانني اذ أمتلك ألشجاعة ألشخصية وألادبية وألاخلاقية لأاتقدم بأعتذاري لأبناء شعبنا ألعظيم**... ***/I have the personal and moral courage to express my apology to our glorious people***...". In other words, the apology act is declared by uttering the above stated act. As he was considered the offender, Mejdalwai by uttering his words he helped to feature the text as an apology act. Therefore, he takes on the responsibility for using the words which insulted the interviewers and the Palestinians.

The apology can be considered as a behabitive act because the apologizer responded to the social requirements and offered his attitude to what he caused to the offended persons. The act is also an expressive because the speaker expressed his psychological attitude towards the offence he caused to others.

As a locutionary act, the apologizer uttered the words (**وانني اذ أمتلك ألشجاعة ألشخصية وألادبية وألاخلاقية لأاتقدم بأعتذاري لأبناء شعبنا ألعظيم**...) which was proceeded by (**وانني اذ أمتلك ألشجاعة ألشخصية وألادبية وألاخلاقية لأاتقدم**) to express the ability to apologize. The illocutionary act is that he apologizes for using wrong word/s after finishing the interview which were interpreted as offensive words/s to others. However, by doing these two acts Mejdalani takes on the responsibility to be the offender.

As the apologizer apologized that presupposes there is a wrong act caused pain to the offended and in our case the offence is uttering those words. The preparatory condition can be considered as the apologizer believes that using these words which were interpreted wrongly (as they were used to describe someone/s else (Israeli)) was completely wrong. Therefore, the sincerity condition is that Mejdalani regrets the offence he caused to Palestinians.

The syntactic consideration here is that the act comprises a compound sentence including two main clauses of the structure: NP V NP V. It was expressed in a declarative and active way. It is a sincere apology for the fact the apologizer while apologizing he justified his act be saying **"مع ألتاكيد على أنني لم أقصد ألاساءة لأاحد من قريب_أو بعيد من بنات وأبناء شعبنا"**/ that he did not mean to offence anyone from his people girl or boy. Mejdalani started his speech by expressing his moral courage to give the apology. In other words, by expressing his morality, he tried to be sincere and direct to offer the apology verb. This can help to say he undertakes the entire responsibility for his offence. However, the apology sentence followed by justifications to justify his wrong act. In his speech, Mejdalani said **مع ألتاكيد على أنني لم أقصد ألاساءة**/ I did not mean to offend... . what was followed in his extract was a request to understand the real situation (he meant Israeli) especially he referred to the fact that they are facing a battle against the Zionism occupation.

Semantically, the apology derived from the lexeme (اعتذاري). Even though it is a noun, but it was utilized to indicate an apology because the speaker expressed the reason behind his moral speech. i.e. **وانني اذ أمتلك ألشجاعة ألشخصية وألادبية وألاخلاقية لأاتقدم" بأعتذاري** ". Therefore, the two lexemes **لاتقدم** and **باعتذاري** together played an important role in determining the above act as an apology act. However, the direct apology is utilized to indicate the speaker's straight way in order to be more obvious and clear.

Conclusion

My analysis shows that the way in which the Arab politicians apologize is rather direct, by using direct formal means indicating the illocutionary force of apology. While Glasse states that the Arabic language is characterized by directness, which gives the language a sacred character, I have confirmed that, in the political speech act, apology is also made in a direct way in which this idea stands against some other opinions given to the political language. Going further and recalling Schiffman's observation that modern languages have, on the whole, lost

their sacred quality; the identity of the word and the object named is no longer direct, it has become obscure (1996:69).

I am of the opinion that, since the language spoken in Arabic countries is modern Arabic, directness is now one of its characteristics, surprisingly in the political speech act as well. directness has brought about the sacred character of the language, confirming at the same time Glasse's observation regarding the inter-dependency between directness and sacredness. The analysis of the texts has certain lexical and syntactic ways of expressing apology. It can be mentioned here that the findings are out of being generalized. It merely represents a first step towards an elaborated research with the goal of comparing these findings pragmatically with other political apologies in other cultures. Therefore, it can be said that the act of apologizing is frequent being realized with the help of various syntactic forms and lexical items. The problem needs definitely needs further linguistic investigation, in order to identify the real meaning hidden behind this speech act.

BIBLIOGRAPHY

- Brown, P., & Levinson, S. 1987. *Politeness: Some language universals in language use*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Chilton, Paul. 2004. *Analysing Political Discourse: Theory and Practice*. London: Routledge.
- Coulmas, F. 1981. "Poison to your Soul: Thanks and Apologies Contrastively Viewed". In *Conversational Routine* edited by F. Coulmas. The Huge Mouton, pp. 69-91.
- Crystal, David. 1987. *Cambridge Encyclopedia of Language*. Cambridge University Press.
- Deutschmann, Mats. 2003. *Apologizing in British English*. Umea: Umea University Press.
- Edwards, Jason. A. "Apologizing for the past for a better future: Collective apologies in the United State, Australis, and Canada". in *Southern Communication Journal*, 75(1): (2010): 57-75.
- Fraser, Bruce.1981. "On apologizing" In *Conversational routine: explorations in standardized communication situations and prepatterned speech* edited by Florian Coulmas. New York: Mouton, pp. 259-271.
- Goffman, Erving. 1971. *Relations in Public: Microstudies of the Public Order*. New York: Basic Books.
- Holmes, Janet.1995.*Women, Men and Politeness*. London: Longman.
- Holmes, J. 1990. *Politeness Strategies in New Zealand Women's Speech*. In A. Bell & J. Holmes (eds) pp. 252-76.
- Lyons, John. 1981. *Language, Meaning, and Context*. London: Fontana / Collins.
- Leech, Geoffrey. 1983. *Principles of Pragmatics*. Essex: Longman.
- Leech, Geoffrey. 2014. *The Pragmatics of Politeness*. New York: Oxford University Press
- Marrus, Michael. 2006. "Official Apologies and the Quest for Historical Justice." *Occasional Paper*. University of Toronto: Munk Center for International Studies. Pp. 1–47.
- Norrick, N. 1978. "Expressive Illocutionary Acts". *Journal of Pragmatics*, no. 2, pp. 277-91.
- Oliver, Mike. 1994. "Politics and Language: Understanding the Disability Discourse." Paper prepared for inclusion in the MA in Disability Studies Programme: Dept. of Psychotherapy, University of Sheffield. Available: https://disability-studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/Oliver-pol-and-lang-94.pdf. Accessed 25 Feb. 2018.

- Olshtain, Elite, Cohen, Andrew D. 1983. "Apology: A Speech Act Set". In *Sociolinguistics and Language Acquisition*, edited by Nessa Wofson, 18-35. Rowley, M.A. Newbury.
- Sanz, Eneko. 2012. "National Apologies. Mapping the complexity of validity" *The Center for Peace and Conflict Studies*. http://www.centrepeaceconflictstudies.org/wp-content/uploads/National_Apologies.pdf. Accessed 5 Nov. 2017.
- Schiffman, Harold F. 1996. *Linguistic Culture and Language Policy*. London and New York: Routledge.
- Searl, John R. 1975. "A Classification of Illocutionary Acts". *Language and Society*. Vol. 5, No. 1 (Apr. 1976), 1-23.
- Tavuchis, Nicholas. 1991. *Mea Culpa: Sociology of Apology and Reconciliation*. Stanford University Press.
- Trosborg, Anna. 1995. *Interlanguage Pragmatics: Requests, Complaints and Apologies*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Welliver, J. 2004. "Office of Speechwriting". EOP, The White House Office. [http://www.americanpresident.org/action/.../officespeechwriting/a- index.shtml.]. Accessed 17 Sept 2017.

THE SPECIFICITY OF SCIENTIFIC TEXTS (EXEMPLIFICATION BASED ON THE TERMINOLOGY FROM THE FIELD OF ECOLOGY)

Marta–Teodora Boboc

Lecturer, PhD, University of Bucharest

Abstract: The given article is a comparative analysis of some fundamental elements related to the scientific functional style, with several examples from ecology, such as simple terms, combinations of words, phrases and expressions relevant both at terminological and technical level. The semantic relationships between various components of ecology lexicon are also illustrated, as is a series of translation strategies, able to compensate lost information caused by potential gaps when rendering some notions from source language into target language. The theoretical part focuses mainly on the different types of functional styles and their characteristics as stated by scholars belonging to the Anglosphere, Russian space and Romanian space, while all practical examples concern matters ranging from the typology of ecoterms, means of combining words and classification of such collocations to different translation strategies and errors that may occur in translation process.

Keywords: functional style, ecology lexicon, ecoterms, lexico-grammatical transformations, translating scientific texts

Stilul funcţional este o *varietate specializată a limbii*, care se utilizează pentru a reda conţinutul unui anumit domeniu socio-cultural. Aparţinând, din punct de vedere conceptual, mai curând stilisticii decât traductologiei, el are, totuşi, un rol fundamental în procesul de traducere, întrucât, alături de *specificul cultural* este un element cheie al *contextului* în care se elaborează atât textul sursă, cât şi textul ţintă. Aşadar, în funcţie de *registrul* şi de *stilul funcţional* în care se încadrează materialul respectiv, traducătorul trebuie să-şi selecteze atât instrumentele de lucru, cât şi metodele optime de realizare a transferului informaţional. De asemenea, *stilul funcţional* conţine informaţii relevante cu privire la *destinatarul (receptorul) textului ţintă* şi la eventualitatea necesităţii de *adaptare* a traducerii.

Stabilirea unei *tipologii* a stilurilor funcţionale presupune organizarea pe mai multe criterii:

1. Gradul de individualizare – în raport de care există stil *individual* şi stil *colectiv*.
2. Canalul de comunicare – în funcţie de care se disting stilul *oral* şi cel *scris*.
3. Situaţia de comunicare – conform căreia stilul poate fi: *neutru*, *profesional*, *oficial* sau *colocvial*.
4. Funcţia de comunicare – ce determină o segmentare a stilurilor în următoarele categorii: *ştiinţific*, *administrativ*, *publicistic* şi *beletristic*. (Buşmachiu, 2012, p. 127).

Pornind de la acest ultim criteriu, şi anume funcţia comunicativă, unii specialişti **români** identifică şi alte tipuri de stiluri, pe care le sistematizează astfel:

- **Iorgu Iordan** (Iordan, 1954, p. 127) evidenţiază nu patru, ci **şase** stiluri: *ştiinţific şi tehnic*, *oficial*, *oratoric*, *publicistic* şi *familiar*.
- **Lidia Sfârlea** indică **cinci** tipuri: *stil ştiintific*, *administrativ*, *epistolar*, *familiar* şi *artistic* (Sfârlea, 1972, p. 25).
- **Ion Coteanu** reduce această clasificare la numai **trei** tipuri: stil *ştiinţific*, *juridico-administrativ* şi *beletristic* (Coteanu, 1973, p. 50).

- **Constantin Maneca** identifică **patru** stiluri, și anume: *științific*, *oficial*, *colocvial* și *artistic* (Maneca, 1973, p. 529).

- **Paula Diaconescu** menționează **patru** stiluri: *științific*, *administrativ*, *publicistic* și *artistic* (Diaconescu, 1974, p. 229).

- **Dumitru Irimia** punctează **cinci** stiluri: *științific*, *juridico-administrativ*, *publicistic*, *colocvial* și *beletristic* (Irimia, 1986, p. 128).

În **spațiul rus**, diverși cercetători dezbat numeroase tipuri de stiluri funcționale. Cu privire la stilurile funcționale caracteristice limbii **engleze**, cercetări detaliate au elaborat următorii specialiști ruși:

- **I.R. Galperin** (Galperin, 1958, p. 127), care enumeră și analizează **cinci** stiluri funcționale distincte, și anume:

1. stilul *științific*, din care fac parte textele specifice științelor *exacte* (biologia, chimia, fizica, matematica), dar și cele caracteristice științelor *umane* (lingvistica, morfologia, stilistica, terminologia), precum și *literatura de popularizare a științei*[1];

2. stilul *documentelor oficiale*, care pot fi de natură legală, diplomatică, militară sau texte din sfera afacerilor;

3. stilul *ziaristic*, unde pot fi incluse articolele de știri, editorialele, diversele reclame și anunțuri;

4. stilul *publicistic*, care cuprinde discursurile de tip oratoric, eseurile și articolele pe diferite subiecte;

5. stilul *belestristic*, în care se încadrează textele poetice, proza imaginativă și de ficțiune, precum și textele dramatice.

- **I.V. Arnold** (Apud Arnold, 1974), care notează succinct existența a **trei** stiluri, și anume: stilul *neutru* (care nu are caracteristici distinctive semnificative și a cărui funcție este aceea de a oferi un fond standard pentru celelalte două stiluri), stilul *livresc* (la nivel științific, al documentelor oficiale ori în plan publicistic, oratoric, dar și poetic) și stilul *colocvial* (colocvial-literar, colocviar-familiar și colocvial-comun).

- **V.L. Naer** (Naer, 1981, p. 28) menționează nu mai puțin de **șapte** stiluri: stilul *tehnic-profesional*, stilul *lucrărilor științifice*, stilul *documentelor oficiale*, stilul *ziaristic*, stilul *publicistic*, stilul *beletristic* și stilul *textelor religioase*[2].

Referitor la stilurile funcționale ale limbii **ruse**, printre specialiștii care au dezbătut acest aspect în lucrările lor se numără:

- **V.A. Kuharenko** (Kuharenko, 1986, p. 61), care evidențiază următoarele **cinci** stiluri funcționale: *științific*, *oficial-administrativ*, *publicistic*, *ziaristic* și *beletristic*.

- **N.G. Blohina** (Blohina, 2006, p. 90), care indică tot **cinci** stiluri funcționale: *științific*, *oficial-administrativ*, *publicistic*, *colocvial* și *beletristic*, dar spre deosebire de Kuharenko, Blohina subsumează stilul *ziaristic* celui *publicistic* și adaugă clasificării un nou stil – cel *colocvial*.

- **I.S. Alekseeva** (Alekseeva, 2004, p. 264) conturează o *tipologie a stilurilor funcționale* bazată pe specificul *conținutului informațional*, în raport de care diferențiază **patru** tipuri de texte:

1. texte cu caracter *cognitiv*, categorie în care intră textele științifice, cele de teorie a artelor, de teorie muzicală, textele filosofice, diverse documente ori anunțuri, precum și corespondența de afaceri (toate aceste texte, notează autoarea, au receptor *individual* și caracter *teoretic*, cognitiv);

---

[1] *Literatura de popularizare a științei* – gen literar aflat la granița dintre știință și literatură, care prezintă o importanță deosebită pentru asigurarea contactului publicului larg cu variate elemente ce țin de sfera științifică.

[2] Merită menționat faptul că V.L. Naer este singurul cercetător sovietic care include separat în studiile sale această categorie a textelor religioase.

2. texte cu caracter *operațional*, la care se raliază textele legislative, textele religioase, instrucțiunile și rețetele (toate aceste texte au receptor *colectiv* și vizează *aplicarea practică* a unor principii);

3. texte cu caracter *afectiv*, în care se încadrează memoriile, discursurile publice, reclamele, anunțurile de tip necrolog (caz în care receptorul este fie *individual*, fie *colectiv*, mizându-se tocmai pe *emoția* generată de textul respectiv și nu pe natura lui teoretică sau practică);

4. texte cu caracter *artistic* sau texte *beletristice*, în care rolul esențial îi revine funcției lor *estetice* și care presupun, de regulă, existența unui receptor *individual*.

Dintre toate aceste stiluri, cel **științific** se distinge drept stilul textelor academice, ale căror funcții sunt cea de *documentare* și cea de *transmitere* a informațiilor. Stilul științific se caracterizează prin *concizie*, *claritatea expunerii* și *obiectivitate*, iar forma sa este deseori *scrisă* (ca în cazul stilurilor oficial-administrativ și beletristic), în timp ce stilurile publicistic și colocvial apar mai curând sub formă orală. În cadrul stilurilor științific, oficial-administrativ și publicistic este valorificat *monologul*, câtă vreme în stilul colocvial primează *dialogul*, iar în cel beletristic întâlnim atât *monologul*, cât și *dialogul* (Nedosugova, 2014, p. 134).

Stilul științific poate fi subdivizat în:

- stil științific *propriu-zis*, care include texte de tipul articolelor de specialitate, lucrărilor științifice, lucrărilor de licență, disertație, tezelor de doctorat, monografiilor;
- stil științific *de popularizare*, în care sunt incluse eseurile, volumele, prelegerile;
- stil științific *educațional*, ce cuprinde manualele școlare, materialele de metodică, programele școlare, culegerile de exerciții, conspectele;
- stil științific *oficial*, dacă se are în vedere documentația tehnică;
- stil științific cu caracter *informativ*, în care se încadrează referatele ori rezumatele;
- stil științific cu caracter *lexicografic*, înglobând dicționarele, cataloagele, ghidurile (Kolesnikova, 2003, p. 22).

Textele științifice se evidențiază prin frecvența cuvintelor monosemantice și prin structura lor clar definită, tripartită: *introducere*, segment în care este prezentată premisa de la care se pornește, *conținutul* în sine, în care sunt prezentate argumentele care susțin respectiva premisă, precum și eventualele contraargumente și *încheiere*. Textele de acest tip sunt, de regulă, delimitate sub formă de paragrafe, subcapitole și capitole, conform criteriului că fiecare idee trebuie enunțată și dezvoltată într-un paragraf al său.

Lexicul reprezentativ în cadrul acestui stil este atât vocabularul comun, neutru, cât și terminologia specializată, fiind întrebuințate cu precădere susbtantivele abstracte, de tipul: *движение – mișcare*, *деятельность – activitate*, *развитие – dezvoltare*, *фактор – factor*. Există, în acest sens, chiar o frazeologie la nivel științific, din care fac parte noțiunile specializate, ca de exemplu *прямой угол – unghi drept*.

O importanță deosebită o au și expresiile prin care este marcată structura logică a expunerii, cum ar fi: *во-первых – în primul rând*, *во-вторых – în al doilea rând*, *итак – așadar*, *следовательно – ca urmare*, *таким образом – astfel*, *кроме того – în afară de*, *в заключение – în încheiere*, *например – de exemplu* etc.

Principalele elemente care trebuie luate în considerare în cazul unui text științific sunt: *publicul țintă / auditoriul / receptorul*, *scopul comunicării*, *registrul*, *organizarea textului* și *conexiunea între părțile sale componente*. Pe lângă structura externă a textelor științifice (adică formatul lor specific, cu capitole, subcapitole și paragrafe), trebuie să se țină cont și de structura lor internă – organizată dinspre *general* spre *particular*, dinspre problema enunțată spre soluționarea acesteia.

Printre caracteristicile tipice stilului științific se numără următoarele:

- trasmiterea informațiilor cu privire la anumite noțiuni, principii, cercetări, prin care se comunică rezultatele obținute în urma unor analize;

- utilizarea terminologiei de specialitate și a neologismelor;
- prevalența sensului denotativ asupra celui conotativ și a funcției *referențiale* (prin care se oferă informații cu privire la lumea reală sau imaginară, se are în vedere contextul și este stabilit referentul);
- existența unui număr mare de abrevieri, simboluri, semne convenționale, șabloane și scheme cu caracter științific;
- prezența unor texte specifice – articole, cronici, recenzii, referate, lucrări de licență sau disertație, rapoarte etc. (Toma, Silvestru, Chișu, 2005, p. 244-246).

Din multitudinea domeniilor care se subsumează stilului științific (medical, militar, tehnic etc.), obiectul prezentului articol îl constituie terminologia specifică *ecologiei*, aceasta fiind, de altfel, o știință relativ tânără[3] și de actualitate, dacă luăm în considerare complexul context contemporan și numeroasele studii, dezbateri, organizații și campanii ce vizează starea planetei în ansamblul său.

În plan lingvistic, subsistemul care deservește domeniul ecologiei este alcătuit din *ecotermeni* (rus. *экотермины* – eng. *ecoterms*) și prezintă următoarele caracteristici: o structură ordonată, organizată în diverse câmpuri lexicale, aflate în conexiune și interacțiune, tendința către exactitate și laconismul. La rândul lor, acești termeni au la baza tipologiei lor caracterul sistemic, o definiție aferentă, lipsa expresivității, caracterul neutru din punct de vedere stilistic și o dinamică proprie, care include fenomene cum sunt: terminologizarea cuvintelor, reterminologizarea / determinologizarea lor, transsemanticitatea[4], transfuncționalitatea și, respectiv, resemantizarea. Iar principalele surse de emergență sunt împrumuturile, derivarea termenilor de bază provenind din limbile greacă și latină ori resemantizarea unor cuvinte din lexicul comun, cu precădere de sorginte engleză (Apud Terehova, 2014). De asemenea trebuie precizat faptul că terminologia din domeniul ecologiei este eterogenă, ea încorporând noțiuni ce aparțin variatelor științe – biologia, chimia, geografia, dar și tehnologia, informatica etc. și pătrunzând, la rândul său, în sfere ca economia, politica sau reclamele. Ca urmare, unii termeni din lexicul specializat intră în cel comun, frecvența utilizării lor crescând semnificativ. Iar în raport cu funcționalitatea lor intralingvistică există două abordări (Avdonina, Jabo, Cernîșeva, Krivoșeeva, 2016, p. 13): ecotermenii pot fi folosiți fie cu sensul lor *propriu*, pentru a desemna problemele de natură ecologică și măsurile care se iau și în acest caz îndeplinesc funcțiile *nominală*, *referențială* și *cognitivă*, fie în sens *figurat*, iar atunci funcțiile vizate sunt cea *emoțional-expresivă*, *axiologică* și *ideologică*. Spre exemplu, odată integrați în discursul politic, ecotermenii dobândesc o nuanță evaluativă, intensificându-i caracterul afectiv și ancorându-l în actualitate: rus. *загрязнённые умы* – eng. *polluted minds*[5] – rom. *minți poluate*, rus. *идеологические отбросы* – eng. *ideological waste* – rom. *deșeuri ideologice*. Iar odată produsă această extindere în plan semantic sunt generate noi sintagme care conțin ecotermeni, grație procesului de resemantizare: rus. *деловая экосистема* – eng. *business ecosystem* – rom. *ecosistem de afaceri*, rus. *политическая экосистема* – eng. *political ecosystem* – rom. *ecosistem politic*, rus. *экосистема коррупции* – eng. *corruption ecosystem* – rom. *ecosistemul corupției* etc. Asemenea structuri au nu doar funcție *evaluativă*, ci și *ludică* și *persuasivă*.

În limbile engleză și rusă ecotermenii „*au un pronunțat caracter antropocentric (obiectivul fiind acela de a îndeplini funcțiile nominală, comunicativă și informativă),*

[3] **Ecologia** ca știință a apărut la jumătatea secolului XX (Apud McIntosh, R.P., *The Background of Ecology. Concept and Theory*, New York, Cambridge University Press, 1986) și, în consecință, ea „*are un sistem terminologic complex, încă în formare. Acest lucru se datorează faptului că ecologia este o știință tânără, care se dezvoltă intens și încorporează în componența sa termeni din multiple domenii*" (Alexandrova, 2016, p. 9).

[4] În original *транссемантичность*, *transsematicitate* în traducerea lui Leo Butnaru.

[5] Această sintagmă apare inclusiv în sfera muzicală, însă într-o formă stilizată (*Polluted Mindz*) și în cea cinematografică (*Captain Planet and The Planeteers* – primul episod din sezonul al doilea este intitulat *Mind Pollution*, un cunoscut desen animat în care eroii luptă nu atât împotriva dezastrelor ecologice, ci a drogurilor și a altor astfel de tentații nocive.

sistemic (dată fiind structura lor ierarhică – de la cuvânt de bază la derivate), tipologic (întrucât ecotermenii pot fi clasificați în funcție de mai multe criterii), plurifuncțional (mai există și alte funcții, pe lângă cele trei antemenționate, și anume: voluntativă [legată de manifestarea voinței emițătorului mesajului și de impactul pe care aceasta îl are asupra receptorului], cognitivă și fatică)" (Jabo, 2012, p. 18). Conform acestei ipoteze, dacă luăm în considerare lacunele existente la nivelul ecotermenilor, ei se divid în următoarele trei tipuri (Apud Alimov, 2006):

- termeni ce denumesc în moduri diferite noțiuni care se regăsesc atât în limba sursă (LS), cât și în limba țintă (LȚ), de exemplu: rus. *обезлесение* – eng. *deforestation* – rom. *defrișare*;

- termeni ce denumesc noțiuni din LS care nu se regăsesc în LȚ, dar pot fi redate folosind un analog, cum ar fi: rus. *экоэлектричка* – eng. *ecotrain* – rom. *tren ecologic*;

- termeni ce denumesc noțiuni din LS care nu se regăsesc în și nici nu au echivalent în LȚ, categorie în care intră: rus. *лесостепь* – eng. *forest steppe* – rom. *silvostepă*.

După cum se poate observa din ultimul exemplu de mai sus, unul din mijloacele de îmbogățire a vocabularului sunt *împrumuturile*[6], adică transferul de cuvinte dintr-o limbă în alta, lucru valabil și în cazul terminologiei. În ceea ce privește tipurile de împrumuturi, acestea pot fi *lexicale*, *semantice* și *internaționalisme* (Șcitova, 2017, p. 171-172).

1. Împrumuturile **lexicale** sunt structuri care au trecut dintr-un sistem lingvistic în altul. În sfera ecologică din limbile rusă, engleză și română au pătruns termeni din limbile franceză, germană, greacă și latină, de exemplu: rus. *биосфера* – eng. *biosphere* – rom. *biosferă* (din fr. *biosphère*), rus. *экоцид* – eng. *ecocide* – rom. *ecocid*, rus. *климат* – eng. *climate* – rom. *climă* (din germ. Klima).

2. Împrumuturile **semantice** (denumite și *calcuri*) sunt unități lexicale obținute prin traducerea totală sau parțială a elementelor din LS, de exemplu: rus. *почвенные бактерии* – eng. *soil bacteria* – rom. *bacterii din sol*, rus. *парниковый эффект* – eng. *greenhouse effect* – rom. *efect de seră*, rus. *глобальное потепление / похолодание* – eng. *global warming / cooling* – rom. *încălzire / răcire globală*.

3. **Internaționalisme**, adică lexeme asemănătoare ca formă fonetică, ortografică și ca sens, pe care le întâlnim în mai multe limbi, cum ar fi: rus. *биомон* – eng. *biotope* – fr. *biotope* – germ. *Biotop* – rom. *biotop*, rus. *экология* – eng. *ecology* – fr. *écologie* – germ. *Ökologie* – rom. *ecologie*, rus. *экосистема* – eng. *ecosystem* – fr. *écosystème* – germ. *Ökosystem* – rom. *ecosistem*.

Din punct de vedere structural, cea mai mare parte a lexicului integrat ecologiei constă în sintagme cu doi, trei sau chiar mai mulți termeni, însă se consideră că unitatea optimă este îmbinarea de doar două cuvinte[7]. În ceea ce privește sintagmele alcătuite din trei termeni, la nivelul lor putem vorbi despre modele de formare, în funcție de limba străină la care ne raportăm. Astfel, în timp ce în limba rusă identificăm cinci principale prototipuri, în engleză întâlnim șapte (Anisimova, 2010, p. 36). Să luăm câteva exemple:

1. În limba rusă:

- substantiv + adjectiv (Genitiv) + substantiv (Genitiv): *истощение озонового слоя*;
- adjectiv + substantiv + substantiv (Genitiv): *глобальное изменение климата*;
- adjectiv + adjectiv + substantiv: *глобальные экологические проблемы*;
- substantiv + substantiv (Genitiv) + substantiv (Genitiv): *предотвращение загрязнения воздуха*;

[6] Împrumuturile sunt „*cuvinte sau sintagme transpuse dintr-o limbă în alta, asimilate în limba receptoare și ortografiate conform normelor acesteia*" (Șcitova, 2017, p. 175).

[7] Vezi Alexandrova, V.A., *Структурно-семантические особенности многокомпонентных терминов научного экологического дискурса: сопоставительный аспект*, Tomsk, 2016.

- adverb + adjectiv + substantiv: *экологически чистая продукция*, clasificare la care se poate adăuga și conformația de tipul verb + adjectiv + substantiv: *выбрасывать вредные вещества* (completarea ne aparține).

2. În limba engleză:

- adjectiv + substantiv + substantiv: *green peace supporter*;
- substantiv + substantiv + substantiv: *power plant incident*;
- adjectiv + adjectiv + substantiv: *municipal waste water*;
- substantiv + adjectiv + substantiv: *waste-free production*;
- adjectiv + verb + substantiv: *genetic engineering technology*;
- verb + substantiv + substantiv: *accelerated climate change*;
- substantiv + verb + substantiv: *heat trapping gases*, clasificare la care se poate adăuga și conformația de tipul verb + adverb + adjectiv: *to be environmentally aware* (completarea ne aparține).

Problema terminologiei din domeniul ecologiei poate fi abordată și prin prisma **discursului**, iar din această perspectivă la baza cercetărilor specialiștilor din spațiul rus și din cel anglofon stau aceleași principii: sunt studiate particularitățile lingvistice ale vocabularului la care se face apel în expunerea problemelor ecologice stringente, precum și rolul pe care îl are în soluționarea lor limba în care se desfășoară procesul de comunicare, însă optica diferă[8] – în vreme ce în spațiul rus se pledează pentru o abordare *ontologică*, în cel anglofon este preferată alternativa practică, *aplicată*. Printre caracteristicile esențiale ale discursului științific din sfera ecologiei se numără următoarele (Apud Karasik, 2002):

- caracterul *conceptual*, *abstract*, *informativ* și *sintetic*;
- statutul egal al participanților, exprimarea *neutră*;
- principalul obiectiv este prezentarea unor informații noi, iar acest demers are drept concepte cheie *documentarea* și *cunoașterea*;
- materialele care aparțin acestui domeniu vizează *natura* în ansamblul ei și *protecția mediului înconjurător*;
- strategiile de lucru includ *cercetarea*, *expertiza*, aplicarea practică a noțiunilor teoretice;
- *intertextualitatea* – textele științifice se bazează pe rezultatele obținute în studii anterioare și generează, la rândul lor, studii ulterioare, iar sursele din care sunt preluate datele au o mare importanță (ele trebuie să fie veridice și avizate);
- cadrul de elaborare a bibliografiei de specialitate din acest domeniu este unul specific – se lucrează în institute de cercetare, laboratoare și biblioteci, iar în ultima perioadă rolul crucial îi revine mediului online.

Referitor la transpunerea dintr-o limbă în alta a ecotermenilor, există numeroase strategii propuse de specialiștii în domeniu, dintre care le amintim pe cele ce urmează:

R.F. Pronina (Pronina, 1986, p. 20-21) menționează cinci metode:

1. calchierea: eng. *acoustextile* – rus. *акустическая / звукопоглощающая ткань* – rom. *material de izolație fonică*;
2. traducerea folosind cazul genitiv: eng. *breakdown of carbohydrates* – rus. *расщепление углевод**ов*** – rom. *defalcarea glucid**elor** (carbohidrați**lor**)*;
3. traducerea cu utilizarea prepozițiilor: eng. *acid-free* – rus. *свободный **от** кислот* – rom. ***fără** acid*;
4. traducerea descriptivă a uneia dintre componentele sintagmei prin câteva cuvinte cu rol explicativ: eng. *acreage* – rus. *площадь земли в акрах* – rom. *suprafață* (în acest caz, termenul din engleză este tradus descriptiv în limba rusă, în timp ce în română el este redat printr-un *hiperonim* – *acreage* fiind suprafața exprimată în acri [unitate de măsură pentru suprafețe de teren, având o valoare variabilă, de circa 4000 m^2]);

[8] După cum remarcă P.O. Ermolaeva, în lucrarea sa intitulată *Особенности формирования экологической культуры российских и американских студентов (кросс-культурный проект)*, Kazan, 2011.

5. traducerea prin schimbarea topicii componentelor atributive: eng. ***earth**-radiation budget* – rus. *радиационный баланс **Земли** / радиационный баланс **земной поверхности*** – rom. *bilanțul de radiație **terestru***.

S.I. Terehova (Terehova, op. cit. p. 10-16) indică șapte modalitățide traducere, și anume:

1. traducerea literală – folosită cu precădere în redarea ecotermenilor-internaționalisme, cu structură semantică diferită: rus. *эмиссия* – eng. *emission* – rom. *emisie*, рус. *экотоксикология* – eng. *ecotoxicology* – rom. *ecotoxicologie*, rus. *зелёная зона* – eng. *green zone* – rom. *zonă verde*;

2. calchierea – adică transpunerea în LȚ a configurației morfemice (morfem cu morfem, fără a ține cont de legăturile structurale) și a sensului cuvintelor, întrebuințată în situațiile în care este vorba de „*noțiuni de origine străină care, din varii rațiuni de ordin lingvistic, nu pot fi împrumutate*” (Jabo, op. cit., p. 148): rus. *эко**налог*** – eng. *eco**tax** (environmental tax)* – rom. *ecotaxă*, rus. *экологоэкономика* – eng. *ecologinomics* – rom. *economie ecologică* (aici se observă faptul că în traducerea din limba română există și o schimbare a topicii);

3. transcrierea fonetică și transliterarea – utilizate în redarea substantivelor proprii (numele, toponimele etc.) legate într-un fel sau altul de domeniul ecologiei: rus. *Чернобыль* – eng. *Chernobyl* – rom. *Cernobîl*, rus. *Хиросима и Нагасаки* – eng. *Hiroshima and Nagasaki* – rom. *Hiroshima și Nagasaki*, rus. *ураган Дориан* – eng. *hurricane Dorian* – rom. *uraganul Dorian*;

4. transformări lexicale (generalizarea, concretizarea, modularea, resemantizarea, transsemanticitatea) și gramaticale (schimbarea formei sau a categoriei gramaticale, numită și *conversiune*[9]): eng. *disaster preparedness* – rus. *готовность к стихийным бедствиям* (concretizare) / *готовность к чрезвычайным ситуациям* (generalizare)[10] – rom. *pregătirea în caz de dezastre naturale*, rus. *экологический коридор* – eng. *wildlife / habitat / green corridor* – rom. *coridor ecologic / biologic* (modulare);

5. traducerea descriptivă – folosită pentru a compensa eventualele lacune apărute la introducerea unui termen nou: eng. *diatomist* – rus. *учёный, исследующий диатомовые водоросли* – rom. *specialist care studiază diatomeele*[11];

6. traducerea printr-un sinonim[12]: rus. *ограничение* – eng. *restriction* – rom. *restricție*, *limitare*;

7. abrevierea: rus. ***ГМО** (Генетически модифицированный организм)* – eng. ***GMO** (Genetically modified organism)* – rom. ***OMG** (Organism modificat genetic)*, rus. ***ОВОЗ** (оценка воздействия на окружающую среду)* – eng. ***EIA** (environmental impact assessment)* – rom. ***EIM** (evaluarea impactului asupra mediului)*.

Date fiind diferențele dintre limba rusă (ca limbă **sintetică**) și limba engleză (ca limbă **analitică**) deseori pot apărea și erori în traducere, chiar la nivelul terminologiei specializate. Clasificarea acestor erori impune să enumerăm cele mai importante tipuri (Apud Șimanovskaia, 2013), și anume:

1. Greșeli la nivelul cuvintelor:

- de *lectură* – apar atunci când la traducere este folosit un cuvânt asemănător ca structură fonetică și grafică, dar care diferă fundamental din punct de vedere semantic (de exemplu noțiunile *evaluation* și *evolution* în limba engleză, *glacial* și *glaciar* în limba română, *экономика*

[9] Întrucât în limba engleză conversiunea apare destul de des, este greu de stabilit cu exactitate din ce părți de vorbire se compune o anumită sintgmă.

[10] Pentru detalii referitoare la *concretizare* și *generalizare* ca modalități de traducere vezi și Nagy, Imola, *Basic concepts in Translation Studies: Principles, Methods and Techniques of Translation*, Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2015, p. 548-568.

[11] *Diatomee* – un tip comun de fitoplancton, cu structură unicelulară, considerat a fi generatorul lanțului trofic.

[12] Pentru detalii referitoare la fenomenul de *sinonimie* în traducerea termenilor de sorginte ecologică vezi și Raisova, A.M., *Внутриотраслевая синонимия в немецкой экологической терминологии*, Омский научный вестник, № 4 (99) / 2011, p. 127-129.

și *экономия* în limba rusă) – confuzia producându-se, în situația dată, din cauza *paronimelor* existente atât în română, cât și în alte limbi;

- de *incomprehensibilitate* – dacă sensul unui cuvânt este doar parțial accesibil interlocutorilor, de exemplu verbele rus. *появляться – появиться* – eng. *to appear* – rom. *a apărea* și rus. *происходить – произойти* – eng. *to originate* – rom. *a proveni*;

- de *interpretare*, dacă sensul unui cuvânt este înțeles în mod eronat într-un anumit context: eng. *to give rise to* ***biological variation*** – rus. *приводить – привести к* ***биологическому изменению*** – rom. *a determina (a duce la) o* ***schimbare biologică*** (tradus în mod eronat ca ***изменчивость***, respectiv ***variabilitate***);

2. Greșeli la nivelul sintagmelor:

- greșeli generate de fragmentarea eronată a sintagmei în părți componente: eng. *Such ideas* ***grew*** *into the core theory* – rus. *Такие идеи* ***выросли*** [au crescut] (în loc de ***превратились*** [s-au transformat]) *в основную теорию*, eng. *substances that* ***have known compositions*** – rus. *вещества, которые* ***приобрели составы*** (în loc de *вещества, которые имеют* ***известный состав***) – caz în care forma *known* este redată eronat ca verb (*a cunoaște*), în loc de adjectiv (*cunoscut*);

- greșeli generate de inversarea topicii în traducere: eng. *error probability* – rus. *вероятностная ошибка* (rom. *eroare probabilă*) în loc de rus. *вероятность ошибки* (rom. *probabilitatea erorii*);

3. Greșeli la nivelul propozițiilor:

- greșeli *structurale*, în cazul în care raporturile sintactice sunt receptate eronat: eng. *The annual average temperature* ***was measured*** *at a global level.* – rus. ***Измеренная*** *среднегодовая температура была на глобальном уровне* – rom. *Temeperatura medie anuală* ***măsurată*** *a fost la nivel global.*, în loc de rus. *Среднегодовая температура* ***измерилась / была измерена*** *на глобальном уровне.* – rom. *Temperatura medie anuală* ***s-a măsurat / a fost măsurată*** *la nivel global.*

- greșeli *informaționale*, în cazul în care topica este schimbată în traducere, sensul propoziției fiind, la rândul său, denaturat: eng. *A comparison between different types of diatoms* ***has been started with*** *the use of X-ray analysis.* – rus. *Сравнение между различными типами диатомовых водорослей* ***было начато с*** *применением методов рентгеноскопии.* – rom. *Comparația între diversele tipuri de diatomee* ***a început cu*** *utilizarea radiațiilor.* în loc de rus. *Между различными типами диатомовых водорослей* ***было начато сравнение с*** *применением методов рентгеноскопии.* – rom. *Diversele tipuri de diatomee* ***au început să fie comparate*** *prin intermediul radiațiilor.*

4. Greșeli la nivelul textului:

La acest nivel putem distinge trei tipuri de erori: cele care apar în receptarea unităților textuale și sunt generate de *lacunele lexicale*, cele *extralingvistice*, determinate de lipsa cunoștințelor aprofundate în domeniul vizat (respectiv, în domeniul ecologiei) și cele întâlnite chiar în *titlurile* textelor de profil. Considerând ca unitate minimală a textului *cuvântul* și ținând cont de faptul că textele sunt alcătuite din propoziții și fraze, erorile care ar putea emerge la acest nivel sunt asemănătoare cu cele exemplificate anterior, doar că ele apar pe scară largă, nu la nivelul unei propoziții izolate, ci al unui text întreg și vizează un fragment sau paragraf al acestuia.

Informațiile expuse în cele de mai sus reprezintă o analiză contrastivă a câtorva elemente fundamentale referitoare la stilul științific, cu exemplificare practică din domeniul ecologiei, având la bază termeni, îmbinări de cuvinte, sintagme și expresii relevante atât în plan terminologic, cât și tehnic. Ilustrarea comparativă (în limbile rusă, engleză și română) a relațiilor semantice existente între diversele componente ale lexicului din domeniul ecologiei, a căror interpretare eronată duce la alterarea mesajului textului probează faptul că traducerea este un proces complex și deseori anevoios, chiar și atunci când avem de-a face cu limbajele de

specialitate. Un rol foarte important aici îl are însăşi *evoluţia naturală* care, implicând schimbări de natură socială, tehnică şi, în ultimă instanţă, lingvistică necesită o capacitate sporită de *adaptare* atât a modului de viaţă, cât şi a celui de comunicare.

BIBLIOGRAPHY

În limba rusă:

Авдонина, М.Ю., Жабо, Н.И., Чернышева, И.Б., Кривошеева, Е.Н., *Экологические термины во французском политическом дискурсе*, Вестник МГЛУ, выпуск 17 (756) / 2016

Александрова, В.А., *Структурно-семантические особенности многокомпонентных терминов научного экологического дискурса: сопоставительный аспект*, Томск, 2016

Алексеева, И.С., *Введение в переводоведение*, Москва, Издательский центр «Академия», 2004

Анисимова, А.Г., *Методология перевода англоязычных терминов гуманитарных и общественно-политических наук*, Москва, 2010

Арнольд, И.В., *Стилистика декодирования. Лекции*, Лелинград, Ленинградский государственный педагогический институт, 1974

Блохина, Н.Г., Жукова, Т.Е., Иванова, И.С., *Современный русский язык. Текст. Стили речи. Культура речи*, Тамбов, Изд-во Тамбовского государственного университета

Гальперин, И.Р., *Очерки по стилистике английского языка*, Москва, Изд-во литературы на иностранных языках, 1958

Ермолаева, П.О., *Особенности формирования экологической культуры российских и американских студентов (кросс-культурный проект)*, Казань, 2011

Жабо, Н.И., *Экотерминосистема французского и русского языков: структура, семантика, особенности и способы перевода*, Москва, Изд-во МГЛУ, 2012

Карасик, В.И., *Языковой круг: личность, концепты, дискурс*, Волгоград, Изд-во Перемена, 2002

Колесникова, Н.И., *От конспекта к диссертации*, Москва, Изд-во Наука, 2003

Кухаренко, В.А., *Практикум по стилистике английского языка*, Москва, Изд-во Высшая школа, 1986

Наер, В.Л., *Функциональные стили английского языка*, Москва, Изд-во МГПИИЯ, 1981

Недосугова, А.Б., *Лингводидактический аспект обучения научному стилю речи в методике преподавания РКИ*, Журнал Полилингвиальность и транскультурные практики, 2014, с. 134-138

Пигарева, М.Н., *Англо-русский терминологический словарь по экологии*, Самара, Изд-во СГАУ, 2013

Пронина, Р.Ф., *Перевод английской научно-технической литературы*, Москва, Изд-во Высшая школа, 1986

Раисова, А.М., *Внутриотраслевая синонимия в немецкой экологической терминологии*, Омский научный вестник, № 4 (99) / 2011, p. 127-129

Терехова, С.И., Жабо, Н.И., Ню Чень, *Особенности перевода терминов экологического дискурса (на материале русского и английского языков)*, 2014, https://sworld.education/simpoz8/111.pdf

Шимановская, Л.А., *Анализ типичных ошибок в аннотациях на английском языке к научным статьям по проблемам инженерной экологии*, Вестник Казанского технологического университета, 2013, с. 287-292

Щитова, О.Г., *Неисконная экологическая терминология в русском и английском языках*, Филологические науки. Вопросы теории и практики, Тамбов, № 5 (71) / 2017, с. 170-172

În alte limbi:

Buşmachiu, V., *Stilurile funcţionale ale limbii române*, Philologia, LIV (5-6), Chişinău, Ed. Academia de Ştiinţe a Moldovei, 2012, p. 127-134

Coteanu, Ion, *Stilistica funcțională a limbii române, Stil, stilistică, limbaj*, vol. I, București, Ed. Academiei, 1973

Diaconescu, Paula, *Structura stilistică a limbii. Stilurile funcţionale ale limbii române literare moderne*, Studii şi cercetări lingvistice, nr. 3 / 1974, București, Ed. Academiei, p. 229-242

Iordan, Iorgu, *Limba română contemporană*, București, Ed. Academiei, 1954

Irimia, Dumitru, *Structura stilistică a limbii române contemporane*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1986

Maneca, Constantin, *Statistica lexicală şi stilurile limbii*, Revista Limba Română, nr. 6 / 1973, p. 529-544

McIntosh, R.P., *The Background of Ecology. Concept and Theory*, New York, Cambridge University Press, 1986

Nagy, Imola, *Basic concepts in Translation Studies: Principles, Methods and Techniques of Translation*, Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2015, p. 548-568

Sfârlea, Lidia, *Contribuții la delimitarea stilurilor literare româneşti*, SLLF II, 1972

Toma, I., Silvestru, E., Chișu, L., *Compendiu de limba română*, București, Ed. Fundației România de Mâine, 2005

AN APPLICATION OF ECOSEMIOTICS TO ECOLOGICAL COMMUNICATION IN LANGUAGE LEARNING

Alina Andreea Dragoescu Urlica, Marta Boguslawska-Tafelska, Lulzime Kamberi

Lecturer, PhD, USAMVBT 'Regele Mihai I al României' University of Timișoara, Assist. Prof., University of Applied Sciences, Lomza, Poland, Assist. Prof., University of Tetovo, Republic of North Macedonia

Abstract: The paper introduces some key issues relevant to designing ecological language education by means of semiotic and communicational practices which can be suitably conveyed and adapted to the English language class. Teaching English for Specific Purposes across domains related to the life sciences and natural sciences affords appropriate opportunities for exposing learners to relevant concepts promoting ecological communication, ethical relationships, and healthy attitudes towards our shared ecosystems. The paper focuses on the importance of ecoliteracy and learning to think, communicate interpret meaning and perceive reality in sustainable, ecological ways. In designing a long-term ecological thinking approach throughout the humanities, the question which is raised is how to overcome the unsustainable tendencies of dominant systems in place today, including education. We discuss the relevance of the ecosemiotic and biosemiotic framework as an applied model for raising ecological awareness and for developing sustainable communication in the language class and beyond.

Keywords: Biosemiotics, Ecosemiotic paradigm, sustainable communication, ecological language education.

Introduction

As an offshoot of semiotics and ecocriticism, ecosemiotics makes a complex analysis of sign processes across cultures and living communities, in relation to the environment (Farina & al. 2005: 167). The novel interdisciplinary intersection traces a more 'ecosystemic semiotics' , as it engages with sign-mediated aspects of ecosystems (Nielsen, 2007: 93). In this framework, nature is seen as the larger 'text' to be decoded and the 'nature-text' encapsulates information, as it deploys communicative processes we are embedded in, as participants in sign relations (Maran, 2007: 269). Not only do we all participate in these semiotic processes, but we are also the site where sign-mediated language and information processing is taking place, despite not being aware of it. From a biosemiotics perspective, aspects related to communication of many sorts permeate life at all levels, which is why nature as a macro-sign on a grand scale deserves a holistic semiotic interpretation.

Furthermore, this developing field of research looks at life processes in relation to semiosis and aspects essentially related to communication, such as meaning transfer, information coding/decoding and dialogic stances throughout nature. The understanding of semiosis proposed by C. S. Peirce is largely used to decode such meaning-making processes, which enables us to perceive meaning exchange and communicational processes across living systems in a holistic, unitary manner (Hulswit, 2001: 340). Peircean semiotic theory may also be used to address some important issues for the development of sustainable education.

Methodology

The discussion stems from the meeting point between biosemiotics and eco-semiotics, especially at the intersection with ecological language education. The analysis draws on the semiotic framework for building a theory of communication which highlights information and dialogic processes at the core of biological systems revealed by recent research in the life sciences (Johansen, 1993, Keller 2005). On the other hand, sustainable education from an interdisciplinary standpoint is also often associated with a quest for a holistic worldview (Clark, 2016). This remains a regulative principle for ecologically-minded educators across disciplines who strive for holism in education, as well as sustainable development (Stables & Scott, 2002; Dragoescu Urlica & Stefanović, 2018; Dragoescu Urlica & al. 2019). The analysis also takes a qualitative approach and is based on an ongoing collaboration with scholars conducting research in English for Special Purposes at the conjunction with the ecological and ecosemiotic paradigm (Dragoescu Urlica; Coroama-Dorneanu & Kamberi, 2018; Boguslawska-Tafelska, 2019).

Results and Discussion

According to our working hypothesis, this approach has the potential to contribute to the construction of sustainable communication as a basis underlying a wide range of educational projects, such as the one proposed in the theoretical research under discussion. We are going to consider some derivative hypotheses, based on this paradigmatic worldview:

1. Communication is found at the core of living systems and it is inextricably linked to accumulating knowledge and being "educated" in the evolutionary process.

2. There is kinship in nature. If biomelocules in essence represent messaging molecules (Kull, 1998), it may be inferred that information might be acquired by ingesting plants; also, being *'cultured'* or *'cultivated'* may be evolutionarily related to the fact that humans have *cultivated* and *assimilated* plants.

3. It may be hypothesized that we are intelligent and communicative because we are part of nature, while intelligence and communication are crucially reinterpreted as basic features of Nature. The discussion also includes concepts like *dialogue* and *transmission of knowledge* across all forms of life, which are not taken in a figurative sense, in the light of recent research on the cognitive nature of plants (Gagliano, 2015; 2017; Baluška and Mancuso, 2020).

4. In view of all these reinterpretations, the sciences, as well as the humanities are moving from anthropocentrism into post-humanism, which remains open for further discussion.

When considering semiotic trends across cultures, we notice an increasing state of complexity, along with the acquisition of more meaning, which has taken us farther away from nature towards culture. The various possibilities of understanding the notion of *culture* invite to a non-restrictive conceptualization which offers space for other living being to co-exist with us in an enriching way. Besides human culture, often interwoven in it, there are also cultures of plants or bacterial cultures, or even a more abstract 'culture of growth'. As well as encompassing social behavior and norms typical in given human societies, the notion includes knowledge and beliefs that guide our existence and take us in certain very particular directions in the evolutionary history which presents us with permanent ramifications. Depending on the choices made, on the kind of education acquired, and on the major conceptualizations of the world which surface in the planetary culture, radically different outcomes may emerge. It is therefore our responsibility to gain deeper understanding of the world around us in order to enable dialogic and plurivocal values to be shared in a sustainable manner.

1. The ecosemiotic and biosemiotic ground for education across the life sciences

Biosemiotics looks at how signs are used to the effect that semiotic systems are generated, highlighting the existence of meaning at the root of living things. Non-human forms of life are shown to display intelligence and therefore are being culturally reconsidered as irreducible subjects which have response-ability and towards which we have responsibility. Biosemioticians and ecosemiotic theorists often point to Peirce's (1958, 5.484) understanding of semiotics as "the doctrine of the essential and fundamental nature of all varieties of possible

semioses". This extended perspective presents itself as a theory of meaning-making and meaning interpretation across all levels of life, ranging from inside cells (cytosemiosis) or among cell communities to animal communication (zoosemiosis) and the level more readily perceived by humans (the meta-textual and symbolic representations of "cultural" forms). The fact that meaning is communicated from objects to interpretants through mediating signs progressively leads to an increase in the amount of information as an essential aspect of "learning" whenever interpretation occurs. Decoding reality is equivalent, in the Peircean approach, to a continuous process of learning. If our object of learning is nature, including all forms of life, via the use of language, then it follows that the meanings of plants, animals, etc. need to be accurately communicated and interpreted so as to form equitable representations which, when shared, are able to become a "culture". In the side note, being able to form shared cultures is also a prerequisite to understanding others, communicating ecologically, and, more generally, living sustainably in shared ecosystems.

2. An ecosemiotic model for a new nature-culture

2.1. Communication at the core of educational and evolutionary cultures

An increasing number of scientists have put forth rigorous research indicating that plants have ways of knowing, forms of intelligence and of transmitting information that we are only beginning to grasp. In anthropological settings, such reports pervading shamanic accounts and other native sources from so-called 'primitive' cultures were considered merely metaphorical in the past. But scientists across natural sciences in many fields of research corroborate the fact that these conceptions about nature are rooted far beyond metaphoricity. Amazonians, for instance, believe that we can acquire knowledge from plants by way of ingesting them, as in the case of ayahuasca and other consciousness altering plants. In this process, plants are seen as our ancestors and also our 'teachers'. Just as one may receive education by ingesting knowledge or one becomes educated by taking in plant foods, plants and other 'primitive' organisms themselves have evolved to some of the highest levels in nature by means of similar processes along billions of years. Most plants establish cooperative relationships with mycorrhizal fungi and learning together takes place as co-evolution is permanently unfolding. This illuminates the fact that the mycelium is a highly intelligent form of ancestral life which operates as a neurological network in constant biomolecular communication, thereby coordinating the entire ecosystem (Williams, 2007).

2.2. Dialogue

Scientists refer to "dialogue" in a non-metaphorical manner, where plants are taken not only as companions, but as subjects and interactive partners. Building on traditional knowledge which admits of the interconnectedness with our plant relatives, Gagliano (2015, 2017) leads the way into a new way of thinking which connects people and the natural world. Her research into the communication of plants demonstrates cognitive abilities of plants such as learning and memory which take phrases like 'plant communication' or 'vegetal speech' outside the realm of metaphorical language. Her book *Thus Spoke the Plant*, introduces a new genre – 'phyto-biography', a form of writing on behalf of the plants, listening to them and engaging in dialog — which examines the experimental possibilities of making contact with this form of intelligence. In this endeavor, Gagliano (2017, 2018) emphasizes a creative approach to science by employing imagination in the formative processes of learning. Etymologically, imagination means to create images or representations. It is critical to enable students to think of alternative possibilities as trial and error mechanisms are encouraged and imagination is not hampered, as in recent techno-scientific trends. Scientific culture dictate cultural trends at large, which is how creativity becomes minimized in human culture, despite the fact it is pervasive in nature at all levels. If life is, in essence, creativity, the effects of our restrictive patterns which tend to limit speculative thinking may be consequential in our highly artificial cultures.

Imagination is essential because it represents a reservoir of meaning which provides solutions to the eco-cultural pre-linguistic system which is not limited to the scientific mind, but

also engages our imaginal mind. As in myth symbolism and indigenous knowledge systems, the symbolic language of nature displays forms of intelligences that our current scientific paradigm restricts us from perceiving. Therefore, it is crucial that preformatted ideas be readdressed in terms of inter-subjectivity and reciprocity, in an interdisciplinary and semiotic-humanistic manner. One way to a more open culture would be to extend 'the range of interpretability', i.e. the range of possible effects that a sign may produce in a semiotic process while minding the possibility of misinterpretation (see Johansen 1993: 166-167, Gagliano, 2017).

It follows that nature/culture should not be seen as a divide, but as a co-evolved reality where all living forms are cultured, educated, and organized in highly coherent and cooperative processes. This is reminiscent of Haraway's (2008) concept of 'nature-culture' and kinship across cultural-natural systems. Furthermore, education ought to be pursued through cooperation and dialogue, either between other species which have different kinds of languages or even as regards inter-species transmission of information (Baluška & Mancuso, 2020).

3. Kinship in the web of life

Narby (2005) contemplates new ways of perceiving nature that he learned from the Amazonian Ashaninka people. This community used the word "ashaninka" to refer not only to themselves, but also to the other species around them. The idea of kinship was then employed by Narby to challenge humancentrism in our relationship with nature, suggesting that our disconnectedness from the larger ecosystem is an obstacle to living responsibly. His work recognizes plant intelligence, animal cognition and other forms of indigenous knowledge which we can build upon to honor our place in nature's family tree. Given that intelligence appears to be pervasive all throughout nature, evolution across all branches of the "tree of life" itself may be guided by an intelligent inbuilt resource (Narby, 2005: 107). The sciences have confirmed human kinship with other species, and the mythical intuition that all living beings are genetically related. The more scientists have documented aspects of the natural world, the more intelligence has been identified not only in animals, but also plants, mold, bacteria, across all domains of life. There is a growing body of evidence that numerous species display cognitive processes, such as learning, memory, perception of their surroundings, they are able to sense, plan, and even have language-like abilities and systems of communication (Narby, 2005: 58).

4. The shift from anthropocentrism to post-humanism

This has led to a reconsideration of the Anthropocene, *i.e.* the centrality of human beings in the Western mechanistic paradigm, and an orientation towards biocentrism focusing on the significance of everything that is alive. Beyond biocentrism, the new paradigm across life sciences joins the humanities in shifting into post-humanism, which is to be analyzed in a further study.

Conclusion

Prevalent attitudes and perceptions in the life sciences are re-shaping the way nature is understood, which educational pursuits must also follow. The exploratory research conducted by our research group is intended as a platform for learning ESP and ecological communication in a supportive environment. Our aim was to identify critical aspects in sustainable education with positive outcomes on educational programmes. The ESP course attempts to optimize the learners' relationship with nature, to help students understand the conceptual mechanisms and internal relations which require sustainability to maximize the potential of nature without damaging it. What is more, we must learn to extend reverence and gratitude towards not only other people, but other living beings with which we are in a web of interrelatedness and the whole of nature. In undergraduate studies within the life and natural sciences, education should be based on the development of a culture of sustainability which includes deep aspects brought to the forefront by biosemiotics. Seeing that the educators' education or lack thereof may act as impediments to the growth of a learning culture at large, our research would benefit from insights from fellow educators in all ecological fields of study.

BIBLIOGRAPHY

Baluška, F., & Mancuso, S. 2020. Plants, climate and humans: Plant intelligence changes everything. *EMBO Reports 21*(3).

Boguslawska-Tafelska, M. 2019. 'A culture of consciousness': An ecolinguistic perspective on the conceptual-terminological plane of the proposal. A pilot study. *Journal of Linguistic and Intercultural Education – JoLIE, 12*(2), 7–10.

Clark, W. C. & al. 2016. Crafting usable knowledge for sustainable development. *Proceedings of the National Academy of Sciences 113*(17): 4570–4578.

Dragoescu Urlica, A. A.; Coroama-Dorneanu, L. I., & Kamberi, L. 2018. Extending the Collaborative Potential of English Teaching and Learning. *RJAS 50*(4): 147–152.

Dragoescu Urlica, A.A., & Stefanović, S. 2018. Ecolinguistic qualities of the optimal English language learning experience. *International Journal for Quality Research 12*(2): 537 –546.

Farina, A., Santolini, R., Pagliaro, G., Scozzafava, S., & Schipani, I. 2005. Ecosemiotics: A new field of competence for ecology to overcome the frontier between environmental complexity and human culture in the Mediterranean. *Israel Journal of Plant Sciences 53*(3/4): 167–175.

Gagliano, M., Mancuso, S., and Robert, D.. 2012. Towards Understanding Plant Bio-acoustics. *Trends in Plant Science 17*(6): 323 – 325.

Gagliano, M. 2015. In a green frame of mind: perspectives on the behavioural ecology and cognitive nature of plants. *AoBPLANTS7*: Available from: https://www.researchgate.net/publication/268789282_In_a_green_frame_of_mind_Perspectives_on_the_behavioural_ecology_and_cognitive_nature_of_plants [accessed Dec 02 2020].

Gagliano, M. 2017. The Green Thread: Dialogues with the Vegetal World, in Gagliano, M. Ryan, J. C. & Vieira, P. (Eds.). 2017. *The Language of Plants: Science, Philosophy, and Literature*. Minnesota University Press.

Gagliano, M. 2018. *Thus Spoke the Plant*. N.Y: Random House.

Haraway, D. J. 2008. *When Species Meet*. Minneapolis/London: University of Minnesota Press.

Haraway, D. J. 2016. *Staying with the Trouble. Making Kin in the Chthulucene*. Durham: Duke University Press.

Hulswit, M. 2001. Semiotic and the Cement of the Universe: a Peircean Process Approach to Causation. *Transactions of the Charles S. Peirce Society*, Summer, XXXVII (3): 339-363.

Johansen, J. D. 1993. *Dialogic Semiosis*. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press.

Kull, K. 1998. Semiotic ecology: Different natures in the semiosphere. *Sign Systems Studies 26*: 344–371.

Maran, T. 2007. Towards an integrated methodology of ecosemiotics: The concept of nature-text. *Sign Systems Studies 35*(1/2): 269–294.

Narby, Jeremy. 2005. *Intelligence in Nature: An Inquiry into Knowledge*. New York: Penguin.

Nielsen, S. N. 2007. Towards an ecosystem semiotics: Some basic aspects for a new research programme. *Ecological Complexity 4*(3): 93–101.

Peirce, C. S. 1958. The Collected Papers of Charles Sanders Peirce. Electronic edition, vols. I-VI. 1931-1935. C. Hartshorne & P. Weiss (eds.), vols. VII–VIII. 1958. A. W. Burks (ed.), Cambridge-MA: Harvard University Press.

Stables, A., & Scott, W. 2002. The quest for holism in education for sustainable development. *Environmental Education Research 8*(1), 53–60

Williams, P., Winzer, K., Chan Weng C. & Cámara, M. 2007. Look who's talking: Communication and quorum sensing in the bacterial world. Phil. Trans. Royal Soc. B362:1119–1134.

THE MEANING OF CHROMATIC TERMS IN EMINESCU'S PROSE PUBLISHED DURING HIS LIFE

Roxana Maria Crețu

PhD Student, West University of Timișoara

Abstract: With this study, we aim to pursue and analyse from a semantic and stylistic point of view the defining structures utilized in the prose published during the author life, in which the chromatic terms are used. The corpus that we will utilize has been created through the excerpt of significant contexts from The dictionary of poetic language of Eminescu, supervised by Dumitru Irimia. We want to establish a relevant representation of the linguistic and semantic units of the colours utilized in the whole prose published during Eminescu's life. We will notice that in some contexts the colours maintains itself in the denotative meaning, situated at a descriptive level. In other contexts it refers to the multiple dimensions of the connotative meaning to illustrate that they are used also with a metaphorical meaning. After we identify its own contextual significance of the colours and illustrate it through a few selected sequences, we will interpret them from a semantic and stylistic point of view.

Keywords: Chromatic, Eminescu, semnificance, stylistic, prose

În concepția lui G. I. Tohăneanu, prin „asocieri noi și surprinzătoare", Eminescu adâncește, nuanțează și primenește volumul semantic al cuvintelor. Așadar, „simplitatea, sobrietatea și caracterul firesc al cuvintelor" stau la baza măreției creației eminesciene. (Tohăneanu 1965, 13). Vom observa că aceste asocieri neobișnuite și pline de semnificație predomină nu doar în poezia eminesciană, ci și în proză, ele regăsindu-se în majoritatea cazurilor în combinații cromatice, folosite în descrierea unui peisaj sau în portretizarea personajelor.

Gh. Bulgăr afirmă că unicitatea stilului poetic eminescian constă în folosirea epitetului rar, a hiperbolei fantastice și a metaforei picturale. (Bulgăr 1975, 95) În opera eminesciană predomină epitetul cromatic, iar comparațiile și metaforele au în componența lor elemente cromatice care devin simboluri cu rol decorativ. Proza eminesciană are ca particularitate compararea sau referirea la metale, la tăria și la culoarea lor, prin intermediul cărora se sugerează calități noi ale obiectelor. (Bulgăr 1971, 219) Tot referitor la stilul eminescian, Iorga consideră culoarea o caracteristică a acestuia. (Iorga, 1981, 67) Culoarea este cea care face posibilă apropierea dintre literatură și pictură, deoarece, prin nuanțe și contraste, pictorii și scriitorii exprimă aceleași sentimente față de natură sau iubire.

Simetrie și contrast cromatic la nivelul basmului *Făt-Frumos din lacrimă*

Basmul *Făt-Frumos din lacrimă* debutează cu prezentarea în antiteză a împăratului și a împărătesei: „în vremea veche trăia un *împărat întunecat și gânditor ca miazănoaptea* și avea o *împărătească tânără și zâmbitoare ca miezul luminos al zilei*". (Eminescu 1999, 13) La nivel lexical, observăm o simetrie antitetică între imaginea împăratului și imaginea împărătesei, realizată cu ajutorul comparațiilor întrebuințate, *împărat întunecat și gânditor ca miazănoaptea*, respectiv, *împărătească tânără și zâmbitoare ca miezul luminos al zilei*. Epitetului cromatic *întunecat* are ca pereche antitetică epitetul cromatic *luminos*, deși acesta este poziționat în interiorul comparației.

De asemenea, observăm că, pentru a descrie împăratul, autorul recurge la adjective ce țin de aspectul moral și psihic al acestuia: *întunecat și gânditor*, pe când, în descrierea împărătesei,

folosește epitete ce evidențiază portretul fizic al acesteia: *tânără și zâmbitoare*. Trăsăturile împăratului sunt asociate cu noaptea, iar cele ale împărătesei cu ziua. Antiteza dintre împărat și împărăteasă se realizează prin tehnica clarobscurului, prin opoziția întuneric-lumină, zi-noapte, conturând imaginea unui *yin-yang* întors. În acest context, *yang* devine principiul feminin, dătător de viață și de lumină, și *yin* reprezintă principiul masculin, noaptea și opacitatea. Singurătatea și frustrarea împăratului este dată de lipsa unui moștenitor și de permanenta luptă cu dușmanii, de faptul că doar nașterea unui fiu i-ar putea lumina viața și sufletul.

Epitetul triplu „pat *aurit*, însă *pustiu* și *nebinecuvântat*" scoate în evidență, pe de o parte, bogăția împăratului, și, pe de alta, pustietatea și frustrarea interioară, cauzată de lipsa unui copil. Observăm, așadar, cum, prin această această asociere neobișnuită din punct de vedere semantic, epitetul cromatic *aurit* intră în opoziție cu epitetele *pustiu* și *nebinecuvântat*, evidențiind diferența dintre aparență și esență. Deși, la exterior, ilustrează bogăția dată de statutul social al împăratului, pe dinăuntru este pustiu și nefertil. Se conturează astfel antiteza dintre bogăția materială și sărăcia spirituală. Deși au tot ce își doresc, aceste bunuri materiale nu le aduc bucuria și împlinirea, cei doi simt un gol imens care poate fi umplut doar de existența unui moștenitor. Epitetul *nebinecuvântat* apare o singură dată în proza antumă eminesciană, doar în acest context.

Împărăteasa este descrisă după stereotipul ideal al frumuseții feminine frecvent întâlnit, atât în poezia, cât și în proza eminesciană: chip alb, păr blond și ochi albaștri: „părul ei *cel galben ca aurul* cel mai frumos cădea pe sânii ei *albi* și rotunzi, și din ochii ei *albaștri* și mari curgeau șiroaie de mărgăritare apoase pe o față mai *albă ca argintul crinului*. Lungi cearcăne *vinete* se trăgeau împrejurul ochilor și vine *albastre* se trăgeau pe fața ei *albă ca marmura* vie." În conturarea imaginii împărătesei, observăm folosirea a două comparații care au în componenta lor două metale prețioase, *aur* și *argint* - „păr galben ca aurul", respectiv „fața mai albă ca argintul crinului". Rolul acestora este de a intensifica frumusețea fără egal a împărătesei și de a-i întări statutul superior în societate.

În conturarea portretului împărătesei sau al femeii iubite, Eminescu preferă nuanțele deschise, *alb* și *galben*, pe care le asociază fie cu metale prețioase, precum *aurul* și *argintul*, fie cu albul inmaculat și pur al *zăpezii*, prezent în texte și cu sinonimele *nea*, respectiv *omăt*; prin compararea cu o *floare*, cel mai frecvent fiind *crinul* sau prin asocierea cu *marmura*. În descrierea părului femeii iubite sau a împărătesei în *Făt-Frumos din lacrimă*, întâlnim lexemele *galben, bălai*, sau echivalentul acestora metaforic *de aur, aurit, ca aurul*.

O altă imagine deosebită se desprinde din epitetul dublu „lungi cearcăne *vinete*". Prin această asociere neobișnuită se accentuează durerea împărătesei, cauzată de lipsa unui copil. Epitetul cromatic *albastre*, din secvența „vine" face referire la împărătească, la sângele albastru care curge prin venele împăraților. Prin punerea în contrast a culorilor alb, albastru, purpuriu reiese un portret rece al împărătesei, un ideal de frumusețe, dat de exteriorizarea sentimentelor. Frumos în exterior, dar pustiu pe dinăuntru.

Venirea pe lume a unicului moștenitor, Făt-Frumos, a umplut de lumină viața și sufletul împăratului și a împărătesei. În conturarea imaginii lui Făt-Frumos - „ficior *alb ca spuma laptelui*, cu păr *bălai ca razele lunei*" se folosește comparația „alb ca spuma laptelui", pentru a spori frumusețea și puritatea moștenitorului, și prin comparația părului bălai cu razele lunei se accentuează unicitatea statutul social al tânărului moștenitor. Așadar, prin compararea cu spuma laptelui și cu razele lunei, autorul dorește să evidențieze caracteristicile micului prinț: statul social, curajul, puritatea sufletului.

Imaginea palatului, reflectată în oglinda lacului, pare a fi dintr-un tărâm idilic: „În fundul lui se vedea sclipind, […] un nisip *de aur*, iar în mijlocul lui, pe o insulă *de smarand*, înconjurat de un crâng de arbori *verzi* și stufoși, se ridica un mândru palat de o marmură *ca laptele*, lucie și *albă* […] ca-ntr-o oglindă *de argint* […] O luntre *aurită* veghea […]" (Eminescu 1999, 15). În descriere întâlnim trei culori: *alb, galben, verde*, numite direct (arbori *verzi*; marmură *albă*) sau indirect cu ajutorul metalelor și pietrelor prețioase (*aur, argint, smarand*). Prin aceste asocieri, *de*

aur, de argint, de smarand, aurite, se redă ideea de bogăție, dar, totodată, se intră într-o altă dimensiune, care are ca scop maturizarea prințului, prin depășirea probelor și prin dobândirea curajului în lupta cu răul. Imaginea proiectată în apele lacului este o reflectarea viitorului, destinul lui Făt-Frumos, dar pentru a ajunge acolo trebuie să demonstreze tuturor că el este demn de a fi împărat. Situat pe o insulă de smarald, înconjurat de nisip de aur și de o mulțime de arbori verzi și stufoși, palatul pare a fi o comoară ascunsă, un spațiu protejat de natură. Claritatea apei lacului este asemănată cu o oglindă de argint, element ce oferă un caracter mitic și totodată pictural imaginii vizuale.

Ideea de opulență este întâlnită și în interiorul palatului, „sala era înaltă, susținută de stâlpi și de arcuri, toate *de aur*, în mijlocul ei o mândră masă, acoperită cu *alb* […] iar boierii ce ședeau la masă în haine *aurite,* pe scaune de catifea *roșie* […]". (Eminescu 1999, 16) Dacă exteriorul era alb, din marmură albă ca laptele, interiorul este un contrast între alb și galben, masa este albă, asemeni exteriorului, dar stâlpii și arcurile sunt de aur, nuanțând din nou ideea de maiestuozitate, de lux. Îmbrăcămintea boierilor este un simbol al abundenței materiale și totodată denotă statutul lor social. Scaunele de catifea roșie simbolizează și ele bogăția și sunt caracteristice palatelor regale. Prin asocierea culorilor roșu și galben, numit indirect prin comparația cu aurul, se redă ideea de bogăție.

Un pasaj încărcat cu imagini vizuale și senzoriale, prezent în *Făt-Frumos din lacrimă,* este imaginea florilor din grădina Mumei-Pădurii: „florile erau în straturi *verzi* și luminau *albastre, roșie-închise* și *albe*, iar printre ele roiau fluturi ușori, ca sclipitoare stele *de aur*." (Eminescu 1999, 17) Prin punerea în contrast a culorilor florilor se conturează o imagine cu caracter pictural, dând naștere unui tablou ce pare a fi în armonie cu natura.

Întâlnim o simetrie în descrierea Ilenei și a împărătesei. Se pare că Făt-Frumos și-a ales viitoare soție după modelul matern. Asemeni împărătesei, Ileana este albă, are părul de aur și ochii albaștri. Este imaginea împărătesei în varianta tânără: „haina ei *albă* […] părul ei *de aur* era împletit în cozi lăsate pe spate […] luminată de razele lunei, ea părea muiată într-un aer *de aur*. Degetele ei ca *de ceară albă* torceau dintr-o furcă *de aur* și dintr-un fuior de lână *ca argintul* un fir de mătase *albă* […] Fata-și ridică ochii *albaștri* ca undele lacului". (Eminescu 1999, 17-18) Haina albă simbolizează puritatea sufletească și transparența sentimentelor, dar totodată trimite la imaginea tinerei mirese care își așteaptă prințul.

Din metafora „aer de aur", o combinație rar întâlnită, putem deduce că luna și-a revărsat asupra fetei strălucirea și lumina. Degetele albe denotă puritatea și gingășia fetei. Chiar și în descrierea ustensilelor de lucru, autorul recurge la epitete cromatice sau comparații coloristice: furcă *de aur*, respetiv fuior de lână *ca argintul*, asocieri din care reiese că simpla ei prezență luminează tot ce o înconjoară și că o simplă atingere poate transforma orice obiect într-un obiect magic. Ileana, prin frumusețea exterioară și bunătatea interioară, scoate tot ce e mai bun din oameni și conferă strălucire lucrurilor din jurul ei. Ochii iubitei sunt asociați cu undele lacului sau cu „două stele *albastre* și limpezi", comparații prin care se redau bunătatea, puritatea sufletească și transparența gândirii. Această imagine a Ilenei cosând face referire la imaginea Ariadnei. Asemeni Ariadnei, Ileana devine o călăuză a lui Făt-Frumos în lupta cu răul.

Gestul lui Făt-Frumos de a presăra flori albastre pe fruntea Ilenei este momentul în care conștientizează că ea îi este destinată, floarea albastră fiind simbol al iubirii adevărate, al împlinirii: „pe acea frunte netedă și *albă*, Făt-Frumos presură câteva flori *albastre*." (Eminescu 1999, 20)

Observăm o imagine apocaliptică în descrierea luptei dintre Făt-Frumos și Muma Pădurii: „Cerul *încărunțit* de nouri, vântul începu a geme rece […] șerpi *roșii* rupeau trăsnind poala *neagră* a norilor […] Prin acel *întuneric* des și nepătruns, Făt-Frumos vedea *albind* o umbră *de argint*, cu păr *de aur* despletit, rătăcind […] *palidă* […] luna *roșie ca focul* se ivea prin spărturile lor". (Eminescu 1999, 19-20) În personificarea cerului întâlnim sintagma „încărunțit de nouri", o asociere care din punct de vedere semantic este inovatoare, prin atribuirea unei caracteristici umane unui corp celestial pentru a nuanța peisajul apocaliptic. Pe cerul încărcat cu nori cenușii

se conturează prezența fulgerelor, denumite metaforic „șerpi roșii" care distrug „poala neagră a norilor". Prin alăturarea culorilor negru și roșu se conturează o imagine a luptei dintre bine și rău, care simbolizează războiul, ura și dorința de a demonsta cine este mai puternic. Negrul simbolizează sfârșitul, moartea, iar roșul sângele, răzbunarea. Asocierea fulgerelor cu șerpii roșii accentuează caracterul catastrofal al luptei și invocă vărsarea de sânge.

Imaginea lunii roșii este un rezultat al luptei, simbol al sfârșitului, al morții, al apocalipsei. Întâlnim apoi un contrast clarobscur între imaginea apocaliptică dată de norii negri și apariția luminoasă a Ilenei. Ileana apare ca o ființă salvatoare, dornică de a pune capăt luptei; ea apare ca o umbră palidă pe cerul înnorat. Se reia din nou cromatica alb-galben în descrierea fetei, cu ajutorul epitetelor *de argint*, *de aur*, *palidă*. În acest context observăm prezența gerunziului *albind*, extrem de rar întâlnit în proza antumă, fiind folosit doar de două ori în *Făt-Frumos din lacrimă* și în *Sărmanul Dionis*. Sosirea Ilenei marchează liniștea de după furtună. Întâlnim de asemenea o altă sintagmă neobișnuită „întuneric des și nepătruns" care intră în opoziție cu sosirea Ilenei, ea fiind cea care luminează calea și limpezește cerul, conturând o imagine a opoziției lumină-întuneric.

Întâlnim din nou imaginea unei construcții mărețe, de această dată o cetate, tot de culoare albă, care pare poleită cu argint: „asupra mării se oglindea […] o măreață stâncă de granit, din care răsărea ca un cuib *alb* o cetate frumoasă, care de *albă* ce era părea poleită *cu argint*." (Eminescu 1999, 22) La fel ca palatul, imaginea acesteia se oglindește în apă, de această dată în apele mării, nu în apele lacului. Albul cetății, la fel ca albul palatului anticipează prezența iubitei, albul fiind la Emienscu culoarea predilectă în descrirea fizică a femeii iubite.

În descrierea luptei dintre Făt-Frumos și Genar, la fel ca în lupta cu Muma-Pădurii, întâlnim imaginea apocaliptică a cerului negru: „nourii cei *negri* și plini de furtună ai cerului". (Eminescu 1999, 24) Epitetul cromatic *negru*, asociat norilor și amplificat de sintagma „plini de furtună" potențează furia, dorința de răzbunare, lupta. Așadar, întâlnim exteriorizarea sentimentelor prin intermediul naturii. Ura și furia Genarului se reflectă în această imagine vizuală.

Imaginea lunii palide care trece prin norii suri este construită după tehnica clarobscurului: „Luna *palidă* trecea prin nourii *suri* ca o față limpede prin mijlocul unor visuri turburi și reci" (Eminescu 1999, 30) Întâlnim antiteza lumină-întuneric potențată de sintagmele „față limpede" și „visuri turburi și reci". Există o simetrie între imagina lunii și imagina norilor. Lunei palidă îi este atribuit adjectivul *limpede*, pentru a potența lumina; iar, norilor îi sunt atribuite epitetele personificatoare *turburi* și *reci*, cu scopul de a intensifica întunericul. Deși la nivel semantic nu par a avea o legătură, există o conexiune la nivel cromatic între cele trei adjective: *suri*, *turburi*, *reci*. *Suri* și *turburi* trimit la culoarea în sine, pe când *reci* face referire pe de o parte, la culorile reci și pe de altă parte accentuează ideea de întuneric.

Galbenul, asociat florilor și frunzelor devine simbol al durerii și al morții „flori cu frunze *galbene* și c-o culoare stinsă și turbure ca turburii ochi ai morților-florile durereii". (Eminescu 1999, 34) Galbenul apare aici ca o culoare stinsă, fără viață, care ofilește frunzele și florile, luându-le strălucirea. Deși în descrierea femeii iubite, galbenul funcționează ca element potențator de lumină, frumusețe, bogăție și strălucire, asociat faunei acesta devine o culoare ambivalentă (viață-moarte).

Verdele este asociat vieții, naturii, trezirea la viață a naturii se realizează prin intermediul acestei culori: „ca prin farmec, foile *galbene* ale aleilor de arbori și ale straturilor se-*nverzină* ca *smarandul*" (Eminescu 1999, 34) Galbenul devine verde, simbolizând trezirea la viață a naturii. Prin asocierea cu smarandul se intensifică culoarea arborilor pentru a reda o imagine vie a naturii.

În descrierea Ilenei, în calitate de mireasă a lui Făt-Frumos, florile au capacitatea de a conferi strălucire: „Trandafirul cel înfocat, crinii *de argint*, lăcrămioarele *sure* ca mărgăritarul, mironosițele *viorele* […] apoi încredințară taina lor unui flutur *albastru* stropit cu *aur*". (Eminescu 1999, 35) Întâlnim aici un peisaj colorat dat de diversitatea florilor: tradafirul roșu

simbolizează pasiunea, iubirea, crinul alb – puritatea, lăcrămioarele – gingășia și viorelele – simbol pentru floarea albastră redau ideea de iubirea adevărată. Trandafirul roșu este numit indirect prin termenul „înfocat", rar întâlnit în creația eminesciană, făcând trimitere la focul pasiunii. Observăm din nou prezența unui metal prețios, argintul, în alăturarea unei flori, a crinului, pentru a-i potența trăsăturile. Prin asemănarea lăcrămioarelor cu mărgăritarul, acestea intensifică podoaba miresei. Fluturele albastru stropit cu aur simbolizează iubirea adevărată împlinită.

***Sărmanul Dionis*. Contraste și convergențe cromatice**

O primă descriere a lui Dionis se conturează în jurul culorilor *alb* și *negru*: „fața era de acea dulceață *vînătă* ca și *marmura* în *umbră* […] și ochii tăiați în forma migdalei erau de acea intensivă voluptate pe care o are catifeaua *neagră*." (Eminescu 1999, 38-39) Observăm un inedit joc de cuvinte: „dulceață vînătă ca și marmura în umbră", prin intermediul căruia se creează o imagine vizuală retrospectivă, care intensifică trăsăturile lui Dionis. Lexemul cromatic apare într-o sintagmă surprinzătoare, „dulceață *vînătă*", atipică din punct de vedere semantic, dar care conferă o nuanță de lumină descrierii sumbre. Ochii lui erau mici și profunzi, expresivitatea acestora fiind redată prin asemănarea cu migdala și prin comparația cu catifeaua neagră. Ochii negri sunt rar întâlniți în creația eminesciană, aceștia ocupă un loc aparte în operă.

Observăm o asemănare între portretul lui Dionis și descrierea călătorului, astfel încât am putea afirma că este vorba de un portret în oglindă a lui Dionis: „frunte atât de netedă, albă, corect boltită […] părul […] lung curgea în vițe până pe spate, dar uscăciunea neagră și sălbatecă a părului contrasta plăcut cu fața dulce, fină și copilărească a băietanului." (Eminescu 1999, 39) Amândoi au fața albă, lexemul cromatic devenind în acest context simbol al tinerii; părul negru contrastează cu fața albă, accentuând trăsăturile faciale. Fruntea albă și netedă indică apetența pentru cunoaștere.

Deși Eminescu ne-a obișnuit cu prototipul femeii blonde, cu ochi albaștri și cu corp alb, întâlnim, pentru prima dată în opera sa, afirmația poetului despre femeia ideală: „toate idealele sunt blonde." Acest pasaj îl întâlnim în descrierea femeii ideale a lui Dionis: „umbră argintie cu față albă și păr de aur- căci toate idealele sunt blonde." (Eminescu 1999, 40) În această descriere nu lipsește asemănarea cu argintul și aurul, așa cum ne-a obișnuit autorul în conturarea portretului fizic al iubitei, pentru a-i spori frumusețea și pentru a face cititorul să înțeleagă de ce personajul se lasă vrăjit de frumusețea paradisiacă a femeii și de ce aceasta devine cea dintâi comoară a sa.

Întâlnim, și în *Sărmanul Dionis*, descrierea unei imagini apocaliptice, intensificare cu ajutorul culorilor: „Afară ploaia încetase și, prin mrejele și valurile de nouri negri-vineți, luna trecea palidă și rece." (Eminescu 1999, 41) Epitetul cromatic dublu nouri *negri-vineți* amplifică atmosfera apăsătoare, iar imaginea lunii palide și reci conferă peisajului un caracter sumbru, lipsit de viață. În descrierea peisajui nocturn se observă o simetrie între nori și lună dată de prezența adjectivelor *negri-vineți*, respectiv *palidă și rece*, care aparent par a fi diferite, dar în acest context ele îndeplinesc aceleași simboluri, sugerând o atmosferă apăsătoare și conturând un peisaj apocaliptic. Aceast pasaj are rolul de a anticipa descrierile următoare: a casei și a tatălui lui Dionis.

Întâlnim imaginea unei case vechi, parcă păsăsite și care se află într-o continuă stare de dezagregare, care parcă anticipează lirica bacoviană „treptele erau putrede și negre […] pereții erau negri de șiroaiele de ploaie ce curgeau prin pod și un mucegai verde se prinsese de var." (Eminescu 1999, 41) În această descriere negrul devine culoarea dominantă, care ilustrează cel mai bine atmosfera și trăirile personajului. Treptele negre și putrede sugerează vetustatea casei, dar și lipsa unei călduri omenești care să o trezească la viață; pereții negri de la atâta ploaie indică dezagregarea, iar mucegaiul verde prins de var intensifică absența locuitorilor.

Bustul în mărime naturală a unui copil este chipul pe care Dionis îl asociază cu figura paternă, și la care se adresează cu apelativul franțuzesc *papà*: „copil […] cu păr negru și lung, cu

buzele subțiri și roze, cu fața fină și albă ca tăiată-n marmură și cu niște ochi albaștri mari sub sprâncene și gene lungi negre. Ochii cei albaștri ai copilului erau atît de strălucițI, de un colorit atât de limpede și senin […]". (Eminescu 1999, 42) Remarcăm o asemănare între portretul lui Dionis și portretul tatălui său, cu excepția culorii ochilor, pe care i-a moștenit de la mama sa care era „o femeie palidă, naltă, blondă, cu ochii negri […] fața ei palidă ca ceara", (Eminescu 1999, 43) Dionis pare a fi imaginea vie a tatălui său. Fața albă și buzele roz constrastează cu părul negru și ochii albaștri evidențiind caracteristicile exotice ale băiatului.

Luna îndeplinește rolul de regină a nopții, datorită capacității sale de răspândi lumina împrejur, ea „trecea frumoasă, pe un cer limpede, adânc, transparent, prin nouri de un fluid de argint, prin stele mari de aur topit." (Eminescu 1999, 49) / „luna trecea ca un *scut de argint* prin întunericul nourilor, în aer era *aur*". (Eminescu 1999, 58) Lumina lunii conferă strălucire norilor și stelelor. Pentru a intenfifica efectul lunii asupra corpurilor celeste, autorul recurge la adjectivele cromatice *de argint, de aur*, făcând referire la metalele prețioase. Prin asemănarea lunii cu un scut de argint se intensifică capacitatea de strălucire a acesteia și i se conferă un rol aparte în împărăția celestă.

Moșnegii cu „barbă *albă*", ce îi povesteau în copilărie povestiri fantastice cu „zîne îmbrăcate în *aur* și *lumină*, care duc limpedea lor viață în palate de *cristal*" (Eminescu 1999, 50), sunt oameni înțelepți, eruditi, dornici de a împărtăși cu cei mici tainele vieții. Barba albă asociată imaginii moșnegilor devine simbol al înțelepciunii și a cunoașterii. Descrirea zânelor ne introduce într-un ținut fermecat în care domină pacea și veselia. Lumina în acest context este dată de prezența substantivelor *aur* și *cristal*.

Un peisaj atipic, care surprinde apusul, este conturat în jurul contrastului *roșu-galben*. Imaginea soarelui intrând în nori și schimbându-le culoarea denotă caracterul pictural al tabloului: „când soarele intră în nouri, ei părură *roșii* și *vineți*, tiviți cu *aur* ce lumina dinapoia lor." (Eminescu 1999, 52) Căldura soarelui transformă norii din albastru în roșu-vinețiu, iar razele soarelui continuă să strălucească pe cer lăsând în urma lor stropi de aur.

Întâlnim un tablou viu colorat, care surprinde armonia naturii: „să cobor stelele cerului în întinderea *albă*, ca să semene cu oștiri de flori *de aur* și *de argint*; să sădesc dumbrăvi de *dafin* cu *întunecoase* cărări, cu lacuri *albastre* și limpezi ca lacrima." (Eminescu 1999, 59) Lumina predomină în acest tablou, stelele își revarsă strălucirea asupra florilor, care devin ornamente ale peisajului. Dumbrava verde, prin asocierea cu culoarea dafinului, simbolizează viața, prosperitatea; iar albastrul lacului, claritate, limpezine, seninătate.

O imagine neobișnuită se concretizează în următorul pasaj: „mărgăritar *albastru* stropit cu stropi *de aur* și c-un miez *negru*". (Eminescu 1999, 65) Întâlnim aici imaginea Pământului, în plan metaforic „mărgăritar albastru", iar stropii de aur sunt o metaforă pentru soare, lună și stele. Așadar, avem de-a face cu imaginea planetei noastre în miniatură.

Un alt pasaj inedit și expresiv din punct de vedere cromatic este acesta: „păinjeni *de smarand* au țesut […] un pod de pânză *diamantină* ce strălucește *vioriu* și *transparent*". (Eminescu 1999, 65) Păianjenii primesc calități camaleonice, culoarea lor se schimbă în verde, numită indirect prin intermediul pietrei prețioase *smarand*, care este o culoare atipică pentru aceste vietăți. Pânza țesută de aceștia capată strălucirea proprie diamantelor, în diferite reflexe: *vioriu, transparent*. Întrebuințarea pietrelor prețioase, *smarand, diamant*, în relație cu păianjenii și pânza de păianjeni în această descriere favorizează creșterea expresivității, sporește estetica eminesciană, și totodată contribuie la bogăția limbajului cromatic eminescian

Apare din nou portretizarea Mariei: „albă ca argintul noaptea, împletindu-și părul al cărui aur se strecură mânuțele-i de ceară. Prin hainele argintoase îi transpar membrele ușoare: picioarele-i de omăt" (Eminescu 1999, 66) […] „gura micuță ca vișina coaptă și fața albă și roșă ca mărul domnească" (Eminescu 1999, 69) Pentru a ilustra gingășia ei, autorul recurge la comparația cu omătul. Prin asocierea guriței cu vișina coaptă și a feței cu mărul se exteriorizează sentimenele, pasiunea și iubirea. Glasul argintos al Mariei „glăscior argintos" (Eminescu 1999,

79) ilustrează senzualitatea. De fapt acest context este printre puținele în care o culoare i se atribuie unei propietăți interne, cum e glasul, și nu doar exteriorului.

În această sintagmă, „*negri* vor trece anii mei”, remarcăm că epitetului cromatic *negru* îi este asociat timpul, negru fiind, în acest context, simbol pentru durere, suferință, cauzată de iubirea neîmpărtășită.

Armonia naturii este surprinsă într-un peisaj în care predomină albastrul, culoare ce bucură simțurile și trezește un sentiment feeric în inima celui care îl contemplă: „Marea și-întindea nesfârșita-i *albăstrime*, soarele se ridica încet în seninătatea adânc-*albastră* a cerului […] stâncele *negre* de rouă abureau și se făceau *sure*”. (Eminescu 1999, 83) întâlnim substantivul neobișnuit *albăstrime*, care acționează ca intensificator al substantivului *mare*, sporindu-i frumusețea și nemărginirea. Culoarea mării se află în raport de simetrie cu cerul, creându-se impresia unei oglindiri în apă, albastrul cerului se reflectă în nemărginita mare. Epitetul *adânc-albastră* intensifică legătura dintre cer și mare. Stâncile, curățate cu ajutorul rouăi, capată o nuanță mai deschisă, devenind sure. În acest context identificăm efectul purificator al apei. Albastru este „semnul limpezirii căii spre edenul selenar.” (Blaga 2015, 170)

O observație pertinentă a Virginiei Blaga, referitoare la textura prozei, este întrebuințarea culorii *verde* pentru mucegai și pentru Dionis, tabloul care îl întâmpină pe cititor este construit într-un joc de lumină-întuneric, roșul are rol de prevestitor și orientează spre o dimensiune alternativă, lumina are o culoare dual galben-roșu, galbenul fiind neutru, iar roșul indică trecerea dintre epoci. (Blaga 2015, 170)

Simetrie și contrast cromatic în nuvela *Cezara*

Într-o primă descriere a Cezarei, observăm sintagma „albeață chilimbărie” prin intermediul căreia se evidențiază culoarea feței: „fața ei de-o *albeață* chilimbărie întunecată numai de-o *viorie* umbră […] ochi de-un *albastru* întuneric care sclipesc în umbra genelor lungi, și devin prin asta mai dulci, mai întunecoși, mai demonici. Părul ei *blond* pare-o brumă *aurită*”. (Eminescu 1999, 94) Prin acest portret al Cezarei se scoate în evidență dualitatea personalității sale, dar și ipostaza de ispită pentru călugărul Ieronim. Enumarația *dulci*, *întunecoși*, *demonici* este antitetică, dar expresivă în ceea ce privește caracterul personajului. Cezara este o ființă interzisă pentru călugări, dar chiar și așa ea își îndeplinește cu succes rolul de ispită. Adjectivul *demonic* accentuează antiteza dintre bine și rău, în rapot cu credința și îi conferă Cezarei rolul de ispită. Așadar, „albastrul întuneric” al ochilor indică misterul, enigma, dar și pericolul. Umbra viorie este simbol pentru păcat.

Într-o altă descriere a Cezarei, observăm că aceasta dobândește rolul de Madonă: „chipul de Madonă”. Părul Cezarei este metaforic numit „spumă de aur”, pentru a-i intensifica culoarea și strălucirea: „pare că părul ei o spumă de aur, atât de moale-i […] bărbia se rotunjește ca un măr galben… guriță câteodată parcă-i o cireașă” (Eminescu 1999, 109) Prin comparația bărbiei cu mărul galben se face referire din nou la culoarea pielii, o nuanță deschisă, întâlnită în portretele Madonei. Asemănarea Cezarei cu portretul femeii-înger este ilustrată în acest pasaj „Cezara ca o-nchipuire de zăpadă, cu părul ei lung de aur ce-i ajungea la călcâie”. (Eminescu 1999, 120)

Întâlnim o imagine inedită a Cezarei în fragmentul în care este descoperită de către Ieronim, când este pictată de Francesco. În acel moment, Cezara are „părul vâlvoi, cu ochii aprinși în cap și cu fața *roșie ca sângele*”. Sentimentul este unul de rușine, se intensifică prin comparația *roșie ca sângele* și mai ales prin sintagma inedită „ochi aprinși în cap”.

La sfârșitul nuvelei, întâlnim o caracterizare a Cezarei cu rol de concluzie: „Cezara! Ești o închipuire, un vis, o umbră a nopții zugrăvită cu zăpada luminei de lună” (Eminescu 1999, 121) Observăm și în acest context folosirea zăpezii cu rol cromatic, dar de această dată pentru a nuanța imaginii femeii în noapte.

Imaginea Arhangelului Mihail, din tabloul *Căderea îngerilor*, pe care Cezara îl contemplă este imaginea tipică a unui înger, cu corpul alb, ochi albaștri și păr blond: „pletele lui

blonde fluturau împrejurul capului său alb ca marmura și a frunții boltite și ochii lui albaștri străluceau pare că de putere și energie". (Eminescu 1999, 100)

Întâlnim un contrast *albastru-alb* și în următoarele pasaje în care se descrie armonia naturii: „un *azur* întunecos, limpede, transparent, și numai din când în când un nourel *alb* ca și când s-ar fi vărsat *lapte* pe cer" (Eminescu 1999, 95) / „stele mari și *albe* tremurau pe cer și *argintul* lunei trecea". (Eminescu 1999, 120) Întâlnim de această dată termenul *azur* ca dublet a lui *albastru*, pentru a potența nuanța cerului. Comparația nourelului cu albul laptelui sporește capacitatea acestuia de a limpezi cerul de impurități. În al doilea context luna își dobândește rolul de stăpână a nopții, lumina ei este comparată cu argintul, tocmai pentru a-i evidenția strălucirea. Stelele albe se află în armonie cu luna, ambele corpuri cerești sunt albe, dar tot mai strălucitoare este una, căci regina nopții poate fi doar una și aceea este luna.

Concluzii

În ceea ce privește identitatea și trăsăturile femeii eminesciene, observăm atât în poezie, cât și în proză, ipostaza duală: femeia-înger, femeia-demon. De cele mai multe ori, fata sau femeia apare în trei impostaze: iubită, logodnică sau mamă. În primele două cazuri, ea își așteaptă partenerul sau îi apare în vis. Aparține unei familii patriarhale și se supune regulilor acesteia. În plan sentimental, este naivă, senzuală, răspunde chemării la iubire a bărbatului. În ceea ce privește aparența, ea este descrisă ca fiind o ființă delicată, cu chip angelical, posedă o frumusețe ce îl fascinează pe bărbat din prima clipă, plasând totodată portetul ei în idealitate. (Murariu 2017, 13-14) Eminescu se limitează de cele mai multe ori la conturarea unui portret fizic al femeii, însă, din el reiese și portretul moral. Prin delicatețea mânuțelor, firavitatea trupului și blândețea ochilor se subliniază bunătatea fetei. (Murariu 2017, 23)

Așadar, putem observa că universul creației eminesciene este predominant cromatic, culoarea având un rol esențial, deoarece, prin intermediul ei, se redă caracterul veridic al descrierilor și al portretelor, anticipând totodată simbolismul, prin conferirea statutului de laitmotiv culorii. La fel ca pictorii romantici, Eminescu își construiește atât poezia, cât și proza sub semnul antitezei și al contrastelor. Lupta dintre bine și rău/viață-moarte este conturată în jurul culorilor *alb* și *negru*, unde *albul* devine substitut al vieții și *negrul* – al morții. Unicitatea și farmecul peisajul selenar eminescian constă în utilizarea contrastul rece-cald, unde sunt puse în oglindă culorile *alb-albastru*, *albastru-galben*, unde *alb*, respectiv *galben* sunt redate de lumina lunii și a aștrilor, iar *albastru* de culoarea cerului sau a lacului.

BIBLIOGRAPHY

BLAGA, Virginia, *Intertextualitatea în opera lui Mihai Eminescu*, Iași, Editura Junimea, 2015.

BULGĂR Gh., *Momentul Eminescu în evoluția limbii române literare*, București, Editura Minerva, 1971.

BULGĂR, Gh., *De la cuvînt la metaforă în variantele liricii eminesciene*, Iași, Editura Junimea, 1975.

EMINESCU, *Opere. II. Proza. Teatru. Literatură Populară*, ediție îngrijită de D. Vatamaniuc, prefață de Eugen Simion, București, Univers Enciclopedic, 1999.

IORGA, N. *Eminescu*, Iași, Junimea, 1981.

MURARIU, Iulia, *Ipostaze feminine în proza lui Mihai Eminescu*, București, Editura Eikon, 2017.

TOHĂNEANU, G. I., *Studii de stilistică eminesciană*, București, Editura Științifică, 1965.

FROM METEOROLOGICAL TERMINOLOGY: ATMOSPHERIC PHENOMENA

Alina-Florinela Dănilă

PhD Student, University of Craiova

Abstract: This article aims to highlight the lexico-syntactic features of the terms that make up the lexical area of what we generically call atmospheric phenomena, the sub-branch of meteorological terminology. In this study, we will analyze the structure and formation of these terms, their etymology, along with the meanings they acquire in different contexts and in various fields. We will also consider the elements of socioculturalism created around these lexemes, in order to achieve a thorough analysis.

Keywords: phenomenon, definition, etymology, meaning, socioculturalism

1.Introducere

Din vremuri de mult timp apuse, omenirea s-a ocupat în mod continuu să definească și să explice fenomenele din atmosferă, conștientizând influența majoră pe care factorii naturali și implicit vremea o exercită asupra modului lor de viață. Ca atare, a apărut și s-a dezvoltat cu pași repezi terminologia *meteorologică*.

Pe măsură ce știința meteorologică a evoluat, îmbogăţindu-se cu noi termeni şi denumiri, într-un ritm alert, terminologia acesteia a prins contur, iar odată cu difuzarea largă a termenilor, aceştia trec în limba comună și pot deveni elemente ala vocabularului uzual.

Meteorologia, în ansamblul său, este un vast domeniu de cercetare şi analiză. Dicţionarul de uz general defineşte termenul drept ,,ramura geofizicii care se ocupă cu studiul proprietăților atmosferei și cu fenomenele care au loc în aceasta" (DEX: 712). De cealaltă parte, Dicţionarul Enciclopedic de Mediu, o lucrare de specialitate aşadar, definește conceptul de *meteorologie* astfel: ,,disciplină care studiază fenomenele atmosferice şi prognoza climatelor pe termen scurt"(DEM: 970). Ceea ce putem remarca este faptul că prima definiție încearcă să faciliteze accesul spre sensul specializat, spre deosebire de definiția specializată, în care apare o referire mai clară la conceptul de meteorologie, prin sintagme care individualizează domeniul de referinţă.

2.Analiza corpusului

În această lucrare ne-am îndreptat atenţia asupra fenomenelor atmosferice, analiza concentrându-se asupra unui număr de şase termeni, unităţi simple şi sintagme, selectaţi din presa românească on-line. În cadrul analizei, am pornit de la definiţiile acestor termeni din DEX, marcarea lor diastratică, pentru a putea apoi identifica particularităţile lexico-sintactice ale acestor lexeme.

3.Definiţii

Termenii selectaţi se grupează în jurul conceptului generic *fenomen*, definit în dicţionarul de uz general drept: „1.manifestare exterioară a esenței unui lucru, unui proces etc., care este accesibilă, perceptibilă în mod nemijlocit. 2. proces, transformare, evoluție, efect etc. din natură și din societate". (DEX: 422)

La rândul lor, aceşti termeni pot fi clasificaţi în funcţie de structură: unităţi simple şi sintagme.

Unităţile simple sunt desemnate prin:

a) Substantive comune: *fulger,* s. n.< lat. **fulger** (= *fulgur, -is),* „Fenomen atmosferic care constă într-o descărcare electrică luminoasă produsă între doi nori sau în interiorul unui nor”(DEX:454), *curcubeu,* s. n.< lat. curvus „îndoit”, „Fenomen optic datorat refracției, reflexiei totale și dispersiei luminii solare în picăturile de apă din atmosferă și care are aspectul unui imens arc multicolor desfășurat pe cer” (DEX: 285), *halo,* s. n.< fr.halo, „Fenomen optic care constă în apariția unor inele luminoase în jurul Soarelui sau al Lunii care se datorește reflexiei, refracției și dispersiei luminii în cristalele de gheață aflate în atmosferă la mari înălțimi” (DEX: 499), *miraje,* s. n.< fr. mirage, „Fenomen optic produs prin refracția treptată a luminii în straturi de aer cu densități diferite, din cauza căruia, mai ales în deșert sau pe mare, apar la orizont imagini răsturnate ale unor părți din natură, ale unor obiecte îndepărtate etc., ca și cum s-ar reflecta într-o apă” (DEX:727), *fotometeor,* s. m.< eng. photometeor, „Efect luminos care apare în atmosferă în anumite condiții datorită reflexiei, refracției, difracției și difuziei luminii” (DEX: 446).

Se cuvine să remarcăm faptul că, în cadrul acestor unități simple, termenul generic *fenomen* este substituit de alți termeni din aceeași sferă semantică.

Astfel de nume sunt frecvente în uz. De exemplu:

„Fenomen meteorologic extrem de rar, filmat la Buzău. Locuitorii comunei Smeeni au fost martorii unui spectacol impresionant: cerul a fost brăzdat de *fulgere* în timp ce ningea”. (https://www.digi24.ro/, 12.01.2019, *VIDEO Fenomen meteorologic neobișnuit. Ninsoare cu tunete și fulgere, filmată în Buzău*); „*Curcubeul* este, din punct de vedere ştiinţific, un fenomen optic şi meteorologic atmosferic manifestat prin apariţia pe cer a unui spectru de forma unui arc colorat atunci când lumina soarelui se refractă în picăturile de apă din atmosferă. De cele mai multe ori curcubeul se observă după ploaie, când soarele este apropiat de orizont”. (https://adevarul.ro/, 09.11.2016, *Cum se formează curcubeul. Care sunt semnificaţiile biblice şi ştiinţifice ale fenomenului meteorologic*); „Ceea ce s-a fotografiat în Postăvaru este, cel mai probabil, un *halou* (adesea numit aură) – un inel luminos, multicolor, care poate apărea pe cer în jurul Soarelui sau al Lunii în condiții atmosferice propice. Haloul se produce din cauza reflexiei sau refracției luminii în cristale de gheață care sunt prezente la nori de mare altitudine.“ (https://evz.ro/, 02.12.2018, *Apariție SPECTACULOASĂ pe cer. Haloul din Postăvaru*); „Ce este Fata Morgana? Nu vorbim acum despre cântecele pe care le fredonau cei care făceau armata, ci despre *miraj*, sau fenomenul optic destul de frecvent în regiunile calde şi datorită căruia imaginile obiectelor aflate la orizont, sau dincolo de acesta, apar ca și cum s-ar reflecta într-o apă.”. (https://www.digi24.ro/, 17.09.2014, *Cum se produce fenomenul „Fata Morgana”*.

Sintagmele au o structură diferită:

a) Sintagme bimembre: substantiv (numele generic *calamitate* este substituit de nume din aceeași sferă semantică) + determinant: *aurora polară*; De exemplu: „Aurora boreală se mai numește și *aurora polară*, asta pentru că fenomenul se poate observa cel mai frecvent în zona polilor magnetici ai Terrei. Un adevărat spectacol al naturii, aurora polară nu se produce exclusiv pe Pământ, ci apare și pe alte planete care sunt chiar mai puternic încărcate magnetic”. (https://www.libertatea.ro/, 13.02.2020, *Aurora boreală: mituri și curiozități. Unde și când se vede spectacolul celest*)

4.Sensuri

În societatea zilelor noastre, ca o consecință firească a întrebuințării largi a terminologiei meteorologice de către largi mase sociale, are loc un proces de determinologizare a termenilor din sfera semantică a fenomenelor atmosferice, termenii trecând dincolo de barierele limbajului specializat. În concepția lingvistei, Angela Bidu Vrănceanu, determinologizarea este un proces ce se desfășoară treptat: „transferul termenului în texte și contexte de largă circulație antrenează un proces de determinologizare a sensului specializat în grade diferite ”[1].

[1] Bidu-Vranceanu, 2007: 266.

Pe baza informațiilor prezentate, vom încerca să analizăm număr de termeni din sfera semantică a fenomenelor atmosferice în contexte diferite, pentru a evidenția procesul de „migrare" semantică și adăugarea de conotații noi. Pentru aceasta, am recurs la exemple din diferite domenii, preluate din presă și sursele on-line.

Astfel, termenul *fulger* din enunțul: „Furtunile se țin lanț, multe dintre ele destul de violente cu fulgere și trăsnete care pot să pună în pericol viața celor surprinși în câmp, cum este cazul fermierilor."(https://www.libertatea.ro /,06.06.2016, *Te-a surprins furtuna? Ce trebuie să faci pentru a te păzi!*) va pătrunde în limba comună cu sensul figurat *pe moment, rapid*: *şedinţă fulger*, *telegramă fulger, iute ca fulgerul*, toate aceste sensuri fiind înregistrate în DEX:454.

5.Elemente de socio-culturalitate

În încercarea de a găsi explicaţii producerii fenomenelor din atmosferă, fiinţele umane le-au asociat cu mesajele divinităţii către omenire, cu diferite credinţe şi superstiţii, care au dăinut de-a lungul vremurilor şi au devenit parte din cultura universală.

În ceea ce priveşte fenomenul curcubeului, acesta are o simbolistică aparte, popoarele lumii oferindu-i nenumărate semnificaţii.

În lumea antichităţii greceşti, „arcada colorată care apărea pe cer după ploaie era simbolul zeiței Iris, o tânără fecioară cu aripi de aur care purta mesajele lui Zeus către muritori. Grecii credeau că Iris deschide în fiecare seară bolta cerească, lăsând oamenii să vadă regatul plin de stele unde trăiau zeii"[2].

Romanii considerau că arcul colorat de peste cer „era un fel de scară sau o cale magică folosită de zeul Mercur să coboare printre muritori. Pentru ei, era un semn benefic, deoarece Mercur aducea bani, ajuta comerțul și răspândea noroc"[3].

Mayașii sau polinezienii i-au oferit curcubeului valenţe pozitive, „considerând că era o cale divină și totodată un semn pentru bunăvoința zeilor care îi fereau de necazuri și calamități"[4].

În spaţiul anglo-saxon, „există o credință veche conform căreia, dacă vezi un curcubeu pe cer, trebuie să desenezi imediat o cruce pe pământ și să te rogi la Dumnezeu să îți împlinească o dorință. Și această credință, deși a căpătat o formă creștină, provine tot dintr-un obicei păgân de a cere divinităților anumite daruri sau favoruri"[5].

În universul american, copiii ştiu că „la capătul curcubeului este îngropată o comoară, doar că este aproape imposibil să ajungi acolo. Această credință vine dintr-o legendă mai veche, de sorgință irlandeză, care spune că orice curcubeu îți arată unde este îngropată o oală cu aur. Și polonezii au o credință asemănătoare care spune că pe firul curcubeului, îngerii trimit aur către pământ. Cine ajunge la el, este un om fericit și bogat pe viață".[6]

Poporul chinez asociază curcubeul cu răul, considerându-se că „un curcubeu este întins pe cer de un dragon și poate fura gândurile oamenilor".

Poporul nostru, românii, i-au atribuit acestui fenomen al naturii noţiunea metaforică de *brâu al lui Dumnezeu*, fiind o „veste bună pentru recolte. Dacă era roșiatic, se făcea vin bun, dacă era verzui, creștea porumbul înalt, dar dacă era albăstrui, putea să aducă secetă și foamete"[7].

Fenomenul optic denumit *miraj*, este cunoscut drept *fata Morgana*, „o expresie italienească, provenită din perioada Evului Mediu, când oamenii încercau să-şi explice unele fenomene din natură. Se spune că în basmele populare italiene fata morgana este un echivalent al zânelor din basmele românilor, adică *Zâna Morgana*, malefică, cu puteri vrăjitoreşti"[8].

Acest fenomen a fost observat întâia oară în Evul Mediu, de marinarii ce străbăteau Marea Mediterană şi care „susţineau că au văzut castele fantastice prin ceaţa din Strâmtoarea

[2] https://www.libertateapentrufemei.ro/, accesat în data de 1.08.2020
[3] https://www.libertateapentrufemei.ro/, accesat în data de 1.08.2020.
[4] https://www.libertateapentrufemei.ro/, accesat în data de 1.08.2020.
[5] https://www.libertateapentrufemei.ro/, accesat în data de 1.08.2020.
[6] https://www.libertateapentrufemei.ro/, accesat în data de 1.08.2020.
[7] https://www.libertateapentrufemei.ro/, accesat în data de 1.08.2020.
[8] https://adevarul.ro/, accesat în data de 1.08.2020.

Messina. Ei atribuiau acest lucru *Zânei Morgana*, care avea putere asupra mării, valurilor şi vânturilor”[9].

6.Concluzii

Lucrarea de față a avut drept scop evidenţierea trăsăturilor lexico-sintactice ale termenilor din sfera semantică a fenomenelor atmosferice, termeni pe care îi regăsim în uzul comun actual. După cum se poate observa, pe baza exemplelor oferite, termenii au multiple întrebuințări, primind multiple conotații, odată ce părăsesc domeniul terminologic specializat și pătrund în limbajul comun. Termenii prezentaţi substituie lexemul generic *fenomen*, ceea ce denotă că acest domeniu al ştiinţei meteorologice este în plin proces de dezvoltare și de utilizare, constituirea acestui sistem terminologic apelând la toate procedeele de formare a vocabularului.

BIBLIOGRAPHY

Bidu-Vrănceanu, Angela, *Lexicul specializat în mișcare. De la dicționare la texte*, București, Editura Universității din București, 2007.

DEM= Pârvu, Constantin, *Dicționar encilopedic de mediu, Vol. I –II,* București, Editura Regia Autonomă Monitorul Oficial, 2005.

DEX= Academia Română, *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II a, București, Editura Univers Enciclopedic, 1996.

Surse
https://adevarul.ro/
https://www.libertateapentrufemei.ro/
https://www.libertatea.ro
https://www.digi24.ro
https://evz.ro
https://adevarul.ro

[9] https://adevarul.ro/, accesat în data de 1.08.2020.

PROJECTIONS OF METAPHORS IN BUSINESS AND ECONOMICS DISCOURSE (A CORPUS-BASED)

Larisa-Bianca Pistol

PhD Student, „Aurel Vlaicu" University of Arad

Abstract: The current analysis is based on the self-made corpus I have been concerned with in my doctoral research and it consists of articles from general audience and financial broadsheets written during 2001-2020. The newspapers used for this study are: The Telegraph and The Economist. The paper expands upon some conceptualizations of MONEY as they were extracted from the British press. The paper is created within the framework of conceptual metaphor theory conceived by Lakoff and Johnson, which regards metaphors as cultural categories existing in our everyday life. Economic metaphors illustrate different ways of observing business and economics with direct consequences on business communication. A more profound insight into the meaning and structure of metaphors can contribute to a better comprehension of the culture that has created them.

Keywords: money, business, metaphor, corpus-based approach, Conceptual Metaphor Theory (CMT).

The current analysis is based on the self-made corpus I have been concerned with in my doctoral research and it consists of articles from general audience and financial broadsheets written during 2001-2020. The newspapers used for this study are: The Telegraph and The Economist. The paper expands upon some conceptualizations of MONEY as they were extracted from the British press. The paper is created within the framework of conceptual metaphor theory conceived by Lakoff and Johnson, which regards metaphors as cultural categories existing in our everyday life. Economic metaphors illustrate different ways of observing business and economics with direct consequences on business communication. When words are used figuratively they determine business language to be more colourful and expressive. A more profound insight into the meaning and structure of metaphors can contribute to a better comprehension of the culture which created them.

From the early days of trade there has been abundance in figurative language as far as the economic and business discourse is concerned. Notably, the communicative function of metaphor is obvious in the financial press, marketing, journal article titles, headlines, and advertising. Further on, another element to be considered is that of the interrelationship of social and semantic change of the language so as to illustrate different historical moments, characterized by complete economic and social changes. Nevertheless, it reflects cultural foundation as well, which refers to particular cultural concepts of one specific nation, apart from its political, social and cognitive dimensions of the language used in the business domain. Conceptualizations of culture allow more profound understanding of the intercultural communication. A deep insight into people's metaphorical language can uncover profound meanings belonging to different cultures. Still, the stages of meaning creation remain to be analyzed so as to determine the connection between linguistic expression and cognition.

The starting point for my paper is represented by the fundamental work *Metaphors We Live By*, published by the two well-known scholars George Lakoff and Michael Johnson in 1980. Their Conceptual Metaphor Theory (CMT) has opened unlimited perspectives for following research and debate and Zoltan Kövecses' theory on universality and variation of metaphor,

which has made its contribution to my further investigation of business metaphors, from this angle of universals and variants.

The primary supposition of Lakoff and Johnson's theory is that apart from the fact that the metaphor is a stylistic feature of language, the thought itself is also metaphorical in nature: "Conceptual metaphor is a natural part of human thought and linguistic metaphor is a natural part of human language" (Lakoff G, and M. Johnson, 1980: 247). Consequently, the conceptual structure of metaphors is based on correspondences or mappings between conceptual domains. Moreover, these mappings work in a natural manner, since parts of them are already present in the human mind arising from the background cultural knowledge, as different types of similarities between concepts. In addition, Kövecses (2005: 64) pleads that the cognitive view of metaphor can explain at the same time not only the diversity but also the universality in metaphorical thought. He has demonstrated that certain conceptual metaphors (i.e. those for time, event structure, anger and the self) are 'potentially universal' or can be 'near-universal' (Popescu, 2016: 103-120). Lakoff and Johnson first **labeled** them as "being "simple" or "primary" metaphors and/or complex metaphors based on universal human experiences" (Kövecses 2005: 64); the two scholars actually borrowed the term and idea from Joe Grady (1997a, b), quoted in Kövecses 2020: 9. Further on, Kövecses investigates the manifestations enclosed in the generic level metaphors to demonstrate and confirm the fact that they are not 'candidates' for near universal metaphors. "In conceptual metaphors at specific level, apart from variations there are others, such as when a culture uses a set of different source domains for a particular target domain, or when a culture uses a particular source domain for the conceptualization of a set of different target domains" (Kövecses 2005: 67).

As my focal point is the business and economic metaphors, together with the conceptual framework of analysis derived from CMT, the cultural categories constituting my framework of analysis are based on the anthropological research referring to the influence of culture on business and economics.

My analysis is based on the British corpus consisting of articles from general audience and financial broadsheets written during 2001-2020. The newspapers used for this study are: The Guardian and The Economist. Identification of metaphor involves recognition of "ideational meaning" (Charteris-Black 2004: 35), by which one has to determine if metaphors can be found in a text and, of course, whether there is some "tension between a literal source domain and a metaphorical target domain" (Charteris-Black 2004: 35).

Our analysis is organized round money metaphors according to cognitive linguistic categories. We also rely on analyzing the linguistic means which express these conceptual categories, since most of the times the morphological means can lead to metaphorical load.

When studying money metaphors in business English from a corpus perspective we have to take into consideration the sources for analyzing conceptual metaphors which encompass: business and economics cooks, business press and obviously scientific articles. The sources gathered in our corpus consist of online business English newspapers.

When we refer to business and economy, money is a key concept for these domains and it has many metaphorical implications which have been investigated for many years. At present, money can be found under different forms such as banknotes and coins from a physical viewpoint and as credits, profits, deposits, assets or debts form a virtual viewpoint. In my research paper the conceptual metaphors illustrate the way in which money is understood. The main conceptual metaphors analyzed are:

1. Money is a liquid with sub-categories such as: Money is frozen/ Financial resources are frozen,
2. Money is solid
3. Money is food;
4. Investments / Banks are containers for money;
5. More is up, less is down

6. Money is wealth
7. Money is waste
8. Money is investment

The headwords under investigation in our paper are: money, cash, budget, income, currency, prices, investment and they belong to the Target Domain of money.

Corpus-based approach

I decided on a corpus-based approach, as I believe corpora offers the benefit of expanding the study and they also facilitate the analysis of conceptual metaphors in the business genre. Furthermore, corpora offer us the possibility for comparison so that the conceptual categories spotted in one language (source language) could be compared with correspondents which are very much alike in target language. In such cases a corpus-based approach should be perceived as a complementary approach to the others which are more traditional.

Business metaphors illustrate the way in which business is perceived that is currency, profit, investments, wealth or markets etc. and, in my paper, I will refer to business English genre as a whole not to its sub-genres and rely on former research studies which involve the figurative elements of business language. Earlier attempts in connection with diverse aspects of economic and business metaphors include those of Jonathan Charteris-Black (2004), Michael White (2003), and Skorzynska (2012).

A vast majority of the scholars concerned with linguistics firmly encourage the use of corpus linguistics instruments in the process of language research. At present most of the areas of linguistics can be analyzed from a corpus approach. Corpora can contribute with extra information about language use. They are relevant resources collected for various purposes such as: to understand the steps necessary to be followed in the language acquisition, develop foreign language acquisition, analyze language change and variation or develop dictionaries. Corpus linguistics helps the investigation and comprehension of words by spotting them in real contexts. The number of times a word is repeated in certain contexts illustrates the meaning/meanings which a word can receive. Corpus linguistics is extensively analyzed in the metaphor research. Metaphors can be also examined from a corpus approach. As I have previously mentioned, many linguists (Charteris-Black (2004), Deignan (2005, 2008), Stefanowitsch (2006) applied to corpora in order to study metaphors and had important results.

In agreement with Alice Deignan a corpus-based approach involves two types of corpora: ready-made corpora and corpora collected by researchers. The two corpora are different in size, purpose, and the means by which they are studied. It is claimed that smaller corpora are more suitable for metaphor research since they are made by researchers to illustrate one type of text or genre and they can be also searched by hand (Deignan 2008).

In addition, the corpus-approach opens new paths in the metaphors' research. Arguments for resorting to this approach include the large number of studies published in the field of metaphor research from a corpus perspective. Moreover, corpus-based approach shows different perspectives of the linguistic analysis. The first reason is that a high number of texts compiled in a corpus collected for linguistic analysis certify the authenticity of the results provided by the research. The second reason is that the corpus-based approach is faster than the traditional one since larger amounts of data can be collected. Consequently, we can regard corpus analysis as a complementary approach to the traditional analysis.

In my research, the corpus confirmed to be an efficient as well as a very important tool for studying the conceptual categories of metaphors. Besides these it made possible a more complex study of money metaphors if compared with the traditional approach. My corpus is illustrative for business English as, on one hand, it includes articles from online business English press and on the other hand, it is organized in such a manner that our results include various categories of conceptual metaphors.

Methods used

The methodology resides in the collection of a large corpus of business English articles compiled together from different online newspapers. The starting point of my assumption is that extensive studies demand the analysis of vast databases of original texts. For that reason my corpus includes 100 business English articles which serve as the support for my analysis. The corpus for studying money metaphors can be analyzed in two manners: manually or electronically. I applied the manual way of searching for metaphors and thus the headwords in connection to money were selected from the corpus manually. The asset of this type of annotation is represented by the idea that it offers a organized and very precise identification of conceptual metaphors. When trying to determine cases of morphological change the manual annotation confirms to be very valuable and efficient. The drawback of the manual search of metaphors resides in fact that the size of the analyzed corpus is limited.

The next step has to do with the headwords identification. After that, I investigated the metaphorical entailments created between Source Domain and Target Domain. There were some cases in which money or words connected to money are not clearly referred to. If we take into consideration the electronic annotation, we have to mention that it has both advantages and disadvantages. A first asset is that it facilitates our focus on the repetition of words; hence it is considered more appropriate for continuing the research with lexical analysis and for investigating patterns of collocations. The drawback is that it makes it hard to identify metaphors. Consequently, I consider that the electronic annotation is more appropriate for lexical analysis and thus manual annotation appears to be more suitable for analyzing conceptual metaphors.

Results

Metaphors are perceived as means of underlining conceptual interactions between Target Domain and Source Domain. When it comes to business, money are referred to as income, cash, profit and. First of all, money is referred to in terms of investments and wealth. The conceptual correspondents of money in business and economics are: a liquid, time and a vehicle. The newspapers I have chosen for compiling my corpus are The Guardian and The Economist. I noticed that there are differences in the use of metaphors within the same genre. From the newspapers involved in our analysis, The Economist appears to be loaded with metaphors. The conceptual metaphors overlap in these newspapers but sometimes their structure modifies. For instance in The Economist the language used to get conceptual metaphors is more figurative. I may infer that the different realization of conceptual metaphors is determined by the target reader. The most common conceptual metaphors connected to money are included in the following:

Table 1. Money Metaphors

1. Money is a liquid	
In most of the situations the conceptual category *Money is a liquid* is morphologically done with the help of verbs or phrasal verbs. In the following examples the textual metaphors are done with the	UK, EU venture capital *money dried up* in 2008 as China wooed investors: research (https://www.theguardian.com/media/pda/2009/feb/19/startups-digitalmedia retrieved on 9th November 2020) He said that a majority of the $352bn (£216bn) of drugs *profits was absorbed* into the economic system as a result. (https://www.theguardian.com/global/2009/dec/13/drug-money-banks-saved-un-cfief-claims retrieved on 31st October 2020) The *pool of income* to be split among employees could be *squeezed*. (https://www.economist.com/briefing/2016/03/26/too-much-of-a-good-thing retrieved on 30th November 2020) … consumers, governments or foreigners must *juice up their spending* to compensate. (https://www.economist.com/free-exchange/2015/12/04/as-a-share-of-gdp-investment-is-not-in-decline retrieved on 30th November 2020) … it was a potent illustration of how ingrained the idea of social security being synonymous with *sponging off* the state has become

help of verbs used with figurative meanings. Some of the examples chosen illustrate the negative meaning of money. We notice a close interaction between the Source Domain i.e. liquid and the Target Domain i.e. money	(https://www.theguardian.com/society/2015/apr/15/tories-reduce-uk-public-spending-estonia-imf-figures retrieved on 9 November 2020) Shareholders had been keen on Olivant's tentative proposals as they did not require an *injection of cash* from investors. (https://www.theguardian.com/business/2008/feb/04/northernrock.banking1 retrieved on 30th November 2020) … which is close to 40,000 yuan, and which Chenxing prefers to have in *cold, hard cash*. (https://www.theguardian.com/technology/2017/apr/11/meet-the-millennials-making-big-money-riding-chinas-bitcoin-wave retrieved on 2nd November 2020) The *funds have been frozen* in 2005 because of American accusations…. (https://www.economist.com/asia/2007/03/22/show-us-the-money retrieved on 9th November 2020) British Gas *price freeze* is unlikely to impress customers (https://www.theguardian.com/business/2017/feb/19/british-gas-price-freeze-unlikely-to-ease-heat retrieved on 9th November 2020) A Brazilian court has *frozen assets* of the Barcelona star Neymar, his family and related businesses valued at 188.8m Brazilian reals (£31.3m). (https://www.theguardian.com/football/2015/sep/25/neymar-assets-frozen-brazil-court retrieved on 9th November 2020)
2. More is up	
This category of CM is obtained by collocations and fixed phrases; their structure encompasses a phrasal verb: to *double (up)*.	BBC Worldwide expects *to double its profits* to £200m within five years, according to its chief executive, John Smith. (https://www.theguardian.com/media/2007/jun/29/bbc.broadcasting retrieved on 30th November 2020) How many years will it take for *income* per person *to double*? (https://www.economist.com/graphic-detail/2011/12/07/double-your-income retrieved on 30th November 2020)
3. Less is down	
In the first example the economy is seen as container absorbing money as a liquid.	Why the economy *has absorbed* high oil prices fairly easy, and why it may no longer (https://www.economist.com/finance-and-economics/2007/11/15/shock-treatment retrieved on 30th November 2020) In 1964 the English Monarchy *was broke* and in need of a loan so that it could wage war with France. (https://www.economist.com/finance-and-economics/2011/11/05/pulling-for-the-home-team retrieved on 30th November 2020)
4. Investments are containers for money	

The Source Domain is containers for money, the Target Domain is investments.	Should I *put* my pension *money into bonds*? (https://www.theguardian.com/money/2005/jan/20/bonds.finance retrieved on 9th November 2020) America *bets its bottom dollar* **….** (https://www.theguardian.com/business/2003/oct/03/usnews.internationalnews retrieved on 14th November 2020) Charities told to *put money into businesses* that chime with their aims and principles, even if returns suffer (https://www.theguardian.com/society/2020/jan/15/watchdog-urges-uk-charities-to-invest-their-billions-ethically retrieved on 14th November 2020)
5. TIME is MONEY	
The Source Domain is money, the Target Domain is time.	My manager *spends most of his time* working on a personal project with another member of our small team. (https://www.theguardian.com/money/2014/apr/22/dear-jeremy-boss-private-project retrieved on 16th November 2020) Thomas Cook *gains extra time* to secure rescue deal (https://www.theguardian.com/business/2019/sep/16/thomas-cook-gains-extra-time-to-secure-rescue-deal retrieved on 16th November 2020) GlaxoSmithKline's chief executive, Sir Andrew Witty, won't easily silence the calls for a breakup of the out-of-fashion pharmaceuticals, vaccines and toothpaste giant – but the company's decent finish to 2015 should *buy him some time* to move at his own pace. (https://www.theguardian.com/business/nils-pratley-on-finance/2016/feb/03/glaxosmithkline-sales-2015-sir-andrew-witty-resist-calls-breakup-company retrieved on 16th November 2020) *Time is running out….* Europe's politicians are almost out of time to save the *euro* (https://www.economist.com/charlemagne/2011/09/12/time-is-running-out retrieved on 30th November 2020) *Time is money*: here's how to save some when the clocks go back this weekend (https://www.theguardian.com/money/2016/oct/28/save-money-clocks-go-back-bills-mortgages-bank-accounts retrieved on 16th November 2020)
6. Intensity is speed	
This category is generally expressed by verbs or phrasal verbs related to motion. The phrasal verbs show the forward motion. As far as the frequency is concerned we can notice that the first place is taken by *push*, followed by *go* and *plunge*. The Source Domain is speed, the Target Domain is intensity.	A study prepared for the Institute for Fiscal Studies says it would be simpler and better to scrap all zero and reduced rates, despite objections that putting 17.5% VAT on all food and children's clothes would hit the poor hardest and *push up inflation*(https://www.theguardian.com/business/2008/jul/31/bggroupbusiness.utilities retrieved on 9th November 2020) ….. welfare benefits and government policies encouraging wage restraint helped *push up profits* (https://www.economist.com/finance-and-economics/2019/08/01/the-mittelstands-corporate-success-comes-at-a-cost retrieved on 9th November 2020) If on the other hand China has a hard landing and its oil demand falls, expect *prices to plunge*. (https://www.economist.com/finance-and-economics/2005/02/17/gas-fired-dragon retrieved on 9th November 2020) Consumers' inflation fears could *push up interest rates*….. (https://www.theguardian.com/business/2008/jun/13/inflation.bankofenglandgovernor retrieved on 9th November 2020) Costs have *gone up dramatically*. (https://www.economist.com/business/2018/08/23/how-americas-car-industry-is-coping-with-trade-disputes retrieved on 9th November 2020) London house *prices have risen* 86% since 2009 and it… (https://www.theguardian.com/society/2016/nov/25/london-tops-cost-of-housing-survey-at-14-times-average-earnings retrieved on 9th November 2020) UK house *prices fall sharply* in September amid Brexit wariness…(https://www.theguardian.com/business/2018/oct/05/uk-house-prices-fell-sharply-in-

	september-amid-brexit-wariness retrieved on 9th November 2020) At the same time, bad loans have continued to soar…. (https://www.economist.com/finance-and-economics/2001/10/11/out-for-the-count retrieved on 30th November 2020)
7. Vitality is a substance	
The metaphor is made by using the figurative meaning of the verb *to revive*. The Source Domain is substance, the Target Domain is vitality.	Can China's leaders *revive the economy* and reform it at the same time? (https://www.economist.com/china/2013/05/18/walking-the-talk retrieved on 31st October 2020) … it would provide $ 9.5 billion in *fresh funds* to recapitalize Dubai World … (https://www.economist.com/the-world-this-week/2010/03/25/business-this-week retrieved on 31st October 2020) Inflation could *revive* Britain's *economy* (https://www.theguardian.com/commentisfree/2010/nov/16/house-prices-tumble-austerity-inflation retrieved on 31st October 2020) Capitalism has an inbuilt wondrous capacity of *resurrection* and *regeneration*…. (https://www.theguardian.com/commentisfree/2011/oct/18/capitalism-parasite-hosts retrieved on 31st October 2020)
8. Money is wealth	
This conceptual category describes money as solid From a morphological viewpoint it is obtained by using nouns. The Source Domain is wealth, the Target Domain is money. In this conceptual category money has concrete value, money receives positive meanings and the things are exaggerated.	Apple's burden: *a mountain of money* it can't really use (https://www.theguardian.com/technology/2014/sep/07/apple-iphone-6-cash-pile-tax-avoidance-us retrieved on 31st October 2020) The asset-management industry has been built around this *mountain of money*….. (https://www.economist.com/leaders/2020/10/24/in-defence-of-millennial-investors retrieved on 31st October 2020) In each side competed with *lorry-loads of cash* and other inducements to get small… (https://www.economist.com/asia/2016/03/26/the-gambia-gambit retrieved on 31st October 2020) In the final scene he counts *piles of banknotes*. …. (https://www.economist.com/china/2019/02/28/china-is-waging-a-nationwide-campaign-against-gang-crime retrieved on 31st October 2020) If, as expected, the launch of the new iPhone and Apple's iWatch health monitor leads to record sales, more money than ever will pour in to Apple's enormous *pile of cash*. (https://www.theguardian.com/technology/2014/sep/07/apple-iphone-6-cash-pile-tax-avoidance-us retrieved on 31st October 2020) ….. The parable of the *bag of cash*…..(https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2020/04/23/abba-kyari-who-tried-to-clean-up-nigeria-dies-of-covid-19 retrieved on 31st October 2020) The Icac chief commissioner, Peter Hall, asked Cheah why Huang would bring in a shopping *bag full of money*. (https://www.theguardian.com/australia-news/2019/aug/26/nsw-labor-got-100000-in-cash-from-chinese-billionaire-icac-inquiry-told retrieved on 31st October 2020) The government, in power since 1997, promised a *sack of extra money* for it….. (https://www.economist.com/the-world-this-week/2001/11/29/politics-this-week retrieved on 31st October 2020) … amid the vast *oceans of cash* that wash through the global markets each day (https://www.economist.com/unknown/2001/09/21/the-money-trail retrieved on 31st October 2020)
9. Personifications	
In	Global *stock markets suffer* worst losing streak for five years

personifications there is a semantic transfer of human characteristics to money. In some examples money has negative meaning.	(https://www.theguardian.com/business/2018/oct/26/global-stock-markets-set-for-worst-losing-streak-for-five-years retrieved on 9th November 2020) That was the moment [last year] when *the system was* basically *paralyzed* because of the unwillingness of banks to lend money to one another (https://www.theguardian.com/global/2009/dec/13/drug-money-banks-saved-un-cfief-claims retrieved on 31st October 2020) Recession-induced penny-pinching has taken hold in the national psyche and will carry on even when the *economy recovers* from its four-year downturn, he believes. (https://www.theguardian.com/business/2012/jul/02/poundland-profits-up-squeezed-shoppers retrieved on 31st October 2020) Nevertheless, if you've had *money sitting* for a long time in one account….. (https://www.theguardian.com/money/2001/nov/03/currentaccounts.saving retrieved on 31st October 2020) Food *price explosion* 'will devastate the world's poor' (https://www.theguardian.com/environment/2011/jun/17/global-food-prices-increase-united-nations retrieved on 31st October 2020) …Low inflation and interest rates may mean that debt-service payments….to *the explosion of debt* that went hand in hand with rising asset prices… (https://www.economist.com/special-report/2002/01/24/dicing-with-debt retrieved on 31st October 2020) How a big US *bank laundered billions* from Mexico's murderous drug gangs (https://www.theguardian.com/world/2011/apr/03/us-bank-mexico-drug-gangs retrieved on 31st October 2020) CBI predicts interest rate rises as *Bank of England fights* to contain inflation (https://www.theguardian.com/business/2011/feb/09/cbi-boss-on-bank-of-england-and-rate-rises retrieved on 31st October 2020)

According to Deignan, metaphors modify their grammatical behaviour. Thus, we can notice the fact that the words that are nouns in Source Domain tend to be used as verbs in Target Domain. (Deignan, A. 2008: 291)

If we closely observe money metaphors from the lexical viewpoint we can conclude that the only conceptual category morphologically realized by nouns is Money/ Cash, always regarded as being solid: *bag full of money, lorry loads of banknotes, bag of cash, mountains of money, piles of cash*, a *sack of money* and this implies a numerical exaggeration. The majority of the conceptual categories are obtained by using verbs, phrasal verbs etc.

The fact that I have spotted a great number of conceptual metaphors means the fact that the Target Domain money acquires a lot of metaphorical meanings. Simultaneously it confirmed to be easily accessible for metaphorical use. The most frequent entailments between Source Domain and Target Domain encompass: *Money is health, Money is a liquid*, there generates a shift to new Source Domains such as *Money is a vehicle, Vitality is a substance.*

Register shift produces a chance in metaphorical implications. Therefore, the verb *to supply*

has a great metaphorical load in different business and economic texts whereas it rarely has metaphorical meanings in technical texts.

Conclusions

In my present research paper I have made an attempt to investigate and decode metaphors within the framework of CMT suggested by the two great scholars Lakoff and Johnson. My research is limited to business and economic English press and I have wanted to analyze metaphors related to money using corpora. All the metaphors were gathered by taking into consideration the conceptual similarities between Source Domain and Target Domain. They

were identified manually and afterwards I attempted to determine and explain the various conceptual categories of money metaphors in the articles belonging to the business English press, concentrating on the mappings which arise between Source Domain and Target Domain, along with the various ways of expressing conceptual categories in the business and economic genre. I have observed that there is an active and powerful interaction between Source Domain and Target Domain. In the examples previously examined money gain concrete value, in the conceptual category *Money is wealth*, its amount is at times exaggerated. The majority of the conceptual categories are obtained by using verbs; nouns are widespread in realizing the category *Money is wealth*. In addition, the present paper highlights the metaphorical load and the possibility for further research of/in the business genre.

BIBLIOGRAPHY

Charteris-Black, Corpus approaches to critical metaphor analysis, Springer 2004:35 quoted in Popescu, T., Iordachescu, G.-D. and Herteg, C. (2016). A Corpus-analysis of time metaphors in British and Romanian business press. *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences.* [Online]. 07, pp 154-159

Deignan, Alice (2005). Metaphor and corpus linguistics. Amsterdam: John Benjamins.

Deignan, Alice (2008). Corpus linguistics and metaphor. In Raymond W. Gibbs (Ed.*)*, *The Cambridge handbook of metaphor and thought* (pp. 280-294). Cambridge: Cambridge University Press.

Grady, Joseph, 1997a. Foundations of Meaning: Primary Metaphors and Primary Scenes. Ph.D. dissertation, University of California, Berkeley quoted in Kövecses, Z. 2020:9

Grady, Joseph, 1997b.Theories and buildings revisited. Cognitive Linguistics 8, 4. quoted in Kövecses, Z. 2020.

Kövecses, Z. 2020 Extended Conceptual Metaphor Theory. Cambridge; New York, NY: Cambridge University Press.

Kövecses, Z. 2005. Metaphor in Culture. Universality and variation. Cambridge: Cambridge University Press.

Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.

Popescu, T., 2016, 'Time is money' Metaphor in British and Romanian Business Press. Journal of Linguistic and Intercultural Education – JoLIE, 9(2), pp 103-120

Skorczynska, Hanna (2012). Metaphor and knowledge specialization in business management. The case of project management discourse. In Honesto Herrera-Soler, and Michael White (Eds.), *Metaphors and mills. Figurative language in business and economics* (pp. 265-290). Berlin: De Gruyter Mouton.

Stefanowitsch, A. 2006 Words and their metaphors: A corpus-based approach Journal Trends in Linguistics Studies and Monographs Publisher Mouton de Gruyter

White, Michael (2003). Metaphors and economics. The case of growth. *English for Specific Purposes*, 22(2): 131-151.

www.theguardian.com

www.economist.com

PRESUPPOSITIONS TRIGGERED BY THE ASPECTUAL OPERATOR WITHIN THE COMPLEX PREDICATE IN THE TELEVISUAL-POLITICAL DISCOURSE IN SPANISH

Laura Grama

PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract: The article approaches pragmatic issues of the complex predicate with aspectual operator within the televisual-political discourse in Spanish, more precisely the role of aspectual operators in triggering presuppositions as a type of linguistic implicit. It is emphasized that, through presuppositions, the politician-locutor conceals his opinion on the topics in question and the way he chooses to introduce the presuppositions proves his conversational ability.

Keywords: presuppositions, presupposition triggers, aspectual operator, complex predicate, televisual-political discourse in Spanish

Catherine Kerbrat-Orecchioni clasifică conţinuturile în *explicite* şi *implicite*, cele implicite incluzând *presupoziţiile* şi *subînţelesul*[1]. În limba română, termenul „implicit", având, în general, valoare adjectivală, uneori şi adverbială, înseamnă „cuprins într-o afirmație fără a fi exprimat în mod formal", „(În mod) subînțeles"[2], o definiţie asemănătoare având şi în limba spaniolă, „implícito, ta": „incluido en otra cosa sin que esta lo exprese"[3].

Rafael Núñez şi Enrique del Teso[4] afirmă faptul că *presupoziţia*, ca tip de implicit lingvistic, „nu este doar o relație semantică, este, de asemenea, un mecanism pragmatic ce constă în a considera, în prealabil, ceva ca fiind adevărat și, în același act, a presupune că același lucru este împărtășit de celelalte persoane implicate în situația comunicativă"(t. n.)[5]. Ca atare, „pentru a salva normalitatea mesajelor emiţătorului"[6], receptorul are tendinţa de a accepta conţinutul presupus fără a medita asupra lui, din moment ce atenţia sa se îndreaptă către ceea ce „se afirmă, se neagă sau se întreabă, către partea mesajului destinată informaţiei noi, şi nu către ceea ce se presupune"[7], fapt pentru care conţinutul presupoziţiilor ar trebui „să fie de un interes informativ scăzut"[8]. Însă, de multe ori, prin intermediul presupoziţiilor, locutorul îşi disimulează „punctul

[1] Catherine Kerbrat-Orecchioni, *L'implicite*, Edition Armand Colin, Paris, 1986, p. 20 https://ro.scribd.com/doc/313451178/Kerbrat-Orecchioni-Catherine-L-Implicite-Cap-2-1-2-2-y-2-3 (accesat la 9.09.2020)
[2] https://dexonline.ro/definitie/implicit (accesat la 6.01.2020)
[3] https://dle.rae.es/impl%C3%ADcito (accesat la 6.01.2020)
[4] Rafael Núñez, Enrique del Teso, *Semántica y pragmática del texto común. Producción y comentario de textos*, Editura Catedra, Madrid, 1996 [= Núñez & Del Teso, *Semántica y pragmática*] https://fdocumentos.tips/document/semantica-y-pragmatica-del-texto-comun-nunez-y-del-teso-capitulo-2.html (accesat la 4.11.2020)
[5] "la presuposición no es sólo una relación semantica, es también un mecanismo pragmático que consiste en considerar de antemano algo como verdadero y, en el mismo acto, presumir que eso mismo es compartido por las demás personas implicadas en la situación comunicativa", Núñez & Del Teso, *Semántica y pragmática*, p. 86.
[6] Núñez & Del Teso, *Semántica y pragmática*, p. 81.
[7] Núñez & Del Teso, *Semántica y pragmática*, p. 84.
[8] Núñez & Del Teso, *Semántica y pragmática*, p. 82.

de vedere asupra problemelor discutate" şi dă „schimbului verbal orientarea dorită" [9]. De aceea, devine interesant de văzut felul în care emiţătorul-politician introduce presupoziţiile în conversaţie, mai ales că îşi dovedeşte astfel „abilitatea conversaţională"[10].

Liliana Ionescu Ruxăndoiu descrie principalele clase de declanşatori de presupoziţii (cf. St. C. Levinson, *Pragmatics*, Cambridge University Press, Cambridge, 1983, p. 181-185), între care include „verbele care exprimă modificarea unei stări: a începe, a termina, a sfârşi, a încheia, a înceta, a pleca, a sosi, a ajunge"[11], acestea declanşând „presupoziţii lexicale"[12] în care „sensul unităţii lexicale care declanşează presupoziţia trimite totdeauna la un alt sens"[13] (cf. G. Yule, *Pragmatics*, Oxford University Press, Oxford, 1996, p. 27-30).

Lucrarea de faţă analizează transcrieri ale unor înregistrări specifice discursului televizual-politic spaniol din *Corpus Oral de Referencia de la Lengua Española Contemporánea*, Laboratorio de Lingüística Informática, Universidad Autónoma de Madrid [= CORLEC] http://www.lllf.uam.es/ESP/Corlec.html

În cadrul discursului televizual-politic spaniol, în corpusul cercetat, sunt prezenţi în mod frecvent operatori aspectuali temporali, fazali (incoativi, continuativi şi terminativi) şi culminativi ca declanşatori de presupoziţii în structura predicatului complex cu suport semantic verbal la infinitiv şi gerunziu. În continuare, analizăm presupoziţii declanşate de operatorii aspectuali temporali *volver a*, *soler*, operatorii aspectuali fazali incoativi *empezar a*, fazali continuativi *seguir*[14], *venir*, fazali terminativi *dejar de* şi operatorii aspectuali culminativi *llegar a*, *venir a*.

„<H7>: [...] Y usted, desgraciadamente, no ha respetado <ininteligible> intervención esas posiciones que son tan legítimas, ***vuelvo a*** *repetir*, cuando menos como la suya, que yo he dicho primera en mi primera intervención, y me ratifico en ésta ahora también, de que respeto profundamente, pero no la comparto en absoluto. Señor presidente, termino, es muy arriesgado por su parte minusvalear[sic] la opinión de los ciudadanos, que no tienen ninguna obligación de opinar como usted. Ustedes minusvaloraron esa opinión en fechas ya pasadas como la huelga del 14 de diciembre, y así les fue." (CORLEC, <archivo: APOL009A>)

În cadrul predicatului complex „vuelvo a repetir", operatorul aspectual temporal *volver a* declanşează presupoziţia conform căreia „Esta no es la primera vez cuando repito" în legătură cu legitimitatea opiniilor exprimate de către cetăţeni, pe de o parte, şi de către preşedinte, de cealaltă parte. Emiţătorul-politician atrage atenţia receptorilor-votanţi asupra faptului că, în repetate rânduri, adversarul său politic a considerat că opiniile cetăţenilor nu sunt la fel de importante sau de legitime ca ale lui. În mod strategic, vorbitorul utilizează combinaţia dintre verbul de aspect reiterativ *volver a*[15] şi suportul semantic verbal la infinitiv *repetir* pentru a accentua faptul că i-a

[9] Liliana Ionescu Ruxăndoiu, *Naraţiune şi dialog în proza românească. Elemente de pragmatică a textului literar*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1991, p. 19 [= Ruxăndoiu, *Naraţiune*].
[10] Ruxăndoiu, *Naraţiune*, p. 19.
[11] Liliana Ionescu Ruxăndoiu, *Limbaj şi comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*, Editura All Educational, Bucureşti, 2003, p. 56 [= Ruxăndoiu, *Limbaj*].
[12] Pentru tipurile de presupoziţii clasificate în legătură cu anumite clase de declanşatori, vezi Ruxăndoiu, *Limbaj*, p. 57-58.
[13] Ruxăndoiu, *Limbaj*, p. 58.
[14] În limba spaniolă vorbită actuală nedialectală, surprinsă în cadrul discursului politic-televizual din corpusul supus analizei pentru limba spaniolă, observăm preferinţa vorbitorului pentru predicatul complex cu operatorul aspectual *seguir* şi suportul semantic verbal la gerunziu, în locul construcţiei *continuar* + gerunziu, care, deşi este „similară", este „mai formală", Luis García Fernández (coord.), *Diccionario de perífrasis verbales*, Editura Gredos, Madrid, 2006, p. 237 [= Fernández, *Diccionario*].
[15] Predicatul complex cu structura *volver a* + *infinitiv* este o „perifrază durativă" cu „valoare reiterativă", Domniţa Dumitrescu, *Despre perifrazele verbale în spaniolă şi română*, în *Studii şi cercetări lingvistice*, an XXII, nr. 5, Bucureşti, 1971, p. 480 [=Dumitrescu, *Despre perifrazele*].

spus, i-a repetat şi este nevoit să-i repete „iar/din nou”[16] preşedintelui lipsa de corectitudine atunci când minimizează importanţa opiniilor cetăţenilor în raport cu cea alor sale.

„<H5>: Sí, mire usted, yo lo que quiero decir en primer lugar es que yo no acostumbro a descalificar a ninguno de mis adversarios...

<H2>: [solapamiento de turnos] Lo dijo usted en un tono muy... cordial

<H5> Es una... <fin de solapamiento de turnos> No, es que no lo dije, <solapamiento de turnos> le ***vuelvo a*** *insistir*.

<H2>: Bueno. Dejémoslo. [fin de solapamiento de turnos]

<H5>: Y puede usted recuperar el vídeo... [solapamiento de turnos] Eso lo dijo Pablo Castellanos...” (CORLEC, <archivo: APOL023A>)

În exemplul selectat, operatorul aspectual temporal *volver a* include presupoziţia suportului semantic verbal la infinitiv „insistir”, alături de care formează predicatul complex, permiţând înţelelerea faptului că „Esta no es la primera vez cuando insisto que no lo dije yo”. În acest contex, presupoziţia reprezintă strategia vorbitorului H5 de a se apără în faţa afirmaţiilor colocutorului H2 cu privire la o intervenţie anterioară în care şi-ar fi descalificat adversarii politici. În combinaţie cu verbul-suport „insistir”, reiterativul *volver a* subliniază dorinţa fermă a vorbitorului H5 de a clarifica situaţia, din moment ce afirmaţia lui anterioară cu privire la acest fapt („yo no acostumbro a descalificar a ninguno de mis adversarios”) nu l-a convins pe colocutorului H2 („Lo dijo usted en un tono muy... cordial”).

„<H2>: Ya han escuchado ustedes al presidente del Gobierno, que como *suele hacer* en su segunda intervención, ha sido mucho más contundente, y ha hecho gala de su oratoria parlamentaria.” (CORLEC, <archivo: APOL009A>)

Operatorul aspectual temporal *soler a* din cadrul predicatului complex „suele hacer” generează presupoziţia lexicală conform căreia „El presidente del Gobierno siempre es poco contundente en su primera intervención”. Prin trăsătura [+*Frecventativ*][17], verbul *soler a* marchează intenţia emiţătorului de a atrage atenţia receptorului cu privire la o particularitate a stategiei discursive a Preşedintelui Guvernului, şi anume „ser más contundente en su segunda intervención”.

„<H3>: [...] No hacía falta que el señor González lo hubiese pedido porque lo hubiésemos hecho en todas circunstancias, pero quiero decirle ahora que se hizo. Se hizo el día siete, concretamente cuatro días antes de la reunión, se hizo al menos ante seis primeros ministros, se hizo con enorme claridad y con enorme dureza, hay testigo de ellos en esta Cámara [...]. Pero claro, ahora aquí, una cosa son los textos y otras, los propagandistas, que por ser propagandistas pues *no se suelen enterar* de casi nada, no entra en su oficio enterarse eh... ni leer los textos, y éstos dirán lo que quieran, pero desde mi punto de vista y nuestro punto de vista, los textos son bastante claros” (CORLEC, <archivo: BPOL047A>)

---

[16] Domniţa Dumitrescu (Dumitrescu, *Despre perifrazele*, p. 487) evidenţiază faptul că unele predicate complexe cu operator aspectual din limba spaniolă nu pot fi redate prin predicate complexe echivalente în limba română. Astfel de structuri sunt „*volvió a decir, acabo de llegar, vino a acostar, no dejes de venir* ş.a. care se traduc prin verb (V) + adverb (Circ.) (*spuse iar, abia am sosit, a costat aproximativ, vino negreşit*)”. Spre exemplu, „**volvió a decir** *su nombre* = *îşi* **spuse din nou** *numele*”, „**han vuelto a notarse** *movimientos sísmicos* = **iar s-au observat mişcări seismice**”, Dumitrescu, *Despre perifrazele*, p. 483.

[17] Domniţa Dumitrescu (Dumitrescu, *Despre perifrazele*, p. 480, 483) include predicatele complexe alcătuite din operatorul aspectual *soler a/acostumbrar a* şi suportul semantic verbal la infinitiv în categoria „perifrazelor durative”, exprimând „frecventativul”, operatorul aspectual având înţelesul de *a obişnui*: „**suele** *madrugar* = **obişnuieşte să se scoale cu noaptea în cap**”; „**acostumbra (a) tomar** *café* = **obişnuieşte să bea** *cafea*”.

În acest exemplu, operatorul aspectual temporal la forma negativă *soler a*, aflat în structura predicatului complex alături de suportul semantic verbal la infinitiv„enterar”, presupune faptul că: 1) „Los propagandistas no han hecho ningún esfuerzo en enterarse de los asuntos del estado” şi 2) „Los propagandistas no hacen ningún esfuerzo en enterarse de los asuntos del estado”. Astfel, emiţătorul-politician discreditează acţiunile adversarului politic González şi ale partidului din care face parte, evidenţiind obişnuinţa acestor „propagandişti” de a nu cerceta documentele oficiale, fapt ce determină răspândirea unor idei false cu privire la acţiunile partidului al cărui membru este vorbitorul.

„<H2>: Mire, quiero que sepa que yo no me meto, por si acaso, en lo que no me <ininteligible>. Yo creo que el Partido Socialista, afortunadamente, ***empieza a*** *hablar* de inseguridad ciudadana. Yo llevo años diciendo eso y en el Ayuntamiento de Madrid nuestros colegas se han reído de mí diciendo que yo estaba inventando la inseguridad ciudadana, que era un problema psicológico. <solapamiento de turnos> En un principio...

<H3>: Yo nunca me he reído de eso, ¿eh? <fin de solapamiento de turnos>

<H2>: [...] El Partido Socialista es el responsable de la inseguridad ciudadana. Aquí hay, desgraciadamente, una inseguridad producida fundamentalmente por la droga” (CORLEC, <archivo: APOL021A>)

Operatorul aspectual fazal incoativ *empezar a* din cadrul predicatului complex „empieza a hablar” (*începe*[18] *să vorbească/a vorbi*) presupune faptul că „El Partido Socialista nunca ha hablado de inseguridad ciudadana”, în sensul că reprezentanţii din cadrul Primăriei Capitalei ai partidului menţionat au refuzat să accepte că Madridul a devenit un mediu din ce în ce mai nesigur pentru cetăţeni ca urmare a creşterii cazurilor de trafic şi de consum de droguri. În acest fel, emiţătorul-candidat la Primăria Madridului transmite mai mult decât exprimă literal, aducând în atenţia receptorului-votant faptul că strategia conducerii actuale în această privinţă a fost încă de la început greşită, pentru că nici nu a fost analizată corect situaţia, nici nu au fost acceptate atenţionările emiţătorului în această privinţă. Presupoziţia vine ca argument în sprijinul acuzaţiei directe formulate ulterior de către emiţător: „El Partido Socialista es el responsable de la inseguridad ciudadana”.

„<H3>: [...] Cuando <duda> llega la democracia, y con ella, al poco tiempo, los ayuntamientos democráticos, en el 79, se encuentran con un Madrid, un área metropolitana absolutamente desarticulada [...] Y en las peores condiciones, porque la situación económica en aquella época era muy mala [...] y a pesar de eso, el efecto fue muy positivo, de la... de la propia democracia, y especialmente de la izquierda que gobernó en prácticamente toda el área metropolitana [...] pero eh... la situación económica llega a... a romperse eh... a favor de... de la salida de la crisis en el año 85-86, ya con los gobiernos social<palabra cortada>... eh... con el gobierno socialista en... en la nación española, y Madrid ***empieza*** *a tener* nuevos problemas. Nuevos problemas derivados... muchos de ellos de el propio desa<palabra cortada>... crecimiento económico. [...] ¿En qué situación estamos ahora? En una situación de crecimiento económico sostenido, de grandes expectativas de entrada en Europa.” (CORLEC, <archivo: APOL023A>)

[18] Domniţa Dumitrescu (Dumitrescu, *Despre perifrazele*, p. 482) oferă următoarele echivalente semantice în limba română ale predicatelor complexe cu operatorii aspectuali incoativi *empezar a*, *comenzar a*: „**empezó a contar** = **prinse să povestească** (**a povesti**)”; „**comenzó a leer** *en voz alta* = **începu să citească** (**a citi**) *cu voce tare*”. Noi alegem să traducem operatorul aspectual *empezar* (*a*), din cadrul predicatului complex cu structura *empezar* (*a*) + infinitivul, prin *a începe* (*să/a*), din moment ce „poate fi considerată sinonimă” cu structura „*comenzar a* + infinitivul”, dar care cunoaşte „o utilizare mai puţin generalizată în spaniola peninsulară” (t.n.), Fernández, *Diccionario*, p. 130.

În exemplul supus analizei, operatorul aspectual fazal incoativ *empezar a* generează presupoziţia conform căreia „Madrid se encontraba en una situación de echilibrio después de que los problemas generados por la crisis económica habían sido solucionados", prin selectarea predicatului complex „empieza a tener" vorbitorul semnalizând debutul unor noi probleme provocate, de data aceasta, de creşterea economică. Astfel, emiţătorul-politician evidenţiază abilitatea Partidului Socialist al cărui membru este de a depăşi diferitele momente de cumpănă economică întâlnite în timpul guvernării Madridului, din moment ce în prezent această Comunitate Autonomă a ajuns „En una situación de crecimiento económico sostenido, de grandes expectativas de entrada en Europa".

„<H3>: [...] Y a la pregunta concreta <duda>... yo, como presidente, tengo la ley del suelo articulada ya... en la mesa, y si... si... sigun... si ***sigo*** *siendo presidente* después del 26 de mayo, será la primera ley que mandaré a la asamblea de Madrid." (CORLEC, <archivo: APOL023A>)

În exemplul de mai sus, operatorul aspectual fazal continuativ *seguir* din cadrul predicatului complex „sigo siendo presidente" („continui să fiu preşedinte")[19] introduce presupoziţiile conform cărora: 1) „He sido presidente" şi 2) „Todavía soy presidente", emiţătorul-preşedinte al Comunităţii Autonome Madrid subliniind astfel faptul că, pe durata ocupării acestei funcţii, a pus la punct o lege foarte importantă pentru viitorul comunităţii autonome pe care o conduce, respectiv legea privitoare la proprietatea terenurilor. Vorbitorul plasează strategic predicatul complex în cadrul unei subordonate condiţionale „*si* **sigo siendo presidente** *después del 26 de mayo*", pentru a-l convinge pe receptorul-votant că actualul preşedinte are nevoie să rămână în funcţie pentru a-şi putea continua munca, adică să trimită legea spre dezbatere în cadrul Parlamentului Comunităţii Autonome Madrid.

„<H1>: [...] Lo que carece completamente de sentido es que en Madrid los trenes de cercanías ***siguen*** *siendo subsidiarios* del tren de largo recorrido. Y que solamente cuando nos deja tiempo el tren de largo recorrido puedan pasar las cercanías. Hay que contemplar las cercanías con una mentalidad de Metro. [...] Hacer un gran ferrocarril Metropolitano, para tener... pues lo que tienen las grandes ciudades europeas

[...]

<H3>: Pero...¿hay... hay dinero para todo? <fin de solapamiento de turnos>

<H1>: Hay dinero. Hay dinero. No tenga ninguna duda de que hay dinero. <solapamiento de turnos> Lo que hace falta..." (CORLEC, <archivo: APOL023A>)

În cadrul predicatului complex „siguen siendo subsidiarios", operatorul aspectual fazal continuativ *seguir* trimite cu gândul la faptul că „En Madrid, los trenes de cercanías han sido y son subsidiarios del tren de largo recorrido", emiţătorul-candidat la preşedinţia Comunităţii Autonome Madrid sugerând astfel incompetenţa contracandidatului H3, actualul preşedinte, care nu a făcut nimic în vederea valorificării optime a transportul public feroviar de scurtă distanţă pentru rezolvarea problemei transportului public în Madrid.

„<H3>: [...] ¿En qué situación estamos ahora? En una situación de crecimiento económico sostenido, de grandes expectativas de entrada en Europa y eh... Yo creo que con una

[19] Predicatele complexe ce exprimă continuarea sau persistenţa acţiunii, alcătuite din operator aspectual (spre exemplu, *seguir, continuar, permanecer*) + suport semantic verbal la *gerunziu*, se traduc în limba română prin operator aspectual + suport semantic verbal la *conjunctiv*, conform exemplelor oferite de Domniţa Dumitrescu (Dumitrescu, *Despre perifrazele*, p. 482): „**sigue (continúa) viviendo** *en la misma casa* = **continuă să locuiască** *în aceeaşi casă*"; „**permaneció mirándome** *inmóvil* = **a continuat să mă privească** *nemişcat*".

industria... ya cambiada; la piel, el tejido industrial madrileño ha cambiado, los servicios se han cualificado mucho, Madrid será siempre una región de servicios, pero será una región de servicios en la medida en que la industria ***siga*** *siendo potente, moderna*, tecnológicamente *avanzada*, si no, los servicios se vendrán también abajo. Ésta es la apuesta. Y la apuesta es sostener, hacer unas políticas que sostengan ese crecimiento con un reparto de la igualdad en las rentas, en la cultura, en la educación y a la vez, también, una expresión en el territorio. Y en eso eh... hemos sido los primeros" (CORLEC, <archivo: APOL023A>)

Emiţătorul, în postura de preşedinte al Comuntăţii Autonome Madrid şi de candidat la un nou mandat în această funcţie, prezintă situaţia de constantă creştere economică a Madridului ca urmare a politicilor adoptate în această privinţă de către conducerea actuală. În acest scop, vorbitorul utilizează predicatul complex „siga siendo potente, moderna, [...] avanzada" în care operatorul aspectual fazal continuativ *seguir* presupune faptul că „La industria ha sido y todavía es potente, moderna, tecnológicamente avanzada". Astfel, receptorului-alegător i se transmite faptul că actualul preşedinte a fost şi este un bun administrator şi că trebuie susţinut de către votanţi pentru a continua aplicarea acestor politici.

„<H3>: [...] Pero en las grandes ciudades, en esas capas medias que hay en las grandes ciudades, segui<palabra cortada>... ***seguimos*** *teniendo* un gran problema. Y es que (también esas) personas que están por encima del dos coma cinco del salario mínimo interprofesional, que sin embargo tienen problema de vivienda. [...] Lo que sí garantizamos es que... 10000 viviendas al año se van a poder construir porque el Ayuntamiento de Madrid garantiza que va a haber suelo, calificado y programado para hacer esas eh... viviendas. Ese es el papel que podemos jugar los Ayuntamientos y eso es lo que nosotros estamos dispuestos a garantizar desde el compromiso que adoptamos... en el programa en... electoral." (CORLEC, <archivo: APOL021A>)

În exemplul de mai sus, emiţătorul-candidat la funcţia de primar al Madridului evidenţiază o problemă de maximă importanţă pentru receptorul-alegător: accesul cetăţenilor la cumpărarea unei locuinţe. Operatorul aspectual fazal continuativ la indicativ prezent „seguimos", ce alcătuieşte predicatul complex alături de suportul semantic verbal la gerunziu „teniendo", trimite cu gândul la faptul că „En Madrid, ha existido y todavía existe el problema de la vivienda" şi este utilizat de către vorbitor pentru a sublinia persistenţa acestei probleme de-a lungul anilor, situaţie pe care el şi partidul din care face parte „garantează" că o vor îmbunătăţi, dacă va fi ales primar.

„<H1>: [...] Si aunamos el voto progresista tendremos a Juan Barranco dirigiendo los destinos de Madrid y a Joaquín Leguina dirigiendo los destinos de la Comunidad, como hasta ahora. ¡Y ***seguiremos*** *progresando*! ¡***Seguiremos*** *dando la vuelta* a la situación de nuestro país! ¡***Seguiremos*** *avanzando*, aunque le pese a estos... a los... de los que Machado decía que "desprecian cuanto ignoran"! Recogimos una situación mala hace una década, y la estamos convirtiendo en una situación buena, ya con más esperanza aún para la década del noventa." (CORLEC, <archivo: APOL023B>)

În cadrul predicatelor complexe „seguiremos progresando", „seguiremos dando la vuelta" şi „seguiremos avanzando", operatorul aspectual fazal continuativ la indicativ viitor simplu „seguiremos" presupune faptul că „Durante nuestra gobernación, la Comunidad de Madrid ha progresado y todavía se encuentra en una situación de progreso", emiţătorul-politician aducând astfel în atenţia receptorului-votant faptul că atât primarul Madridului, Juan Barranco, cât şi presedintele actual al Comunităţii Autonome Madrid, Joaquín Leguina, şi-au dovedit de-a lungul timpului competenţa în aceste funcţii. În acest context, viitorul simplu al indicativului şi

persoana I plural ale verbului *seguir* reprezintă alegerea strategică a vorbitorului pentru a exprima promisiunea şi, în acelaşi timp, angajamentul[20] faţă de receptorul-votant că, sub conducerea partidului pe care îl reprezintă, Madridul va continua să progreseze, fapt întărit de utilizarea suportului semantic verbal la gerunziu[21].

„<H5>: [...] señor Presidente, ustedes, desde nuestro punto de vista han apostado por un tipo de construcción política europea que no coincide con lo que nosotros creemos que es necesario [...]Y hay ejemplos clarísimos de ello. Ustedes ***se han venido*** *negando*, por ejemplo, a la creación de un órgano autónomo de las regiones. Usted, señor Presidente, y su gobierno ***se han venido*** *negando* a la reformulación por ejemplo del artículo ciento cuarenta y seis del tratado para permitir el acceso de los representantes regionales al consejo cuando se traten de materias que son competencias de esos entes regionales." (CORLEC, <archivo: PPOL008F>)

Exemplul selectat ilustrează felul în care operatorul aspectual fazal continuativ *venir*, ce formează predicatul complex „se han venido negando" („aţi refuzat mereu/neîncetat"[22]) în combinaţie cu suportul semantic verbal la geruziu, declanşează, prin „durata «dinamică» (viziunea progresivă)"[23], presupoziţia conform căreia „El Presidente del Gobierno y el partido político al que pertenece se han negado y se niegan a votar las propuestas para aumentar el papel de las regiones españolas en el Consejo Europeo". Repetiţia predicatului complex şi, astfel, a presupoziţiei generate, are valoare strategică, emiţătorul-reprezentant politic al unei comunităţi autonome spaniole evidenţiind politica greşită a partidului de guvernământ în privinţa rolului particular al regiunilor spaniole în cadrul Comunităţii Europene.

„<H1>: Preguntabas tú, ¿es... quieren ustedes privatizar la... las líneas de transporte? Yo contesto rotundamente no. Rotundamente no. La que depende de la <solapamiento de turnos> Comunidad Autónoma...

<H5>: O regionalizarlas. <fin de solapamiento de turnos>

<H1>: ... la que depende de la Comunidad Autónoma, que es eh... fundamentalmente el metro, yo desde luego no soy partidario de ninguna de las maneras de que ***deje de*** *ser una empresa* pública." (CORLEC, <archivo: APOL023A>)

În cadrul predicatului complex „deje de ser (una empresa)", operatorul aspectual fazal terminativ *dejar de* declanşează presupoziţiile lexicale: 1) „El metro ha sido una empresa pública" şi 2) „El metro sigue siendo una empresa pública", sugerându-se astfel permanenţa în timp a statutului de companie publică a metroului ca principală linie de transport în comun. În general, în structura predicatelor complexe cu suport semantic verbal la infinitiv, verbul aspectual *dejar de* exprimă încheierea situaţiei denotate de verbul la infinitiv, însă este vorba,

[20] Autorii Gramaticii Academiei Limbii Spaniole, ediţia nouă, menţionează faptul că verbele la indicativ viitor simplu, la persoana I, pot exprima contextual promisiuni şi angajamente: „Suelen aparecer, en efecto, en segunda persona los futuros interpretados como peticiones, mandatos o prohibiciones […] y *en primera los que dan lugar a promesas y compromisos* (s.n.)", Real Academia Española, Asociación de Academias de la Lengua Española, *Nueva gramática de la lengua española. Morfología. Sintaxis*, I, Editura Espasa Libros, Madrid, 2009, p. 1769.

[21] Manuel Criado de Val subliniază două trăsături esenţiale ale gerunziului cu valoare verbală în limba spaniolă: faptul că trimite la „acţiuni coexistente (sau imediat anterioare) în legătură cu cea exprimată de verbul principal" şi „aspectul său puternic durativ" (t.n.), Manuel Criado de Val, *Fisionomía del idioma español. Sus caracteristicas comparadas con las del francés, italiano, portugués, inglés y alemán*, Tercera edición, Editura Aguilar, Madrid, 1962, p. 87 https://archive.org/details/fisonomiadelidio0000cria (accesat la 25.09.2019)

[22] Predicatele complexe „de tipul lui *ir*, *venir*, *andar*, *llevar* + gerunziu […] nu se pot traduce decât prin verbul conceptual simplu (*el niño va creciendo = copilul creşte*, *la epidemia viene desarollándose = epidemia se întinde*) urmat, eventual, tot de un adverb care să marcheze sensul durativ din spaniolă (*mereu*, *într-una* etc.).", Dumitrescu, *Despre perifrazele*, p. 487.

[23] Dumitrescu, *Despre perifrazele*, p. 480.

mai degrabă, despre o întrerupere, decât despre o încheiere firească a acţiunii[24]. În context, prin intermediul presupoziţiilor declanşate de operatorul aspectual în cadrul predicatul complex „deje de ser (una empresa)", emiţătorul-politician îşi sprijină strategic refuzul ferm („no soy partidario de ninguna de las maneras") cu privire la privatizarea metroului, ca opţiune politică prezentată receptorilor-votanţi.

„<H3>: [...] El portavoz de grupo socialista Anastasio López Ramírez, en rueda de prensa posterior a la votación de los presupuestos, ha criticado la actitud al Partido Popular, al que acusó de presentar enmiendas con grandes contradicciones entre sí, y no querer alcanzar acuerdos con el <siglas>PSOE<fin de siglas>. López Ramírez ***ha llegado a*** *calificar* de "mentiroso" al presidente regional del <siglas>PP<fin de siglas>, José Manuel Molina, por su actitud frente a la exposición adicional que regula el uso de interés social de los terrenos de titularidad pública." (CORLEC, <archivo: PPOL008A>)

Operatorul aspectual culminativ *llegar a* din cadrul predicatului complex „ha llegado a calificar" (*a ajuns să califice*) marchează, prin trăsătura culminativă, punctul final[25] al unui proces şi permite depistarea presupoziţiilor lexicale 1) „El Partido Popular y su presidente regional José Manuel Molina han tenido varias veces actitudes políticas deshonestas" şi 2) „López Ramírez ha criticado varias veces la actitud del Partido Popular y de José Manuel Molina". Astfel, receptorului-votant îi este îndreptată atenţia către lipsa de credibilitate a reprezentantului regional al Partidului Popular, José Manuel Molina, ca atare a întregului partid, prin faptul că a manifestat permanent contradicţii în declaraţiile si acţiunile sale, care au fost criticate adesea de către adversarul politic, Anastasio López Ramírez.

„<H5>: Gracias, señor presidente. Mire, señor Presidente del Gobierno, el enunciado que usted ha planteado para referirse al papel las regiones <sic>, yo creo que ha puesto en evidencia la nula importancia que usted concede a ellas, cuando ha dicho que va habla de "cosas menores". A mí me parece que es, cuando menos, preocupante. Usted ***ha venido*** *a manifestar* <silencio> que... no es menos satisfactorio... ahora que lo era antes ese papel de las regiones. [...]. Por lo tanto, señor Presidente, ustedes, desde nuestro punto de vista han apostado por un tipo de construcción política europea que no coincide con lo que nosotros creemos que es necesario [...] una Europa artificial, donde se tiene cada día menos en cuenta la presencia de comunidades <vacilación> <duda> de comunidades naturales y de los entes regionales.." (CORLEC, <archivo: PPOL008F>)

În exemplul ales, operatorul aspectual culminativ *venir a*, aflat în structura predicatului complex alături de suportul semantic verbal la infinitiv *manifestar,* permite depistarea presupoziţiei lexicale „El Presidente del Gobierno ha minimizado constantemente la importancia del papel de las regiones". Presupoziţia are valoare strategică, emiţătorul-reprezentant politic al unei comunităţi autonome spaniole criticând astfel atitudinea politică a preşedintelui guvernului şi a partidului din care face parte de constantă minimizare a rolului particular al comunităţilor autonome şi al regiunilor spaniole în cadrul Comunităţii Europene, în favoarea unei reprezentări generale ce creează „una Europa artificial".

Concluzii

[24] Fernández, *Diccionario*, p. 117.

[25] Domniţa Dumitrescu (Dumitrescu, *Despre perifrazele*, p. 480, 483) include predicatele complexe alcătuite din operatorul aspectual *llegar a*/*venir a* şi suportul semantic verbal la infinitiv în categoria „perifrazelor perfective" cu „valoare terminativă (viziune progresivă)", operatorul aspectual având înţelesul de *a ajunge*: „**llegué a creer** *que no había peligro alguno* = **am ajuns să cred** *că nu e nici un pericol*"; „*nunca* **veníamos a ponernos de acuerdo** = *niciodată* **nu izbuteam (nu ajungeam) să ne punem de acord**".

În studiul de faţă, am luat în discuţie aspecte pragmatice ale predicatului complex cu operator aspectual în limba spaniolă în cadrul discursului televizual-politic, şi anume rolul operatorilor aspectuali temporali, fazali (incoativi, continuativi şi terminativi) şi culminativi în declanşarea presupoziţiilor ca tip de implicit lingvistic. Am evidenţiat faptul că emiţătorul-politician foloseşte în mod strategic presupoziţiile ce implică predicatul complex cu operator aspectual şi suport semantic verbal pentru a sublinia, în principal, fie aspecte pozitive ale strategiei politice proprii sau privitoare la cea a partidului politic al cărui membru este, fie aspecte negative ale atitudinii sau ale strategiei politice a adversarilor. De asemenea, presupoziţiile sunt utilizate de către locutor pentru a-şi exprimă intenţia fermă de a clarifica un aspect ce l-ar pune într-o lumină negativă în ochii receptorului dacă ar rămâne nelămurit.

BIBLIOGRAPHY

Izvoare

CORLEC = *Corpus Oral de Referencia de la Lengua Española Contemporánea*, Laboratorio de Lingüística Informática, Universidad Autónoma de Madrid http://www.lllf.uam.es/ESP/Corlec.html

Lucrări de specialitate

Criado de Val, Manuel, *Fisionomía del idioma español. Sus caracteristicas comparadas con las del francés, italiano, portugués, inglés y alemán*, Tercera edición, Editura Aguilar, Madrid, 1962 https://archive.org/details/fisonomiadelidio0000cria (accesat la 25.09.2019)

Dumitrescu, Domniţa, *Despre perifrazele verbale în spaniolă şi română*, în *Studii şi cercetări lingvistice*, an XXII, nr. 5, Bucureşti, 1971, p. 471-489.

García Fernández, Luis (coord.), *Diccionario de perífrasis verbales*, Editura Gredos, Madrid, 2006.

Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, *Naraţiune şi dialog în proza românească. Elemente de pragmatică a textului literar*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1991.

Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, *Limbaj şi comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*, Editura All Educational, Bucureşti, 2003.

Kerbrat-Orecchioni, Catherine, *L'implicite*, Edition Armand Colin, Paris, 1986 https://ro.scribd.com/doc/313451178/Kerbrat-Orecchioni-Catherine-L-Implicite-Cap-2-1-2-2-y-2-3 (accesat la 9.09.2020)

Núñez, Rafael, Del Teso, Enrique, *Semántica y pragmática del texto común. Producción y comentario de textos*, Editura Catedra, Madrid, 1996 https://fdocumentos.tips/document/semantica-y-pragmatica-del-texto-comun-nunez-y-del-teso-capitulo-2.html (accesat la 4.11.2020)

Real Academia Española, Asociación de Academias de la Lengua Española, *Nueva gramática de la lengua española. Morfología. Sintaxis*, I, Editura Espasa Libros, Madrid, 2009.

Dicţionare

Dicţionar explicativ al limbii române (*dexonline*) https://dexonline.ro/definitie/implicit (accesat la 6.01.2020)

Diccionario de la lengua española - Real Academia Española - https://dle.rae.es/impl%C3%ADcito (accesat la 6.01.2020)

ION BUDAI-DELEANU'S CONTRIBUTION TO THE EVOLUTION OF ROMANIAN LINGUISTICS

Alina Marieta Rucăreanu

PhD Student, „Ovidius" University of Constanța

Abstract: Ion Budai-Deleanu's works had a decisive role in the evolution of philology on the Transylvanian territory, containing, in their structure, important grammatical norms of enlightened expression. They were, as the author himself mentions, works in which fundamental problems of the Romanian grammar are identified, such as the question of implementing a mode of selection, arguing the grammatical norms of the educated-people language and introducing the Romanian grammatical terminology. In his two works of linguistics, Ion Budai-Deleanu aimed to transform the cultivated variant of the language into an important means of communication, for all Romanians.

Key words: *grammar, linguistics, norm, history, terminology*

Around 1815, **Ion Budai-Deleanu** wrote a valuable Romanian grammar, in terms of the definitions used, ***The Foundations of the Romanian Grammar***. It can be found at the Library of the Romanian Academy, in two manuscripts, the former having 151 pages, and the latter, 101 pages. This is the Romanian version of the variant published in Latin in 1812, in Lwow, *Fundamenta grammatices linguae Romaenicae seu ita dictae Valachicae, usui tam domesticorum quam extraneorum accomodata. Leopoli, anno 1812*. The work which appeared in 1812 comprises three main parts: phonetics, morphology and syntax. The preface (*Praefatio*) is followed by the *Nomenclator* and tables with Romanian words arranged according to their origin (13 tables). Page 92 contains a synoptic picture of the conjugations.

The grammar of 1815 has the same configuration of the subject as that of 1812, but is enriched with many observations in the field of language cultivation. It is known that it was intended for Romanians, so the author's emphasis was on transmitting the notions of language culture. Known primarily for his artistic work, the comic saga *Ţiganiada* (The Gipsies' Camp), Ion Budai-Deleanu was a valuable philologist, being the author of linguistic works integrated into the scientific and intellectual current promoted by the Transylvanian School. *Ţiganiada* was intended to leave the author's linguistic activity behind. "Undeserved oblivion, because, when we

open Budai-Deleanu's scientific writings, we discover a scholarly work of undeniable importance and we gain a new perspective on the personality of one of the most important Romanian writers" (Gheție, 1970: 6).

An exceptional scholar, Ion Budai-Deleanu was born in Cigmău, Hunedoara, attended classes in schools in Blaj and courses at the University of Vienna, "from where he will return with his doctorate parchment." His intellectual career was completed by a special vocation, the monastic one, being a "monk in Blaj, for a while". His professional career reached its peak with the profession of "magistrate in Lemberg" (Gheție, 1970: 7).

His lexicographical work culminated with the *Romanian-German Lexicon*, published in 1818. Also, as he was concerned with the correct perception of terms, he designed a commentary on his grammar, in which he made a dialogued exposition about the problems of the Romanian literary language, titled *Dascălul românesc pentru temeiurile gramaticii româneşti (The Romanian teacher for the foundation of the Romanian grammar)*. Apart from these, there are also the fragments of *Latin-Romanian*, *German-Romanian*, *Romanian-Latin-German* and *French-Romanian* dictionaries, but also the attempt to complete a Romanian dictionary of neologisms, the *Lexicon for scholars* (fragmentary).

Budai-Deleanu failed to publish his language studies. These remained at the Library of the Romanian Academy, in undated manuscripts and registered with numbers 5200 (*Fundamenta grammatices linguae Romaenicae seu ita dictae Valachicae*), 2425 and 2426 (*Fundamentals of the Romanian grammar*). In Cluj, in the branch Library of the Romanian Academy, there is an extract from *Fundamenta*, written by the author, in order to send it to P. Maior, to Buda, titled *Excerptum ex capitae secundo operis mei under the title: "Fudamenta grammatices linguae Romaenicae*". (Pervain, 1960: 2) Ion Gheție completes the information: "A fragment from the second chapter of the first part, sent by Budai-Deleanu to Petru Maior, is preserved in manuscript no. 296 of the Library of the Cluj branch of the Academy. The title of the fragment: *Excerptum ex capitae secundo operis mei sub titulo: "Fudamenta grammatices linguae romaenicae seu ita dictae valachicae, usui tam domesticorum quam extraneorum accomodata*." (1970: 41)

Budai-Deleanu's works illustrate the process of "re-latinisation" of the Romanian language. The importance of works such as *Fundamenta grammatices linguae Romaenicae* (1812) and *Fundamentals of the Romanian Grammar* (1815), which aim to describe the Romanian language for native speakers, as well as for foreigners, but also important aspects of their standardization, is undeniable compared to other grammars published in the eighteenth century. The author supports the idea that the modernisation and westernisation of the Romanian language can be achieved following the Latin-Romance model. Ionașcu states that "the

manuscripts have only the title *Memoriile gramaticii românești* (Memories of the Romanian Grammar), and do not contain the year and the name of the author. It is only due to the Latin spelling that we can infer that these manuscripts contain Budai Deleanu's grammar" (1914: 58).

Also, Ionașcu specifies for these manuscripts the year 1805 and makes a description of the chapters included in them: "Volume I has 151 numbered sheets. Pages 1-45 contain the orthographic system with Latin letters, and from page 45 onward, the grammar part begins, which continues until *verbele reciproce sau spre sine lucrătoare* (the reciprocal or self-referencing verbs). Volume II, which contains 101 numbered sheets, contains all the grammar except the spelling in volume I (pages 2-45). Volume II has a better writing style, and Volume I is not written with particular care, since it contains erasures and additions. This may lead to the conclusion that volume I is the original, from which volume II was copied" (1914: 58). Ion Gheție, on the other hand, tells us that the work from 1812 is the original one. The details regarding the table of contents are similar: "Manuscript no. 2425 includes the grammar from the beginning to the participles, manuscript no. 2426 starts from the speaking parts and concludes the exposition. The grammar, introduced by a Prologue (MS. No. 2425, f. 1), ends among fragments written in Latin orthography: *Despre înşirarea cuvintelor* (On word sequence) (MS. Nr. 2426, f. 99), *Despre înşirarea cuvintelor ajutăreţe* (On auxiliary words sequence) (f.99- 100) and *Period* (f.101)" (1970: 101).

The element that distinguishes Budai-Deleanu and makes him remarkable consists in the cultivated variant of our language, addressed to educated people, which, according to his conception, could be a basis for including Latin characters in order to relativize, through an etymological norm (derivation from Latin words), and borrowing from Latin (or Romance languages), in order to replace the other Oriental terms in the old Romanian literary language. By supporting the process of borrowing from other languages, Budai-Deleanu differed from Paul Iorgovici, who promoted the unmodified takeover of the terms.

Concerned with the literary aspect of the language, Budai-Deleanu considered the Romanian language "uncultivated, poor, rustic", and that "the Romanians wrote as they spoke, ie without strict observance of the rules, using a language that did not have a proper vocabulary, a thorough grammar and regular spelling". (Gheție, 1970: 19) The literary language, the author considered, was a "language of the muses", which created the possibility of entering the palace of the muses, as found, he argued, in other peoples – Italian, French or German – where the difference between the language of the educated and that of the common people was obvious.

He constantly strove to prove the Roman origin of our people and "did so through linguistic arguments, the most important of which being, for the author, the word *Romanian*

itself" (Gheție, 1970: 8). His efforts are among the common ideals of the representatives of the Transylvanian School, eager to prove the Romanian permanence in Dacia. The arguments brought by Budai-Deleanu are at the linguistic level, particularly onomastic and toponymic, as he included numerous names of people, Romanian holidays and even names of places, all leading to the conviction of attesting the permanence of the Romanian people in Dacia.

Ion Budai-Deleanu left us a grammatical terminology that is very important for the modernization process. Thanks to him, the grammatical terms seem to have been in a "laboratory in which elements from different sectors are subjected to a continuous elaboration in order to crystallize definitively. Sometimes the included materials remain in their primitive form, unchanged. In many places, however, the transformation is complete and, at the end of it, modern grammatical terminology knows the first definite crystallization" (Gheție, 1966: 91). This argument is meant to highlight the contribution of our great grammarian to the development of the field of the Romanian linguistics. Thus, we find in Budai-Deleanu terms that are still found and used in linguistics today: *consonant, syllable, simple, defective, superlative, personal, spelling, diphthong, to pronounce,* number and many others.

In the preface of his grammar, the author greets us with the specification of replacing the word *Wallachian* with *Romanian*, but also with his intention of writing an important grammar:

> *Ever since I decided to compile a dictionary of the Romanian language, which is called Wallachian, I have realized, dear reader, that I have a duty to present to those concerned with the study of languages a grammar (prepared more carefully than before) of this language, little known so far in Europe. (...)*
>
> *Here is the work! Whatever impression you might have of the book, welcome it and read it. This is all I had to say about it and about myself; whether you will appreciate it or not, I leave it to your good will.*
>
> *Now I have to add, as briefly as possible, a few things about the nation, which I considered best not to call, according to the general custom so far, "Wallachian", but "Romanian"* (Budai-Deleanu 1815-1820 : 42).

In conclusion, both works had a decisive role in the evolution of philology on the Transylvanian territory, specifying in their structure important grammatical norms of educated expression and being, as the author himself mentions, works in which fundamental problems of the Romanian grammar are identified: implementing a way of selection, arguing the grammatical norms of the cultured language and introducing the Romanian grammatical terminology. In his two works on linguistics, Ion Budai-Deleanu aimed to transform the cultivated variant of the language into an important means of communication, for all Romanians. Gheţie specifies this

aspect when he considers Budai-Deleanu's grammars as having a normative character, by cultivating and correcting the language (1966: 88).

Studying and following the model of the Latin grammars, Ion Budai-Deleanu sought to identify common elements with Latin, but also special elements that stood out, requiring either the adoption of new forms of cultivated Latin, or the attribution of a special status of literary norm to archaic or regional linguistic elements, inherited from Latin. Thus, we can observe the use of a grammatical terminology from the Latin language, which was transmitted over time, being found even today in Romanian grammars.

Bibliography:

- Budai-Deleanu, Ion, *Fundamenta grammatices linguae romaenicae*, (MS 5200 is at the Library of the Romanian Academy), 1812. Critical edition SCRIERI LINGISTICE (pages 41-100). Selected text and glossary by Mirela Teodorescu. Introduction and notes by Ion Gheție. Bucharest: Editura Științifică, 1970.
- Budai-Deleanu, Ion, *Temeiurile gramaticii românești*, (MS 2425 and 2426, from the beginning of the nineteenth century, are at the Library of the Romanian Academy), 1815–1820. *Temeiurile gramaticii românești, 1815-1820.* Critical edition SCRIERI LINGVISTICE (pages 101-129). Selected text and glossary by Mirela Teodorescu. Introduction and notes by Ion Gheție. Bucharest: Editura Științifică, 1970.
- Gheţie, Ion, 1966, *Opera lingvistică a lui Ion Budai-Deleanu*, Bucharest.
- Gheţie, Ion, 1970, *Ion Budai-Deleanu. Scrieri lingvistice*. Selected text and glossary by Mirela Teodorescu. Introduction and notes by Ion Gheție. Bucharest: Editura Științifică.
- Ionașcu, Romulus, 1914, *Gramaticii români. Tractat istoric. Despre evoluțiunea studiului gramaticei limbei române de la 1757 până astăzi*, Iași: Editura Institutul de Arte Grafice N. V. Ștefăniu & Co.
- Pervain, Iosif, 1960, *Un manuscris puțin studiat al lui Ion Budai-Deleanu*, în „Tribuna", no. 25, p. 2.

PAREMIOLOGICAL ASPECTS IN THE WORK OF I. ZANNE (VOLUME IX)

Anca-Giorgiana Manta (Panduru)

PhD Student, University of Craiova

Abstract: The paremiological stock includes a series of behavioural models, philosophical reflections, ethical principles, social-historical situations expressed in simple, but certain truths: proverbs. In addition to the philosophical depth (having moral issues at the core), paremiological units are researched from various standpoints: historical, social, religious, semiotic, etc.
This article is a study of proverbs relating in particular to the concepts of greed and avarice in volume IX of I. Zanne's impressive collection. Far from being an exhaustive work, we will highlight some specific aspects of proverbs which mirror the two vices mentioned above.

Keywords: proverb, paremiology, greed, avarice, organization

INTRODUCERE

Având la bază realități obiective și vizând aspecte dintre cele mai variate din viața omului de zi cu zi, proverbele străbat veacuri și societăți, însumând un inestimabil tezaur de înțelepciune populară, dar și un fond inepuizabil de analiză pentru cercetători din varii domenii (lingviști, filologi, sociologi, psihologi, teologi etc.).

În literatura română, încercările de strângere și sistematizare a materialului paremiologic au atins apogeul între anii 1895-1903, odată cu publicarea imensei culegeri a inginerului de căi ferate, și, totodată, a folcloristului Iuliu A. Zanne[1]. Printre aspectele cu adevărat notabile ale muncii sale în ceea ce privește culegerea, clasificarea și comentarea corpusului de „proverbe, zicători, povățuiri, cuvinte adevărate, asemănări, idiotisme și cimilituri", remarcăm: gruparea tematică[2], transcrierea variantei-tip și consemnarea celorlalte variante posibile, precum și a surselor unde pot fi consultate; comentarea proverbelor și corelarea lor cu diverse anecdote,

[1] Iuliu A. Zane, *Proverbele românilor din România, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria și Macedonia. Proverbe, zicători, povățuiri, cuvinte adevărate, asemănări, idiotisme și cimilituri, cu un glosar româno-francez*, București, Imprimeria Statului, 1895-1903, 10 vol., 780 + 939 + 762 + 776 + 740 + 772 + 954 + 771 + 739 + 424 p.

[2] Primele șapte volume sunt structurate în optsprezece capitole referitoare la diverse aspecte umane, vizând opt categorii generale, fiecare categorie fiind divizată pe clase: Cap. I *Natura fizică* (*An – Anotimpuri – Astre – Ceasuri – Zile – Sărbători – Timp – Variații climatice*); Cap. II *Natura fizică* (*Elemente – Pământ – Metaluri – Pietre – Plante – Poame – Munca pământului*); Cap. III *Despre animale* (*Păsări – Patrupede – Insecte – Pești*); Cap. IV *Omul și organele sale* (*Omul în genere – Bărbat – Femeie – Copii – Organe – Membre*); Cap. V *Despre viața fizică* (*Trupul omului – Stările, facultățile și mișcările sale – Viață – Moarte – Infirmități – Boli – Mișcări – Cele cinci simțuri – Somn – Visuri*); Cap. VI *Despre viața fizică* (*Obiceiuri – Îmbrăcăminte – Case și clădiri diverse – Gospodăria casei*); Cap. VII *Despre viața fizică* (*Mâncare – Băutură*); Cap. VIII *Despre viața socială* (*Vecin – Cercetare – Tovărășie*); Cap. IX *Despre viața socială* (*Stări sociale – Boerii – Titluri – Război – Jocuri – Cântece – Petreceri – Arme*); Cap. X *Despre viața socială* (*Justiție – Legi – Învățătură – Negustorie – Călătorie – Meserii – Unelte*); Cap. XI *Proverbe istorice* (*Țări – Orașe – Sate – Localități diverse – Nume proprii*); Cap. XII *Credințe – Eresuri – Obiceiuri – Dumnezeu – Drac – Sfinți- Preoți – Eresuri și credințe*; Cap. XIII *Despre viața intelectuală și morală* (*Sufletul și facultățile sale*); Cap. XIV *Despre viața intelectuală și morală* (*Conștiința și inima*); Cap. XV *Despre viața intelectuală și morală* (*Calități și virtuți*); Cap. XVI *Despre viața intelectuală și morală* (*Calități și defecte*); Cap. XVII *Povețe și opriri* (*Maxime, sentințe, pilde filosoficești*); Cap. XVIII *Maxime extrase din diferiți autori români.*

povești, legende etc. din care au putut deriva acestea; glosarele de cuvinte vechi; indicații și precizări în ceea ce privește sursele utilizate; bibliografia impresionantă ș.a.

Primele șapte volume cuprind materialul paremiologic impresionant, provenind fie din sursele consultate de Zanne (manuscrise, opere, culegeri de folclor publicate până atunci), fie din textele trimise de colaboratorii săi (corespondenți cu profesii diferite: folcloriști, preoți, învățători etc., de unde rezultă diversitatea și bogăția excepțională a corpusului paremiologic ilsutrat). Volumul VIII și prima parte a volumului IX cuprind ,,povățuirile și cuvintele adevărate" ale Iordache Golescu, transcrise aidoma de Zanne în paginile colecției sale[3]. Volumele IX și X cuprind completări la cele anterioare (vol. I-VII), dezvăluind imensitatea lucrului, precum și mulțimea colaborărilor, munca neîntreruptă a cercetătorilor și colaboratorilor, care a continuat și după publicarea materialului din corpusul principal, după cum subliniază Tudor Georgescu[4] în prefața de la volumul IX, ,,Un răspuns pentru Iuliu A. Zanne": ,,Munca cercetătorilor nu se oprise când intrase la tipar cartea, ci continuase, poate cu pasiune și neoboseală, sau pur și simplu din cauză de necomunicare, multe din aceste maxime, sentințe, pilde, proverbe provenind din sate izolate de munte, unde accesul se făcea cu greu. Un lucru fantastic arată cum că oricât s-ar fi chinuit enciclopedistul să adune aceste «proverbe» pe hârtie, ele vor continua, cum au făcut-o de-a lungul veacurilor, pe ulițele satelor, de la bătrâni spre cei tineri, până în zilele noastre din cele mai vechi veacuri ale românilor. Deși Iuliu A. Zanne a reușit pentru un moment să cuprindă cugetarea românească negru pe alb, aceste proverbe, maxime, cimilituri, pilde etc. rămân și vor rămâne pe veci atemporale, universale și vor defini spiritul românesc oriunde ar ajunge".

Volumul IX este un volum hibrid, ce reflectă munca, dăruirea și pasiunea lui Zanne pentru a cuprinde în culegerea sa fondul paremiologic românesc al vremii, atît din țară, cât și din teritoriile vecine, locuite de români. Astfel, după cum am menționat anterior, primele 212 pagini sunt, de fapt, continuarea volumului VIII, cuprinzând ,,Asemănările" lui Iordache Golescu, notate în ordinea din manuscrisul acestuia și constituind capitolul XX; capitolul XXI *Asemănările în literatura poporană* reprezintă continuarea muncii lui Zanne, fiind culese de acesta din ,,poeziile poporane și descântece"; captitolul XXII este dedicat ,,Eresurilor", pe care le notează ad-literam, fără comentarii sau analize amănunțite[5], cu justificarea (pertinentă): „Mi-ar fi trebuit, într-adevăr, cel puțin două volume pentru a da acestui studiu dezvoltarea pe care, desigur, o merită, care însă m-ar fi silit să depășesc programul impus". În sfârșit, odată cu capitolul XXIII, intitulat sugestiv *Supliment la capitolele I-XVIII* și divizat în ,,Supliment la capitolul I", ,,Supliment la capitolul II" ș.a.m.d., Zanne revine asupra corpusului anterior, pe care îl completează și îl îmbogățește[6].

În studiul de față nu ne-am propus să facem o analiză complexă a diferențelor dintre proverbe, zicători, asemănări, maxime, eresuri etc., ci ne vom limita la o ordonare aproximativă pe câmpuri semantice a proverbelor din volumul IX referitoare la două vicii umane aflate într-o relație de interdependență: lăcomia și zgârcenia. În transcrierea proverbelor am utilizat ortografia limbii române moderne, dar am păstrat unele forme vechi ale cuvintelor pentru interesul lingivistic pe care îl prezintă.

---

[3] După cum precizează însuși Zanne: „Acest capitol nu cuprinde decât maximele adunate de Iordache Golescu, păstrându-se ordinea după care sunt așezate în manuscris", vol. VIII, p. 7; „Acest capitol nu cuprinde decât asemănările adunate de Iordache Golescu, păstrându-se ordinea după care sun așezate în manuscris", vol. IX, p. 7.

[4] Vezi Iuliu A. Zanne, *Proverbele românilor din România, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria și Macedonia*, vol. IX, cu o prefață de Tudor Georgescu, ediție îngrijită de Mugur Vasiliu, București, Editura Scara, 2004. p. 7.

[5] Idem, *ibidem*, p. 265.

[6] *Ibidem*: „În acest capitol s-au trecut proverbele care, primindu-se prea târziu, nu s-au putut trece în capitolele respective. S-au repetat numai aceel proverbe, déjà date, pentru care ni s-au comunicat variante interesante sau înțelesuri altele decât cele arătate ", p. 393.

CÂTEVA OBSERVAȚII PRIVIND MODALITĂȚILE DE EXPRIMARE A LĂCOMIEI ȘI ZGÂRCENIEI

Oglinda experienței poporului, majoritatea proverbelor au funcție moralizatoare, vizând prin jocul de cuvinte mai mult sau mai puțin explicit satirizarea și îndreptarea viciilor și defectelor omenești, devenind astfel adevărate reguli de bun simț popular.

În numărul mare de parimii dedicate lăcomiei și zgârceniei din volumul al IX-lea, regăsim construcțiile specifice limbajului popular, care au în centru termeni aparținând unor câmpuri lexico-semantice referitoare la realități concrete din viața omului de zi cu zi: fauna (*ogarul, uliul, mistrețul, vulturul, gaia, curuiul, câinele, lupul, leul, cerbul, corbul, muștele, calul, peștele, lăcusta, lipitoarea, pisica / mâța, porcul, măgarul, albina, boul, croncanul, păduchele*), obiecte de uz casnic (*coasa, oala, vasul, buretele, magnetul, fierul, cumpăna, moara*), părți ale corpului (*inima, ochiul, urechea, gâtlejul, mintea, gura, pântecele, stomacul*), fenomene și elemente ale naturii (*vârtejul, apa, pământul, marea, nisipul*) etc.

După cum observă și Alessandro Zuliani în studiul său[7], „o mare parte a proverbelor și polirematicelor au origini foarte vechi și prezintă, la nivel lingvistic, vocabular și sintaxă adesea neobișnuite: frazeologisme care, uneori, nu pot fi comod înțelese și care, fără adnotările prețioase ale lui Zanne, nu ne-ar fi ușor să revenim la ele și la motivațiile istorice care le-au produs și să le apreciem idiomaticitatea. În această imensitate de parimii și zicale găsim expresii de o familiaritate prietenoasă, unele naive și glumețe, în timp ce altele cu semnificații morale mai mult sau mai puțin profunde, enunțuri pline de ironie imaginativă și zicători la limita decenței. Toate, fără deosebire, transmit atmosfera unei lumi țărănești, și nu numai, care a supraviețuit doar parțial”.

În corpusul utilizat spre analiză, remarcăm, în primul rând, proverbele care fac trimitere directă la conceptele de *lacom / lăcomie*, în care regăsim atât termenii anteriori, cât și alți termeni din aceeași sferă semantică. Prin urmare, câmpul lexico-semantic referitor la acest viciu cuprinde lexemele:

- *lacom* („care mănâncă și bea cu o poftă exagerată; căruia îi place să mănânce mult; mâncăcios; avid, nesățios; din sl. *lakomŭ*[8]), proverbele ilustrând lăcomia exagerată atât în ceea ce privește mâncarea și băutura, dar și dorința de acaparare: „Lacomul, ca câinele, ce-a pierdut bucătura din gură pentru cea mai mare pe care a văzut-o în apă.” (Zanne IX, 1495); „Lacomul, când se-ndoapă, începe a da din el, ca cârnatul când se-ndeasă, începe a crăpa”. (Zanne IX, 1496); „Lacomul, niciodată se satură, că ca lupul flămânzește, de aceea la hărăpiri pururea gândește.”

(Zanne IX, 1497); „Lacomul ca lupul, orice găsește, înghite.” (Zanne IX, 1498); „Cei lacomi, ca lăcustele, ce nici măcar un bob nu lasă.” (Zanne IX, 1499); „Cei lacomi, ca pisica, ce nu se satură, când la pilă lingea, până ce s-a isprăvit toată a ei limbă.” (Zanne IX, 1500); „Cel lacom, ca musca, când își vâră tot capul în miere, acolo și-l lasă.” (Zanne IX, 1501); „Ce intră în gura lacomului, ca ceea ce intră în gura lupului, anevoie iese.” (Zanne, 1502).

- *lăcomie* („poftă pe care o are cineva de a mânca sau de a bea mult; dorință exagerată de câștig, de avere etc.; aviditate”), derivat al termenului *lacom* cu sufixul substantival abstract *–ie*, apare în volumul de față într-un singur proverb, „Lăcomia se aseamănă cu cumpăna, când de-o parte pui tot pentru tine și de cealaltă parte nimic, sau orice foarte mic, pentru mine.” (Zanne IX; 1655), care denunță „fapte care trădează setea de avuție și câștig; imboldul nepotolit de a acapara sau de a aduna bunuri materiale etc.; manifestarea lăcomiei”[9].

---

[7] Vezi Alessandro Zuliani, *Câteva observații privind versiunea italiană a proverbelor adunate de Iuliu A. Zanne*, în „Buletin Științific. Seria A, Fascicula Filologie”, XXVIII, Section *Studii culturale*, Baia Mare, Editura Universității de Nord din Baia Mare, p. 489-490.

[8] Vezi DEX, p. 631.

[9] Vezi MDA, vol I, p. 1318.

- *nesățios* („care nu se mulțumește cu ce are, care caută să obțină, să acapareze tot mai mult; lacom, avid, nesătul; care nu are saț la mâncare, la băutură”[10]): „Nesățiosul la avere se poticnește pe negândite, ca cel ce se ruga la Dumnezeu să-i dea multă avere și Dumnezeu i-a hotărât că orice va lua în mână să se prefacă în aur, până a murit de foame”. (Zanne IX, 14); „Ochiul omului nesățios la vedere, cu o uitătură lată ca iadul la piericiune cu gura căscată.” (Zanne IX, 271); „Muierea nesățioasă ca broaștele cheamă bărbații când strigă: «coax, coax».” (Zanne IX, 1800); „Ca lupul nesățios.” (Zanne IX, 2103); „Nesățiosul ca lipitoarea, până nu se îndoapă, nu zice: «ajunge!»” (Zanne IX, 2105); „Cei nesățioși ca marea ce toate apele le soarbe și le înghite, câte în ea intră și câte în ea se varsă, însă ea niciodată nici se umple, nici se satură.” (Zanne IX, 2106); „Nesățioși la răpiri, ca câinii la mortăciuni.” (Zanne IX, 3579).

- *iubitor de argint,* sintagmă ce ilustrează lăcomia de bani, prin asocierea sensului termenului *iubitor* - „căruia îi place ceva foarte mult”[11] cu sensul de „ban, para[12]” al cuvântului *argint*: „Iubitorul de argint nicicum se satură de argint, ca cel desfrânat de cele mai mari plăceri.” (Zanne IX, 204).

- *flămând*, cu referire la lăcomia excesivă de mâncare, acțiunile grotești provocate de acest viciu fiind evidențiate prin structuri comparative, iar termenul devine astfel sinonimul lui „lacom, dorinic”[13]: „Cât codrul în mâna flămândului.” (Zanne IX, 932); „Ca cel flămând la masă, nici oase pe taler nu lasă.” (Zanne IX, 2017); „ Ca un lup flămând, ce când găsește vreun vânat, turbat aleargă după el.” (Zanne IX; 3513); „Ca flămândul, ce când dă peste mâncare, se îneacă mâncând.” (Zanne IX, 1514); „Ca cel flămând în somn, tot codri visezi.” (Zanne IX; 3515).

- *leșinat (de foame)* - „lacom”[14]: „Cei leșinați de foame, după ce se îndoapă de jafuri, atunci s-arată în lume, ca păduchele, după ce se satură, atunci iese-n frunte și s-arată.” (Zanne IX, 1543).

- *nemulțumitor* – termenul dobândește sensul de „lacom” prin structurile comparative metaforice „ca un vas găurit, ca un lup nesățios” sau prin referire la o acțiune a unei persoane care denotă acest viciu: „Nemulțumitorul, ca un vas găurit, ce în zadar muncești să-l umpli.” (Zanne IX, 2097); „Nemulțumitorul, ca un lup nesățios.” (Zanne IX, 2098); „Nemulțumitorul, ca cel ce-a vândut pe însuși stăpânul său.” (Zanne IX; 2099); „Numulțumitorul, ca cel ce nu s-a odihnit pe slava ce de la Domnul a dobândit, și jos pe pământ din cer s-a trântit, că la mai mare a râvnit.” (Zanne IX, 2100).

- *secetos* – cuvânt ce își extinde sensul de la „setos de a strânge, de a obține ceva”[15], la cel de „lacom, hulpav”, prin asociere cu acțiuni intrinseci ale animalelor cu care se compară („lupii cei secetoși”) sau cu acțiuni duse la extrem a celui aflat în această stare („sete extremă”): „Ca lupii cei secetoși, ce aleargă după apă cu gurile căscate, cu fălcile muiete-n sânge din cărnurile ce-au mâncat.” (Zanne IX, 88); „Ca secetosul la drum, din orice lac bea apă.” (Zanne IX, 3719).

- *plin* – își actualiează sensul de „lacom” prin două structuri comparative care evidențiază consecința ingurgitării cu lăcomie și în exces a alimentelor: „Plin ca un cârnat.” (Zanne IX, 2480); „Plin ca un burduf.” (Zanne IX, 2481);

- *sătul* – termenul apare asociat cu forma substanivizată de supin, *săturat*[16], denotând saționetatea, lăcomia de mâncare dusă la extrem; în proverbe, apare însă doar verbul *a sătura*: „Ca lipitoarea, ce după ce se satură, cade jos.” (Zanne IX, 2969); „Ca lupul ce nu se satură c-o mică

[10] DEX, p. 785.
[11] MDA, vol. I, pag. 1171.
[12] DEX, p. 65.
[13] MDA, vol. I, 914.
[14] *Idem*, vol. I, p. 1352.
[15] *Idem*, vol. II, p. 840.
[16] Vezi Zanne IX, p. 153; „Pentru sătuli și săturat”.

îmbucătură.” (Zanne IX, 2970); ,,Se satură ca cel ce bea şi mănâncă în vis.” (Zanne IX, 2972); ,,Ca beţivul, ce niciodată nu se satură.” (Zanne IX, 2974).

- *răpitor*[17] – ,,hrăpăreţ[18], lacom de agoniseală”: ,,Nesăţioşi la hrăpiri ca lupii la mortăciuni.” (Zanne IX, 3579); ,,Răpitorul ca lupul, şi când doarme, gândul lui la răpiri îşi are.” (Zanne IX, 3581); ,,Cel răpitor ca lupul, din număr mănâncă.” (Zanne IX, 3582).

- *bogat* – devine sinonimul lui ,,lacom” prin asociere cu un frazeologism (*a vărsa apă în mare*) ce constituie termenul unei comparaţii (ireale), sugerând lăcomia şi nesaţul unor oameni bogaţi: ,,Când dai celui bogat ca şi când ai vărsa apă în mare.” (Zanne IX, 3764).

În cadrul structurilor paremiologice care dezvoltă conceptul de *zgârcenie* putem identifica, alături de termenii *zgârcit / agârcenie*, o serie de cuvinte ieşite din uz sau ale căror sensuri nu se mai potrivesc cu cele din limba română actuală (*cumplit / cumpliţi, nemilostiv, scump, zgârcitură* etc.):

- *zgârcit*[19] – ,,Zgârcitul, când ai apucat o para de i-ai luat din sânul lui, ca şi când i-ai fi tăiat o parte din trupul lui.” (Zanne IX, 3012); ,,Cel peste fire de zgârcit tocmai ca un drac, nu-şi aduce aminte de niciun sărac.” (Zanne IX, 3020); ,,Cel bogat şi zgârcit tremură ca Cain, când scoate paraua chiar pentru a lui demâncare.” (Zanne IX, 3021); ,,Buretele până nu-l storci, apă din el nicicum nu scoţi, aşa şi de la cel zgârcit, până nu-i iei cu sila, de bunăvoie nimic nu vezi.” (Zanne IX, 3022).

- *zgârcitură* – (termen derivat de la verbul *a zgârci* cu sufixul *–tură*, este sinonim atât pentru viciul în sine – zgârcenie, dar se referă şi la omul care face dovada acestui defect): ,,Zgârcitura ca o fiară inima ţi-o sfâşie.” (Zanne IX, 3013).

- *scump* / *scumpete* – consemnate ca forme învechite şi populare pentru *zgârcit / zgârcenie*, cu etimologie slavă: *skonpŭ*, cel de-al doilea termen fiind un derivat substantival abstract cu sufixul *–ete*[20]; apar fie separat, fie împreună, denunţând atât comportamentul omului zgârcit, avar, dar şi efectele / influenţa acestei tare morale asupra psihicului uman: ,,Averea celui scump ca un ban îngropat, ce niciun folos nu aduce.” (Zanne IX, 11); ,,Averea scumpului, când în pământ se-ngroapă, ca soarele când sub pământ se vâră, la nimeni nu mai luminează.” (Zanne IX, 3011); ,,Nisipul cu cât mai mult se udă, cu atât mai mult se întăreşte şi se împietreşte; aşa şi scumpul, cu cât mai mult adună, cu atât mai mult scupmetea i se măreşte.” (Zanne IX, 3014); ,,Scumpetea pe scump ca o boală îl munceşte.” (Zanne IX, 3015); ,,Scumpetea pe scump ca pe cal cu frâul îl ţine.” (Zanne IX, 3016); ,,Scumpul, ca măgarul, bogăţie mare poate avea pe spinare, iar de demâncare numai fân are.” (Zanne IX, 3017); ,,Scumpul mila şi îndurarea nicicum nu le cunoaşte, că pe amândouă le priveşte ca cel mai mare al lui vrăjmaş, când gândul şi-l pironează numai la avere.” (Zanne IX, 3018); ,,Scumpul trăieşte ca în pustietate, unde nicio demâncare nu găseşte.” (Zanne IX, 3019).

- *cumplit* – formă adjectivală învechită cu sensul de ,,zgârcit”[21], consemnat în parimii cu valoare substantivală, drpet dovadă utilizarea în paralel a formei de plural *cumpliţi*, dar şi a prezenţei articolului demonstrativ *cel / cei*, atribuind sens generic: ,,Cumplit cu îndurare, ca piatra moale, anevoie poţi găsi.”; (Zanne IX, 1243); ,,Cei cumpliţi ca lăcusta: puţin trăieşte, dar pagubă mare face.” (Zanne IX, 1244); ,,Celui cumplit, inima ca a lui Cain tremură.” (Zanne IX 1250); ,,Cel cumplit când se înverşunează, ca oala când colcăieşte.” (Zanne IX, 1256); ,,Cel

[17] *Idem*, p. 184: ,,Pentru răpire şi răpitori”.
[18] DEX, p. 1011.
[19] De remarcat seria sinonimică deosebit de bogată şi expresivă a termenului (de la verbul *a zgîrci*, sl. *sŭgrŭčiti*), aşa cum apare înregistrată în MDA, vol. II, p. 1568, printre care se regăsesc şi termeni din acelaşi câmp semantic (*cumplit, scump*), ilustraţi în alte parimii: *avar, calic, harpagon, parcimonios, meschin, strângător, ciufut, cărpămos, scump, cumplit, pungit, punguit, samalâş, sichiş, tamachiar, zbârciogos, zgârcilă, zgârciob, zgărcos, zgârietor, zgârcitor, zgârcitură, zgârcuros, zgârdău, zgârgorit, zgâriat, zgârn, zgârnăit, zgârţos, zgârliuţă, zgârcă, zgârcea, zgripţuros*, fapt ce indică atât ironia, satira îndreptată asupra acestui viciu, dar şi atitudinea virulentă faţă de cei care au un asemenea comportament.
[20] Vezi DEX, p. 1097
[21] *Idem*: (înv.) zgârcit, din *cumpli* (înv. ,,a ucide” <lat.), p. 282.

cumplit seamănă ca cel ce în loc să ia poama din pom să mănânce, el taie pomul din rădăcină și apoi ia poame din el ca a doua oară să n-aibă ce mai lua." (Zanne IX, 1257); ,,Cel cumplit de-a lui cumplire se roade fără rușine ca fierul de-a lui rugină." (Zanne IX, 1258) (de remarcat în ultimul proverb forma substantivizată a infinitivului lung *cumplire*, sinonim învechit pentru *zgârcenie*).

- *nemilostiv* – (derivat cu prefixul negativ ne- de la termenul de origine slavă *milostiv* <*milostivŭ*,[22]): ,,Inima celui nemilostiv ca o piatră împietrită." (Zanne IX, 1704); ,,Cei nemilostivi ca soarele cu dinți, ce pe nimeni nu încălzește." (Zanne IX, 1708).

CONCLUZII

În general, proverbele denunță fenomene negative, tare morale și comportamentale, conform psihologiei inverse: din rău poți învăța mai mult decât din bine, reprezentând astfel și o ,,luare de atitudine" față de aspectele negative ale vieții omului. Această caracteristică evidențiază funcția intrinsecă a proverbelor, aceea de a combate viciile și ,,urâțenia de caracter"[23].

Criteriul principal de selectare a corpusului de parimii a fost cel lexico-semantic, vizând identificarea termenilor care se referă la două vicii umane des sancționate de înțelepciunea populară încă din cele mai vechi timpuri: lăcomia și zgârcenia.

În ciuda atitudinii ironice sau chiar batjocoritoare ce caracterizează structurile paremiologice care oglindesc noțiunile de *lăcomie* și *zgârcenie*, lecturarea lor presupune și un exercițiu intelectual pentru a descoperi sensul, pentru a-l savura și a-l racorda la nenumăratele situații de viață la care se referă.

BIBLIOGRAPHY

Academia Română, *Dicționarul explicativ al limbii române*, Ed. a II-a rev., București, Editura Univers Enciclopedic, 2016.

Academia Română, *Mic dicționar academic*, vol. I-II, București, Editura Univers Enciclopedic, 2910.

Cartaleanu, Elena, Cartaleanu, Tatiana, Cosovan, Olga, *Dicționar de proverbe comentate*, Chișinău, Editura Știința, 2007.

***, *Dicționar de proverbe și zicători. Registru explicativ. Registru tematic. Registru alfabaetic*, Ediția a III-a, revăzută, Selecție, comentarii, clasificare tematică și tipologică Elena Grosu, Prefață și comentarii Victoria Braga-Sipitca, Chișinău, Editura Epigraf, 2018.

Gheorghe, Gabriel, *Proverbele românești și proverbele lumii romanice*, București, Editura Albatros, 1986.

Grădinaru, Angela, *Mijloacele de echivalare a enunțurilor paremiologice în comedeiile franceze subtitrate în limba română*, în ,,Studia Universitatis Moldaviae", Seria *Științe Umaniste*, nr. 4 (134), 2020, p. 45-52.

Negreanu, Constantin, *Istoria proverbului românesc*, Ediția a II-a îngrijită, prefață și indice de nume Pr. Al. Stănciulescu-Bârda, Craiova, Editura Sitech, 2012.

Negreanu, Constantin, *Structura proverbelor românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.

Pop, Mihai, Ruxăndoiu, Pavel, *Folclor literar românesc*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978.

[22] *Idem*, p. 722.
[23] ***, *Proverbe, zicători, ghicitori*, Antologie și explicații de prof. Ilie Barangă, București, Editura Cartex, 2019, p. 34.

***, *Proverbe, zicători, ghicitori*, Antologie și explicații de prof. Ilie Barangă, București, Editura Cartex, 2019.

Roșianu, Nicolae, *Model și variantă în folclor*, București, Editura Universității din București, 1996.

Rudică, Tiberiu; Costea, Daniela, *Psihologia omului în proverbe*, Iaşi, Editura Polirom, 2004.

Zanne, Iuliu A., *Proverbele românilor din România, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria şi Macedonia*, vol. I-VIII, Bucureşti, Editura Scara, 2004.

Zuliani, Alessandro, *Câteva observații privind versiunea italiană a proverbelor adunate de Iuliu A. Zanne*, în „Buletin Științific. Seria A, Fascicula Filologie", XXVIII, Section *Studii culturale*, Baia Mare, Editura Universității de Nord din Baia Mare, p. 483-502.

PUBLIC READING PERFORMED OUT LOUD AND STAGING OF THE BOOK AT LITERARY FESTIVALS

Andra Nica

PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: Reading aloud shares certain characteristics with theater, such as breathing techniques, acting on emotions or scenic posture, but it is distinguished from it mainly by the art of the reader to prepare the text of an intention, according to a literary analysis. Interpretation and staging of the text are, in fact, at the heart of the reader. He fades away in favor of the images summoned by the words as the audience ends up forgetting him to truly see the characters he gives birth to. As opposed to the solo musician, the reader chooses pieces of literature that he works on as a sound study: his living reading gives voice to all the nuances of meaning and rhythm of the text to offer the public the most accurate literary interpretation possible. It is a new duration that the reader, whether the writer himself or another storyteller, institutes through the fragments read, and a suspension of time that loses its bearings. The reader as narrator (repository of cultural memories) obtains the faith of the audience who imaginatively identifies with the subject of the utterance. Through reading, the audience is invited to go through the same experience.

Keywords: reading aloud, literature, readers, listeners-spectators, reception

Introduction

Depuis les années 1980, le terme de « *festival* » s'est répandu pour désigner les rencontres publiques où les œuvres littéraires étaient lues, commentées et discutées par des spécialistes, auteurs, critiques, éditeurs, traducteurs. Associée aux arts de la performance (le théâtre, la musique) et aux arts visuels (la photographie, le cinéma, la sculpture, la peinture etc), la forme du *« festival »* peut paraître incongrue s'agissant de la lecture, pratique culturelle très solitaire.

Néanmoins, les réunions dédiées à la lecture à voix haute et aux discussions sur la littérature ne constituent pas un phénomène nouveau. Il existait déjà à cette époque les cafés, les débats organisés par l'Académie Française, les salons mondains, les cénacles d'initiés, tel que les mardis de Mallarmé ou le grenier des frères Goncourt, mais qui demeuraient cependant confinés à la sphère privée. C'est aussi le cas des avant-gardes désargentées qui pratiquaient une stricte sélection des membres de leur communauté pour avoir accès aux cafés littéraires. Dans l'entre-deux-guerres, les décades de Cerisy-Pontigny ont inauguré un nouveau type de rencontres littéraires, ouvert à un public plus large, mais encore limité à une petite frange de lettres.[1]

D'ailleurs, les fameux salons littéraires en vogue pendant le XVIIIe siècle, devenus inséparables de l'image que l'on se fait des Lumières, ont constitué des repères pour les festivals contemporains. Parmi les plus célèbres, où tout à la fois se construit, s'exerce, se partage et se ressource l'esprit *« moderne »,* qui deviendra *« philosophique »* puis *« encyclopédiste »,* on peut mentionner : la cour de Sceaux (1699-1753), où la duchesse du Maine veut opposer à la raideur compassée de Versailles une atmosphère de gaieté et de divertissement léger; le salon de

[1]Sapiro, G., Picaud, M., Pacouret, J., *et al.*, « L'amour de la littérature : le festival, nouvelle instance de production de la croyance. Le cas des Correspondances de Manosque », In *Actes de la recherche en sciences sociales*, 2015/1 (N° 206-207), p.109, https://www.cairn.info/revue-actes-de-la-recherche-en-sciences-sociales-2015-1-page-108.htm, (consulté le 13 mars 2020).

Mme de Lambert (1710-1733), où, sous le nom de *« lambertinage »*, se cultive et s'exalte la nouvelle préciosité; le club de l'Entresol (1720-1731), un club à l'anglaise, que ses audaces en matière de pensée politique feront fermer par le cardinal Fleury; le salon de Mme de Tencin (1726-1749), qui mêle l'intrigue politique aux discussions philosophiques les plus hardies.[2]

I. Voies et voix vives des festivals littéraires francophones

Depuis une trentaine d'années, la consommation des œuvres littéraires se caractérise par un retour des pratiques du rassemblement public et de l'oralité sous la forme, entre autres, de festivals littéraires, de séries de lectures d'œuvres et de concours de poésie slam. Cette littérature aventureuse, voyageuse, ouverte sur le monde qui sort du livre pour être savourée par le public favorise des connectivités définies par la spontanéité. Ce nouveau contexte permet de réaménager, à l'occasion de chaque événement, l'utilisation des espaces publics communautaires, transformés en scènes provisoires intérieures (restaurants, bars, centres municipaux) et extérieures (rues et parcs).[3] Ces modes du rassemblement reflètent sans doute ce que le sociologue Michel Maffesoli appelle *« l'esthétisation de la vie quotidienne »*[4].

Le festival, en tant que cérémonie littéraire, est une invitation faite au public de mieux connaître la littérature francophone, de s'emparer d'un imaginaire poétique et littéraire attaché à une géographie, à des territoires, d'en découvrir et d'en partager les cultures[5]. Cette cérémonie littéraire constitue un lieu propice à l'évasion, à l'intrusion d'un espace-temps spécifique, aux tonalités fantastiques ou poétiques. Elle a le mérite de sublimer les frontières qui semblaient irréductibles entre le réel et l'imaginaire et de permettre au public d'explorer un monde suspendu, aventureux, qui s'ouvre seulement aux initiés.

La lecture, l'atmosphère très confortable et intime et la détente se conjuguent dans cet espace scénarisé où la littérature semble évader de l'intérieur du livre pour être savourée par le public. De plus, l'univers construit par le festival permet de pénétrer de manière irréversible l'univers du livre et d'expérimenter les aventures du héros, de s'identifier complétement au parcours des personnages. Il s'agit d'un voyage intérieur, imaginaire, motivé par la lecture d'un livre et la stimulation de l'auditoire par la création d'un espace propice à l'actualisation, lieu de l'évasion. Par le biais des lectures proposées, le festival littéraire donne au public l'occasion de franchir le seuil spatio-temporel en même temps que le narrateur et les personnages d'un récit.

D'ailleurs, les festivals littéraires se fondent sur le principe du contact direct avec les auteurs, les écrivains et les artistes, tout en favorisant une ambiance conviviale, voire ludique des rencontres littéraires. De cette manière, les festivals ont le mérite de désacraliser en un sens la littérature pour la rendre d'autant plus accessible au grand public.[6]

À l'heure actuelle, les festivals littéraires sont assez souvent pluridisciplinaires, en ce qu'ils invitent à un dialogue entre les univers du livre, de la peinture, de la musique ou de la cinématographie. Le festival littéraire impose une redéfinition du livre car sa représentation devant un public est fragmentaire (on y lit des extraits) et s'accompagne souvent des commentaires des auteurs sur le processus même de l'écriture. Hélène Matte décrit les tensions

[2]Bibliothèque Nationale de France, *Les salons littéraires au XVIIIe siècle,* https://gallica.bnf.fr/essentiels/repere/salons-litteraires-xviiie-siecle, (consulté le 15 mars 2020).

[3] Paré, F., « Fonctionnements du festival littéraire dans les espaces culturels franco-canadiens minoritaires », Tangence [En ligne], 117 | 2018, mis en ligne le 01 septembre 2019, pp.13-14, http://journals.openedition.org/tangence/465, (consulté le 23 avril 2020).

[4] Fiserova, M., « Entretien avec le sociologue Michel Maffesoli », Sens public [En ligne], mis en ligne le 19 février 2006, http://www.sens-public.org/article193.html apud Paré, F., *op.cit*., p.14.

[5]Voix Vives de Méditerranée en Méditerranée, *Le Festival - Editorial*, 2009-2020, http://www.sete.voixvivesmediterranee.com/, (consulté le 20 janvier 2020).

[6] Obszyński, M., *Vers une francophonie littéraire en manifestations. Le festival Étonnants Voyageurs et les Rencontres québécoises en Haïti,* In II Tolomeo, Vol.19, Décembre 2017, p. 87, https://www.academia.edu, (consulté le 2 mars 2020).

constructrices à l'œuvre dans l'interprétation publique du texte imprimé. Elle précise au cours de la lecture que « *le dit et le dire ne tendent pas vers un même horizon. L'immuabilité formelle s'oppose à l'infinité de la mémoire, l'abstraction du langage se frotte à la spatialité du corps. La voix a ses exigences et ses qualités, sa fonction propre. Contrairement à la parole, elle n'est pas description, mais action et circonstance* »[7].

Le cœur de la programmation demeure cependant la rencontre avec les auteurs, rencontre non seulement à l'occasion des débats sur scène mais aussi dans la ville, lors des apéros littéraires ou dans la rue. En effet, la *« rencontre humaine »* avec l'auteur constitue la spécificité de cette forme de médiation culturelle, comme le souligne Evelyn Prawidlo[8], permettant de dépasser la crainte révérencieuse inspirée par la littérature et l'aura sacrée qui entoure la figure de l'écrivain. La localisation des scènes des rencontres sur les placettes du centre-ville, temporairement piétonnisé, contribue à renforcer ce sentiment d'intimité et de proximité aux écrivain(e)s qui, selon son public, fait le charme des festivals littéraires[9]. De cette manière, l'écrivain devient un *« auto-promoteur »*[10] et un *« entrepreneur de lui-même »*.[11]

II. Lecture publique à haute voix et mise en scène du livre

Les festivals littéraires se tissent autour d'une pratique très intéressante, c'est-à-dire la lecture à voix haute. Dans ce sens, on note que ce type de lecture convoque un imaginaire qui est selon Bachelard, *« immatériel, intangible, c'est un principe ».*[12] De l'autre côté, Cornélius Castoriadis voit dans l'imaginaire une *« création incessante et essentiellement indéterminée »*, dont la réalité et la rationalité sont des œuvres.[13] L'œuvre littéraire, comme d'autres œuvres artistiques, a, donc, le pouvoir de véhiculer un imaginaire, et lorsqu'elle est partagée, de devenir un élément de la mémoire collective. Découvrant l'esprit des lieux et des personnages de manière plus intime à travers le regard de l'écrivain ou du « conteur », le public (c'est-à-dire l'auditoire), devenu visiteur, enrichit son propre regard sur la littérature et son expérience s'en trouve modifiée.[14]

La lecture à voix haute partage certaines caractéristiques avec le théâtre, telles que des techniques respiratoires, le jeu sur les émotions ou la posture scénique, mais elle s'en distingue principalement de celui-ci par l'art du lecteur d'apprêter le texte d'une intention**,** d'après une analyse littéraire. Interprétation et mise en valeur du texte sont, en effet, au cœur de l'art du lecteur. Il s'efface au profit des images convoquées par les mots, tandis que le public finit par l'oublier pour voir véritablement les personnages qu'il fait naître. Par opposition au musicien soliste, le lecteur choisit des morceaux de littérature qu'il travaille comme une étude sonore : sa lecture vivante donne voix à toutes les nuances de sens et de rythme du texte pour offrir au public l'interprétation littéraire la plus juste possible[15].

---

[7] Matte, H., « Ourdir contre l'ouïr: la riposte de la voix. La prophétie de McLuhan sous la loupe de Wumthor », Québec français, no 171, 2014, p. 37 apud Paré, F., *op.cit.*, p.17.
[8] Cf. Prawidlo, E., apud Sapiro, G., Picaud, M. Pacouret, J. et al., *op.cit.*, p.113.
[9] Sapiro, G., Picaud, M. Pacouret, J. et al., *op.cit.*, p.113.
[10] Clerc, A., « Le rôle des salons du livre dans la construction de la figure de l'écrivain. Primo-romanciers et auteurs peu reconnus », *Communication & langages*, vol. 174, no. 4, 2012, p.20, https://www.cairn.info/revue-communication-et-langages1-2012-4-page-19.htm, (consulté le 2 février 2020).
[11] Greffe, X., *Artistes et marchés*, La Documentation française, 2007, p.12 apud Clerc, A., *op.cit.*, p.20.
[12]Bachelard, G., 1943, *L'air et le songe,* « Essai sur l'imagination du mouvement », José Corti, Paris apud Boniot, A., « Imaginaire des lieux et attractivité des territoires : Une entrée par le tourisme littéraire : Maisons d'écrivain, routes et sentiers littéraires », Géographie, Université Blaise Pascal Clermont-Ferrand II, 2016, Français, p.11, https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-01517269/document, (consulté le 16 avril 2020).
[13] Castoriadis, C. 1975, *L'institution imaginaire de la société*, Seuil, Paris apud Boniot, A., *op.cit.*, p.11.
[14] Boniot, A., *op. cit.*, p.9.
[15] Giron, L., « La lecture à voix haute pour promouvoir la littérature », 2015, *Via Books, Le Meilleur des Livres des Auteurs,* http://www.viabooks.fr/article/la-lecture-a-voix-haute-pour-une-litterature-populaire-et-vivante-51791, (consulté le 21 avril 2020).

Le travail du lecteur est d'apprivoiser les livres et de faire en sorte que, sans costume ni décor, les auditeurs voient des images au fil de la lecture. Le travail long et précis de cette lecture est directement lié à la diction, au ton, au rythme et à la respiration. Écouter lire pour le plaisir, pour s'instruire, pour laisser la musique de la langue primer sur le sens des mots est une source de richesse et d'enchantement. Le ton et la voix des conteurs peuvent sensibiliser le public, permettant de faire appel à la mémoire, d'activer les souvenirs, mais aussi l'imagination.

Faite par un bibliothécaire, un comédien, un conteur ou l'écrivain lui-même, cette lecture dite partagée, se pratique en groupe qui sert de public. À l'aide de cette expérience esthétique, réflexive et engageante, l'auditoire est invité à collaborer, à participer de manière active et consciente à la (re)découverte du sens des fragments lus, dans un espace neutre et vivant, de rencontres et de dialogues, consacré à la littérature. Rapprochant des cultures et des communautés très variées, les festivals proposent des cadres propices aux débats et à l'échange culturel.[16]

Lire à voix haute c'est vivre devant un public tandis que le conteur a la mission de rendre possible l'échange de façon durable, agréable et vivante. Il s'agit, en fait, d'agir sur autrui, le séduire, l'émouvoir, le convaincre, l'informer, le distraire, le faire progresser, s'interroger, se situer. La participation à ce genre d'événements culturels implique aussi une écoute attentive de la part de l'auditoire. Les festivals deviennent ainsi de vrais lieux de vie orale : on y parle, on y lit, on y dialogue, on y change, on y bouge[17]. De cette manière, il s'établit une connexion entre les orateurs et l'auditoire, fait qui donne naissance aux interactions.

Il faut préciser le fait que le rapport à la lecture à voix haute est intime. Par les lectures proposées, chaque participant trouve son chemin vers ses mondes imaginaires puisque ce type de lecture laisse la porte ouverte à l'interprétation, à l'appropriation d'un texte, au rêve et à l'imagination. Le festival littéraire est une façon d'amener la littérature là où elle ne se trouve pas, de provoquer une rencontre et d'inviter au voyage[18]. Par la voix du lecteur, la littérature soustrait le public à la durée et lui confère l'éblouissement d'un temps pur. Le temps et l'espace retrouvés définissent ainsi un monde singulier, tandis que l'ouverture à l'autre nous exalte et nous plonge au cœur de l'histoire. L'expérience d'une lecture est toujours double : deux espaces, deux temps, deux sensations.[19]

Les lectures faites dans le cadre des festivals littéraires imposent une dynamique d'amour et de haine qui fait de nous des personnes vivantes. L'expérience de la lecture à voix haute est extrême : elle nous ouvre à nous même, elle force nos limites, elle nous fait sortir de nous pour revenir plus harmonisés, plus cultivés, plus vifs. Chaque page et chaque phrase lues contiennent une multitude de sensations qui tissent un espace étrange : *« de la perception au souvenir, du souvenir à la perception, un hiatus se dessine »* (comme le suggère Georges Poulet) qui installe le temps de la lecture[20] ; l'écrit devient contagieux pour tous les écrivains tandis que la lecture devient contagieuse pour l'auditoire car c'est *« une sensation qui s'impose du dehors, à condition que l'intensité préalable du moi puisse la pressentir, la projeter, l'orienter et surtout la construire »*[21].

Les fragments lus dans le cadre des festivals littéraires - olfactifs, sonores, tactiles, visuels, gustatifs - toute la gamme des sensations et leurs variations insoupçonnées fondent

[16] Dheur, S., « La lecture à haute voix. Écriture et oralité, une autorité en jeu », In *Bulletin des Bibliothèques de France*, Université Bordeaux-Montaigne, Février 2017, p.168, https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-01445768/document, (consulté le 25 avril 2020).
[17] Bellenger, L., *L'expression orale*, Presses Universitaire de France, Paris, 1979, p.6.
[18] Godin, M., « La lecture de textes littéraires à voix haute : mouvements de plaisir et de résistance » In *Le Carnet et les Instants, Le blog de Lettres belges francophones*, n° 186 (2015), https://le-carnet-et-les-instants.net/archives/la-lecture-de-textes-litteraires-a-voix-haute-mouvements-de-plaisir-et-de-resistance/, (consulté le 10 avril 2020).
[19] Kristeva, J., *Le temps sensible. Proust et l'expérience littéraire*, Collection Folio/Essais, Editions Gallimard, 1994, p. 339.
[20] Cf. Georges Poulet, *L'espace proustien,* Gallimard, 1963 apud Kristeva, J., *op.cit.*, p. 356.
[21] Kristeva, J., *op.cit.*, p. 358.

l'univers sensoriel de l'auditoire; une véritable structure de matières, de sens et de formes. Des aliments aux sons, en passant par la peau : dur ou mou, rompu ou lié, homogène ou pluriel, aéré, ensoleillé, ombragé, moisi, velouté etc. Chaque participant pourra retracer cette résurrection sensorielle pour son compte, en découvrant d'autres énigmes, d'autres mondes jusque-là interdits à ses possibilités. Evoquons, à titre d'exemple, le plaisir oral et la cascade de souvenirs qu'il déclenche.[22]

À l'aide des êtres et des choses situés dans le temps, une histoire lue se propose de (nous) pénétrer pour nous inonder de sensations elles-mêmes immanquablement tamisées, discernées, composées dans la musique des métaphores et des syntaxes. Fréquemment, la délicatesse des mots s'oppose à la violence des faits, ou à la surprise d'un dénouement inattendu. Le style de l'auteur et ses stratégies textuelles contribuent à *« l'accélération du spectacle et la fragmentation des âmes »*.[23]À l'aide d'un langage auto-implicatif, l'écrivain ne se contente pas de donner des informations, mais il exprime les affects, le soi intérieur des protagonistes[24]. Malgré le monde extérieur qui est froid, frigide et minéral, l'écrivain qui réalise la lecture de son propre œuvre, transmet constamment une sensation, il oriente le public qui pénètre l'univers du livre et passe par le portail magique, grâce à la voix, à la tonalité du conteur. Il *« génère un rythme cardiaque, une palpitation gigantesque dont la puissance est capable de dégeler une pierre sur la neige »*[25]. C'est le rituel de la lecture à voix haute qui est capable de tout cela.

C'est une nouvelle durée que le lecteur, que ce soit l'écrivain lui-même ou un autre conteur, institue par les fragments lus, et une suspension du temps qui perd ses repères. Le lecteur en tant que narrateur (dépôt de mémoires culturelles) obtient la foi du public qui s'identifie imaginativement au sujet de l'énoncé. Par l'intermédiaire de la lecture, le public est invité à accomplir la même expérience[26].

Quand les auteurs lisent leurs propres textes, la réaction de l'auditeur peut être double selon ses goûts et ses attentes personnels. Dans tous les cas, il est certain qu'à l'heure actuelle, tout auteur publiant un texte doit penser à sa lecture ou à sa mise en forme. L'auteur est de plus en plus amené à rencontrer son public et ses lecteurs en librairies ou bibliothèques, aux événements culturels afin de promouvoir ses livres. Cette rencontre physique entre l'écrivain et les lecteurs constitue une sorte d'étape obligatoire entre le moment de l'acquisition du livre et le moment de la lecture. De cette manière, on va constater que la présence charnelle de l'auteur et la rencontre avec celui-ci vont devenir indissociable de l'objet du livre et de la pratique de lecture. Un écrivain qui ne sait pas bien parler de son livre desserte sa cause. La parole est un don et dans ce sens, une voix éclatante, des gestes posés, un visage expressif servent bien l'orateur.

Il s'agit de la véritable puissance des mots et des choses et de la capacité de l'écrivain à les ajuster les uns aux autres. Une fois de plus, c'est le moi du narrateur – capricieux, désirant, blessé, instable, optimiste, douloureux, déçu– qui s'avère être le principal émetteur de cet univers sensoriel.[27]

Le lecteur doit assurer un contact avec l'auditoire, gouverner, inciter son public et faire en sorte que celui-ci participe et s'abandonne pleinement à la lecture. Lire à haute voix exige un entraînement long et contrôlé si l'on ne veut pas ennuyer son auditoire. Lire dramatise tout, accapare le regard et ouvre tous nos sens. De cette manière, le public est plus présent, plus impliqué ; tout se métamorphose à l'aide de la lecture de l'écrivain ou du conteur. Sa voix transpose l'auditoire vers des territoires encore inconnus, mystérieux, parfois ténébreux, parfois

[22] *Ibidem,* p.359.
[23] *Ibidem,* pp. 291-292.
[24] *Ibidem,* p. 344.
[25] *Ibidem,* p.358.
[26] *Ibidem,* pp. 342-345.
[27] *Ibidem,* p. 367.

féeriques. La littérature lue à voix haute déclenche la mémoire et implicitement les souvenirs qui construisent une passerelle sur le temps.

III. Conteurs, lecteurs et écouteurs

De l'autre côté, les festivals littéraires ne pourraient exister sans les acteurs principaux, c'est-à-dire les écrivains, les lecteurs (les conteurs) et le public (l'auditoire). L'écrivain et le récepteur sont deux instances d'honneur. Quelles que soient les motivations sincères ou insincères, calculatrices ou candides, le récepteur joue désormais le rôle qui lui est octroyé et il arrive qu'il prenne ce rôle au sérieux.[28]

Miroir de sa condition d'auteur et signe d'érudition, le livre placé dans un environnement dédié au travail évoque l'image d'un être supérieur doté d'une haute réflexion.[29] La figure de l'écrivain prend une nouvelle dimension car les publics découvrent sa présence physique. Dans ce sens, on note que les événements littéraires et les médias contribuent à faire de l'auteur non plus un écrivain mais un être hybride, tantôt mythique, tantôt prosaïque.[30] On se met tous d'accord sur le fait que la présence de l'écrivain aux festivals littéraires peut offrir une autre perspective sur l'histoire d'un livre ; sa manière de lire son propre récit peut nous faire voir plus de choses qu'une simple lecture à l'intimité de notre maison. L'écrivain nous donne la clef de lecture. C'est un privilège extraordinaire pour un lecteur impliqué, qui veut plonger dans l'histoire proposée par un livre qui l'instigue.

Il est intéressant de s'interroger sur la spécificité de certains orateurs. Il est facile de penser que chacun a son style, qu'aucun ne se ressemble car la parole est le reflet des tempéraments, des caractères et de la pensée. Il suffit, en fait, de choisir quelques orateurs et d'observer leurs points forts, leur ressort, leur impact pour brosser un tableau des ressources à l'oral.[31] Stéphane Santerres-Sarkany considère que la spontanéité et le professionnalisme représentent les traits d'une lecture parfaite. Il ajoute que la littérature orale appartient à l'ordre magique : « *la littérature orale permet d'exorciser les forces du mal et d'appeler les forces du bien, mais elle peut avoir, dans d'autres circonstances, une visée civilisatrice pratique : l'édification morale et la cohésion des groupes* ».[32]

En général, le public des festivals littéraires se caractérise par des pratiques culturelles régulières centrées sur la littérature (lecture d'œuvres et de critiques, connaissance des auteurs, fréquentation d'événements littéraires), et nourries par des dispositions liées à la formation ou l'activité exercée (professeur(e) de français, bibliothécaire). Ce public se distingue sous ce rapport de spectateurs dotés d'un capital culturel plus *« généraliste »*, habitués à fréquenter des festivals et des événements de tout type (théâtre, musique, cinéma), et dont les pratiques de lecture sont moins denses. Pour les festivaliers qui en sont les plus dotés, le festival est un lieu d'accumulation et de valorisation de ce capital littéraire : accumulation par la découverte de nouvelles œuvres de la littérature contemporaine, valorisation par les échanges qu'il permet avec les écrivain(e)s lors des débats publics et signatures, ainsi qu'entre festivaliers. Il offre aussi un mode d'appropriation symbolique distinctif des œuvres.[33]

Les spectateurs des festivals témoignent que de la voix des écrivains, retentit une parole de paix, de regards sur le monde, de questionnements, de rencontres entre les cultures, de bonheur du partage. Directe, synthétique, ronde ou crue, murmurante ou hurlante, la parole des

[28] Santerres, S. S., *Théorie de la littérature*, Collection *Que sais-je*, Presses Universitaires de France, Paris, 1990, p.43.
[29] Clerc, A., *op.cit.*, p.25.
[30] Lejeune, P., *« L'image de Fauteur dans les médias »,* Pratiques n° 27, 7/1980, p. 31 apud Depoux, A., *La fabrique de l'événement littéraire : le cas de Truismes*, In *Communication et langages*, n°142, 4ème trimestre 2004, Dossier: Le signe en scène, un enjeu politique, p. 71-83, www.persee.fr/doc/colan_0336-1500_2004_num_142_1_3306, (consulté le 30 avril 2020).
[31] Bellenger, L., *op.cit.*, p.23.
[32] Santerres, S. S., *op.cit.*, p.54.
[33] Sapiro, G., Picaud, M. Pacouret, J. et al., *op.cit.*, p.111.

poètes et des écrivains révèle d'emblée les évidences que parfois on ne sait ou n'ose formuler ; *« évidences enfouies dans le quotidien qui aveugle, sous la crainte qui jugule le dire »*[34]. La parole des poètes et des écrivains semble crier toutes les vérités, tous les drames, tous les bonheurs, les nôtres, ceux des autres, ceux de l'autre. Grâce à cela, la littérature devient pour l'humanité si nécessaire, comme peut l'être l'eau à une terre desséchée, à un corps meurtri, à une bouche assoiffée.

Conclusions

Pour vivre, une œuvre a besoin d'un public et d'entrer en contact avec d'autres cultures. On pense que chaque festival littéraire a son rôle à jouer pour aider ces œuvres à voir le jour. Le dialogue entre les artistes et les public pluriels et hétérogènes des festivals et le mélange des cultures est une condition *sine qua non.* La présence des artistes, des écrivains et des conteurs constitue une chance pour toute la ville, et la présence de l'art dans l'espace public, hors des lieux qui lui sont habituellement consacrés, provoque un partage et un enrichissement du patrimoine et des personnes. La ville bouge et se modifie car une autre perception des rues et des places surgit. Les artistes de rue ont la volonté de toujours ouvrir de nouvelles perspectives ; le festival littéraire est, donc, un temps qui s'adresse à toute la ville, un temps de respiration, de fête et de découvertes, d'extra-ordinaire.[35]

Le festival de littérature est une sorte d'invitation à s'abandonner à l'imaginaire. Grâce aux lectures proposées, on a l'impression qu'on est situé au milieu des événements et on commence à s'imaginer tous les détails : odeurs, images, sons. Impliqué dans l'histoire, on peut anticiper les dangers et les risques en même temps que les personnages. On veut parfois les avertir, les réprimander pour les décisions prises, pour les fautes commises, pour les tournures, pour leur sensibilité, pour leur manque d'expérience. Une maison, un intérieur, une ville même peuvent prendre naissance pour le public lorsqu'il en franchit le seuil vers le monde de l'imaginaire.[36] On devient ainsi témoin à une euphorie collective amplifiée par le pouvoir de la culture orale et de la lecture faite à voix haute.

En ouvrant un espace personnel, la lecture participe à la construction d'une pensée indépendante et mène, en outre, à la libération de la parole. De cette manière, les livres jouent un rôle dans la construction de soi et d'une identité personnelle, ils fournissent un espace au-delà, ailleurs, de façon à ce que la personne puisse prendre une part active à son destin, sortir des voies toutes tracées, s'approprier des mots, des images, se découvrir, élaborer du sens.[37]

BIBLIOGRAPHY

1. BELLENGER, L., *L'expression orale*, Presses Universitaire de France, Paris, 1979.
2. KRISTEVA, J., *Le temps sensible. Proust et l'expérience littéraire*, Collection Folio/Essais, Editions Gallimard, 1994.
3. LEFÈVRE, B., ROLAND, P., FÉMÉNIAS, D., « Préface ». In *Un festival sous le regard de ses spectateurs, Viva cité, Le public est dans la rue*, Publications des Universités de Rouen et du Havre, Mont-Saint –Aignan, 2008, Disponible sur Internet : https://books.google.ro.

[34]Voix Vives de Méditerranée en Méditerranée, *Le Festival*, 2009-2020, http://www.sete.voixvivesmediterranee.com/, (consulté le 20 janvier 2020).
[35] Lefèvre, B., Roland, P., Féménias, D., « Préface » In *Un festival sous le regard de ses spectateurs, Viva cité, Le public est dans la rue*, Publications des Universités de Rouen et du Havre, Mont-Saint –Aignan, 2008, p.16, https://books.google.ro, (consulté le 12 avril 2020).
[36] Stawinski, J. C., « Le rôle du seuil : les portes dans le récit romantique 1830-1880 », In *Labyrinthe* [En ligne], 18 | 2004 (2), mis en ligne le 20 juin 2008, pp. 21-24, http://journals.openedition.org/labyrinthe/204, (consulté le 28 avril 2020).
[37] Dheur, S., *op.cit*., p.171.

4. SANTERRES, S. S., *Théorie de la littérature*, Collection *Que sais-je*, Presses Universitaires de France, Paris, 1990.

Articles :

1. BONIOT, A., « Imaginaire des lieux et attractivité des territoires : Une entrée par le tourisme littéraire : Maisons d'écrivain, routes et sentiers littéraires », *Géographie*, Université Blaise Pascal Clermont-Ferrand II, 2016, Français, https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-01517269/document.
2. CLERC, A., « Le rôle des salons du livre dans la construction de la figure de l'écrivain. Primo-romanciers et auteurs peu reconnus », *Communication & langages*, vol. 174, no. 4, 2012, , https://www.cairn.info/revue-communication-et-langages1-2012-4-page-19.htm.
3. DEPOUX, A., « La fabrique de l'événement littéraire : le cas de *Truismes* ». In *Communication et langages*, n°142, 4ème trimestre 2004, Dossier : Le signe en scène, un enjeu politique, www.persee.fr/doc/colan_0336-1500_2004_num_142_1_3306.
4. DHEUR, S., « La lecture à haute voix. Ecriture et oralité, une autorité en jeu », In *Bulletin des Bibliothèques de France*, Université Bordeaux-Montaigne, Février 2017.
5. GIRON, L., « La lecture à voix haute pour promouvoir la littérature », 2015, *Via Books, Le Meilleur des Livres des Auteurs*, http://www.viabooks.fr/article/la-lecture-a-voix-haute-pour-une-litterature-populaire-et-vivante-51791.
6. GODIN, M., « La lecture de textes littéraires à voix haute : mouvements de plaisir et de résistance ». In *Le Carnet et les Instants, Le blog de Lettres belges francophones*, n° 186, 2015, https://le-carnet-et-les-instants.net/archives/la-lecture-de-textes-litteraires-a-voix-haute-mouvements-de-plaisir-et-de-resistance/.
7. OBSZYŃSKI, M., « Vers une francophonie littéraire en manifestations. Le festival Étonnants Voyageurs et les Rencontres québécoises en Haïti », In II Tolomeo, Vol.19, Décembre 2017, https://www.academia.edu.
8. PARÉ, F., « Fonctionnements du festival littéraire dans les espaces culturels franco-canadiens minoritaires », Tangence [En ligne], 117 | 2018, mis en ligne le 01 septembre 2019, http://journals.openedition.org/tangence/465.
9. SAPIRO, G., PICAUD, M. PACOURET, J. *et al.*, « L'amour de la littérature : le festival, nouvelle instance de production de la croyance. Le cas des Correspondances de Manosque », In *Actes de la recherche en sciences sociales*, 2015/1 (N° 206-207), https://www.cairn.info/revue-actes-de-la-recherche-en-sciences-sociales-2015-1-page-108.htm.
10. STAWINSKI, J. C., « Le rôle du seuil : les portes dans le récit romantique 1830-1880 », In *Labyrinthe* [En ligne], 18 | 2004 (2), mis en ligne le 20 juin 2008, http://journals.openedition.org/labyrinthe/204.

Autres :

1. BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DE FRANCE, *Les salons littéraires au XVIIIe siècle,* https://gallica.bnf.fr/essentiels/repere/salons-litteraires-xviiie-siecle.
2. VOIX VIVES DE MÉDITERRANÉE EN MÉDITERRANÉE, *Le Festival*, 2009-2019, http://www.sete.voixvivesmediterranee.com/.

LEXICAL COMPOSITION IN THE POETRY OF MIRCEA IVĂNESCU

Claudia Drăghici

PhD Student, University of Craiova

Abstract: Mircea Ivănescu's poetic creation makes valuable use of the generous resources of the Romanian language through innovative lexical constructions and deconstructions, which nuance postmodern lyrical discourse. This paper aims to analyze the decomposition of some words into lexical units, poetic inventions representing forms of exceeding the limits of the linguistic system along with the usual compounds. In addition to lexical composition, we have also identified other related poetic procedures that led to the generation of new words in the language. The lexical composition of Mircea Ivănescu intensifies facts of language which create an original poetic universe.

Keywords: lexical composition, lexical innovation, poetic procedures, postmodern poetry, lexical units

Tendința poeziei este de a depăși limitele limbajului, de a se aventura dincolo de mecanismele generale ale limbii în crearea unui univers cât mai original, dat de structuri lingvistice cât mai enigmatice, supunând cuvântul unor operații superioare la nivel morfologic, sintactic sau semantic.

Ne vom ocupa în demersul nostru de compunerea lexicală în poezia lui Mircea Ivănescu analizând în ce măsură compusele poetice respectă convențiile și rigorile limbii comparativ cu „ jocul lexical " poetic. În limbajul poetic se observă expansiunea unităților simple , compusele poetice dovedind complexitate semantico-stilistică care se dezvoltă pe baza unei comparații elidate sau a unor epitete apozitive metaforice.

Considerat neo-avangardist (C-tin Ciopraga), neomodernist (Iulian Boldea) sau postmodernist (Mircea Cărtărescu) , Mircea Ivănescu creează momente pierdute în scurte narațiuni sub forma unor *monologuri nonconformiste* în *Poemele* sale. Povestirile sunt banale, „ realul pe care-l reconstituie are aparențe de banalitate, dar de fapt în el e invelată o structură mitică și sunt ascunse tipare de arhetip".[1]

Lirica măștilor care domină ciclul lui Mopete, „ mască indolentă și aluzivă a diverselor instanțe discursive ce se întretaie, interferează și coexistă" [2] în *Poemele* lui Mircea Ivănescu (inițial unele dintre personaje apăreau cu numele reale, dar onomastica a fost schimbată la sugestia lui Matei Călinescu, deoarece unele personaje se aflau în exil)[3] este formată din : *mopete* (alter ego a lui Mircea Ivănescu, o anagramă a cuvintelor poet și poem), încifratul *v înnopteanu,* urmuzianul *prieten al tatălui lui vasilescu* (cel mai vag personaj al poetului), *i negoescu(* eseist ciudat), teatralii *dr cabalu* sau *el midoff, marele prieten cu pălărie, pictorul vasile, bunul și înaltul prieten* al lui mopete sau figuri feminine venerate(*tânăra nefa, bruna rowena, bufnița blondă). Poemele* reprezintă „ romanul liric al lui Mopete"[4].

Cele douăsprezece sonete plasate la începutul *Poeziilor* sub genericul **mopetiana** au în centru un personaj – mască, un alter ego, *mopete,* care evocă în secvențe narative, prozaice „ o

[1] Cistelecan, Alexandru (2014) ,*Prefață*, Mircea Ivănescu, *Versuri*, București, Editura Humanitas, p.11.
[2] Boldea, Iulian (2005), *Poezia neomodernistă*, Brașov, Editura Aula, p.229.
[3] Cistelecan, Alexandru (2014) ,*Prefață*, Mircea Ivănescu, *Versuri*, București, Editura Humanitas, p.15.
[4] Moldovan, Ioan, Zaciu , *Dicționarul scriitorilor români* (D-L), Mircea, Marian Papahagi, Aurel Zisu (coord), 1995, București, Editura Fundației Culturale Române, p. 678.

alienare delectant – amară" în care biografismul primează[5]: *„ mopete* scrie un poem despre *mopete"* , „ *mopete* are pe masă un tom complicat / cu minunăţii despre evul mediu", „ *mopete* s-a răsturnat" (*mopete şi ipostazele*), „ *mopete* are altele acuma pe cap" "(*prezentarea tinerei nefa*), „ *mopete* a fost astăzi la teatru cu o fată" (*prezentarea prietenului tatălui lui vasilescu*).

Substantivele nume de persoane sunt de fapt personaje desprinse „ dintr-o serie de benzi desenate sau *cartoons*"[6]. Ele dau viaţă unor „istorioare vag ironice, persiflări benigne la adresa poeziei" [7]. Mircea Ivănescu evită scrierea cu majusculă a substantivelor proprii dar şi a începutului versurilor „ spre a scoate calitatea de nevers a versurilor"[8]. În poezia actuală întâlnim frecvent acest procedeu , dar în anii 70˙ a constituit o inovaţie spectaculoasă.

Sub raportul bogăţiei termenilor , compunerea reprezintă un mijloc mai puţin folosit de Mircea Ivănescu comparativ cu derivarea. După structura termenilor care intră în componenţa lor , compusele identificate în poemele lui Mircea Ivănescu sunt formate din substantive şi adjective cărora li se adaugă formaţii cu aspect mai puţin obişnuit (formate prin analogie) precum şi substantive formate din abrevieri ale unor cuvinte.

Deşi creaţiile sunt originale, posibilităţile de combinare a părţilor de vorbire sunt reduse. Cel mai bine reprezentate în limbajul poetic al lui Mircea Ivănescu sunt compusele stilistice care au la bază o „ metaforă". Astfel compusele analizate sunt formate prin hipotaxă, parataxă şi abreviere , sub influenţa analogiei şi cu concursul creativităţii poetului.

Vom supune atenţiei câteva compuse care au reuşit să ne suscite interesul sub raport sintactic, morfologic şi semantic. Corpusul ales îl reprezintă *Poemele* care surprind un univers cu „ incursiuni labirintice prin viaţa lăuntrică devenită memorie"[9].

De exemplu , compusul *câinele de aer(* dublură animală a lui mopete care reprezintă o ipostază a alterităţii interioare) *:* „ *mopete* iese seara în grădina oraşului, sub munte, / să-şi plimbe *câinele de aer*" (*ipostaza blândă a câinelui de aer*), creat prin hipotaxă , este format dintr-un substantiv şi un atribut (substantiv în acuzativ cu prepoziţie)[10] sau din două substantive comune legate prin prepoziţie [11].

La forma tip, termenii substantivelor comune sunt nearticulaţi. Primul termen al compusului se caracterizează prin forma sa articulată cu articol hotărât enclitic(*câinele*), prezenţa articolului datorându-se rolului sintactic de determinat pe care îl joacă acest termen faţă de substantivul următor (*de aer*),precedat de prepoziţie şi având funcţia de atribut de identificare[12].Substantivul comun are ca termen determinat un nume generic pe care determinantul are rolul de a-l individualiza printr-o caracteristică. Din punct de vedere morfologic, substantivul compus *câinele de aer* este lipsit de unitate morfologică , modificându-se în flexiune sau articulându-se primul termen.

Următoarele compuse sunt create prin hipotaxă: *tânăra nefa* („ *tânăra nefa* în fond nici nu are vreo vină" , „ *tânăra nefa* degeaba e-acuma posacă"(*prezentarea tinerei nefa*), „ fata de lângă mopete – nu era *tânăra nefa* –" (*prezentarea prietenului tatălui lui vasilescu*), *bruna rowena* („mopete a intrat astăzi dimineaţă în odaia / luminată iernatec(...) / şi a văzut-o pe *bruna rowena*, cu ochii-nălţaţi", *„ bruna rowena* avea privirile ridicate într-un arcat / timp" (*mopete şi jocul de-a vitraliile*), *„* mopete gândindu-se la *bruna rowena*, îşi aduce aminte / de o

[5] Grigurcu, Gheorghe, „ *Portal – Măiastra*", anul III, nr. 2 (11) / 2007, p.9.
[6] Cărtărescu, Mircea (1999) ,*Postmodernismul românesc*, Bucureşti, Editura Humanitas Educaţional, p.315.
[7] Cărtărescu, Mircea (1999) ,*Postmodernismul românesc*, Bucureşti, Editura Humanitas Educaţional, p.315.
[8] Micu, Dumitru (1986), *Limbaje moderne în poezia românească de azi,* Bucureşti, Editura Minerva,p.169.
[9] Moldovan, Ioan, Zaciu , *Dicţionarul scriitorilor români* (D-L), Mircea, Marian Papahagi, Aurel Zisu (coord), 1995, Bucureşti, Editura Fundaţiei Culturale Române, p. 678.
[10] Coteanu, Ion ,Narcisa Forăscu, Angela Bidu-Vrănceanu(1985) ,*Limba română contemporană*, Bucureşti, EDP, p. 247.
[11] FCLR I - Graur, Alexandru, Mioara Avram (red.),1970 , *Formarea cuvintelor în limba română*, vol. I , *Compunerea*, de Fulvia Ciobanu şi Finuţa Hasan , Bucureşti, Editura Academiei Române, p. 94.
[12] FCLR I - Graur, Alexandru, Mioara Avram (red.),1970 , *Formarea cuvintelor în limba română*, vol. I , *Compunerea*, de Fulvia Ciobanu şi Finuţa Hasan , Bucureşti, Editura Academiei Române, p. 95.

carte groasă"(*mopete n-a citit „ frumoasa fată din perth*"), *bufnița blondă* („ delicata *bufniță blondă* privește cu ochii ei mați" (*prezentarea bufniței blonde și delicate*), „zilele se scurg tot mai senine pentru *v înnopteanu* așadar, / și pentru *bufnița delicată și blondă* și nopțile chiar"(*prezentarea bufniței blonde și delicate*), *marele prieten cu pălărie* („ *marele prieten cu pălărie* a lui mopete vorbește / tare – ca să-i ridice moralul lui mopete" , „ *marele prieten cu pălărie* nici nu știe ce drame / sufletești se produc în mopete"(*mopete are moralul scăzut*), *bunul și înaltul prieten* („ *bunul și înaltul prieten* al lui / mopete."(*mopete are moralul scăzut*).

Din punctul de vedere al raporturilor sintactice dintre termeni, compusele: *tânăra nefa* , *bruna rowena* , *bufnița blondă, marele prieten cu pălărie, bunul și înaltul prieten* se comportă ca niște grupuri sintactice formate dintr-un determinat substantival și determinantul / determinanții lui atributiv(i), fiind de fapt compuse – părți de propoziții. Aceste compuse sunt formații lipsite de unitate morfologică în care cel puțin unul dintre termeni suferă modificări: *tânăra nefa, tinerei nefa*. Compusele sunt de fapt epitete apozitive metaforice în care denumirea unei particularități a obiectului a devenit numele obiectului însuși, modificările de flexiune , ca și articularea cu articol hotărât , fiind asemănătoare cu cele întâlnite la grupul sintactic: substantiv+ adjectiv. Epitetele referitoare la o însușire au drept punct de plecare o figură de stil , în cazul nostru o metaforă, adjectivul având rolul de atribut. Atunci când substantivul compus face parte din aceeași categorie semantică cu substantivul folosit ca termen de compunere, genul și numărul acestuia determină genul și numărul compusului: *bufnița blondă*, f. sg., ca *și bufnița.*

Compusele următoare: *cel cu fața frumoasă*(„ *cel cu fața frumoasă* / se gândea mult",(*asta este o altă poveste*), *celălalt cu fața moartă*(„*celălalt, / cu fața moartă*, juca neglijent" (*asta este o altă poveste*) sunt eufemisme, putând fi incluse mai degrabă printre numele proprii compuse, decât printre cele comune. Aceste formații sunt alcătuite din pronume(articol) demonstrativ +prepoziție+ substantiv în acuzativ+ adjectiv și corespund unui grup sintactic format dintr-un determinat (pronominal) și determinantul lui atributiv. Din punctul de vedere al flexiunii, aceste compuse se comportă ca niște formații lipsite de unitate morfologică*: cel cu fața frumoasă, celui cu fața frumoasă.*

Compusele prin abreviere: *v înnopteanu*(„ *v înnopteanu* poate fi văzut mai nou / însoțit de o delicată *bufniță blondă*", „ *v înnopteanu* și delicata sa *bufniță blondă* / formează o inluminură cu scriere rondă", „ pe umărul stâng / al lui *v înnopteanu* stă delicata *bufniță blondă*" , „ delicata *bufniță blondă* privește cu ochii ei mați"(*prezentarea bufniței blonde și delicate*), „ *v înnopteanu* a avut astăzi fericirea să stea / de vorbă cu *bruna rowena*" (*explicații complexe*), *i negoescu* (*„ v înnopteanu* (...)susține cu *i nego- / escu* cele mai interesante discuții", „ și ampla , melodica muzică a trecerii lor împreună / îl încântă înțelepțește pe *i negoescu.* / în schimb pentru *prietenul tatălui lui vasilescu* // închipuie o melodie rună. / zilele se scurg tot mai senine pentru *v înnopteanu* așadar, / și pentru *bufnița delicată și blondă* și nopțile chiar"(*prezentarea bufniței blonde și delicate*), *dr cabalu* („ *dr cabalu* se gândește ce fericit ar fi el / dac-ar putea contempla (...) prin aerul dens / (...) delicatisimul „ ens" / al *bufniței blonde* a lui *v înnopteanu" ,* „ valuri de mare liniște arborescentă / să-l cuprindă pe *dr cabalu. v înnopteanu* / la aceasta se mulțumește să surâdă aerianu" (*nostalgia serei*), „ *dr cabalu* stă la masă cu o zeiță, *mopete* / în spatele lor se consumă într-o flacără sângerie" (*mopete și indiferența),* au ca trăsătură specifică prezența în componența lor a unei abrevieri, în cazul nostru litere inițiale sau prescurtări ale unor cuvinte , urmate de un substantiv neprescurtat. Creativitatea lui Mircea Ivănescu joacă un rol important în alegerea abrevierii și în aranjarea noului cuvânt, compusele având un caracter selectiv. Se creează astfel substantive proprii care urmează o structură neconvențională dată de măsura originalității poetului*: i nego - / escu*(poetul se joacă de-a trunchierea cuvintelor). Substantivul întreg care face parte din compusul prin abreviere este la rândul lui un substantiv format prin derivare „ negoescu" sau un derivat parasintetic „ înnopteanu".

Formațiile compuse: *bufetul termita*(„ mopete are altele acuma pe cap – se furișează / spre *bufetul termita* – își amintește cum era acolo – visează"(*prezentarea tinerei nefa)* și *bufetul nurca* „mopete... / așezat la masă în curtea , cu mult ciment plumburiu / pietruită, a *bufetului*

nurca"(însă și bufetul nurca) pornesc de la un raport elidat în care substantivele sunt cuvinte întregi existente și independent în limba română cu formă de nominativ-acuzativ. Compusele – părți de propoziții sunt formate din determinat substantival și determinantul lui atributiv ,topica fiind determinat – determinant. Aceste formații compuse sunt lipsite de unitate morfologică, primul termen suferind modificări morfologice sau poate fi articulat cu articol hotărât enclitic„ *bufetul* nurca". Substantivele care intră în alcătuirea formei tip a compusului pot avea același număr sau numere diferite și pot fi de același gen sau de genuri diferite. De fapt cele două compuse reprezintă un loc al întâlnirii lui *mopete* cu companionii lui. Din punctul de vedere al relațiilor sintactice dintre termenii componenți , substantivele compuse analizate sunt alcătuite din două substantive juxtapuse cu formă de nominativ-acuzativ între termenii cărora putându-se subînțelege un raport de subordonare apozitivă, apoziția având rolul de epitet (*termita, nurca*). „ Genul substantivelor între ai căror termeni componenți se subînțelege un raport de subordonare este identic cu al substantivului echivalent cu termenul determinat"[13]: *bufet termita*, n.sg., ca și *bufet*. Când apoziția are rolul de epitet, cel de-al doilea termen nu se schimbă de obicei în flexiune. Remarcăm capacitatea creativă a lui Mircea Ivănescu de a alcătui formații ocazionale a acestui tip de compunere .

Posibilitățile de combinarea a substantivelor care alcătuiesc compuse sunt variate. Astfel *prietenul tatălui lui vasilescu* („ *mopete* a fost astăzi la teatru cu o fată / și l-a văzut *prietenul tatălui lui vasilescu*", *„ prietenul tatălui lui vasilescu r*âdea"(*prezentarea prietenului tatălui lui vasilescu*), „ *v înnopteanu* s-a dus astăzi în vizită / la *prietenul tatălui lui vasilescu*", „ *v înnopteanu* în vizită la *mopete d*egustă / un vin investit cu sensuri adânci"(*vizita)*, urmează o structură inedită : substantiv+ substantiv în genitiv+ articol hotărât + substantiv propriu în genitiv, rezultat al inovației poetice a lui Mircea Ivănescu. Compusele – părți de propoziții sunt construite ca niște grupuri sintactice formate din determinant substantival și determinantul lui cu funcție de atribut substantival genitival determinat la rândul lui de un atribut substantival genitival. Acest compus este lipsit de unitate morfologică deoarece primul termen al compusului suferă modificări morfologice: *prietenul tatălui lui vasilescu, prietenii tatălui lui vasilescu,* structura prin repetativitatea ei având un grad mare de expresivitate.

Compusul *prietenul tatălui lui vasilescu* reprezintă o creație poetică , un nume în care atât determinatul cât și determinanții pot primi (și primesc) articol hotărât . În privința raporturilor sintactice dintre termeni, genitivul are funcție de atribut al substantivului exprimând în structura compusă atât posesia, cât și apartenența. Genul substantivului coincide cu cel al substantivului așezat înainte, având rol de determinat: *prietenul tatălui lui vasilescu, m. sg., ca și prietenul.* Tipul de compus este puțin productiv în crearea de cuvinte noi, fie și în creațiile literare.

Mircea Ivănescu a fost înzestrat cu o sensibilitate unică, cu o complexitate interioară care a condus la „interesante discuții" devenind ipostaze creatoare stranii, pe alocuri de neînțeles. Mecanismele lingvistice analogice stau la baza creării unor inovații lexicale inedite care determină situații poetice neconvenționale în poezia lui Mircea Ivănescu .

BIBLIOGRAPHY

FCLR I - Graur, Alexandru, Mioara Avram (red.),1970 , *Formarea cuvintelor în limba română*, vol. I , *Compunerea*, de Fulvia Ciobanu și Finuța Hasan , București, Editura Academiei Române.

Boldea, Iulian(2005), *Poezia neomodernistă*, Brașov, Editura Aula.

Cărtărescu, Mircea (1999) ,*Postmodernismul românesc*, Bucureşti, Editura Humanitas Educaţional.

[13] FCLR I - Graur, Alexandru, Mioara Avram (red.),1970 , *Formarea cuvintelor în limba română*, vol. I , *Compunerea*, de Fulvia Ciobanu și Finuța Hasan , București, Editura Academiei Române, p. 57.

Cistelecan, Alexandru (2014) ,*Prefață*, Mircea Ivănescu, *Versuri*, Bucureşti, Editura Humanitas..

Coteanu, Ion ,Narcisa Forăscu, Angela Bidu-Vrănceanu(1985) ,*Limba română contemporană*, Bucureşti, EDP.

Grigurcu, Gheorghe, „ *Portal – Măiastra*", anul III, nr. 2 (11) / 2007.

Manolescu, Nicolae (2001*) ,Literatura română postbelică – Lista lui Manolescu*, vol. I - *Poezia*, Braşov, Editura Aula.

Micu, Dumitru (1986), *Limbaje moderne în poezia românească de azi,* Bucureşti, Editura Minerva.

Moldovan, Ioan, *Dicționarul scriitorilor români* (D-L), Zaciu, Mircea; Marian Papahagi,; Aurel Zisu (coord), 1995, București, Editura Fundației Culturale Române.

LISTA VOLUMELOR DE POEZII:

Ivănescu, Mircea (1968), *Versuri*, București, Editura pentru Literatură.

Ivănescu, Mircea(2012), *Cele mai frumoase poezii*, București Editura Humanitas.

Ivănescu, Mircea(2014), *Versuri*, București Editura Humanitas.

ASPECTS CONCERNING THE TERMINOLOGY AND DEFINING OF THE VERB IN OLD ROMANIAN LANGUAGE TEXTBOOKS

Crinela Marc

PhD Student, „Ștefan cel Mare" University of Suceava

Abstract: Overtime, the verb, like other parts of speech, represents a class of words that knows various terminological approaches in didactic works specific to the pre-university level. There is a tendency towards stability, especially when, in defining the verb and its forms, the terminology used must reflect characteristics of the notions the students can readily recognize and incorporate into their base of knowledge.

Keywords: verb, terminology, grammatical term, definition, textbook

În literatura de specialitate, verbul reprezintă „o clasă de cuvinte", iar în manualele școlare clasificarea acestuia se face respectând criteriul semantic: *verb predicativ, verb auxiliar, verb copulativ*. De asemenea, verbului îi sunt caracteristice o serie de categorii gramaticale care dau specificitate acestei clase de cuvinte: mod, timp, diateză, conjugare.

În lucrarea de față ne propunem să analizăm definițiile verbului pentru a surprinde câteva caracteristici terminologice care dau specificitate acestei părți de vorbire, ce pot fi observate în manualele vechi de limba română, din prima jumătate a secolului al XX-lea, precum și din timpul celei a doua jumătăți a acestui secol.

Definirea verbului, precum și a categoriilor gramaticale specifice în manualele școlare, are în vedere precizarea *genului proxim* și a *diferențelor specifice*, respectând regula conform căreia „definiția este acea operație logică de determinare a însușirilor unui obiect, prin care între doi termeni, respectiv două expresii, se introduce un raport de identitate", (Logică, IX, 2000: 22); astfel, definiția are o structură tripartită: 1. *definitul* sau *definiendum*, adică ceea ce urmărim să definim; 2. *definitorul* sau *definiens*, adică definiția ca atare."; 3. *relația de definire* Logică, IX, 2000: 22).

În studiul de față vom expune doar definițiile verbului, așa cum apar ele în unele manuale enumerate în corpus (cu precizarea că verbul nu este definit în toate manualele), apoi vom analiza cele trei elemente constitutive din perspectiva structurii definiției.

Verbul, ca termen generic, este definit astfel:

- ***Cuvântul*** care răspunde la întrebarea, ce face ființa se numește „***verb***". (Bucoavna, I: 129) (Кувѫтнул каре ръспунде ла ѧтребарѣ, че фаче фиица се нумеще „***вєрб***")
- ***Cuvintele*** cari arată ce face sau în ce stare se află un lucru sau o ființă, sau ce se întâmplă cu un lucru sau cu o ființă, se numesc ***verbe***. (Șotropa, I, 1923: 165)
- ***Vorba*** care arată lucrare, nelucrare sau existență se numește ***verb***. (Chelaru-Strușeanu, II, 1935: 230); (Chelaru-Strușeanu, IV, 1935: 278, 308)
- ***Vorba*** care arată lucrarea, starea sau existența (firea) unui lucru sau unei ființe se numește ***verb***. (Andreescu ș.a.,I, 1937: 138)
- ***Cele mai importante cuvinte*** ale unei limbi sunt acelea care arată lucrarea, starea sau firea ființelor și lucrurilor. Ele se numesc ***verbe***. (Marinescu- Bedeleanu, IV, 1937: 167)

- Toate ***cuvintele*** care arată lucrarea, starea şi firea fiinţelor sau lucrurilor, se numesc ***verbe.*** (Nisipeanu, IV: 443).
- ***Verbul*** este ***partea de vorbire*** care arată lucrarea, starea şi existenţa fiinţelor sau atribuită lucrurilor. (L.R., IV: 228)
- ***Verbul*** este ***partea de vorbire flexibilă*** care exprimă acţiunea, starea sau existenţa. (VI, 1957: 120), (VI, 1960: 89)
- ***Verbul*** este ***partea de vorbire flexibilă*** care arată o acţiune, o stare sau o existenţă. (VI, 1963: 194)
- ***Verbul*** este ***partea de vorbire flexibilă*** care se conjugă şi exprimă acţiuni, stări. (VIII, 1963: 160)
- ***Verbul*** este ***partea de vorbire flexibilă*** care exprimă o acţiune sau o stare. (VII, 1965: 216), (VII, 1967: 192), (VI, 1968: 161), (VI, 1970: 175), (VII, 1971: 168)
- ***Verbul*** este ***partea de vorbire*** care se conjugă şi exprimă acţiuni sau stări**.** (VIII, 1968: 177); (VIII, 1971: 174)

Având în vedere termenul gramatical, se poate observa că are aceeaşi formă în toate manualele: *verb* (Bucoavna, I: 129); (Şotropa, I, 1923: 165); (Chelaru-Struţeanu, II, 1935: 230); (Chelaru-Struţeanu, IV, 1935: 278, 308); (Marinescu- Bedeleanu, IV, 1937: 167); (L.R., IV: 228); (VI, 1960: 89); (VI, 1960: 89). Privind cronologic definiţiile, se poate remarca ideea că definitul apare, la început, la sfârşitul enunţului, apoi acesta trece în poziţia iniţială a enunţării.

Analizând definiţia ca atare, se poate evidenţia faptul că există diferenţe în identificarea *genului proxim*, verbul fiind receptat, progresiv, în mai multe moduri: *cuvânt* (Bucoavna, I: 129), (Şotropa, I, 1923: 165) sau *vorbă* (Chelaru-Struţeanu, II, 1935: 230); (Chelaru-Struţeanu, IV, 1935: 278, 308); *cel mai important cuvânt* (Marinescu- Bedeleanu, IV, 1937: 167); *parte de vorbire* (L.R., IV: 228); *parte de vorbire flexibilă* (VI, 1957: 120), (VI, 1960: 89), (VI, 1963: 194), (VIII, 1963: 160), (VII, 1965: 216), (VII, 1967: 192), (VI, 1968: 161), (VI, 1970: 175), (VII, 1971: 168). *Diferenţa specifică* (adică ceea ce individualizează verbul din sfera celorlalte clase de cuvinte) se referă la ceea ce exprimă acesta (acţiune, stare, existenţă).

Relaţia de definire se realizează prin verbele *a se numi, a arăta, a exprima*.

VERB PREDICATIV

Spre deosebire de verb, *verbul predicativ* nu este definit în toate manualele:

- Modurile la care verbele se schimbă în forma lor şi după persoană şi număr, se numesc moduri personale. Ele pot forma predicatele în propoziţiuni. De aceea se numesc şi ***verbe predicative***. (Nisipeanu, IV, 450)
- ***Verbele*** care pot îndeplini singure ***funcţia de predicat*** se numesc ***verbe predicative***. (VI, 1957: 175)
- ***Verbele predicative***: ***verbele*** care au un ***înţeles de sine stătător*** şi ***pot forma singure predicatul***. (VIII, 1963: 160)
- ***Verbele*** care, având un ***înţeles de sine stătător***, pot forma singure, la un mod personal, un predicat verbal se numesc ***verbe predicative***. (VII, 1965: 270)
- ***(Verbele) predicative***: ***verbele*** care pot forma singure predicatul verbal când sunt la un mod personal. (VIII, 1968: 177), (VIII, 1971: 174)

Termenul de *verb predicativ* are aceeaşi formă în toate manualele enumerate.

Analizând definiţiile, se poate observa că *genul proxim* face referire, în general, la sfera verbului (VI, 1957: 175), (VIII, 1963: 160), (VII, 1965: 270), (VIII, 1968: 177), (VIII, 1971: 174). *Diferenţele specifice* sunt cele care evidenţiază elementele definitorii ale verbelor predicative în raport cu clasa verbului, accentul fiind pus pe trăsătura acestora *de a forma singure predicatul*, trăsătură devenită condiţie esenţială de existenţă a *predicatului verbal*. Acest lucru se realizează în mod explicit în definiţiile mai recente, unde se face departajarea între

predicat și *predicat verbal* (VII, 1965: 270), (VIII, 1968: 177), (VIII, 1971: 174). Un alt element important prezent în unele definiții, care se înscrie în sfera *diferențelor specifice,* îl constituie necesitatea verbului predicativ de a avea *un înțeles de sine stătător*, lucru care ține de dimensiunea semantică a verbului (VIII, 1963: 160), (VII, 1965: 270), (VIII, 1968: 177), (VIII, 1971: 174). Enunțarea de acest tip determină complexitatea definiției verbului predicativ.

VERB NEPREDICATIV

Ca și verbul predicativ, definirea *verbului nepredicativ*, precum și folosirea lui în metalimbajul gramatical este considerabil redusă. Apariția *Gramaticii Academiei* din 1954, precum și edițiile următoare, determină folosirea și fixarea unei anumite terminologii gramaticale în manualele școlare și, prin urmare, termenul de verb nepredicativ începe să apară frecvent (G.L.R., 1954: 252), (G.L.R, 1963: 206), (G.L.R, 1966: 206).

- Modurile nepersonale nu pot forma predicate. Sunt ***verbe nepredicative***. (Nisipeanu, IV, 450)
- ***Verbe nepredicative*** sau ***copulative***: ***verbele*** care nu pot forma predicatul decât cu ajutorul unui nume predicativ (VIII, 1963: 160)
- Verbele care nu pot forma singure predicatul, chiar când sunt la modurile personale, se numesc ***verbe nepredicative***. (VII, 1965: 270).

Ca termen gramatical în uz, *verbul nepredicativ* are aceeași *formă* în manualele în care el apare (Nisipeanu, IV, 450) (VIII, 1963: 160) (VII, 1965: 270). În definirea acestei noțiuni, genul proxim fie că lipsește (Nisipeanu, IV, 450), fie că este același, și anume, *verbul* (VIII, 1963: 160), (VII, 1965: 270). Ceea ce individualizează verbul nepredicativ din sfera verbului, în opoziție cu verbul predicativ, o constituie incapacitatea acestuia de a forma singur predicatul. Astfel, *diferența specifică* face apel la dimensiunea sintactică a verbului nepredicativ.

VERB AUXILIAR

- **Verbele** care ajută la conjugarea timpurilor compuse se numesc ***verbe ajutătoare*** sau ***auxiliare.*** (Simonescu-Calmanovici, III: 247)
- Sunt unele ***verbe***, care, pentru a forma predicatul, se alătură uneori altor părți de cuvânt. Aceste verbe se numesc ***ajutătoare***. ***Verbele ajutătoare*** sunt: *a fi, a avea*. (Andreescu ș.a.,I, 1937: 156)
- ***Verbele*** *a avea, a voi* și *a fi* sunt ***verbe ajutătoare*** atunci când ele ajută a se forma unele timpuri și moduri. (Marinescu-Bedeleanu, IV, 1937: 179)
- ***Verbele*** *a fi* și *a avea* sunt ***verbe ajutătoare***, deoarece cu ajutorul lor se formează timpurile compuse, [...](VIII-XI, 1952: 86)
- ***Verbele*** care ajută, în timpul conjugării, alte verbe să-și formeze modurile și timpurile compuse se numesc ***verbe auxiliare***. (VI, 1957: 145)
- Deoarece cu ajutorul lor se formează unele timpuri (și moduri) ***verbele***: *a fi, a voi, a avea* se numesc ***verbe ajutătoare*** sau ***auxiliare***. (V, 1961: 207)
- ***Verbele*** care ajută la formarea modurilor și a timpurilor compuse ale altor verbe se numesc ***verbe ajutătoare.*** (VI, 1963: 205)
- ***Verbele*** care ajută la formarea modurilor și a timpurilor compuse se numesc ***verbe auxiliare (ajutătoare)***. (VII, 1965: 224) (VII, 1967: 200)
- ***Verbele*** care ajută la formarea modurilor și a timpurilor compuse ale altor verbe se numesc ***verbe ajutătoare***. ***Verbele ajutătoare (auxiliare***) în limba română sunt: *a fi, a avea* și *a vrea* (*a voi*). (VI, 1968: 171), (VI, 1970: 188)
- (Verbe) ***auxiliare***: după cum ajută la formarea modurilor și timpurilor compuse ale celorlalte verbe. (VI, 1957: 145)

Ca termen gramatical, *verbul auxiliar* apare, în majoritatea manualelor, cu forma dublă: *verbe ajutătoare* sau *auxiliare* (Simonescu-Calmanovici, III: 247), (V, 1961: 207); *verbe auxiliare (ajutătoare)* (VII, 1965: 224) (VII, 1967: 200), (VI, 1968: 171), (VI, 1970: 188). Există și situații când acest termen apare cu forma simplă: *verb ajutător* (Andreescu ș.a.,I, 1937: 156), (Marinescu-Bedeleanu, IV, 1937: 179), (VI, 1963: 205) sau *verb auxiliar* (VI, 1957: 145), (VI, 1957: 145). Tendința care se impune este cea de simplificare, când se renunță la forma dublă a termenului și se reține forma simplă, neologică, de *verb auxiliar*.

În definirea verbului auxiliar, *genul proxim* se referă, în general, la clasa verbului; nu se face nicio referire la termenul cu sfera cea mai apropiată, și anume, de *verb nepredicativ*.

Diferența specifică este vag specificată în manualele care preced Gramatica Academiei din 1954 (Simonescu-Calmanovici, III: 247), (Andreescu ș.a.,I, 1937: 156), (Marinescu-Bedeleanu, IV, 1937: 179), (VIII-XI, 1952: 86) și mai explicită sau mai precisă în manualele care apar ulterior (VI, 1957: 145), (V, 1961: 207), (VI, 1963: 205), (VII, 1965: 224), (VII, 1967: 200), (VI, 1968: 171), (VI, 1970: 188), (VI, 1957: 145).

VERB COPULATIV

- El (predicatul nominal n.n.) este format dint-o vorbă care arată cum este sau ce este subiectul, numit element predicativ, și dint-un ***verb care leagă*** acest cuvânt cu subiectul. (Chelaru-Strușeanu, II, 1935: 289) (Chelaru-Strușeanu, IV, 1935: 366)
- [...] predicatul este format dintr-un ***verb ajutător*** (a fi) și un nume predicativ. (VI-VII, 1953: 18)
- ***Verbele*** care fac legătura între subiect și numele predicativ, adică ajută numelui predicativ să comunice ceva despre subiect, se numesc ***verbe copulative***. (VI, 1957: 235)
- ***Verbele*** în mod personal care servesc drept cuvânt de legătură între subiect și un nume predicativ, formând împreună cu acesta din urmă un predicat nominal, se numesc ***verbe copulative***. (VI, 1960: 139)
- ***Verbul*** a fi, care de obicei servește să lege subiectul cu numele predicativ, se numește ***verb copulativ***. (V, 1961: 230)
- ***Verbele*** care fac legătura între subiect și numele predicativ se numesc ***verbe copulative***. (VII, 1965: 270) (VII, 1967: 240)
- ***Verbele copulative (de legătură)*** sunt verbe nepredicative, care, la modurile personale, leagă numele predicativ de subiect. (VI, 1968: 206)
- ***Verbele nepredicative*** sau ***copulative***: v***erbele*** care nu pot forma predicatul decât cu ajutorul unui nume predicativ. (VIII, 1963: 160)
- ***Verbele nepredicative*** sau ***copulative***: verbele care nu pot forma predicatul decât cu ajutorul unui nume predicativ, având doar funcțiune de verb copulativ între subiect și numele predicativ. (VIII, 1968: 177), (VIII, 1971: 174)
- ***Verbele copulative (de legătură)*** sunt verbe nepredicative, care, la modurile personale, leagă numele predicativ de subiect. (VI, 1970: 224)

Verbul copulativ are, ca termen gramatical, aproximativ aceeași *formă* în majoritatea studiilor enumerate. Astfel el apare, fie cu *formă simplă*, cum ar fi termenul de *verb ajutător* (VI-VII, 1953: 18) sau termenul de *verb copulativ* (VI, 1957: 235), (VI, 1960: 139), (V, 1961: 230), (VII, 1965: 270), (VII, 1967: 240), fie cu *formă dublă*: *verbele copulative (de legătură)* (VI, 1968: 206) (VI, 1970: 224); *verbele nepredicative* sau *copulative* (VIII, 1963: 160), (VIII, 1968: 177), (VIII, 1971: 174). Există și situații în care verbul copulativ nu apare ca termen gramatical, ci se realizează doar descrierea acestuia: *verbul care leagă* (Chelaru-Strușeanu, II, 1935: 289) (Chelaru-Strușeanu, IV, 1935: 366).

Indicarea *genului proxim* în definirea verbului copulativ se realizează, aproape în toate situațiile, apelând la un element de generalitate ce ține de sfera verbului. Apar și situații în care

genul proxim este redat prin termenul cel mai apropiat ca sens, şi anume, de *verb nepredicativ* (VI, 1968: 206), (VI, 1970: 224).

Diferența specifică (adică ceea ce individualizează *verbul copulativ* în sfera celorlalte verbe nepredicative) face referire, fie la legătura pe care acesta o realizează între numele predicativ și subiect (Chelaru-Strușeanu, II, 1935: 289), (Chelaru-Strușeanu, IV, 1935: 366), (VI, 1957: 235), (VI, 1960: 139), (V, 1961: 230), (VII, 1965: 270), (VII, 1967: 240), (VI, 1970: 224), fie la imposibilitatea acestuia de a forma singur predicatul (VI-VII, 1953: 18), (VIII, 1963: 160), fie la ambele situații (VI, 1960: 139), (VIII, 1968: 177), (VIII, 1971: 174).

VERB TRANZITIV

- ***Verbele*** care pot avea după ele un complement care să răspundă la întrebarea pe cine? sau ce? se numesc ***verbe transitive***. (Chelaru-Strușeanu, II, 1935: 231)
- ***Verbele*** a căror acțiune trece asupra unei ființe sau asupra unui lucru, deci care au un complement direct, se numesc ***verbe tranzitive***. (VI, 1960: 121)
- ***Verbul*** care poate primi un complement direct se numește ***verb tranzitiv***. (VII, 1965: 217), (VII, 1967: 194) (VII, 1971: 170)

În definirea *verbului tranzitiv*, *genul proxim* face trimitere doar la același element de generalitate, adică la sfera verbului, iar *diferența specifică* precizează aspectul de ordin sintactic care îl individualizează, și anume, de existență a unui complement direct asupra căruia să treacă acțiunea verbului.

VERB INTRANZITIV

- ***Verbele*** care nu pot avea după ele un complement care să răspundă la întrebarea pe cine? sau ce? se numesc ***verbe intransitive***. (Chelaru-Strușeanu, II, 1935: 231)
- ***Verbele*** a căror acțiune nu trece asupra unei ființe sau asupra unui lucru, deci care nu pot avea un complement direct, se numesc ***verbe intranzitive***. (VI, 1960: 121)
- Verbele care nu pot primi un complement direct se numesc ***verbe intranzitive***. (VII, 1965: 218) (VII, 1967: 194) (VII, 1971: 170)

În definirea *verbului intranzitiv*, ca și în cazul verbului tranzitiv, *genul proxim* face trimitere tot la sfera generală a verbului. Dacă la verbul tranzitiv *diferența specifică* precizează aspectul de ordin sintactic, de existență a unui complement direct asupra căruia să treacă acțiunea verbului, la verbul intranzitiv se face referire la aspectul sintactic în care lipsește complementul direct.

VERB REGULAT

- ***Verbele*** la care modurile și timpurile simple se formează după anumite reguli sunt ***verbe regulate***. (VI, 1957: 170)
- ***Verbele*** care formează persoana, numărul, timpurile și modurile simple după anumite reguli, cu terminații caracteristice pentru fiecare conjugare se numesc ***verbe regulate***. (VII, 1965: 230)

Sub semnul aceleeași note de generalitate se prezintă și *genul proxim* al noțiunii de *verb regulat*, prin precizarea clasei verbului ca element de referință, însă *diferența specifică* subliniază caracteristica fundamentală a acestui verb de a se forma *după anumite reguli* în timpul conjugării.

VERB NEREGULAT

- ***Verbele neregulate*** sunt acelea care, în conjugarea lor, se abat de la regula generală, de a-şi păstra rădăcina invariabilă şi de a-şi schimba numai terminaţia. Ele schimbă rădăcina, care este una la singular şi alta la plural. (Simonescu-Calmanovici, III: 250)
- Nu toate verbele din limba română se conjugă schimbându-şi numai terminaţiunile, ci unele îşi schimbă chiar şi rădăcina, cum am văzut la verbele *a avea* şi *a fi*. Acestea se numesc ***verbe neregulate***. (Marinescu-Bedeleanu, IV, 1937: 187)
- Astfel de ***verbe***, care îşi schimbă rădăcina, ori nu primesc terminaţiile dela conjugarea lor, sau nu le primesc deadreptul la rădăcină, se numesc ***verbe neregulate.*** (Nisipeanu, IV: 467)
- ***Verbele*** la care modurile şi timpurile simple nu se formează după regulile generale sunt ***verbe neregulate.*** (VI, 1957: 170)
- ***Verbele*** care la unele moduri şi timpuri simple îşi modifică rădăcina sau primesc alte terminaţii decât cele obişnuite se numesc ***verbe neregulate***. (VII, 1965: 242) (VII, 1967: 216) (VII, 1971: 190)

Ca şi în cazul verbului regulat, la *verbul neregulat* genul proxim face trimitere la sfera verbului, însă elementul care îi dă specificitate în raport cu verbul regulat îl constituie posibilitatea acestuia de a se forma fără a respecta anumite reguli în timpul conjugării.

Plecând de la aspectele analizate anterior, se pot găsi ca relevante următoarele caracteristici specifice terminologiei verbului:

Ca termen gramatical, *verbul* se utilizează în toate manualele enumerate în corpus, fie că este definit sau nu.

Din punct de vedere structural, termenii care denumesc clasa verbului, se împart în:
- *termeni monolexematic* (de obicei, intră termeni care definesc *clase de cuvinte*, iar ca părţi de vorbire sunt substantive): *verbul*; (acest termen se apare în toate manualele menţionate);
- *termeni bilexematici* (intră termeni în care primul desemnează clasa de cuvinte, iar următorul desemnează subclase de cuvinte; aceşti termeni au funcţie clasificatoare, ierarhizează noţiunile desemnate, în cazul nostru, primul fiind un substantiv ce desemnează clasa de cuvinte, iar al doilea termen, fiind un adjectiv, ce desemnează subclasa de cuvinte: *verb predicativ, verb auxiliar, verb copulativ, verb tranzitiv, verb intranzitiv, verb regulat, verb neregulat*.

Din punct de vedere semantic, în cadrul terminologiei verbului se regăsesc următoarele relaţii semantice: sinonimia, antonimia, omonimie, hiperonimia şi hiponimia.

Sinonimia pleacă de la ideea că aceeaşi noţiune este desemnată prin cuvinte diferite; termenii folosiţi apar, fie cu forma lor simplă, fie cu forma dublă (dublarea se realizează cu ajutorul conjuncţiei disjunctive *sau*, ori prin folosirea parantezelor: *verb auxiliar*: ***verb ajutător*** (Andreescu ş.a.,I, 1937: 156), (Marinescu-Bedeleanu, IV, 1937: 179), (VIII-XI, 1952: 86), (VI, 1963: 205), ***verbe ajutătoare*** sau ***auxiliare***. (V, 1961: 207), ***verbe auxiliare (ajutătoare)*** (VII, 1965: 224) (VII, 1967: 200), ***verbe ajutătoare (auxiliare***) (VI, 1968: 171), (VI, 1970: 188); *verb copulativ*: ***verb copulativ (de legătură)*** (VI, 1968: 206), (VI, 1970: 224), ***verb nepredicativ*** sau ***copulativ*** (VIII, 1963: 160), (VIII, 1968: 177), (VIII, 1971: 174).

Antonimia apare în următoarele situaţii: ***verb predicativ*** vs. ***verb nepredicativ***; ***verb tranzitiv*** vs. ***verb intranzitiv***; ***verb regulat*** vs. ***verb neregulat***.

Hiperonimia şi *hiponimia* sunt relaţiile semantice care apar cel mai des în descrierea şi ierarhizarea noţiunilor gramaticale. În cazul ***verbului***, acesta este *hiperonim* pentru ***verb predicativ, verb nepredicativ***; ***verbul nepredicativ*** este *hiperonim* pentru ***verb auxiliar***, respectiv ***verb copulativ***.

Omonimia apare în situaţia când prin acelaşi cuvânt se desemnează realităţi total diferite. Astfel, în cazul de faţă, prin acelaşi termen gramatical sunt desemnate noţiuni gramaticale diferite: termenul de *verb ajutător* desemnează atât noţiunea de ***verb auxiliar*** (Andreescu ş.a.,I,

1937: 156), (Marinescu-Bedeleanu, IV, 1937: 179), (VIII-XI, 1952: 86), (VI, 1963: 205), cât și de ***verb copulativ*** (VI-VII, 1953: 18).

Plecând de la aspectul formal, se pot constata următoarele:

- există termeni care au numai forme simple: *verb predicativ, verb nepredicativ, verb tranzitiv, verb intranzitiv, verb regulat, verb neregulat*;
- există termeni cu formă simplă doar în anumite manuale: ***verb ajutător*** (Andreescu ș.a.,I, 1937: 156), (Marinescu-Bedeleanu, IV, 1937: 179), (VIII-XI, 1952: 86), (VI, 1963: 205), ***verb auxiliar*** (VI, 1957: 145), (VI, 1957: 145), ***verb copulativ*** (VI, 1957: 235), (VI, 1960: 139), (V, 1961: 230), (VII, 1965: 270) (VII, 1967: 240);
- există termeni care apar cu formă dublă: ***verb ajutător*** sau ***auxiliar***. (V, 1961: 207), ***verb auxiliar (ajutător)*** (VII, 1965: 224), (VII, 1967: 200), ***verb ajutător (auxiliar***) (VI, 1968: 171), (VI, 1970: 188); ***verb copulativ (de legătură)*** (VI, 1968: 206), (VI, 1970: 224), ***verb nepredicativ*** sau ***copulativ*** (VIII, 1963: 160), (VIII, 1968: 177), (VIII, 1971: 174). De remarcat este faptul că, în cele mai multe situații, una din forme dispare, iar alta se impune în uz: ***verb ajutător*** sau ***auxiliar*** devine *verb auxiliar*; ***verb nepredicativ*** sau ***copulativ*** devine *verb copulativ*.

În concluzie, verbul reprezintă o noțiune gramaticală care cunoaște abordări terminologice și definiționale distincte, variate și complexe în manualele menționate în corpus. Acest lucru reprezintă încă un argument care susține și demonstrează că există o tendință de evoluție și stabilitate a limbii și în manualele școlare.

CORPUS:

- *Bucoavna moldovenească*, alcătuită de misioneriul eparhial Arhimandrituul Gurie, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1909;
- Dr. Calistrat Șotropa, *Manual de Limba română (Carte de Cetire și Gramatică), pentru clasa întâia a școalelor secundare de băieți și de fete*, Editura „Astra", Cernăuți, 1923;
- Gh. I. Chelaru, Scarlat Struțeanu, *Limba română, Lectură, compunere, gramatică pentru clasa a II-a a Școalelor secundare de băieți și fete*, Ediția a III-a, Editura Ziarului Universul S.A., București, 1935;
- Gh. Chelaru, Scarlat Struțeanu, *Limba română, Texte și teoria literară, compunere și gramatică pentru clasa a IV-a a Școalelor secundare de băieți și fete*, Ediția a II-a, Editura Ziarului Universul S.A., București, 1935;
- George Marinescu, D. Bedeleanu, *Carte de Limba română pentru clasa a IV-a secundară, gimnazii, școli normale și învățământ minoritar*, Editura „Scrisul Românesc S.A.", Craiova, 1937;
- Simonescu, Calmanovici, *Limba română pentru clasa a III-a*, după 1936;
- I. Nisipeanu, *Limba română pentru clasa a IV-a, după 1936*;
- *Limba română pentru clasa a IV-a secundară, după 1936*;
- Iosif Andreescu, I. Purcaru, Nic. Ceaușanu, Carte de limba română pentru clasa I a Liceelor Industriale, 1937;
- *Gramatica limbii române. Manual pentru clasele VIII-XI*, Editura de Stat Didactică și Pedagogică, București, 1952;
- *Gramatica limbii române. Sintaxa, Manual pentru clasele VI-VII*, Editura de Stat didactică și Pedagogică, București, 1953;
- G. N. Dragomirescu, Ștefania Golopenția, *Gramatica limbii romîne, Manual pentru clasa a VI-a*, Editura de Stat Didactică și Pedagogică, 1957;
- *Limba română, Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1960;

- *Limba română, Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1963;
- *Limba română, Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1963;
- *Limba română, Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1965;
- *Limba română, Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1967;
- *Limba română, Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1968;
- *Limba română, Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1968;
- *Limba română, Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1970;
- *Limba română, Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1971;
- *Limba română, Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1971.

BIBLIOGRAFIE:

Bidu-Vrănceanu, Angela ș. a. (2001) – *Dicționar de științe ale limbii*, Editura Nemira, București.
Bidu-Vrănceanu (2010) – Angela Bidu-Vrănceanu (coord.), *Terminologie și terminologii*, Editura Universității din București.
Bidu-Vrănceanu, II (2010) – Angela Bidu-Vrănceanu (coord.), *Terminologie și terminologii*, vol. II, Editura Universității din București.
GLR (1954) – *Gramatica limbii romîne*, vol. I, Editura Academiei Republicii Populare Romîne.
GLR (1963) – *Gramatica limbii romîne*, vol. I, Editura Academiei Republicii Populare Romîne.
GLR (1966) – *Gramatica limbii române*, vol. I, Editura Academiei Republicii Socialiste România.
Logică (2000) – Doina Olga Ștefănescu, *Logică și argumentare*: manual pentru clasa a IX-a, Ediția a II-a, Editura Humanitas Educațional, București.

THE FUNCTIONS OF RELIGIOUS LANGUAGE

Daniela Ispas (Petcu)

PhD Student, University of Craiova

Abstract: This article aims to highlight the various functions of language, especially religious language. It will also focus on the particularities that individualize this type of language among other types of languages. Religious texts are various, but in this study we will deal only with biblical language, which is considered the oldest and most conservative one. The functions of language will therefore be illustrated with examples from the Bible.

Keywords: religious language, terminology, context, message, code.

0. Introducere

Pentru a comunica, oamenii dispun de mai multe mijloace, cum ar fi semne, semnale, gesturi, mimică, limbă, acesta din urmă fiind cel mai important mijloc de comunicare. Limba vorbită sau scrisă are, conform lingvistului Al. Graur, trei funcţii principale: de comunicare, de denumire şi expresivă[1]. Numeroşi lingvişti fac distincţie între limbă, limbaj şi vorbire, noţiuni care au primit de-a lungul timpului diverse definiţii. Între gândire şi limbaj există legătură. Limbajul nu poate fi considerat un proces izolat. Acesta este o activitate umană de comunicare prin intermediul limbii. Specializat sau nespecializat într-un anumit domeniu, limbajul a reţinut atenţia unui însemnat număr de specialişti lingvişti români şi străini.[2]

În articolul de faţă, vor fi reliefate cele şase funcţii ale limbajului, aşa cum au fost ele definite de Roman Jakobson. Corpusul pentru ilustrarea acestora l-am selectat din *Biblie*, ediţia 1988. Metoda de lucru este cu precădere analiza contextuală. Vom aborda descriptiv discursul religios. Terminologia este o disciplină care studiază termenii dintr-un anumit domeniu, fiind o preocupare de actualitate a lingviştilor. Vom explica anumiţi termeni specifici limbajului religios pe parcursul studiului. Într-un text, cuvintele sunt organizate în propoziţii conform unor reguli gramaticale. Lexicul biblic prezintă anumite particularităţi. Observând cu atenţie lexicul, Iacob nota următoarea idee „deschis prin excelenţă schimbărilor, lexicul ilustrează cel mai bine transformările petrecute în societatea românească într-o perioadă de prefaceri rapide.”[3]

1. Interpretarea unui text biblic

A interpreta un text poate însemna: „a asigna semnificaţii componentelor textului sau a asigna textului diferitele sale funcţii.”[4] Pentru a interpreta un text biblic, trebuie să se evite subiectivismul, să se ţină cont de anumite principii hermeneutice, cum ar fi: principiul istorico-gramatical, prioritatea intenţiei autorului, unitatea inspiraţiei Scripturii, principiul analogiei

[1] Graur 1972: 11.
[2] Limba este considerată de Tatiana Slama Cazacu „obiect de studiu în special al lingvisticii, fiind constituită din sistemul gramatical, lexical, fonetic şi din auxiliarele extralingvistice”, în timp ce limbajul este definit drept „un ansamblu complex de procese, rezultat al unei anumite activităţi psihice, profund determinată de viaţa socială, care asigură însuşirea şi utilizarea corectă a unei anumite limbi” (Cazacu 1959:56); Rovenţa-Frumuşani afirmă că „Limba definită ca sistem propriu membrilor unei comunităţi se opune discursului ca realizare individuală” (Rovenţa-Frumuşani 2000:137).
[3] Iacob 2000: 210.
[4] Rovenţa-Frumuşani 2000:139.

Scripturii, principiul contextului social-istoric. „Contextul unui element oarecare este în principiu tot ce înconjoară acel element”.[5] Trebuie făcută o distincție între elementele relative din punct de vedere cultural și cele care transced contextul lor inițial. Unele cuvinte sau expresii au un sens special în teologia biblică. Trebuie observat ce implicații teologice au funcțiile gramaticale ale termenilor folosiți. De regulă, contextul limitează, precizează sensul textului, dându-i sensul dorit de autor. Nu trebuie ignorat contextul imediat, dar nici cel mai larg, acolo unde este cazul. Reformatorii au pus accentul pe sensul literal al Scripturii şi pe metoda gramatico-istorică de exegeză. Înţelegerea, recuperarea interpretării primare a unui text, aşa cum a intenţionat autorul lui când a transmis comunicarea către primul lui destinatar fac obiectul exegezei biblice.

2. Funcțiile comunicării în Biblie

Lingvistul Roman Jakobson a identificat șase funcții ale limbajului: funcția expresivă (emotivă), funcția de apel (conativă), funcția poetică, funcția metalingvistică, funcția fatică și cea referențială.[6] Teleoacă s-a preocupat de discursul religios catihetic și considera că atunci „când textul bisericesc este unul estetic (de exemplu poemul psalmic), ignorarea unor funcții cum sunt funcția poetică sau cea expresivă este susceptibilă de a se solda cu *efecte* care pun sub semnul întrebării statutul discursului respectiv.”[7]

2.1. Funcția expresivă

Funcția expresivă sau emotivă este centrată pe emițător. Sunt transmise în mod subiectiv sentimentele, stările și valorile acestuia, fiind marcată gramatical de forme verbale și pronominale de persoana I, de interjecții, de expresii, precum și de figuri de stil. În contact cu o anume realitate, sunt evidențiate stările afective sau reacțiile sufletești ale emițătorului. Se consideră că „în semiotică, în pragmatică și în analiza discursului, emițătorul nu mai este conceput ca o simplă sursă a unui proces de codificare, ci ca un subiect înzestrat cu o intenție”[8], cu o competență în cadrul actului de comunicare. Teleoacă observă că în discursul religios, „asistăm la o deplasare a centrului de greutate de pe persoana I pe persoana a II-a, mai exact asupra interlocutorului divin”.[9] Numai în raport cu divinitatea se poate manifesta eul liric din *Psalmi*, unde se manifestă mai pregnant discursul subiectiv: *Zis-am: Mărturisi-voi fărădelegea mea Domnului; și Tu ai iertat nelegiuirea păcatului meu.* (Ps.31,6). Funcția expresivă este evidentă și atunci când subiectul își exprimă propria atitudine față de lucrul despre care vorbește**.** Într-o anume situație, Iisus a transmis informații despre Sine: *sunt blând și smerit cu inima* (Mat.11,29), afirmație în care apar adjective cu valoare de epitet. Caracterul pragmatic al discursului biblic este vădit și din folosirea deicticelor. Emițătorul este centrul deictic al enunțului, perspectiva emițătorului fiind: eu, aici, acum.[10] Transmițătorul este uneori cel care preia mesajul divinității și îl dă mai departe, ca în Ap.1,1: *Descoperirea lui Iisus Hristos, pe care i-a dat-o Dumnezeu, ca să arate robilor Săi cele ce trebuie să se petreacă în curând, iar El, prin trimiterea îngerului Său, a destăinuit-o robului Său Ioan***.** Printre mijloacele lingvistice selectate pentru atingerea scopului propus, și anume apostrofarea destinatarilor sau lauda dumnezeirii, se numără și interjecțiile: *vai, aliluia, amin*. Interjecția *vai* apare în capitolul 23 din Matei: *Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici!* (v.13) și este repetată în alte versete: 14, 15,16, 23, 25,27, 29. Această interjecție exteriorizează, în cazul de față, sentimente de durere, de regret privind starea fariseilor. Apelativele folosite de Iisus la adresa cărturarilor și a fariseilor sunt uneori metaforice/ simbolice: călăuze oarbe (v.16), nebuni și orbi (v.17), șerpi, pui de vipere (v.33). Emițătorul trebuie să prevadă reacția receptorului, care, însă nu este explicit formulată în acest caz. Interjecția *vai* este moștenită din limba latină și intră în numeroase expresii: „cu chiu,

[5] Charaudeau; Maingueneau 2002: 134.
[6] https://ro.wikipedia.org/wiki/Roman_Jakobson
[7] Teleoacă 2017: 530.
[8] Charaudeau; Maingueneau 2002: 214.
[9] Teleoacă 2014: 213.
[10] A se vedea textele din Fac.19,12; 22,5 (deictic local); Fac.17,8; 1 Sam 20,31 (deictic temporal).

cu vai"; „a fi vai şi amar de …"; „ca vai de lume" (DEX:1301). Din limba slavă veche provin interjecţiile *aleluia, amin* la care ne vom referi în continuare. *Aleluia* este o „exclamaţie care apare ca un refren de laudă în cântări bisericeşti; expr. (fam.) a-i cânta cuiva aleluia –a lua parte la înmormântarea cuiva; var. aliluia" (DEX: 30). Aleluia –„forma gr. a cuvântului ebr. halelu-yah –Lăudaţi pe Domnul! Expresie folosită de autorii a numeroşi psalmi pentru a invita pe toţi credincioşii să laude pe Domnul."[11] Expresia apare şi la Ioan în Ap.19,1.3.4.6. Mulţimea Îl laudă pe Dumnezeu: *Aliluia*. *Aliluia* este o variantă a interjecţiei *aleluia*. Interjecţia *amin*, specifică terminologiei religioase, se întâlneşte de mai multe ori în Biblie, de exemplu la finalul rugăciunii din Matei 6,13, dar şi în alte contexte, cum ar fi în formulele de încheiere a epistolelor lui Pavel (Rom.15,33; 16,24;1 Cor.16,24), dar şi în alte cărţi (Iuda 25; Ap.22,20), fiind ultimul cuvânt din Biblie. Explicaţia *Dicţionarului biblic* este următoarea: „1. Isus este numit Amin, adică Cel Credincios, Cel Adevărat (Ap.3,14; Is.65,16). 2. Cuv.ebr. însemnând *aşa este* sau *aşa să fie* (aceeaşi rădăcină ca şi pentru ferm, fiabil, durabil, credinţă, adevăr, fidelitate). Exprimă acordul cu ceva spus mai înainte sau un angajament sau insistenţa."[12] *Amin* poate apărea în expresia populară „câtu-i aminul sau până (ori nici) la amin", care înseamnă „niciodată, nicidecum" (DEX: 40).

2.2. Funcţia conativă

O funcţie predominantă a limbajului religios este cea orientată spre receptorul mesajului, respectiv funcţia conativă. Receptarea mesajului poate fi influenţată de interesul destinatarului, precum şi de experienţa sa proprie. În textul sacru, uneori este destinatar individual, ca în cazul în care Saul este cel vizat: *Ridică-te, du-te în cetate şi ţi se va spune ce trebuie să faci* (F.Ap.9,6), alteori destinatar colectiv, ca în relatarea din Ieş.12,3: *Vorbeşte deci la toată obştea fiilor lui Israel şi le spune…*, când mesajul se adresează întregului popor Israel. Se poate întâmpla ca între emiţător şi receptor să fie puncte de vedere diferite sau destinatarul să nu fie dispus să înţeleagă mesajul transmis de enunţiator: *Ei au ochi şi nu văd, urechi au, dar nu aud* (Ier.5,21). În opinia lingvistei Teleoacă, este nevoie de o serie de indici care să facă accesibilă imaginea generală, care uneori poate fi abstractă.[13] Astfel, prin folosirea parabolelor biblice se încearcă convingerea auditoriului despre anumite învăţături. Pentru a înţelege *expresia împărăţia* cerurilor, Domnul Iisus a spus mai multe pilde - Pilda cu sămânţa, pilda grăuntelui de muştar (Marcu 4) etc. Citarea, parafrazarea unor cuvinte celebre ale înaintaşilor sunt folosite ca argumente în procesul persuasiunii: apostolul Pavel preia, spre exemplu, un verset din Vechiul Testament (Avacum 2,4): *Iar dreptul din credinţă va fi viu* (Rom.1,17). Contactarea receptorului se face uneori prin raportarea la personaje biblice cunoscute de cei cărora li se adresează emiţătorul: Iisus se referă la Iona în Mat. 12,39.40, iar în Luc.16,29 se citează personajele Vechiului Testament Avraam şi Moise. Ana Maria Bărbuleanu (Tereche) consideră că destinatarul este omul sau, în imnurile religioase, divinitatea însăşi; mesajul nu este construit în funcţie de receptor."[14]

Specific funcţiei conative este modul imperativ, adică acel mod personal (predicativ) care exprimă o poruncă (imperativ îşi are originea în latinescul „imperare", care înseamnă a porunci), un îndemn, o rugăminte sau un sfat. Prin verbele la acest mod, vorbitorul cere unei persoane sau unui grup de persoane să îndeplinească o acţiune. „Dintre modurile verbale, imperativul realizează în genere valori de tip deontic: *Pleacă! (=Trebuie să pleci*), dar care se află la intersecţia cu cele volitive (=*Vreau să pleci*!). Imperativul pozitiv corespunde obligaţiei, cel negativ interdicţiei."[15] Cele zece porunci din cartea Ieşirea cap. 20 sunt formulate folosindu-se în cele mai multe cazuri modul conjunctiv cu valoare de imperativ şi în mai puţine cazuri se utilizează modul imperativ, specializat pentru porunci, îndemnuri. Conjunctivul cu valoare de imperativ este impozitiv. Poruncile 1- 3, 6-10 sunt formulate cu verbe la conjunctiv

[11] *Dicţionar biblic* 1995: 32.
[12] Ibidem: 42.
[13] Teleoacă 2010: 175.
[14] Bărbuleanu (Tereche) 2013: 21.
[15] Gramatica Academiei vol.2: 688.

prezent. Poruncile 4 și 5 conțin verbe la modul imperativ. În exemplul *Miluiește-ne pe noi, Doamne, Fiul lui David. Doamne, să ni se deschidă ochii noștri.* (Mat.20,31.32), accentul cade pe receptor, care trebuie să răspundă la rugăminte (v.34). Conativul poate fi urmărit în poemul psalmic sau în rugăciunea creștină „prin discutarea strategiilor discursive de instituire a dialogului cu planul sacru".[16]

2.3. Funcția poetică

Funcția poetică este centrată asupra formei mesajului, și nu asupra conținutului comunicării. Mesajul nu mai este doar un instrument prin care se transmite informația, ci un text interesant, accentul fiind pus pe expresie, pe forța sugestivă a cuvintelor. Combinațiile inedite de cuvinte, figurile de stil se întâlnesc și în literatura Bibliei. Pentru a transmite concepte abstracte, se utilizează un limbaj bogat în adjective și în adverbe, bogat în sinonime, în expresii paralele, lipsit de stereotipuri și presărat cu variate figuri de stil. Vom enumera câteva figuri de stil întâlnite în diverse cărți ale Scripturii.

Sunt considerate cărți poetice: *Psalmii, Pilde, Plângeri, Iov, Cântarea Cântărilor, Ecclesiastul*, dar figuri de stil se regăsesc pe tot parcursul Bibliei.

Figuri semantice:

- Epitete: *omul priceput (*Pilde 17,24); *câmpii pașnice* (Ier.25,37); *Învățătorule bun, viața veșnică* (Marc.10,17); epitetele dumnezeirii - *singurul Dumnezeu adevărat* (Ioan 17,3).

- Personificări: *Și Dumnezeu a zis: «Ce ai făcut? Glasul sângelui fratelui tău strigă din pământ la Mine*» (Fac.4,10); elementele naturii apar personificate: *Cântați voi ceruri, că Domnul a făcut aceasta; răsunați adâncuri ale pământului; munților, tresăltați de bucurie, voi toți copacii pădurii, cântați…!* (Is.44,23)

- Comparații simple/ propoziționale: *Mai bună este o bucată de pâine uscată în pace, decât o casă plină cu carne de jertfe, dar cu vrajbă.* (Pilde 17,1). Frământările sufletului care caută pe Dumnezeu sunt evidențiate în *Psalmi*, unde întâlnim chintesența poeziei lirice. Se remarcă în Ps.101 comparațiile: *Privegheat-am și am ajuns ca o pasăre singuratică pe acoperiș* (v.8); *eu ca iarba m-am uscat* (v.12); *toți ca o haină se vor învechi* (v.27).

- Metafore: Limbajul poetic devine ambiguu. În unele situații există o dublă referențialitate (*Înțelepciunea este un izvor de viață.* - Pilde 16,22), iar în altele termenii se substituie (*Iată Mielul lui Dumnezeu*, afirmă Ioan cu referire la Iisus - Ioan 1,29).[17] Parpală-Afana face o observație legată de metafora modernă, considerând că ea „conexează prin limbaj ceea ce, sub aspect material, este inconexabil."[18]

- Simbolul reprezintă un semn sau o imagine care sugerează însușiri ale unor idei abstracte. Viitorul este prezentat sub diferite simboluri, întâlnite în mod pregnant în cărțile profetice Daniel și Apocalipsa. Animalele din Daniel cap.7 simbolizează împărății care s-au succedat până in prezent. Nu întotdeauna un simbol are același înțeles. De exemplu, *stelele* reprezintă poporul sfinților în Dan. cap.8, iar în Ap.12 *stelele* reprezintă îngerii căzuți.

Figuri de construcție:

- enumerația: *Deschide gura ta pentru cel mut, judecă drept și fă dreptate celui sărac și năpăstuit.* (Pilde 31,9); lista viciilor (Gal.5,19-21); roada Duhului (Gal.5,22.23).

- repetiția: *Cântați-I Lui cântare nouă, cântați-I frumos, cu strigăt de bucurie* (Ps.32,3).

- paralelismul poate fi de mai multe feluri[19]: sinonimic - *Fiul meu, ia aminte la graiurile mele; la poveștele mele pleacă-ți urechea ta!* (Pilde 4,20); antitetic - *Mâna leneșilor*

[16] Teleoacă 2014: 212.
[17] Pentru alte exemple de metafore a se vedea textele: Pilde 3,3; Pilde 11,30; Ioan 6,51; Ioan 10,7; Ioan 8,12; Ioan 14,6.
[18] Parpală-Afana 1998 : 131.
[19] Clasificarea este făcută conform autorilor G.Fee si D.Stuart, în cartea *Biblia ca literatură*: 275.

pricinuieşte sărăcie, iar mâna celor înţelepţi adună avuţii (Pilde 10,4).[20]; formal - *Un om care rătăceşte de pe drumul înţelepciunii se va odihni curând în adunarea celor morţi* (Pilde 21,16).

- Inversiunea: *Înainte de a fi fost întemeiaţi munţii ... eu am luat fiinţă* (Pilde 8,25).
- Gradaţia: *Locui-vor lângă mine şi se vor ascunde; ei vor păzi călcâiul meu, ca şi cum ar căuta sufletul meu* (Ps.55,6).

Figuri de gândire:

- Hiperbola: *Asupra cui a ieşit regele lui Israel? După cine alergi tu? După un câine mort, după un purice?* (1Reg.24,15).
- Antiteza: *Smerenia trece înaintea măririi* (Pilde 15,33).
- Imprecaţia: *Fericit este cel ce va apuca şi va lovi pruncii tăi de piatră* (Ps.136,9).
- Alegoria conţine o scurtă naraţiune moralizatoare, ca de exemplu pilda lui Iotam - Jud.9,7-15.
- Paradoxul: *Cel ce îşi iubeşte sufletul îl va pierde…* (Ioan 12,25).
- Interogaţie retorică: *Cum să cântăm cântarea Domnului în pământ străin?* (Ps.136.4).

Figuri de sunet:

Prin traducere se pierd efectele eufonice din original, dar pot fi obţinute altele.

- Aliteraţia: *Unora, adică mireasmă a morţii spre moarte; iar altora a vieţii spre viaţă*. (2 Cor.2,16). Asonanţa se întâlneşte de exemplu în Is 5.7 în original.

2.4. Funcţia metalingvistică

Prin această funcţie, vorbitorul verifică dacă este înţeles sau dacă a înţeles bine ce i se comunică. Funcţia metalingvistică este centrată pe cod, se discută forma sau sensul cuvintelor folosite în comunicare. Pentru decodificarea mesajului, se utilizează explicaţii, gesturi, tonuri. Codurile folosite în comunicare nu sunt exclusiv verbale. Teleoacă observă că pentru transmiterea adevărului creştin s-a optat „pentru un cod sau altul”[21], de exemplu a fost preferată de multe ori comunicarea orală, care implică şi o componentă afectivă.[22] Vom ilustra funcţia metalingvistică folosind câteva pasaje scripturistice: sunt explicate semnificaţiilor unor nume de persoane - *Astfel Isav, care se mai numeşte şi Edom, s-a mutat…*(Fac.36,8), *…Boanerghes, adică fiii tunetului* (Marc.3,17); unor apelative sau titluri: *Rabi care se tâlcuieşte: Învăţătorule* (Ioan 1,38), unor toponime – *Golgota înseamnă Locul Căpăţânii* (Mat. 27,33, Marc.15,22), (Ioan 9,7); unor expresii – *Talita kumi, care se tâlcuieşte: Fiică, ţie zic, scoală-te!* (Marc.5,41). Isus utilizează explicaţiile atunci când prezintă ucenicilor însemnătatea elementelor din pilda semănătorului: *Iar pilda aceasta înseamnă:„Sămânţa este Cuvântul lui Dumnezeu”*. (Luc.8,11 etc.). Prin intermediul definiţiilor se clarifică anumite concepte. Prin paradigma definiţională se explică echivalenţa dintre termeni. Expresia *frica de Dumnezeu* primeşte mai multe definiţii: Pilde *1,7*; Pilde 8,13; Pilde 14,27; Pilde 15,33. Uneori, se atrage atenţia asupra codului utilizat prin gesturi - *Şi, întinzând mâna către ucenicii Săi, a zis: Iată mama Mea şi fraţii Mei.* (Mat. 12,49) şi prin priviri - *Şi privind pe cei ce şedeau în jurul Lui, a zis: Iată mama Mea şi fraţii Mei*. (Mar.3,34); *Ridicaţi ochii voştri şi priviţi holdele…*(Ioan 4,35). Când forma verbală este însoţită de un gest, vorbim de deixis gestic. Tonul folosit de interlocutori priveşte tot funcţia metalingvistică, pentru că ajută la decodificarea mesajului. Când este vorba de lucruri foarte importante, de viaţă şi de moarte, Dumnezeu foloseşte strigătul: Is.42,13.14; Is.50,2; Evr.5,7. Strigătele pot fi de durere (Ps.33,16) sau de bucurie (Ps.41,5). Nu întotdeauna Dumnezeu a apelat la limbaj pentru a transmite un mesaj, ci, uneori, a folosit un alt cod. De exemplu, în cartea Osea este relatat faptul că profetul este îndemnat să îşi ia o soţie desfrânată, ca să arate că în mod

[20] Alte exemple pentru paralelismul sinonimic: *Pilde* 7,4; 8,1; antitetic: Pilde 10,1; Pilde 10,11; 19,4 etc.

[21] Teleoacă 2010: 173.

[22] Vezi 2 Ioan 1,12: „Multe având a vă scrie, n-am voit să le scriu pe hârtie şi cu cerneală, ci nădăjduiesc să vin la voi şi să vorbesc gură către gură, ca bucuria noastră să fie deplină.”

asemănător poporul Israel L-a părăsit pe Domnul. În altă situație de comunicare, Domnul îi spune lui Ieremia să meargă în casa olarului și să observe cum face acesta vasul de lut (Ier. cap.18). În mod similar, oamenii sunt ca lutul în mâna Domnului. Din exemplele selectate, se observă că pentru explicații se utilizează mai des verbele: *înseamnă, se tâlcuiește, este.*

2.5. Funcția fatică

Funcția fatică sau interacțională este corespunzătoare canalului și servește la stabilirea relației de comunicare și la cultivarea interesului pentru aceasta. Se verifică funcționarea în bune condiții a circuitului până la încheierea mesajului. Funcția fatică are în vedere stabilirea, dar și menținerea contactului între interlocutori, adică se verifică buna funcționare a canalului. Această funcție apare cu precădere în comunicarea la distanță, când între emițător și receptor pot interveni perturbări ale canalului. Circumscris funcției fatice este salutul. Pavel folosește frecvent în epistolele sale formule de salut, fie la începutul acestora, fie la final: *Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu duhul vostru, fraților!* (Gal.6,18).

Succesiunea de întrebări și de răspunsuri denotă participarea efectivă la dialog a celor implicați: *Și a zis David către Ahimelec:* «*N-ai cumva la îndemână vreo suliță sau vreo sabie?*» *...Preotul a răspuns:* «*Iată sabia lui Goliat*…» (I Reg.21,8.9). Interacțiunea nu se manifestă în Biblie doar între oameni, ci și între om și Dumnezeu. Faptul că oamenii primesc răspuns la rugăciune înseamnă că au fost auziți de divinitate: *Strigăt am înălțat către Dumnezeul meu și El mi-a auzit glasul*…(II Reg.22,7). Pentru a ști dacă trebuie să-și regleze discursul, David verifică înțelegerea sensului celor afirmate, atunci când vorbește cu preotul Țadoc: *Înțelegi tu?...* (II Reg.15,27). Distanța sau zgomotul pot fi factori perturbatori în comunicare. Fiind la depărtare mare, David, pentru a fi auzit, strigă la un oștean: Ei! Abner! (I Reg.26,14). Uneori, calea de transmitere a mesajului nu este directă: *Căci, frații mei, despre voi, prin cei din casa lui Hloe mi-a venit știre că la voi sunt certuri* (I Cor.1,11).

2.6. Funcția referențială

Funcția referențială sau denotativă este axată pe referentul mesajului (obiectul comunicării - despre ce element al realității se vorbește), dar și pe context (situația în care are loc transmiterea mesajului). Este dominantă în limbajul științific, dar poate fi întâlnită în orice stil funcțional. Informațiile transmise dau puncte de reper specifice despre lumea reală sau imaginară. Contextul este locul în care semnificațiile se întâlnesc cu anumite cazuri individuale. Tatiana Slama Cazacu vorbește despre „ansambluri organizate, cu calități specifice limbajului" cu referire la contexte.[23] Miclău consimte că structura semiotică fundamentală are o configurație triunghiulară, referitoare la relațiile complexe dintre semnificant, semnificat și referent. Problema reprezentării a fost discutată de același lingvist, care afirmă că semnele trimit la un anumit referent, sugerând imaginea acestuia.[24] Unele cuvinte, cum ar fi substantivele, sunt mai reprezentabile decât altele, care sunt abstracte. Contextul unui cuvânt folosit poate fi o frază, un enunț din care face parte (contextul imediat) sau un context mai larg. Sensul cuvintelor polisemantice este stabilit în funcție de context. Termenul *a dormi* are sensul de „a se odihni" în Pilde 10,5, respectiv „a muri" în Mat. 9,24; Ioan 11, 11. Cuvântul *vânzător* are semnificații diferite în funcție de context: în Neem.13,20 are înțelesul de „persoană care vinde bunuri", iar în Mat.26,48, ca și în Ioan 18,5 sensul cuvântului este „trădător". Interjecția *ah!* exprimă o stare afectivă, se realizează cu ajutorul ei „o reprezentare generalizată a situației referențiale"[25], care o produce: *Ah, stăpânul meu!* (IV Reg.6,5), în situația de față onomatopeea exprimă ciuda din cauza pierderii unui obiect. Conform precizărilor din *Dicționarul de analiză a discursului*, contextul non-lingvistic poate fi cadrul spațio-temporal și situația socială locală în care se înscrie schimbul comunicativ.[26] Luăm spre exemplificare cazul relatat în Luc.1, 26-38. Subiectul

[23] Slama Cazacu 1959: 289.
[24] Miclău 1977: 66,71.
[25] Ibidem: 63.
[26] Charaudeau; Maingueneau 2002:135.

discuției este vestirea nașterii lui Iisus, iar contextul non-lingvistic constă într-o vizită neașteptată a îngerului într-o cetate din Galileea, la fecioara Maria. Există profeții cu dublă semnificație, aplicându-se atât în context imediat, cât și în context mai îndepărtat: *Voi sunteți lumina lumii* (Mat.5,14), spunea Iisus ucenicilor de atunci, dar le spune și celor de azi. Deși Biblia nu este o carte de știință, ea conține totuși numeroase descrieri științifice în prezentarea unor adevăruri esențiale. Dumnezeu este prezentat ca fiind Creator, iar despre forma pământului se afirmă că este rotundă: *Dezmierdându-mă pe rotundul pământului Lui*… (Pilde 8,31).

3. Concluzii

Procesul de comunicare constă în emiterea și primirea de mesaje între interlocutori care folosesc același mijloc de înțelegere (aceeași limbă). Situațiile de comunicare prezente în Biblie sunt diverse. Au fost exemplificate funcțiile limbajului, evidențiindu-se diversele strategii comunicaționale. Expresivitatea își găsește forme diferite de manifestare în textul biblic, unde emițătorul primar este Dumnezeu, care transmite prin oameni mesajul Său. Așadar, emițătorul este credibil și original, comunicarea făcută de emițător devenind o modalitate de cunoaștere a lui. În Biblie, rolul emițătorului nu este interșanjabil cu cel al receptorului. S-a făcut referire la folosirea unor interjecții (vai, aliluia, amin), precum și la utilizarea unor figuri de stil (epitete, exclamații retorice), demersul emițătorului având efectul scontat asupra receptorului. Funcția conativă are efect persuasiv, mesajul încercând să convingă destinatarii (receptorii) asupra unui aspect. Se regăsește adesea în limbajul religios, în porunci, în rugăciuni, în pilde. Funcția conativă își găsește exprimarea îndeosebi prin vocativ și imperativ. Demersul receptorului este unul euristic, de descoperire, trebuie ales între mai multe interpretări posibile. Receptorul primește informația de la emițător și o decodează. Ascultarea poate fi pentru aflarea voii divine, reflexivă sau critică. Funcția poetică este evidențiată prin limbajul artistic din figurile semantice, de construcție, de gândire sau de sunet. Au fost exemplificate câteva figuri de stil. Caracterul expresiv al termenilor se datorează caracterului polisemantic al multor termeni sau dezvoltării unor sensuri figurate, precum și implicării afective în conținutul semantic al cuvintelor. Funcția metalingvistică servește la explicarea conceptelor la care se face referire. Găsirea unui cod comun între emițător și receptor implică și funcția empatică. Utilizarea gesturilor, a tonurilor, a explicațiilor indică receptorului sensul în care trebuie să înțeleagă mesajul. Metatextualitatea se explică și prin faptul că Biblia este propriul ei interpret, astfel că unele versete sunt comentate în și prin alte versete. Funcția fatică are diverse forme specifice de manifestare. Prin epistole, prin comunicarea orală sau scrisă se remarcă strategia politeții în diverse forme de salut care mențin contactul social. Inițial, mesajul a fost transmis gură către gură (Num.12,8), iar ulterior a circulat în formă scrisă. Prin amprenta lingvistică degajată, funcția fatică asigură comunicarea optimă dintre interlocutori. Funcția referențială se manifestă la nivelul limbajului prin ansamblul de informații cunoscut atât de emițător, cât și de receptor. Pentru a fi clar mesajul, trebuie avut în vedere contextul restrâns, precum și cel lărgit al acestuia. Analiza cadrului istoric și cultural constituie o cheie a interpretărilor. Scoaterea din context a unui pasaj scripturistic poate conduce la mesaje distorsionate. Dincolo de forma lingvistică folosită, cititorul trebuie să urmărească învățătura lui Dumnezeu. Un mesaj, de regulă, nu are o singură funcție, dar este o funcție predominantă în acea comunicare, funcție care impune un anumit uz al unităților lingvistice în enunț.

BIBLIOGRAPHY

Bărbuleanu (Tereche), Ana Maria. (2013). *Limbajul religios românesc actual*. Craiova: Editura Universitaria.

Charaudeau, Patrick; Maingueneau, Dominique. (2002). *Dictionnaire d`analyse du discours*. Paris: Edition du Seueil.

DEX = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti". Coordonatori: Coteanu, Ion & Seche, Luiza & Seche, Mircea. (2016). *Dicționarul explicativ al limbii române*. Ed. a 2-a, rev. București: Editura Univers Enciclopedic Gold.

****Dicţionar biblic*. Vol.1 (1995). Vol. 2 (1996). Vol. 3 (1998). Bucureşti: Editura Stephanus.

Fee, Gordon & Stuart, Douglas. (1995). *Biblia ca literatură*. Cluj: Editura Logos.

Graur, Alexandru. (1972). *Lingvistica pe înțelesul tuturor*. București: Editura Enciclopedică Română.

Guțu-Romalo, Valeria (coord.). (2005). *Gramatica limbii române,* I. *Cuvântul.* II. *Enunțul*. București: Editura Academiei Române.

Iacob, Niculina. (2000). *Limbajul biblic românesc (1640-1800).* Suceava: Editura Universității Suceava.

Miclău, Paul. (1977). *Semiotica lingvistică*. Timișoara: Ed. Facla.

Parpală-Afana, Emilia. (1998). *Introducere în stilistică*. Piteşti: Editura Paralela 45.

Rovenţa-Frumușani, D. (2000). *Argumentarea. Modele și strategii*. București: Editura All.

Slama Cazacu, Tatiana. (1959). *Limbaj și context*. București: Editura științifică.

Teleoacă, Dana - Luminița. (2010). *Discursul religios catihetic: o abordare din perspectiva teoriei comunicării*. „Lucrările celui de al treilea simpozion internațional de lingvistică". București: Editura Universității din București: 171-179.

Teleoacă, Dana-Luminița. (2014). *Repere ale definirii discursului religios ca discurs specializat*. „Limba română. Diacronie și sincronie în studiul limbii române". II. Actele celui de al 13-lea colocviu internațional al departamentului de lingvistică. București: Editura Universității din București: 207-218.

Teleoacă, Dana - Luminița. (2017). *Particularităţi ale limbajului bisericesc (actual)*. În „LR" LXVI nr.4. București: 527-540.

SITES https://ro.wikipedia.org/wiki/Roman_Jakobson (accesat 9.11.2020)

SURSE *Biblia sau Sfînta Scriptură*. (1988). București: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.

LINGUISTIC NORM AND DEVIATION FROM THE NORM IN ROMANIAN – TERMINOLOGICAL DELIMITATIONS

Camen Dimitria

PhD Student, „Ștefan cel Mare" University of Suceava

Abstract: The dynamics of the current Romanian language is marked by three global factors:
- the influence of the English language;
- the influence of electronic communication media;
- reducing the distance between educated and popular language and between writing and speaking.
All the factors presented above are related, in fact, to the liguistic norm and the deviation from the norm due to the quality of linguistic innovation.
The norm/ correctness refers to the conformity with certain rules, ie the observance of the norms characteristic of the given field. By contrast, the deviation (mistake, incorectness) is the violation, non-compliance with the imposed rules. We must be aware that language involves a system of rules, the use of which leads to communication, but also that non- compliance with these rules is the source of mistakes.

Keywords: dynamics, norm, deviation, correctness, error

Evoluția limbii române actuale este marcată de trei factori globali: influența limbii engleze, influența mediilor electronice de comunicare și micșorarea distanței dintre limba educată și limba populară și dintre scriere și vorbire (Zafiu, 2010). Toți acești factori intră sub incidența *normei lingvistice* și a *abaterii de la norma lingvistică* datorită calității de *inovație lingvistică* (lexicală, morfologică, sintactică, semantică, pragmatică) a tot ceea ce se îndepărtează, din punct de vedere lingvistic, de modelele deja existente în limba română. *Normele lingvistice* sunt implicite în cazul textului discursiv de tip comunicativ-informativ (prin urmare, încălcările lor pot fi considerate accidente, discontinuități, inadecvări, incoerențe, incongruențe, incorectitudini), dar ele sunt transgresate în textul discursiv de tip poetic deoarece numai poezia poate *de-structura și re-structura* materia limbii producând *inovații lingvistice* (Boc, 2015).

Norma și abaterea sunt două concepte care se corelează pe fundamentul unui raport complex. Cele două se află într-o relație de opoziție, eliminându-se într-o anumită circumstanță: ce aparține normei, adică ce este corect nu este greșit, iar ce este greșit nu poate fi corect/ normat- un fapt nu poate fi în același timp, văzut din aceeași perspectivă, corect și greșit.

Cei doi termeni sunt și relaționali, în sensul că *abaterea* impune, ca termen de referință, *norma/ corectitudinea*. Considerăm că pentru a estima că un termen este utilizat greșit trebuie să ne putem raporta la normă, iar norma, la rândul său, include probabilitatea unei abateri.

Când ne raportăm la *normă*/ la *corectitudine* ținem seama de conformitatea cu anumite reguli, adică respectarea normelor caracteristice domeniului dat. Prin contrast, *abaterea* (*greșeala, incorectitudinea*) constituie încălcarea, nerespectarea normelor impuse. Trebuie să conștientizăm faptul că limba implică un sistem de reguli, a căror întrebuințare orientează către înfăptuirea comunicării, dar și că nerespectarea acestor reguli este originea greșelilor

Tipuri de norme lingvistice:

Astfel, putem spune că *norma lingvistică* este o categorie istorică. În orice stadiu al limbii se întâlnesc:

- norme „vechi" care continuă să fie puternice;
- *norme „vechi" care încep să slăbească din cauza unor tendințe noi:* norma nouă apare, la început, sub forma unei inovații / înnoiri în raport cu norma veche (ca fenomen strict individual chiar dacă inovează, în același timp, dar independent, mai mulți indivizi): totuși, nu orice inovație devine normă deoarece funcția de comunicare a limbii le selectează, din inovațiile care apar, numai pe cele necesare (care ajută la unificarea limbii, care nu frânează evoluția limbii și care nu îngreunează comunicarea); un exemplu în acest sens îl constituie introducerea, în limba franceză, de către Boris Vian (în romanul *L'Écume des jours*, 1947), a cuvintelor *mitocans* și *mocofans*, adaptări fonetice și ortografice ale cuvintelor românești *mitocani* și *mocofani*, inovații care au rămas la acest stadiu timp de peste 70 de ani;
- *norme pe punctul de a dispărea* (fiind înlocuite de altele);
- *tendințe care pot deveni norme*: pe măsură ce noua tendință este adoptată de un număr din ce în ce mai mare de vorbitori, dispare caracterul ei individual și, generalizându-se, tendința devine o normă care o înlătură pe cea veche; de exemplu, verbul *a continua*- la modurile indicativ și conjunctiv prezent, persoana I, numărul singular (eu) să continuu/ să continui; dacă, până la ediția 2005 a *Dicţionarului ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române (DOOM), numai prima variantă era acceptată ca fiind corectă, din 2005 încoace cea de-a doua variantă este corectă și acceptată, așa cum apare la persoana a II- a, singular, având ca model unele verbe terminate în –ia (de pildă a apropia). De asemenea, putem avea în vedere și faptul că uzul limbii a impus-o drept corectă pe cea de-a doua variantă.*

Există trei tipuri de norme lingvistice identificate din perspectiva planului – *dialect*, *stilistică* și *compartimentele limbii* – care pot fi descrise sincronic sau diacronic (Gafton și Chirilă, 2015).

Din punct de vedere *dialectal*, există, în funcție de structura dialectală a limbii respective, *norme ale limbii comune*, *norme ale dialectelor* și *norme ale graiurilor*.

Din punct de vedere *stilistic*, există norme specifice *limbii comune*, *limbii literare*, *limbii populare*, *variantelor limbii literare* (norme specifice *stilurilor*), *variantelor limbii populare* și *variantelor stilistice*.

Din punctul de vedere al *compartimentelor limbii*, există *norme fonetice*, *norme fonologice*, *norme frazeologice*, *norme gramaticale*, *norme lexico-semantice*, *norme morfologice*, *norme neologice*, *norme ortoepice*, *norme ortografice*, *norme sintactice*, *norme stilistico-funcționale* etc. Iată cum funcționează câteva dintre aceste norme:

A. Normele fonologice/ ortoepice vizează *pronunțarea corectă a limbii literare*. Ele au caracter oficial, concordă parțial cu *normele ortografice*, contribuie la realizarea și menținerea unității lingvistice, sunt aplicate prin convenție explicită, sunt consemnate și explicate în lucrări științifice speciale (dicționare, îndreptare), sunt elaborate, sunt impuse, sunt mai puțin ferme decât *normele ortografice* (în anumite cazuri, sunt admise și variante de pronunțare dialectale sau socio-culturale) (Corniță, 2001). Pronunțarea lui *x* cu [cz] duce la confuzia acestuia cu grupul de litere care se pronunță la fel, *cs*. De pildă, verbul *a ticsi*, se scrie cu cs și nu cu x. Pe de altă parte, trebuie făcută deosebirea în pronunție și în scriere, a verbelor care încep cu *ex* [kz], de exemplu: *a excava*, de cele care se pronunță și se scriu cu *es: a escamota, a escalada.* De asemenea, *pronunțarea literei x ca* [*s*], este neliterară în cazul verbelor precum *a exploata*: [*eksploata*].

Normele lexico-semantice sunt încălcate atunci când, de exemplu, o expresie (*discurs repetat*, la Coșeriu) este re-semantizată din cauză că *s-a uitat semnificația lexicală primară* sau *contextul inițial sau situația originară în care a apărut expresia*. De pildă, ne putem raporta la sensul care este ilustrat de expresia *Ai carte, ai parte* (Dacă ai învățat, ai parte de tot ce-ți dorești în viață): deoarece *carte* însemna „act, document de hotărnicie, de posesiune, înscris",

sensul expresiei era, de fapt, „Dacă ai actul doveditor al dreptului de proprietate, ai parte de terenul cu pricina în caz de proces".

C. Normele neologice vizează creațiile / inovațiile / împrumuturile fonetice, lexicale etc. (creația lingvistică, alături de imitație, asigură dezvoltarea lexicului individual):

în cazul *inovațiilor fonetice*, norma neologică poate contrazice modelul tradițional de pronunțare, ne putem raporta la verbe precum: *a asfixia, a extirpa, a luxa, a admonesta, a estompa, a tergiversa;*

- în ceea ce privește *lexicul*, acesta pare a se bucura de o libertate creatoare nelimitată, subordonându-se în cel mai mic grad normei (Druță, 2002): din *cauze extralingvistice:*

- *noi realizări ale progresului tehnico-științific*;

- *sensibilitatea lexicului față de dinamica societății* – fenomene și lucruri nou apărute în alte culturi;

sau *intralingvistice*:

- *eleganța și expresivitatea exprimării* date de concizia verbală, nuanța stilistică, precizie: de exemplu, utilizarea termenului *stres* în loc de „(*Med.*) termen general utilizat pentru orice factor din mediu (traumatism, emoții, frig, căldură etc.) capabil să provoace la om și la animale o stare de tensiune și o reacție de alarmă a organismului, determinând uneori îmbolnăviri grave; *p. ext.* efect nefavorabil produs asupra organismului ființelor de un factor de mediu." – *DEX'09*);

- *preferința pentru dubletele neologice în calitate de eufemisme* pentru termenii populari cu colorație trivială;

-*tendința de delimitare sau specializare a unor nuanțe semantice şi/sau stilistice* (corespunzătoare restricției semantice selective, *a se urca* pentru *a se cocoța*);

- *tendința de încadrare a termenilor similari din punct de vedere structural în clasa de cuvinte corespunzătoare*;

- *tendința de înlăturare a polisemiei cuvintelor autohtone* .

. *Normele ortografice* vizează *scrierea corectă a limbii literare* prin respectarea principiului etimologic sau tradițional-istoric (menținând parțial sau integral, prin tradiție, grafia lor originară, etimologică: *e / ie* în *este, ești,iese* etc.). Ele au caracter oficial, contribuie la realizarea și menținerea unității lingvistice, corespund parțial *normelor ortoepice*, pre-există uzului scris, sunt aplicate prin convenție explicită, sunt consemnate și explicate în lucrări științifice speciale (dicționare, îndreptare), sunt elaborate, sunt impuse și sunt prescriptive în mod categoric (Corniță, 2001). De adăugat și tendința ortografierii împrumuturilor potrivit normelor limbii române în presa scrisă (Marin, 2019).

E. Normele sintactice vizează greșelile gramaticale din domeniul sintaxei de tipul *dezacordului dintre predicat și subiect* sau al *anacolutului*:

- *acordul între predicat și subiect,* nu se realizează în structuri precum: *„I se face toate poftele" (Antena 1, Acces direct, 20.07.2020)/ „Șuvițele poate fi secretul care îți pune părul în valoare." (Studio 31 Beauty Lab, 02.03.2020).*

- *anacolutul* („discontinuitate sau ruptură logico-sintactică în interiorul unei propoziții sau al unei fraze" – *DEX'09*) este o construcție care afectează categoriile gramaticale de caz, număr și persoană (Miuța, 2011): *anacolutul de număr* (*Alții vrea să pună în mâncare acest medicament.*); *anacolutul de persoană* (*Ea, a rămâne repetentă, ar fi ceva urât.*).

Dănăilă (1963) mai face câteva precizări referitoare la sistemul general al *normei*:

- sistemele parțiale ale *sistemului general al normei* sunt ierarhizate și nu stratificate;
- în general, normele sistemelor inferioare încetează să mai fie norme pentru sistemele superioare și invers;
- de obicei, normele dintr-un plan raportate la alt plan încetează să mai fie norme;

- datorită sistemelor parţiale ale *normelor*, nu există nici un fapt de limbă asupra căruia să nu acţioneze o *normă* specială.

Abatererea[1] este un „termen impus de gramatica normativă pentru a desemna nerespectarea regulilor unei limbi sau, mai restrictiv, devierile de la normele statornicite, pentru o anumită epocă, de uzul literar al limbii".

Scopul limbii este acela de a servi drept mijloc de comunicare între oameni. Întrucât starea şi cerinţele locutorilor se schimbă continuu, limba suportă şi ea modificări şi în primul rând se convertesc cuvintele. Vocabularul care conţine totalitatea cuvintelor se află într-o continuă schimbare.

Limba literară este forma cea mai îngrijită, cea mai corectă şi cea mai clară care este utilizată cu precădere în formă scrisă în cadrul stilurilor ştiinţific şi oficial (juridico-administrativ). Succesiv, particularităţile *limbii literare scrise* pătrund în *limba vorbită*, influenţând-o. De reţinut este că şi aspectul vorbit are influenţe mari asupra limbii scrise.

Atât *aspectul regional* al limbii cât şi cel *colocvial* conţin o serie de *abateri* de la normele limbii literare.

Este normal ca din când în când să se reformeze pronunţarea pentru a o aduce cât mai aproape de scriere.

Dicţionarele limbii române şi Gramatica editată sub coordonarea Academiei sunt *lucrări normative* ceea ce înseamnă că ele trebuie să fie însuşite de toţi locutorii limbii române.

Dacă dorim să contribuim la unificarea limbii, şi suntem convinşi că orice locutor cu minime cunoştinţe doreşte acest lucru, este indispensabil să ne supunem unei rigori comune şi aceasta nu poate avea ca fundament decât lucrările normative.

Pe de altă parte, Alexandru Graur consideră că: „pentru un lingvist, greşeala este orice abatere de la normele limbii, de la sistemul ei de funcţionare"[2]iar Heinrich Morf susţine că: „Întregul edificiu lingvistic se compune din foste greşeli de limbă[3].

Constatăm că exită multe abateri de la norme. Spre exemplu, pe inscripţii sau prin unele localuri încă se mai aude abaterea referitoare la verbul *a ieşi*: *eşiţi mai repede.* O altă problemă o ridică utilizarea verbului *a fi*, frecvent găsim în mass-media ori în limbajul colocvial pentru forma de pers. I sg., indicativ, prezent: *(eu) sânt* în loc de *sunt*. Romanii afirmau că Cezar nu e mai presus de gramatică. Parafrazând, putem spune că nimeni nu este mai presus de normă.

Ne putem raporta şi la verbe care de-a lungul timpului au dobândit două înţelesuri diferite, bineînţeles utilizate în contexte diferite. Este cazul verbul *a găti* : ciuperci gătite (înţelegând că sunt pregătite pentru a fi mâncate) sau bărbat gătit (pregătit pentru a merge la o festivitate). A merge a obţinut şi sensul de a funcţiona atunci când e vorba de un mecanism şi de multe ori în alte împrejurări. Putem să spunem de un răspuns că merge, un plan merge, adică poate fi acceptat, sensul este stabilit în context.

Sensibilitatea pentru acordul după număr al predicatului cu subiectul este destul de mare, astfel că duce uneori la hiperurbanism şi în cazul modului conjunctiv, unde situaţia este foarte simplă: coincid formele de pers. a III-a singular şi formele de pers. a III-a plural.

Hipocorectitudinea îşi are rădăcinile în aceeaşi preocupare a vorbitorilor de a se conforma normelor limbii literare, făcând modificări fonetice, grafice, gramaticale etc. determinate de false analogii (Cotelnic, 2001). Iată două exemple de hipocorectitudine:

- după *natura fonetică* a modificărilor, *hipocorectitudinea* este *consonantică* (pseudopalatalizare: *poftă < pohtă, pofti < pohti, poftire < pohtire*);
- după *natura structurii lexicale*, hipocorectitudinea este *de abreviere: a atenţiona < a atrage atenţia, a concluziona < a trage o concluzie.*

În concluzie, suntem de părere că erorile produc instabilitate, deci nesiguranţă.

[1] Cf. Dicţionarul de ştiinţe ale limbii, coord. Angela Bidu- Vrănceanu, 2005.
[2] Graur, AL., Capcanele limbii române, Bucureşti, Ed.Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1976, p.8.
[3] Cf. Şi cele spuse de W. Havers, Handbuch der erklärenden Syntax, Heidelberg, 1931, p.54-55.

BIBLIOGRAPHY

ARDELEANU, Sanda- Maria, 2017, *Le retour de / à Saussure*, în *Ferdinand de Saussure, Un siècle de structuralisme et de post-structuralisme, Colloque international, Université de Lubumbashi,* Éditions EME, p. 33-40.

AVRAM, Mioara, 2001, *Cuvintele limbii române între corect și incorect*, Chișinău, Editura Cartier.

AVRAM, Mioara, 1990, *Ortografie pentru toți,* București, Editura Academiei.

AVRAM, Mioara, 1987, *Probleme ale exprimării corecte*, București, Editura Academiei.

BALLY, Charles, 1909, *Traité de stylistyque française*, Vol. I, Paris, Librairie C. Klincksieck.

BENJAMIN, Walter, (1992) 2015, *Limbaj și istorie*, Traducere de Maria-Magdalena Anghelescu și George State, Cluj-Napoca, Editura Tact.

BENVENISTE, Émile, 1974, *Problèmes de linguistique générale, II, Paris,* Édition Gallimard.

BENVENISTE, Émile, (1974) 2000, *Probleme de lingvistică generală*, vol. I, Editura Universitas, București.

CALVET, Louis-Jean, 2013, *La sociolinguistique*, (*8e édition), Collection: Que sais-je ?*

CHOMSKY, Noam, 2006, Language and mind, ediția a III-a, New York, Cambridge, University Press.

CIOBANU, Fulvia, SFÎRLEA, Lidia, 1970, *Cum scriem cum pronunțăm corect*, București, Editura Științifică.

CONDREA, Irina, 2019, *Între normă și abatere. Limba Română. Revistă de știință și cultură*, XXIX(3), 299-305.

CULLER, Jonathan, (1976) 1986, *Ferdinand de Saussure*, Ithaca, New York, Cornelle University Press.

DAUZAT, Albert, (1932), 2015, *Filozofia limbii*, Traducere de Magda Jeanrenaud și Alexandru Gafton, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza".

DĂNĂILĂ, Ion, 1963, *Note despre conceptul de „normă lingvistică". Limba română*, XII(4), 1-10.

DSL, Dicționarul de științe ale limbii, 2005, coord. BIDU-VRĂNCEANU, Adela, București, Editura Nemira.

GRAUR, Alexandru, 1976, *Capcanele limbii române*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică.

GRAUR, Alexandru, 1963, *Limba corectă*, București, Ed. Științifică.

DEIXIS – A CONCEPT OF LINGUISTIC PRAGMATICS

Aurelia-Loredana Alexandrescu

PhD Student

Abstract: Our study has as objective a description of the concept of deixis (the researchers who studied this concept used a different terminology: indexical elements, deictic elements, shifters). Afterwords, we highlight the features of the deictics: the egocentric character, the orientative character, the dependence on the communicative situation, the relational character and the objective and subjective character.In defining the concept of deixis, a distinction was found between deictic and non-deictic usage (anaphoric and cataphoric). The identification of the references to which the deictics send is made by reference to the communication situation. The differentiation of the deictic elements from the non-deictic ones is conferred by the way of establishing the referent. Non-deictics allude to context, while deictics directly indicate one or another of the elements of the discourse situation. Anaphorics refer to a linguistic segment specified above, while cataphorics refer to an element mentioned later. At the end of this paper we present forms of deixis: personal, temporal, spatial or local (traditional forms), textual or discursive and social (more recent forms).

Keywords: deixis (personal, spatial, temporal), anaphora, cataphora.

1. **Conceptul de *deictic***, aspect fundamental al organizării pragmatice a discursului, provine din grecescul *deiktikos* – demonstrativ – care înseamnă ,,a indica", ,,a arăta" și presupune utilizarea pronumelor personale la persoanele întâi și a doua, a demonstrativelor, a diverselor adverbe de timp și de loc, ca *atunci* și *acolo* care au ca scop încadrarea enunțului în anumite coordonate de timp și spațiu etc. Pentru prima dată termenul *deixis* a fost folosit în gramatică, în greaca veche la Apolloni Discol, mai târziu cu acest termen operează şi W. von Humboldt sau C. Buller.

Legătura dintre limbă și context în structurile diferitelor limbi este numită *deixis*, ,,indexicalitate" sau subiectivitatea limbajului. Aceste ,,expresii indexicale" reprezintă „o clasă de elemente a căror referință este determinată numai în relație cu un context pragmatic, incluzând multe și diferite aspecte care fac referire la diverse circumstanțe ale enunțării[1]. Referinţa reprezintă ansamblul mecanismelor care stabilesc corespondența dintre anumite unităţi lingvistice și elemente concrete din realitatea extralingvistică[2].

Potrivit *Gramaticii limbii române*, *deixis*-ul constituie ansamblul modalităţilor de expresie care asigură ancorarea mesajului lingvistic (enunţ) în situaţia de comunicare în care este produs[3]. Se indică modalitatea referenţială care constă în a indica direct o entitate constitutivă a situaţiei în care sunt angajaţi interlocutorii, ca fiind modalitate deictică. Se observă adesea că întrebuinţarea deictică a unui pronume însoţeşte un gest demonstrativ: a marca indexul, a arăta

1 Y. Bar- Hillel *apud* Luminița Hoarță Cărăușu, *Pragmalingvistică. Concepte și taxinomii*, Editura Cermi, Iași, 2004, p. 51.
2Catherine Kerbrat - Orecchioni, *De la semantique lexicale à la semantique de l'énonciation*, Tom III, Service de reproduction des thèses Université de Lille III, 1979, p. 175.
3*Gramatica limbii române*, vol. II, *Enunţul,* Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, p. 635.

cu mâna, cu privirea, cu bărbia[4]**.** *Deixis*-ul implică o procedură de referinţă directă în sensul entităţilor prezentate în situaţia de comunicare.

T. Verdeş observă că, atât în limba română, cât şi în limbile rusă, franceză, engleză, deicticele sunt ,,semne indicatoare", ,,semne vide"[5], ,,punţi de legătură" între planul verbal (conţinutul enunţiativ explicit) şi cel contextual; ,,bagaj cognitiv" implicit, necesar în interpretarea corectă şi completă a enunţului[6]. Deicticele sunt unităţi lingvistice în care funcţionarea semantico-referenţială implică o punere în consideraţie a anumitor elemente constitutive ale situaţiei de comunicare, a informa care este rolul ce ţine de procesul enunţării actanţilor enunţului şi situaţia spaţio-temporală a locutorului şi, eventual, a alocutorului[7]. Considerate un fel de ,,gesturi verbale" care trimit către o realitate prezentă, ele au un loc aparte în teoria semnificării, pentru că se pot defini prin funcţia lor generală de indice, dar au totodată o infinitate de referenţi, în raport cu variaţia situaţiilor de comunicare.

Însăşi etimologia termenului sugerează rolul lor de „a arăta" ceva din situaţia de comunicare (la nivel verbal şi/ sau extraverbal), deicticele fiind întotdeauna corelate cu un anumit ,,centru" la care se raportează, având, în anumite cazuri, şi capacitatea de a dezambiguiza un element al mesajului. Astfel, pentru identificarea de către interlocutor a referentului unui deictic verbal în conformitate cu intenţia comunicativă a locutorului, se apelează atât la constanta rezumativă (inclusă în sensul descriptiv ca în cazul demonstrativelor), cât şi la procedura de urmat (sensul instrucţional sau procedural) şi la relaţionarea acestor elemente[8]. T. Verdeş consideră mai convenabilă distingerea pentru clasa deicticelor a unui *sens integrativ* care îşi subsumează celelalte valenţe ale sensului semantic gramatical, instrucţional[9]. Definite ca ,,o clasă de cuvinte în care sensul variază în funcţie de situaţie"[10], de interlocutor şi de referentul unui deictic verbal, deicticele necesită anumiţi parametri constitutivi ai situaţiei de enunţare. Ceea ce ,,variază cu situaţia" este referentul unei unităţi deictice şi nu sensul său care rămâne constant de la o întrebuinţare la alta.

Deicticele sunt dovada cea mai clară de apropiere a aparatului formal al limbii de locutor[11].

Lingviştii vorbesc de simboluri, de cuvinte şi de expresii indexicale sau, mai concret, de indexuri pentru a desemna termenii care extrag exhaustiv sau parţial semnificaţia lor/ a situaţiei de comunicare şi care, în concluzie, determină referentul în funcţie de anumite aspecte ale contextului. Aceste semne servesc să situeze luarea *parole* a locutorului în raport cu datele actanţilor, spaţiali şi temporali ai enunţării (*eu, aici, acum*). Indexicalitatea se referă la indicii de persoană ca pronume personale (*eu - noi, tu - voi*) şi determinanţii şi punerea în relaţie a datelor actanţilor enunţării cu cadrul spaţio-temporal (*aici, acolo, ieri, astăzi, mâine*), prezentativi *iată, uite*, timpuri verbale[12]. Persoana deictică: persoana I include vorbitorul; persoana a II-a include interlocutorul/ receptorul şi persoana a III-a face referire atât la vorbitor, cât şi la receptor; însă,

---

4 Jean- Michel Gouvard, *La Pragmatique - Outils pour l'analyse littéraire*, Armand Colin, Paris, 1998, p. 15.

5 Emile Benveniste *apud* Angelica Hobjilă, *Tradiţie şi inovaţie în studiul deicticelor limbii române* în *Tradiţie şi inovaţie în studiul limbii române*, coord. Gabriela Pană Dindelegan, Editura Universităţii din Bucureşti, 2004, p. 148.

6 Tatiana Verdeş, *Interpretarea deixis-ului în discursul publicistic politic* în *Limba română azi,* Lucrările Conferinţei Naţionale de Filologie, Ediţia a X-a, Iaşi-Chişinău, 3-7 noiembrie 2006, Editura Universităţii ,,Al. I. Cuza" Iaşi, 2007, p. 253.

7Catherine Kerbrat- Orecchioni, *L'énonciation de la subjectivité dans le langage*, Armand Colin, Paris, 1980, p. 36.

8 Angelica Hobjilă, Hobjilă, *Microsistemul deicticelor în limba română vorbită neliterară actuală*, Casa Editorială *Demiurg*, Iaşi, 2003, p. 149.

9*Ibidem.*

10 *Conform* lui O. Jespersen, *Language*, Londres, 1992, pp. 123-124.

11 Elena Dragoş, *Introducere în pragmatică*, Editura Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj, 2000, p. 76.

12 Luminiţa Hoarţă-Cărăuşu, *Teorii şi practici ale comunicării*, Editura Cermi, Iaşi, 2008, p. 147.

spre deosebire de persoanele I şi a II-a, persoana a III-a nu are un rol specific în actul de comunicare lingvistică[13].

Există şi limbi naturale care folosesc pentru pronumele de persoana a II-a singular forma de politeţe, pronumele de persoana a II-a plural, de exemplu, în limba franceză „*Parlez-vous français?*" este ambiguu întrucât acest enunţ poate avea unul sau mai mulţi adresanţi/ interlocutori. Însă enunţul „*Vous le professeur?*" poate avea un singur adresant/ interlocutor. În această situaţie, distincţia este făcută nominal (aşa-numitul predicat nominal), depinzând de numărul obiectelor de referinţă din realitatea extralingvistică[14].

La indicii de persoană se asociază demonstrativele (adjective şi pronume), care ocupă un loc specific în această categorie. Demonstrativele nu ajung să desemneze identificarea completă a referentului lor decât printr-un mijloc indirect al unui semnal non-verbal (gest, privire), exprimând astfel o referinţă opacă[15].

Expresiile deictice au un referent care variază, acesta depinzând de **cine, când** şi **unde** sunt întrebuinţate. Un enunţ ca: „I-am spus asta **ieri,** când ea era **aici**" poate fi decodat numai dacă suntem capabili să identificăm următoarele elemente din contextul dat[16]:

a) vorbitorul: *eu*, subiectul inclus în forma auxiliarului, nu comunică explicit cine face acţiunea;

b) momentul în care a fost făcută comunicarea: ***ieri,*** deoarece nu se poate determina când a fost **ieri;**

c) locul în care a fost emis enunţul pentru că ***aici*** poate fi oriunde;

d) **cui** i se adresează acel **eu,** deoarece enunţul comunică doar faptul că este vorba de o persoană de sex feminin;

e) ce se înţelege prin ***asta,*** întrucât acest pronume nu se referă în toate contextele la o singură entitate.

În ceea ce priveşte modalităţile de întrebuinţare a elementelor deictice, Fillmore[17] distinge între folosirea gestică şi folosirea simbolică a deicticelor. În cazul *deicticelor gestuale* sau *ostensive*, regula de sens care le este asociată (algoritmul de atribuire a referentului) cuprinde apelul obligatoriu la mijloace de nominalizare extraverbală (gest, orientarea privirii etc.): „Daţi-mi, vă rog, asta şi aceea de acolo". „Deicticele simbolice îşi indică „non-ambiguu referentul în virtutea regulii de sens care le este asociată, prin simpla lor utilizare în situaţia de comunicare"[18]. Adverbe ca **azi, mâine, alaltăieri** sunt univoc decodabile referenţial prin aplicarea directă a algoritmului de diferenţializare diferenţiere la datele perceptibile ale contextului situaţional.

2. Trăsăturile deicticelor

Printre trăsăturile deicticelor[19], se numără: caracterul *egocentrist*, deoarece semnificaţia deicticelor este corelată cu poziţia/ timpul vorbitorului. Bertrand Russel, de exemplu, vorbeşte despre particule egocentriste, incluzând în categoria acestora, alături de unităţile lexicale de tipul *acesta, acela, aici, acolo, atunci*, şi noţiuni lingvistice ca *trecut, prezent şi viitor*[20]; caracterul *orientativ*, deicticele orientează/ indică spre referent, fără a-l preciza; dependenţa faţă de situaţia comunicativă, prin raportarea la coordonatele de timp şi spaţiu (situaţie); caracterul *relaţional,*

---

13 *Gramatica limbii române,*vol. II, *Enunţul,* Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, p. 645.

14 Levinson *apud* Luminiţa Hoarţă- Cărăuşu, *Teorii şi practici ale comunicării*, Editura Cermi, Iaşi, 2008, p. 152.

15 Franck Neveu, *Lexique des notions linguistique,* éditions Nathan / HER, 2000, p. 57.

16Luminiţa Hoarţă-Cărăuşu, *Pragmalingvistică. Concepte şi taxinomii*, Editura Cermi, Iaşi, 2004, p. 50.

[17]Fillmore *apud* Luminiţa Hoarţă-Cărăuşu, *Pragmalingvistică. Concepte şi taxinomii*, Editura Cermi, Iaşi, 2004, p. 58.

18Adriana Gorăscu, *Deixis: o altă perspectivă*, în *Limba română - structură şi funcţionare*, Gabriela Pană Dindelegan (coord.), Editura Universităţii din Bucureşti, 2005, p. 522.

[19]Bertrand Russel *apud* Tatiana Verdeş, *Interpretarea deixis-ului în discursul publicistic politic* în *Limba română azi*, Lucrările Conferinţei Naţionale de Filologie, Ediţia a X-a, Iaşi-Chişinău, 3-7 noiembrie 2006, Editura Universităţii „Al. I. Cuza'' Iaşi, 2007, p. 354.

20 *Idem.*

deicticele fac legătura între cuvintele unui enunţ;caracterul *subiectiv şi obiectiv*– orientarea subiectivă şi obiectivă a emiţătorului şi receptorului.

3. Formele deixis-ului

În lingvistica pragmatică se prezintă mai multe forme ale *deixis*-ului. De obicei, elementele deictice sunt împărțite în trei categorii: elemente deictice **personale,** conținând expresii ca ,,eu", ,,tu", ,,mea", ,,meu"; elemente deictice **temporale,** cuprinzând expresii ca ,,acum", ,,astăzi", ,,ieri", ,,mâine"; elemente deictice **spațiale** sau **locale,** cu expresii ca ,,aici", ,,acolo", ,,la stânga"[21]. Alți specialiști[22] consideră că, pe lângă cele trei tipuri enumerate, se adaugă încă două forme, și anume, elemente deictice *sociale* (care codează identitatea participanţilor la comunicare precum şi relaţiile sociale existente între acestea[23], conținând expresii ca ,,dumneata", ,,matale", ,,tălică") și elemente deictice *discursive* sau *textuale* (care se referă la locul pe care îl ocupă un enunţ în discursul în care se încadrează, incluzând elemente ca ,,aşa") [24].

4. Deixis vs. anaforă/ cataforă

Un segment de discurs este numit anaforic atunci când ,,face aluzie la un alt segment, bine determinat al aceluiaşi discurs, în afara căruia nu i s-ar da nicio interpretare"[25]. Gramaticianul grec Apollonius (unul dintre primii specialişti care au abordat conceptul de *anaforă*) distinge în lucrarea sa între pronumele care desemnează în mod direct obiectele, adică deicticele, şi cele care nu le desemnează decât prin intermediul altor segmente de discurs, anume anaforicele[26]. În acest sens, trebuie operată distincţia dintre *context*, care înseamnă vecinătatea lingvistică a unei expresii, adică enunţul în care se găseşte inserată expresia, enunţurile precedente ale aceluiaşi locutor, precum şi cele ale interlocutorului căruia îi răspunde, şi *situaţia de discurs*, care presupune ansamblul de circumstanţe de factură extralingvistică, înglobând localizarea spaţio-temporală a discursului, identitatea interlocutorilor, precum şi ansamblul de cunoştinţe din repertoriul lor comun. Astfel, anaforicele fac trimitere la context, în timp ce deicticele indică în mod direct unul sau altul din *elementele situaţiei de discurs*[27].

Numeroşi lingvişti sunt tentaţi să excludă anafora din ansamblul fenomenelor strict lingvistice. Acestei tendinţe i se pot obiecta următoarele: ,,*anafora* joacă un rol esenţial în fenomenele de acord şi, prin urmare, suntem obligaţi să o luăm în considerare pentru a explica imposibilitatea formulării anumitor enunţuri, de pildă *Maria nu e în stare să-şi bată joc de el-însuşi*. Obiecţie la care Martinet ar răspunde că acordul este un fenomen superficial (morfologic şi nu sintactic)[28].

Pronumele relativ (exemplul tipic de element anaforic) are un rol esenţial în organizarea relaţiilor de dependenţă în interiorul frazei, dat fiind faptul că el permite înlănţuirea propoziţiilor unele de altele. Obiecţia care se poate formula este legată de posibilitatea disocierii celor două funcţii ale pronumelui relativ, care ar îndeplini concomitent, deşi în mod independent, rolul unei conjuncţii şi pe cel al unui element anaforic[29].

---

21 J. Weissenbon *apud* Luminița Hoarță- Cărăușu, *Pragmalingvistică. Concepte și taxinomii*, Editura Cermi, Iași, 2004, p. 62.

[22]Levinson *apud* Luminița Hoarță- Cărăușu, *Pragmalingvistică. Concepte și taxinomii*, Editura Cermi, Iași, 2004, p. 62.

23 Stamate D. Juiza-Olivia, *Clasa deicticelor*, Editura Info, Craiova, 2008, p. 51.

24 Liliana Ionescu Ruxăndoiu, *Conversaţia. Structuri şi strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite*, Editura All, Bucureşti, 1999, p. 85.

25 Oswald Ducrot, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicţionar enciclopedic al ştiinţelor limbajului*, trad. Anca Măgureanu, Viorel Vişan, Marina Păunescu, Editura Babel, Bucureşti, 1996, p. 355.

26*Idem.*

27*Ibidem,* p. 356.

28*Ibidem,* p. 355.

29*Ibidem,* p. 358.

Aşadar, în discurs, anafora reprezintă procedeul prin care se întrebuinţează o unitate lingvistică ce are ca referent un termen menţionat anterior, în timp ce deicticele vizează folosirea unei unităţi lingvistice care se referă la o anumită parte a discursului.

Catafora poate fi definită ca ,,relaţia non-structurală a unei expresii indiciale (cu semnificant zero) cu partea contextului lingvistic subsecvent, astfel încât contextul să permităidentificarea referentului expresiei referenţiale"[30].

Catafora şi anafora, deşi nu sunt perfect simetrice, au câteva elemente comune: spaţiul temporal (domeniul, incidenţa) acoperit de relaţia dintre anaforic sau cataforic şi, respectiv, antecedent sau subsecvent; ambele se realizează uneori prin constrângeri lingvistice, morfosintactice sau lexico-semantice (cum ar fi acordul în gen şi număr al anaforicului cu antecedentul sau coreferinţa directă a subsecventului cu expresia indicială a cataforicului), iar alteori prin procese inferenţiale diverse, şi, adesea complexe[31]. Mai mult, deşi relaţia dintre cataforic şi subsecventul său nu este una de dependenţă sintactică, nici la nivel intrafrastic, nici transfrastic, procesele inferenţiale nu apar decât foarte rar în prelucrarea sensului unei catafore, legătura fiind ghidată mai curând de dependenţe semantice codice între segmentele verbale coprezente[32].

Catafora se distingede celelalte relaţii indiciale prin faptul că este o relaţie coezivă, care asigură coerenţa textelor şi nu implică o dependenţă sintactică directă[33].

Orice discurs se realizează în câmpul deictic. Deicticele sunt elemente al căror referent este identificabil prin raportare la *situaţia de comunicare* (situaţia de discurs), pe când la anaforice/ cataforice referentul poate fi identificat prin raportare la *contextul lingvistic*. Buhler, făcând distincţia între deictice şi anaforice, afirmă că deicticele structurează relaţiile între interlocutorii angajaţi într-o interacţiune directă (într-o situaţie de discurs concretă care este câmpul deictic), în timp ce anaforele, dimpotrivă, structurează relaţiile între fraze şi sunt legate de funcţia de reprezentare[34]. Anaforele permit anticiparea şi revenirea asupra unor puncte precise într-un text, ele fiind şi mijloacele cu ajutorul cărora se realizează coeziunea textelor[35].

Prin urmare, pentru elementele anaforice este specifică o referinţă sintactică, făcând trimitere la un antecedent, în timp ce deicticele se caracterizează printr-o referinţă pragmatică, în sensul că se raportează direct la coordonata situaţională de comunicare desemnată (la contextul situaţional)[36].

Concluzie. În acest studiu am prezentat conceptul de *deixis*, evidenţiind particularităţile acestor expresii indexicale (caracter egocentrist, caracter orientativ, dependenţa de situaţia comunicativă, caracter relaţional şi caracter obiectiv şi subiectiv). De asemenea, am identificat forme ale *deixis*-ului: personal, temporal, spaţial sau local (forme tradiţionale), textual sau discursiv şi social (forme mai recente), precum și distincția dintre anaforă/ cataforă și deixis.

BIBLIOGRAPHY

Tatiana Barbaneagră, *Deixisul personal- semnificaţie şi referinţă*,, disponibil online la http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A6849/pdf , consultat în 3 decembrie 2020.

30 Kesik *apud* Elvira Oroian, *Anafora şi catafora ca fenomene discursive*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2006, p. 158.

31 Vlad *apud* Elvira Oroian, *Anafora şi catafora ca fenomene discursive*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2006, p. 168.

32Elvira Oroian, *Anafora şi catafora ca fenomene discursive*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2006, p. 168.

33*Ibidem*, p. 171.

34 Elvira Oroian, *Anafora şi catafora ca fenomene discursive*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2006, p. 6.

35*Idem*.

36 Vezi Tatiana Barbaneagră, *Deixisul personal- semnificaţie şi referinţă*,, disponibil online la http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A6849/pdf , consultat în 3 decembrie 2020.

Dragoş, Elena, *Introducere în pragmatică*, Editura Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj, 2000.

Ducrot, Oswald; Schaeffer, Jean-Marie, *Noul dicţionar enciclopedic al ştiinţelor limbajului*, trad. Anca Măgureanu, Viorel Vişan, Marina Păunescu, Editura Babel, Bucureşti, 1996.

Gorăscu, Adriana, *Deixis: o altă perspectivă*, în *Limba română- structură şi funcţionare*, Gabriela Pană Dindelegan (coord.), Editura Universităţii din Bucureşti, 2005.

Oroian, Elvira, *Anafora şi catafora ca fenomene discursive*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2006.

Gouvard, Jean- Michel, *La Pragmatique- Outils pour l'analyse littéraire*, Armand Colin, Paris, 1998.

Gramatica limbii române, vol. II, Enunţul, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005.

Hoarță Cărăușu, Luminița, *Pragmalingvistică. Concepte și taxinomii*, Editura Cermi, Iași, 2004.

Hoarță-Cărăușu, Luminița, *Teorii şi practici ale comunicării*, Editura Cermi, Iaşi, 2008.

Hobjilă, Angelica, *Microsistemul deicticelor în limba română vorbită neliterară actuală*, Casa Editorială *Demiurg*, Iaşi, 2003.

Hobjilă, Angelica, *Tradiţie şi inovaţie în studiul deicticelor limbii române* în *Tradiţie şi inovaţie în studiul limbii române,* coord. Gabriela Pană Dindelegan, Editura Universităţii din Bucureşti, 2004.

Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, *Conversaţia. Structuri şi strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite*, Editura All, Bucureşti, 1999.

Kerbrat- Orecchioni, Catherine, *De la semantique lexicale à la semantique de l'énonciation*, Tom III, Service de reproduction des thèses Université de Lille III, 1979.

Kerbrat- Orecchioni, Catherine, *L'énonciation de la subjectivité dans le langage*, Armand Colin, Paris, 1980.

Neveu, Franck , *Lexique des notions linguistique*, éditions Nathan / HER, 2000.

Stamate D., Juiza-Olivia, *Clasa deicticelor*, Editura Info, Craiova, 2008.

Verdeş, Tatiana, *Interpretarea deixis-ului în discursul publicistic politic* în *Limba română azi,* Lucrările Conferinţei Naţionale de Filologie, Ediţia a X-a, Iaşi-Chişinău, 3-7 noiembrie 2006, Editura Universităţii ,,Al. I. Cuza'' Iaşi, 2007.

XENISMS OF SPANISH ORIGIN IN THE WORK SCRIITORI STRĂINI BY G. CĂLINESCU

Loredana Georgiana Popescu (Tomescu)

PhD Student, University of Craiova

Abstract: The vocabulary of the Romanian language is constantly enriched by borrowings, a phenomenon that is directly related to socio-economic and cultural development. Literature is a useful sector in introducing and promoting borrowings in Romanian. The work "Scriitori străini"/ 'Foreign writers', by G. Călinescu, contains a varied vocabulary in which one may notice words of Spanish origin, which the author introduces, thus enriching, through neologisms, the vocabulary of the Romanian language. The analysis aims at semantic, as well as morphological and orthographic aspects of neologisms of Spanish origin, noted in the work of Călinescu.

Keywords: xenism, lexis, neologism, expressiveness, vocabulary.

Una dintre problemele fundamentale ale unei limbi literare este sporirea vocabularului cu termeni şi sensuri noi. Lexicul limbii române îţi modifică şi îşi modernizează structura prin împrumuturi din alte limbi.

În epoca modernă, odată cu dezvoltarea societăţii, au fost adoptate, în limba română, cuvinte ce desemnează noi realităţi, înlocuindu-se, în acelaşi timp, unii termeni deja existenţi în limbă, cu alţii moderni. Altfel spus, în ceea ce priveşte influenţarea reciprocă între limbi, cele mai multe schimări se fac în cadrul vocabularului.

Recurgerea la împrumuturi din alte limbi este favorizată de anumiţi factori: vecinătatea geografică, amestecul de populaţie, relaţiile de ordin politic, economic şi cultural ce se stabilesc între diverse popoare.

Termenii împrumutaţi pot pătrunde atât pe cale orală, în urma contactului dintre vorbitorii celor două limbi, cât şi pe cale cultă, prin intermediul influenţei culturale.

Fiind un compartiment mai puţin structurat şi mai puţin stabil, spre deosebire de fonologie, morfologie şi sintaxă, lexicul este termenul ideal pentru împrumuturi.[1]

Etimologic vorbind, prin neologism înţelegem *orice cuvânt nou apărut într-o limbă oarecare, indiferent dacă acesta e un împrumut sau reprezintă o creaţie internă a limbii respective prin derivare, compunere etc. (cf.grec.néos - nou – şi lógos – cuvânt, vorbă-)*[2].

În DSL, împrumutul este *procesul de încorporare a unui element lingvistic dintr-un idiom în altul. Afectează oricare dintre subsistemele unei limbi, dar are o pondere deosebită în lexic. De aceea, împrumutul este definit în multe lucrări drept mijloc extern de îmbogăţire a vocabularului unei limbi (în opoziţie cu mijloacele interne).*[3]

Tipologia împrumuturilor în funcţie de modul în care se realizează acestea nu este unitară. Se distinge între: împrumutul direct şi împrumutul indirect (realizat prin mijlocirea altei limbi), împrumutul popular şi împrumutul savant (cărturăresc, cult, livresc), împrumutul pe cale orală şi cel pe cale scrisă.

[1] Negrescu-Babuş, 2012, p. 116.
[2] Hristea, 1984, p. 50.
[3] DŞL, 1997.

Definit ca un proces de încorporare a unui element lingvistic dintr-un idiom în altul, împrumutul a fost analizat, denumit și explicat de mai mulți cercetători precum Adriana Stoichițoiu Ichim, Theodor Hristea, Petru Zugun, Liviu Groza.

Petru Zugun[4] remarcă faptul că împrumuturile neadaptate, cele care nu se diferențiază prin nicio trăsătură semantică de sinonimele lor se numesc barbarisme, iar cele care se păstrează cu forma și sensul din limbile din care provin se numesc xenisme.

După cum afirmă Liviu Groza, *împrumutul lexical se realizează cu un material lingvistic exclusiv din alte limbi, care, odată asimilat, nu implică și schimbarea fizionomiei limbii receptoare*.[5]

Se consideră că în limba română sunt neologisme, în general, împrumuturile pe care româna le-a făcut din alte limbi, mai puțin cuvinte create în interiorul limbii. Împrumutul constituie cea mai mare parte din procesul de neologizare, cel mai important proces entru limba română modernă. Efectele neologizării sunt utile și bine primite de limba română.

Petru Zugun[6] consideră ca prin *împrumutul lexical adaptat, limba română a devenit o limbă de cultură, capabilă să exprime, ca orice limbă modernă, orice noțiune, sens, și nuanță de sens, diferențiate în funcție de scopul, timpul, locul și conținutul comunicărilor*.

Fondul lexical neologic este extrem de bogat și variat, se poate afirma ca româna actuală dispune de o multitudine de neologisme după cum înregistrează dicționarele: DLR, DEX, DCR.

Începând din secolele XVIII-XIX, în cultura română s-a impus problema modernizării lexicului românesc, realizându-se procesul de reromanizare, adică importul masiv din latină și din limbile romanice (franceză, italiană, spaniolă)

După 1830 are loc procesul treptat de eliminare a elementelor vechi, turcești și neogrecești, pătrunse în secolul anterior datorită situației politice, iar paralel cu acesta se impune înlocuirea termenilor vechi cu alții mai noi care vor corespunde nevoilor acestei epoci.

Modernizarea limbii române presupune adaptarea limbii la cerințele, la realitățile prezentului și trebuie să corespundă stadiului contemporan al progresului.

Conform lui Ion Gheție, *numărul uriaș de termeni latino-romanici, pătrunși în limbă a pus o pecete decisivă asupra profilului ei etimologic*.[7] Împrumuturile care provin din latină sau dintr-o limbă romanică au fost mult mai ușor adaptate decât împrumuturile de alte origini.

Trecând peste procesul normelor lingvistice, modernizarea vocabularului românesc prin adaptarea neologismelor și-a făcut simțită prezența nu numai în scrierile literare, ci și în lucrări științifice și în toate compartimentele vieții culturale.

Limba română a cunoscut diverse influențe care i-au îmbogățit lexicul fără a altera esența latină. În opera istorică și critică a lui G. Călinescu, se remarcă diversitatea împrumuturilor din limbile romanice.

Prin operele sale istorice și critice, valoroase atât literar, cât și lingvistic, G. Călinescu a îmbogățit vocabularul limbii române.

G. Călinescu s-a afirmat ca poet, prozator, critic și istoric literar, profesor universitar, eseist, dramaturg, publicist. În ceea ce privește educația sa , se cunoaște faptul că primele două clase primare le face la Iași, următoarele două la București, acolo unde face și școala gimnazială, iar studiile medii la liceul Gheorghe Lazăr. Studiile universitare le încheie la Facultatea de litere și Filozofie, cu teza de licență Umanismul lui Garducci, în 1923.

Specialitatea la care era înscris, franceză-filosofie, i-a permis sa studieze limbi ca: latină, franceză, italiană, obținând licența în italiană și secundar franceză-română, dar a învățat singur, apoi, și spaniolă, germană, engleză, rusă.

[4] Zugun, 2000, p. 158.
[5] Groza, 2012, p.153.
[6] Zugun, 2000, p.174.
[7] Gheție, 1982, p.135.

Xenismele de origine spaniolă sunt bine reprezentate în opera lui G. Călinescu, fapt ce confirmă dorința sciitorului de a moderniza limba romînă prin împrumuturi, pe de o parte, varietatea și expresivitatea limbii, pe de altă parte.

Grija traducătorului de a asigura deplina înțelegere a sensului xenismelor se observă în varianta românească adăugată în text.

Cercetarea noastră are la bază un corpus de aproximativ 20 de cuvinte din limba spaniolă identificate în opera *Scriitori străini* de G. Călinescu. Analiza propusă urmărește aspecte lexico-semantice și frazeologice, morfologice, fonetico-ortografice și stilistice.

Opera *Scriitori străini*, apărută în 1967, cuprinde studii și eseuri privind literatura universală. *Scriitori străini* se remarcă, de asemenea, datorită lexicului elevat, prin care G. Călinescu introduce cuvinte de origine spaniolă, în frazele sale.

Astfel, sunt neologisme din limba spaniolă:

alferez, stejar, „Se angajează *alferez*, grad la care Cervantes nu va ajunge...” (SS, p.208);

alguazil, ofițer cu grad inferior al justiției, „...rănise cu spada, la Madrid, un *alguazil*...” (SS, p.207);

caballero, cavaler, domn, nobil, „Pentru el villano și *caballero* sînt simple conformații etice...” (SS, p.227);

canicula, cățea, „Pe Rapilius el face cățea, adică *canicula*, educatoare de secetă.” (SS, p.50);

caprichoso, capricios, „Dimpotrivă găsea că el publico...că este *caprichoso*...” (SS, p.686);

cuerdo, înțelept, „...cei care îl cunosc spun că e un *cuerdo* loco, un înțelept nebun...” (SS, p.226);

cura, preot, „El *cura* detestă comediile...” (SS, p.222);

disparates, absurdități, „...detestă comediile pline de *disparates*, de absurdități...” (SS, p.222);

don, domn, „Un hidalgo avea asemenea deșarta mîngîiere de a putea pune un *don* înaintea numelui, ca don Quijote.” (SS, p.205);

fama, reputație, „... Horațiu va ține în mod deosebit la buna reputație, la *fama*...” (SS, p.33);

fregona, ștergătoare de argintărie, „Costanza, la illustre *fregona*, ilustra ștergătoare de argintărie, are părul castaniu...” (SS, p.214);

gentes, oameni, „Aristocrația istorică, constituită în *gentes*, pierduse multe din pozițiile ei.” (SS. p.29);

honra, f., cinste, onoare, „Literatura spaniolă a ridiculizat la *honra* și el pundonor.” (SS, p.226);

labrador, plugar, țăran, cel care lucrează pământul, „... apoi urmează o nuntă de *labradores*...” (SS, p. 247);

licenciado, licențiat, „... bunicul lui Miguel, obținuse gradul de *licenciado*...” (SS, p.205);

ligaduras, bandaj, „... bărbatul o păcălise zicând că este medic și nefiind decît subchirurg che haze *ligaduras*, care bandajează.” (SS, p.206);

picaro, derbedeu, pungaș, golan, ticălos, „... un student devine cu ușurință un *picaro*...” (SS, p.208);

pundonor, m., simț al onoarei, „Literatura spaniolă a ridiculizat la honra și el *pundonor*...” (SS, p.226);

tia, mătușă, „Falsa mătușă la *tia* fingida, ... nu este altceva decît o proxenetă...” (SS, p.218);

villano, personaj negativ, „Pentru el *villano* și caballero sînt simple conformații etice...” (SS, p. 227).

Din punct de vedere morfologic, predomină substantivele: *alferez, alguazil, cura, disparates, don, fama, gentes, labradores, pundonor, tia, villano.*

Din punct de vedere lexico-semantic, hispanismele utilizate de autor în limba română au sensuri proprii şi figurate. Expresivitatea limbii se observă în uşurinţa cu care Călinescu utilizează sinonimele: *ladron* „hoţ" = *salteador* „tâlhar" = *picaro* „pungaş"; *hidalgo* (nobil spaniol) = *caballero* (nobil, domn, cavaler); *limpieza* (cinste, curăţenie) = *honra* (cinste, onoare) = *pureza* (puritate); *licenciado* (licenţiat) = *letrado* (instruit, învăţat).

Sursele împrumuturilor moderne, utilizate de G. Călinescu, au fost numeroase: franceză, latină, italiană, spaniolă, germană. Neologismele au uneori etimologie multiplă, fiind cuvinte la care forma este preluată din latină, iar sensul din limba modernă.

Aceste împrumuturi au produs în limba română dublete etimologice. Dubletele etimologice sunt cuvinte provenite din acelasi etimon prin filiere sau la date diferite.

O categorie reprezentativă a dubletelor etimologice este cea a cuvintelor ce aparţin aceluiaşi etimon prin moştenire şi împrumut. Multe din cuvintele latineşti moştenite în limba română au pătruns în limbile romanice din limbile franceză, italiană, spaniolă, reieşind numeroase dublete etimologice.

Cristian Moroianu[8], în *Dublete şi triplete etimologice în limba română*, face o clasificare a acestora. Din totalul cuvintelor analizate în această lucrare, sunt şi împrumuturi utilizate de G. Călinescu în operele sale, din limba spaniolă: *caballero*[9]*, s.m., din span. caballero< lat. caballerius); don*[10] *, s.m., din span don< dueño <lat. dominus*;

Fin cunoscător al limbii spaniole, G.Călinescu integrează aproape în fiecare frază câte un hispanism, pentru a fi cât mai aproape de esenţa realităţii atunci când vorbeşte despre literatura spaniolă.

O parte din hispanismele prezentate sunt inventariate în dicţionarele limbii române (DOOM, MDN, DCR_3), ceea ce demonstrează că astfel de cuvinte au asigurată o continuitate, prezenţa lor este necesară pentru a justifica spiritul limbii spaniole şi o anumită eleganţă în exprimare.

Împrumuturile lexicale sunt supuse, de obicei, unor procese de integrare, sub aspect fonetic şi morfologic, în sistemul limbii în care pătrund. *Integrarea se realizează în grade diferite, cea totală presupunând substituirea completă a trăsăturilor fonetice şi morfologice neconforme cu sistemul limbii în care sunt incluse cuvintele noi.*[11]

Adaptarea neologismelor nu pune deosebite probleme, deoarece limba română deţine un sistem fonetic variat, receptând fonetic cuvinte din alte limbi.

Din punct de vedere fonetico-ortografic, integrarea hispanismelor în limba română se face şi prin articulare, dar cu articol în formă românească, sau prin adăugarea sufixelor româneşti.

Majoritatea cuvintelor sunt neadaptate sistemului fonetico-ortografic al limbii române deşi există şi cuvinte adaptate. Aceste cuvinte au, în general, formă de nominativ-acuzativ.

Xenismele de origine spaniolă sunt numeroase şi uşor de parcurs, deoarece autorul le integrează cu uşurinţă în frazele româneşti, iar uneori scrie şi sensul.

Cuvintele de origine spaniolă folosite de G. Călinescu în opera istorică şi critică, reprezintă cea mai mare contribuţie românească în interpretarea fenomenului hispanic.

Umanist erudit al vremii sale, a avut atât temeinicia informaţiei, cât şi setea de erudiţie drept caracteristici.

Prin operele sale istorice şi critice, valoroase atât literar, cât şi lingvistic, G. Călinescu a îmbogăţit vocabularul limbii române, apelând la împrumuturi din limbi ca franceza, latina, italiana, spaniola, dar şi germana şi engleza.

[8] Moroianu, 2005.
[9] Ibidem, p.48.
[10] Ibidem, p.54.
[11] DŞL, 1997.

BIBLIOGRAPHY

Groza, Liviu, *Elemente de lexicologie*, ediția a doua revăzută și adăugită, București, Editura Universității din București, 2012.

Hristea, Theodor, *Sinteze de limbă română*, Bucureşti, Editura Albatros, 1984.

Iordan, Iorgu, *Istoria lingvisticii româneşti*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.

Moroianu, Cristian, *Dublete și triplete etimologice în limba română*, București, Editura Universității din București, 2005

Negrescu-Babuș, Inna, *Contact lingvistic și forme de manifestare a interferenței*, Institutul de Filologie al AȘM, Chișinău, 2012.

Stoichițoiu- Ichim, Adriana, *Vocabularul limbii române actuale*, Bucureşti, Editura ALL, 2001.

Zugun, Petru, Lexicologia limbii române, Editura Tehnopress, Iași, 2000.

SIGLE

DER, *Dicționarul etimologic român,* Ciorănescu, Alexandru, Editura Universidad de la Laguna, Tenerife, 1958-1967.

DȘL (*Dicționar general de științe. Științe ale limbii*), Bidu-Vrânceanu Angela, Călărașu Cristina, Ionescu Ruxăndoiu Liliana, Mancaș Mihaela, Pană Dindelegan Gabriela, Editura Științifică, București, 1997.

MDA, Academia Română, *Micul dicționar academic*, ediția a doua, Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan, București, Editura Univers Enciclopedic, 2010.

MDN, *Marele dicționar de neologisme*, ediția a X a, Marcu, Florin, Editura Saeculum Vizual, 2008.

Diccionario de la lengua española (DLE), Real Academia Española, 2014.

es.thefreedictionary.com

SURSE:

Călinescu, G., *Scriitori străini*, București, Editura pentru literatură universală, 1967.

ON ORALITY

Mariana Matei (Buciu)

PhD Student, University of Craiova

Abstract: The paper begins by presenting the role of speech, i.e. of real orality, in everyday life, but also the relationship between speech and writing. Then the concept of orality is defined, at the same time evincing the role played by artistic orality, as mimesis of real orality, in reviving the style of fiction. The paper also approaches the characteristics of orality and its two basic types: standard and substandard (popular speech, familiar speech, dialectal speech, slang). The theoretical perspective adopted throughout this paper is quite necessary for any future applied analysis of orality as a feature of the style of fiction.

Keywords: spoken language, oral culture, orality, standard, substandard.

1. Introducere

În plină eră a modernizării mijloacelor de comunicare, societatea contemporană trece, paradoxal, printr-o reală criză a comunicării. Cert este însă că atunci când contextul este unul favorabil, vorbirea, prin cuvintele şi necuvintele ei, prin apropierea fizică şi psihică pe care o presupune, prin privire, prin zâmbet ori prin inflexiunile diferite ale vocii, îl îmbogăţeşte atât pe emiţător, cât şi pe receptor, ,,întâlnindu-i" pe amândoi ,,întru" comunicare. Indiferent de formă, există un fond, o dorinţă intrinsecă a omului de a comunica şi de a relaţiona, pentru că el este, prin natura sa, o fiinţă socială. De fapt, viaţa noastră, societatea, limba şi cultura, totul înseamnă comunicare, iar de modul în care o facem depinde reuşita sau eşecul aspiraţiilor şi proiectelor noastre.

2. Relaţia dintre limba vorbită şi limba scrisă

La începuturile existenţei sale, omul descoperise calea către ceilalţi prin *vorbire*. Şi în epoca modernă el încearcă să redescopere noi punţi de comunicare, drumul către ceilalţi şi drumul către sine, tot prin *limba vorbită*. Interesul actual pentru *oralitate* se explică şi prin faptul că omenirea a trăit, dintru începuturi, în cultura orală. A urmat apoi cultura scrisului, cultura vizualului, după care, astăzi, asistăm la funcţionarea unor tehnologii revoluţionare care le contopesc într-un anumit fel pe toate celelalte, luând naştere noile mijloace de comunicare numite „digitale". Evoluţia mijloacelor de comunicare este dată de necesitatea crescândă a oamenilor de a comunica. Prin apariţia internetului şi a dezvoltării noilor tehnologii de transmitere a informaţiei, a apărut *oralitatea digitală***,** care constă în ineditul mixaj dintre elementele oralităţii şi limba scrisă, numită de lingvişti şi *cyberscriere* sau *cyberlimbaj*[1]. Această stare de lucruri poate fi observată astăzi şi în ţara noastră, unde toate mijloacele de comunicare enumerate mai sus coexistă, dar tot cultura orală este aceea care deţine supremaţia.

Indiferent de mijloace, tendinţa lingvistică contemporană este aceea de a îngădui exprimării literare standard să se dinamizeze şi să se actualizeze în permanenţă, să se adapteze variantelor colocviale, vii ale limbii, prin reducerea uzului registrului protocolar. Poate din

[1] Constantin Mladin, *Spre o recodare a modului de comunicare scripturală. Sau despre tirania românească şi contextul european*, Iaşi, Editura Alfa, 2008, p. 239.

această cauză, scriitorii optează pentru transpunerea limbii orale în scris, pentru reinventarea *oralității,* prin integrarea originală a resurselor acesteia în compoziția operelor lor.

Pentru lingvistica modernă, *limbajul oral* sau *oralitatea* constituie o adevărată provocare, domeniul fiind îmbogățit an de an cu perspective și abordări dintre cele mai interesante. Astăzi se vorbește de o perspectiva inter și transdisciplinară de analiză a limbajului oral, acesta fiind disputat de discipline precum istoria limbii, știința comunicării, dialectologia, sociolingvistica, psiholingvistica, etnometodologia, pragmatica, stilistica, filosofia limbajului, lingvistica integralistă, datorită resurselor sale inepuizabile, dinamice și revitalizante. Dintre toate sinonimele verbului *a vorbi*, înregistrate în lucrările de specialitate, cel care ne atrage atenția, în mod deosebit, datorită expresivității sale, este popularul *a rosti*. *Vorbirea* sau *rostirea* are o existență egală cu vârsta ființei umane, fiind primul mijloc de comunicare și de transmitere a culturii. Termenul *rostire*, prin semnificațiile sale profunde, este însă mai interesant decât *vorbire*. *A rosti* (*rostire)* este derivat de la substantivul *rost* (< lat. *rostrum* = ,,gură", ,,deschizătură", ,,orânduială"). Un termen așa de bogat în sensuri, precum *rost*, a păstrat, în mod miraculos, legătură originară dintre *cuvânt* și *ordinea rațională* (*logosul*). Dacă rostim ceva înseamnă că exprimăm un lucru și punem în ordine unul. Așadar, românescul *rostire* conține în sine mare parte din sensul lui *logos,* astfel încât, citatul biblic ,,La început a fost *Cuvântul*", ar putea fi redat firesc prin: ,,La început a fost *Rostirea*," adică *punerea în rost*[2]*, rostuirea* lucrurilor. Deși *limba vorbită, rostită* sau *orală* a fost primul, dar și singurul mijloc de comunicare și de transmitere a culturii pentru o perioadă istorică îndelungată, ea a fost considerată ,,o cenușăreasă"[3], o zonă periferică de interes pentru lingviștii români, până pe la începutul secolului al XX-lea. Predilecția lingviștilor pentru *limba scrisă* foarte respectată, în detrimentul *limbii vorbite,* se justifică prin faptul că prima aduce o imagine de stabilitate și de unitate, pe când a doua, fiind mai dinamică, este și mai instabilă[4]. De-a lungul timpului, cele două aspecte ale limbii s-au aflat alternativ în centrul atenției cercetătorilor români, între *limba scrisă* și *limba vorbită* existând, în permanență, determinări reciproce. *Limba scrisă* a fost creată pe baza *limbii orale*, iar, ulterior, limba scrisă a evoluat progresiv în aspectul riguros, cu legi și caracteristici structurale distincte, influențând, în mod firesc, exprimarea orală. Aspectul scris al limbii, normat și riguros în esența lui, a fost recunoscut de cercetători ca limbă de cultură, ca *limbă literară*. *Limba literară* este variantă a limbii naționale, iar ,,de caracterul normat al acesteia este legat și caracterul ei unitar"[5]. ,,Caracterul îngrijit, controlat și lipsit de spontaneitate" este considerat de lingviști ,,prima condiție a unei limbi de a fi literară"[6], pe când caracterului normat i se oferă o poziție secundară în sfera de trăsături ale acesteia. Limba literară apare într-un anumit moment istoric, favorizat de un context sociocultural, are un punct de plecare, se dezvoltă procesual și evolutiv, iar ,,cristalizarea" ei nu este niciodată finalizată. *Limba română literară* are un aspect vorbit și unul scris. Subliniem faptul că *limba literară vorbită* nu trebuie confundată cu *limba vorbită* în totalitatea ei și că nu toate fenomenele limbii vorbite trec în limba scrisă, iar dintre acestea numai unele ajung să intre în *limba literară*. Aspectul cel mai răspândit însă al *limbii vorbite*, utilizat în toate regiunile țării, în comunicarea orală este *limba populară*. Chiar dacă există diferențe regionale, există un cod pe care îl înțeleg toți vorbitorii, indiferent de graiul lor originar. Limba vie (vorbită) și limba populară (răspândită) sunt într-o permanentă modificare. *Limba populară* funcționează în funcție de *norma lingvistică*, adică în funcție de legea care impune un cuvânt datorită uzului, folosirii sale în exprimare, în timp ce *limba scrisă* se supune *normei literare*, adică unor reguli create prin convenție de către

[2] Constantin Noica, *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, București, Editura Eminescu,1987, p. 20.
[3] Constantin Milaș, *Introducere în stilistica oralității*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988, p. 12.
[4], Margareta Manu-Magda, *Limba română vorbită*, în *Gramatica limbii române,* vol. II, *Enunțul.* București, Editura Academiei Române, 2005, p. 829.
[5] Iorgu Iordan, *Limba literară. Privire generală*, în *LR*. III.6, 1954, p. 55.
[6] Ion Coteanu, *Româna literară și problemele ei principale*, București, Editura Științifică, 1961, p. 10.

cercetătorii din domeniu[7]. *Norma lingvistică* se traduce prin „cum se spune", iar norma literară prin „cum trebuie să se spună"[8]. *Norma literară,* fiind rezultatul unei evoluții îndelungate, este fixă, iar rostul ei este acela de a consacra un singur uz pentru o perioadă lungă de timp. Schimbarea *normei literare* este rezultatul presiunii *normei lingvistice.*

3. Conceptul de oralitate

Conceptul de *oralitate*, într-o primă accepțiune a termenului, reprezintă totalitatea manifestărilor redate prin graiul viu, respectiv orice act verbal rostit față în față, creat de doi oameni, care vor să comunice, dar *să se și comunice*. Considerăm, în acest sens, că într-un context sociocultural bine definit, *oralitatea* interacțiunilor noastre verbale poate avea conotații pozitive, când actul de comunicare se realizează cu succes, mesajul fiind recepționat corespunzător intenției cu care a fost emis, dar poate avea și conotații negative, din cauza lipsei de instruire sau a altor disfuncționalități produse în acte de comunicare imperfecte, din care pot rezulta nefericite „bețiide cuvinte". Având în vedere aspectele pozitive, distingem *oralitatea reală*, pe care o utilizăm cu toții, în viața cotidiană, pentru a ne înțelege cu cei cu care interacționăm. Lingviștii au identificat patru *caracteristici* fundamentale ale *oralității reale*, ținând cont de specificul relației de comunicare concretă pe care aceasta o presupune: *comunicarea directă* („face-to-face"), *realizarea sonoră*, *spontaneitatea* și *secvențialitatea*. *Comunicarea directă* presupune pe lângă mijloacele verbale utilizate și folosirea unor elemente accesorii importante precum: mijloacele nonverbale (mimica, gestica etc.), mijloacele paraverbale (variațiile de ritm al rostirii, pauzele, intonația, accentul afectiv etc.), dar și mijloacele extraverbale (contextul social, istoric, cultural). *Realizarea sonoră* înseamnă reprezentarea acustică a situației de comunicare. *Spontaneitatea* mesajului oral este aceea care facilitează manifestarea directă și liberă a afectivității. Datorită spontaneității pot rezulta inovații interesante în materie de limbaj și de exprimare, dar se poate instala și o recurență fastidioasă a clișeelor, a expresiilor deja existente, ce pot trăda diverse logofobii ale interlocutorilor: „Caracterul improvizat (datorat spontaneității vorbirii) și nonpersistența mesajului oral explică gradul ridicat de redundanță a acestuia și prezența masivă a tiparelor (clișee) la toate nivelele structurii lingvistice, inclusiv la cel al organizării pragmatic-discursive"[9]. În ceea ce privește *secvențialitatea*, exprimarea orală se caracterizează prin linearitate temporală susținută de coordonarea sintactică și de repetiție, de autocorectare și de autorepliere, prin reformularea unor construcții sintactice greșite, anacoluturi sau dislocări sintactice.

Pe lângă comunicarea directă, pe lângă aspectele colocviale, oralitatea este proprie oricărui discurs public sau text scris, redat într-o formă orală, după modelul limbii vorbite. Este vorba de cea de-a doua accepțiune a termenului, și anume *oralitatea* ca totalitate a *manifestărilor limbii vorbite transpuse în scris*. O*ralitatea* presupune și procesul, și produsul transformării oralului în scriptic, cu grija constantă de a nu se pierde ceva din savoarea și prospețimea cuvântului rostit. Sub bagheta magică a scriitorului, se naște oralitatea ca trăsătură a unui stil viu și inconfundabil. *Oralitatea* este, așadar, puntea de legătură între vorbire și scriere, este cea prin care se materializează imaterialul și se concretizează nu numai exprimabilul (verbalul), ci și inexprimabilul (nonverbalul, paraverbalul). Iar dacă opera literară este o realitate transfigurată, un mimesis al realității, considerăm că și oralitatea stilului unui scriitor − *oralitatea artistică* −

---

[7] Ion Gheție, *Introducere în studiul limbii române literare*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982, p. 50.În altă ordine de idei, au existat păreri cum că originea limbii literare ar fi comună cu apariția literaturii folclorice, idee lipsită de vreun temei real, pentru că limba literară s-a creat într-o anumită perioadă de dezvoltare culturală, iar nu în epoca atât de îndepărtată și neevoluată cultural a apariției primelor creații populare. […]. Așadar, normele existente în producțiile folclorice nu sunt norme literare, ci norme lingvistice…Limba literară există la nivelul aspectului artistic și al aspectelor nonartistice ale limbajului cult, iar *limba folclorului* reprezintă aspectul artistic al *limbajului popular.*

[8] Eugeniu Coșeriu, *Sistem, normă și vorbire* în *Teoria limbajului și lingvistica generală,* ediție de Nicolae Saramandu, București, 2004, p. 51.

[9] Margareta Manu-Magda, *Limba română vorbită*, în *Gramatica limbii române*, vol. II, *Enunțul,* București, Editura Academiei Române, 2005, 830.

este *un mimesis al vorbirii*, al *oralității reale*. Această *calitate particulară* a stilului unei scrieri beletristice de a părea vorbit creează iluzia autenticității: ,,Rezultat al intenţiei autorului de a potenţa impresia de autenticitate a discursului artistic şi de a-şi individualiza personajele, *oralitatea literară* presupune selecţia şi stilizarea elementelor de limbă vorbită, deci o evaluare, dozare şi prelucrare a acestora”[10]. Oralitatea dă expunerii un caracter spontan și viu, emotiv și ludic, natural și direct, atât în notarea particularităților vorbirii personajelor aparținând unui anumit mediu social, cât și în narațiunea propriu-zisă. Din punctul de vedere al mijloacelor și procedeelor folosite, *oralitatea* presupune totalitatea straturilor stilistice active de la toate nivelurile limbii (fonetic, ortografic, lexical, frazeologic, gramatical), care conțin atât elemente lingvistice ,,serioase” subordonate normelor literare, cât și elemente lingvistice ,,pitorești”, care ignoră aceste norme și-și afirmă, liber, propriile legi nescrise și neconvenționale.

Cuvântul *oralitate* este format prin derivare cu sufixul *-itate,* de la cuvântul de bază *oral*. Termenul *oral* este înregistrat în dicționar cu patru accepțiuni: *canal* prin care este menținută comunicarea dintre emițător și receptor; *cod* folosit pentru a se transmite mesaje sau semnale acustice dintr-o limbă, deschis variantelor socioteritoriale ale limbii; *comunicare* ce își are propriile norme și este realizată prin mijloace mixte de expresie; *stil* ce presupune o reprezentare acustică, și nu vizuală. *Stilul oral* se situează nu numai în opoziție cu *stilul scris*, ci și la un nivel superior de interes, din punctul de vedere al firescului exprimării, al impresiei de spontaneitate pe care o produce, pe când ,,*stilul cult*, scriptic, pare câteodată artificios”[11]. La începutul secolului al XX-lea[12] se vorbea despre funcția socială a limbii, iar *stilul* începuse să fie analizat în strânsă legătură cu *vorbirea,* ca fenomen de limbaj. *Stilul oral* însumează diferitele moduri de a integra limba vorbită în compoziția unei opere literare. Conceptul a fost pentru prima dată folosit de către Jean Boutiére (*Viața și opera lui Ion Creangă,* 1930), cu prilejul cercetării stilului operei lui Ion Creangă. Prin sintagma ,,mai mult oral”, el sugera acea realizare magistrală a impresiei de vorbire autentică, de mimesis al vorbirii, tipică lui Creangă[13]. O serie de scriitori francezi propuneau ca *stilul oral* să fie neapărat introdus în creația literară, ca, prin brizanța lui, să dea viață operei, pe care limba scrisă (percepută ca moartă), nu i-o putea asigura. La noi, criticii literari au fost aceia care au adus în literatură sintagma *stil oral.* Conceptul desemna nu numai graiul viu, ci și o caracteristică fundamentală a creației literare populare, concretizată în naturalețea și prospețimea meșteșugului artistic al creatorilor anonimi. Indiferent de denumire, studiul *stilului oral* înseamnă studiul particularităţilor gramaticale, lexicale, fonetice ale limbii. Potrivit unor lingviști, s*tilul vorbirii orale* ocupă un loc important în paradigma stilurilor funcționale, pentru că exprimă, într-un mod viu, firesc, direct, spontan și nepretențios, idei și sentimente umane[14]. Există însă și cercetători care consideră că stilul oral, popular (colocvial, familiar, cotidian etc.), dominant informal, *nu* poate acumula caracteristicile proprii unui *stil funcţional*[15], pe motiv că nu există un text concret, riguros construit, nu are o funcție de bază (de obicei, sunt activate mai multe funcții simultan), nu respectă și chiar încalcă normele limbii

[10] Angela *et alli*. Bidu-Vrânceanu, *Dicționar general de științe ale limbii*, București, Editura Științifică, 1997, p. 248.
[11] Idem, *ibidem.*
[12] Dicotomii precum *limbă* (langue) − *vorbire* (parole), *social* − *individual*, *sincronie* − *diacronie, sintagmatic* − *paradigmatic, semnificant* − *semnificat* au fost aduse pentru prima dată în orizontul cercetării lingvistice de Ferdinand de Saussure (*Cours de linguistique générale*, 1916) și au devenit puncte de reper atât pentru structuraliști, cât și pentru cei de alte orientări. *Cursul* lui Saussure a făcut, cu adevărat, istorie servind drept cadru de referință pentru întreaga lingvistică a secolului al XX-lea. Teoria lui are un rol fundamental în istoria lingvisticii, deoarece cu ea se face ,,marea cotitură” de la *lingvistica istorică* la cea *sincronică*. Natura limbii este fundamental *orală*, fiind un mijloc de comunicare de sine stătător, independent de transpunerea sa grafică.
[13] Apud Constantin Milaș, *Introducere în stilistica oralității*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988, p. 55.
[14] Vitalie Marin, *Stilistică și cultivare a vorbirii*, Chișinău, Editura Lumina, 1991, p. 73.
[15] Viorica Molea, *Oralitatea în configurația stilurilor funcționale*, în LR., nr.3, anul XXVII, Chișinău, 2017, p. 68, http://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&n=3394, accesat 3.XI.2019.

literare (în comunicarea orală *substandard*) şi nu are nici vreun mesaj concludent. *Stilul oral* trebuie astfel considerat un mod de exprimare, mai degrabă, caracterizat prin utilizarea unui limbaj extrem de variat (idiostilul), având ca obiectiv convingerea receptorului şi satisfacerea nevoii de comunicare.

Aşadar, considerăm că *stilul oral nu* este un *stil funcţional*, ci mai degrabă un mod aparte de exprimare a *stilului beletristic*, o caracteristică a acestuia, pe care o numim *oralitate,* calitate conferită de folosirea mijloacelor şi formelor specifice vorbirii. *Oralitatea* contribuie la revitalizarea stilului unui scriitor, la ,,schimbarea la faţă" a întregului edificiu artistic, pentru ca mesajul să ajungă mai uşor la cititorul de azi, prea greu de ,,cucerit", prea puţin interesat de ,,a fi", prin lectura de calitate. Şi criticii literari recomandă ca discursul narativ actual să se revigoreze, să se reînnoiască, să se reinventeze în baia de naturaleţe şi de libertate a oralităţii stilului. În literatura secolului al XXI-lea discursul marcat de *oralitate***,** care coexistă cu tentaţia ficţiunii hiperlivreşti, este menit să anihileze senzaţia de sufocare şi de artificialitate a acesteia şi să-şi potenţeze capacitatea de persuasiune, tocmai prin cultivarea ,,cuvântului viu" şi prin valorificarea prospeţimii acestuia, mizând din ce în ce mai mult pe un cititor cultivat.

4. Tipuri de oralitate. Standardul şi substandardul

Oralitatea şi *limba vorbită* sunt două concepte diferite. *Limba vorbită* şi *limbajul popular* sunt manifestări particulare ale *oralităţii* şi sunt considerate *straturi lingvistice orale*. Dar *limba vorbită* reprezintă numai aspectul *colocvial* al oralităţii, pentru că oralitatea mai include şi *discursul.*

Într-o primă clasificare, în funcţie de criteriul literar − nonliterar, de scopul comunicării, de context şi de tipul locutorilor, lingviştii au identificat *două tipuri de oralitate*: *oralitatea standard* care prezintă caracteristicile unui limbaj cultivat, citadin, conform cu normele limbii române literare contemporane, la toate nivelurile acesteia (fonetic, lexical, morfologic, sintactic) şi *oralitatea substandard*, care prezintă caracteristici diferite, neconforme cu normele limbii literare în vigoare, de tip, mai degrabă, rural sau suburban.

Limbajul *standard* reprezintă forma curentă a limbii literare, ansamblul elementelor lingvistice culte, nediferenţiate în funcţie de condiţiile impuse exprimării de construcţia artistică a mesajului sau de regulile existente în limbajele tehnico − ştiinţifice. Limbajul literar *standard* reprezintă *vorbirea şi scrierea cultă* nespecializate, pe când *limbajul popular* se încadrează în conceptul mai larg al *oralităţii* şi al celui mai restrâns de *limbă vorbită*, intrând în categoria actelor verbale marcate stilistic sau a *substandardului*.

O clasificare interesantă a elementelor de oralitate realizează Dumitru Irimia (*Introducere în stilistică,* 1999). El distinge ,,*oralitatea originară/primară*, caracterizată printr-un grad înalt de omogenitate stilistică în interiorul *limbajului popular* şi *oralitatea derivată/secundară*, caracterizată prin reducerea omogenităţii stilistice"[16]. *Oralitatea originară* sau *primară* cuprinde, aşadar, *limbajul colocvial, familiar, popular, argotic, regional, vulgar*, care reprezintă *substandardul*, iar *oralitatea derivată* sau *secundară* cuprinde *limbajul* conversaţional *neutru* şi *discursul* (adică *standardul*).

Termenul *substandard* a fost introdus în lingvistică de către cercetătorul german Klaus Bochmann (2004). Ţinând cont de statutul neoficial, informal al acestuia, el îl defineşte drept negativ, necaracteristic *standardului,* specific ,,categoriilor sociale inferioare, dar folosit şi în limba vorbită a păturilor sociale superioare, predominant oral, regional"[17]. Registrul lexical ce defineşte *oralitatea substandard* este *limbajul popular*. Toate elementele lexicale *substandard* (expresive, vulgare, argotice, regionale, neologice la modă etc.) derivă din *limbajul popular*. El este fundamentul unei limbi, este baza de la care pornesc toate variantele stilistice ale limbii şi

[16], Dumitru Irimia, *Introducere în stilistică*, Iaşi, Editura Polirom, 1999, p. 121.
[17], Klaus Bochmann, *Limba română: istorie, variante, conflicte, o privire din Afară*, Chişinău, Editura Cartdidact, 2004, p. 151.

limba cultă, civilizată a unui popor. Astfel, *substandardul*, reprezentat de conceptul colectiv de *limbaj popular*, se concretizează în următoarele trei variante: *limbajul familiar* sau *colocvial* (conversația lejeră, neîngrădită social sau limba vorbită, independentă de variante); *limbajul vulgar* (argotic, al grupurilor sociale marginale) și *limba română regională* (variante regionale bazate pe limba standard)[18]. *Oralitatea substandard* presupune abateri de la normele limbii române literare și straturi lexicale sau registre funcțional − stilistice. Alte caracteristici ale acestuia sunt: eterogenitatea stilistică, afectivitatea, creativitatea metaforică și conotațiile, intenționalitatea, subiectivitatea, spontaneitatea, persuasiunea, funcția expresivă și fatică. *Oralitatea substandard* poate fi întâlnită atât în formula *face-to-face*, cât și în textele literare scrise, elaborate, evidențiind fondul pragmatic și reflexiv − stilistic al acestora. Trebuie menționat însă că cei mai mulți dintre lingviști nu fac o delimitare strictă între termenii *colocvial, familiar, popular, regional* și *limbă vorbită*, ceea ce poate face dificilă cercetarea acestora din diverse puncte de vedere. Uneori se pot ivi chiar confuzii de termeni, cauzate de libertatea prea mare de manifestare a oralității: ,,Comunicarea de tip oral este mai permisivă, unele elemente de limbă pot aparține registrelor *nonstandard* ale comunicării": limbajul popular, argotic sau regional, ,,pentru care este specific uzul oral"[19].Termenul *colocvial***,** în limba vorbită, desemnează ambele tipuri de oralitate (*standard* și *substandard*). *Limbajul colocvial* poate fi *colocvial − familiar* (*colocvial−popular*), care se apropie de *substandard*, și *colocvial neutru*, care se apropie mai mult de *standard*. *Limbajul colocvial − familiar* prezintă toate caracteristicile de bază ale oralității, precum: *familiaritatea, spontaneitatea, afectivitatea, caracterul informal.* Elementele care alcătuiesc limbajul *colocvial − familiar* sunt: cuvintele argotice, elementele de jargon, regionalismele, diminutivele, hipocoristicele, augmentativele, unitățile frazeologice, peiorativele, elementele vulgare, familiare, imprecațiile, onomatopeele, interogațiile retorice, exclamativele etc. Existența fondului afectiv al *limbajului colocvial* a fost subliniată și de Eugeniu Coșeriu (2009). Cercetătorul identifică trei tipuri de varietăți stilistice: varietatea *diatopică* (diferențe dialectale), varietatea *diastratică* (diferențe de ordin social și cultural din comunități lingvistice) și varietatea *diafazică* adică diferențe impuse de intenția exprimării, între modalitățile de vorbire, adică cine vorbește, cu cine, despre ce, în ce circumstanțe sau stil[20].

Referitor la *limbajul vulgar, argotic,* acesta este definit drept limbaj al criminalilor și limbaj al grupărilor formate din elevi, studenți, medici, soldați, meseriași, navetiști, artiști etc., adică tot ceea ce trece din limba vulgară în cea cultă și iese în evidență prin naturalețe, grosolănie sau vulgaritate. Există *argoul pungașilor*, *argoul special al meseriașilor* și *argoul modern. Argoul* este un vocabular secret, născut din dorința acelora care îl folosesc de a nu fi înțeleși de cei din jur, dar care, astăzi, este cunoscut de întreaga societate, aceasta fiind una mai deschisă la nou, mai neconvențională[21].

Faptele de limbă *dialectale* și cele *populare* fac parte din categoria *variantelor lingvistice nenormate* (neconforme cu norma prescriptivă, academică), în opoziție cu faptele de limbă *standard* și *literare* (culte), considerate *variante normate* la nivelul comunicării scrise[22]. Deosebirea dintre *dialectal* (regional) și *popular* se referă la aria de răspândire a faptelor

[18] idem, *ibidem*: 152.
[19] Margareta Manu-Magda, *Limba română vorbită*, în *Gramatica limbii române*, vol. II, *Enunțul,* București, Editura Academiei Române, 2005, p. 829.
[20] Eugeniu Coșeriu, *Omul și limbajul său. Studii de filozofie a limbajului, teorie a limbii și lingvistică generală*, antologie de Dorel Fânaru, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza", 2009, p. 38.
[21] Klaus Bochmann, *Limba română: istorie, variante, conflicte, o privire din Afară*, Chișinău, Editura, Cartdidact, 2004, p. 153: „Caracterul secret s-a pierdut odată cu mobilitatea socială și cu deschiderea grupurilor sociale din lumea modernă. Dovezi ale acestor deschideri sunt expresiile colocviale, argotice, care astăzi sunt cunoscute oricărui român și care prin intermediul literaturii și-au făcut apariția și în cercurile elevate, și în lingvistică: *mișto* (bun, frumos*), a cânta* (a trăda), *a arde* (a păcăli), *bombă* (cârciumă), *elefant* (cel care face cinste)".
[22] Magdalena Vulpe, *Opera lingvistică. Dialectal, popular, vorbit*, vol. I. Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2004, p. 77.

lingvistice respective. *Limbajul dialectal* sau *regional* este folosit în regiunile istorice şi actuale ale poporului român, pentru care au fost elaborate atlase lingvistice pe regiuni. Limbajul dialectal sau regional aparţine limbii vorbirii orale, populare şi nu aparţin limbii literare. Limbajul popular se poate utiliza ,,atât în vorbirea curentă, cât şi în literatura populară de imaginaţie, având valenţe estetice"[23].

Limbajul popular unifică toate elementele *oralităţii primare*, ale *substandardului*. Caracteristica distinctă a limbajului popular este reprezentată de marca stilistică a elementelor verbale folosite, adică, prin *popular* se subînţelege *afectiv, colorat stilistic, estetic*. Opoziţia *limbă populară − limbă literară* este ,,opoziţia stilistică fundamentală"[24], *limba populară* fiind un concept abstract şi *generalizant*, cu trăsături orale, *supradialectale*. Lăudat pentru bogăţia sa expresivă, *limbajul popular* este supus de cultura „înaltă" unei selecţii foarte riguroase, ajungând să-şi depăşească propria condiţie, de *limbaj substandard.* Aşadar, nu trebuie să atribuim *substandardului* înţelesul de domeniu periferic sau indecent, ci înţelesul obişnuit de ,,nestandard", adică cel care nu îndeplineşte condiţiile *standardului*. Referitor la nivelurile şi tipurile diferite de expresivitate ale oralităţii, menţionăm că *limbajul popular* cu expresivitate sa majoră, dar lentă, nu poate fi scos din categoria generală a *substandardului* lingvistic. *Limbajul popular* întruneşte toate aspectele oralului (oralităţii), care nu ţin de *literar*, de *standard*, adică toate elementele *substandardului*. Pe de altă parte, *popular* înseamnă conotativ, o întrunire a tuturor manifestărilor de limbaj care ţin de spiritul naţional al unei limbi aflate în evoluţie. De aceea, limbajul popular este utilizat, în mare măsură, în textele artistice care câştigă în autenticitate, originalitate, caracter ingenuu şi neaoş[25].

Chiar dacă *oralitatea* este percepută, în general, ca o abatere de la normă, considerăm că acest lucru nu vizează toate aspectele ei, fiindcă dimensiunile *oralităţii standard* sau ale *oralităţii secundare* sunt foarte apropiate de normele limbii literare. Aceasta ţine de limbajul oral cultivat, utilizat în instituţiile de cultură, civilizate din mediul citadin, care se deosebeşte de limbajul oral, rural, considerat, până nu de mult timp, singurul reprezentativ. Aspectul urban oral al limbii, diferit de cel rural, este mai apropiat de limba literară prin trăsăturile sale. Mediul urban influenţează ,,culturalizarea limbajului oral prin existenţa contextului extraverbal şi al activităţilor socioculturale"[26]. Alte aspecte ale oralităţii ce se înscriu cumva tot pe linia limbii literare, sunt cele aparţinând argoului tinerilor, cuvinte neprevăzute în dicţionare, precum *random, really* (interogativ), *vibe, whatever, bro* (de la eng. *brother*) etc.

5. Concluzii

Considerăm că, în viaţa cotidiană, ne aflăm, constant, în zona *oralităţii secundare*, ca persoane instruite, care performează acte de vorbire corecte, din punct de vedere logic şi gramatical. Dar, simţind, uneori, acut, monotonia comunicării noastre cu ceilalţi, încercăm să spargem tiparele exprimării şi ale relaţionării *standard* şi să aducem puţină culoare şi afectivitate în modul propriu de exprimare, plasându-ne voit chiar în mijlocul *oralităţii primare***,** al *substandardului*, ca ,,o întoarcere la izvor", la origini, când cuvântul rostit era ,,altfel" şi ,,greu" de sensuri. Despre o întoarcere la originaritate, la limbajul popular, ca garanţie a originalităţii, este vorba şi în sfera literaturii, scriitorii reuşind, prin apelul la *oralitatea substandard*, mai ales, să-şi revigoreze stilul. Oralitatea nu este un stil funcţional, ci o trăsătură particulară a stilului beletristic, pe care scriitorii au reînceput să o cultive, pentru a-şi redefini ,,vocea" artistică.

BIBLIOGRAPHY

[23] Ion Coteanu, *Stilistica funcţională a limbii române*, vol. I, II, Bucureşti, Editura Academiei RSR, 1973, p. 91.
[24] Idem, *ibidem*: 100.
[25] Dumitru Irimia, *Introducere în stilistică*, Iaşi, Editura Polirom, 1999, p. 244.
[26] Klaus Bochmann, Vasile Dumbravă, *Limba română vorbită în Moldova istorică*, vol. I. Leipzig, Editura Universităţii din Leipzig, 2002, p. 307.

Bidu-Vrânceanu, Angela *et alli*., *Dicționar general de științe ale limbii*, București, Editura Științifică, 1997.

Bochmann, Klaus, *Limba română: istorie, variante, conflicte, o privire din Afară*, Chișinău, Editura Cartdidact, 2004.

Bochmann, Klaus, Vasile Dumbravă, *Limba română vorbită în Moldova istorică*, vol. I. Leipzig, Editura Universității din Leipzig, 2002.

Coșeriu, Eugeniu, *Sistem, normă și vorbire* în *Teoria limbajului și lingvistica generală,* ediție de Nicolae Saramandu, București, 2004.

Coşeriu, Eugeniu, *Omul şi limbajul său. Studii de filozofie a limbajului, teorie a limbii și lingvistică generală*, antologie de Dorel Fânaru, Iași, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", 2009.

Coteanu, Ion, *Româna literară și problemele ei principale*, București, Editura Științifică, 1961.

Coteanu, Ion, *Stilistica funcțională a limbii române*, vol. I, II, București, Editura Academiei RSR, 1973.

Gheție, Ion, *Introducere în studiul limbii române literare*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982.

Iordan, Iorgu, *Limba literară. Privire generală*, în *LR*. III.6, 55-56, 1954.

Irimia, Dumitru, *Introducere în stilistică*, Iași, Editura Polirom, 1999.

Manu-Magda, Margareta, *Limba română vorbită*, în *Gramatica limbii române*, vol. II, *Enunţul.* București, Editura Academiei Române, 2005.

Marin, Vitalie, *Stilistică şi cultivare a vorbirii*, Chișinău, Editura Lumina, 1991.

Mladin, Constantin, *Spre o recodare a modului de comunicare scripturală*. *Sau despre tirania românească și contextul european*, Iași, Editura Alfa, 237-248, 2008.

Milaș, Constantin, *Introducere în stilistica oralității*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988.

Molea, Viorica, *Oralitatea în configurația stilurilor funcționale*, în LR., nr.3, anul XXVII, Chișinău, 2017, http://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&n=3394, accesat 3.XI.2019.

Noica, Constantin, *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, București, Editura Eminescu,1987.

Vulpe, Magdalena, *Opera lingvistică. Dialectal, popular, vorbit*, vol. I. Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2004.

TEXTILE TERMS IN PHRASEOLOGY

Angelica Preda

PhD Student, University of Craiova

Abstract: The phraseology is the linguistic branch which studies the fixed joins of words. These get form through an intense utilisation of some lexeme groups, and the elements, older in language, are reunited in new associations with some stylistic values. The textile terminology is a considerable old one in the history of humanity, and the terms are known by the most of the speakers. Consequently, the presence of some lexemes from the textile field in the structure of the phraseological units is natural. The universality of this technical language is supported by the creation of some phraseological structures with textile terms in more languages.

Keywords: phraseology, term, textile, popular language

În respectivul articol ne-am propus analiza stilistică a unor structuri frazeologice construite cu termeni textili, precum și compararea unor frazeologisme românești cu corespondentele din limbile franceză și engleză, ilustrând astfel universalitatea limbajului textil, dar și a gândirii creatoare lingvistice.

Obiectul de studiu al frazeologiei îl reprezintă îmbinările fixe de cuvinte. În această sintagmă sunt incluse expresiile, locuțiunile, cuvintele compuse. Alți lingviști menționează și proverbele și zicătorile.

Unitățile frazeologice reprezintă geniul creator lingvistic al unei nații, fiind rezultatul unei spirit inovativ, dar și al unei bune cunoașteri a limbii și civilizației poporului respectiv. Ele reprezintă documente lingvistice al evoluției limbii și culturii. Înțelesul unei structuri frazeologice nu este o sumă a sensurilor elementelor componente, ci dimpotrivă, uneori nu are nicio legătură semantică cu lexemele utilizate. Întregul compus primește un sens nou, figurat, expresivitatea fiind o caracteristică a unităților frazeologice. La baza realizării acestor structuri stau figurile de stil, comparații, metafore, metonimii, hiperbole, urmărind obținerea unui efect stilistic de exagerare, ironie, de superlativ absolut etc.

Referindu-ne la delimitatea conceptelor de expresie, locuțiune, cuvânt compus, clișee, îmbinare frazeologică, menționăm faptul că acest lucru este dificil de realizat, aspect observat și în inconsecvența existentă în dicționare. Structurile sunt menționate în mod diferit de la o lucrarea la alta și nu există un punct de vedere unanim al lingviștilor asupra acestor noțiuni. Ca modalitate de constituire în timp, se presupune că inițial grupurile au fost expresii, apoi locuțiuni și mai târziu s-au sudat într-un cuvânt compus. Luând în discuție criteriul expresivității, se consideră că un grad mai mare îl au expresiile, locuțiunile mai păstrează într-o anumită măsură o notă afectivă, iar cuvintele compuse pierd caracteristica stilistică.

Un criteriu important în acordarea statutului de locuțiune îl constituie prezența unei „anomalii”[1]. Aceasta ar fi reprezentată de o formă nemotivată de feminin în loc de masculin (*cu nemiluita, de-o șchioapă, pe nepoftite, a scoate din sărite*), forme singular (*pe sprânceană, a o lua la picior*) sau de plural (*a bate câmpii, în toate mințile*), prezența unor numerale (*a tăia firul în patru, a lua la trei păzește*) sau a unor arhaisme (*a avea habar, a-i veni de hac, cu toptanul, pe*

[1] Termenul „anomalie” este menționat de către Cecilia Căpățînă, în lucrarea *Limba română. Locuțiunile*.

brânci), forme de plural la substantive singularia tantum (*a mânca răbdări prăjite, a-i îngheța ficații de frică, a-l apuca răcorile*), prepoziții utilizate cu valori deosebite de cele din limba literară (*a avea de furcă, a afla ac de cojocul cuiva*).[2]

În procesul denominativ al unor realități, au fost adesea utilizate metafora, metonimia și sinecdoca, totul pornind de la o asemănare între diverse elemente mai vechi și mai noi. Pierderea efectului stilistic al figurilor utilizate în cadrul terminologiilor, a determinat numirea fenomenului „metafora moartă", în timp ce structurile din limba vie și cea literară conțin „metafore vii"[3].

Industria textilă pe teritoriul românesc s-a realizat în două feluri: manual, în casele sătenilor, precum și în mod organizat, în fabrici, întreprinderi. Activitățile tradiționale cu implicații imediate în viața oamenilor au determinat utilizarea în vorbire a termenilor care denumesc muncile și uneltele zilnice. Mai mult decat atât, respectivele lexeme au constituit baze de formare a unor structuri frazeologice. Studiind lucrările lexicografice[4] care menționează unitățile frazeologice din limba română, observăm că numărul construcțiilor formate cu termeni textili este destul de mare, fapt ce susține intensa cunoaștere a respectivei terminologii de către majoritatea vorbitorilor.

Lexemele pe baza cărora s-au format structurile denumesc instrumente (ac – *a avea ac de cojocul cuiva*; *a sta ca pe ace*; ițe – *a încurca ițele*; furcă – *a-i da de furcă*), fire (ață – *a-l trage ața, nici un cap de ață*), țesături (mătase – *crescut în mătase*; pânză – *a merge până în pânzele albe*; stambă – *a se da în stambă*), produse textile (basma – *a ieși basma curată*; căciulă – *a fura unul altuia căciula, a se ști cu musca pe căciulă*; pălărie – *a-l plesni în pălărie*).

Valorile stilistice ale respectivelor unități frazeologice sunt de ironie (*a fi muiere cu cârpă*; *a nu-și mai încăpea în cămașă*; *a purta pantaloni degeaba; a-și da în petic; a nu-l ține buzunarele; a nu avea cămață pe el*), de exagerare (*a fi mai scumpă ața decât fața, a scoate panglici pe nas*; *cusut cu ață albă*), sugerând admirația (*iute ca prâsnelul; jos pălăria*), încurcătura (*a nu ști pe unde scoate cămașa*; *a o băga pe mânecă*; *a fi vai de cojocul cuiva*), cearta (*a lua la depănat*; *a o ține furcă*) sau bătaia (*a-l bumbăci*; *a căptuși pe cineva*; *a lua la dărăcit*; *a-l flocăi să-i meargă peticele*; *a-i petici cojocul*).

O altă problemă sesizată o constituie corespondența unor structuri în alte limbi. Se observă că unele sintagme cunosc aceeași structură sau o formă echivalentă în alte culturi. Termenii textili s-au constituit în elemente componente ale frazeologismelor și în limbile franceză și engleză. Ținând cont de evoluția lingvistică a respectivelor idiomuri, care au constituit limbi de circulație internațională, putem spune că structurile românești reprezintă traduceri ale unităților străine sau faptul că geniul lingvistic creator se manifestă asemănător în toate limbile și culturile lumii.

Prezentăm câteva frazeologisme asemănătoare în limbile română și franceză:

a se pune la patru ace – se mettre à quatre épingles;
a căuta acul în carul cu fân – chercher une aiguille/ une épingle dans une botte de foin;
a avea bumbac în urechi – avoir du coton dans ses oreilles;
a fi (ca) o cârpă –être mou comme une chiffe;
a avea gura cusută – avoir la bouche cousue;
din fir până în ață – de fil en aiguille;
a povesti de-a fir-a-păr – conter quelque chose de fil en aiguille;
a despica (tăia) firul în patru – couper le fil en quatre;
lână în lână – pure laine;
un ochi pe față, un ochi pe dos – une maille à l'endroit, une maille à l'envers;

[2] Preda Angelica, *Aspecte metodologice și teoretice ale predării unităților frazeologice*, p. 14-16.
[3] Cf. Paul Ricoeur, *Metafora vie*, București, Editura Univers, 1984.
[4] Vasile Breban, *Dicționar de expresii și locuțiuni românești*; Ion Cuceu, *Dicționarul proberbelor românești*; Marin Bucă, Mariana Cernicova, *Dicționar de câmpuri frazeologice*; Mile Tomici, *Dicționar frazeologic al limbii române*.

o zdreanță de om – c'est un chiffon;
a lega băierele pungii – serrer les cordons de la bourse;
*a băga (vârî) pe cineva în buzunar – mettre quelqu'un dans sa poche***;**
a-și umple buzunarele (în mod nu prea cinstit) – s'en mettre plein les poches; se remplir les poches;
a lua și cămașa de pe cineva – mettre quelqu'un en chemise; tondre quelqu'un;
a-și pierde până și cămașa – y laisser jusqu'à sa dernière chemise;
a da și cămașa de pe el – donner jusqu'à sa dernière chemise;
a-și bea și cămașa – boire jusqu'à sa chemise;
a nu avea cămașă pe el - n'avoir pas de chemise;
a se ține după fuste – courir/ aimer le cotillon/ le jupon;
a arunca cuiva mănușa – jeter le gant à quelqu'un;
a trage pe cineva de mânecă – tirer quelqu'un par la manche;
a-și scoate pălăria (în semn de admirație) – tirer son chapeau à quelqu'un;
a ridica vălul – lever un coin du voile, le voile.

Unele frazeologisme nu reprezintă traduceri sau calc lingvistic, ci sunt construcții diferite, dar realizate tot cu termeni textili, susținând ideea gândirii tot în aceeași sferă tematică:

a fi cu nervii în batistă, la pământ – avoir les nerfs en bobine, en boule, en pelote;
a o lăsa moartă-n cânepă – étendre un voile sur quelque chose;
a pune căciula pe o sprânceană (a nu se sinchisi de nimic) – *s'en moquer/ s'en soucier comme de sa première chemise*;
a avea de furcă cu cineva – avoir du fil à retorder avec quelqu'un;
a da de furcă – donner du fil à retordre;
a pune bani la ciorap – se tricoter un bas de laine;
a nu umbla cu mănuși – ne pas faire dans la dentelle;
a purta pălăria; a pus bărbatul cârpă - c'est elle qui porte la culotte.

Structuri echivalente construite cu termeni textili există și în limba engleză:

cămașa e mai aproape decât haina – near is my shirt, but nearer is my skin; close sits my shirt, but closer still my skin;
a cumpăra o haină de-a gata – to buy a suit of clothes off the peg;
nu haina îl face pe om – clothes do not makes the man; it is not the coat that makes the man;
haine de oraș – 1. *good/fine clothes*. 2. *town clothes*;
a întinde ața – to stretch the tether;
nu te întinde mai mult decât te ține plapuma – stretch your legs according to the coverlet; mesure your coat according to your cloth;
în zdrențe (*din cap până în picioare*) – *all in rags and tatters; all tattered and torn*.

Unele structuri frazeologice apar și în culturile franceză și engleză, fără a fi clișee internaționale, ci construcții proprii fiecărei nații:

a băga ața în ac – enfiler l'aiguille – to thread a needle;
a se ține într-un fir de ață – ne tenir qu'à un fil – to hang by a slender/ a thin thread;
a desface în nod – défaire un nœud – to undo/ to untie a knot;
a lăsa vălul peste ceva – étendre un voile sur quelque chose – to draw a/ the weil over;
a fi cusut cu ață albă – être cousu de fil blanc – story invented out of whole cloth;
a desface o cusătură – défaire une couture – to undo a seam;
a-și pune haina după cum bate vântul – retourner sa veste – to set up one's sail to every wind;
a se potrivi ca o mănușă – aller comme un gant – the suit fits him like a glove;
a se purta cu mănuși – mettre/ prendre des gants – to pull on/ to draw on one's gloves;
a avea stofă – avoir l'etoffe – to be cut out for.

Aceste structuri similare construite cu termeni tehnici susțin universalitatea limbajului textil, cunoașterea acestuia indiferent de țară și nivel cultural, fapt ce converge către un lexic tehnic unic la nivel mondial.

BIBLIOGRAPHY

Breban, Vasile (1969), *Dicționar de expresii și locuțiuni românești*, București, Editura Științifică.

Bucă, Marin, Cernicova, Mariana (2015), *Dicționar de câmpuri frazeologice*, București, Editura Pescăruș.

Căpățînă, Cecilia (2000), *Limba română. Locuțiunile*, Craiova, Editura Universitaria.

Gorunescu Elena (1993), *Dicționar frazeologic român-francez*, București, Teora.

Levițchi Leon, Bantaș Andrei, Gheorghițoiu Andreea (1981), *Dicționar frazeologic român-englez*, Ediția a II-a, București, Editura Științifică și Enciclopedică.

Negreanu, Aristița (2000), *Dicționar de expresii român-francez*, București, All.

Preda, Angelica (2011), *Aspecte metodologice și teoretice ale predării unităților frazeologice*, Drobeta Turnu Severin, Ecko Print.

Ricoeur, Paul (1984), *Metafora vie*, București, Editura Univers.

Tomici, Mile (2009), *Dicționar frazeologic al limbii române*, București, Editura Saeculum Vizual.

THE SYNTACTIC IMPLICATIONS OF IMBRICATION

Sorina Pârțu

PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract: Our study aims to capture the syntactic implications of imbrication in spoken Romanian. The study offers examples of imbrication in the Romanian-spoken language, following all the typologies of this syntactic phenomenon. The syntactic particularities related to the invoked phenomenon are identified starting from sequences in which the imbrication is realized. The analysis is based on the definition and types of imbrication highlighted in „Gramatica limbii române", 2005, on examples from corpus of spoken Romanian language.

Keywords:imbrication, corpus of spoken Romanian language, multiple imbrication, non-lexicalized antecedent, emphasizing/focalisation

Considerată „produsul unui *accident* sintactic, manifestat ca împletire a subordonatei cu regenta"[1], „anomalie"[2] sau „generatoare de construcţii aberante"[3], imbricarea este definită ca „un fenomen sintactic care constă, prototipic, în suprapunerea parţială a două unităţi sintactice ale frazei aflate în relaţie de dependenţă, prin integrarea unui component sau a unui grup de componente în ambele structuri propoziţionale. Componentul sau grupul de componente, inclus atât în regentă, cât şi în subordonată, amalgamează cele două construcţii sintactice ale căror limite nu pot fi stabilite decât convenţional"[4].

Deoarece punctul de interes în cadrul analizei noastre este reprezentat de implicaţiile sintactice ale imbricării, se cuvine menţionată o definiţie a sintaxei şi, totodată, se impune să precizăm direcţiile de acţiune ale acestui domeniu.

Analizând domeniile semioticii (sintaxa, semantica, pragmatica), Charles Morris[5] apreciază că acestea au ca obiect de studiu:

a). sintaxa-relaţia semnelor între ele;

b). semantica-relaţia semnelor cu ceea ce ele reprezintă;

c). pragmatica-relaţia semnelor cu utilizatorii lor.

Aurelia Merlan[6] punctează faptul că această concepţie a lui Charles Morris este de tip linear: în analiza enunţului trebuie să se pornească de la sintaxă, să se continue cu semantica şi numai apoi să se ajungă la pragmatică.

1Borchin, Mirela-Ioana, *Propoziţiile imbricate*, în *Philologica Banatica*, vol. I, 2010, Omagiu Profesorului Ştefan Munteanu la 90 de ani, p. 93.

2Draşoveanu, D., Dumitraşcu, P., Zdrenghea, M., *Analize gramaticale şi stilistice*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1959, ed. a II-a, 1966, pp. 21-22.

3Catană, Ion Florin, *Probleme controversate ale delimitării propoziţiilor, discontinuitatea, izolarea, incidenţa, intercalarea şi împletirea propoziţiilor*, Editura MUSCEL, Câmpulung, 2000, p. 119.

4*Gramatica limbii române*, vol. II, *Enunţul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, p. 772.

5Morris, Charles, *Fondements de la théorie des signes*, în *Langages*, 35, 1974, pp. 15-21, versiune franceză după *Fondations of the Theory of Signs*, „*International Encyclopaedia of Unified Sciences*" 1/2, University of Chicago Press, Chicago, 1938.

6Merlan, Aurelia, *Sintaxa şi semantica-pragmatica limbii române vorbite*, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 1998, p. 15.

Mioara Avram[7] consideră că regulile privitoare la îmbinarea cuvintelor în propoziţii şi fraze constituie obiectul de studiu al *sintaxei*, iar Corneliu Dimitriu[8] defineşte sintaxa ca o parte a gramaticii care studiază regulile de îmbinare a cuvintelor în unităţi sintactice. Augustin Macarie şi Dorina Macarie[9] completează direcţia de acţiune a sintaxei denumind obiectul de acţiune al *sintaxei propoziţiei,* partea gramaticii care studiază regulile îmbinării cuvintelor în propoziţii, *sintaxei frazei* fiindu-i corespunzător domeniul relaţiilor dintre propoziţii.

Primul tip de imbricare ilustrat de autorii *Gramaticii limbii române*, vol. II, *Enunţul*[10] se referă la *imbricarea, rezultat al structurilor relative,* fenomenul care stă la baza împletirii subordonatei cu regenta fiind expansiunea unui grup/ centru nominal. Se încadrează în această tipologie, conform sursei menţionate, următoarele:

-imbricarea-rezultat al pronumelor relative;

-imbricarea-rezultat al pronumelor nehotărâte;

-imbricarea-rezultat al adverbelor relative[11].

În încercarea de a identifica implicaţiile sintactice ale imbricării vom analiza exemple corespunzătoare acestei tipologii de imbricare, exemple selectate din corpusuri de limbă vorbită.

În exemplul ,,...*cine vrea să vină după mine (↑) < R > (+) să-şi ia crucea veţii*..."[12] din discursul religios:

,, - Cine zic oamenii că sunt ei (↑) <R> (AK) că sunt Eu (↑) <R> (+) ?" ucenicii au dat aceste răspunsuri (↑) <R> (+):,,- Doamne <Î> (text::) (+) unii zic că Tu eşti Sfânt Ioan Botezătorul (↑) <R> (+), alţii spun că eşti (↑) (+) Ilie <Î> <F> (+), Ieremia (↑) <R> sau unul dintre marii prooroci (↑) <R> (+) şi i-a zis lui Petru (↑) (+):,,,- Petru (↑) (+) dar tu cine zici (↑) că sunt Eu (↑) <R> (+)?" şi Petru i-a zis (↑) <R> (+):,,- Tu eşti Hristosul <Î> (text-text) (+), Fiul lui Dumnezeu (↑) celui viu (↓) <J> <R> (++)!" şi apoi (↑) (+) în (↑) (+) continuarea (↑) (+) convorbirii cu ucenicii săi (↑) <R> (+), sigur (↑) (+), i-a (↑) (+) făcut să înţeleagă că-i va aştepta (↑) (AK) (+) că-L va aştepta şi pe El (↑) (+) un necaz greu (↑) (text-text) (+), o patimă grea (↑) (text-text) (+), dar îi va aştepta (↑) şi pe ucenici aceleaşi necazuri grele (↑) <R> (+) şi i-a (↑) (+) încurajat spunându-le că (↑) (+) *cine vrea să vină după mine (↑) <R> (+) să-şi ia crucea veţii* (↑) <R> (+) şi să-mi urmeze mie (↑) <R> (+) căci eu mă voi îndrepta către cruce (↑) <R> (+) a început să le vorbească despre patimile lui (↑) <R> (+) şi vorbindu-le despre patimă (↑) (+), sigur (↑) <R>, ucenicii (↑) (+) erau (↑) (+) neîncrezători (↑)(+)''[13] ,

se evidenţiază imbricarea ce se manifestă ca expansiune a unui centru nominal. Subordonata ,,cine vrea" preia poziţia sintactică a antecedentului neexprimat, substituindu-l prin conectivul relativ ,,cine". Funcţia sintactică a antecedentului neexprimat (*Omul* cine vrea...) coincide cu poziţia

sintactică a subordonatei (subiect).

Sintetizând printr-o schemă acest model de imbricare, totul s-ar reduce la: subiect (poziţia

sintactică a antecedentului neexprimat) – subiect (conectivul relativ, pronumele relativ ,,cine")- subiect (poziţia sintactică a propoziţiei subordonate).

---

7 Avram, Mioara, *Gramatica pentru toţi*, Editura Humanitas, Bucureşti, 1997, p. 17.

8 Dimitriu,Corneliu, *Gramatica limbii române explicată. Sintaxa*, Editura Junimea, Iaşi, 1982, p. 7.

9 Macarie, Augustin, Macarie, Dorina, Gramatica limbii române, Editura VIITORUL ROMÂNESC, Bucureşti, 1993, p. 47

10 *Gramatica limbii române*, vol. II, *Enunţul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, p. 772.

11 *Gramatica limbii române*, vol. II, *Enunţul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, p. 772.

12 Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa (coordonator), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2013, p. 553.

13 Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa (coordonator), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2013, p. 553.

Modelul de imbricare existent în fraza ,,...mă uitam la ce se-nTÂMplă...''[14] dintr-un dialog privat:

,,LDJ: Eu CRED în asta.
AG: Eu am văzut pe mama. Ei↓ pe mine n-a reuşit nici măcar să mă facă să nu pot deschide ochii↓ceea ce e chestia cea mai simplă↓ ştii? Pentru că eu aTÂT de cooperantă eram↑ atât de TAre vroiam↑ încât eram↑.
LDJ: ieşeai din joc.
AG: **<Î** vrând **Î>** nevrând↑ da. Eram vrând nevrând cu conştiinţa trează↑ şi: *mă uitam la ce se-nTÂMplă*↓ şi NU să mai întâmpla↓ ştii?"[15]

este tot o tipologie de expansiune a unui grup nominal, funcţiile sintactice ale elementelor imbricate fiind, de data aceasta, diferite. Astfel, propoziţia subordonată ,, la ce se-nTÂMplă...'' preia funcţia sintactică a antecedentului nelexicalizat (complement prepoziţional). Antecedentul este substituit prin pronumele relativ ,,(la) ce'', care îndeplineşte o funcţie diferită de cea a nominalului suprimat (...mă uitam la lucrurile ce se întâmplă...): subiect.

Un alt model de imbricare ce se manifestă ca expansiune a unui centru nominal se evidenţiază în enunţurile: *,,...mă gândesc la ceea ce e mai bun↑ în TOAte domeniile dă activitate*.''[16] dintr-un dialog public:

,,AP: Şi-atuncea ŞI Europa va trebui să ŞTIe↓ să găsească în /î resursele ei↑ suficiENtă noutate ca să s-acomodeze. La Noua Europă ↑ /î: avem ca principiu cheie /î: acela al Identificării şi VAlorificării eLItelor dân TOAte domeniile cercetării dân ţară. Când spun ,,elită"↑ NU mă gândesc la o: la o aristocraţie: izolată dă: dă: /î:: mari /î: mari /î:: personalităţi hiperdodate↑ *mă gândesc la ceea ce e mai bun↑ în TOAte domeniile dă activitate*.[17]

şi ,,*haideţi să vorbim puţin→ despre ce se întîmplă în piAţă*...''[18] din cadrul unui interviu radiofonic:

,,R. da' ↑ io vă mai înTREB ceva/↓ HAIdeţi să luă:m nu: produse de genu' ăsta/↓ care→ să spunem→ sunt de folosinţă îndelunga:tă↓
I. chiar astea de Sibiu→
R. le iei o dată↓ nu↓ *haideţi să vorbim puţin→ despre ce se întîmplă în piAţă* /↓ da↑
I. în piaţă/↓ corect↓
R. haideţi să vedem↓ în piaţă↓
I. corect↓ corect↓"[19]

Propoziţiile subordonate ,,la ceea ce e mai bun ↑ în TOAte domeniile dă activitate''; ,,despre ce se întîmplă în piAţă'' îndeplinesc funcţia sintactică a antecedentului ,,şters'': complement prepoziţional.

---

14 Dascălu Jinga, Laurenţia, *Corpus de română vorbită(CORV). Eşantioane*, Editura OSCAR PRINT, Bucureşti, 2002, p. 141.
15 Dascălu Jinga, Laurenţia, *Corpus de română vorbită(CORV). Eşantioane*, Editura OSCAR PRINT, Bucureşti, 2002, p. 141.
16 Dascălu Jinga, Laurenţia, *Corpus de română vorbită(CORV). Eşantioane*, Editura OSCAR PRINT, Bucureşti, 2002, p. 244.
17 Dascălu Jinga, Laurenţia, *Corpus de română vorbită(CORV). Eşantioane*, Editura OSCAR PRINT, Bucureşti, 2002, p. 244.
18 Pop, Liana, *Verba volant; recherches sur l'oral*, Editura ECHINOX, Cluj, 2004, p. 41.
19 Pop, Liana, *Verba volant; recherches sur l'oral*, Editura ECHINOX, Cluj, 2004, p. 41.

Pronumele relative implicate în imbricare ,,(la) ceea ce'', ,,(despre) ce'' care substituie cele două

antecedente îndeplinesc funcţia sintactică de subiect, evident o funcţie sintactică diferită de cea a

antecedentului.

Acest model de imbricare s-ar reduce la schema: complement prepoziţional (funcţia

sintactică a antecedentului neexprimat) – subiect (pronumele relativ, substitut al antecedentului) –

complement prepoziţional (funcţia propoziţiei subordonate).

Coroborând datele rezultate din analiza exemplelor de imbricare selectate din corpusurile de limba vorbită, se poate sintetiza un inventar al implicaţiilor sintactice:

- în primul rând, se poate observa faptul că imbricarea din exemplele menţionate este facilitată de pronume relative, precum: ,,cine", ,,(la) ce", ,,(la) ceea ce", respectiv ,,(despre) ce"; pronumele relative reprezintă în discurs ,,o entitate şi, simultan, au rolul de conectori interpropoziţionali, la nivel sintactic, acestea marcând relaţia de subordonare dintre un termen regent şi propoziţia pe care o introduc în frază"[20];

- raportându-ne la exemplele oferite, se poate observa faptul că funcţia sintactică a antecedentului ,,şters" poate coincide cu funcţia pronumelui relativ (,,...cine vrea să vină după mine (↑) < R > (+) să-şi ia crucea veţii...") sau funcţiile celor două entităţi corespunzătoare imbricării (antecedentul şi conectivul relativ) pot fi diferite (,,mă uitam la ce se-nTÂMplă...", ,,...mă gândesc la ceea ce e mai bun↑ în TOAte domeniile dă activitate.''; ,,haideţi să vorbim puţin→ despre ce se întîmplă în piAţă...'').

Funcţiile care coincid din primul exemplu sunt: subiect (funcţia corespunzătoare antecedentului neexprimat), respectiv subiect (funcţia corespunzătoare conectivului relativ ,,cine").

Funcţiile de tip diferit din următoarele exemple sunt: complement prepoziţional (funcţia sintactică a antecedentului ,,şters"), respectiv subiect (funcţia corespunzătoare conectivelor relative

,(la) ce", ,,(la) ceea ce", respectiv ,,(despre) ce").

- se observă, de asemenea, faptul că ,,pronumele relative îşi acomodează forma cazuală sau prepoziţională după poziţia sintactică a nominalului substituit, marcând formal numai relaţia şi funcţia din regentă"[21];

- în unele dintre exemplele menţionate anterior, pronumele relativ îndeplineşte funcţii sintactice pe care le exprimă atipic, un exemplu, în acest sens, fiind subiectul construit prepoziţional în cazul acuzativ:

  - ,,...mă uitam *la ce* se-nTÂMplă...'';
  - ,,...mă gândesc *la ceea ce* e mai bun↑ în TOAte domeniile dă activitate.'';
  - ,,haideţi să vorbim puţin→ *despre ce* se întîmplă în piAţă...''.

- regentul impune unele constrângeri cazuale sau prepoziţionale;

- construcţiile relative implică trei elemente: antecedentul, conectorul relativ şi propoziţia subordonată.

În GALR II[22] se consideră că, în situaţia în care propoziţia relativă neinterogativă este încastrată într-o poziţie sintactică puternic marcată din organizarea propoziţiei matrice (a propoziţiei regente), fie o poziţie de dativ, fie una de genitiv, fie una prepoziţională, iar relativul (sau regentul lui) ocupă în subordonată funcţia de subiect, se produce obligatoriu acomodarea acestuia la poziţia cerută de regentă. Efectul, în planul organizării frastice, îl constituie împletirea

20 *Gramatica limbii române*, vol. I, *Cuvântul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, p. 280.
21 *Gramatica limbii române*, vol. II, *Enunţul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, p. 773.
22 *Gramatica limbii române*, vol. II, Gabriela Pană Dindelegan (coord.), Editura Academiei Române, Bucureşti, 2008, p. 349.

regentei cu subordonata, iar, în planul organizării relativei, apariţia subiectului în alt caz decât nominativul.

Un alt tip de imbricare este reprezentat de *imbricarea multiplă*, aceasta incluzând ,,amalgamarea mai multor propoziţii aflate în relaţie de dependenţă, în structura acestora intrând regente sau subordonate în raport de coordonare"[23]. Autorii *Gramaticii limbii române,* vol. II, *Enunţul* vorbesc despre mai multe variante ale imbricării multiple:

- propoziţia subordonată se împleteşte cu două propoziţii regente în relaţie de coordonare;
- propoziţiile subordonate în relaţie de coordonare se împletesc cu o singură propoziţie regentă, integrându-se prin conectorii relativi în structura regentei[24].

În cadrul imbricării multiple valorificate în discursul religios de mai jos:

,,Iată (↑), de_aceea iubiţi_credincioşi <R>, iată (↑) că (+) mulţi (↑) are s-au învrednicit să-l

vadă pe Hristos (↑) <R> (+), chiar dacă <Î> n-au fost contemporani cu ei <R> şi aceştia au fost

Sfinţii şi mărturisitorii lui Hristos_iată (↑) <R>, ce spune Sf. Evanghelie Sf. Ioan <R>, cu cuvintele

Mântuitorului (↑) <R>:,,- Cine mă iubeşte pe Mine <R> şi păzeşte (AK), păzesc (AK), cei ce mă

iubesc pe mine şi păzesc (↑) poruncile Mele <Î> <R> (++), Tatăl Meu <Î> îi va iubi <Î> (+) şi Eu îi

voi iubi <Î> pe ei (↓) şi mă voi arăta lor <R> (+).''Iată (↑), un lucru extraordinar <Î> care <xxxx>

este consideraţia vieţii noastre <R>:,,Eu mă voi arăta lor <J>"[25],

se evidenţiază propoziţiile subordonate ,,*Cine* mă iubeşte pe Mine < R>'', ,, şi păzeşte (AK)'' aflate, de asemenea, în raport de coordonare copulativă se împletesc cu o singură propoziţie regentă ,,**păzesc** (AK)...''. Pronumele relativ ,,cine'' asigură integrarea propoziţiilor subordonate în structura regentei.

Într-un enunţ de tipul: Apreciez şi respect pe oricine ocroteşte natura., propoziţia subordonată *pe oricine ocroteşte natura* introdusă prin pronumele nehotărât ,,(pe) oricine'' se împleteşte cu două propoziţii regente în relaţie de coordonare *Apreciez şi respect,* făcând parte din ambele grupuri verbale.

Sintetizând printr-o schemă modelele inventariate corespunzătoare imbricării multiple, totul s-ar reduce la următoarele tipare structurale:

- propoziţie regentă1+ propoziţie regentă2, aflate în raport de coordonare copulativă+ propoziţie subordonată;
- propoziţie regentă+ propoziţie subordonată1+propoziţie subordonată2, propoziţiile subordonate aflându-se în raport de coordonare copulativă.

Coroborând datele rezultate din analiza exemplelor de imbricare multiplă selectate din corpusurile de limba vorbită, se poate sintetiza un inventar al implicaţiilor sintactice:

-în primul rând, se poate evidenţia faptul că imbricarea multiplă are la bază relaţia de coordonare, adică ,,expresia sintactică a unor raporturi extralingvistice de *egalitate,* cu existenţă obiectivă sau doar stabilite astfel de subiectul vorbitor în interpretarea lingvistică a planului referenţial"[26];

23 *Gramatica limbii române*, vol. II, *Enunţul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, p. 774.
24 *Gramatica limbii române*, vol. II, *Enunţul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, p. 774.
25 Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa (coordonator), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2013, p. 535.
26 Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Editura Polirom, Iaşi, 1997, p. 493.

-propoziţiile regente sau subordonate(raportându-ne la ambele subtipuri ale imbricării multiple) se află în raport de coordonare copulativă, aceasta desfăşurându-se între termenii/propoziţiile care se asociază-cel mai adesea simultan-în construirea planului semantic concret al unor funcţii sintactice sau al enunţului sintactic în ansamblu"[27];

-conjuncţia coordonatoare copulativă şi favorizează raportul de coordonare copulativă aferent construcţiilor care valorifică imbricarea multiplă, conjuncţia exprimând ideea de asociere;

-propoziţiile subordonate se împletesc cu o singură propoziţie regentă;

-pronumele relative asigură integrarea propoziţiilor subordonate în structura regentei;

-propoziţia subordonată se poate împleti cu două propoziţii regente;

-pronumele relativ/ nehotărât care introduce subordonata face parte din ambele grupuri verbale.

Următoarea tipologie a imbricării devoalată de autorii *Gramaticii limbii române*, vol. II, *Enunţul*[28] se referă la imbricarea, ca rezultat al deplasării (ridicării) unuia sau a mai multor componente (grupuri sintactice) din propoziţia subordonată în propoziţia regentă, concretizându-se prin repoziţionarea lor în ambele structuri propoziţionale.

Componentele deplasate din subordonată în regentă pot ocupa poziţii sintactice diferite, putându-se înregistra:

- deplasarea subiectului;
- deplasarea complementului direct;
- deplasarea complementului indirect în dativ;
- deplasarea complementului prepoziţional;
- deplasarea complementului de agent;
- deplasarea circumstanţialului de loc;
- deplasarea circumstanţialului de timp;
- deplasarea circumstanţialului de mod;
- deplasarea circumstanţialului de cauză.

Un prim model de imbricare ce se manifestă prin repoziţionarea unor grupuri sintactice din

structura subordonatei în regentă se referă la *deplasarea subiectului.* Termenii ce ocupă poziţia

sintactică de subiect pot fi redaţi prin forme nominale, pronominale, verbale. În exemple de tipul:

„Liderul acestei confederaţii Bogdan Hossu? apreciază că **salariul** minim pe economie *ar trebui* să fie în anul două mii doi ? de două milioane şapte sute cincizeci de mii de lei? cu un miliON de lei mai mare decât cel care-a fost stabilit de guvern."[29];

„Spuneau că: noua **Constituţie** *trebuie* să /î: să proclame-o republică PARlamentară?..."[30];

„...**omul** *nu trebuie* să se răzvrătească..."[31];

„...deci **elevii**# *trebuie* să aleagă↓..."[32];

27 Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Editura Polirom, Iaşi, 1997, p. 495.
28 *Gramatica limbii române*, vol. II, *Enunţul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, p. 775.
29 Dascălu Jinga, Laurenţia, *Corpus de română vorbită(CORV). Eşantioane,* Editura OSCAR PRINT, Bucureşti, 2002, pp. 286-287.
30 Dascălu Jinga, Laurenţia, *Corpus de română vorbită(CORV). Eşantioane,* Editura OSCAR PRINT, Bucureşti, 2002, p. 254.
31 Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa (coordonator), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2013, p. 572.
32 Gheorghe, Mihaela, Stanca, Mădă, Săftoiu, Răzvan (coordonatori), *Comunicarea la locul de muncă. Corpus de interacţiune verbală în mediul profesional*, Editura Universităţii Transilvania, Braşov, 2009, p. 92.

,,Şi-atuncea ŞI **Europa** *va trebui* să şTIe? să găsească în /î resursele ei? suficiENtă noutate ca să s-acomodeze."[33];

,,...**femeia**(?) creştină *trebuie* să _fie cea care caută <Î> la chipul cel tainic..."[34];

,,Colin Powell declarase că **Alianţa Nordului** *NU trebuie* să intre în capitala afgană? deoarece prezenţa opoziţiei în acest oraş? ar produce reAle dificultăţi."[35];

,,Cred că : TOŢI **oamenii** responsabili? cu funcţii sau FĂRă funcţii din România *tre'* să fie preocupaţi dă consolidarea şi şi: /î INtensificarea /î unei eduCAţii? Politice?..."[36];

deplasarea subiectelor în regentă este motivată de prezenţa verbului impersonal ,,trebuie'', deplasarea realizându-se cu trecerea peste un regent verbal. În exemplele menţionate se evidenţiază deplasarea subiectelor exprimate / redate prin diferite forme nominale: ,,salariul'', ,,(noua) Constituţie'', ,,Alianţa Nordului", ,,dumnezeirea'', ,,femeia creştină'', ,,omul'', ,,elevii'', ,,Europa'', ,,oamenii''.

Sintetizând printr-o schemă acest model de imbricare, totul s-ar reduce la: subiect

materializat printr-o formă nominală, deplasat în regentă, cu trecerea peste un regent verbal (verbul

impersonal ,,trebuie''). Subiectul, redat în enunţurile amintite prin substantive, se integrează atât în

structura subordonatei, cât şi în structura regentei.

În enunţurile:

,,...da' **eu** *trebuie* să recurg la...''[37];

,,...**dumneavoastră**: la lice:u chiar nu trebuie ↓ să vă plîngeţi↓...''[38];

,,...**el** *ar fi trebuit* să-şi asume chestia asta...''[39];

,,În mod normal? **noi** *trebuia* prin urmare? ca în clipa când am fost **/î /î <MARC** validaţi **MARC>** dă parlamentul ţării? să căpătăm? ca să spun aşa? **<MARC** ,,CHEia" **MARC>** dă la arhive."[40];

,,PRACtic**? noi** *ar fi trebuit* ?să stăm în sală? să votăm?să validăm voturile de acolo."[41];

,, ...**voi** *trebuie* ca să înţelegeţi, dragilor..."[42];

,,**Eu** *trebuie* să spun nişte lucruri cum a fost în comisie? şi tot Î>."[43],

deplasarea subiectelor în regentă este motivată de prezenţa verbului impersonal

,,trebuie'', aceasta realizându-se cu trecerea peste un regent verbal. În exemplele menţionate se

33 Dascălu Jinga, Laurenţia, *Corpus de română vorbită(CORV). Eşantioane,* Editura OSCAR PRINT, Bucureşti, 2002, p. 244.

34 Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa (coordonator), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2013, p. 531.

35 Dascălu Jinga, Laurenţia, *Corpus de română vorbită(CORV). Eşantioane,* Editura OSCAR PRINT, Bucureşti, 2002, p. 247.

36 Dascălu Jinga, Laurenţia, *Corpus de română vorbită(CORV). Eşantioane,* Editura OSCAR PRINT, Bucureşti, 2002, p. 242.

37 Pop, Liana, *Verba volant; recherches sur l'oral*, Editura ECHINOX, Cluj, 2004, p. 52.

38 Gheorghe, Mihaela, Stanca, Mădă, Săftoiu, Răzvan (coordonatori), *Comunicarea la locul de muncă. Corpus de interacţiune verbală în mediul profesional*, Editura Universităţii Transilvania, Braşov, 2009, p. 93.

39 Pop, Liana, *Verba volant; recherches sur l'oral*, Editura ECHINOX, Cluj, 2004, p. 50.

40 Dascălu Jinga, Laurenţia, *Corpus de română vorbită(CORV). Eşantioane,* Editura OSCAR PRINT, Bucureşti, 2002, p. 237.

41 Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa (coordonator), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2013, pp. 490-491.

42 Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa (coordonator), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2013, p. 570.

43 Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa (coordonator), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2013, p. 494.

evidenţiază deplasarea subiectelor exprimate / redate prin diferite forme pronominale: ,, eu'', ,,el'',

,,noi'', ,,voi'', ,,dumneavoastră'' din propoziţiile subordonate în cele regente: ...da' trebuie ca

eu să recurg la...; Ar fi trebuit ca el să-şi asume chestia asta.; ...chiar nu trebuie ca dumneavoastră să

vă plîngeţi la liceu...; Trebuie ca eu să spun nişte lucruri cum a fost în comisie? şi tot Î>.; Practic ar

fi trebuit ca noi să stăm în sală? să votăm? Să validăm voturile de acolo. În exemplele menţionate

subiectele se repoziţionează din structura subordonatei, deplasarea componentelor din subordonată

fiind legată de prezenţa în propoziţia regentă a verbului impersonal ,,trebuie''.

Sintetizând printr-o schemă acest model de imbricare, totul s-ar reduce la: subiect

materializat printr-o formă pronominală, deplasat în regentă, cu trecerea peste un regent verbal

(verbul impersonal ,,trebuie''). Subiectul, redat în enunţurile amintite prin pronume personale şi

pronume personale de politeţe, se integrează atât în structura subordonatei, cât şi în structura

regentei.

Coroborând datele rezultate din analiza exemplelor de imbricare concretizată prin deplasarea unor componente din propoziţia subordonată în propoziţia regentă selectate din corpusurile de limba vorbită, se poate sintetiza un inventar al implicaţiilor sintactice:

-în primul rând, se poate observa faptul că acele componente deplasate se integrează cu funcţii sintactice diferite, în structura subordonatei şi în structura regentei;

-există anumiţi modalizatori cu predicaţie care favorizează deplasarea componentelor din propoziţia subordonată în propoziţia regentă,aşa cum subliniază autorii Gramaticii limbii române, vol. II, Enunţul:

- verbe impersonale active şi reflexive: a trebui, a se părea, a se cuveni;
- expresii impersonale: este bine, e greu;
- adverbe predicative: probabil, pesemne, poate, fireşte, bineînţeles;
- locuţiuni adverbiale predicative: fără îndoială, fără doar şi poate, de bună seamă, cu siguranţă.

-odată cu dislocarea unor elemente se produce o oarecare discontinuitate creată în discurs care vizează organizarea lineară a enunţului, adică ordinea/topica constituenţilor;

-discontinuitatea distribuţională se află ,,în strânsă conexiune cu topica unităţilor sintactice inferioare în interiorul unităţilor sintactice superioare(şi anume, cu ordinea părţilor de propoziţie în propoziţie şi a propoziţiilor în frază)[44];

-discontinuitatea distribuţională vizează în exemplele oferite topicalizarea subiectului;

-se valorifică în cadrul acestui tip de imbricare strategii ale emfatizării;

-există o oarecare dificultate în interpretarea enunţurilor în cadrul acestui tip de imbricare, ce rezidă în faptul că o propoziţie are părţi de propoziţie încadrate în altă propoziţie;

-discontinuitatea unui enunţ se poate produce, aşa cum am exemplificat, prin integrarea unui verb unipersonal în interiorul altei propoziţii;

-se poate sublinia, de asemenea, că elemente dintr-o propoziţie sunt dislocate în alta, căreia nu-i aparţin din punct de vedere structural.

---

44 Merlan, Aurelia, *Sintaxa şi semantica-pragmatica limbii române vorbite*, Editura Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 1998, p. 36.

Concluzionând, putem afirma că imbricarea este un procedeu sintactic important, structurile/ enunţurile în care este valorificată necesitând o atenţie sporită deoarece imbricarea cauzează o oarecare dificultate în interpretarea enunţurilor.

BIBLIOGRAPHY

1. Avram, Mioara, *Gramatica pentru toţi*, Editura Humanitas, Bucureşti, 1997
2. Borchin, Mirela-Ioana, *Propoziţiile imbricate*, în *Philologica Banatica*, vol. I, 2010, Omagiu Profesorului Ştefan Munteanu la 90 de ani
3. Catană, Ion Florin, *Probleme controversate ale delimitării propoziţiilor, discontinuitatea, izolarea, incidenţa, intercalarea şi împletirea propoziţiilor*, Editura MUSCEL, Câmpulung, 2000
4. Dascălu Jinga, Laurenţia, *Corpus de română vorbită(CORV). Eşantioane*, Editura OSCAR PRINT, Bucureşti, 2002
5. Dimitriu,Corneliu, *Gramatica limbii române explicată. Sintaxa*, Editura Junimea, Iaşi, 1982
6. Draşoveanu, D., Dumitraşcu, P., Zdrenghea, M., *Analize gramaticale şi stilistice*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1959, ed. a II-a, 1966
7. *Gramatica limbii române*, vol. I, *Cuvântul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005
8. *Gramatica limbii române*, vol. II, *Enunţul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005
9. *Gramatica limbii române*, vol. II, Gabriela Pană Dindelegan (coord.), Editura Academiei Române, Bucureşti, 2008
10. Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa (coordonator), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2013
11. Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Editura Polirom, Iaşi, 1997
12. Macarie, Augustin, Macarie, Dorina, Gramatica limbii române, Editura VIITORUL ROMÂNESC, Bucureşti, 1993
13. Merlan, Aurelia, *Sintaxa şi semantica-pragmatica limbii române vorbite*, Editura Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 1998
14. Morris, Charles, *Fondements de la théorie des signes*, în *Langages*, 35, 1974, pp. 15-21, versiune franceză după *Fondations of the Theory of Signs*, ,,*International Encyclopaedia of Unified Sciences*" 1/2, University of Chicago Press, Chicago, 1938.
15. Pop, Liana, *Verba volant; recherches sur l'oral*, Editura ECHINOX, Cluj, 2004

THE FRAMEWORK OF DANILO KIŠ IN THE HISTORY OF CENTRAL-EUROPEAN LITERATURE

Tatijana Petrika

PhD Student, West University of Timișoara

Abstract: This present research aims to frame and establish the position of Danilo Kiš in the history of the Central-European literature. Danilo Kiš found a shelter in the written word. Of course, Central Europe's spiritual construction is understood as a concept departing from a universal geography, history, sociology, politics and even poetry. The works of Danilo Kiš is a guide through Central Europe. The characteristic of the Central-European poetics in Kiš's works is expressed through different symbols and through metamorphosed motifs. Such as in the case of other Central-European writers, Kiš is also connected, through his genealogy, birth place, childhood, years of intellectual training or decisive experience by the Central Europe.

Keywords: Kiš, Central European, identity, history, language

Câteva consideraţii asupra scriitorului

Danilo Kiš s-a născut pe data de 22 februarie 1935 la Subotica, un orăşel situat aproape de graniţa care desparte Serbia de Ungaria, într-o familie mixtă. Tatăl scriitorului, descendent al unei numeroase familii evreieşti, de origine alsaciană, vorbea curent limbile sârbă, maghiară şi germană. Mama sa, Milica (născută Dragićević), se înrudea cu o veche familie muntenegreană, care îi număra printre membrii săi şi pe voievodul Marko Miljkov, cunoscut atât ca militar, cât şi ca scriitor. Danilo este al doilea copil al lui Eduard Kiš. (Primul copil este fiica Danica, născută în 1932).

În 1937, familia Kiš se mută din Subotica la Novi Sad.

La 4 ianuarie 1939 este botezat în rit ortodox, la biserica Uspenia (Uspenska crkva) din Novi Sad. Pe când nu avea încă 5 ani împliniţi îşi vizitează tatăl ce suferea de nevroză, din cauza războiului, la spitalul din Kovin. Menţionăm că tatăl lui Kiš, în două rânduri, a fost internat la spitalul de boli mintale, în 1932 şi 1939.[1]

În 1941 începe războiul. Kiš se înscrie la şcoala primară din Novi Sad.

O şansă de a scăpa de exil

Ideea de Europă Centrală s-a născut în inima şi sufletul scriitorilor exilaţi, aceştia găsindu-şi adăpost în cuvânt. Pentru popoarele mici, ideea de Europă Centrală reprezintă şansa de a scăpa din exil, de a privi trăirile propriului popor dintr-o altă perspectivă, mai bogată şi mai mare. La Danilo Kiš, trăsătura poeticii literaturii central-europene este „prezenţa imanentă a culturii"[2], exprimată prin diferite motive metamorfozate şi simboluri.

[1] Vezi Lidija Čolević, *(De)construcţii identitare în proza lui Danilo Kiš*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2017, p. 252.

[2] Alexander Fiut, *A fi (sau a nu fi centra-european),* traducere din limba polonă de Cristina Godun şi Constantin Geambaşu, p. 23.

Danilo Kiš constată că Europa Centrală „ne duce cu gândul din ce în ce mai mult la acel balaur din Alca, din Insula Pinguinilor a lui Anatole France (...) niciunul dintre cei care au afirmat că l-au văzut nu au ştiut să spună cum arată.”[3].

În *A fi (sau a nu fi) central-european,* Aleksander Fiut remarcă faptul că un pas important în dezvoltarea Europei Centrale îl are istoria. Istoria este cea care face legătura dintre trecut şi prezent. Din moştenirea europeană, literatura Europei Centrale a păstrat tot ceea ce era mai bun. Aici, literatura central-europeană nu a fost marginalizată. Aşa cum spunea Drago Jančar, în *Terra incognita*, traducere în polonă de J. Pomorska: „Iugoslavia reprezintă cea mai haotică parte a Europei.”[4] Europa Centrală e „acea parte a Europei situată din punct de vedere geografic în centru, din punct de vedere cultural în Vest şi din punct de vedere politic în Est.”[5].

Prezenţa minorităţii evreieşti este un aspect foarte important, când este vorba despre Europa Centrală. Krzysztof Pomian afirmă că ţările care sunt expuse contactului cu Europa de Est aparţin Europei Centrale: „În secolul al XIX-lea, sentimentul identităţii naţionale a popoarelor slave intră direct în conflict cu imperiile central-europene.”[6]. Într-un fel sau altul, genealogia proprie, locul naşterii, copilăria, anii formării intelectuale sau experienţa decisivă îi leagă pe toţi autorii de Europa Centrală.

În *Europa Centrală: memorie, paradis, apocalipsă*, Adriana Babeţi şi Cornel Ungureanu afirmă următoarele: „Danilo Kiš s-a simţit peste tot acasă. „M-am stabilit la Paris – Arondismentul 10 - şi nu sufăr de nostalgie. Când mă trezesc, uneori nici nu ştiu unde sunt, dar aud la fereastră cum vorbesc concetăţenii mei şi din maşinile parcate răsună la casetofon acordeonul.” – scria el în 1983.[7].

În *Mitteleuropa periferiilor*, Cornel Ungureanu afirmă că, atunci când este vorba de Europa Centrală, se vor hotare noi, graniţe noi. Aşadar, *Mitteleuropa* are două centre şi anume, un centru al valorilor spirituale la Viena şi unul al asasinatului în masă. Danilo Kiš remarcă faptul că „fiecare vede în acest spaţiu ceea ce vrea să vadă”. [8]

În acest volum, autorul afirmă că eroii Europei Centrale sunt permanent într-o căutare, spre Răsărit şi anume: „Eroii culturali ai Europei Centrale sunt fiinţe migratoare, încercând a se aşeza într-un Centru nou, încercând să-şi definească o nouă identitate în locul celei imperiale.”[9].

Aspecte privind volumele lui Danilo Kiš

Volumul lui Danilo Kiš, *Criptă pentru Boris Davidovici*, a apărut în 1976, *Grădină, cenuşă,* în 1965 şi *Clepsidră* în 1972, ceea ce îl face pe Kiš să fie un scriitor de anvergură ai anilor 80. Scriitorul iugoslav îşi dorea să înlocuiască conceptul vechi al Europei Centrale cu altul, mai nou, cu acel concept care să nu fie legat de scriitori ai sfârşitului, cum este Kafka, Musil, Schultz. Kiš voia să scrie cărţi, nu neapărat să facă literatură cum credeau unii. În interviul pe care i l-a acordat lui Krivokapić (NIN, 1979), acesta spunea că şi-ar dori ca romanul său *Clepsidra* să fie citit aşa cum este citită *Cabala*.

În revista *Secolul 20* nr. 4-5/1986, a fost publicată o traducere a lui Sorin Titel, fiind primul contact al cititorului român cu scriitorul iugoslav Danilo Kiš. *Grădina, cenuşa,* pe care Sorin Titel a tradus-o din franceză, are la bază marele personaj, Tatăl. Iată cum l-a prezentat Sorin Titel pe Danilo Kiš: „Dramaturg al teatrului de avangardă din Belgrad, traducător pasionat

[3] Danilo Kiš, *Wariacje na tematy srodkowoeuropejskie*, trad. în polonă de K. Zorawski, în “Res Publica”, nr. 1, 1989, p. 9.
[4] Apud D.Jančar, *Terra incognita*, traducere în polonă de J.Pomorska, Varşovia, 1993, p. 33.
[5] Vezi prefaţă Adriana Babeţi, Cornel Ungureanu, *Europa centrală: nevroze, dileme, utopii,* Iaşi, Polirom, 1997, p. 10.
[6] Jacques Le Rider, *Mitteleuropa*, traducere de Anca Opric, prefaţă de Andrei Corbea, Iaşi, Polirom, 1997, p. 39.
[7] Apud Adriana Babeţi, Cornel Ungureanu, *Europa Centrală: memorie, paradis, apocalipsă*, Iaşi, Polirom, 1998, p. 472.
[8] Cornel Ungureanu, *Mitteleuropa periferiilor*, Iaşi, Polirom, 2002, p. 17.
[9] *Ibidem*, p. 19.

din poezia rusă, maghiară şi franceză [...] Danilo Kiš este unul dintre cei mai reprezentativi scriitori din Iugoslavia de astăzi."[10].

Tot în *Europa centrală: nevroze, dileme, utopii,* Adriana Babeţi şi Cornel Ungureanu afirmă: „A fi central-european înseamnă a aparţine unei minorităţi; a fi minoritar este un statut specific Europei centrale."[11].

În volumul *Europa centrală: nevroze, dileme, utopii,* redactat de Adriana Babeţi şi Cornel Ungureanu, Milan Kundera, în *Tragedia Europei Centrală*, remarcă faptul că evreii secolului XX au fost principalul element al Europei Centrale, fiind „străini pretutindeni şi pretutindeni acasă": „Ei au fost liantul său intelectual, o versiune concentrată a spiritului său, creatorii unităţii sale spirituale. Acesta este motivul pentru care iubesc moştenirea evreiască şi mă agăţ de ea cu atâta pasiune şi nostalgie de parcă ar fi propria mea moştenire."[12]

Gyorgy Konrad, în *Mai visează cineva la Europa Centrală*, scoate în evidenţă, atât poporul evreu, cât şi lagărul de la Auschwitz, care, după cum remarcă, „fără evrei, locuitorii Europei Centrale fie au decăzut, fie s-au iudaizat."[13].

În *Variaţiuni pe tema Europei Centrale*, Danilo Kiš remarcă faptul că, pe lângă obişnuinţa cu care au crescut şi s-au manifestat, evreii Europei Centrale au avut de trăit încă două traume, şi anume: fascismul şi comunismul. În viziunea lui Kiš, Europa Centrală este „drept acea parte a lumii unde îţi poţi pierde o zi întreagă într-o cafenea, în faţa unei ceşti de cafea şi câtorva ziare atârnate într-un cuier, de o tijă de lemn."[14] Soarta oamenilor a fost ca aceştia să fie condamnaţi la moarte la Auschwitz sau în Uniunea Sovietică, aceştia fiind urmăriți, umiliți și împușcați.

Prezenţa minorităţii evreieşti este un aspect foarte important când este vorba despre Europa Centrală: „A fi central-european înseamnă a aparţine unei minorităţi; a fi minoritar este un statut specific Europei centrale."[15]

Noţiunea de Europa Centrală este înţeleasă ca o construcţie spirituală şi este, prin urmare, mai speculativă şi mai puţin empirică. Bineînţeles că acest concept porneşte de la o anumită geografie, o anumită istorie, o anumită sociologie, politică, ba chiar şi de la o anumită poezie universală, însă adevărata figură a Europei Centrale nu poate fi identificată cu limitele radiaţiilor sale mentale.

Opera literară a lui Danilo Kiš este un ghid prin Europa Centrală reală. Iudaismul ca tragedie şi iudaismul ca metaforă. Problema identităţii. Marea Panonică care nu mai există. Europa Centrală se formează în partea de jos sau pe ţărmurile fostei mări.

Europa Centrală este o superioritate culturală plutitoare. Marcherii acestei supremaţii răspândesc sensul şi se mişcă în direcţii diferite, adesea imprevizibile, oferindu-i spaţiu de răspândire nedeterminată. Fiecare priveşte această identitate în mod diferit şi fiecare o simte din propria-i perspectivă, din tradiţia sa culturală. Cu toate acestea, Europa Centrală nu exclude apropierea, dar, după cum ne aminteşte Kiš, nici repugnarea culturilor vecine. Glosul relaţiilor continuă, apare o corecţie constantă a identităţii care piere sub presiunea istoriei, iar istoria, nu numai în opera lui Kiš, înţeleasă ca destin, un destin rău. Europa Centrală se schimbă pentru a rămâne la fel. Europa centrală în predominarea secesiunii vieneze şi Europa Centrală în predominarea comunismului blocului estic care dorea să schimbe lumea.

Discutând despre faptul dacă există sau nu, şi el însuşi constant fluctuând între da şi nu, Danilo Kiš vorbeşte despre nume, termeni şi relaţii care sunt importante pentru povestea Europei Centrale. *Psihanaliză, secesiune, expresionism, disidenţă, apatrid, bilingvism.* Toate la un loc fac parte dintr-un *multiculturalism*. Austro-Ungaria şi apoi Iugoslavia au fost înţelese ca „temniţe ale

[10] Cornel Ungureanu, *Mitteleuropa periferiilor*, Iaşi, Polirom, 2002, p. 113.
[11] Adriana Babeţi, Cornel Ungureanu, *Europa centrală: nevroze, dileme, utopii,* Iaşi, Polirom, 1997, p. 271.
[12] *Ibidem,* p. 230.
[13] *Idem,* p. 274.
[14] *Idem,* p. 315.
[15] Adriana Babeţi, Cornel Ungureanu, *Europa centrală: nevroze, dileme, utopii,* Iaşi, Polirom, 1997, p. 271.

popoarelor", deoarece, în acestea, particularitatea identităţii a fost amestecată într-o „unitate" hibridă, mozaică, utopică. De aceea Europa Centrală este o utopie, o viziune.

Dovezile pentru acest lucru sunt imateriale, dar sigure. Limbajul la Kiš este intangibil, dar cert. Ca un adept al limbii, Danilo Kiš afirma că „limba este un destin", ascultând în primul rând limbajul, tonul, intonaţia şi nuanţa. Sensul dorit, idealul neatins al Europei Centrale este tocmai acela, de a se vedea în oglindă.

Manuscrisele lui Kiš

În manuscrisele lui Kiš, a fost găsit un fragment de variaţii pe teme din Europa Centrală care nu a intrat în versiunea finală a eseului cu acelaşi nume. Acest fragment a fost publicat în volumul postum al autorului, *Skladište*. În acest fragment, Kiš vorbeşte dintr-o altă perspectivă. El, spune scriitorul, „pentru a suta, a mia oară explică că nu este scris cu ajutorul limbajului, ci cu toată fiinţa, mitul, tradiţia, conştiinţa şi subconştientul, pântecele, memoria, tot ceea ce cu ajutorul mâinii se transformă în automatism, într-o metaforă aleatorie, într-o asociere, într-o aluzie literară, într-o idioţenie, într-un citat inconştient sau deliberat. Deoarece el – şi tocmai acest lucru îl face un scriitor central-european – poartă o povară teribilă de melodii lingvistice şi muzicale."[16].

Concepţii reciproce iritante cu privire la viaţă, politică şi poezie există în toate ţările şi în toate culturile cercului Europei Centrale, deoarece pentru a desena un cerc este nevoie de un centru. Şi nu există centre, adică sunt nenumărate centre, adică toată lumea crede că ei sunt centru. Europa Centrală, în acest fel, este de fapt o formă specială care nu poate fi vizualizată, graniţele sale schimbându-se şi îndepărtându-se în funcţie de mulţi factori.

În timp ce Kiš decide cu uşurinţă termenul de Europă Centrală atunci când vorbeşte despre subiectele cărţilor sale, în special despre trilogia familială, sau despre propria apartenenţă, el devine foarte atent şi precaut atunci când abordează subiectul Europei Centrale. De natură sceptic şi curios, întotdeauna pregătit pentru o asociere literară şi reminiscenţă, Kiš îşi exprimă îndoielile cu privire la posibilitatea definirii Europei Centrale.

Kiš crede că negaţiile Europei Centrale, la fel ca şi Krleža, pot fi înţelese precum „căutarea propriei legitimităţi şi identităţi într-o Europă virtuală." În acest sens, nu ar trebui prevăzute acele mici particularităţi pe care naţiunile mici şi limbile central-europene le conferă acelei Europe virtuale şi, printre ele, sârbi, croaţi şi sloveni.

Mitul „Europei Centrale" şi conştientizarea acesteia îşi are originea în afara Europei centrale, în Occident, iar în spatele tututot se află o problemă politică: prezenţa Uniunii Sovietice în ţările Europei Centrale, care, potrivit lui Kiš, a avut un efect devastator asupra „unităţii culturale şi literare care a existat în Monargia Austro-Ungară", mai ales că ţările din Europa Centrală nu au făcut nimic „pentru a opri ruina culturală". Kiš estimează că scriitorii-emigranţi din acea zonă, precum Milan Kundera, au făcut multe pentru „procesul de trezire a conştiinţei culturale".

Prin refuzul de a fi „scriitor minoritar", prin respingerea etichetei de „scriitor evreu", Kiš nu respinge şi nici nu poate respinge afilierea sa lumii evreieşti, atitudinea sa creatoare faţă de tradiţia evreiască. El acceptă iudaismul ca o „ruşine a cosmopolitismului", ca un fel de negare a „apartenenţei minoritare".

Kiš vorbeşte despre lumea evreiască din Europa Centrală ca despre o lume dispărută, menţionând cele două personaje principale ale sale – pe Eduard Sam şi pe Boris Davidovici:

[16] Danilo Kiš, *Skladište*, Beograd, Beogradski Izdavačko-grafički zavod, 1995, „Već po stoti, po hiljaditi put objašnjava da se ne piše jezikom, nego celim bićem, mitosom, tradicijom, svešću i podsvešću, utrobom, sećanjem, svim onim što se kroz zamah ruke pretvara u automatizam, u slučajnu metaforu, u asocijaciju, u književnu aluziju, u idiotizam, u nesvesni ili namerni citat. Jer on – i to ga upravo čini srednjoevropskim piscem – vuče za sobom užasan teret melodija jezičkih i muzičkih.", p. 305.

„Boris Davidovici şi Eduard Sam sunt mult mai apropiaţi decât par. Să nu uităm că ambele personaje dispar, ambele personaje fiind victime ale lumii totalitare."[17]

Singurul loc din care este imposibil să alungaţi un scriitor este limba sa, destinul său şi, cultura sa. Scriitorului îi rămâne limbajul, consolarea şi conştientizarea formei pe care Kiš o ridică la nivelul mitului. Pentru acest fragment de formă, Kiš lasă un loc privilegiat, u loc final în text.

Danilo Kiš era conştient de momentul în care avea loc conversaţia despre Europa Centrală, era conştient de contextul politic în care a fost creat mitul Europei Centrale. Un european până la măduvă, cu un sentiment de apartenenţă personală până la cercul literar central-european, Kiš a observat pete întunecate ale tradiţiei acelei lumi şi a înţeles temerile anumitor popoare ale unei comunităţi naţionale din Europa Centrală.

Concluzii

Danilo Kiš a făcut un pas crucial în integrarea poetică completă a literaturii sârbe în literatură europeană. Chiar înainte de cea europeană, trecând prin toate etapele stilistice şi formative prin care au trecut şi alte literaturi europene din noua epocă, literatura sârbă a avut în Kiš un scriitor care a înţeles că forma de exprimare este singurul spaţiu în care spiritul putea fi liber şi original. Şi din această înţelegere şi-a construit atitudinea sa de bază, atât la nivelul prozei, cât şi la nivelul poeziei. Tot timpul a spus, încheind ceea ce avea de spus apropo de variaţiile sale pe temele Europei Centrale, că este „preocupat de veşnica problemă a Formei", menţionând constant că provine dintr-un context cultural care nu este naţional, ci universal.

Aşadar, Danilo Kiš face parte din primul cerc, alături de austriecii Leopold von Saher – Masoch şi Hermann Broch, de cehii Jaroslav Hašek şi Milan Kundera, de croatul Miroslav Krleža, polonezul Witold Gombrowicz, maghiarul Gyorgy Konrad şi italianul Claudio Magris.

BIBLIOGRAPHY

Fiut, Aleksander, *A fi (sau a nu fi) central-european*, Bucureşti, Do MinoR, 2007.

Kiš, Danilo, *Wariacje na tematy srodkowoeuropejskie*, trad. în polonă de K. Zorawski, în "Res Publica", nr. 1, 1989, p. 9.

Babeţi, Adriana, Ungureanu, Cornel, *Europa centrală: nevroze, dileme, utopii,* Iaşi, Polirom, 1997.

Jančar, Drago, *Terra incognita*, traducere în polonă de J.Pomorska, Beograd, Narodna Biblioteka Srbije, 1989.

Le Rider, Jacques, *Mitteleuropa*, traducere de Anca Opric, prefaţă Andrei Corbea, Iaşi, Polirom, 1997.

Babeţi, Adriana, Ungureanu, Cornel, *Europa Centrală: memorie, paradis, apocalipsă*, Iaşi, Polirom, 1998.

DICŢIONARE

***, *Dicţionarul explicativ al limbii române* (DEX), ediţia a II-a, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 1996.

Tomici, Mile, *Srpsko-rumunski rečnik. Dicţionar sârb-român*, I-III, Timişoara, Savez Srba u Rumuniji, 1998.

Tomici, Mile, *Dicţionar frazeologi al limbii române*, Bucureşti, Saeculum Vizual, 2009.

[17] Danilo Kiš, *Gorki talog iskustva*, Beograd, 2007, p.206: „Boris Davidovič i Eduard Sam mnogo su bliži nego što izgleda. Ne zaboravimo da obojica nestaju, da su obojica žrtve totalitarnog sveta."

CONTRIBUTIONS OF DERIVATION IN FORMING FORESTRY TERMS

Simona Sandu (Pîrvulescu)

PhD Student, University of Craiova

Abstract: Starting from the premise that vocabulary is constantly evolving, we will present the contributions of derivation in the process of enriching forestry vocabulary. An internal means of enriching vocabulary, derivation plays a very important part in the process of "increasing" the linguistic dowry specific to forestry terminology. While using specific auxiliaries, i.e. suffixes and prefixes, while using the existing linguistic basis, derivation demonstrates its usefulness as a collaborator in the process of forming new terms and, implicitly, the status of collaborator in the formation of word families specific to forestry terminology.

Keywords: derivation, forestry, prefix, suffix, term

1. Introducere

Explozia informațională din arealul socio – economico – științific își pune amprenta și pe dezvoltarea lexicului specific unei limbi și, implicit, asupra terminologiilor specifice diverselor domenii tehnico-științifice. Terminologia forestieră, ca parte a lexicului activ, este pusă în situația de a-și actualiza permanent inventarul semantic astfel încât noțiunile noi să fie denominalizate prin termeni care să acopere semantic noile realități lingvistice. Acest proces – de îmbogățire a lexicului forestier – se realizează fie prin intermediul mijloacelor interne de îmbogățire a vocabularului, fie prin intermediul mijlocului extern de îmbogățire a vocabularului – împrumutul. Cunoscând faptul că „circa un sfert din vocabularul limbii române literare este constituit din cuvinte formate în românește"[1], ne-am îndreptat atenția spre derivare – considerată cel mai important mijloc intern de îmbogățire a vocabularului – încercând să identificăm ponderea acesteia în cadrul procesului de formare de termeni forestieri.

2. Formarea termenilor forestieri prin derivare

Oferind atributul de „limbă de tip derivativ"[2] limbii române, derivarea este procedeul de îmbogățire a vocabularului prin care se obțin cuvinte noi, de la baze lexicale existente în limbă, prin adăugarea de afixe (prefixe și sufixe) sau prin suprimare de afixe (sufixe). În funcție de modalitatea realizării derivării – prin adăugare / prin suprimare de afixe – au fost identificate următoarele tipuri de derivare[3]: derivare progresivă (care constă în adăugarea de prefixe sau de sufixe), derivare regresivă (care constă în suprimarea de sufixe), derivare parasintetică (adăugarea de prefixe și de sufixe aceleiași baze). Tipologia este completată de Vârlan[4] cu: derivare prin substituție de afixe și „*derivarea imediată*, specifică verbelor de conjugarea I și a IV-a"[5]. În articolul de față, ne-am propus să identificăm, în cadrul standardului SR 9167:1997 *Îngrijire și conducerea arboretelor. Vocabular* termenii forestieri obținuți prin derivare.

[1] Toma, 2000: 82.
[2] Hristea, Theodor – *Procedee interne de îmbogățire a vocabularului* – https://ebooks.unibuc.ro/filologie/dominte/8-1.htm (accesat în 29.11.2020).
[3] Hristea, Theodor – *Procedee interne de îmbogățire a vocabularului* – https://ebooks.unibuc.ro/filologie/dominte/8-1.htm (accesat în 29.11.2020); Toma, 2000: 83-84; Vârlan, 2012: 27.
[4] Vârlan, 2012: 28.
[5] Vârlan, 2012: 28.

Corpusul supus analizei este alcătuit din 14 termeni forestieri, toți obținuți prin derivare progresivă cu sufixe adăugate la baze nominale (6 termeni) și la baze verbale (8 termeni).

a) De la baze nominale, derivarea progresivă s-a realizat cu ajutorul sufixului lexical diminutival

-işor: „***codrișor*** *= stadiu de dezvoltare a unui arboret echien sau relativ echien care începe în momentul declanșării fructificației la o parte din arbori și se încheie la împlinirea vârstei exploatabilității fizice*[6]*”.* Fiind un termen specializat, derivatul diminutival *codrișor* exclude ideea de exprimare a afectivității; în cadrul lexicului specializat forestier, termenul *codrișor* desemnează o etapă de dezvoltare a arboretului; termenul *codrișor* intră în relație de antonimie cu *codroi*[7] (obținut prin derivare, cu sufix augmentativ, de la aceeași bază nominală *codru*). Constatăm că derivarea diminutivală și derivarea augmentativă nu au schimbat clasa lexico-gramaticală a bazei, derivatele obținute încadrându-se în aceeași clasă lexico-gramaticală a bazei. Baza nominală a termenului *codrișor*, respectiv termenul *codru*, este propice procesului de derivare sufixală, în MDA[8] fiind înregistrate și următoarele derivate: *codricel*, *codruleț*, *codruț*[9], *codrean*[10], *codresc*, *codrior*. Din această serie derivativă, *codresc* schimbă clasa lexico-gramaticală a bazei, migrând spre clasa adjectivelor.

Cu ajutorul sufixului colectiv *-iș* s-au obținut termenii: „***lăstăriș*** *= stadiu de dezvoltare a unui arboret regenerat vegetativ din lăstari, păstrând această denumire până la constituirea stadiului de masiv*”; „***nuieliș*** *= stadiu de dezvoltare a unui arboret corespunzător perioadei de început a elagajului natural și de maxim al creșterii în înălțime la arbori”; „**reniș** = semințiș instalat în mod natural în luncile inundabile ale râurilor”;* „***semințiș*** *= primul stadiu de dezvoltare a unui arboret provenit din sămânță, până la formarea stării de masiv”;* „***desiș*** *=* st*adiu de dezvoltare a unui arboret, care începe din momentul realizării stării de masiv și se încheie la începerea elagajului natural*”. De la baza nominală *lăstar*, sunt înregistrate următoarele derivate cu sufixe diminutivale în MDA[11]: *lăstăraș, lăstărel* și derivatul *lăstăret*. Termenul *lăstăriș* intră în relație de sinonimie cu *desiș*. Derivatele sunt obținute de la o bază nominală simplă, de gen masculin, forma de nominativ, singular.

Termenul *nuieliș* este obținut de la forma de plural a bazei *nuia*, păstrează clasa lexico-gramaticală a bazei. MDA[12] înregistrează o serie de derivate cu sufix de la baza nominală *nuia* (atât de la forma de plural, cât și de la forma de singular): *nuielărie, nuieloaie, nuieluș, nuieluș, nuieluță*. În întreaga serie derivativă se menține clasa lexico-gramaticală a bazei nominale; derivatul augmentativ *nuieloaie*[13] este în relație de antonimie cu diminutivele *nuieluș, nuieluș, nuieluță.* Cele trei diminutive, *nuieluș, nuieluș, nuieluță,* sunt sinonime. Termenii *nuieliș* și *desiș* sunt în relație de sinonimie.

Termenul *reniș* este format de la o bază simplă, de gen feminin, forma de nominativ, singular. MDA nu înregistrează alte derivate de la această bază. Deși unul dintre sinonimele înregistrate în MDA este *plajă*, termenul *reniș* nu a pătruns în lexicul comun. MDA înregistrează termenul *reniș* ca regionalism.

Termenul *semințiș* este format prin derivare cu sufix colectiv de la forma de nominativ, singular a bazei *sămânță*. Derivatul obținut nu își menține aceeași clasă lexico-gramaticală ca și

---

[6] Din dorința de a indica sensul exact al termenilor indicați în domeniul forestier, definițiile au fost preluate din standardul SR 9167:1997 *Îngrijire și conducerea arboretelor. Vocabular*.
[7] Înregistrat în MDA, I, 2010: 454.
[8] MDA, I, 2010: 454.
[9] Sufixul de origine latină *-uț* este specific bazelor nominale, de gen masculin, folosite cu forma de nominativ, singular. (Vârlan, 2012: 156).
[10] Sufixul *-ean* „exprimă apartenența, originea (locală sau personală)” (FCLR, IV: 139): derivatul *codrean* – poate actualiza fie valoare morfologică de adjectiv (când actualizează sensul *de/din codru*), fie valoare substantivală (când actualizează sensul *locuitor al unei regiuni de codri*).
[11] MDA, I, 2010: 1327.
[12] MDA, II, 20110: 173-174.
[13] Sufixul *-oaie* este de origine latină. (Vârlan, 2012: 134).

baza. MDA înregistrează următoarele derivate înrudite semantic cu termenul *seminţiş*: *semincer*, *semincioară, semințerie, semințean, seminție* – ultimele două derivate dezvoltă un sens lexical nou cu referire la origine (dezvoltat pe baza asemănării cu sensul termenului *sămânță*).

b) De la baze verbale, prin derivare progresivă cu sufixul *-tor*[14] s-au obținut termenii (arbore)

ajutător, (arbore) *biciuitor*, (arbore) *dăunător* (arbore) *folositor*[15]. Putând fi atașat numai la bază verbală de conjugarea I sau de conjugarea a IV-a, termenii obținuți prin derivare cu sufixul *-tor* indică rolul – benefic sau negativ – avut în cadrul arboretelor: „*arbore* ***ajutător*** *= arbore care, prin poziția lui în arboret, favorizează creșterea și dezvoltarea exemplarelor de valoare, îndeplinind în același timp și un rol de protecție și de ameliorare a solului < a ajuta;* termenul *arbore ajutător* are ca sinonim termenul *arbore* ***folositor*** *< a folosi; „arbore* ***biciuitor*** *= arbore ale cărui ramuri, mișcate de vânt lovesc puternic coroanele arborilor din jur < a biciui; „arbore* ***dăunător*** *= arbore care, prin caracteristicile lui, stânjenește creșterea și dezvoltarea arborilor de valoare vecini < a dăuna".* Cu sufixul substantival *-re*, de origine latină[16], atașat la baze verbale de conjugarea I și de conjugarea a IV-a, s-au obținut termenii: *curățire, degajare, emondare, rărire*[17]*, secuire.* Derivatele migrează din clasa verbelor spre clasa substantivelor (abstracte) denominalizând nume de acțiuni: „***curățire*** *= lucrare de îngrijire, efectuată prin selecție, de regulă negativă, în stadiile de nuieliș și prăjiniș, în scopul îmbunătățirii calității, creșterii și compoziției arboretelui" < a curăța; „****degajare*** *= lucrare de îngrijire efectuată în stadiul de desiș, uneori de seminţiș, care urmărește apărarea speciilor și exemplarelor valoroase împotriva celor copleșitoare, considerate necorespunzătoare" < a degaja;* „***rărire*** *a arboretului= reducere a numărului de arbori din arboret fie pe cale naturală, fie prin lucrări silviculturale"< a răr*i; „***secuire*** *= lucrare prin care se urmărește devitalizarea arborilor în picioare prin întreruperea (inelarea) zonei cambiale de la baza trunchiului" < a secui.*

3. Concluzii

În cadrul corpusului supus analizei, am identificat termeni forestieri obținuți prin derivare progresivă cu sufixe de la baze nominale și de la baze verbale. Bazele nominale sunt reprezentate numai de termeni simpli; trei derivate au baze substantivale de gen feminin (*nuieliș, reniș, seminţiș*), două derivate au baze substantivale de gen masculin (*codrișor, lăstăriș*) și un derivat are baza substantivală de gen neutru (*desiș*). În general, pentru derivare sunt utilizabile formele de nominativ, singular (*codrișor, lăstăriș, reniș, seminţiș*); un singur derivat a pornit de la forma de plural a bazei (*nuieliș*). Cu privire la particularitatea lexico-semantică a temei, am constatat că toate derivatele sunt formații analizabile (atât baza, cât și sufixul au putut fi identificate ușor). Toți termenii forestieri[18] obținuți prin derivare progresivă cu sufixe de la baze substantivale și-au păstrat clasa lexico-gramaticală a bazei.

În cazul derivatelor obținute din baze verbale, am observat că acestea au încorporat fie sufixul

-tor (*ajutător, biciuitor, dăunător, folositor*), fie sufixul *-re* (*curățire, degajare, rărire, secuire*) adăugate formei de infinitiv a verbelor. Verbele utilizate ca baze derivative sunt numai verbe de conjugarea I (*ajutător, dăunător, curățire, degajare*) și de conjugarea a IV-a (*biciuitor, folositor, rărire, secuire*). Derivatele obținute din baze verbale nu păstrează clasa lexico-gramaticală a bazei.

---

[14] Sufixul *-tor* este de origine latină. (Vârlan, 2012: 153).
[15] Termenii (arbore) *ajutător* și (arbore) *folositor* intră în relație de sinonimie.
[16] Vârlan, 2012: 136.
[17] Utilizat în sintagmele fixe: *rărire a arboretului, rărire a lăstarilor, rărire schematică, rărire schematică-selectivă, rărire selectivă, rărire de tip jardinitoriu*. (Standardul SR 9167:1997 *Îngrijire și conducerea arboretelor. Vocabular*, p. 5).
[18] Ne referim strict la termenii forestieri identificați în corpusul standardului *SR 9167: 1997 Îngrijirea și conducerea arboretelor. Vocabular*, excluzând derivatele din familiile lor lexicale identificate în MDA.

În procesul de formare prin derivare progresivă a termenilor analizați, s-au folosit sufixe lexico-gramaticale, sufixe lexicale diminutivale, sufixe augmentative; termenii formați prin derivare progresivă cu sufixe pot actualiza relații semantice de sinonimie sau de antonimie.

Absența derivatelor obținute cu ajutorul prefixării sau al derivării parasintetice, în cadrul standardului analizat, ne conduc la concluzia conform căreia derivarea cu sufixe reprezintă procedeul derivării cel mai productiv și în cadrul terminologiei forestiere.

BIBLIOGRAPHY

Hristea, Theodor – *Procedee interne de îmbogățire a vocabularului* – https://ebooks.unibuc.ro/filologie/dominte/8-1.htm.

MDA = Academia Română, *Micul dicționar academic*, vol. I-II, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010.

FCLR, IV = Rădulescu Sala, Marina (coord.), *Formarea cuvintelor în limba română. Volumul al IV-lea. Sufixele. Derivarea nominală și adverbială. Partea 1*, București, Editura Academiei Române, 2015.

SR 9167:1997 *Îngrijire și conducerea arboretelor. Vocabular.*

Toma, Ion, *Lexicologia limbii române*, București, Editura Universității din București, 2000.

Vârlan, Mariana, *Derivarea sufixală nominală în româna actuală*, Craiova, Editura Universitaria, 2012.

LANGUAGE, CORRECTNESS AND RULES: THE POLITICS OF ROMANIAN LANGUAGE SPOKEN IN MOLDOVA

Gina Aurora Necula

Assoc. Prof., PhD

Abstract: Much has been written about Romanian language spoken in the Republic of Moldova. However, this article discusses a particular aspect that the author has to deal with during the interaction with Moldovan students as well as members of the coordinated cross-border projects, i.e. the issue of correctness of the Romanian language spoken by Moldovans. Most of the time, speakers seem to be ashamed of their way of speaking Romanian language and start conversations by apologizing for them allegedly not being able to speak correctly. This outlines the supremacy of the Romanian language spoken in Romania over Romanian language spoken in Moldova even though, most of the time in Moldova, due to the isolated evolution, correct linguistic forms have been preserved which, in the Romanian language, have disappeared, evolved differently or have been deformed by the linguistic use. Still, the dispute is not to be assumed between correctness and incorrectness, between right and wrong, but rather between lexical and grammatical aspects with different evolution for almost half a century, due to the historical context. Considering this argument, we are going to analyse here some relevant aspects meant to demonstrate the correctness of the linguistic structures identifiable in Romanian language spoken in the Republic of Moldova.

Keywords: correctness, language policy, language marginalization, linguistic hegemony

Experiencing a tumultuous and controversial past, Romanian language spoken in Moldova is still in search of her lost identity, being fundamentally destabilized by competing languages (i.e. Russian language) during the past two hundred years. Therefore, disregarding the fact that the norms governing the standard language are the same for Moldovans speaking Romanian as for Romanians speaking Romanian, speakers find it difficult to relate to them, primarily because they have become accustomed to listen/speak a dialect assuming the status of an independent language, but moreover, because speakers have been constantly destabilized by convergent de-ethnicization policies practiced over the last 80 years.

De-ethnicization policies started while first ceded to the Russian Empire by the Ottoman Empire (1812), against which Moldavia County had the status of a vassal state, by changing the name of the region between Prut and Dniester rivers from Moldavia to Bessarabia. There

followed a turbulent period marked by short-term annexations back to Moldavia (meanwhile united with Wallachia to form the state called Romania) or to the Russian Empire / future Russian Republic / future Soviet Union, in its persevering attempt to maintain hegemony over this territory. During all this years, the population of the region was constantly destabilized with targeted language policies (added to other methods of intimidation and division) aimed at erasing the consciousness of the Romanian ethnic identity. Thus, Russia's political hegemony triggered Russian language hegemony as well, while the Romanian language received the status of a "pariah" language.

Once accepted, the political imperative determined the need to acquire *phatic communion* (as coined by Bronislaw Malinowski in his essay "The Problem of Meaning in Primitive Languages") and led speakers to adopting Russian language as language of public use - equivalent to a sign of gratitude for the granted social privileges. This need for *phatic communion* - seen as the need of being accepted and integrated into a group – determined the prioritization of the political and social factors while linguistic and cultural identity being overshadowed for almost two hundred years. Therefore, declaring the Romanian ethnicity or speaking the Romanian language gradually became acts that attracted public disapproval and disgrace, thus creating the premises for the introduction of the so-called 'Moldovan language' glottonym that was meant to raise Moldavian dialect to the status of an independent language, i.e. a romance language written in Cyrillic alphabet. So here is how, once invented to erase words such as Romanian and Romanian language from the collective mind, this newly-emerged glottonym subliminally induced the idea that 'Moldovan language' is a totally different language from Romanian, emphasizing the dialectal elements that differentiated a regional dialect from the standard norms of the Romanian language.

To this strategy of hiding Romanian language behind a glottonym with no linguistic argumentation, the strategy of extending the scope of the Russian language to the extent that speakers themselves ceased speaking their native language and replaced it with the Russian language out of the need for their children not to be stigmatized in public. Consequently, by agreeing to stop speaking their native language in public contexts, assuming to use another name for their language and making efforts to replace it with the Russian language, speakers come to assume Russian at a personal level. This is how the Romanian speaking population of Moldova has come to assume Russian language in private communication as well.

Once *phatic communion* being politically designed and people needing to adjust to it, Romanian language has been stigmatized as 'the language of the oppressors' and many people

end up denying their origins for fear of being declared enemies and deported to Siberia or persecuted in other ways.

Step by step, people became ashamed to speak Romanian and call themselves Romanians, therefore Romanian turned from a language of public use into a language of private even clandestine use. Collective consciousness slowly faded while people began to rewrite their past, to change their name (preferring the Russified version), to deny their origins and language and to accept a new life breaking with the old one.

> In our attempt to create a correct frame for the evolution of the Romanian language spoken in Moldova, we interviewed the members of the project "Efficiency program in teaching the Romanian language for teachers from UTA Gagauzia and Taraclia District, Republic of Moldova", funded by the Ministry for Romanians Everywhere, Romania. The interviews took place in 2019, with 23 participants, citizens of the Republic of Moldova, Romanian ethnics, with an average age of 45. During the interviews the respondents were asked to describe their own or their parents/grandparents experience and opinion about their being Romanians and speaking Romanian language during Soviet Era.
>
> Referring to 1940s, one of the interviewees stated that her grandmother used to warn her children not to speak Romanian to each other at school so as not to be heard by their colleagues and reported to the school management. The consequences would have been for the principal of the school to complain the party, and for the children's parents to be sanctioned by their superiors.
>
> Another respondent, who studied in Kiev during his high school years, said that in the 1970s, each and every time he was having an argument with his colleagues, they used to call him Romanian, which made him feel very ashamed, therefore, on every vacations he tried to urge his parents not to send him back to school and force him suffer again this humiliation.

No matter the fact that the Russian language was officially declared 'language for interethnic communication', lingua franca for all the peoples of the Soviet Union, speakers assumed it, most of the times, out of need - as a surviving language. The elderly - who could not learn and did not want to speak Russian - had to acquire a 'language survival kit' for communicative purposes. Therefore, the hegemony of the Russian language was effective after 150 years of intermittent domination.

Even after the proclamation of Moldova's independence in 1991, as a consequence of Soviet Union dissolution, when the Moldavian Soviet Socialist Republic became the Republic of Moldova, the status of the Romanian language has not been rehabilitated. On the contrary, there started the disputes over the official language and the existence of the 'Moldovan language' was fought even harder. Thus, the period that should have been a rehabilitation of Moldovan

linguistic background it turned out to be even more turbulent - the dispute being maintained by the fact that the Constitution of the Republic of Moldova, article 13, paragraph 1, refers to the term 'Moldovan language', although the Declaration of Independence mentions the Romanian language as the official language of the state.

Nevertheless, the return to writing with the Latin alphabet was an important step towards recovering the status of Romance language of the language spoken in the Republic of Moldova, even if the political factor continued to be involved in fueling the fiery discourses that campaigned for the preservation of the gluttony "Moldovan language".

In 2003 (2nd edition in 2011) appears a work as controversial as it is intriguing as a political approach that served to fuel the Moldovan / Romanian language dispute. The Moldavian-Romanian dictionary, written by a pseudo-linguist who writes at the behest of politics, Vasile Stati, is just an explanatory dictionary of archaisms in which the author tries to demonstrate the gap between the standard Romanian language recorded by the Romanian explanatory dictionaries of the moment and the archaic Romanian language recorded in the chronicles. Thus, the Moldovan-Romanian Dictionary records over a thousand archaic Moldavianisms, collected from the Slavonic documents of the chancellery of the Moldavian Medieval State (years 1392-1503). We must admit that the author's strategy of constructing his argument using consecrated lexicographical sources was effective for the manipulative approach. Irony is that the preface to the 2nd edition is written in a perfect Romanian language, the author of the dictionary neglecting to demonstrate through his own discourse the much sought differences between the "Moldovan language" and the Romanian language. Stati's approach failed to convince given that lexical differences (which occur between regions and stages of language evolution) cannot change the essence of the language that is defined by specific phonological, semantic, syntactic, pragmatic, prosodic, and **idiosyncratic features that** shape the way language is written, spoken, and interpreted.

This dispute was supposed to be settled in 2013 when the Constitutional Court of the Republic of Moldova issued decision no. 36/ December 5th stipulating that the official language of the state is Romanian Language, considering the Declaration of Independence as prevalent over the Constitution of the State.

Truth is that, after decades of hesitation regarding its status, the Romanian language spoken in Moldova has very well preserved the dialectal aspects to which the strong imprint of the Russian language was added. Most of the times, influences of Russian language are to be traced in common vocabulary due to speakers' frequently code-switching (involuntary - filling

communicational gaps), however, there are also cases of cross-linguistic influence at different levels of the language due to competing grammars.

Here are some samples of competing grammars identified in the interviewees' speech:

- Romanian language accepts ellipsis only for some specific categories of verbal structures and verbal ellipsis is to be traced in passive structures not needing to specifically express the auxiliary verb or in utterings where the verb has already been stated and the meaning can be easily reconstructed by the speakers without affecting the quality of the message. Thus, syntactic ellipsis such as: *Cum sănătatea?* (Ru. *Как здоровье?* / Eng. **How health?*), represents an example of linguistic calque from the Russian language (Russian is likely to use more elliptical contexts than Romanian language). The correct, intelligible sentence in Romanian should also contain a verb with reference to a possessive determiner, *Cum **stai** cu sănătatea? / Cum **ești** cu sănătatea?*
- Calque is also to be taken into consideration for such statements like: *Dacă **să facem** analiza rezultatelor.* Usually, in Romanian, conjunctive verbs are part of double verbal constructions, being required by a supporting verb, e.g. *a trebui, a vrea, a ști, a putea* etc., in structures such as: ***Trebuie să fac** ceva* (I have to do something), ***Vreau să fac** ceva* (I want to do something), ***Știu să fac** ceva* (I know how to do something), ***Pot să fac** ceva* (I can do something). Consequently, a correct conditional statement should also contain the supporting verb: *Dacă **trebuie / vrem / putem să facem** analiza*.
- Other examples of contamination with the Russian language could be unnecessary negations, e.g. *Oriunde **n**-aș fi, mă gândesc la tine. (engl. Wherever I am **not**, I think of you)*. The result is not strengthening the meaning, but cancelling out the logic of the statement, turning into a contradiction in terms **with one part of it denying another.**

Beyond the Russian language competition that causes changes in the linguistic behavior of Romanian speakers in Moldova, we could also record the hesitation of the interviewees when having to speak to Romanians coming from Romania. Some of the respondents even start their communication by apologizing for 'not speaking the Romanian language correctly', starting from the assumption that the actual usage of the Romanian language spoken by the Romanians is faithful to the prescriptive norms of standard Romanian.

The real issue here is not about deciding whether a statement is correct or incorrect by reference to the prescriptive norms of the standard language, but understanding that variables in language use are perfectly normal, in fact "variation is typically the vehicle of language change" as stated by Trask (2005).

For instance, as we talk about influences from the Russian language that have created linguistic structures inconsistent with the Romanian language, we can also identify linguistic structures that have been preserved in the Romanian language spoken in Moldova which are closer to the idea of correctness even if the current language norms recommend another use. The verbal structures of supine can be mentioned here, considering that "Grammar of the Romanian Academy" (GA 1966: 231) identifies structures such as *Trebuie **de** făcut* as the basic structure VERB + SUPINE, even if the current language usege requires the use of the participle instead of supine (*Trebuie făcut*). As already mentioned, the Romanian language spoken in Moldova has preserved archaic structures that are no longer to be identified in the Romanian language spoken currently in Romania. However, in the Romanian language spoken in Moldova, supine verbal structures are frequently identified, without arguments to claim that it is an utterance of incorrect use. Still, the dispute is not to be assumed between correctness and incorrectness, between right and wrong, but rather between lexical and grammatical aspects with different evolution for almost half a century, due to the historical context.

Considering that linguists speak of two types of **language variation, both included in our case:** *linguistic* – constrained by the context - and *sociolinguistic – affected "in a probabilistic* by a range of extra-linguistic factors [e.g. the degree of (in)formality of the topic under discussion, the social status of the speaker and of the interlocutor, the setting in which communication takes place, etc.]" (Raymond Mougeon et al., 2010), we can assume that speakers should start being aware of the fact that language variation is a perfectly linguistic normal phenomenon and usually occurs from one region to another.

Moreover, the fascination of the Romanian language as the "correct" language spoken by Romanians in Romania should not be an absolute standard for Romanian speakers in Moldova due to the fact that the world "linguistic map" shows multiple variants of languages i.e. English, French, German etc., therefore variants of Romanian language should be accepted as long Belgians do not consider that they speak a lower version of French spoken in France, Australians do not consider that they speak a lower version of English spoken in the UK, Moldovan people also should refer to their territorial variant as Romanian spoken in Moldova.

Bibliography:

*** *Competing Motivations in Grammar and Usage* (2014), B. MacWhinney, A. Malchukov, and E. Moravcsik (eds): Oxford University Press.

*** *Gramatica de bază a limbii române* (2010), București, Editura Univers Enciclopedic Gold.

*** *Gramatica limbii române* (1966), București, Editura Academiei Române.

*** *Limbă, identitate, multilingvist și politici educaționale* (2010), Cluj-Napoca, Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale.

Bernd Kortmann, Johan van der Auwera (Eds.), (2011) *The Languages and Linguistics of Europe: A Comprehensive Guide*, Göttingen, De GRUYTER Mouton.

Collins, J. *Hegemonic practice: Literacy and standard language in public education* (1989). Journal of Education 171, 9–34.

Henao, Joe - *Linguistic Hegemony in Academia and the Devaluation of Minority Identity in Higher* (2017), Education - Inquiries Journal, VOL. 9 NO. 01 | PG. 1/1.

Kiesling, Scott F., *Linguistic Variation and Change (*2011), Edinburgh University Press.

King, Charles, *The Moldovans. Romania, Russia and the Politics of Culture, Studies of Nationalities* (1999), Stanford, California, Hover Institution Press.

Malinowski Bronislaw, *"The Problem of Meaning in Primitive Languages,"(1923) in The Meaning of Meaning by C.K. Ogden and I.A. Richards*

Mougeon, Raymond et al., *The Sociolinguistic Competence of Immersion Students*. Multilingual Matters, 2010, Cambridge University Press.

Mrak, N. Ariana, *Heritage Speakers and the Standard: Fighting Linguistic Hegemony* (2011), In Selected Proceedings of the 13th Hispanic Linguistics Symposium, ed. Luis A. Ortiz-López, 161-168.

Rankin, Tom, *Competing Grammars in the Comprehension of Questions and Relative Clauses in L1 German-L2 English* (2013), Proceedings of the 12th Generative Approaches to Second Language Acquisition Conference (GASLA) edited by Jennifer Cabrelli Amaro, Tiffany Judy, and Diego Pascual y Cabo.

Trask, R.L. , *Key Concepts in Language and Linguistics (*1999/2005). Routledge.

Wiley, T.G. Language planning and policy. (2000) In S.L. McKay and N.H. Hornberger (eds) *Sociolinguistics and Language Teaching* (pp. 103–147). Cambridge: Cambridge University Press.

Zobl, Helmut & Liceras, Juana. *Competing grammars and parametric shifts in second language acquisition and the history of English and Spanish*. (2006) In D. Bamman, T. Magnitskaia & C. Zaller (Eds.), Proceedings of the 30th Annual Boston University Conference on Language Development. (pp. 713-724) Somerville, MA: Cascadilla Press.

EN

GLISH MORPHOLOGICAL CLASSES AS RADIAL CATEGORIES: A VIEW FROM COGNITIVE LINGUISTICS

Adina Oana Nicolae, Assoc. Prof., PhD, Petroleum-Gas University, Ploieşti

Abstract Steering away from the classic view of concepts as uniquely defined by a set of abstract necessary and sufficient conditions, the present article embraces the prototype theory as demonstrated in cognitive psychology (Rosch 1975). Family resemblances and protyotype effects have also been found with a variety of kinds of domains, including the study of diverse linguistic phenomena. The paper advocates the radiality of the English primary morphological categories and provides insights into prototype effects at work with nouns, verbs, pronouns and adjectives.
Keywords: radial category, morphological class, prototype effects, categorization, family resemblance

Humankind has inherited from the Greek philosophy, especially from the works of Plato (1981) and Aristotle (1984), a theory of concepts, concept formation, and semantics according to which the meaning of a concept or a word can be understood as matching a set of defining properties. A typical example is the concept 'even number', which accommodates any numerical item fulfilling the defining requirement 'divisible by two'. The domain of mathematics, where objective criteria can be clearly stated and applied, is particularly susceptible to operating with such clear-cut categories as rational/irrational numbers, positive/ negative numbers, prime/ composite numbers, etc. However, the theory relies on the assumption that all concepts can be reduced to their specific attributes in this way. In language, the grid emerging from such a black or white view has turned out to be flawed.

Wittgenstein's (1953) insightful contribution sounded the alarm alerting scholars about the misapprehension inherent in the classical, componential theory of Greek descent as well as in the Augustinian assumption that words name objects. He shed light on such an idealised conception of language by examining the class of 'games' and proving that, despite our rather straightforward judgement as to whether football, chess, ring-a-ring-a-roses or tennis are included in this class, it is not based on ticking a list (in fact, not even one) of uniting properties to the entire category. Instead, we owe Wittgenstein the contention that at least some concepts work by virtue of a family resemblance instead of a set of necessary and sufficient characteristics. His family resemblance outlook on concepts

cha nged the focus onto the existence of an open-ended set of identifying properties, their uneven distribution in a category as well as the diverse similarities and relationships between any two instantiations of the respective concept.

Prototype Theory

From philosophy, the term and the theory of 'family resemblances' have crossed the boundaries of their initial discipline and have been fruitfully imported by art theory, law, literary studies, politics, linguistics and psychology. The work of Eleanor Rosch and her collaborators (1973, 1975, 1983) amounted to a susbstantial breakthrough in the field of cognitive psychology. As early as the 1970s, a series of experiments conducted by Rosch provided evidence for the fact that, when people label an everyday object or experience, it is due to a cognitive process in which the best representatives of the category are involved rather than abstract definitions. Markers of family resemblance represent the reference points (or prototypes, hence the name *prototype theory*) against which the proximation of the values of salient features of a concept is assessed by speakers of a language. Such assessments underlie learning and concept rating via criterial attributes in everyday life and are inevitably prone to error and vagueness. What Rosch (1975) also brought to the fore in semantics is the triad superordinate categories, basic level categories an subordinate categories. The former have less constrastive features, while the latter evince less common features, leaving basic level semantic categories in between to be the most privileged in language learning and concept acquisition on account of their clearly identifiable experiential content.

Further work embracing a paradigm-changing perspective on categorization was included in Lakoff's influential book *Women, fire and dangerous things: What categories reveal about the mind* (1987) and reverberated through research into different linguistic areas and phenomena, including primary morphological categories (nouns, verbs, conjunctions, adjectives, adverbs, prepositions, possessives), as well as various secondary categories (modality, case, etc.) in a variety of languages (see Lewandowska-Tomaszczyk (2007) for a synopsis). Semantic structure, though, has been the prominent locus of interest of many studies focusing mainly on monosemy, polysemy, vagueness and homonymy (e.g. Nerlich et al. 2003). Nor have phonology (e.g. Jaeger 1980) and syntax (e.g. Ross 1981) been left outside the scope of prototype theory, since it has been repeatedly demonstrated that prototype 'effects occur at every level of language, from phonology to morphology to syntax to the lexicon' (Lakoff 1987: 67).

The reconsideration of categorization in the light of prototype theory was primarily discussed in terms of general cognitive principles, despite several contributions which arrived at similar conclusions from distinct viewpoints (e.g. structuralism, Cowie (1982), Chomsky's generative Standard Theory (1965)). The majority of the scientific material developed within various topics in linguistics finds prototype theory compatible with a cognitive outlook, emphasizing the thesis that linguistic categories are a sub-group of conceptual categories which shows prototype effects, as Lakoff (1987: 67) pointed out: 'language does make use of general cognitive mechanisms – at least categorization mechanisms'.

The main tenets of prototype theory, which are herein advocated for the purpose of the present paper, are summarized as follows:

a. members in a prototypical category evince different degrees of typicality, some being more representative of the respective category than others in the minds of language users;
b. prototypical categories have fuzzy boundaries;
c. no single set of definite properties is able to define a prototypical category;
d. family resemblances characterize and interconnect members of a prototypical category in a radial structure.

In a nutshell, a radial structure does not correspond to a single representation and, as Lakoff argues (1987: 65), 'the center, or prototype, of the category is predictable. And while the noncentral members are not predictable from the central member, they are 'motivated' by it, in the sense that they bear family resemblances to it'. It is also noteworthy that radial structures have no objective existence, but are instead inserted into cognitive models shaped in accordance with each speaker's perspective and construal of a scene (Langacker 1987, Evans and Green 2006) and are therefore culture-specific.

A number of criticisms have drawn attention to different controversial aspects, especially related to the need for rigorous methods and experiments that need to ensure the validity of these tenets, and lots of ensuing empirical and experimental research has tried to sanction this concern (Lewandowska-Tomaszczyk 2007: 158-159, Geeraerts 1989).

Upholding a cognitive linguistics view on grammar, the present paper relies on Lakoff's claim (1987: 463) that all grammar 'will be a radial category of grammatical constructions, where each construction pairs a cognitive model (which characterizes meaning) with corresponding aspects of linguistic form.' To illustrate this, reference will be made to four part of speech classes (nouns, verbs, pronouns and adjectives), with a view to shifting the perspective from the traditional outlook on these categories to a prototypical interpretation of their membership.

According to Avram (2006: 36-37), each morphological class shares a set of necessary and sufficient properties which lends them class citizenship. In this view, what a specific set of properties identifies is 'well-defined categories' (Avram 2008: 36), also called 'classes of expressions' (Avram 2008: 37), which altogether yield the constituents of simple sentences. The lexical categories identifiable in this way are nouns, verbs, adjectives, adverbs and prepositions. For each of these five categories, there is a number of morphological and distributional properties to be matched. Thus, the approach focuses on structure and form rather than on meaning, as in the traditional definitions of morphological categories.

Each of the four sections that follow is devoted to recasting this rigid criterial categorization of nouns, verbs, pronouns and adjectives into a radial category structure.

Nouns

Nouniness has been the focus of inquiry in a study by Ross (1981); based on tests related to syntactic environments such as modification by a passive participle, gapping and pluralization, it was found that some nouns are better examples of the noun category than others.

Starting from the structural definition of nouns, it can be however contended that, even in the absence of syntactic affinities, nouns can be conceived of as fitting a radial structure. Thus, Avram (2006: 37) lists three crucial features definitory for the class of nouns:

(i) nouns can be inflected for number, having distinct singular and plural forms. Their plural can be formed by adding –(e)s;

(ii) they can take the genitive morpheme 's;

(iii) they appear in similar positions in a sentence. For example, they can be preceded by articles or by possessive pronouns.

Noun variability in point of number is a cause of prototype effects in that not all nouns have distinct singular and plural forms. There are less typical nouns which have either invariable in the singular or invariable in the plural. The online meaning construction, involving dynamic categorization, could be the mechanism via which a speaker assigns nouns such as *colours, minutes, customs, effects* a more central position in the class of nouns if they are regular plurals and a less typical status if they are only processed as invariable, *pluralia tantum* forms.

Even in the case of nouns that have both a singular and a plural form, there are prototype effects: best exemplars are countable and the plural is formed by adding the regular plural inflection *-s* to the singular stem. Less good examples are those which require the user's spelling awareness and add

-es to form the less typical regular plural (e.g. *heroes, activities*) or which involve morpho-phonetic changes (e.g. voicing and -es in *wolf/wolves, wife/ wives*). Oscillation between the two forms occurs due to pressure to enhance typicality (e.g. *volcanos/ volcanoes*). Further away from the prototypical ones are those members which make up the plural in a less predictable way, by adding inflectional suffixes of foreign origin (e.g. *opus/opera, phenomenon/phenomena, stimulus/stimuli, alga/algae, bureau/bureaux*), -en (e.g. *child/children*) or exhibit the same form for both the singular and the plural (e.g. *sheep, cod, series, means*).

The second property, the imposition of allowing the synthetic genitive, could rule out perfectly valid cases of nouns which disallow this construction and are only compatible with the prepositional genitive. The best exemplars in the category from this point of view are personal nouns (both common and proper nouns), whereas non-personal nouns such as geographical, temporal and inanimate nouns could be considered more peripheral members of the category on account of their compatibility with the periphrastic genitive. Moreover, the oscillation between the two types of genitive with nouns such as *brain, planet, computer*, point to their uncertain exemplarity, which can only be assessed in specific contexts.

Finally, the third requirement regarding the possibility that nouns be accompanied by determiners such as articles and possessives is a source of radiality. A large group of nouns collocate with the definite article, whereas a sub-category will only allow the zero article (e.g. proper nouns such as *Molly, California, Jones, Trafalgar Square*). The zero article is compatible with most common nouns in the plural and the indefinite article is restricted to co-occur with countable nouns. Changeable exemplarity would characterize nouns such as *Robinson/ the Robinsons*, which typically require the zero article in the singular, but may co-occur with the definite article in the plural.

Last but not least, the class of nouns is traditionally clearly delineated from a semantic perspective, being fit for naming objects, persons, living creatures, actions, qualities, state of existence, locations and ideas. It is therefore an umbrella term for lexical items which may seem more central (entities of all sorts) and other lexical items which are more peripheral, such as actions and states of existence (bordering verbs), qualities (bordering adjectives) and locations (bordering adverbs). In the same line of thought, fuzzy boundaries may be claimed to function in the case of gerunds which have many nominal features (e.g. co-occurrence with possessives, the syntactic functions of a noun). In the same blurred boundary area can be located nouns such as *the ifs and buts, the pros and cons, (with) a bang*, which have migrated into nouniness from other lexical classes.

Verbs

Family resemblances and prototype effects were shown to characterize a sub-class of English strong verbs like *string/strung* (Bybee and Moder 1983). At a macro-level, though, the whole class of verbs displays a radial pattern. Lexical verbs such as *eat, go, see* are better category exemplars than *do, have, be, get*, which are also auxiliary verbs, or *must, can, should*, which are modal auxiliary verbs and are subject to certain constraints. If all verbs are somehow used to denote states, actions, conditions or experience, linking verbs may be considered more peripheral than full content lexical verbs due to their semantic impoverishment. Even within the subclass of modal verbs, forms such as *can, may, shall, will* are typically followed by short infinitives, while *used, be* and *ought* require long infinitives. The uneven distribution of present, past and future time reference, the pairing with modal paraphrases and the mix of deontic and epistemic meanings can also be said to work in a network of family resemblances *(*Evans and Green 2006: 547), with *need* and *dare* lying at the fuzzy edge between modals and regular verbs.

The lens of aspectual oppositions may reorganize the class of verbs into a radial structure with dynamic meanings being more central than stative ones, the latter being prone to a number of restrictions or alternative interpretations. First of all, the continuous tenses are available for the dynamic verb interpretations, and some verbs such as *see, hear, love, mind, hold*, etc. have dynamic or stative interpretations that allow them to migrate between the centre and the periphery. In the present perfect simple, dynamic verbs have an iterative interpretation (e.g. *I have always walked after dinner*), while stative ones convey continuity (e.g. *I have always loved you*). A continuing state results from the present simple in *I love my kid*, but *I talk to my kid* instantiates either an iterative or an instantaneous interpretation in different contexts. Adverbials of frequency collocate uniquely with dynamic verb phrases (e.g. *He speaks English every day/ *He knows English every day*). At the level of narrative discourse, a sequence of dynamic verbs implies succession (*He called me and went home* is not the same as *He went home and called me*), but results in simultaneity in the case of stative verbs (*He loved his work and admired his boss* is semantically identical to *He admired his boss and loved his work*). If the attributive past participles are considered, it has been noticed that reference to the present result of a past event works in a different manner with processes (*a bent pin* is a pin that has been bent reference to a present continuing state) and states (*a known gambler* is a gambler that is known).

Pronouns

The class of pronouns is arguably organized around two central members, the personal pronouns *I* and *you*, which make unequivocal reference to the speech participants, 'the speaker' and 'the hearer', respectively. *We* is less typical, being a plural form that involves reference to the speaker plus somebody else, as the case may be. The third person pronouns *he, she, it, they* make reference to animate or inanimate entities which may be absent from the speech situation, while *one* has a generic interpretation restricted to formal register. This layering of typicality is due to an inherent feature of the category of person – person is definable with reference to the notion of participant-roles: first person is used by the speaker to refer to the subject of discourse; the second person is used to refer to the hearer; the third person is used to refer to persons or things other than the speaker and hearer. Hence, the deictic or referential use of personal pronouns can be looked upon as more central than other functions of the pronouns. For instance, the connecting function of pronouns in discourse, manifest in the anaphoric and cataphoric uses, or the generic functions of pronouns enjoy proximity to the main function of pronouns, that of referring. In the same logic, functions such as royal *we*, editorial *we*, impersonal, anticipatory or idiomatic *it* (Duţescu-Coliban 2003) would be ranked as outer values of pronouns.

Adjectives

The syntactic and morphological properties characterizing adjectives are, in Avram's view (2006: 38), the following:

(i) degrees of comparison marked by the morphemes -er/est or more, most, as the case may be;

(ii) potential to collocate with other degree words such as very, quite, rather, that, etc.;

(iii) occurrence in the structure the + adjective + noun or possessive determiner + adjective + noun.

Comparison and intensification are congeneric features that are applicable to adjectives denoting, from a semantic point of view a property which can be conceptualized as having various degrees along a scale. Gradable adjectival antonyms fit this class, and it has been noted that in pairs such as *old/young, long/short, wide/narrow*, only the former member is marked (Lehrer 1985) on account of it being the default or neutral term (e.g. *How old are you?* is neutral, unlike the presupposition-bearing counterpart *How young are you?*). Nevertheless, the class of gradable adjectives is only a subcategory of adjectives, which, by virtue of its compatibility with intensifiers and

com

parison, turns out to include more central members. In contrast, non-gradable adjectives such as *square, perfect, infinite, unique*, etc. only display the syntactic patterns specified in iii above (e.g. *the square garden, your perfect garden*, etc.), but not i and ii.

The insertion of adjectives in determiner slots in a noun phrase poses further problems, since it only encompasses adjectives with an attributive role in a sentence. Prototypical adjectives need to equally exhibit a predicative function, as subject complement or object complement (e.g. *She is pretty./ He considered her pretty*). More peripheral in the class of adjectives could be those which are exclusively attributive (e.g. *polar bear, tidal wave, medical school*) or exclusively predicative (e.g. *ablaze, awake, ajar*, etc.). Cases of unsettled adjectives could be *fast, afraid* and *awake*, which are only marginally acceptable in attributive function, unless they are pre-modified (e.g. *the fast asleep children, a somewhat afraid patient, my wide awake toddler*). Mobility in this peripheral area could be a feature of adjectives which turn form attributive use to predicative use with a change in meaning (e.g. *a criminal lawyer/ The lawyer is criminal*.)

Finally, adjectives may undertake the marginal role of noun heads, typically denoting classes, categories, or types of people, as in *the wealthy, the diligent, the Japanese*, and less typically having abstract reference (e.g. *the mystical, the supernatural*).

Conclusions

The study of lexical categories surveyed above reveals, as predicted, that in each morphological class there is a network consisting in a series of distinct items that display various degrees of exemplarity. The central ones match most traditional class membership criteria and the peripheral ones are not strictly predictable with respect to the prototype, but are nevertheless motivated by the application of general cognitive mechanisms. In addition, there are members intermediate with respect to the prototype and the peripheral cases and sometimes fuzzy boundaries emerge. Such a reconsideration of parts of speech may operate in the mind of both native speakers and non-native language learners who take it as a cognitive reference framework in online discourse interpretation and production.

Bibliography

Aristotle. (1984). *The Complete Works of Aristotle*. Jonathan Barnes (ed.). Rev. Oxford trans. 2 vols. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Avram, L. (2006). *English Syntax. The Structure of Root Clauses*. Bucureşti: Oscar Print.

Byb ee, J. And C. Moder (1983). "Morphological Classes as Natural Categories", *Language* 59(2): 251-70.

Chomsky, N. (1965). *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge, Mass.: MIT Press.

Cowie, A. P. (1982). "Polysemy and the Structure of Lexical Fields", *Nottingham Linguistic Circular* 11: 51–65.

Duţescu-Coliban, T. (2003). *Aspects of English Morphology*. Bucureşti: Editura Fundaţiei România de Mâine.

Evans, V. and M. Green (2006). *Cognitive Linguistics. An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Jaeger, J. (1980). *Categorization in Phonology: An Experimental Approach*. Ph.D. diss., University of California, Berkeley.

Lakoff, G. (1987). *Women, Fire and Dangerous Things: What Categories Reveal About the Mind*. Chicago and London: The University of Chicago Press.

Langacker, R. (1987). *Foundations of Cognitive Grammar*, volume I. Stanford, CA: Stanford University Press.

Lehrer, A. (1985). "Markedness and Antonymy", *Journal of Linguistics*, 21(2): 397-429.

Lewandowska-Tomaszczyk, B. (2007). "Polysemy, Prototypes and Radial Categories", in *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*, Geeraerts, D. and H. Cuyckens, (eds.), Oxford: Oxford University Press, pp. 139-160.

Geeraerts, D. (1989). "Prospects and Problems of Prototype Theory", *Linguistics* 27: 587–612.

Nerlich, B., Z. Todd, V. Herman, and D. D. Clarke. (eds). (2003). *Polysemy: Flexible Patterns of Meaning in Mind and Language*. Berlin: Mouton de Gruyter.

Plato. 1981. "Euthryphro". In *Five Dialogues* 5–22. Trans. G. M. A. Grube. Indianapolis, IN: Hackett.

Wittgenstein, L. (2009). *Philosophical Investigations*. Chicago: John Wiley & Sons.

Rosch, E. Heider (1973). "Natural Categories", *Cognitive Psychology* 4: 328 - 350.

Rosch, E. (1975): "Cognitive Reference Points", *Cognitive Psychology* 7: 532-547.

Rosch, E. (1983). "Prototype Classification and Logical Classification: The two systems.", in *New Trends In Conceptual Representation: Challenges to Piaget's theory?* E. F. Scholnick (ed.), Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Ross, J.R. (1981). *Nominal Decay*. Department of Linguistics, MIT.

RE FUGEE CRISIS REPRESENTATION IN FRENCH NEWSPAPERS

Daniela LUPAȘCU, Assistant Lecturer, Phd candidate, "Dunărea de Jos" University of Galați

ABSTRACT

This communication aims to analyse the way in which refugee crisis (2015) is represented in the media discourse and seeks to indentify the discursive strategies through which the general public perception of the event is influenced.

KEYWORDS: discourse, crise, réfugiés, media, language

Sur l'événement intitulé *crise des réfugiés*

L'information dépend de l'action humain, elle « n'existe pas en soi, dans une extériorité à l'homme, comme peuvent exister certains objets de la réalité matérielle (un arbre, la pluie, le soleil) dont la signification, certes, dépend du regard de l'homme pose sur ces objets, mais dont l'existence est indépendante de l'action humaine ». (Charaudeau, 2011: 18) Le fait d'informer pose divers problèmes que Charaudeau les classe par rapport à la source, par rapport au récepteur, par rapport du traitement de l'information. En ce qui concerne la source, la question se pose sur la nature de l'information et sa validité et authenticité. Concernant le récepteur, le défi est de l'atteindre. Une question essentielle se pose : « Si la pertinence d'une information dépend des hypothèses que l'on peut faire, à la fois, sur l'intérêt qu'il est susceptible de porter à la nouvelle et sur son aptitude à comprendre, de quels moyens dispose l'informateur pour connaitre cet état de la cible ? ». (Charaudeau, 2011: 18) En ce qui concerne le traitement de l'information, « l'informateur devrait se demander, non pas s'il est fidèle, objectif ou transparent, mais quel effet lui semble produire telle façon de traiter l'information, et concomitamment quel effet produirait telle autre façon, puis encore telle autre façon, avant de procéder à un choix définitif ». (Charaudeau, 2011: 19)

Le phénomène migratoire de ces dernières années est présenté par les médias comme une crise de grandes proportions, ce qui a conduit la perception du grand public vers une interprétation négative.

Le fait même de parler d'une *crise migratoire* construit un contexte négatif, ce qui justifie des formulations telles que *Migrants : l'Europe invente la solidarité par quotas*, *Crise migratoire : « C'est ainsi que naissent les conflits »*, qui communiquent clairement l'idée de conflit, de manque de solidarité. En partant de l'affirmation de Maingueneau qui dit que le *contexte d'un énonce* c'est le moment et le lieu où il est produit, on pourrait dire que le contexte de la crise migratoire se construit sur trois grands piliers : la période de temps ou l'évènement a lieu, le lieu de production et la cause. L'événement a eu lieu à partir de 2015 lorsqu'un grand nombre de personnes ont quitté leurs pays à cause de la guerre et des conflits qui dominent leur pays et se dirigent vers l'Europe, plus précisément l'Europe de l'Ouest. La plupart provient de Syrie, mais aussi d'Afrique.

Sur le corpus

Notre corpus se compose d'articles de presse issus en 2015 des journaux français *Libération* et *Le Monde* sur le sujet de la *crise des réfugiés*. Il s'agit plus précisément des titres contenant la structure *crise des réfugiés*, mais aussi les titres contenant les transformations de ce syntagme *(crise migratoire, migrants et réfugiés, fronts de migrations, terrorisme, exilés*) ont attiré notre attention. Ces deux journaux ont une orientation politique prédominante de gauche et on les a choisis à partir de l'idée qu'il serait intéressant de voir s'il y a des similitudes ou différences d'approche. Notre premier objectif est d'analyser quel a été leur positionnement en ce qui concerne le sujet de la *crise des réfugiés*. Dans notre analyse, on est parti de l'idée que lorsqu'il s'agit de sujets forts (crise, guerre, conflit, catastrophe), la pratique journalistique est d'exagérer et d'amplifier le phénomène en utilisant des titres qui frappent.

Les deux journaux français, *Libération* et *Le* Monde, sont des quotidiens nationaux et appartient au même groupe de presse, *La Vie-Le Monde*, même s'ils ont été fondés dans des périodes différentes - *Libération* en 1973 par Jean-Paul Sartre et Serge July et *Le Monde* en 1944 par le journaliste Hubert Beuve Mery.

Analyse discursive

Dans notre analyse, nous envisageons deux concepts, celui de *crise* et celui de *refugie* qui font référence au contexte du phénomène, respectivement à l'identité de l'actant. Lorsqu'on parle de la *crise des réfugiés*, on doit clarifier deux choses : ce qu'on comprend quand on dit *crise* et ce qu'on comprend quand on dit *réfugié.* Lorsqu'on parle d'une crise, on fait référence à tout ce qui a signifié la crise, dans un sens élargi, et tout ce qui a marqué la société d'une manière ou d'une autre jusqu'au présent. La crise ne peut pas être définie par le dictionnaire, la crise c'est tout le mal du monde au

nive au collectif, mais aussi au niveau personnel. Premièrement, d'une crise font partie ceux qui l'ont déclenchée, les actants qui sont dans notre cas *les réfugiés*. Le grand nombre des personnes viennent et la manque d'une politique commune pour leur accueil semblent à être les deux principales causes de la crise et en plus l'espace Schengen est mis en question : l'Allemagne, l'Autriche, la Slovaquie, la Suède et les Pays-Bas ont décidé de réintroduire les contrôles aux frontières.

On revient maintenant à ce qu'on disait au début de la présentation, la confusion crée dans ou par la presse entre migrant et réfugié. On observe qu'en appelant ce phénomène *crise des réfugiés,* où les acteurs sont les *réfugiés,* et *crise des migrants,* où les acteurs sont les *migrants,* le signe d'égalité est mis entre *réfugiés* et *migrants*, donc il devient nécessaire de commencer notre analyse avec la distinction entre les deux termes qui ont été souvent employés comme synonymes dans le discours des médias, donc on ne peut pas s'y référer séparément.

/1/ « Le nouveau gouvernement de Pologne attise la polémique sur la **crise des réfugiés** »
(https://www.lemonde.fr/europe/article/2015/11/17/le-nouveau-gouvernement-de-pologne-attise-la-polemique-sur-la-crise-des-refugies_4811898_3214.html)

/2/ « **Crise des migrants** : réouverture de la frontière entre la Grèce et la Macédoine »
(https://www.lemonde.fr/europe/article/2015/12/04/crise-des-migrants-reouverture-de-la-frontiere-entre-la-grece-et-la-macedoine_4824040_3214.html)

Selon *Le Trésor de la Langue Française informatisé* :

- *migrant, migrante*, adj. et subst. (Travailleur) migrant. Individu travaillant dans un pays autre que le sien. Synon. immigré.

tandis que

- *réfugié, réfugiée*, part. passé, adj. et subst. (Personne) qui a trouvé refuge hors de sa région, de son pays d'origine dans lequel il était menacé (par une catastrophe naturelle, une guerre, des persécutions politiques, raciales, etc.).

La différence entre le *migrant* et le *réfugié* est la raison de leur migration.

L'idée de *migration*, c'est-à-dire l'action et la source de la crise, est suggère par les deux, d'une manière indirecte pour le réfugié et directe pour le migrant, considérant que les deux quittent leur pays en migrant vers un autre. Ainsi le type de crise que l'Union Européenne fait face se distingue, c'est la *crise migratoire.*

En partant du syntagme choisi, *crise des réfugiés,* on a distingué entre trois types de titres : des titres comportant cette syntagme, des titres ou les migrant viennent au lieu des réfugiés et des titres qui suggèrent l'idée de la *crise* par d'autres mots.

En ce qui concerne les titres *Le Monde*, on a regroupé les 84 de titres en plusieurs catégories, des titres comprenant les syntagmes :

- *crise des réfugiés*

/3/ « Crise des réfugiés : si cela peut nous rassurer… »

/4/ « Schengen mis à l'épreuve par la crise des réfugiés »

- *crise des migrants*

/5/ « Crise des migrants : l'Union européenne cherche encore la réponse »

/6/ « Crise des migrants : l'Union européenne et la Turquie trouvent un accord »

- *crise migratoire*

/7/ « Crise migratoire : la Turquie profite de la faiblesse européenne »

/8/ « L'Europe mieux armée pour faire face à cette crise migratoire inédite »

- *accueil des réfugiés*

/9/ « L'accueil des réfugiés divise le gouvernement belge »

/2/ « Accueil des réfugiés : face à « l'urgence », les divisions demeurent »

- *l'afflux/ afflux / flot de réfugiés*

/10/ « La Hongrie a connu un afflux record de réfugiés mercredi »

/11/ « L'Europe sous pression face à un nouvel afflux de réfugiés dans les Balkans »

- *réfugiés*

/12/ « Les réfugiés réveillent l'utopie européenne »

/13/ « Réfugiés : l'UE souhaite un accord à tout prix avec Ankara »

- *réfugiés et migrants/migrants et réfugiés"*

/14/ « Un nombre record de réfugiés et de migrants aux frontières de l'Europe »

/15/ « Migrants et réfugiés : Europe, réveille-toi ! »

- *migrants*

/16/ « Après la Slovaquie, la Hongrie porte plainte contre les quotas de migrants dans l'UE »

- *d'autres*

/17/ « L'UE sur tous les fronts des migrations »

18/ « Sous pression, la Grèce demande davantage d'aide de l'Europe à ses frontières »

On a observé la même chose aussi dans les titres choisis de Libération, ou on a distingué entre les suivantes catégories de titres :

- Des titres comprenant le mot crise, les syntagmes *crise des réfugiés et crise des migrants et crise migratoire* :

/19/ « Coulisses de Bruxelles - La crise, moteur de l'Union »

/20/ « Crise des réfugiés : l'UE inclut la Turquie »

/21/ « A Lesbos, «la crise migratoire est gigantesque » »

/22/ « La distinction entre réfugiés et migrants est appliquée de manière injuste »

- Plusieurs titres qui suggèrent ces mots, sans les employer :

/23/ « L'Europe en fait trop peu, trop tard »

/24/ « La Commission veut étanchéifier les frontières de l'Union »

- Des titres comprenant le champ lexical de l'eau pour suggérer l'ampleur de la crise :

/25/ « 800 personnes sont mortes dimanche dans le naufrage en Méditerranée »

/26/ « La Méditerranée, nouveau cimetière marin ? »

- Des titres comprenant l'idée de division pour suggérer l'effet de la crise :

/27/ « Les Européens toujours divisés »

/28/ « Fermeture des frontières, les leçons de l'histoire »

Résultats de la recherche

En faisant une parallèle entre les deux journaux pour voir quelle est la tendance de l'approche sur ce sujet et on a observé que *Le Monde* préfère l'approche directe en employant les mots-clés, tandis qu'en *Libération* il y a plus de titres qui suggèrent l'idée de crise et de migration en employant des variations.

Dans les deux journaux, le syntagme *crise des réfugiés* est souvent remplacée ou continuée par *crise des migrants, crise migratoire, vague migratoire, flux migratoire*, tandis que le sens du mot *réfugié* est continué par les termes *migrant*, *exilé*, *clandestin*. Les variations utilisées dans le titres du *Le Monde* sont *frontières, fronts, révolution, Schengen, contrôle, quotas, flux.* En ce qui concerne les titres de *Libération* les variations sont *Europe, les sans-droits, tragédie, fermeture de la frontière, accueil, immigration, solidarité, misère du monde, mort sociale.* Dans Le Monde, aussi que dans *Libération*, en ce qui concerne les expansions, on a vu à l'intérieur des articles qu'il y a une

prédilection de combinaison avec des termes du type *répression*, *dramatique, majeure, inédite, contemporaine, nouvelle, sans précèdent*, en définissant ainsi l'ampleur et les caractéristiques du phénomène.

Dans *Le Monde* il y a une préférence d'utilisation des verbes à connotation négative – *déchirer*, *contrecarrer*, *contraindre*, *limiter*, *profiter*, *instaurer*, *diviser*, *durcir* – mais aussi des verbes plus *doux* – *négocier*, *résoudre*, *promettre*, *tendre*, *calmer*, *sauver*. De même en *Libération* ou on trouve plusieurs verbes à connotation négative – *creuser*, *échouer*, *imposer*, *refouler*, *suspendre*, *rebuter*, *refuser*, *ranimer*, *étanchéifier*, que des verbes à connotation positive – *inclure*, *réviser*, *changer*, *comprendre*, *accueillir*.

Les titres du journal *Libération* contiennent 11 occurrences du mot *crise, 34* occurrences du désignant *réfugié, 34* occurrences du désignant *migrant,* 5 occurrences de la syntagme *crise migratoire et* seulement 2 occurrences des syntagmes *crise des refugies et crise des migrants.* Les titres du journal *Le Monde* contiennent 38 occurrences du mot *crise, 45* occurrences du désignant *réfugié, 29* occurrences du désignant *migrant, 8* occurrences de la syntagme crise migratoire *et 10 occurrences de la syntagme crise des refugies et 20* occurrences de la syntagme *crise des migrants.*

En conclusion, on pourrait dire que cette recherche nous a permis d'observer la manière dont les *réfugiés* sont représentés dans la presse écrite française, plus précisément dans les deux journaux choisis *Le monde* et *Libération.* Le voisinage syntagmatique et les mots choisi pour présenter et décrire l'événement ont une vraie importance. Les deux journaux ont une approche similaire de l'événement médiatique - *crise des réfugiés* – événement qui est présentée comme un phénomène destructif, un conflit sans résolution ou les réfugiés sont souvent considérés une menace, des importuns, des personnes vulnérables et dangereux.

BIBLIOGRAPHICAL REFERENCES:

Calabrese Steimberg, L. (2012). *The Act of Naming: New Perspectives on Media Discourse.* Langage et société, no 140(2), 29-40. https://doi.org/10.3917/ls.140.0029

Calabrese, L. 2013. *L'événement en discours. Presse et mémoire sociale*, Academia Bruylant.

Ringoot, Roselyne. (2014) *Analyser le discours de presse*. Paris: Armand Colin.

Charaudeau, P. (2005) *Les médias et l'information: L'impossible transparence du discours.* Bruxelles: Duculot.

Maingueneau, Dominique. (2016) « Analyser les textes de communication », Armand Colin